

Hegyi B.

MAGYARORSZÁG CSALÁDAI

CZIMEREKKEL

ÉS

NEMZÉKRENDI TÁBLÁKKAL.

IRTA

NAGY IVÁN.

KIADJA

FRIEBEISZ ISTVAN.

ELSŐ KÖTET.

PEST, 1857.

NYOMATOTT BEIMEL J. ÉS KOZMA VAZULNÁL.

Praeconia veterum praesens docuit vena virtutum. Laudabilis enim vena suam servat originem, et fideliter posteris tradit, quae in se gloriosa transmissione promeruit.

Cassiodorus.

a

Nemzetünk történelméhez adni kalauzt, mely a szerepelt személyek eredetével, családi összeköttetéseivel ismertet meg, — főczélja e gyüjteménynek.

Kényes és nehéz munka.

De a hitelesség tekintélye előtt, melyet elvül tüztem ki, háttérbe kellett szorulni minden magánérdeknek. És ez okozá azt is, hogy az egyes családok ismertetésében hiányok, hézagok vannak, melyekkel mindenütt találkozandik az olvasó, hol biztos kútfő ezek kitöltésére nem szolgálhatott alapúl. Mind e mellett azonban ha néhol mégis hibák és tévedések is fordulnak elé, onnan van, mert hibásak a kútfők is, honnan azok meritettek.

Nehéznek vallom e munkát azért, mert hazai irodalmunk e téren alig mutathat fel valamit. A mult század végén Lehoczky latinul irt Stemmatographiája nagyon kevés családot tárgyal, és azokat is sürü és roppant tévedései miatt csak ovatossággal használhatni. Wagner Collectanea Geneal. Historica Ill. H. Familiarum czimü müve összesen a négy részben (Decas) csak negyven kihalt családról értekezett. Ennyi az egész Magyarországra nézve*). Erdélyt tekintve Mikola rövid Historia Geneal. Tran-

*) Horvát Istvánnak a gyökeres nemzetségekről irt értekezését tartalma- és irányánal fogva ide nem érthetjük. Hasonlóan Budai Ferencz Lexicona mas irányu, csak az 1600-dik évig terjed, és e század elején — tehát félszázad előtt jelent meg, — mióta történelmi forrásaink sokkal nagyobb mérvben bocsátattak napfényre, melyeket már Budai nem ismerhetett, nem használhatott.

*

Hegyi D.

sylvanicáján kivül Kővárytól dicséretes munkát birunk 1854-ből; de ez is csak a nevezetesebb családok leszármazásaira vonatkozik. Kézirati gyüjteményeink tagadhatlanul szép számmal vannak, de ezek is pusztán történeti — sőt legtöbbször évjegyzetek nélküli családfákat tartalmaznak, nagy részben pörökből, de csak is a volt kir. Curia előtt folyt perekből szedegetve. Legtöbbször pedig e családfák leány-ágról rokon több családneveken folynak le, tehát egy egy családra igy is csonkán nyujtják az adatokat. Ide járul az is, hogy a perekben hitelesitett nemzékrendeket sem lehet mindég a történésznek elfogadnia. A biró csak az eléterjesztett okmányokból itél; a történésznek szélesebb tere van, az maga szerzi be az igazoló okmányokat, és juthat olyanokhoz, melyet a peres-fél a biróság előtt nem kivánt felmutatni. Igy azután gyakran a törvényszerüleg hiteles nemzékrend megdől a történész itélőszéke előtt.

Történelmi forrásainkból a legnagyobb fáradság mellett csak egyes izeket, — de folytonos nemzék-kapcsolatot nem — merithetünk. Oklevél-gyüjteményünk csak Mátyás koráig terjed; az sem teljes. A későbbi korból itt-ott elszórva nagyon kevés az, mi sajtót látott. A legtöbbet még most is köz- és magán levéltárak rejtik el. A legkimeritőbb adatokat tehát csak egyes családok mindenképen elfogulatlan és hiteles közleményei nyujthatnák, ezt azonban egészben reményleni fajunk ismerete nem engedi.

Ugy hiszem ezek elég fogalmat nyujtanak e gyüjtemény fáradságos összeállitásáról.

Munkámnak oly széles kört szabtam, hogy az a magyar korona alatti országok összes nemes családait tartalmazz a és azt hiszem, e részben legalább Magyarország nemes családaira nézve statistikai adatul szolgálhatand.

Hazánkban az 1848-ki törvény hatályba lépteig a nemzetet csak a nemes rend képezé.

És noha vannak e körön kivül is nem kevés családok, melyeknek tagjai akár a harcz, akár az irodalom vagy ipar mezején nem csekély horderejü szolgálatot tettek a közügynek, s kikre a hon büszkén tekinthet, — mégis a szereplő nagy tömeg a kiváltságosak sorából állott ki.

És ez nemcsak az előbbi állam-szerkezet természeténél, de annálfogva sem lehet felötlő állitás, mert a nemesi osztály minden gyakori kihalások daczára nem fogyott, sőt a még gyakoribb és fòlytonos királyi kegyelem által uj meg uj kiváltságositás folytán mindinkább szaporodott; szaporodhatott pedig annál is inkább, mert — az utóbbi századokban legalább — a czimer-szerzés kiválólag nehéz föltételekhez kötve nem volt.

Az ujabbi átalakulás azonban a czimereknek csak szellemi csillogásait hagyá meg, mi inkább mint valaha lehetővé tette, hogy a történelem e téren is megtehesse foglalásait. És azt hiszem, most inkább, mint valaha *) alkalmas az idő arra, hogy ily mű — ugy mint azt a történeti igazság igényli — napfényre juthasson.

A nemzet egyes családokból áll. És alig van egyes család, melynek legalább egy tagja valamely tekintetben az emlitést ki nem érdemelné. Az ilyenre nézve is pedig érdekes ismerni azon fát, mely azt termette. Mindenesetre pedig legalább a család-alapitók neveit, — bármily közel korban éltek is azok, — a történelem számára föl kell tartanunk. Ezeknek kor-rendbeni összeállitásából kitünnék az is, melyik kor mily számmal termette a kitüntetésre méltókat stb.

Tervem volt e munkát egy terjedelmesb történeti értekezéssel nyitni meg, azonban több indok ezt az utolsó kötetre hagyatá. Szándokom ott a száz nyolcz ősnemzetségről, a családfejlésről és a mohácsi vész óta gyakorolt adomány- és czimeres nemeslevél-szerzésnek gyakorlatáról elmondanom

*) Értvén az ő s i s é g eltörlését stb.

nézeteimet, és ismertetést adnom a nálunk parlagon heverő czimertanról csupán a mienkre vonatkozva. Ott fogom az általam használt és ismeretlenebb kútfőket is elészámlálni.

A történelmi kalauzoláson kivül mennyi tanuság csatlakozik, mennyi érdek vonzhat ily munkához, azt elmondák már előttem elégszer mások, és — ugy hiszem — uj, ismeretlen fogalmat e részben már alig adhatnék. De hiszem azt is, miszerint e munka nem fog választó falakat rakni családaink közé, sőt ellenkezőleg — ugy vélem — az atyafias közérzületet elémozditandja, bizonyitékul, és tanuságul szolgálván arra, hogy a mint a haza egy, ugy ezer meg ezer vérségi és sógorsági összeköttetésekkel összefüzve a nemzet is egy család.

Végre csalatkoznék, ki hinné, hogy e munka teljes, tökéletes és hibátlan leend. Ezt nemcsak egy ember, de többen egyesülve sem érhetnék utól soha. Ily mű kimerithetlen. Ezred év története áll hátunk mögött, ezt mind át kellene buvárolnunk, és még akkor sem érnénk czélt. Tévedésbe visznek magok a források is. És hány család van, mely maga sem tudja nemzékrendét negyed izig sem? — Ily műben mindég lesz igazitni, pótolni való, és ez a munka végén adandó pótlék-kötet hivatása lesz; mire nézve az utbaigazitást, és egyéb adatok közlését mindég a legnagyobb köszönettel fogadandom.

Pesten, 1857. julius 20-kán.

Nagy Iván.

A.

Aaron család (bisztrai). E család magyarországi. Bisztrai előnevét valószínüleg nem birtokról, — hanem származási helyére emlékeztetőleg viseli. Belőle a mult század közepén Péter [1]) tünt föl, ki Romában tanult a propagandában, és fogarasi püspök lőn. — 1761—1766-ig három rendbeli latin és román nyelven irt hittani munkát nyomatott Balásfalván. E családnak több tagja is működött az egyházi pályán. 1787-ben Jakab a nagyváradi gör. szertart. káptalan n. prépostja; Nicefor odavaló kanonok, és temesvári plébános volt. Miklós e század elején a fogarasi megyében alesperes, és czikkvölgyi pap. Péternek egy unokája Tivador (1810—1825.) m. kir. testőrségi őrmester előbb századosi, utóbb őrnagyi ranggal. Másik Tivador (tán ennek fia) napjainkban (1844). nagyváradi kanonok.

Erdélyben is vannak ily nevűek, többi közt Sándor Alsó-fehérben hivataloskodott. De családi összeköttetésük ismeretlen.

Aba család (Baranthali.) Ily előnévvel István kap czímeres levelet I. Ferencztől 1793-ban. Czímerpaizsa először függőlegesen oszlik kétfelé. A jobb oldali osztály ismét vizszintesen kétfelé. Ennek felső zöld mezején fészken ülő pelikán szoptatja fiait, fejét öt láng köríti; az alsó zöld mezőn Magyarország négy fehér folyama hullámzik, melyeken át rézsutos vörös vonalon öt csillag fénylik. A bal oldali sárga mezőben pánczélos vitéz áll, baljában lándzsát tartva. A paizson jobb felé fordítva hadi sisak van, melyen sárga szárnyu pánczélos nemtő jobbjában liliomot tart. A sisakról leomló foszlányok jobbról arany és vörös, balról ezüst s kék.

Abádi. E nevet irodalmunk történetében Abádi Benedek örökíté, ki első nyomatta ki magyarul 1541-ben Újszigeten Nádasdy Tamás bán költségén a szentirás új-szövetségi részét, melyet Sylvesz-

[1]) L. Horányi Memoria Hung. I. és Básthy M. Eml.

ter János fordított. Nevét 1543-ban a vittebergi tanulók sorában találjuk; azután — ugy látszik — a baranyaság volt lakása. Különben e nevet jelenleg — legalább a nemesi rendben nem leljük.

Abaffy család (nagy abafalvi). Előnevét a gömörmegyei Abafalvától veszi, és annak most is birtokában van. Származását az Aba nemzetségből [1]) hozza le. A család tagjai Gömörben és Árvában legnagyobb részt megyei hivatalt viseltek, és az utóbbiban — ugy szólva — az alispáni széket firól fira ők tölték be. Abaffy Miklós a XVII. század elején élt; Bethlen Gábor hive volt, tőle 1625-ben Kinis helységet Szabolcsmegyében 5000 ftban beiratképen kapta. Árvamegyében József 1760. Ferencz 1770. alispán (1790. követ is) Vendel kir. tanácsos 1820. Aristides 1837—44 alispán volt. Antal 1790. követ. Gömörvármegyében Károly viselt (1820.) alispánságot, és lőn kir. tanácsos. Birja nagy részét Abafalvának. Ott bir Gusztáv is. Az árvai ág F. Lehotát is megszerzé, és azt is előnévül használja. Kiterjed ezenkivül a család Heves- és Liptó vármegyére is. A családnak egyik ága Andrásnak fia János által beszakadt Erdélybe is a székely földre, hol János Csernátoni Domokos Erzsébetet nőül vévén, ettől nemzé László, Gábor, és Sándor fiait, és ugyanannyi leányait, mind a három a kurucz világban élt, és a császár hűségében megmaradtak. László ezért Kővárott a kuruczok foglya is volt [2]); ennek csak leányai voltak. Sándornak fiai: Mihály és Ignácz, de ezek a mult században kihaltak.

Erdélyben egyébiránt vannak a székelységen is még Abaffyak, — rokonok-e? nem tudjuk [3]).

Abáts család. Hazája Erdély, hol János mint gerendási lelkész 1775. papi beszédet nyomat [4]). Később e század elején superintendens. — Ifjabb János szintén ref. lelkész volt Dézsen (1815).

Abele. Osztrák család. Nálunk csak Abele Kristóf említendő. Ez 1681-ben honfiúsitatott [5]). Eldődei közől egyik 1547-ben V. Károlytól kap nemességet. Kristóf 1665 novemb. 5-kén nyer birodalmi lovagságot häckingeni előnévvel. Azután csakhamar báró és gróf lőn. III. Ferdinand és I. Leopold alatt udv. és kereskedelmi tanácsos,

---

[1]) Aba egyike az Árpáddal bejött 108 magyar nemzetségnek, melyeket e munkában, de külön tárgyalandunk.

[2]) Cserey Historiája 366. 410. 434. és Kőváry Erd. családai F.

[3]) Kőváry.

[4]) Horányi Nova Mem.

[5]) Az 1681-iki orsz. gyül. 81. t. cz.

ez utóbbi király alatt pedig titkos udv. titoknok. Egyike volt ez azon bíráknak, kik 1671-ben Nádasdy, Zrinyi és Frangepánt elitélték, és ez itéletet Kristóf hajtatta végre Graczban dec. 1. — Bécsben 1674-ben ő fogta el a cs. fő udv. mestert, iratait megvizsgálta, és azok nyomán az udv. kincstári elnök is állását veszté. Helyébe Kristóf neveztetett, és az volt 1683-ig. A következő évben a Lotharingi herczeggel az átalános kegyelmet hirdető levéllel hazánkba jött, mint a kórmánynak biztosa. Meghalt 1685-ben oct. 12.

Czímere: öt részre osztott paizs [1]). Az 1. és 4. mező koczkákat láttat. A 2. és 3-ban koronás griff áll. A közép vérten liliom látszik. A paizs fölött két sisak áll, rajtuk két szembe néző griff. A sisakok közt szintén liliom.

Abrahám család. Ádám szerzé a nemes levelet M. Tereziától 1760. septemberben [2]). Czímere ezüst paizson aranynyal szegélyezett vörös dolmányba, fekete csizmába öltözött ősz szakállas férfiú, derekán arany övvel, jobbjában három arany búza-kalászt, baljában zöld szőlővesszőt két kék fűrt szőlővel, fölül a jobb felé fordított nyitott hadi sisakon vörösbe öltözött kar három hasonló aranykalászt mutat. A foszlányok aranypiros, balról ezüstpiros színűek.

Abrahámy család. Abrahámy máskép Falusy Péter II. Ferdinándtól Bécsben 1632. april. 18-kán kelt czímeres nemes levelet kap, mely Vasvármegyében 1633. hirdettetik ki. Jelenleg Zalavármegye levéltárában őriztetik. Alapított-e Péter családot, nem tudjuk, de ugy látszik más nemes család az, mely jelenleg Gömörmegyében van.

Abrahámfy család. József 1760. febr. szerzi a czímeres nemes levelet [3]). Czímerpaizsa függőlegesen oszlik kétfelé; a jobb oldali osztály ismét vízszínesen két mezőre, melynek aranyszínü felsőbbikében jobbról rézsút vörös szalag látható A. A. A. bele vésett ezüst betűkkel; az alsóbbik piros mező három arany kalászt mutat. A baloldali osztályban saphir szinű mezőben arany szarvú, és körmü kos látható. A nyitott sisak (szokás szerint nemesi czímereknél) jobbra for-

---

[1]) Kristófnak 1684. máj. 16. Beszterczén Sohier Szervácz őrnagy és Mallenicz százados részére kiadott útasitás alá vörös spanyol viaszba nyomott tojásdad alaku pecséte szerint. L. Nógrád v. levéltár.

[2]) Collectanea Heraldica stb. Nzti. Muzeumi. Fol. Lat. 127-ik kézirat Nro. 76. és 125. lap.

[3]) U. ott. Nro. 1. és 125. lap.

dítva, melyen pánczélos kar könyököl, markában meztelen kardot tartva, melynek végén borostyán ág zöldelik.

Abrahamovitz család. Villimér nemesítetik meg 1751-ben ily czimerrel [1]: A szokásos négyszegü alul csúcsre végződő kék paizsban zöld dombon ezüst torony emelkedik, egy ajtó és két ablakkal, a torony erkélyéről kétfelé keresztbe helyezve két ezüst zászló lobog. A paizson szokás szerint hadi sisak vörös rostélylyal, melyen korona, azon pedig kék kar arany markolatu magyar kardot villogtat. A foszlányok mindkét oldalról ezüst-kék színűek.

Ábrámfy család. Iratik „Abrahámfy"nak is. Hajdan Bihar- és Békesmegyében birtokos. Ábrámfy Sebestyén és Péter Békesmegyét képviselték az 1505-iki híres rákosi gyülésen [2]. Boldizsár 1552. Biharban Szécsi-kedden 3 portát bír [3]. Katalin neje bodogi és magyari Zelek Benedeknek, ki 1563. gyulavári kapitány volt [4].

Absolon. Ha maga a család ismeretlen is, de egy tagja Dániel történetivé avatá nevét. Születésére késmárki fi. Titkára a hősies jellemü Zrinyi Ilonának. Majláth szerint ő vette rá asszonyát, hogy Munkácsot föladja. A vár eleste után ő is Bécsbe vitetett, és mint protestans az eperjesi elitéltek iránt vallattatott. Vallomása az elitéltek ártatlanságát védelmezé. Neje Zanner családból volt. Kézirati hasonmását 1672. Jul. 29-ről az Árpádia II. kötetében láthatni.

Ács család. Ily néven czimeres nemes levelet Lőrincz szerez III. Károlytól 1737. januárban [5]. Czimere vörös paizs, melyben zöld tér fölött fehér négy szögü kövekből épült, ezüst pántokkal erősített várfal látható, tetején arany háromszöggel, a vár alatt fehér s vörös agár vigyáz. A zöld téren két oldalról két arany búzakalász leng. A paizs fölött szokásos sisak, fölötte sárga oroszlán két fekete sas-szárny között kardot villogtat. A foszlányok innen ezüstvörös, onnan arany vörösszínt mutatnak. Ily nevü nemes család él jelenleg Gömör vmegyében; de egy-e a Lőrinczével, — nem állíthatjuk. — Irodalmi történelmünk kettőt mutat föl e néven. Atyát és fiút, mindketten: Mihály egykoron vittebergi tanuló, és evang. pap, magukat kemenes-alyi sz. Mártonról eredettnek vallák munkáikban. Idősb Mihály előbb kemenes-

---

[1] U. ott 125. lap.
[2] Kovachich G. M. Comitia apud Hung. 1790. 266 s. k. l.
[3] Bielek Major. Hung. conscriptio C. Bihar. 139. lap.
[4] Tud. gyűjt. 1832. X. 19.
[5] Collect. Herald. museumi kézir. Nro. 309. és 125. lap.

alyi, utóbb győri lelkész. Hittani munkákat irt magyarul és latinul. Kijöttek Tübingben, Strassburgban és Lőcsén 1669—1748-ig. Fia ifjabb Mihály bártfai gymnasiumi igazgató volt. Hason tartalmu és nyelvü munkái Straszburgban és Lőcsén 1699—1708. időközben jelentek meg [1]).

Acsády család (Acsádi). A családot valószínűleg Ádám alapítá, ki előbb hantai prépost, 1725—1744-ig pedig veszprémi püspök volt [2]). Másik, kit előnevénél fogva e családhoz számítunk, Sándor ügyvéd, magános magyar törvény (nyomt. 1837.) stb. szerzője.

Ácsy család. Hajdan Veszprém vármegyét lakta. Legalább egyik tagja Ferencz ezt képviselte mint követ az 1447-iki budai országgyülésen [3]).

Aczél család. Apostághi és erdőskereki előnévvel hajdan Biharban; és n.-bári és sulli előnévvel Pozsonvármegyében virágzott. 1525-ben István pozsonvári kapitány volt, és unokatestvérével Zsigmonddal Mohácsnál veszett 1526. Fia Gábor maradt. János Thurzó Elek kamrai elnök idejében rovásoló (dicator) volt, de nem legtisztább jellemmel. A lőcseiekre 200 frt. helyett 500 frtot rótt; mit azok fizetni nem akartak, nem birtak, végre neki adott 10 frttal ki lőn egyenlítve a kérdés [4]). Fiai Jánosnak Ferencz és György voltak.

Tamás Magyarországról Egerből a Rákóczy zavarok után Erdélybe szakadt, hol előbb a kolosi sóaknáknál pénztárnok, utóbb gr. Steinwille dévai uradalmának kormányzója. Nőül vette Diószeghy Dániel leányát, kitől Füzesen Belsőszolnokvármegyében 1711. nov. 13. fia Gábor született. Ez külföldön tanult, és jeles orvossá vált. Belsőszolnok megyének főorvosa volt, meghalt mint nőtlen 1762. apr. 16-kán, még atyja életében. Igy az erdélyi ág tovább nem terjedt [5]).

A mult század végén, és ennek elején Aczél István [6]) emelkedett föl. Már 1791. nádori itélőmester, később sz. István rend kis-

---

[1]) Munkáik sorát l. Horányi Memor. Hung. I. és Nova Memor. és utána Básthy M. Eml. 313.

[2]) Joan. Róka vitae Vesprim. Praesul. Poson 1779. 483. l. — Budai Fer. lexiconában Acsády Jánost mint 1541-ben budai birót emlit Révay P. Commentar. után; azonban ekkor Bornemisza Tamás emlékirata szerint. (L. Podhraczky: két magyar krónika 38. lap). Turkovics Miklós volt budai biró.

[3]) Kovachich G. M. Supplem. ad Vest. Comit. II. 333. s. k. lap.

[4]) Wagner. Car. Anal. Scepus. II. 143.

[5]) Veszprémi: Biogr. Medicor. H. I. 15.

[6]) Itt az Aczél nevet cz. helyett tz.-vel kellendett adnunk, mint a család irja, de itt ez egyben eltérünk a diplom. hűségétől, a lapozók könnyebbségére.

keresztese, 1808-ban pedig kir. személynök, de itt mig egyrészről tetszést, másrészről gyülöletet aratott, egy évig sem maradt ez állomáson. — Lett később val. bel. titk. tanácsos. Ő szerzett kir. adományt Sikula, Apatelek máskép Mokra, és Gyarmata helységre, és Borosjenő mváros egy részére; ez utóbbiról előnevét (borosjenői) kölcsönözvén; beiktattatott e birtokokba 1803. aug. 9—11-ikén. — Egyik fia Antal napjainkban (1841.) kir. tanácsos, békesmegyei főisp. helyettes, majd 1848-ig csanádvármegyei főispánságot viselt.

Ádám nevü nemes család Szirmay szerint Zemplénmegyében van. Tudósaink közt is találunk ily nevüt Ádám Mátyásban, de ez soproni születés volt. Élt 1663-ban, midőn Jénában egy latin értekezést nyomatott ki a „különbféle vallásoknak az államban türhetőségéről."

Adami. E nevet is tudósok tették ismertté. A magyarországiak ezek: Adami Mihály trencsénmegyei nemesi származás, 1760-ban Károly főhg. használatára németül egy magyar nyelvtant nyomatott [1]). Kezdett egy család- és czimertani gyüjteményhez is, de ez, kivált az első, nagyon az előkészületnél maradt. Kézirata a muzeumunkba jutott, és az általam idézett muzeumi heraldicai gyüjtemény épen ez. Testvére Pál orvos volt. Több munkája közt legnevezetesb: Trencsinvármegye vízirata (Hydrographia), mely 1766. Bécsben jelent meg.

Trencsinmegyei Bellusról származott Adami András is, szintén orvos, és ily tárgyu müve 1783. látott világot.

Adami János Jakab Lőcsén szül. 1713-ban, külföldön járt Beszterczén gymn. igazgató, majd ev. pap volt. Vallási munkákat irt. Másik János e század elején a posoni academiában volt jogtanár, és 1800—1. két jogbölcsészeti müvet nyomatott.

Erdélyben ily nevü tudósok ezek: Mihály medgyesi születésü. Járt kün a szászföldön. Lipcsében értekezett az Isten hatalmáról, és e munkája 1690. ott ki is nyomatott. Erdélyben több helyütt ev. pap volt. Mh. Kis-Selken 1716. — István kis-selki születésü; tán rokona Mihálynak. Hittani latin értekezései Vittebergben 1691. jöttek sajtó alá [2]).

Adamovich. (Körös- és Verőcze megyékben) birtokos nemes család. Belőle János királyi tanácsos és báni táblai ülnök (1770.) Ádám verőczei alispán (1785.) Antal (csepini előnévvel) udvarnok, kir. udv. tanácsos, szintén verőczei alispán (1815.) utóbb főisp. helyettes. 1820—5.) Mátyás csongrádi h. alispán (1825.) stb.

---

[1]) Horányi Memor. H. I. 6.

[2]) Horányi: Memor. H. I. 3—8.

Adda család. János és László kapják a czimert és nemességet 1753. évi augusztusban [1]. Czimerük ez: a paizs függőlegesen kétfelé oszlik; a jobb oldali részen vörös mezőben három arany rózsa; a bal oldali részen kék mezőben zöld tér fölött ezüst pánczélos, sisakos férfiú áll, jobb válláról széles piros kardkötő függ, jobbjában kardot markol, baljával csipőire támaszkodik. A rendszerinti sisak fölött fekete sas-szárnyak közől a paizsbeli pánczélos férfiú látható. Foszladéka innen ezüst-kék, onnan arany-vörös. E családból János kir. udvarnok s tbiró (1810—1825); másik János kapniki bányai ellenőr (1815). Elek előbb b. Balassa teljhatalmazottja, jelenleg (1856.) pesti orsz. törv. ülnök. Fia Lajos tengerészetre szánta magát.

Adelffy család. III. Károly királytól 1714-ben János kapta a nemességet ily czimerrel: kék paizson zöld domb fölött pánczélos kar tart kardot. A szokásos sisak fölött arany csillag ragyog két borostyánlomb között. A foszladék innen sárga-kék, onnan fehér-vörös színü [2]. Tán maga a nemességszerző volt azon Adelffy János, ki a mult század közepén (1747.) Bécsben a m. udv. kanczellariánál tanácsos volt. Másik János, (tán emennek fia) Sopronmegye alispánja volt (1760.)— Antal kir. tanácsos, és a dunántúli ker. tábla elnöke (1770.) Benne tán kihalt a család, legalább utána nem találunk e néven a köz pályán hivatalnokokat.

Adonyi család. Pál 1766-ban M. Tereziától nyeri a czimeres nemeslevelet. E szerint már ősei is éltek e czimerrel, mely igy iratik le [3]: A paizs kék mezején arany korona fölött pánczélos kar arany markolatu kardot villogtat. A paizs két felső szögletében hat szögletü csillag ragyog. A paizson nyugvó nemesi sisakon az előbbihez hasonló kar nyugszik. A foszlányok jobbról aranykék, balról ezüstvörös. — Pálnak ivadéka ismeretlen. Ily néven az újabb időben Adonyi Mihály örökité magát azzal, hogy a Ludoviceára 1808. ezer frtot ajánlott [4].

Adorján család. Két ily nevezetüt ismerünk. Az egyik, melyet Mihály és Benedek alapitott, kik a Besze, Csusz, és Priska családdal III. Ferdinand király által 1649. maj. 18-kán kelt egy armálisban nemesítettek meg. E nemeslevél 1651-ben Nyitramegyében,

[1] Coll. Herald. Nro. 252.
[2] Coll. Herald. Nro. 617.
[3] U. ott. Nro. 216.
[4] 1808. VII. t. cz.

1675-ben pedig Nógrádban hirdettetett ki. Ebből származott a következő ivadék:

István, és	testvére Imre.
Pál.	N.
István Hevesben sz. Jakabon.	József. Antal. János. Gábor. 1822-ben Nógrádtól nsi bizonyítványt kap.

A másik Adorján család alapítói Adalbert és Dávid testvérek 1737. májusban kapnak nemeslevelet ily czimerrel: A paizs függőlegesen kétfelé van osztva; a jobb oldali udvar kék, a bal vörös. A paizs alját zöld rét foglalja el, melyen arany oroszlán kiöltött piros nyelvvel áll, bal körmeivel véres törökfőt tart. Farka két ágú. A paizs fölötti sisakon ugyanez oroszlán van. A foszladék jobbról ezüst-kék, balról arany-vörös [1].

E család utódait nem ismerjük, valamint azt sem tudjuk, a Gömörmegyében jelenleg birtokos család e kettő közől melyikhez tartozik. A Gömör megyeiből jelenleg Boldizsár a költő (szül. 1820. Kisfaludon), volt rimaszombati cs. k. törv.széki ülnök neve lett ismertebbé. 1846 óta férje a költőnő Lemouton Emiliának.

Adudich család 1799-ben Ferenczben nemesítetett meg [2].

A'fra nemes család Szabolcs megyében.

Agárdy család. Mátyás szerzé az armális levelet. Halász Annától nemzett János, István, Mátyás, Ferencz és András fiai, ugy András testvére és ennek Botka Dorottyától szül. András fia részére III. Ferdinánd királytól. Kelt e czimeres nemeslevél Regensburgban 1654. mart. 21-ikén; kihirdettetett Hont vmegye gyülésén Korponán 1655.; és Nógrád vármegyében Alsó-Stregován ugyanazon év novemb. 8-ikán [3]. Azelőtt a család gr. Balassa Imre jobbágya volt, kitől 1651-ben kapott fölszabadító levelet. — E családból Nógrád megye az 1734-diki nemesi vizsgálatkor Mátyást és Andrást ismerte el kétségtelen nemeseknek. 1755-ben pedig szintén Mátyást.

---

[1]) Collect. Herald. Nro. 312.

[2]) U. ott 137. lap.

[3]). Prothocol. Cott. Neogr. de Anno 1655.

Agatich családból János 1625—1638-ban azon évi országgyülési végzemények szerint segniai püspök volt.

Ágh (alpestesi) kihalt erdélyi család.

Agócsy család. Szirmay állitása szerint Zemplin vármegyében virágzott, és magát a mesés hírü Miczbántól származtatá. Miczbán története igy adatik elő. Neje egykor egy szegény asszonyt, kinek ikergyermeke volt, szidva útasitott el, szemére vetvén, hogy bizonyosan gonosz élete miatt lett kettese. Az asszony megátkozá Miczbánnét, hogy legyen neki hét. Ugy lőn: Miczbánné 1222-ben hét figyermeket szült, midőn férje épen távol volt. A nő megrettent e gyermekszám fölött, és hatot közőlük elvetni szándékozott. Az asszony, ki a hat csecsemőt épen elvetni vitte, véletlenül a hazatérő Miczbánnal találkozott, ki megtudva neje gyilkos szándokát, a hat gyermeket az asszonytól elvéve, és birtokaiban szétosztva neje tudta nélkül fölnevelteté. A honn tartott hetedik is fölnevelkedék. A hét gyermek azután ugyanannyi, sőt több családnak lőn törzsatyja, ugymint 1. Simon az Eszenyi. 2. Boksa a Zerdahelyi. 3. Tamás a Csapi és Szürtei. 4. Dienes a Bocskai. 5. Detre a Ráskai. 6. György a Sóvári Soós. 7. Demeter a Kövesdi családnak [1]).

Az Agócsy család a 4-ik fiútól Dienestől származtatá magát és 1551-ben Posonban gr. Nádasdy Tamás elnöklete alatt tartott nyolczados törvényszék előtt azt igazolta, hogy e Dienesnek László, Dienes, és Demeter fiai voltak.

Szirmay szerint 1366-ban Agócsy László bírta Homok helységet, ki a leleszi konvent előtt Tolcsvay Lászlónak a patakiakkal volt ügyében mint szomszéd birtokos tanuskodott. Agócsy Miklós, Péter és Elek, és Miczbán több ivadéka Zsigmond császártól kapott czimert a Csapy és egyéb rokon családokkal. Elek őrsi prép. volt. Az Agócsyak kihaltak.

---

[1]) Miczbánné e történetét legelőször tudtomra egy halotti beszéd, melyet Károlyi Zsuzsánna Bethlen Gábor első neje fölött 1622-ben Alvinczy mondott, emliti. Forrásul azt állitja, hogy e történet egy előkötőre volt kihímezve, és akkor nem régen vitetett ki Ecsed várából, ugy hogy ha kinek tetszik — még könnyen nyomába akadhat. Lásd e halotti beszédet „Exequiae Principales" czim alatt. Meg van muzeumunkban. — Wagner: Collectanea geneal. historica Dec. IV. 16. lap. igy adja — Budaival ellenkezőleg — Bel után a Miczbántól eredt családok neveit 1. Tamástól az eszenyi Csapi, 2. Boksa vagy Bereczktől Zerdahelyi. 3. Dienestől Bocskay. 4. Detrétől gálszécsi Széchy. 5. Simontól Zritthei (szürtei). 6. Györgytől sóvári Soós. 7. Demeter pap lett, leleszi prépost. E családok előszámlálása nélkül a Miczbánné története egy 1621-iki síriraton is megvolt. L. Wagner id. h. 24. lap.

Agora Temes vármegyében birtokos család.

Ágoston család, hazája Borsod vármegye, honnan másfelé is kiterjedt. Czimere: kék mezőben zöld halomból kiemelkedő ezüst félholdon arany oroszlán áll, kardot szoritva első jobb lábába. A paizs fölötti koronás sisakon pánczélos kar ijat tart. Ünnepeltté e nevet József tette, ki a nemzetgyülésen tekintélyes képviselő volt, most pedig legkitünőbb jogtudósaink s ügyvédeink egyike. E név Erdélyben is honos. Péter a jesuita és hittani munkák irója [1]) a székely földön született 1616. † 1689.

Agyó család. Fészke Ugocsa megye, hol több családdal egyetemben 1750-ben nádori új adományban kapta Péterfalva helységet, továbbá Tivadar és Forgolány falukban, ugy az andrásfalvi és csatóházi pusztán birtokrészt [2]), de már 1805-ben hirét sem leljük a családnak, valószínüleg kihalt és pedig nyomtalanul.

Aichlburg család, (gróf) Németországban ered; Krajnában és Csehországban honos. Törzse Aichlburgi Fierthaler Kristóf Miksa császár által a XVI. század elején nemesítetett meg, és kapta az aichlburgi jószágot, melyet a család most is bír. Unokája Ferencz 1627. február 12-kén II. Ferdinánd alatt báróságot kapott. 1787. febr. 3. ismét a család egyik tagja Ferdinánd Antal grófságot szerez: és igy most Németországban van közőlük gróf és báró. A grófi ág szintén két ágon áll. Az ifjabb ágon Bódog (Felix † 1836.) gróf Eszterházy Annát birta nőül; fia Ferencz cs. k. kamarás (szül. 1794. † 1832.) szintén magyar leányt jobbaházi Dőry Jusztinát vette nőül; és igy fiaira hazánkban is örökség háromolván, legidősb fia Ferencz Rudolf (szül. 1832.) az 1840-iki országgyülésen díj nélkül de országgyülési ülés- és szavazatjog nélkül is az 51. t. cz. szerint magyarországi honfiusitást nyert; és ennélfogva volt e család itt megemlitendő.

Aichpichl. E németországi családból báró Aichpichl Károly Teofil I. Leopold pohárnoka és kamarása az 1687-iki országgyülésen a XXIX. t. cz. szerint magyar honfiusitást nyert, de azóta hazánkban hire sincs.

Ajkay család. Ha a sz. Margit élete irójának hitelt adunk, e család már a XIII. században divott. 1269-ben Margittal IV. Béla király leányával egy időben volt a zárdában apácza Aykay Alinka

---

[1]) Magyar irók életrajz gyüjt. 1. lap.

[2]) Szirmay: Notitia Cottus Ugocsens. 125. l.

Aykay Péternek leánya, még pedig — mint a legenda mondja — hivatása ellenére [1]).

Ily nevü nemes család jelenleg is van Sopron- és Vas megyékben.

Ajtay. Bereg, Szabolcs, Szathmár, és Ung vármegyében birtokos nemes család. Erdélyben is van ily nevü család. Egyik vajasdi előnévvel, belőle többen Kolos megyében hivataloskodtak. Másik M. láposi előnevet használ.

Ajtoni (alpestesi) Erdélyben kihalt család. De ezenkivül van ott ajtoni Ajtoni, és ismét várfalvi Ajtoni család is.

Ákay család. Székhelye Trencsin vármegye, hol megyei hivatalokat is viselt, és kettő közőlük mint jesuita és tudós örökité nevét.

A családfa, melyet itten egy hiteles czimü muzeumi kézirat után [2]) adunk, csak a mult század végeig hozza le a családot, azonban a család most is él.

Táblázatunkon a törzs Pál, kinek szulyovi Syrmiensis Katalintól fia:

- György
  - II. Pál. (Kubinyi Mária.)
    - István (Káldi Kata.)
      - Mária Anna (Somody Ferenczné.)
    - György (1. Fristh. Zsu. 2 Bánn Kat.)
      - Zsuzs. (Révay Gásp.)
      - N. (1. Dessewffy János 2. Görgey Boldizs. 3. Kosztolányi Györgyné)
    - Erzse. (Ugronovits Kristóf hétszemély. 1735.
    - Ádám. (Hrabovszky Juliliana).
      - Eszter. (Rutkay Istv.)
      - János. (Jesuita † 1754.)
      - István. (Kelecsényi Zsuzsan.)
      - Péter. (Jesuit. sz. 1704. † 1766).
      - Mária. (Huszár Jánosné).
      - Borbála. (Miháloczy István.)
    - Zsófia. (Syrmiensis Zsigm.)
    - III. Pál. (Géczy Klára.)
      - György. (Koncsek Kat.)
      - Sándor. (Kosztela Zsu.)
      - Pál. (Pritelszky Anna.)
      - Erzse (Besnyák Ján.)
        - Feren.
        - József.
        - Pál.
        - Erzse.
    - Mária. (Gosztonyi Miklósné.)

[1]) Pray: Vita S. Elis. et S. Margarethae. Tyrn. 1770. 4. r. 268. és 313. U.

[2]) Genealogiae authenticae stb. Ms. Musei Nat. Fol. lat. 207. Tom. I.

E családfáról látható, kikkel rokonult a család; látható hogy II. Pálnak hét gyermeke közől csak III. Pálnak ágán terjedt fiágon tovább a család.

János a Jézustársulati szerzetes 1724. öltözött azzá. N. Szombaton nyelvészet, Kassán bölcsészet, egyházi jog, és hittan tanára volt. Három kis latin munkát nyomatott: 1. Monumentum gratitudinis stb. 2. Initia Cassoviensis Soc. I. — 3. Epistolae Heroum stb. czim alatt.

Öcscse Péter mint szerzetes Kristóf 1704. Trencsin városban született. 1724. állott be szerzetesnek. Tanitott Posonban, N.-Szombatban, s végre Kassán; azután lelkészkedett Schavnikon és Thuróczban, hol mh. 1766. — Cosmographiát nyomatott 1741-ben.

Az újabb időben János azzal szerzett magának érdemet, hogy a Ludoviceára 1812-ben 100 frtot ajánlott.

Akly család hajdan Ugocsa vármegyében virágzott, és a hason nevü helységet bírta. 1426. éltek Mihály Dienes fia, Adorján Mátyásnak fia, és Illés meg Sebestyén, kik ellen a deákfalvi Deák család nagyobb hatalmaskodást követett el, t. i. saját helységükbe rohanván, ott néhányat közőlük megsebesitettek, és nejeiket is nyilakkal meglődözték. A panaszt Zsigmond király megvizsgáltatni rendelte [1]. A későbbi időkben a család neve nem fordul elő.

Ákos család. (Csepei). Hazája Ugocsa vármegye, hol hivatalokat viseltek. Vannak, kik a név hasonlatosságánál fogva a régi gyökeres kun Ákos nemzetségből eredeztetik, de ezt okadatolni nem tudjuk. Ugocsában már 1476-ban virágzott, és bírta a rokon Zoltán családdal, Csedreg helységet. — 1548-ban Mihály és Péter és többen a Zoltán családdal együtt Csepe és Csedreg helységre I. Ferdinándtól új adományt kapnak [2]. Innen használja mind a két család a csepei előnevet. Az emlitett Mihály 1545-ben esküdt, 1559. szolgabiró volt, neje Ujhelyi Anna 1548. kapta ki a leány-negyedet az ujhelyiektől. 1545-ben volt esküdt József is. 1591-ben pedig János alispáni hivatalt viselt. A család ezután kihalt.

Ily családnév előfordul Arad megyében is keszi előnévvel. Ebből Miklós az emlitett megyét Ravazdi Péterrel az 1505-iki rákosi országgyülésen képviselte [3].

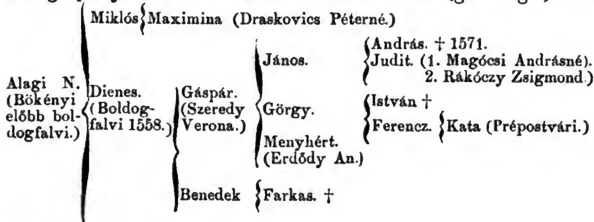
[1] Szirmay Not. C. Ugocsa. 163. 165. l.
[2] U. ott. 53. 58—60. 137. stb.
[3] Kovachich G. M. Comitia 266. s. k. l.

Akomér család. Máskép Rombányi-nak neveztetik. 1722. sept. 20. Márton nemesitetett meg [1] ily czimerrel: A paizs alján tó látszik, benne fehér hattyu uszkál; fölötte jobbról félhold, balról négy csillag fénylik. A sisak fölött pánczélos kar kardot markol. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös. Jelenleg a család ismeretlen.

Alaghy család. (Bekényi). Oly család, melyből egypár történeti hírüvé tette nevét. Eredetét Aba Sámuel idejeig viszik föl bizonyos Mártonig [2], ki 1044-ben Abával együtt esett volna el. Tőle igy hozzák le a családot. Mártonnak fia István 1062. I. Béla vezére. Ennek fia András Kálmán király főasztalnoka 1114-ben. Ez nemzé Jónást 1159-ben II. Géza hadvezérét; ki először neveztetett Alaginak, ennek gyermekei II. István szintén hadvezér, elesett 1218. Damietánál a sz. földön. Nővére Borbála Losonczy Antalné. II. Istvánnak fia Miklós. Ettől lett Pál főpohárnokmester 1220. Ez ismét atyja Zsigmondnak, ki 1310-ben beregi főispánnak mondatik, és két gyermeket nemzett: Simont 1380-ban I. Lajos udvari kapitányát: és Jánost kapornaki sz. benedeki apáturt. Simonnak fia Albert beregi főispán elesik Nikápolnál 1396. Nővére Krisztina Aradi Istvánné. Albertnek fia Mátyás szabolcsai főispán 1438. Ennek gyermekei Lajos 1480. hadvezér, és Katalin Perényi Györgyné. Lajosnak fiai Gáspár szabolcsi főispán elesik Mohácsnál 1526. Fia János szintén szabolcsi főispán 1535. Unokája Tamás hasonlóan szabolcsi főispán 1563. Tamásnak fiai Menyhért az országbiró, kiben 1631. a család kihalt.

Azonban e családfa egészen igazolásra vár.

Nem tartom sokkal hitelesebbnek Lehoczkynak hibákkal teljes stemmatographiájában előadott következő nemzéktanát (geneologia) sem:

[1] Collectanea Geneal. Nro. 361.

[2] Genealogiae Authenticae stb. Ms. Mus. Tom. I. és Hevenesi Ms. GG XXVIII.

Sokkal biztosabbak e családról a következő adatok: bökényi Alaghy János [1]) jelenvolt a Zemplin megyei nemességgel 105 gyalog puskással (pixidarius) mint kapitányjok [2]) a mohácsi ütközetben 1526. honnét szerencsésen hazavergődvén, 1557-ben a regéczi várkapitányságban találjuk. A két király közől I. Ferdinándnak hódolt, annak volt híve olyan, hogy a hadiköltségekre a kincstárt 18,000 frtig segité. Ezért és egyéb szolgálatiért kapta testvéreivel György és Menyhérttel [3]) 1560-ban a regéczi, és romban heverő Tállya várakat urodalmaikkal királyi adományban. 1564. is élt még János, és jelen volt Miksa koronázásán 25 lovassal [4]). Anyja Szeredy Verona Szeredy Gáspár leánya volt. Leánya pedig Judit, Magócsy Andrásné [5]). Alaghy Ferencz — Lehoczky szerint — Györgynek fia, kir tanácsos volt 1591. birta Mádot 1607-ben Lehoczky szerint báró lett. Testvére István (idősb). Surányi Klárától nemzé ifj. Istvánt és Menyhértet, kiknek nevükben is emlitett Ferencz 1590-ben az egri káptalan előtt osztályos rokonukkal Judittal Rákóczy Zsigmondnéval egyességre lépett, annak Mádot általadván; mit az 1591. férjének vallott be [6]). Ferencznek még 1606. is volt baja rokonaival. Ekkor az országgyülés végezé el, hogy a király Magócsi Ferenczet, és Homonnai Bálintot (Alaghy Juditnak első férjétőli örököseit) ne háborgassa Regécz vára birtokában, mert Ferenczczel már megegyeztek.

[1]) Ha János 1526. Mohácsnál már jelen volt, mint a zemplini fölkelők egy csapatának vezére; valószinütlen, hogy Dienes, kit Lekoczky nagyatyjául ad ki, 1558. élt volna.

[2]) Szirmay: Notitia historica Cottus Zemplin: 1804. 47. 76. 79. U. és Not. topograph. pol. 160.

[3]) Ez más Menyhért volt, különböző attól, kinek neje Erdődy Anna volt. Siriratából kitünik, hogy az országbiró Menyhért (ennek volt neje Erdődy Anna) még ekkor nem is élhetett.

[4]) Ő azon János, ki Budai szerint 1546. Paviában tanúlt, és előbb széplaki apátur, azután ismét világi lőn.

[5]) Szirmay ellenkezik magával. — Not. hist. 137. és Not. topogr. 161. azt állitja, hogy Judit 2-or Rákóczy Zsigmond neje volt. — Not. hist. 165. 181. lapokon pedig Alaghy Katalint nevezi Rákóczy Zsigmondnénak, sőt ez utóbbi lapon azt irja, hogy Rákóczy György, fia Zsigmondnak 1648. Katalinnak mint anyjának temetésére hivta Zemplin megyét. Lehoczky — mint láthatjuk — Katát Ferencz leányának, és Prépostvárynénak adja ki. — Juditot teszi Rákóczy Zsigmond nejéül Wagner: coll. gen. dec IV. Kazinczy f. M. orsz. Minerva. 1826 Ha csak tán Katalint is el nem vevé. De ekkor négy neje lett volna egymás után Rákóczy Zsigmondnak.

[6]) Szirmay: Not. top. 161. lap.

Az utolsó Alaghy, Menyhért volt. Magas kövér, barna haju férfiú. Különben is dísze családjának. Szül. 1587-ben [1]. Lett kir. ajtónálló, országbiró; zemplin megyei főispán. 1620. a beszterczei gyülésen Bethlen felső M.országra nézve mint katholikust vallásvédőnek nevezte ki; különben nem hive Bethlennek, sőt ennek uralma alatt mint főispán soha megyéje gyülését nem látogatá. Az 1625-iki hongyülés a Magyar- és Lengyelország közti határkérdésben biztossá nevezte. Ezen évben győzelmet is vivott Monoky Miklóssal az egri törökökön. A király 1629-ben felső M. ország gondját mint főtábornokra bizta reá, sőt Kassára helytartójául rendelé. Meghalt Páczin várában junius 15. 1631. kora 44. évében: mag nélkül. Neje kettő volt 1. Erdődy Anna. 2. Nyáry Borbála, ki Leleszen, hová temettetett, ily síriratot tétetett föléje [2].

„Magnifica Domina Barbara Nyáry consors posuit. Hic jacet Illustriss. Comes D. D. Melchior Allaghy de Bekény, Judex curiae Regiae ac Comitatus Zemplén Comes, nec non S. C. R. M. Consiliarius, Camerarius, et partium Regni Ungariae Superior generalis, qui obiit 15. Junii 1631 aetatis suae annorum 44."

Alagovich család. Ebből Sándort emlithetjük csak, ki Nyitra vármegyében Manigán született 1760. dec 30. papságra adván magát fokonkint ment fölebb. Mint zágrábi prépost 1828. báni helytartó és val. bel. titkos tanácsos, 1829. oct. 18. pedig zágrábi püspök lőn. A Ludoviceumra 300 frtot adott. Tett egyéb alapítványt is [3]. E néven Konrád a m. helytartóságnál hivataloskodott (1810—20.) Hasonlóan ott Ignácz (1820.)

Alamuczy Zemplén megyei nemes család neve, Szirmay szerint.

Alapy család. (Nagykemléki.) Ugy látszik, Dunántúl Fehér vármegyében eredt; mert itt találjuk mint szolgabirót alapi Dombó Jánost és ennek Dienes és János fiát 1395-ben [4].

Az alsó- és felső alapi nevü puszta e megyében van, a szomszéd Tolna megyében pedig van Dombovár, ha ugyan ez is vonatkozik a család nevére. Fehér megyében találunk később is egy Alapy Jánost, ki Mohot bírta 1460. és nejétől Batthyány Margittól Ist-

---

[1]) Kemény Ján. önéletirás Szalaynál 233. szerint Bornemisza Kata Kállay Ferencz özvegye, 2-or Prényi Györgyné Alaghy Menyhérttel egy testvér volt.

[2]) Szirmay: Not. hist. 150—165.

[3]) 1840-iki 41. t. cz.

[4]) Lehoczky Stemm. II.

ván és Benedek fia volt [1]. E Benedek magát Battyáni Alapynak irta. A nagy időköz kétségessé teszi, hogy ez lett volna azon Benedek, ki Budai szerint Batthyányivá fiúsitatott, és 1514-ben budai kapitány volt; és ki Wagner szerint mint kincstartó hamis sáfárkodással vádoltatott.

Nagy-Kemléket (máskép Kálnik várát) Körös megyében Boldizsár szerzé, ki 1515. slavoniai al-bán volt. Igy eredt a család előneve. Boldizsár fia János hadi pályán vivott magának hírnevet. 1539-től — 1567. a török ellen több nyereményes csatát vivott. Meghalt mint aranysarkantyús vitéz, és kapitány. Eltemettetett a Remetei pálosok egyházában ily fölirás alá: „Hic jacet Generosus ac Magnificus Dominus Joannes Alapy, de Nagy Kemlék. Eques auratus ac S. Rom. Imp. Regiaeque Mattis Capitaneus, qui in Domino obdormivit IX. Sept." Neje Zrinyi Margit volt a szigeti hősnek nővére, kitől születtek Gáspár, Miklós, Borbála és Margit.

Miklós Erdélybe szakadt, legalább ott 1552. volt Alapy Miklós [2], ki a székelyeket fölhivó vásárhelyi gyülést elárulá.

Borbála, Erdődy Péterné lőn; s vele szállott N. Kemlék az Erdődyekre.

Margitot Orehóczy Ferencz vette el.

A család fénye Gáspár volt. Termete kicsiny, idomtalan. A kardot forgatni Zrinyi Miklós batyjánál tanulta, és alatta hadnagykodott. Ő volt egyike azoknak, kik 1566. Siklósnál a haragos Szolimán tábora egyik szárnyát Mahumed osztályát megtámadák és megverék; és ő volt oka, hogy a török Sziget romlására esküdött. Szigetvára ostrománál ő életben maradt, és a rabságból magát megváltá. 1572. Kanisa vára kapitánya lőn. Hanem itt az ő idejében történt, hogy Ali-bég Szigetről, Kanisán egy véletlen éji megrohanás által nagy kárt okozott. 1000 foglyot, 748 lovat, két ágyút zsákmányolván el onnan. Ez évben slavoniai bánná lőn. Letette 1577. Meghalt 1584-ben. Benne letünt az Alapy név.

A leszármazási kimutatás imez:

Pál	Boldizsár 1515. (N. kemléki.)	János 1539. (Zrinyi Margit.)	Gáspár. † 1584. Miklós. 1552. Borbála (Erdődy Péterné). Margit. (Orehóczy Ferenczné.)

[1] Kaprinay Diplom. II. 430.

[2] Forgách: Commentar. 116. l.

A mult században 1775.) élt még egy Alapy János dulcinai cz. püspök, de e családdali összeköttetését nem ismerem.

Alárdy család. (Kerelő szentpáli). Kihalt székely család Erdélyben. Ferencz (Alárd) az 1506-iki agyagfalvi gyülésen Aranyos szék követe [1]). Ez, vagy másik Ferencz Békesi Gáspár hive, 1575. a radnóti és szentpáli elvesztett ütközetben részt vesz, érte Báthory István őt is száműzi; később kegyelmet kap, és szentpáli kastélyát is visszanyeri, de a többi odaveszett.

Alaksay (vagy Alaxay) **család.** 1790-ben József váltott czimeres levelet.

Albert család. Birtokos család Zemplén megyében, Szirmay szerint Lasztóczon. Ugocsa megyében szintén ilyen, 1750. új nádori adományban kapja péterfalvi és egyéb részjószágait az Agyó s több családdal egyetemben. Van e család Gömör- és Heves megyében is.

Albrecht család. (Albrechtsburgi), János Konrád cs. királyi tanácsos; és János Ignácz tanácsos és bels. titk. titoknok az 1687-iki XXIX. t. czikknél fogva honfiúsittattak.

Albrich család. Erdélyben két tudóst adott a hazának. Egyik Márton medgyesi születés, Brassóban tanodai igazgató. Bölcselmi latin értekezései 1655—7-ben jelentek meg. Másik János orvostudor Brassóban született, és külföldön tanult, orvosi és pénztani munkái latin és német nyelven 1709—19 nyomattak ki. Mhalt 1760.

Áldásy család. A család előbbi neve Krappl. Ignácz és János 1797. czimeres nemes levelet vesznek és nevöket Áldásyra ekkor változtaták. Az új család az idő szelleméhez alkalmazkodva adakozással kezde érdemeket szerezni. Ignácz a Ludoviceára 1827-ben 500 1836-ban pedig 1240 frtot ajánlott.

Alesi néven családot nem ismertethetünk. De két ily nevü férfiú nevét nem mellőzhetjük: Dienes (kolosvári Alesius) erdélyi fi, protestans, 1563-ban az ifjú Szapolyay udvari papja, míg az unitárius Dávid nem jött helyébe. Egyházi rendszabályokat írt, mik 1572. sajtót értek; mhalt. 1577. Alesi János brassói születés ref. pap. ‚Siralmakat' irt; kinyomt. 1643.

Alexievich család. E néven Dániel 1791-ben szerzett czimeres nemességet, családot alkotandó.

Alföldy család. Nyitra megyében hivatalt viseltek tagjai. Szirmay szerint Zemplén megyében is, nemes rendű család.

---

[1]) Kállay: Székely nemzet. 219. l.

Álgyay család. A legújabb korban támadt. Megszerzé Arad megyében Álgyest oláh falut, és onnan irá is magát. Jelenleg a falut Fényes statist. szerint a Tüköry család bírja.

Alia család- (máskép Allya) kétféle: (serkei és karathnai). Mindkettő kihalt Erdélyben. Nevezetesbje e három volt: Farkas (karathnai Alia), ki nejével losonczi Bánfy Margittal 1607-ben adománylevelet kap Belsőszolnok megyei jószágokra. 1612 Háromszék kapitányává teszi Báthory Gábor; volt tanácsos úr, Curiae magister, (udvarmester) és Küküllő megye főispánja 1615—20. Fia Sámuel 1635-ben udvarhelyszéki főkapitánynak iktattatik be. 1636 a keresztesmezei táborban a székelység tábornoka. Mhalt 1638 Fogarasban. — Mátyás időkorra mindkettőt megelőzte, élt mint fő úr 1549-ben [1]).

Almádi család. (szávai) Erdélyben a XV. században tűntek föl. Almádi Bálint s neje kozmatelki Jankafi Kata élnek 1530—78. Fiok Gáspár sok jószággal bír. Gáspárnak leánya Anna Kendi Sándorné. Másik Almádi Anna is volt, 1-ör szopori Sulyok János felesége. 2-or alsó-balásfalvi Cserényi Farkasné [2]). A mostan élő ág törzse István 1672 I. Apafi Mihálytól kap adományt.

Lakhelye a családnak Dobokamegye hol hivatalokat viseltek, és melynek egyik falujától veszi előnevét is.

Czimere: Fészkén ülő, s fiait vérével tápláló pelikán, mint metszvényünkön látható.

Jelenleg él a családból Sámuel; neje gróf Vas Amália, fiuk Victor. A másik ágon pedig Gáspár.

Almássy család. A kézirati gyűjtemények [3]) egy kihalt Almássy család származati táblázatát mutatják föl, melyről különben mit sem tudnánk. Én sejtem, hogy a balhírű „Trophaeum Estorasianum“ nyomán keletkezett, és innen mérem hitelét, melynek hiánya nagyon érzik rajta. E szerint a család történeti szerepet vitt volna.

Jelen munka teljessége végett adom az egészet.

Almássy János Salamon király kapitánya elesett 1072-ben, fia

[1]) Kállay: Székely nemz. 219.

[2]) Kőváry: Erdély nev. családai. 7. l. és Mikola: Hist. gen. Trans. 56. l.

[3]) Hevenessy Mss. G. G. XXVIII. és Geneal. authent. ns. mus. Fol. Lat. 207. Tom. I.

István lovas kapitány Kálmán kir. alatt 1114. Ennek fia János kir. udvarmester 1161. Ennek egyik fia Pál II. András alatt 1218 a sz. földön esik el. Másik fia Antal 1210 csanádi püspök. A szentföldön elesett Pálnak fia Mátyás kir. ajtónálló mester 1278. Ennek fiai: András 1310 hadvezér; Imre váradi püspök 1300. Emlitett András nemzé Gált I. Lajos király kapitányát 1362. Gálnak fia Imre ezer lovas kapitánya Zsigmond kir. alatt, elesett Nikápolynál 1396. — Fia Sámuel Ulászló alatt kapitány, elesett 1444 Várnánál. Ez ismét két fiat nemze: Györgyöt Mátyás király alatt 1480 hadvezért; és Miklóst 1460 erdélyi püspököt. Györgynek fia volt Miklós ezer lovas ezredese, elesett Mohácsnál 1526. Ennek fia László hasonló rangban I. Ferd. és Miksa királyok alatt 1564. Lászlónak végre fia volt Dienes, ki 1622ben a svédek élleni hadban esett el, és benne az Almásy család kihalt.

Felötlő ezen — ugy látszik — légből kapott leszármaztatásnál, hogy a családból a nemzetnek minden nevezetesebb harczában milyen a nikápolyi, várnai, mohácsi, esett el egy. Hogy pedig Salamon király idejében még a vezeték nevek nem dívottak, mondanunk sem kell.

A „Tropheum Estorasianum" czimeres táblázatain, hol sok czimertől nem tagadhatni meg a hitelességet, Almássy czimer is találtatik, valószinűleg ezen közlött Almássy családé gyanánt akarva azt adni. A paizsban ragadó egyszarvú van, melyen harántosan egy szalag vonúl keresztül, és azon három rózsa. A sisak fölött szintén egyszarvú, de szárnyas. E czimer annyiban hasonlit a mostani gróf Almásy családéhoz, hogy mindkettőben egyszarvú játsza a főszerepet.

Almásy család. (Zsadányi és Török-szentmiklósi, gróf és nemes.) Horvát István állitása szerint Almási egyike volt volna a 108 magyar nemzetségnek [1]). Podhraczky ezt [2]) el nem ismeri, legalább oklevélben sehol „de genere Almás"t nem olvasott. Annyi bizonyos, hogy sz. László idejében már találunk ily névnek nyomára Gyula nádorban, és Euzenben, ki 1089-ben a kunok elleni győzelmes ütközetben részt vett, és László király iránt valamint hűségét ugy maga részéről vitézségét is tanusítá. Jelen volt Kálmán király alatt 1094-ben az oroszok elleni hadban is, és ott dicsően elesett. Az

[1]) E munka folytában ‚nemzetség' alatt csupán genust, (‚de genere' értünk) milyen 108. volt Árpád bejövetelekor, ily nemzetségekből származtak ki a családok.

[2]) Keza Sim. krónikája kiadásában.

Almásy család magát ezektől valamint a Kálmán király idejében élt eörsi és kukolyi Péter vitéztől származtatja.

Almásy László 1447-ben Fejér vármegye képviselője volt a budai országgyülésen. A „Kukoly“ előnév előfordúl az 1593-ban kelt czimeres levelükben is. Eörs és Kukolyról irta magát még Pál is, ki 1608—1618-ig váczi püspök volt. Késčbb szerzé a család Zsadányt és Törökszentmiklóst, melyekről azután e mai napig előnevét kölcsönzé

Jelenleg vannak a családból grófok, és nemesek.

A grófi ág ismét két ágon áll.

Az idősb ág nemzéktana imez :

- Ignácz József, lovas tábornok 1777 gróf lett.
  - Enoch. kir. kam.
    - György.
    - Zsófia. (Vattai Battha Józsefné, Váczon.)
    - Adele. (tolnai Festetics Ágost.)
  - Illés. (Gr. Festetics Szidónia)
    - Maria született 1809. (B. Werklein József ezredes özvegye.)
  - Kristóf. † 1843. (Gr. Haller Róza.)
    - Móricz. (1. Wolkenstein grófnő.) 2. Gr. Festetics Róza.
      - Vilhelmin. szület. 1845. april. 8.
      - Melania szület. 1846. jul. 10.
      - Albert, született 1850. mart. 2.
    - Isabella (Gr. La Motte Antalné)szül. 1813. mart. 9.
    - Vilhelmina, szül. 1814. aug. 24.
    - Albert, szül. 1816. mart. 20.
    - Ernő Bódog. alezr. † 1849.
      - Kristóf.
      - Tassiló.

Ez ág élén Ignácz József áll, ki mint cs. kir. kamarás, titk. tanácsos, és lovastábornok 1777 nov. 8-án kelt oklevél által Maria Terezia által emeltetett gróffá. Három figyermeke közől csak kettőnek ágán láthatni ismét férfi magzatot.

A két idősb : Enoch és Illés ikertestvér. Illés, szül. 1779. † 1838. aug. 18. kir. kamarás és őrnagy volt. Özvegye él, úgy leánya is özvegyen.

Kristóf (Ignácz legifj. fia) szintén cs. k. kamarás 1781 szül. † 1843. april 13. Özvegye gróf Haller Róza † 1843. Ennek fia Móricz az ujabb időben a családnak legelterjedtebb hirt szerzett. 1848. előtt a helytartóságnál volt tanácsos, majd kincstári alelnök, császári kir. kam. titk. tanácsos; jelenleg Bécsben a pénzügyi ministeriumnál osztályfőnök. Szül. 1808 januar 17. — Egybekelt 1834 april 5. gróf Wolkenstein Trostburg Alexandraval, kinek 1839 oct. 8. történt halálával, másodszor nőül vevé 1843 sept. 5-kén tolnai gr. Festetich Rozaliát. E második házasságból születének a táblázaton kitett gyermekei.

Férfi testvére Ernő Bódog, szül. 1818 jan. 16. és mint főhadnagy † 1849. Özvegye Ebenberger Mathild. Fiai Kristóf, Tassilo.

A másik ág, mely a közös előnéven, fölül czimében magát Sarkad örökös urának is nevezi, később lett gróffá. Ennek leszármazási kimutatása következő:

János. hétszemélynök. 1741 Jász-kún főkapitány.	Pál. Jász-kún nád. főkapit. 1766 hét szem. 1779 kir. udv.	Ignácz. al-kanczellár 1815 aug. 11. gróf.	Alajos. szül. 1788. cs. kir. kam. (1. Gr. Festetics Erzs. 2. gr. Wilczek Luiza) † 1850.	Kálmán. szül. 1815. sept. 2. cs. k. lov. százados. (Gr. Wenkheim Stefania M.)	
				Dienes. szül. 1817. oct. 5. (Gr. Keglevich Eugenia.)	Kálmán sz. 1852.
			Lajos. szül. 1792. cs. k. kam. † 1836. máj. 13. (Regéczi Breczenheim Leopoldina herczegnő) sz. 1795 † 1844. dec. 4.	Mária. szület. 1818. B. Beust. százados.	
				András Ján. Nep. sz. 1824 maj. 16.	

E családfa törzse János, 1741 a Jász-kún kerület nádori főkapitánya lőn; és a kerületnek a pesti Károly laktanyától kiváltása után 1745 e hivatalba be is iktattatott. Később a hétszem. tábla ülnöke. Meghalt 1763. [1]) Fia Pál mindenütt atyját követte. 1746-ban Jászkun alkapit. 1766. főkapitány, majd szeptemvir. Unokája Jánosnak Ignácz 1773 Jász-kún alkap. 1779 főkap. 1785 a kir. táblánál ülnök [2]), cs. kir. tan. és kam. a sz. István rendnek előbb vitéze, azután kö-

[1]) Fölötte mondott halotti beszéd kinyomt. 1765. ‚Mariana pietas' stb. czim alatt.

[2]) Horváth Péter. Ért. a Jászkunokról. 137—38. lap.

zép keresztese; a kanczellarián ál tanácsos, barsi főisp. végre temesi gróf, főispán, és alkanczellár; és mint ilyen 1815 aug. 11-én a grófi rang szerzője. Fiai és unokái a táblázaton láthatók. Ez utóbbiak közől Kálmán a százados 1355. jul. 23 nősült. Öcsése Dienes pedig, ki 1848 előtt a kamaránál hivataloskodott 1851. jul. 11-kén kelt egybe buzini gróf Keglevich Eugeniával, kitől a halál korán (1854. aug. 13) megfosztá.

A család czimere mint itt látható: A paizsnak kék mezején két ékbe támasztott arany gerenda, melynek oldalainál kétfelől egy-egy ezüst egyszarvú áll. A gerendák alatt hármas hegy emelkedik, melynek középső csúcsán arany korona van; s azon repülésre készülő galamb, csőrében zöld olaj ágat tartva.

A nemesi ágnak is megvoltak a maga jelesbjei. Ifj. Pál, már II. József alatt (1786.) val. b. tit. tan. Pest Pilis és Solt várm. főispánja, Heves, Nógrád, Borsod és Fejér megyék főispáni helyettese, és ezen megyékben kir. biztos volt. Ugyancsak Pál e század elején sz. István rend középker. Arad főisp. és koronaőr (1810—15) majd szeptemvir és kir. főlovászmester.

Antal. cs. k. kam. és helytartói tanácsos. (1809—25.)

Ferencz (szales.) cs. k. kam. és helytartós. titk. 1910.

József. cs. kir. tan. Heves megyében kezdé pályáját, ott volt alispán, majd kir. tábl. ülnök; azután szeptemvir és gömöri főispán. 1810—25.) Végre mint titk. tan. és sz. István rend középkeresztese nyugalomba lépett. Fia Pál.

Jenő szintén a nemesi ágból, a temesi ker. altartományi biztosa volt (1825.)

Gedeon cs. kir. tan. Heves megyének első alispánja, majd főispányi helyettese (1841—44.)

Legujabban Pál a fölebbi Józsefnek fia szül. 1818. jan. 18. szintén Heves megyében alispán, követ, 1848-ban Gyöngyös képviselője, és az alsóház egyik elnöke volt; Debreczenben pedig egyedüli elnöke, mindig ellenzéki. Neje gr. Batthyány Amália.

Zsadány, — melyet a család egyik közös előneveül használ,

Zemplin megyében fekszik, hol az Almássyak a Rákóczy-mozgalmak után a Rákóczy-birtokok közől a szerencsi uradalomnak $^3/_4$ részét szerzék meg, ugy, hogy azt előbb gr. Illésházy Miklós kanczellár kapta adományul, ki gr. Grassalkovics Antalra, ez Szirmay Tamásra, ez pedig az Almássy családra ruházta át a birtokot. [1])

Ezen Almásiakon kivül van még más **Almássy** család is honunkban, mely „F i l i t z i“ előnevet használ, ebből L a j o s Szepes vármegyei alispán volt. (1815—25.)

Szintén Almásy nemzetségre találunk már a XVI. században Hont vármegyében is, hol M i h á l y akkor szolgabiró volt; [2]) leányát pedig Siroki Egry András birta feleségül. [3])

Végre a tudósok között is találunk e névre. Ezek közől A. A n d r á s erdélyifi iktari gr. Bethlen István költségén Belgiumban iskolázott 1640-ben és ott két hittani latin értekezést nyomatott. [4]) Ugyanonnan a gyulafehérvári iskolából 1700-ban A l m á s y B e n j a m i n t az angol török követ Erdélyen keresztül utaztában Angolhonba vitte magával tapasztalás végett, de visszakerülve nem felelt meg a várakozásnak. M i h á l y hasonlóan Erdélyben az unitárok superintendense 1692-ben. Kolozsvárott az ő idejében vallási felekezetét érzékeny veszteségek értek kivált az iskolát illetőleg. Meghalt 1724. mart. 23. — 1694. Kolozsvárott latin munkát nyomatott az egyházi fegyelemről. Kiadott egyéb latin értekezéseket is. — Az irók közt emlitendő A l m á s s y J á n o s is ki 1708-ban Franekkerában vitatkozott a tudori koszoruért; és értekezése, valamint egyéb alkalmi verse és halotti beszéde is világot látott [5]).

Almerigo család. (Aggorti báró.) E családnak egyik tagja Ferencz, az 1687-ki XXIX törv. cziknél fogva hazánkban indigenátust nyert; de azóta itt hire sincs e névnek.

Alpáry család. Zemplin megyében találjuk nyomait e kihalt családnak. 1570 Pálfölde, és Bolly helységet birta, és ez utolsóról (Bolly) előnevét kölcsönzé. Az emlékezet csak S i m o n t élte túl, kit Zemplin megye kétszer választott el követeül az országgyülésre, ugymint 1559 és 1569-ki évben. A megyei felkelő nemességnek is kétszer volt vezére. 1561 és 1565. Ez utóbbi alkalommal Tokajnál Szapolyai tábornoka Némethy Ferencz ellen vett részt a véres ostromban.

---

[1]) Szirmay : Not. topogr. C. Zempl. 173. 343. stb.
[2]) 1618-ki XL. törv. cz.
[3]) Garan Sz. benedeki Conv.
[4]) Bod : M. Athenás.
[5]) Czwittinger.

1570-ben a közbizalom az alispáni székbe emelé. Lemondott e hivataáról 1574-ben, és azóta a bolly Alpáry család név nincs emlitve évkönyveinkben. [1])

Alsó család. (Nagy-pestyéni) Erdélyben régiebb nemes család, mely a vajdák korában kezdi családfáját. [2]) Törzse László, ennek fia Mihály, ennek Idul, ennek István. Istvánnak több fia volt. Kettő, Mihály és Miklós magnélkül halt el. A harmadik János terjeszté tovább a most is élő családot. Nejétől Sáfár Évától fia Mihály volt, kinek nejétől Torma Évától ismét János fia volt. János († 1693.) 1686 egy deputatióban vett részt, melyben majd minden nevesb család képviselve volt Neje P. Horváth Katalin.

Emlitett Mihálynak Torma Évától másik fia András. Ez nemzé Pétert; ez Istvánt, kinek Gámán Esztertől fiai Ferencz és László, Kabós Ágnes férje. Az utóbb emlitett Lászlónak fia is László jelenleg él.

Farkasnak fia Sándor ki mint törzstiszt tette le fegyverét, egy másik ágnak végén áll

Alsóki család. Győr megye mutatja föl őket a XVI században; de hihető, hogy már előbb virágzott, mivel az Alsóki név, melyet előbb Szentmárton mezőváros viselt, e században már elvolt avúlva. Ismeretesek a családból László, ki 1567-től—1582-ig Győr megye alispánja volt. Győr városában curiát birt, mely a vár nagyitása alkalmára elbontatván helyette más telket nyert Miksa királytól 1567-ben. György valószinüleg Lászlónak testvére, János és Márton pedig Lászlónak fiai voltak, és az atyjok után Győrben maradt curiát 1589 eladták. Márton, ki győrmegyei táblabiró volt, élt még 1620-ban Bácsán, hol szintén valami jószágrészecskéje lehetett.[3])

Althan család. Svábországi ős ívadék, melynek egy ága hazánkba is beszármazott. A család törzseül bizonyos thani ‚Babo‘t tart, ki a Thani és Winterstetteni grófságot birta. Babónak unokája Dietmar († 1233.) mint öreg vitéz bajnok. Alt-Than (magyarul: öreg Than) néven neveztetett kegyeletből, és e név azután a családra maradt, melynek Farkas 1574 maj. 24. báróságot szerzett. Ennek hét fia közől három, ugymint: Kristóf a cs. kamara elnöke, Eusták cs. kormányszéki tanácsos, és Farkas Vilmos az 1578 XXXVI. törv. czikknél fogva hazánkban indigenátust nyertek. Kris-

[1]) Szirmay. Not. hist (Zempl. 285. 326. és Not. topogr. 74. 77. 86. 87.
[2]) Kőváry. Erd. n. családai.
[3]) Czech János: Tudom. Gyüjt. 1829. XII. 14.

tófnak († 1589.) második neje Teufel Erzsébettől született fia Mihály Adolf cs. fővezér, hadi tanácsos, Esztergam vára parancsnoka volt. Ez kapott grófságra 1610 jun. 18-kán. Hű, adakozó, vallásos ember. A törökkeli béke-alkudozásban kétszer követ volt. Megbizással járt Lengyelországban is. Protestansból katholikussá lőn, és mivel azőáttérés Mihály napján történt, meghagyá hogy maradékai a figyermekek Mihály nevet, a leányok pedig Maria nevet viseljenek. A jezsuitáknak Magyarországban is alapitott zárdát két helyen, u. m. Iglón és Komáromban. † 1636. Ennek maradékai közől hazánkat érdeklik a következők:

IV Mihály János, ki (atyja Spanyolhonban nősülvén), — Barcellonában szül. 1710 april 5-kén. Ez III. Károly királytól 1721 a Muraközre adományt kap, és Szala vármegye főispánjává lesz.

Mihály Venczel minister † 1738. Első neje gróf Paar Józefa halála után 1707 magyar családból nősült, elvévén Homonnai Juliannát, Pálfy Miklós özvegyét. Előbbi nejétől 1680 jul. 12. született fia Mihály Frigyes Romában tanult, 1714. váczi püspök, és 1719 bibornok lett. 1720 cs. tit. tanácsos; ő eszközölte ki a bécsi püspökségnek érsekségre emeltetését, valamint Nepom. János canonizáltatását is. Végre nápolyi alkirály lett, melynek trónjához a pápa akkor a császárnak jogát elismerte. A váczi megye is birja emlékeit. A papnöveldét emelteté. Kosdon egyházat építtetett. Meghalt Váczon 1734 jul. 20. Mihály Frigyesnek unokaöcscse.

Gr. Mihály Károly szintén pappá lőn, nagybátyjával Romát, és Nápolyt is bejárta. Itt lett bari érsekké 1728-ban, de ezt a váczi püspökségért odahagyá. Hazánkban e családból az utolsó Mihály János gróf, goldburgi és Muhrstetteni báró, cs. kir. kamar. Szala várm. főispánságot viselt. (1810—15.)

Most az Althan grófi család Ausztriában és porosz Sileziában virágzik.

Czimerök: Vörös mezőben harántosan (quer) ezüst gerenda, melyen fekete A betü, majd 3 és egy T betü láthatók.

Alvinczy család. (Borbereki, báró). Erdelyben kihalt család. Eredeztetik azon Alvinczy Pétertől, ki a XVII. század elején Váradon tanár, Kassán prot. lelkész, majd Bethlen Gábor udv. papja volt. Több hittani munkát nyomatott 1616--34-ig. Ő volt az, ki Bethlen Gábor első neje fölötti halotti beszédében Miczbánné történetét első hagyá irásban. Erdélyben superintendensséget is viselt. Szü-

letett Enyeden; meghalt Kassán [1]. Fiául mondatik Péter, unokájául József, ki ismét atyja volt Péternek (már e néven III-nak). E legutóbb emlitett Péter alapítá a családot. Ez már élt a borbereki előnévvel [2]. Mint kir. ügyek igazgatója 1678 Tökölyi István eltiltja Késmárkon a hatalmaskodástól [3]. Utóbb nádori itélőmester, és mint ilyen — Verestói szerint — második Verbőczy vagy magyar Licurgus. Erdélynek Ausztria alá adatása alkalmával az udvarnál sokáig időz az okmányok szerkezése végett. Apafytól 1689 kapja kisvajdafalvi, Leopoldtól 1693 a drombári részjószágot. Első neje Lipcsei Éva, utolsó Hosdáti Klára. Fia három, leánya is annyi.

A három fiúk egyike Sámuel először Erdélyben a kancellarián lajstromozó, 1714 referendárius Bécsben; meghalt 1733 előtt. A második fiú: Gábor Erdélyben szolgált a főkormányszéknél mint titoknok. 1746-ban báróvá tette ágazatját; meghalt 1751. Neje gr. Gyulai Kata († 1771.) A harmadik fiú Mihály a császári gyalogezredben százados 1733.

Gábornak Gábor fia volt. Meghalt magtalan 1788. Neje gr. Telcki Katalin vala.

Mihálynak a katonának fia volt: József, szül. Alvinczen 1735., ki hasonlóul katonának állván 15 éves korában, táborszernagyságig emelkedett. A hét éves háboruban vitézségét több helyen tanusitá, érdemeiért 1763 báróvá lett [4]. 57 évig szolgált mint katona. Legutoljára magyarországi főhadi-kormányzó lőn. Tábornoki korából több adoma maradt róla fön, népszerüségére mutató. Meghalt Budán 1810 nov. 25-én [5]. Akarata szerint a katonai temetőbe takarittatott hullája. A temetésnél a nádor is jelen volt. Benne családja elenyészett.

Józsefnek testvére Ádám, Lehoczky szerint itélőmester, szintén magtalan halt el.

E családból III. Péternek az itélőmesternek testvére lehetett azon István, kihez Apafi Mihály 1671. sept. 1-sőről tanácskozás végett meghivó levelet irt.

---

[1]) Árnyat von reá az 1647. CV. czikk; mely szerint az özvegyénél és fiánál biztosság okaért letett arany és ezüst szerek megkaphatása végett Dévény Istvány az országgyülés előtt panaszkodott.

[2]) Verestóy György: „Halottakkal való barátság.“ Kolosv. 1783.

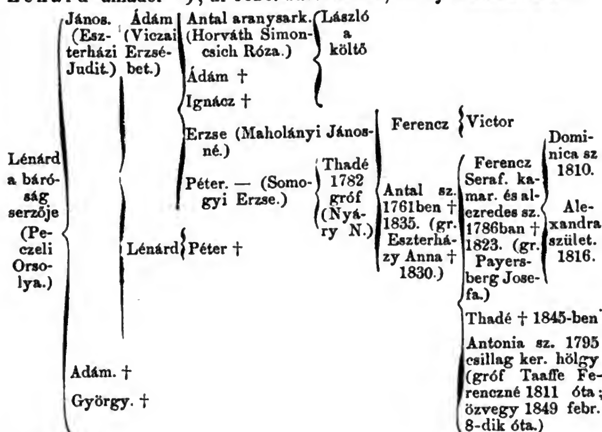
[3]) Az 1655-iki VIII. és C. t. cz. szerint már ekkor itélőmester.

[4]) Adámi: Deductiones breves quar. fam. mss. F. lat. nro. 182. a muzeumban.

[5]) L. életet. erdélyi muz. I. köt. és Básthy Magy. Eml. I. k. terjedelmesen.

Amade család. (Várkonyi, báró, és gr.) A genealogusok zavarban vannak e család leszármaztatásával. Majd a híres Omode nádortól eredeztetik, és igy az Aba nemzetségből, majd a jövevény Gutkeled nemből hozzák le; majd meg Omodét is e nemzetséghez számitják, holott a családfa törzsét Lőrinczet romai consulok ivadékaul adják ki.

A család Gutkeled ivadékául tartja magát, és e nemzetségből Bogomértől származtatja [1]. A családfa élén bizonyos Lőrincz áll, kit II Andrással a szent földön járatnak. Ettől a leágazás izről izre igy adatik elé. Lőrincz fia Miklós elesik a tatárok által 1242. Ennek fia Roland hadvezér 1282. Ennek Péter nádor 1300. Ennek Bertalan pohárnok 1345-ben. Ennek Antal (elesik Nikápolynál 1396.), Antalnak fia Jakab. Ennek Mátyás, ennek Péter (elesik Mohácsnál 1526.) Ennek György 1562. Ennek Ferencz 1596. Ennek Lénárd alnádor [2], ki 1628. báróvá lesz, és ily családfát alkot:

[1] ‚Propugnaculum Reipub. Cristhianae' ect. Promotore Francisco Csernovics e Soc. J. 1724. Tyrnaviae, mely a költő báró Amade Lászlónak a bölcsészeti koszoruért kiállott szigorlat, és vitatkozás alkalmával általa és társai által adatott ki, a 22. és köv. lapokon adja igy a nemzéktant. Hasonlóán közli Lehoczky is Stemmatographiájában „Moderna familia" fölirat alatt. Mennyi állhat meg e családfa elejéből, azt a család levéltári adatai tanusithatnák. A történelem nagy részét nem ismeri. — Gutkeled ivadékának vallja magát a család Amade László verseinek (Pest. 1836.) kiadásában is, a költő életrajzában.

[2] Mint alnádort számadás alól 1638-ban menti föl az orszgyülés LXXI. t. cz.

Mint látjuk, a családnak Lénárd szerzé a báróságot 1628. [1]). A származási táblán kitett fiain kivül voltak még következő leányai: Mária; Forgács Lászlóné. — Magdolna; Zichy Istvánné. — Ilona Eszterházy Ferenczné. — Zsuzsánna Morocz Istvánné. — Éva 1. Recsei Györgyné, 2. Sennyey Albertné.

Lénárd fiának Jánosnak is voltak leányai: Erzse Révay Zsigmondné, Krisztina Bossányi Gábor nyitrai alispánné

Ádámnak, a Viczai Erzsébet férjének két fia terjeszté tovább a családot. Antal a Horváth Simoncsich János személynök leányától Rózától nemzé Lászlót a költőt, a ki 1703 mart. 12. született és 1725 bölcsészeti tudor lett: 1-ső neje báró Orczy Zsuzsa 1729-től rövid ideig. 2-dik Veltzl Mária Paulina 1736-tól. Gyermeke egytől sem maradt, 1734-ben huszár százados, 1742 nemesi fölkelési ezredes, és tábornoki segéd. 1750 óta a posoni kamaránál tanácsos és kamarás. Meghalt 1764 dec. 22 fölbaári jószágán a Csalóközben, eltemettetett Sz. Antalban a családi sírboltba. Czimében magát Böös, és Baár, és a berencsi vár s uradalom örökös urának irta.

A másik ágon Péternek Somogyi Erzsétőli fia I. Thadé, kinek neje Nyáry József leánya, ágának 1782 grófi rangot szerzett. Ennek fia idősb gr. Ferencz 1797 a posony megyei fölkelő nemesség őrnagya, fiában ága kivész. Másik fia gróf Antal emelé újabb időben legmagasbra családát. Előbb kir. táblai, azután hétszem. táblai ülnök, cs. kir. kam. Leopold rendi középkeresztes, val. belső titk. tan. Szala vármegye főispáni helyettese, utóbb zágrábi főispán, végre kir. ajtónálló [2]). Meghalt 1835 jan. 1-én. Fia Ferencz az alezredes már előbb elhunyt fiörökös nélkül. Ennek leányai Dominika 1841 ment férjhez báró Uichtritz volt cs. kir. századoshoz. A másik Alexandra pedig 1846-ban lett nejévé gróf. Wurbrand Ferdinánd kam. és titk. tanácsosnak.

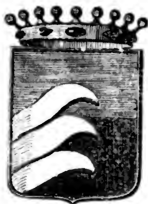
Ekképen férfiágon a család már csak II. Thadéban élt, kinek a zenészetre különös hajlama, és képzettsége volt [3]). Ez kir. kamarás. val. bel. titk. tanácsos és az udvarnál zenészeti főrendező. Ő adta ki 1835 elődének a költő Lászlónak verseit. Sírba vitte családja fényes nevét 1845 máj. 17-én.

---

[1]) Lehoczky I. részében 1622-re teszi.

[2]) A nyitra megyei gyülésen mondott latin beszéde kétszer sajtót látott.

[3]) Tud. gyűjt. 1818. XII. k.

A család előnevét Posony-megyei Várkonyról vevé, melynek szerzőjeül Lőrincz fia János mondatik. Nevezék magukat egyszersmind Marczaltheö örökös urainak is.

Czimerük mint itt látható: félig kék, félig vörös mezőben három ezüst agyar, mint azt gróf A. Antal is használá pecsétén. Lehoczky szerint elefánt fogak és kardos griff.

Ha a várkonyi gr. Amade család magát ekképen a Gutkeled nemzetségből származtatá; akkor a Robert Károly idejében élt hatalmas Omode nádor családja ettől egészen különbözött, mert ez Omode magát az Aba nemből származottnak irta [1]). Omode szepesi főispán volt, és két izben viselt nádorságot (1303 és 1307–1311), sőt Horvát István szerint, már előbb is állt e hivatalban) Bírta Gönczöt, és annak tájékán állott az ősi Amade vár is. Atyja Dávid volt [2]); fiai pedig Omodénak, János, Miklós, Dávid és László, kik a Csáky Máté részén harczoltak Robert Károly ellen. A döntő csata 1312 Rozgonynál vivatott, és ott hullott el közőlük János és László. Akkor romboltatott szét az ősi Amade-vár is [3]). Omode a nádor már előbb a kassai lázadásban 1311-ben lelte halálát.

A kihalt grófi család, daczára annak, hogy magát a Gutkeled nemzetség ivadékául adta ki, ezen az Aba nemzetségből származott Omodét vagy Amadét is őseiül számítá, és azt felső lendvai és marczaltői (Feketének is nevezett) Omodénak állitá. Lehoczky a genealogus pedig noha az Aba nemzettség ágai közt, de szintén igy emliti Omodét, megtoldva még Fejes melléknévvel. Atyjául Lotárdat [4]), (de Al-Baár, és Böös) teszi. Testvéreiül Várkonyi máskép Keled Jánost, és Csirkének nevezett Isákot állitja. Fiai közt pedig Hasznosi Domokost is emliti, kiről tudva van, hogy a Ratold nemzetségből származott.

Az emlitett Omode Lotárdnak János fiától (kit Várkonyról nevezettnek állit) Lehoczky izről izre hozza le az Amade család régiebb ágát. E leszármaztatást azért kell közölnünk, mivel noha az egé-

---

[1]) Horváth István által közölt oklevél az 1833-iki tud. gyűjt. IX. 79.

[2]) Katona: Hist. crit. VIII. 114.

[3]) Budai F. Hist. lexic. I.

[4]) Ezt Lehoczky Stemm. a 3-ik lapon 1273. élteti a 9-ik lapon pedig 1354. V. ö. itt a lindvai Bánffy cs.

szet föltétlenül igazolás hiányában alá nem irhatjuk, de a családfa végső izeinek összefüggési valóságát saját adataink után el kell ismernünk; és köztök több egyes személynek történelmi nevezetességét el nem vitathatjuk.

Az érdekelt leszármaztatás következő.

Omode Lotárdnak fia János, ki Böösről és Várkonyról irta magát, (1360) két fiától két ágat terjesztett. (A középső Keled magtalan halt). Idősb fia az Eördögnek is nevezett István nemzé Jánost. Ennek fia István. Ennek ismét István. Ennek Pál. Ennek ismét István, ennek a Bozini gr. családbóli nejétől János, Farkas és László (1523.) Ezen Lászlónak Erzse, ki Somogyi Györgyné lőn.

A három utolsó iz igazolható.

Jánosnak ifjabb fia Omode, simoni Lökös Ilonától nemzé Istvánt. Ez Mihályt. Ez Istvánt, Lenárdot †. Lászlót †. Közőlük Istvánnak fia ismét Lenárd. Ennek Gáspár és György. Ez utóbbinak Mihály. Ennek ismét Lenárd. Ennek ismét István; kinek Paksi Sárától Paksi János és Csúzi Sára leányától lett a következő kettő:

Lenárd	és	István
(1-ső neje: bori és nebojszai Porkoláb Dienes leánya Ilona. 2. Nyáry Dora.)		(Thurzó György leánya Zsuzsánna).

István. II. Ferdinánd követe Bethlenhez.	János.	Erzse.	Kata.

János	Miklós	Judit		Erzse	Kata
János 1659.	Miklós 1659 alispán.	Judit (1. Pálfy János 2. Erdődy Gáb.)		(Balogh János)	(1. Hathalmi Mátyás 2. Szerdahelyi István) 1580.

A történet ezek közől, vagy legalább ezen ághoz tartozók közől ismeri Amade Istvánt, ki 1518 II Lajos mellé tanácsülnökül neveztetett [1]).

Ismerjük Pétert (Thadé fiát), ki előbb Ó-vár majd Visegrád vára parancsnoka lett, és ezt 1544 a töröknek föladá. Istvánfi szerint teljes életében vizissza volt.

[1]) XXXIX. törv. czikk.

1602 Amade Mihály Pozsony megyei alispán volt, az ország-gyülés által a határszéli bizottmány tagjául neveztetett.

Végre ismét István az 1618-iki országgyülés 26 t. czikke szerint a győri bizottmányban vett részt.

Ambró család. (Adamóczi). Eredeti helye Trencsin vármegye. Ott van Adamócz falu, melyről előnevét veszi, és melyben most is e család a legvagyonosabb.[1]) A mult században nevezetesebb tagja: Ignácz Romuáld Trencsénben szül. 1748. bölcsészeti tudor volt. A gép- és természettan, zenészet és költészetre is hajlammal birt. Ezeket Bécsben tanulmányozta. Ugyanott tökéletesité magát a jogi tanulmányokban. Azután az orvosi tudományokra adta magát, és Bécsben 1776 orvostudorságra emeltetett. A szomszéd tartományokban utazott. Több nyelven beszélt. Hazatérvén Ujvidék főorvosa lőn. Irt latinul verseket, orvosi értekezéseket, sőt ily szakmáju kisebb munkát is adott ki. Értekezett a zenészet hasznáról is. — Kora halála 1785 érte 37 éves korában. Ujabb időben a család tagjai Bars megyében főbb hivatalokat viseltek. Károly barsi 1-ső alispán volt (1815—20) Antal ugyanott első alispán és az 1839-ki $184^{3}/_{4}$-ki $184^{7}/_{8}$ országgyülésen Bars megyének követe, és kir. tan.

Ambrosovics család. A nemességet János szerzé 1760 deczemberben[2]) ily czimerrel: A paizs két felső szögletéből két vonal kup alakban nyulik le a paizs közepéig, hol egymást érinti; és innen függőlegesen egy vonal huzódik le a paizs aljáig. Az ékképen három mezőre osztott paizs felső vörös udvarában pánczélos kar kardot villogtat. A jobb oldali alsó ezüst udvarban kiterjesztett szárnyú fél sas átható, skarlátszin csőrrel, és lábakkal. A baloldali alsó kék udvarban hátsó lábain álló arany oroszlán, hátul felkanyarodó farkkal, nyitott szájjal, kiöltött nyelvvel, első ballábával ragadozva, jobbikával pedig három arany levelü ágat tartva látható. — A paizs fölötti sisakra helyezett arany koronán két kiterjesztett fekete sasszárny között ismét arany három-levelü ág emelkedik. A foszladék innen arany kék, onnan ezüst vörös.

Ambrosovszky család. Pozsony megyei származás. Mihály Galanthán született, és pappá lett az egri megyében. Idővel egresi apát, szabolcsi főesperes, és végre olvasó kanonokságig emelkedett. Latin nyelven hat rendbeli történeti munkát irt, melyek még most is birnak becscsel. Kinyomattak 1757—1759. Meghalt Egerben

[1]) Ambró János 1650-ben trencsin vm. jegyzője volt. Okl.

[2]) Collect. Herald. Nr. 77.

1790 febr. 1-ső napján. Családja részére — ugy látszik — ő eszközlé ki a nemességet. — 1760 marcziusban Ferencz, János és István kapták [1]) ezt ily czimmerrel: A paizs kék mezejében alulról három sziklacsúcs emelkedik, melyeknek két szélsőjére lépve emelkedik hátsó lábain az arany grif, lábai alá lekonyitott farkkal, kiterjesztett szárnyakkal, első lábai jobbikában meztelen kardot, baljában két lefelé, és egy felfelé forditott nyilat tartván. A paizs sisakján hasonló grif látszik. Foszladék innen aranykék, amonnan czüst és szinte kék hullámzik le a paizs körűl.

Ambrózy család. (sédeni báró, és nemes). Ősi székhelye Árva vármegye. Alsó-Kubinban született Ambrózy György 1694-ben Mátyásnak Kubacskai Zsuzsannától fia. Az eperjesi ágost. gymnasiumban volt tanár. Azután Vittebergben járt tanulás végett, ott latinul értekezett az egyházi zavarok okairól, mely értekezés 1721 látott sajtót. Haza felé utjában Lengyelországban fogságra jutott, honnan az árvamegyei alispán Okolitsányi János közbejárása menté ki. Ismét tanárkodott. 1742 pedig superintendenssé választatott. Hittani munkáit tót nyelven adta ki. Meghalt 1746.

Árva megyéből más megyékbe is elszakadt a család. Igy találunk Jánosra ki Liptó megyében Szelniczén szül. 1741. Előbb honn, később külföldön Hálában tanult. A külföldön lelkészkedett, nevezetesen Berlinben, Rikodorfon, s végre ismét Berlinben az ágost. vallású cseh gyülekezet lelkésze lett. Németül irt ez is vallási munkákat. Meghalt 1793. — Zólyom megyében a mult század végén leljük Sámuelt mint radványi predikátort, onnan Selmeczre vitetett német szónokul. Ez is irt latinul: ‚Annales‘eket; németül egyéb vallásos munkákat.

Még előbbi korból találunk egy Ambrózyra Szepes megyéből. Ez Sebestyén volt, ki Lausitzban névszerint Görliczben tanult, és Győr városa visszavétele emlékére latin verseket irt, melyek 1602. nyomattak ki.

Legvagyonosabbá vált azon ág, mely a mult század derekán Nógrád megyébe szakadt. Itt találjuk már 1755-ben mint Kis-Kürtösön birtokosokat Ambrózy Mihályt és Jánost. Ezek egyikének utóda Lajos elveszi nőül losonczi Gyürky Pál val. bel. titk. tanácsos leányát Erzsébetet; és Nógrád megyében 1806—1817. mint másod alispán, egyszersmind kir. kamarás, utóbb mint helytartósági tanácsos vagyonban, és czimben emelkedett. Meghalt Budán 1830. dec. 20.

---

[1]) Collect. Herald Nr. 2.

Gyermekei István, Lajos, György, és Johanna, kik az ujabbi időben (1838 k.) bárói rangra emeltettek; és nagyobb részt Temes-megyei birtokaikra költöztek.

Közőlük Lajos cs. k. kam. és kir. tanácsos az 1848 előtti időkben Temes megyei főispáni helytartó volt, jelenleg pedig a sopronyi kerület helytartósági osztály elnöke.

György az 1848 előtti utolsó években Temes megyei alispánságot viselt. István is él. Örököseik vannak.

A család Sédeni előnevet használ.

Nemesi czimere mint itt látható: vizirányosan kétfelé osztott paizs. Az alsó kék mezőben egyfejű sas kiterjesztett szárnyakkal; a felső vörös mezőben arany oroszlán álló helyzetben de csak félig látható, kétágú farkkal, és első jobb lábával kardot tartva. A sisak fölötti koronán két kiterjesztett sas-szárny között szintén az alsóhoz hasonló arany oroszlán. A paizst a szokásos foszladék köriti.

A bárói ágon kivül, élnek még a nemesi ágból is Árva, Nógrád, Gömör-megyékben.

Ambrus család. Nógrád megyében már a XVI század végén nemes család, máskép Szabó vezetéknévvel. 1598 élt belőle Márton. 1734 István stb. A mult század végén közőlük egykettő megyei kisebb hivatalt is viselt. Jelenleg Gömör-megyében van ilynevü nemes család. Más Ambrus családból találunk e század elején Bihar megyében, Tordán kamarai hivatalban Mihályt (1810—25). Jelenleg egy másik Mihály, ki előbb a helytartóságnál hivataloskodott, Bécsben legfőbb urbéri törvényszéki ülnök.

Anarcsy család. Hajdan Szatmár és Zemplin megyékben virágzott. Hazánk két királyos korszakában Péter és János mint Szapolyay János Zsigmondnak hivei, a másik király I-ső Ferdinand ellenében Szigethföld helységét, és lázári, daróczi, és homoki részbirtokaikat hűtlenség czimén elvesztik; azok Miksa főherczeg által Ferdinand kir. nevében Zercheky Benedeknek és Sávoly Farkasnak adományoztatnak 1559-ben. Anarchy Péter 1592—94 Szatmár vármegye alis-

pánja volt. [1]) 1640-ben Zemplin megyében tünik föl a család, hol a Bacskay család magvaszakadtán Bacska falu birtokába jő, és bacskai előnevet visel. Ez Anarcsy kapitány volt. [2]).

Anasztazievich család. — Demeter nemesittetett meg 1792-ben.

Anchely családból János kapott czimeres levelet 1801-ben.

Andaházy család. (Andaházi) Liptó megye a hazája. Azon megyében van Andaháza (Andicse) helység, melyről előnevét viseli, és melyben most is birtokos. Többnyire megyei hivatalt viseltek. István a Budetin és Strecsen közti ügy elintézésére az 1715 országgyülés által választmányi-tagul küldetik ki. Imre Lőcse városa követe volt az 1839-ki országgyülésen. Ágoston a forradalom előtti időben 1848-ig főszolgabiróságot viselt. stb.

Andrád család. (Baratosi) háromszéki székely család. Andrád Elek ref. lelkésznek nejétől lisznyói Jakó Sárától Ilyefalván született 1754 fia Sámuel, ki Nagy-Enyeden Kolozsvártt s Marosvásárhelyen tanult, azután hajlamát követve az orvosi tudományokra szentelte magát. E végett Bécsbe ment tanulni. Itt adott ki „Elmés és mulatságos rövid anekdotákat," a magyar Demokratikus életét," a magyar szólásmódról" irt könyvét 1789—91. E család tagja volt azon Elek is, ki előbb szinész, majd egy székely ezrednél hadbiró volt. Két színdarabot is irt ugymint 1-ör a kolozsvári biró. 2. Hora világ Erdélyben, melyet más adott ki 1823.

Andrásfalvy család. Régenten Ugocsa megyét lakta. 1408 találjuk Sebestyént, kit Forgolánfalvi László, és Mihály megölvén, vérdíjul Kisandrásfalvi Miklósnak és Kelemennek Forgolányban egy telket vallottak be.

Andrásházi (karatnai) Erdélyben kihalt család neve.

Andrásy család. (Csik szentkirályi és krasznahorkai gróf.) Ősrégi székely család, mely családi hagyományok szerint eredetét Andorástól, az Ásiából kijött ős magyar vezérek egyikétől hozza le. Ezen Andorás 1000 évben Esztergomban sz. István koronazása ünnepélyén egy híres külföldi bajnokkal vívott meg, és annak sisakos fejét, és pánczélos vállát égy csapással kettészelte. E tettért nyerte az Erős nevet. És ennek emlékezetére vétetett föl családi czimerül egy kardos férfiú, és koronát tartó két oroszlány. Két év mulva —

[1]) Szirmay : Szathmár vmegye I. 128.
[2]) U. az : Not. top. C. Zemplin 307.

mint mondatik — Andorás, Gyula helyett Erdély kormányzójává neveztetett. Három fia közől J ó s a 1051 Esztergomnál esett el a III Henrik császár és I András király közti ütközetben. V i d a, 1061 a Tisza melletti Béla ellen vivott harczban lelte halálát. A harmadik fiú L á s z l ó, ki Erdélyben atyjának a hivatalban utóda lőn, terjeszté tovább a családot. Ennek unokája S i m o n II András király alatt a szentföldön harczolt, és ott esett el. I Lajos király alatt Z s i g m o n d temesi al-bán volt, és Nikápolynál veszett el 1396. — Hunyady János alatt B e r t a l a n szerepelt, ki harczolt 1441 Szendrő alatt; 1442 Szent Imrénél, hol Mezet béget levágta, s végre 1448 a Rigómezőn; hol vitézül hullott el. Bertalannak fia B o l d i z s á r a székelyek ezredese, 1467-ben a székelyek föllázadásakor Mátyás király hive Ennek oldalánál harczolt István moldvai vajda ellen is.

Boldizsárnak három fia volt: I m r e Szilágyi Mihály fegyvernöke, a posasini ütközetben kapott nyil-seb következtében meghalt 1460. Másik fia L á z á r a kenyérmezei ütközetben 1479-ben B á t h o r y István védelmében veszté életét. A harmadik T a m á s Sárosvára ostrománál a csehek ellen esett el szintén 1460. A három testvér közől L á z á r n a k volt fia M á r t o n, ki a családot tovább terjeszté.

Ezen M á r t o n t ó l kezdődik a családnak hiteles leszármaztatása izről izre; mert — mint fölebb emlitém — az eddigi eredeztetés csak családi hagyományok után adatik elé [1]).

A Mártonon túli ösöket illetőleg egy ismeretlen genealogus, ki ugy látszik a család embere volt, ezeket jegyzé föl: [2])

„Andrássy Márton, kinek apja és nagy apja ki volt, felesége is, mely familiából, nemcsak az, de több szükségesebb dolga is ezen familiának nem consiálnak — az erdélyi itt való kevés levelekből; mert hihetőben Erdélyben maradott az Andrássiak leveleinek nagyobb része.“ stb.

Azonban M á r t o n előtt is megvolt már az Andrásy család Erdélyben. Andrássy M i h á l y t, B a l á s n a k fiát mint széküllő birót már az 1451-iki marosvásárhelyi gyülésen találjuk [3]).

De a családot mégis M á r t o n emelé föl. Ez 1548-ben Mártinuzzi György, és 1556. Petrovits kormányzósága mellett a székelyek

---

[1]) Legelőször Gyöngyösy István C h a r i c l i á j a Lőcse. 1700 az ajánló levélben, majd Szegedynél, azután K a t o n a: Hist Critic. VIII kötete előbeszédében adatik ezen Andorástoli leszármaztatás. Hasonlóan Budainál is. Ezek után még Mednyánszky is közlé, Hormayr, Taschenbuch 1820 évi foly.

[2]) A Kaprinai kéziratok közt mss A. XLVIII. 587.

[3]) Kállay: Értek. a székelyek eredetéről 220.

részéről tanácsos volt. 1550-ben pedig Péterrel, (kit Kállay testvéreül, a többi kútfők fiául irnak [1]) adomány levelet kap szent királyi birtokáról, honnan azután előnevét vevé a család; ugy szintén a szentimrei, és szent simoni jószágokról. Márton 1562 táján halt meg. Neje Mikó Katalin volt [2]). Péter, ki a csiki, és gyergyói szék birájá volt [3]), Szapolyay Zsigmond János halála után a tróntkövetelő Békesi Gáspár részén állott, és ennek részére 2000 lovas és feles gyalog székelységet vezetett. Megütközött Békesi 1575-ben szent Pálnál, és csatát vesztett. Békesi Erdélyből kifutott. De kimenekült Andrássy Péter is; Erdélyben pedig mint számüzöttnek javai elkoboztattak. Igy vetődvén Magyarországra Péter, itt császári szolgálatba állott, és mint ilyen 1580 Gömör megyében Krasznahorka várának kapitánya lőn. Hűséges szolgálatai jutalmául Erdélyben elveszett birtokaiért később 1585-ben Krasznahorka várát, és az ahhoz tartozó uradalmakat kapta 80,000 frt. letétele mellett kir. adományban. És e szerint ő lett családjának új törzse, mely ezután a krasznahorkai előnevet is fölvette. Péter még Erdélyben nősült, elvevén az ottani Becz családból Zsófiát. Tőle mint származott le a család, a következő táblázat mutatja:

- I. Péter. (Becz Zsófia.)
  - I. Mátyás † 1595. (Pálffy Anna.)
    - II. Mátyás. 1639—1654. (Monoki Anna.)
      - I. György †.
      - II. János †
      - I. Miklós † 1686. (1. Zichy Klára 2. (Kerekes Erzse.)
        - II. Péter 1700. gömöri főisp. † (Orlay Borbála)
        - I. István. Innen a betléri ág. (Szerédy Zsófia).
        - II. György. Ettől a monoki ág. (Szelényi Mária.
        - Pál. Kurucz táborn. 1709. †.
        - II. Miklós. †. sz. Fer. barát; és kurucz ezredes.
        - III. János. † Anna (Barkóczy Ferencz). Magdolna apácza.
        - A 2-ik nőtől:
        - Mátyás. † Klára (Barkóczy Lászlóné.)
    - Zsuzsa (Lorántfy Mihályné.)
  - I. János. † 1596. (Hegyesy Anna.)
    - Kata. (1. Vas Gábr. 2. Ibrányi Mihály).
  - Kata. (Kékedy Györgyné.)
  - Anna (Semseyné.)

[1]) Kállay: Értek. a székelyek eredetéről. 220. l. holott a legtöbb hitelt érdemlő Kaprinay-féle kézirat is fiának mondja. Lehet, hogy Mártonnak fia és testvére is volt Péter nevü.

[2]) Bartholomaeides: Cott. Gömör. 152.

[3]) Kaprinay Mss. A XLVIII. 587.

Az e táblázaton látható I. Mátyás a Pálffy Anna férje szintén Krasznahorka kapitánya volt. Teufenbach és Pálffy alatt több csatában vett részt. Prágába menet halt meg 1595 [1]).

I. János Eger ostrománál golyót kap, török fogságba esik, onnan magát kiváltja, de sebe miatt kora halál éri 1596 nov. 17-dik 28 évében [2]). Hegyessy Annától született Klára leánya kétszer ment férjhez

I. Mátyásnak egyetlen fia II Mátyás szintén a hadi pályán szerepelt a Bocskai, Bethlen és Rákóczy időkben. Gömör megye részéről többször követségi megbizást is teljesitett. Nőül vevén Monoki Annát, M. Miklósnak Csetneky Annától született leányát, ezzel a Monoky, Csetneky és Somossy családok után szép vagyonnal szaporitá saját birtokát. Élt 1639—1654. időközben. Két idősb fia magnélkül múlt ki; a harmadik

I. Miklós III. Ferdinánd és I. Leopold híve Souches és Montecuculi tábornagyok vezérlete mellett több ütközetben vett részt, Újvárnál saját költségén hadakozott, és különben annyi érdemet szerzett, hogy a Jászkunok birájává és Gömör megye főispánjává neveztetett. Sőt 1676 bárói rangra emeltetett. Ő tért át a katholika vallásra is, mert ősei Mártontól kezdve protestánsok valának. 1686 halt meg. Első nejétől Zichy Klárától hat fia, két leánya; 2-ik nejétől egy fia és egy leánya volt [3]).

I. Miklós fiai: *a)* II. Péter Kőszegnél, Belgrádnál csatáz, a Kanizsánál vett győzelem részese, és Bécsbe hírvivője, arany sark. vitéz, 1686-tól gömöri főispán. A Rákóczy-féle forradalom alatt, noha abban három testvére részes, ő állandóan királya mellett maradt, és

---

[1]) [2]) Rosnyón a nagyobb egyházban — Kaprinay id. h. szerint — ily fölirások voltak: „G. D. Mathiae Andrási de sz. király Siculor. S. C. R. M. militis Stipendiarii Agriensis, Arcis Krasznahorka Capitanei, ejusdemque bonorum haeredis monumentum X. die Januarii Anno Dni. 1595. Aetatis 35. — Továbbá: G. D. Joannes Andrási a sz. király, Siculor. S. C. R. M. militis Agriensis, pie in Dno. moritur 17. 9-bris Anno Dni. M. D. XCVI. aetatis 28. — Ugyanott márvány emléken: Hic jacet Generosus Joannes Andrási de sz. király, qui in obsidione Agriensi a Turcis globo tactus est, fuga se liberat, in Krasznahorka obiit 17. 9-bris 1596. Aetatis 28. — Ez utolsót Bartholomaeides is közli Not. Cott. Gömör. 153. de ekképen: qui in obsidione Agriae, captus est a turca: redemtus in arce sua Krasznahorka decimotertio a liberatione die mortuus est. stb. mint fölebb.

[3]) Lehoczky az Andrássyak genealogiáját ugy összevissza férczeli, hogy azon eligazodni nem lehet. E származtatásnál rá semmi figyelem nem adatott.

Bécsben lakott. Csak 1711 jött főispáni székét elfoglalni, mit addig öcsese István a Rákóczy részről töltött be. Gyöngyösy István a költő neki ajánlá „C h a r i c l i a j á t.“ 1700. — Neje karvai Orlay Borbála egyik Vesselényi özvegye volt, kitől semmi gyermeke nem maradt.

b) I. I s t v á n (I. Miklós fia) tanult ember, mutatja a „Triplex Philosophia,“ a mit kiadott; egyébként Rákóczy Ferencz híve, a betléri kastély építője, és ezen ágnak alapítója. Serédy Zsófia nejével szép birtokot kapott. Maradékait alább egy táblázat mutatandja.

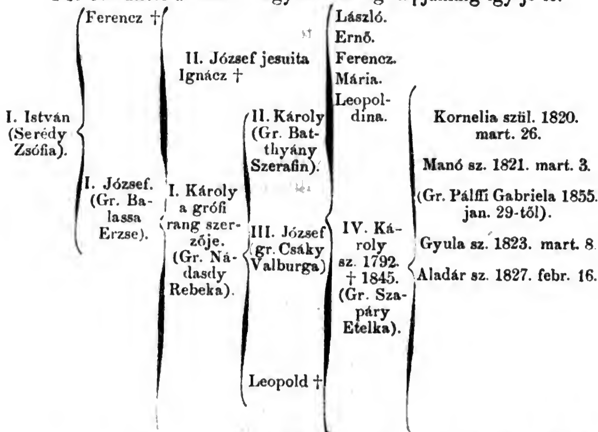
c) II György (fia I. Miklósnak) Rákóczy tábornoka 1708-11. Szelényi Máriát vette nőül, és a monoki ág törzse lőn, mint az alábbi 2-ik táblázat előtünteti.

d) Pál (fia I. Miklósnak) 1693 esztergomi kapitány, azután Rákóczy pártján tábornok; ennek kibujdosása után ismét a király hive. III. Károly alatt a francziák ellen harczolt.

e) II. Miklós (I. Miklósnak fia) szerzetes sz. Ferencz rendén; azonban Rákóczy alatt kardot köt, és mellette harczol. Közönségesen Andrási basának neveztetett.

f) III J á n o s) és g) III. M á t y á s maradékot nem hagytak.

I-ső Istvántól a betléri vagyis idősb ág napjainkig így jő le.

Ez ágból I. K á r o l y a franczia porosz háborúban hadi szolgálatokat tett M. Teréziának, előbb mint százados, utóbb ezredes, végre mint tábornok. Vitézséget tanúsita 1758 a donstadti, 1760 a lands-

hutti ütközetben. Ő szerzé a grófságot M. Terézia alatt[1]. Fia II. Károly az Erdődy ezredben szolgált, és nemzé a táblázaton láthatókat Másik fia III. József tudományos férfi, 1792 a mosoni fölkelő nemességet mint ezredes vezénylé. Gróf Csáky Valburgától született egyetlen fia IV. Károly az 1839-ki, 1844-ki országgyülésen ellenzéki tag, Brüsselben szélhűdésben halt meg 1845 aug. 11-én. Nejétől gróf Szapáry Etelkától fiai következők:

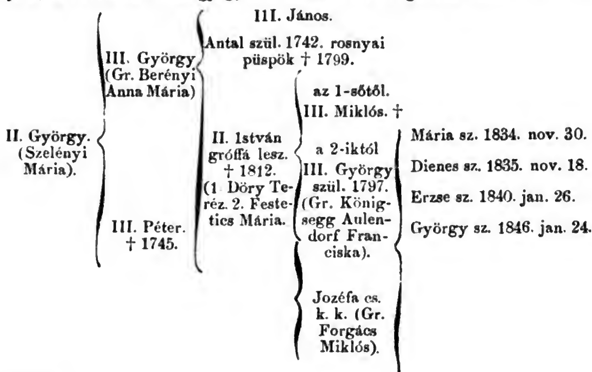
a) Manó, az 184⁷/₈-ki országgyülésen Torna vármegye követe, ellenzéki tag, a m. ministerium alatt tornai főispán; az eddig pompára páratlan kiállítású „Utazás Kelet-Indiákon" czimű munka irója stb. Nősült 1855-ben.

b) Gyula, az 184⁷/₈-ki országgyülésen Zemplin megye követe, utóbb főispánja; a zemplini önkénytes csapat vezére Schwechatnál; a debreczeni kormány követe a török udvarnál. Menekült Francziaországba. Ügyes, elmés ellenzéki szónok volt.

c) Aladár a legifjabb, a forradalomban Bem oldalánál harczolt, és vitézül viselte magát.

Ez ágon látható Leopold is III. Józsefnek testvére, 1792 a gömöri fölkelő nemességnek ezredese. Nőtlen lévén a tudományoknak élt, különösen a bányászatot kedvelé, azért a selmeczi bányai kamra tanácsosa is volt. Becses pénzgyüjteményt hagyott maga után.

A mostani másik (monoki vagyis ifjabb) ágat II. György alapitá, mint fölebb is megjegyeztetett. Ennek leágazása imez.

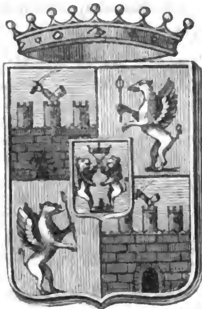

[1] 1780.

Ez ágból III. Péter nagy katona volt. A franczia, bajor és porosz hadakban III. Károly és M. Terézia alatt szép csatákat ví, és nagy érdemeket szerez. 1735 báróságot kap. M. Terézia alatt altábornagy és főhadvezér † 1745. mart. 1.

II. István előbb Biharmegyei főispáni helyettes, azután borsodi főispán, kapja a grófi diplomát M. Teréziától 1780-ban. Két neje volt. De fia csak egy maradt, ki az ágat tovább terjeszti. Ez III. György szül. 1797 február 5. Cs. kir. kamarás és Sáros vármegye főispánja 1848-ig. A lánczhid ügyében ő volt Angliában gr Széchenyi Istvánnal, s együtt adott ki vele e tárgyban egy röpiratot. Az országgyüléseken mérséklett conservativ volt. A m. academiának igazgató tagja, a gazdasági egyletnek osztályelnöke; a bányászat lelkes előmozdítója, és a dernői vasöntőde és pőrölyde tulajdonosa stb. Gyermekei a táblázaton láthatók.

Czimere a családnak, mig grófságra nem emeltetett, a pajzs mezején két szemközt néző hátsó lábaikon álló oroszlán, fejük fölött arany koronát tartva. A paizs sisakja fölött pedig pánczélos vitéz kivont karddal állott. A grófi czímer: kivonatban itt látható, különben a diploma [1]) szavai szerint:

Ez 4 felé osztott paizs, melynek 1. és 4. vörös színű mezejében faragott kövekből épült vár fölött pánczélos kar kardot villogtat. A 2. és 3. rézsútosan zöld és arany színű mezőben pedig grif áll. A közép vagy szivvérten kék mezőben az ősi czímer látható. A paizs fölötti grófi czímer fölött három sisak van. Ezeknek középsője fölött az ősi czímerből vett pánczélos bajnok áll kivont karddal. A jobboldali sisakon arany oroszlán, a baloldalin grif (az alsókhoz hasonló) szemléltetik. A közép sisak foszlányai arany kék, a jobb oldalié ezüst vörös, a baloldalié aranyzöld. A paizs két oldalát két természetes színü kiöltött nyelvü sas őrzi.

A grófi családon kivül van még ily nevű több nemesi renden lévő család. Ilyenek a következők:

Andrássy (érkeserői) család, melyből János a nagy-

[1]) Collect. Herald. 125. lap.

abonyi plebános és váczi czimz kanonok, szül. 1775. Családja Abonyban birtokos.

Andrássy (siklói) család, melynek némely tagjai szintén hivataloskodtak. Igy István a tiszántúli ker. tábla ülnöke, majd helytartósági tanácsos (1760—70.) Zsigmond pedig Debreczen kerületi tartománybiztos (1770.) volt. Ismét más

Andrássy család az, melyből József Esztergom megye követe volt az $183^2/_6$-iki és $18^{39}/_{40}$-iki pozsonyi országgyüléseken, azután udv. titoknok, helyt. tanácsos, és az említett megye főispáni helyettese 1846-ól kezdve 1848 elejéig. Szül. 1806 febr. 12. Hatvanban, hol atyja Grassalkovics herczeg jószágai igazgatója volt. Az országgyülésen a conservativ párt egyik legkitünőbb tagja volt, könynyü sima előadással. Főjellemvonása, hogy a politikát a magán társadalmi életbe sohasem vitte át. E családhoz tartozik Mihály is, ki Esztergom megyének (1844—47.) alispáni székén ült.

Andrássy család. Ez Gömör megyei Füge helységből eredt. 1696 máj. 25-kén gróf Csáky István manumittálta e négy testvért Andrássy Andrást, Jánost, Benedeket és Mihályt, mely alkalommal egy telek iratott be részükre. Azután czimeres nemeslevelet kaptak. A négy testvér közől János magtalan mult ki 1750 máj. 17-kén. — Benedek fia volt Mátyás, unokája Jakab. — Mihálynak Mihály fiától unokái István, Márton és Gáspár, kiknek maradékai elszéledtek. A legidősb testvér András katona volt † 1757 sept. 17. Nejétől Juhász Ilonától († 1767 nov. 21.) született János fia, és 5 férjhez ment leánya. Ez utolsó Jánosnak megyeri Besze Erzse hitvesétől lettek gyermekei: Erzsébet Nagy Józsefné. Meghalt 1818. és József egri megyei pap, ki korán elhalt. Hátramaradt iratai értelmes főre mutatnak. Benne az ág elenyészett. — Ettől is különbözik azon

Andrássy család, melyből Bosnyák jogon a mult század végén nógrád megyei P. szántón Ádám birtokos volt. Tiz gyermeke közől négy fia: Gáspár, József, Márton, János. Leányai közől Petronella Bittó Andrásné, Klára Földes Györgyné volt. Ugy látszik e családból volt azon Andrássy János is, kinek nejétől Torkos Juliannától Győrben 1762 született Dávid fia, a ki a gróf Gyulay ezredben kezdvén 1778 a katonai pályát, a török, ugy a francziák ellen a Rajna és Aspern mellett vitézségét kimutatá. Az 1809-ki nsi fölkeléskor a nógrád megyei seregnél őrnagy volt. Asperni hős-

tetteért M. Terézia rendjét kapta. 1812 Lengyelországban harczolt, és ezredességet vivott ki. Elesett Drezdánál 1813. aug. 27-kén.

Andreánszky család. Liptó megyei származás. E megyének egyik falujáról Sz. A n d r á s r ó l viseli előnevét, és ennek most is birtokában van. — Belőle legtöbb a kincstárt szolgálta. Igy S á n d o r a mult század végén (1787.) bányászati ülnök volt. I g n á c z a hradeki, majd az ungvári uradalomban igazgató tiszttartó (1820—5.). E l e k kir. tanácsos, bányászati referens. T a m á s és M e n y h é r t szepesi kanonokok, ez utóbbi azon káptalannak az 1839 és 1847-ki országgyüléseken követe. — S á n d o r szintén kamarai tanácsos a bányászati osztálynál az 1848-ki martiusi törvényekig; a magyar pénzügyi ministeriumnál ugyanaz. A forradalom után cs. kir. biztos Nógrád megyében. Jelenleg pozsonyi ker. főtörvényszék alelnöke.

Andreovich család. A nemességet szerzé Andreovich András 1763 juniusban. Czímere ilyen : A paizs fölső részének közepétől két hajlott vonal nyulik le a paizs jobb és baloldalához; és igy három udvar alakúl, melyek közől a jobb oldaliban ezüst mezőn fél fekete sas kiterjesztett szárnynyal s piros nyelvvel és körmökkel látható. A baloldali piros udvarban fehér vagy ezüst ló ágaskodik. Az alsó kúpos kékszín mezőben arany szalagról függ egy drágaköves postakürt. A vért fölötti sisak koronáján pánczélos kar nyugszik, villogó kardot tartva. Körül van véve két kiterjesztett fekete sasszárnytól. A foszladék innen ezüst vörös, onnan aranykék [1]).

E család most Temes megyében birtokol. Belőle P é t e r 1812-ben a Ludoviceára tett adakozásával hagyta föl emlékezetét.

Angerffy család Előbb Angerer volt neve. F e r e n c z 1800-ban vett czímeres nemeslevelet, és így változtatá meg nevét.

Angyal család. Több ilynevű család van hazánkban. Ez, melyről jelenleg szólunk, gömör megyei származás. Törzse J á n o s, ki a maga, ugy neje Kis Ágnes, rokonai Angyal M i h á l y és J á n o s, és Mihálynak fia J á n o s részére, nemkülönben Fábry Mihály stb. részére is I. Leopold királytól Bécsben 1660 oct. 26-kán költ czímeres nemeslevelet kapott. Ezen armális Gömör megyében 1661 jan. 21-kén és 1668 ban hirdettetett ki.

Az említett M i h á l y n a k J á n o s fia Abauj megyébe szakadt, és ott az 1726-ki és 1732-ki nemesi vizsgálatkor elismertetett nemesül. Abaujban elterjedt a család, Kéked, Komlós, Misle, Nádasd, Olts-

---

[1]) Coll. Herald. Nr. 27.

vár, Széplak és Zdoba helységekbe. Ezek közől két ág Gömör megyétől 1768 febr. 8-kán is nemesi bizonyítványt vett ki. Ugymint: Idősb Mihály és ifj. Mihály. Idősb Mihály széplaki lakosnak Magócsi Maritól fia Mihály szül. 1759 Széplakon, ennek Apáthy Máriától született fia János Oltsváron 1793-ban, a ki Abaujtól 1842-ben vett ki nemesi bizonyítványt. — A fölebb említett ifjabb Mihálynak szintén Széplakon szül. fia 1756 aug. 25. János, kinek fia József szül. Zdobán 1789-ben, és innen Lagmaczra, Zemplinben, költözött. Abauj megyétől ezen József is 1842-ben kapott nemesi bizonyítványt.

E családból eredezteté magát egy más ág is, melynek leágazása ez:

Más Angyal család az, mely pozsony megyei Sik-Abony helységről irja előnevét. Ebből is vannak Nógrád megyében. Ezeknek czimerük: egy lovas vitéz, mely kardot tart egy kezében, másikban zászlót és a kantárt. A vért sisakja fölött férfikar kard végén törökfejet mutat. A vértet két griff tartja.

Angyalosi család. (Medgyesfalvi) Erdélyben székely család. János Bethlen Gábor idejében itélőmester, és Bethlennek megkoronázása után követe Brassóba a szászokhoz. Másik János alkirálybiró Al-csikszékben 1654. — István alkirálybiró Udvarhelyszékben 1668—1669 táján [1]). E család már kihalt.

Antal család. Régenten virágzott Ugocsa megyében. 1523 1550-ben birtokos volt Fertős-Almás helységben [2]). Egy másik An-

[1]) Kállay: Értek. 219. — [2]) Szirmay: C. Ugocsa. 174.

tal családot alapított Mátyás, ki Nagy Istvánnal és Kis Istvánnal egy czimeres levélben nemesitetett meg 1686-ban. Czímere: A paizsban egy magyar vitéz, ki egy szakállos törökkel viaskodik, és azt legyőzi. A sisak fölött pánczélos kar karddal látszik. Foszladék ezüstvörös és aranykék [1]). Ma ily család Gömör és Somogy megyében van.

Antalfy család. Ismét egy név, melyre hosszú családfát találunk, egyöntetű — és ugy látszik — egy gyárból készültet a Troph. Estor-féle leszármaztatásokkal, milyent már az Alaghy családnál is bemutattam. Ezen semmi alapon nem gyökerező nemzékrend igy hozatik le [2]). A törzs: Antal (Curtius) veronai gróf a régi római Curtiusoktól eredt, ki állítólag sz. László idejében jött volna hazánkba, és 1094 szörényi bánná lett. Fia Péter atyja nevéről kapja az Antalfy nevet, holott azon században a vezetéknevek még nem dívottak. E Péter szintén szörényi bánnak mondatik. Meghalt 1160 [3]). Péternek fia Bertalan a szentföldön esik el II. András alatt 1218-ban. Ennek fiai János IV. Béla alatt hadvezér † 1260, és Vincze váradi püspök 1250. Jánosnak fia Lukács marmarosi főispán 1310. Ennek ismét két fia van: János I. Lajos alatt hadvezér 1370. és Tamás csanádi püspök 1360. Jánosnak fia Antal ezredes Zsigmond idejében elesik Nikápolynál 1396. Testvére Orsolya Sennyey Bálintné 1410. Antal nemzé Istvánt 1453. Mátyás király alatt szintén ezredest. Ez nemzé Boldizsárt 1512. Bihar megye főispánját. Boldizsár gyermekei: Anna erdődi Földes János neje, és Gáspár I. Ferdinánd ezredes 1553. Gáspárnak fia György ismét ezredes (II. Ferdinánd alatt), kinek végre fiát Ferenczet 1662 Párkánynál a török vágja le, és igy hal ki a család.

Czímere a családnak az, a mi itt látható: a vért udvarán ágaskodó ló, a sisak tetején is ugyanaz, mint azt a Trophaeum Estor. közli.

Ha alá nem irhatjuk is e leszármaztatást, melyet a történet nem istápol; de bizonyos az, hogy ilynevű család volt Er-

[1]) Col. Herald. Nr. 792.
[2]) Geneal. authen. Mss. 207. Tom. I. És Hevenesi Mss GG. XXVIII.
[3]) E nagy időköz is atya és fiú élete közt már nagyon valószinűtlen.

délyben a székelységen. Igy találjuk ott Antalfi Mátyást, ki a Szapolyay János Zsigmond ellen 1562 föllázadt székelyek egyik előkelőbbje volt, és mint ilyen Ember Jánossal a marosvásárhelyi gyülésből a szászokhoz Szebenbe követül küldetett, de ott elfogatott. Szintén ez időtájban élt Imre (tán Mátyásnak testvére) Békesi pártján Báthory István ellen 1575-ben. Ő volt Békesinek követe Tinódy Sándorral Konstantinápolyba. De a porta mindkettőjöket kiadta Báthorynak, ki őket Déván záratta el, és miután lengyel királylyá lőn, fejöket vétette [1]. János a mult század végén károlyfehérvári prépost volt, ki Mártonfy püspök halálára halotti dicséretet nyomatott „Nagy dicsőségű Aaron„ czím alatt Kolosvártt 1721."

Antalóczy Zemplin megyében nemesrendü család, Szirmay szerint.

Antolchich család Horvátországi származás. Belőle Péter 1681. itélőmester volt, és a krajnai határszélek megvizsgálására kirendelt országos bizottmány tagja az országgyülés XXIII. törvényczikke szerint.

Antóny család. Székhelye ily nemesrendü családnak Abauj és Gömör vármegye.

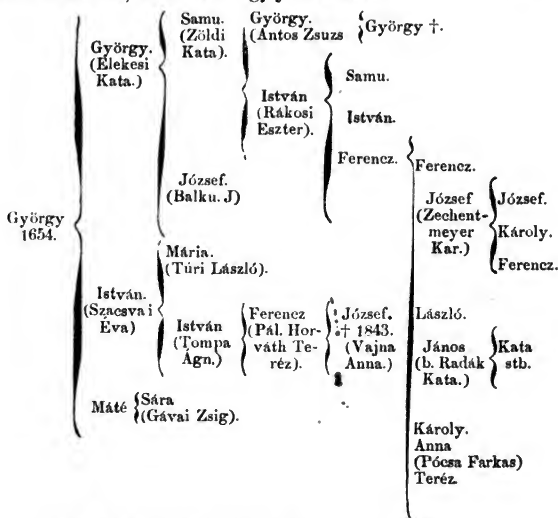
Antonovics család. Janicz szerzé a nemeslevelet 1751 mart. 1-jén ily czímerrel: a vért először vizirányban kétfelé oszlik; a felső osztály ismét függőlegesen két udvarra hasíttatik, ezekből a jobboldali vörös osztályban arany horgony függ; a baloldali ezüst osztályban függőlegesen dárda áll, melyről vörös zászló lóg, erről pedig ezüst rózsa csüng. Az alsó arany udvarban felhőből emberi kar nyulik ki, lángoló szivet tartva, mint a fejedelemhezi hűség jelvényét. A vért sisakjából sárga oroszlán emelkedik föl hátrakondorított farkkal, vörös nyelvvel; első jobb lábával kardot, a ballal nyilat tartva. Foszladék egy oldalról ezüst-vörös, más oldalról arany-vörös. — A családból Ferencz és Károly a Ludoviceára adott ezer forinttal emlékité meg nevét. Jelenleg a családnak székhelye Bács vármegye.

Antos család. (Rétyi) Erdélyben ismertebb székely család, mely nemzedék rendét a XVI. század végén élt Antos Györgytől kezdi [2]. Ez 1591-ben primipiláris levelet, fia Máté pedig 1628-ban armálist kap. Máténak fia Bálint az 1635-ki lustrán lovon jelen

[1] Budai Fer. Hist. lex. I. 50. 597.

[2] Kőváry: Erdély nev. családok. 10. lap.

meg. Ennek fia György, ennek ismét György, ki 1654-ben mint árva említtetik, ez utóbbitól így jő le a család:

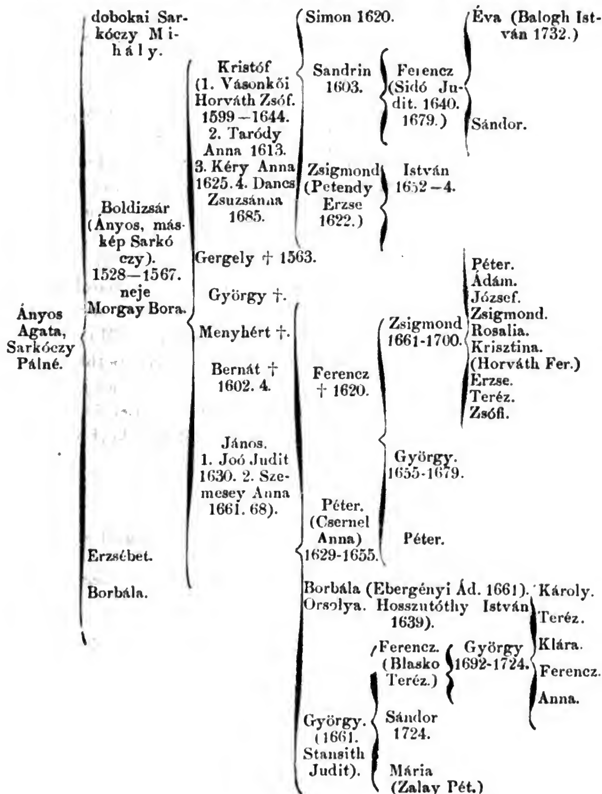
A család Rétyi előnévvel él.

Czímere, melyet Máté 1628-ban kapott, egy piramis, melyre egy emberi kar könyököl, kezében három nyilvesszőt tartva.

Ányos család. (Faiszi). Lakhelye Veszprém megye, melynek Faisz helysége adja az előnevet. Belőle volt az iró Pál, ki Esztergárott született 1756 dec. 8-kán. Tizenhat éves korában rem. sz. Pál szerzetébe lépett, mi a heves, érzékeny ifjunak hajlama ellen volt, és a később ráboruló busongás halálát siettetté, mely őt 1784 sept 5-kén, 28 éves korában lepte meg. Eltemettetett Veszprémben. Kinyomott versei szép tehetségéről tanuskodnak. E család tagja volt Ignácz is, táblabiró és tudománykedvelő, ki maga is a veszprémi egyházi értekezésekben mint iró vett részt. Meghalt Veszprémben 1829, oct. 20, kora 68-ik évében. Farkas birtokos Kis-Esztergárott.

Ányos család. (Vámosi). E családnak törzse György, ki magát Vámosról irta, és 1395-ben élt. Gyermeke három volt: Péter magtalan halt el. A második Imre, kinek fia volt János, ennek

Ferencz, ennek gyermekei Péter, ki örökös nélkül mult ki, és Agatha, a ki dobokai Sarkóczy Pálhoz ment férjhez. Itt ezen ág kihalt volna, de Agathának Sarkóczy Páltól két fi- és két leánygyermeke lett. Az idősb fiú Mihály megmaradt Sarkóczy néven, leányában ága kihalt. Az ifjabb fiú Boldizsár az Ányos családi javakban örökösödvén, anyja nevét vevé föl, és magát Ányos, másképen Sarkóczynak nevezteté. Anyjától igy jő le a család a mult század közepeig.

Az említett törzs vámosi Ányos Györgynek [1]) harmadik fia Mihály volt; ennek ismét két fia: György († magtalan), és Mihály, a ki nemzé Miklóst, Krisztinát és Borbálát Marczaltőy János nejét 1452—60-ban; ez utóbbi a Marczaltőy családnak ősanyja.

Apaffy család. (Apa-nagyfalvi). Erdély legemlékezetesebb családja, mert belőle volt az utolsó nemzeti fejedelem. Eredetét rendesen Saroltáig sz. István királynak (anyúl) nővéreig viszik [2]). Sőt volt olyan is, ki Apafi Mihálynak hizelegni akarván, pergamenre irt öles nemzéktáblán őt egyenesen ízről ízre Atillától hozta le [3]).

Sarolta — mint tudjuk — Aba Sámuel király neje volt, gyermektelen férjének halála után állítólag másodszor bizonyos jövevény franczia grófhoz Cornes Vilmoshoz [4]) ment volna férjhez, a kitől született Marhárd Ennek fia Lőrincz, máskép Bult [5]), öt fiat hagyott hátra: Bochon, Boncz, Bencze, Csák és Bethlen nevezetűt. Ez utóbbi alapítja a közös családot, és egy szájában almát tartó koronás kigyót vesz czímerül paizsába. Bethlennek három fia volt: Péter, Olivér és Miklós [6]) Pétertől az iktari Bethlen ág jő le. Olivérnek János fiától többek közt ismét János [7]) nevű unokája patriarchalis erényei és jobbágyai iránti jósága következtében Apának neveztetett. Ezen Apa Jánosnak fiai György, Péter, Jakab és Miklós maradtak. A kettő magtalan halt el. Jakab a bethleni Bethlenek törzse lőn. (Kiről illető helyén) Miklós a legifjabb, atyja nevéről Apaffy nevet vőn föl és czimerül pedig a kigyós Bethlenektől eltérőleg egy karddal átszúrt sisakot, mely szőlőfürtökkel van beárnyékolva, kezdett használni.

---

[1]) Geneal. auth. Mss. 207. Tom. I.

[2]) Huszti (Wagnernél) a Becha Gregor nemzetségből származtatá, de valószinűtlenül.

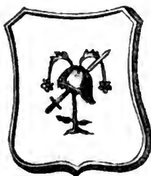
[3]) Erről Cserey Mihály tesz említést, és e genealogia jelenleg is megvan Pesten a gróf Károlyiak levéltárában.

[4]) Hormayr Mednyánszky Taschenbuch 1823. 453. l.

[5]) Kazinczy (Ered. munk. I. oszt. II. köt. 399. l.) Marchard fiául Péter és Gudát teszi. Péter fiaiul: Mihályt, Salamont és Lőrinczet, és igy azután Lőrincznek öt fiát.

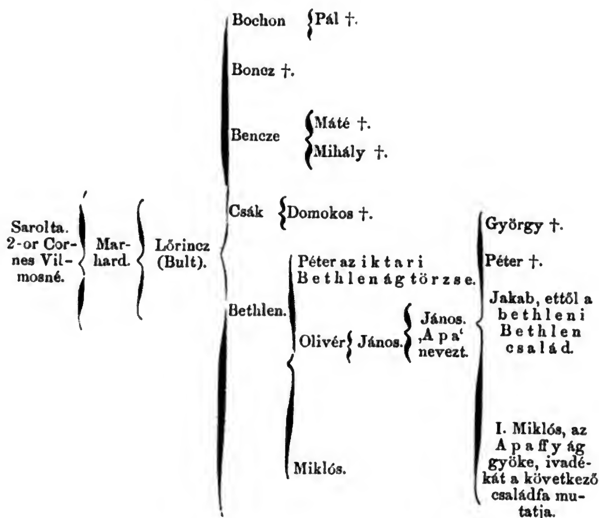
[6]) Mednyánszky Betlennek fiaiul II. Bethlent és Domonkost mondja, és ez utóbbi fiaiul állítja Pétert, Olivért, Miklóst.

[7]) Kőváry e Jánost nem említi, hanem egyenesen az előbbi János fiaiul teszi Györgyöt, Pétert, Jakabot; holott Bethlen Elek, Wagner, Mednyánszky, Kazinczy igy adják. Csak Budai nem.

A czímert itt láthatni, levonva a fejedelem Apaffy Mihálynak Erdélyország czímerével egybevésett pecsétéről.

A leszármazás könnyebb áttekinthetése végett a családfa a törzsöktől kezdve itt következik.

A családfa végén álló Jakab és Miklós gyermekei 1305-ben osztakoztak a borgói bethleni, ebesfalvi, keresdi, és apanagyfalvi és terenai birtokokkal. Jakabtól a bethleni Bethlen család származott; Miklóstól pedig az Apaffyak így jőnek le:

- I. Miklós, a ki fölebb a Jakab testvére.
  - I. Gergely 1305.
    - I. János 1364.
      - I. Péter 1386.
        - II. Gergely †.
        - II. Miklós 1413.
          - II. László 1435.
            - I. Mihály 1447. erd. vajda.
          - Anna (János vajda neje.)
      - I. László †.

Az e táblázaton látható II. Miklós, ki 1413-ban élt, kezdte az apa-falvi előnevet fölvenni, unokája I. Mihály 1447 erdélyi vajdának iratik, ettől tovább ekképen terjed le a család:

- I. Mihály 1447. erd. vajda
  - I. Ferencz
    - IV. Miklós [1]).
      - II. Ferencz.
        - Magdolna. (1. oroszfáji Mikó Balás. 2. Bogáthy Balásné.)
  - Zsigmond †.
  - Lenárd 1506.
    - I. György
      - Gábor.
        - Frusina (Siger János.)
    - III. László (ikt. Bethlen Anna.)
      - Gáspár †. (Károlyi Klára.)
      - Imre †.
  - III. Miklós 1490. (Monostori Kata)
    - Farkas (Sarmasági Ilona.)
      - I. István † 1584. (1. Kenderesy Erzs. 2 Osztopáni Perneszy Anna)
        - Borbála.
        - Erzsébet.
      - II. Lénárd †. (Bánfi Anna.)
    - III. Gergely (1. Terjék Erzs. 2. Despot Anna 3. Gerendi Erzs.)
      - I. Boldizsár †.
      - V. Miklós. (Orbay Margit.)
        - III. Ferencz †.
        - II. György † 1635. (Petky Bora † 1660.)
          - III. György † 1637.
          - II. István (Lorándfi Kata)
            - Mária †.
            - Zsuzsi.
            - IV. György.
            - V. Miklós
              - III. György. † 1688.
          - II. Boldizsár (Barcsai E.)
            - Ferencz †.
          - I. Mihály, mint fejedelem. (Bornemisza Anna.)
            - II. Mihály fejed. † 1713. (Bethlen Kata.)
            - 8 testvére volt.
          - Krisztina. (Toldi Ist.)
          - Anna [2]) (Henter Ján.)
          - Kata (iklódi Tholdalagi Fer.)
          - Erzse (Lázár György)
          - IV. Ferencz †.
          - VI. Miklós †.
          - Margit (Gyerőfi Ján.)

[1]) Budai szerint: László. Miklós atyjának v. fiának Wárdai Bora volt neje, 1537 már özvegy. Wagner szerint.

[2]) Wagner szerint 2-ik férjeül berinczházi Gilányi György vélelmeztetik.

Hogy a családi leszármazásnak ne csupán vázzát lássuk, szükség ez utóbbi táblázatra visszatekintenünk.

I. Mihálynak 1447-ben erdélyi vajdának négy fia volt. A háromnak ága előbbutóbb kifogyott. Közőlük Lénárd Marosszék követe 1506-ban az agyagfalvi gyülésen [1]). A negyedik fiú III. Miklós tartá fen a családot, és ennek utódaiban látjuk emelkedni őket.

István Farkas fia, Bàthori Kristófnak kedves embere, s udvarmestere, Déva vára kapitánya volt † 1584. Első nejétől két leánya maradt. Második neje osztopáni Perneszi Anna magtalan mult ki.

III. Gergely III. Miklós fia Isabella királynénál és fia Szapolyay Zsig. Jánosnál főudvarmesterséget viselt. Ő volt az, ki midőn Báthori Zsigmond jutott a fejedelmi székbe, velős beszédben kelt ki a gyermekkormány ellen. 2-ik neje a rácz Despoták véréből volt. Fiai közől csak V. Miklós tartá fen ismét ez ágat. Ez Küküllő főispánja volt † 1600.

V. Miklósnak fiai: III. Ferencz és II. György. Amaz Báthori Gábor főkomornoka, örököst nem hagyott. Emez küküllői főispán, fejedelmi belső tanácsos, táblai ülnök volt. Férje Petki Borbálának, és atyja tizenegy gyermeknek, kik közől kettőtől unokája is volt, de azokban családja kialudt. Ő meghalt 1635 febr. 18, kora 47-ik évében.

A családnak sirboltja Almakeréken volt; erről irták hajdan előnevüket is. Itt temettetett el márványravatal és latin fölirat alá II. György † 1635. – Neje Petki Bora † 1660. Fiaik: III. Gergely [2]) I. Rákóczy György kamarása † 1637 jul. 18, kora 19-ik évében. Ferencz és Miklós, kik kis korban haltak el.

II. Györgynek fia II. Mihály (mint fejedelem I. Apaffy Mihály), 1632-ben született. A tatár rabságból magát megváltván, ebesfalvi kastélya magányából 1661-ben Erdély fejedelmévé lőn, de kormányra nem született. Tehetlen iszákos ember volt [3]). Alatta eszközlé mindenható ministere Teleky Mihály Erdélynek az austriai ház alá jutását 1688-ban. Ebben az évben halt meg neje is Bornemisza Anna, kinek halála után kedélybusongás gyötré Mihályt, míg végre a halál 1690 april 15-kén életének véget vetett. Eltemettetett Gyula-Fejérvárott. Kilencz gyermeke közől Gergely 1666 oct. halt meg, és Kolosvárott

[1]) Kállay: Értek a Székely nemz. 219. l.

[2]) E siremlékek terjelmesen leirvák az 1840 ki Literariai Csarnokban. Szerk. Munkácsy †.

[3]) Cserey Mihály Históriája. Pest, 1852.

a Farkas utczában lévő egyházban temettetett el egyik előbb elhalt öcscse mellé. Másik fia II. M i h á l y (ki 1677. szül.) még 1681-ben következőjének választatott, de ez nem volt többé független fejedelem. 1690-ben mint még fiatal mellé gubernator adatott. Igy sem maradhatott soká. Az Ausztriávali szerződésnél fogva nősülnie nem volt szabad. Nem állta meg. 1694-ben elvette Bethlen György leányát Katalint, és vele elveszté a fejedelemséget. Herczegi czímet kapott érte. Bécsbe vitetett lakni, és ott halt meg 1713 febr. 11-kén. Neje 1725 január 4-kén követte őt. Mindketten Almakeréken a szász templomba temettettek.

E II. Mihályban halt ki az Apaffy család, és benne az utolsó nemzeti fejedelem enyészett el.

Apagyi család. Zemplin megyében Kis-Tárkányban birtokos család, Szirmay szerint. Belőle G á b o r 1687-ben egyike azon szerencsétleneknek, kiket Caraffa az eperjesi vésztörvényszék elé hurczoltatott. Azon évi országgyülés menté őt meg társaival együtt Caraffa dühétől. Található e családnév Szabolcs megyében is, hol a hasonnevű helységben közbirtokos, és közőlük A n d r á s az utóbbi időkben megyei. hivatalt viselt.

Apáczay család. Hajdan Zemplin megyében. Belőle T a m á s 1668-ban azon megye szolgabirája, egyike azon tisztviselőknek, kik a Báthory Zsófia által Patakra hivott Jesuiták beiktatásának ellene mondtak [1]. — Apácza néven ily család, Szirmay szerint, azon megyében most is él.

Apay család. (Apai) pozsony megyei származás. Apay B o l d i z s á r és F e r e n c z 1510-ben kapnak adománylevelet A p a j helységre II. Ulászló királytól, a következő évben pedig a beiktatási parancsot nyerik meg. Boldizsár az 1520—1526 év közben halt meg. — 1543—60-ban Apay J á n o s élt, mint a határjárási és vallattató parancs, és a nyolczados törvényszéki idézvény tanusítja. G y ö r g y ö t 1550-ki záloglevél említi. — 1584-ben M a g d o l n a birtokeladás ellen tiltakozik. 1585-ben A l b e r t leánya K a t a elzálogosítja apaji curiáját Bereky Gergelynek [2]. Ez időtájban kihalt e család. Már 1590-ben Zili Gergely királyi jóváhagyást nyer az apaji curiára, a következő évben pedig adomány-

---

[1]) Szirmay : Not. Hist. C. Zemplin 214. l.
[2]) Kolinovics Gab. Vita et Gesta. Mss. az egyetemi könyvtárban.

levelet, és beiktatási parancsot. Zili magvaszakadtán 1610-ben Erney Balás kapta nádori adományul, és családja most is birtokos ott.

Apáthy család. Szatmár megyében, nemesrendü.

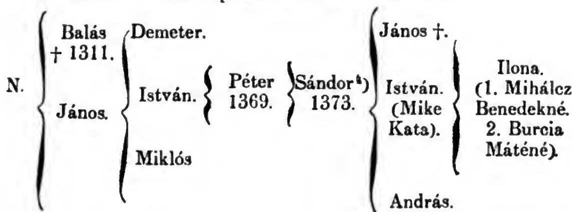
Apy család. Hajdan Bihar vármegyében virágzott. Bertalan 1552-ben Baromlakon 4, Széplakon 7 portát birt [1]).

Apor család. (Al-Torjai gróf † báró és nemes). Erdélynek egyik virágzó ősi székely családja. Eredetét rendszerint ‚Opour'-ig a székelyek rabonbánjáig viszik, ki a hagyomány szerint Bálványos várat építé az ősi pogány vallás fentartása végett.

Magyarországban már 1220-ban találunk Opor névre a szentföldre menő II. András kiséretében. A XIV. század elején pedig László erdélyi vajda, (1307.) Otto királynak a koronávali együtt letartóztatója szintén Opor családbeli volt, ennek fiaitól a Laczky család ered. Szegedy és utána mások [2]) e Lászlót is az altorjai Apor család alább említendő őseinek testvéreül állítják. Ez Apor László pedig a nádor (1304.) Apornak fiául mondatik.

Az erdélyi Apor családnak okleveles nyomaira 1311-ben találunk. Ekkor tett végrendeletet Apor (Opur) Balás, (ki a fölebb említett László testvérének mondatik), és ki Buda mellett a nyulak szigetében temettetett el [3]). Nevezett Balás szárazpataki jószágát János testvérétől nemzett István, Miklós és Demeter unokaöcsceseinek hagyományozta.

E két testvértől ekkép hozzák le a nemzéktant:

E táblázat végén Ilona áll, kiben a család némelyek által kihaltnak iratik. Ez állítmány vitatói azt mondják, hogy Ilona fiúsítta-

---

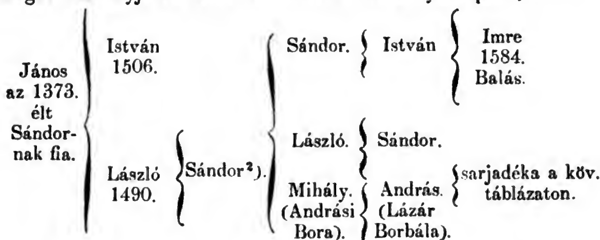
[1]) Lad. Bielek: Majores Hungaror. I. 147.

[2]) Mednyánszky a Hormayr-féle Taschenbuch 1823-ki.

[3]) Kállay id. h. 220.

[4]) Cserey Mihály: Hist. 36. lapja szerint: Sándor 1373-ban Szárazpatakon egy szolgájának két telket irt be.

tott volna, és második férjétől származott gyermekei alapiták meg újra a családot. Kőváry szerint a kihalást a család tagadja, és e szerint magát Ilona atyjának János testvérétől hozza le ilyenképen [1]).

E családfa homlokán Jánosnak fia István kézdi szék követe az agyagfalvi gyülésen 1506-ban [3]). Ugy látszik ő azon István, ki Lászlóval 1521 Szapolyaitól Blaskó János és Becz Imre jószágait Szárazpatakon adományban kapja vajda pecsét alatt, melyre később 1584-ben az utódok Báthori Zsigmondtól fejedelmi megegyezést kapnak. Az ágazatfa végén álló 1584-ben élő Imre és Balás e helyen kétségesnek látszik, mert László ágán leszármazva alig egy század alatt az ötödik izt képeznék, a mi rendkivüli! – Gyanítható hogy Imre és Balás a másik Istvánnak László testvérének, kit 1506-ban a kézdi szék követeül mondtunk, fiai. Az 1584-ki említett oklevél szerint Balásnak fiai: Miklós és Ferencz. — Lászlónak Sándoron kivül fiai még Péter és István is. — Mihálynak Sándor fiának Andráson kivül fia még egy István is. László János fia Mátyás kir. alatt Bécs városa alkormányzójának iratik [4]).

A nemzékrend végén András Lázár Borbála férje több birtokot pörösködéssel vesztett el, el is adósodott; végre a fejedelem iródeákját vervén meg, ezért is jószágvesztéssel lakolt. Brassó mellett esett el Székely Mózsessel 1603-ban és rokonaival Lőrincz, két János és Tamással. Ez András volt az, ki 1584-ben odahagyá bálványosvári sasfészkét, és lejött Torjára lakni, hol féktelenül üzé szenvedélyeit. Neje Lázár Borbála vallási buzgalmáról lett emlékezetessé.

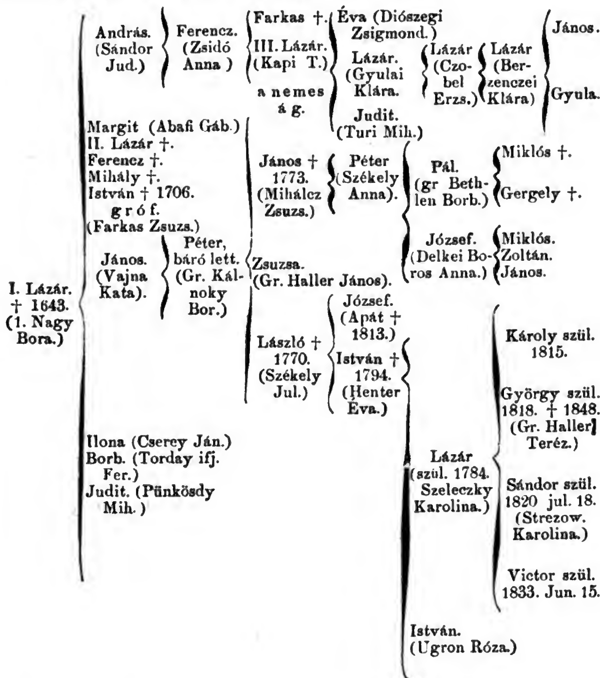
[1]) Kőváry: Erdély nev. Családai 14. l.

[2]) Kállay id. h. 222. l. az 1584-ki oklevél szerint testvérei Péter és István is.

[3]) Kállay. U. ott.

[4]) Kállay id. h.

Ő volt az, ki midőn a fel-torjai templomot más felekezetbeliek el akarák foglalni, azt fegyverrel védelmezte. Ettől született Andrásnak fia Lázár, ki a kézdi székben al-királybiró volt, és 1630 junius 21-kén Nyujtódon és Geleneczén Mikesféle birtokot kapott adományban. † 1643. Tőle a leszármazás következő:

A táblázat élén álló Lázárnak († 1643.) neje Nagy Borbála [1]) Nagy Menyhért leányától — mint látható — egy csoport gyermeke volt. A legidősb közőlük András, kinek Ferencz fiától Farkas

[1]) Cserey 35. l. Kőváry Frusiná nak nevezi. Cserey 2-ik feleséget is tulajdonit I. Lázárnak, de nem nevezi.

és Lázár az unokái. — Cserey mind a kettőt magvaszakadtnak mondja; Kőváry pedig Lázártól az Aporok nemesi ágát eredezteti', mint közölve van.

I. Lázárnak Nagy Borától is volt fia Lázár (II.) ez a kézdi szék alkirálybirája volt, 1661-ben Keménytől fogságot szenvedett. Apaffy ellen Béldi Pállal tartván, és a török udvarnál vádaskodván, családja levéltárát elveszté [1]. E II. Lázár magnélkül halt meg. Testvére István 1666-ban al-csiki al-kir. biró; majd Csik-Gyergyó, Kászon főkirálybirája, kormányszéki tanácsos, kincstárnok és főhadvezér. Eszes, nagybefolyásu ember Apaffy idejében, a katholikusok nagy pártolója volt. Sok vagyont szerzett össze, s előbb 1693-ban báróságot, majd grófságot szerzett; de gyermeke nem maradt. Istvánnak testvéröcscse János Vajna Katától nemzé Pétert, ki Háromszék főkirálybirája, sok ideig Küküllő megye főispánja volt. Tanult férfiu, ki után több történeti becsü kézirat maradt. Ő szerzé ágának a báróságot 1713 január 5-kén [2].

Péternek János fiától származott ágán unokája ismét Péter, kinek killyéni Székely Annától fia Pál [3]. Ennek fiai elhaltak. Pálnak vagy igazabban Péternek testvérei Lajos (neje Szent Iványi Mária) András (neje: szonti Szonty Amália) és József, ki a családfán áll fiaival együtt.

A báróságot szerzett Péternek másik fiától Lászlótól unokája István tordai főispán s kincstárnok volt, meghalt 1794-ben. Nejétől Henter Évától fia Lázár szül. 1784 dec. 18. Egybekelt Szeleczky Karolinával 1814 sept. 11-kén, itélőmesterből 1824-ben lőn udvari tan. most cs. kir. kamarás és belső titk. tan. Bécsben él. Fiai: I. Károly 1848 előtt kir. táblai ülnök, most cs. kir. kamarás, és a marosvásárhelyi törvényszék elnöke, a történeti buvárkodás kedvelője. — 2. György † 1848 nov. 3. Özvegye gr. Haller Teréztől egy leányka Etelka (szül. 1844 oct. 23.) maradt. — 3. Sándor cs. kir. kamarás, sopronyi főtörvényszéki tanácsos 1850-ben vette nőül Strezow Karolint (Str. Henrik orosz cs. tartom. tanácsos leányát), kitől gyermekei a) Gábor szül. 1851 april 12. b) Irma szül. 1855 aug. 7.

---

[1]) Kállay id. h. 223. l.

[2]) Goth. freiherl. Taschenbuch f. 1857. — Kőváry 1712-re teszi hibásan.

[3]) Kőváry szerint, különben az id. Taschenbuch szerint ez is Péter.

Czimere a családnak itten látható: a paizs udvarán korona fölött meghajlott kar, markában kardot villogtatva, a kar fölött csillag. A paizs fölötti sisakon ugyanaz [1]).

Appallenich család-ból csak Tamás tünt föl, ki az 1635-ki országgyülés 73-dik törvényczikkénél fogva a vámügy rendezésével megbizott választmány tagjául neveztetett ki.

Appony család. (Nagy-Apponyi, gróf). E család az Árpáddal bejött 108 magyar nemzetség egyikének a Pécz nemnek sarjadéka. A család levéltári oklevelei szerint [2]) a Pécz nemzetségből 1250 élt Ivánka ispán (Comes), kinek következő négy fia volt: Péter, Aladár, László és János. Ezek III. András mellett harczoltak a németujvári grófok ellen 1291-ben. Aladár ott esett el Adorján vár ostromában. János súlyos sebeket kapott. László, ki „Horrusoni" nevezettel élt, trencsini Csák Máté ellen vivott, és ettől kinzatást szenvedett. Érdemeiért Aladárnak fiaival Tamás- és Miklóssal 1317 szép jószágokat kapott adományul. Aladár említett fiai: Tamás tán szinéről ‚röt'-nek is (rufus) neveztetett. Miklós vagy Mikos pedig „Orros"-nak Amaz (t. i. Tamás) Csejte, Érsek-ujvár és Berencs vár várnagya volt, és 1343-ban I. Lajosnak a pápához Avignonba követe. 1347-ben Vecsei Iban (Iván) fiának Bertalannak magvaszakadtán kapja Pozsony megyében Vecsét és Mezőkeszit, Nyitrában Nagyleányt, Széplakot, Nadánt, Sipkót és Veszka helységet; Pestben Me-

---

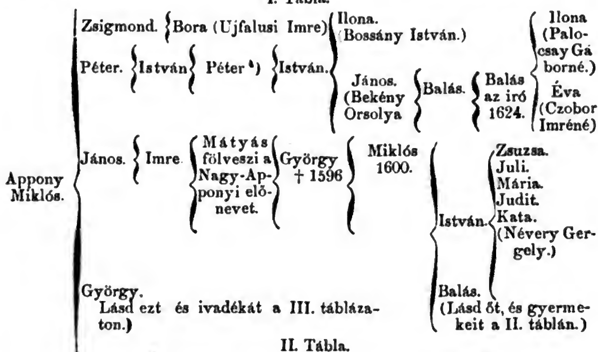
[1]) E czímer Apor Péternek (a ki báróvá lőn) egy 1708-ki oklevélen fekete spanyolviaszba nyomott pecsétéről van. L. Hevenesi Mss. F. F. F. F. XXV. 358. l. Különbözik a Kőváry által közlöttől, ott csillag helyett egyszerü kereszt van. A paizs udvara Kőváryнál biborszin, mi magyar czímereknél ritkaság, itt a pecséthez hiven fehéren marad.

[2]) Mednyánszky Hormayr Taschenbuch f. 1827. 28. s. k. l.

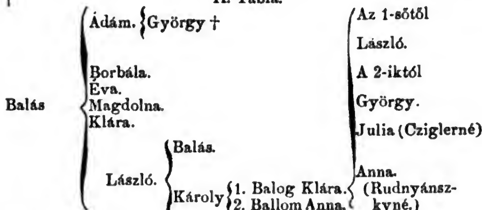
gyert stb. cserélte el továbbá Hemet, Kulpud, Baab, Cseklész váráért; — Appony Lehotkát, Körtvélyes Vörösvárért [1]).

Aladárnak második fia Miklós hont megyei főispán említett Tamás testvérével I. Lajos királytól adományban kapván Kis-Eőrt, 1335-ben [2]) kezdé magát innen is nevezni. 1392-ben pedig Cseklészért Appony várát cserélvén be, erről nevezé magát, és így lőn az Appony család törzsévé. Azonban mind a mellett még ezután is gyakran megtörtént, hogy utódai is szintén egy századig illettettek e névvel, így még 1411-ben Gara Miklós nádor adománylevelében is, mig végre e név feledésbe ment, és az Appony megállandósúlt. Említett Miklós tól tehát, ki első használá az Appony nevet, így hozzák le a családot [3]).

I. Tábla.

II. Tábla.

[1]) Lehoczky : Stemon. 14.

[2]) Hormayr Medn. Taschenbuch 1827. Ig. 39.

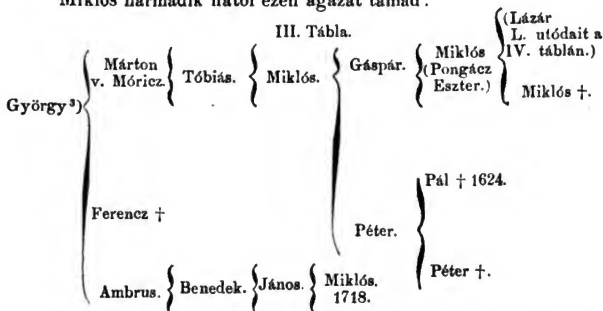
[3]) Geneal. auth. Mss. Mus. 207. Tom. I. és Lehoczky.

[4]) Lehoczky e Péter helyett Jánost nevez, és annak fiául Balást, annak leányaiul Ilonát és Évát, ez ágon az utolsókat teszi. Az eligazodást a család eszközölhetné.

Mielőtt a következő nemzékrendet adnók, visszatekintve e két táblázatra Balást az irót látjuk kitünni, ki az 1625-ki országgyülés által mind a nyolczados törvényszéknek, mind a határigazgatási választmánynak tagjául neveztetett. A munka, melyet irt, Dávid zsoltárainak magyarázata. Ő kapta Körtvélyest, Szomorfalvát és Pereszlét Zay Ferenczczel. Neje Serény Borbála volt [1]. Az ő atyjának Balásnak volt pedig az özvegye azon Mérey Katalin, ki Appony várába éji szállásra a rokonok által csak szolgái nélkül bocsáttatott be 1587-ben [2].

A második ágon György Mátyás fia mint vitéz katona 1596-ban a csatatéren lelte halálát.

Miklós harmadik fiától ezen ágazat támad:

Ez ág termé a legnagyobb Apponyiakat, és ez tartá fen mostanáig a családot. Benedek 1542-ben élt, és Jánossal a vár birtokosával pörlekedett. Péter 1517-ben II. Lajos udvarnoka, 1519-ben kir. beiktató levelet kap szerzett javaira. Fiának Pálnak az 1606-ki bécsi békekötés alatt leljük nevét. 1618-ban a határszélek eligazitására rendelt választmány tagjául, 1622-ben pedig koronaőrré választatik. Bethlen Gábornak fogságába esett, és 50 ezer frton váltá meg magát. Volt Bars megye főispánja is. Meghalt 1624 sept. 8-kán, kora 60 évében. Eltemettetett Kovarczon. Öcscse Péter kapta meg a koronaőri fölmentvéuyt 1625-ben az országgyüléstől Pálra nézve. Sem egy, sem a másik örököst nem hagyott. Ez az ág kifogyott.

---

[1] Lehoczky Stemm. 15. l.

[2] Hormayr: Taschenbuch 1827-ki foly. 49. l.

[3] Az idézett kézirat szerint Iván fia és Miklósnak unokája, mely esetben Miklósnak két János fia volna, mi ismét kevéssé valószinü, noha nem lehetlen.

Tóbiásnak fia Miklós a török elleni csatákban szerzett érdemet. Vitézségét Keresztesnél és Fejérvár alatt tanusítá. Idősb fia Gáspár hasonlóan a török ellen harczolt, és ugy esett el. Gáspárnak fia ismét Miklós, a ki Buda ostrománál 1686-ban végzé vitézül életét. Nejétől Pongrácz Esztertől fiai Lázár és Miklós. E Lázár lőn a mostani mágnási ág alapítója. Érdemeiért 1718 febr. 16-kán bárói rangra, majd 1739-ki május 30-kán grófságra emeltetett. Nejei 1. gr. Viczay Rebeka 2. arezzoi Gvadagni Anna Mária határgrófné volt. Utódait a következő táblázat mutatja:

IV. Tábla.

- Lázár 1739. gróf.
  - József jesuita
  - György † 1782. (Gr. Lamberg Spritzenstein Francis.)
    - Josephin. (B Perényi Imre).
    - Antal György sz. 1751—1817. (Gr. Lodron Laterano Karolina.)
      - György † 1849. (Gr. Zichy Anna.)
        - Károly. tábornok sz. 1805. (Gr. Klebesberg Leopoldina.)
          - Victor Geiza sz. 1853 febr 8.
        - Leopoldina. Franciska.
        - György szül. 1808. volt kanczellár. (Gr. Sztáray Jul.)
          - Georgina sz. 1841. mart. 16.
          - Alb. György szül. 1846 máj. 20.
      - Antal párisi köv. szül. 1782-1852 (Gr. Nogarolla Teréz.)
        - Rudolf szül. 1812. (Gróf Benkendorf Anna.)
          - Sándor szül. 1844 jan. 19.
          - Ilona. szül. 1848 nov. 15.
        - Gyula szül. 1816. (Gr. Sztáray Zsófia.)
          - Lajos szül. 1849 máj. 4.
          - Antal sz. 1752 dec. 29.
        - Mária sz. 1821. (Gr. Eszterházy Alb.)
      - József Eusták szül. 1784 sept. 20. (Gr. Pejacsevich Teréz.)
        - Karolina szül. 1814 oct. 18. (Hzg. Collalto Eduárdné.)
      - Karolina szül. 1790. (Collalto Antal hzgné.)
      - Franczíska szül. 1793. (Gr. Tige Józsefné.)
  - László †. csatában esett el.

Az e táblázaton láthatók majd mind kormányhivatalokat viselték a legfőbb polczig. Lázárnak, ki az idősb grófi ág alapitója, Györgу fia előbb kapitány a bajor-franczia háboru alatt, azután kamarás. 1760 helytartói tan. 1763 val. belső t. tanácsos. 1764 marmarosi főispánná. 1777-ben tolnai főispánná lesz. Szerzi az eberhardi és hőgyészi birtokot. Meghalt 1782-ben. Nejétől gróf Lamberg-Spritzenstein Franczískától 1751 dec. 4-én született fia Antal György. 1772-ben cs. kam. 1774 galicziai, 1778-ban fiumei kormányszéki tanácsos; 1779-ben m. kir. helytartósági tanácsos, 1780-ban tolnai főispán lőn. 1779-ben vette nőül gr. Lodron Laterano Mária Karolinát, kitől kilencz közől a táblázaton látható öt gyermeke maradt. Meghalt 1817 máj. 17-kén. Fiaira oly szép könyvtárt hagyott [1]), mit 1774 táján kezdett gyüjteni, hogy azt osztály útján Antal fia 70 ezer pengő frtban vette át.

Antal György fiai: a) György cs. kir. kam. meghalt 1849 aug. 3-kán. Neje gróf Zichy Anna, kitől fiai: Károly kam. és tábornok, 1847 óta nős, birja az apáti majorátust, a hőgyészi és eberhardi uradalmat. — György [2]) a kanczellár szül. 1808 dec. 29. Ő erőlködött a megyékbe az administrátori rendszert behozni, mi a martiusi visszahatást eredményezte. Neje gróf Sztáray Ilona csillag ker. és palotahölgy. Két gyermeke a táblázaton áll.

b) Antal (másik fia Antal Györgynek) szül. 1782 sept. 7-kén. 1806-ban az osztrák vürtembergi követségnél kezdé hivatali pályáját. 1809-ben bádeni, 1814-ben toskánai követ lőn, egyszersmind Leopold-rendi köz. keresztes és val. b. titk. tan. 1819-ben római követ. 1821-ben sz. István rendi nagy keresztes. 1824 kinevezve nagybrittaniai követnek, de rendkivüleg Nápolyba küldetett, 1825 pedig a franczia udvarhoz küldetett követül és ott maradt végig. Meghalt 1852 oct. 17. Birta a nagy-apponyi és kölesdi uradalmat. Ő állítá föl Pozsonyban az Appony könyvtárt. Neje gr. Nogarolla Teréz, kitől idősb fia Rudolf kam. rendkivüli követ a britt udvarnál Londonban. Ennek valamint Gyula testvérének is gyermekei vannak.

Antal Györgynek fia c) József Eusták szül. 1784 sept. 20. cs. kir. kam. a pálfai és szent-györgyi uradalmak birtokosa, és gróf Pejacsevich Teréznek 1813 óta férje, atyja Karolinnak, ki 1834 óta herczeg Collalto Ede cs. kir. kamarásnak hitvese.

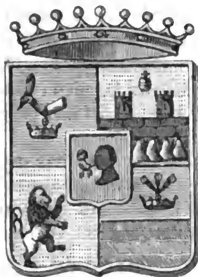
---

[1]) L. leirását közhasznu esm. tára I.

[2]) Életrajzát, jellemzését adja az Ujabb Ism. tára. I. 135.

Ez volt az idősb grófi ág.

De van az Apponyi családnak egy ifjabb grófi ága is. Ez János tól ered. Ennek báró Korlatkői Teréztől fia volt Pál, ki gróf Herberstein Jankától nemzé Józsefet. Ez kapta a grófságot 1808 april 8-kán. Meghalt 1852. Most is élő fiai: Lajos szül. 1801 dec. 2 cs. kir. kam. és Nagy-Appony s Korlátkő örököse. — Gusztáv szül. 1804 dec. 12.

Czímere a családnak, mint a metszvény mutatja, négy részre van osztva. Az 1. kékszín mezőben arany korona fölött pánczélos kar ezüst vadászkürtöt emel. A 2-ik arany mezőben négy sziklacsúcson vörös várfal két rovátkos toronynyal, és a tornyok közt kék országalmával látható. A 3-ik arany udvarban balra forduló két farkú vörös oroszlán áll. A 4-ik mező rézsút kétfelé oszlik, felső kék része arany korona fölött három fehér strucztollat láttat. Az alsó zöld osztályban három ezüst hullámos szalag nyúlik át. A közép vért az ősi czímert mutatja: vörös mezőben szerecsenfejet ezüst átkötővel, szájában zöld száron piros rózsát tartva. A czímert a grófsági oklevél irja így le. — A szerecsenfőről mondatik, hogy az még a keresztes hadak idejéből eredt volna, vagy a tatárjárás korából. Említi, noha festve nem adja azt a Balás részére 1624-ben kelt bárósági oklevél [1]). Az bizonyos, hogy régebben a család tagjainak czímerpecsétében egy kar volt, mely kardot tart, mellette három liliom, s fölötte csillag és félhold. Ily pecséte volt Appony Pálnak is 1619-ben [2]).

Apró család. (Máskép Kovács). Alapítja e családot Mihály, a ki fülekvári katona volt, és 1681 nov. 1-jén kelt armális levélben nemesíttetik meg I. Leopold által. Fia szintén Mihály Nógrád megyében az 1734-ki nemesi vizsgálatkor kétségtelennek ismertetik [3]).

Apród család. I. Károly (Robert) korában találunk e névre. Apród Miklós és Péter trencsini Csák Máté ellen harczoltak. Péter Sárosvár védelmében vérzett el 1312-ben. Miklós 1314-ben Tóth-Selymest kapta adományban. Atyjok Máté még Kávási nevet viselt.

---

[1]) Hormayr: Taschenb. 1827. 35.

[2]) Liptay török követ. M. Acad. Történelmi tár. I. 206.

[3]) Proth. C. Neogr. a. 1734.

Tóth-Selymest később Miklósnak fiától Jánostól erőszakkal vették el, de kimutatván róla pecsétes levelét, 1349-ben visszaitélte neki I. Lajos király [1]). A XVI. században a bihar megyei birtokosok közt tünnek föl ilynéven Ferencz és György 1552-ben; amaz Zsadányban egy, és a 8½ portából álló Lajos helységet, György pedig Mező-Gyánon 3½ portát birt [2]). Az Apród családból szakadt ki — ugy látszik — a Tárczay család is, melyből magát János Tarczáról és Tóth-Selymesről irta, és 1490-ben Zemplin megye főispánja volt [3]).

Aracsi család. Hajdan Zemplin megyében Aracs falut, most pusztát birta, és onnan volt előneve. Már kihalt [4]).

Arady család. Oly név, melyet történetünkből nem ismerünk, pedig nemzéktana nagy embereket mutat föl. Az Eszterházy család rokonául állíttatik a „Trophaeum"-ban.

Czímere ugyanott koronás hattyu, mint a metszvény mutatja:

Bizonyitékok hiányában nem tulajdoníthatva hitelt az egész hosszas leágazásnak [5]), ezt csupán a munka teljessége végett közöljük itt:

Arady Jóbnak fia Zsigmond sz. István idejében 1030-ban hadvezérül iratik. Ennek fia Péter 1095-ben hadvezér. Ennek fia István kir. udv. kapitány 1156. Ez nemzé Sámuelt, ki a sz. földön 1218-ban esik el. Fiai Ugolin kalocsai érsek [6]) a tatárok által esik el 1240. A másik Benedek hadvezér 1255-ben. Ez nemzé Imrét az 1300-ban váradi püspököt és Roland tárnokmestert 1315-ben, kinek gyermekei Tamás és Emerentia Drugeth Vilmos nádor neje. Tamás országbiró 1360, atyja Lucziának Gara Lászlónénak, és Imrének, ki 1390-ben élt, és nemzé Bernátot (1430.) Ennek fia Demeter hadvezér 1490-ben, ennek fia Jakab ezredes elesik Mohácsnál 1526-ban. Ma-

[1]) Budai Fer. Lexic. I. 57.
[2]) Bielek: Majores Hung. 127. 130.
[3]) Szirmay: Cottus Zemplin not. hist. 43. l.
[4]) U. ott 64.
[5]) Geneal. authen. Mss. Mus. 207. Tom. I. — Hevenesi Mss. GG. XXVIII.
[6]) Volt ugyan Ugolin ekkor kalocsai érsek, de kérdés, az Arady családból származott-e? — Ezt kérdhetni a többi ismerős hivatalt viselt egyéneknél is.

radt fia István ezredes 1598-ban. Ennek fia Lénárd kapitány 1625-ben. Végre ennek Bálint, ki 1652 Vezekénynél hull el, és családját sirba viszi.

A közelebbi időben ily családnéven János czimz. püspök 1808 a Ludoviceára adakozik.

Aranka család. (Zágoni) Mint előneve mutatja, erdélyi Székely család. Idősb György 1765-ben superintendens lett meghalt 1767-ben. Fiai közől György mint iró és tudós vivott ki hirt. II. József alatt a marosvásárhelyi kir. táblán ülnök lett. A mult század végén Erdélyben keletkezett „Magyar nyelvmüvelő társaságnak" ő volt lelke, titoknoka, szül. 1737 sept. 15-kén. Meghalt 1817 mart. 11-kén. Több nyomott munkái vannak [1]. De legbecsesebbek történelmi kéziratai, miket a magyar academia vásárolván meg, a most támadt erdélyi muzeumnak engedett át.

Arany család. Nógrád megyei sarj. E megyében van az aranyi puszta, melyet régenten e család birt. István 1437-ben nógrádi főispán volt [2], és Somogyban Mére nevü falut zálogban birta Zsigmond királytól, melyet Gergely mesternek engedett át. Már előbb Zsigmondnak kiséretében a külföldön is járt, és ennek több szolgálatott tett. Utódaiból János nógrád megyei szolgabiró [3]) volt 1598—99. — István élt 1653-ban. Másik István az 1755-ki nemesi vizsgálatnál kétségtelennek ismertetik, kinek ivadéka most is él. Hasonló nevü nemes család van Fejér megyében is.

Aranyady család. Kifogyott család Aranyady Demény itélőmester 1545 [4]. Neje Sámbokréty Márta. Fiai Péter, Imre, Ábrahám. Leánya Katalin Tapolcsányi Ferenczné. Péternek gyermekei Mátyás és Zsuzsa Ocskai Gáspárné, kikben kihaltak. — Hidvéghy Mihályné, Aranyady Juditnak az 1655-ki 33. t. cz. tartá fen emlékét, ki mint Deső Zsuzsánna egyik örököse közbejárásáért folyamodott, hogy Morvában Straznitz városától adóssági követelését megkaphassa.

Aranyász. Szabolcs megyei nemes család.

Aranyos hasonlóan Szabolcs megyében székelő nemes család.

Aranyossy nemesrendü család Komárom és Szepes megyékben birtokol.

---

[1]) Horányi: Nova. Memoria Hung. I. 181.

[2]) Bél. not. nov. Hung. IV.

[3]) Prothocol. C. Neograd. 1598—9.

[4]) Lehoczky: Stemm. 16.

Arapataki család. Régi erdélyi család. Antal Mátyás korában élt, és a Geréb-ágak egyik törzse lőn. Dora leánya Daczó Balásné, fia Geréb László birtokos főszékely [1].

Arbonás család. (Arbona Zsadányi) Zemplin megye hajdani családja. Juche Ispán Marczel fiától eredt, mint egy 1321-ki határjárási okmány mutatja [2].

Archo család. Fészke Tirol, hol őse 1175-ben Arch, v. Arco várat alapítja. Grófi rangját 1221-dik évre viszi, Albertot állitván szerzőjeül. De leginkább az 1453-ban élt Ferencznek fiai emelkednek föl, közölök András Miksa császár alatt követségeket viselt, testvére Odorik cs. titk. tanácsos volt, és ennek fia Miklós † 1546 mint költő emlékezetes. Miklósnak fiai: Miksa portai követ; János cs. tábornok Magyarországban.

E családból Pirhus gróf, hazánkban honfiusitást nyert az 1559-ki országgyülésen az LV t. cz. szerint. Ez tudniillik Alsó-lindvai Szécsy Tamás leányát Margitot [3], gróf Salm Miklós özvegyét vette nőül, kivel hazánkban birtokot kapván itt lakott. De maradék nélkül halt el. Ugyan e családból Arco Scipio csász. főkamarás is indigenatust nyert nálunk az 1563-ki 77-d. t. czikk szerint. Utóda itt ennek sem maradt. Hazánkból ekképen kifogyott.

A család jelenleg három ágon Tirolban, Bajorhonban és Sleziában virágzik.

Czimerük három ij, hurjaikkal lefelé, egymás fölé helyezve. E czimer a három ágnál leginkább csak szinekben változik.

Ardanás család. Zemplén megyében Szirmay szerint kihalt család.

Arday család. Zemplin megyében nemes rendü és Pelejtén közbirtokos (1803). Tán ősei közöl volt azon Pál, ki a sáros-pataki evang. lelkészek sorában említtetik 1532. évről [4].

Ardrics család. Péter nemesíttetik meg 1790-ben.

Argay család. Czimert és nemességet Antal, József és András szereznek 1793-ban [5]. A család székhelye Győr és Pozson megye.

Ary család. Köznemes Szabolcs vármegyében.

---

[1]) Kállay id. h. 219.
[2]) Szirmay, C. Zempl. not. topog. 64. 183.
[3]) Wagner: Dec. II. 120.
[4]) Szirmay: C. Zempl. not. topogr. 110. 218 271.
[5]) Collect. herald. Mss.

Arizy család. Temes megyében birtokos nemes.

Árky család. Ily néven Szirmay Zemplin megyében kihalt, és élő nemes családról is tesz említést.

Arkowath család. Külföldről származott be hazánkban, és itt megházasodott, de kihalt. Ferencz Fülek várában a német őrség kapitánya volt, 1601-ben. Magyar leányt vett nőül Tenky Annát [1]).

Arkus család. Hona Ugocsa megye, hol János Verbőczön közbirtokos [2]). (1805.)

Armpruster család. Külföldről szakadhatott be eredetileg, de mind a két hazában elterjedt. Köztök több tudóst találunk. János jesuita még a külföldön Kölnben 1593. ‚Olivetum' czimű munkát nyomat. Mihálynak árváiról az 1655. orsz. gyülés 55. törv. czikke gondoskodik, hogy Sleziában lévő követeléseikhez juthassanak. Másik Mihály Horváth Andrással együtt Wesselényi nádortól 1666-ban Kajaly András hütlenségén adományban kapja annak Nógrád megyében Borsos-Berinke, Horpács sat. részjószágait a Hont megyében fekvőkkel együtt, de ellentmondás miatt birtokba soha nem jöhetett [3]). Ferencz a vittenbergi akademiai Thurzó Imre nevelője 1646. Volt a családból Erdélyben szászok birája is. Erdélyből való volt Kristóf is, ki mint magyar iró s költő tünt föl. 1550-ben Bécsben nyomatott ily czimü müve: Ének a gonosz asszony embereknek erkölcsökről [4]). Iró volt Sámuel is, de hittani munkáját latin nyelven irta, mely Posonyban 1671-ben látott első kiadást. Ez utóbbi posonmegyei sz. Györgyön született. A mult század végén mint Káldy-örökösök Zala és Veszprém megyében birtokoltak [5]).

Arnóth család. Találjuk „Arnolth"nak is irva. Nógrád megyében birtokos család volt. Már kihalt. 1599-ben Zsófia Ebeczky György hitvese [6]). Egy század mulva 1699-ben Jánosnak özvegye Dorottya, és leánya Erzse él s bir Ebeczken [7]).

Árokháti család. E névre is Nógrád megyében találunk a XVI. század közepén. Lőrincz Szécsény vára kapitánya volt 1552-ben, midőn azt a török elfoglalá, és őt is rabságba hurczolá [8]).

---

[1]) Proth. C. Neogr. 1601. p. 121.
[2]) Szirmay C. Ugocsa. 84. lap.
[3]) Garan sz. benedeki Convent. Cap. B. Fasc. I. Nro. 20.
[4]) Lehoczky, Stem. 17.
[5]) U. ott.
[6]) Proth, C. Neograd anni 1599.
[7]) U. az 1699. évről.
[8]) Forgács, Comment. 60.

Arotin család. A nemességet és czimet Zakariás kapja fiával Alajossal 1766-ban [1]). A czimere igy iratik le: A vért négy részre van osztva. Az 1. és 4. vörös udvarban ezüst egyszarvu zöld pázsit fölött ágaskodik. A 2. és 3. kék udvarban fehér szikla csúcson arany korona nyugszik. A vért fölötti sisakon az előbbihez hasonló egyszarvú áll. Foszladék jobbról ezüst vörös, balról arany kék.

Árpássy család. Előbbi neve Gerstl volt. III. Károly király 1715-ben adott Gerstl Mátyás Józsefnek czimeres nemes levelet, melyben neve Á r p á s s y r a változtattatik. Czimerül ezt kapta. Kétfelé osztott paizst, melynek jobboldali vörös osztályában az éberség jelvénye a daru, egyik lábában követ tartva; a baloldali kék osztályban pedig egy álló oroszlán első jobb lábával három á r p akalászt tartva látható. Mind két osztály alján pázsit zöldelik. A vért fölötti sisakon három ormú szikla nyugszik, ezen arany korona, melyből ismét hármas árpa nyulik föl két kiterjesztett sasszárny között [2]).

Árpásztonyi család. Szirmay szerint Zemplin megyei köznemes.

Arros család. Lakhelye Zemplin megye. Voltak Ugocsa megyében is, hol 1660-ban Arros I s t v á n szolgabiróságot viselt [3]).

Ártánházy család. Valószinüleg a Szabolcs megyei Ártánháza pusztáról vette nevét. Hajdan Biharban virágzott. Ott Gyéres helységet, mely 5½ portából állott, 1552-ben birta Ártánházi János [4]).

Ártándy család. (Árthándi) Bihar megyei régi család, mely azon megyei Ártánd helységről vette nevét. T a m á s az 1505-ki rákosi országgyülésen azon megye követe volt [5]). P á l 1514-ben a kuruczok ellen harczolt. 1518-ban II. Lajos mellé tanácsosul adatott. A mohácsi vész után testvére Ártándi B a l á s s a l együtt Szapolyay hive. Mivel mindketten Gritti kormányzó választása ellen szavaztak, ez őket 1530-ban lefejezteté [6]). Szapolyaytól 1528. Tokajt kapták adományul. Pálnak neje Rozina a Telegdy István leánya volt. Leánya Ilo-

---

[1]) Collect. herald. Mss. Nro 217.
[2]) Collect. herald. Mss. Nro 608.
[3]) Szirmay, C. Ugocsa. 59.
[4]) Bielek id. h. 125.
[5]) Kovachich J. M. Comitia. 266.
[6]) Istvánfi L. XII. 119.

na Dóczy Miklósné 1566-ban, ki gyöngyös övét 100 ftban elzálogitá [1]).

K e l e m e n és D e m e t e r szintén Biharban birták Konyárt, Ártándot, Kerekit egészen [2]), és azon felül Sasmezőn Petenden szép részt 1552. Ezek is Szayolyay pártján állottak; és K e l e m e n egyik főelőmozditója volt Isabella ügyének Ferdinand ellenében. K a t a l i n mint Zrittey Gábor hitvese Ugocsa megyében élt, és ott 1555-ben zálogba vette Kökényesdet. [3])

Artner család. Németországból szakadt Magyarországba, és Sopronban telepedett meg, hol polgármesteri, tanácsosi és egyéb városi hivatalt viseltek. Voltak belőle kir. udvarnokok is. Németországban Szebald ága már régebben lovagi rangra emeltetett. Magyar nemességet 1600-ban kaptak [4]) czimerrel, mint itt látható: a paizs jobbról balra rézsutosan lefelé menő ezüst szalaggal, melyen három piros rózsa van, oszlik kétfelé; az alsó osztály kék arany koczkákat mutat; a felső kék osztályban arany koronás kettes farku oroszlán rohan. A paizs fölötti korona jobbról kék arany, balról ezüst vörös szinü elefánt ormány között koronás oroszlán emelkedik jobb lábában kardot, balban csucsra végződő arany vértet tartva. A foszladék innen aranykék, onnan ezüst vörös szin.

A család több tanult embert nevelt. G i l l y é n (Guillelmus) soproni fi Magyarországról és törvényeiről irt latin értekezése 1624.Tübingben nyomatott.1714-ben Leopold élt Sopronban. — E században M á r i a T e r é z i a voná msgára a német irodalomban a figyelmet. Született 1772-ben [5]). Atyja tábornok volt. T h e o n e név alatt adta ki verseit, szinjátékát; kinyomt. Jenában, Tübingben Lipcsében és Kassán 1806—1824-ig. Legutóbbi müve: Levelek Horvátországról és

---

[1]) Sz. Benedeki Conv. Proth. D. 293. lap. És Fasc. 94. Nro. 38.

[2]) Bielek id. h.

[3]) Szirmay, C. Ugocsa 174. — Birtak Aradban is. L. Fábián, Arad leir.

[4]) Lehoczky, Stemm. 16.

[5]) Horányi szerint Sopronban született. Az ujabb ism. tára I. 190. szerint Schnirau faluban. Horányi egészen más német — több alkalmi verseket tulajdonít neki.

Olaszország egy részéről Pesten 1830. adattak ki. Meghalt Zágrábban 1830-ban.

Árvay család. Több ily nevü nemes család van hazánkban. Székhelyük leginkább Gömör, Somogy, Trencsin és Zemplin vármegye. Tudós is volt közülök néhány. Ilyen volt György, ez Sopron megyében 1690 körül született. Jesuita lett. Irt latinul „Elmélkedésein" kivül kisebb beszédekben a magyar hősök tetteiről is, mely 1725-ben nyomattatott.

Asboth család. Czimert és nemességet Gergely szerez 1715-ben.*) A czimer paizsában zöld mezőben egy vörösbe öltözött, zöld öves magyar vitéz kivont karddal áll, kardja hegyén egy repülő sasfiók látható. A vitéz mellett egy kéve buza, és fölötte hold és két csillag fénylik. A sisak fölött ugyan olyan vitéz. Foszladék innen fejér vörös, onnan sárga kék. Székhelye a családnak Sopron vármegye, különösen Sopron és Nemes-Kér. Ez utóbbiból való volt Ádám (1714.) — Sopronból volt János Rákóczy Fer. udv. lelkésze, kinek unokája János Gottfried ugyanott született 1835.nov. 10. Külföldön tanult, honn tanárkodott 1764-től, Nemes Csóban 1766-tól; Kőszegen 1782-től lelkész. Mhalt 1784. máj. 4-kén. Németül írt hittani dolgokról. Fia János Ns-Csóban szül. 1768. Külföldön tanult ez is. Lőcsén, Késmárkon és utóbb a keszthelyi georgiconban volt tanár, s végre ott urad. kormányzó. Sokat tett a himlőoltás elterjedésére. Fia Lajos 1848-ban forradalmi tábornok volt.

Asguthy család. Ugocsa megyének régi családa, belőle István már 1413. alispánságot viselt [1]).

Aspremont család. (Linden gróf). Az Estei herczegi házból eredeztetik. Az Aspremonti grófságot Siegfried kapja Martell Károly lothringi herczegtől. Utána a család számos ágra szakadt. Gobert lett törzse az Aspremonti ágnak. Hazánk családai közé Ferdinand Gobert nevű lépett be regényes beházasulásával. Ez volt, ki II. Rákóczy Ferencz nővérét Juliannát — mint a történet irja — az apácza-zárdából szökteté meg, és oltárhoz vezeté. Nejével a dús Rákóczy-család birtokainak egy szép részét megkapta [2]). Ez kapta meg családjától 1676-ban az Aspremonti grófságot is Meghalt 1708. febr. 1-én. Fia Károly Gobert, herczeg Eszterházy Mihály leányát Terézt vevé nőül. Ennek fia János Gobert magyar kir. kam. tanácsos, az 1765-ki országgyülésen a 47. törv. czikk szerint magyar

[1]) Szirmay, C. Ugocsa 50.
[2]) U. az: C. Zemplin. hist. 305.
*) Coll. herald. nro. 609.

honfiusitást nyert. Fia ennek is János Gobert született 1757. sept. 22-kén. Hazafiságát mutatta azzal, hogy a Ludoviceára 10 ezer, a Magyar muzeumra 24 ezer forintot adott. Mhalt 1819 sept. 19-kén, benne az Aspremontok magyar fiága kihalt. Neje gróf Batthyány Reginától 1787. mart. 31-kén született Mária Anna Gobertina leánya, csillag ker. és palotahölgy; a ledniczi, ónodi, szerencsi, borsi, makoviczai várak s uradalmak örököse, és 1807. febr. 22-ike óta gróf Erdődy György kam. és tanácsos neje, ki hazánkban az Aspremont nevet sírba viendi.

Törzs-anyjoktól Rákóczy Juliannától igy származtak le:

Rákóczy Julianna férje gróf Aspremont Gobert † 1708.	Károly Gobert (Hzg. Eszterházy Teréz.)	János Nep. Gobert indigena 1765.	János Gob. sz 1759. † 1819. (gróf Batthyány Regina.)	Maria Otholina szül. 1787. gróf Erdődy Györgyné.
		Anna (Falkenstein gróf neje.)		

A magyarországi Aspremontok az ifjabb grófi ágat alkoták, de a grófságot az idősb ágnál előbb kapták meg 1583 ban. Nevezé magát ez ág Reyekhemi báróknak is. Törzse Hermán volt, mig a Belgiumban elterjedt idősb ág ennek testvérétől Roberttól származott.

A mi águnk czimere egy négy részre osztott paizs, melynek 1 és 4. vörös mezejében arany kereszt; a másik 2. és 3-ik arany mezőben vörös oroszlán (a Reyekhemi család czimer) látható. A középső kék vért arany körmű és csőrü ezüst sast mutat.

Astris család. (Kosinai) Székhelye Zemplin vármegye.

Aszalay család. (Szendrői) Lakhelye Borsod, Torna vm. Előneve nem annyira birtokra, mint eredetre mutat. Aszalay István 1625-ben kap czimeres levelet Kabarcz máskép Zikzay Jánossal [1]). E családból több életre való egyén lépett föl. A XVII. század elején élt Ferencz, neje a Mocsáry-családból volt, kitől maradt árva leányának Erzsének 1625-ben gyámja [2]) Strucz Fülek vári alkapitány volt. Ez később Iványi Fekete László füleki alkapitány második neje lőn. 1650-ben István nádori itélő mester, és országbirói helytartó, és jeles or-

[1]) Coll. Herald. 126. lap.

[2]) Liber Regius.

szággyülési szónok, az 1655. orsz. gyülésen Kismarton, sat. vissza. kapcsolására ő küldetett ki, valamint a Rába és Mura folyók szabályozására is. A törvényekben jártasságát egy latin betürendes törvényes munka igazolja, mely 1650 és 1694. adatott ki. Ferencz a mult század végén élt, II. Rákóczy párthive és irodai lajstromzója [1]) 1706-ban. — Tolna megyében is birtokolt a család, nevezetesen Pakson, és Gyapán id. László, ennek József, László, Erzse Csík Imréné, József, ennek neje Rosty Zsófia, kitől Anna Perczel Ignáczné.

Az irodalmi téren János Lessing meséi forditója 1793., jelenleg pedig József a ‚Szellemi omnibus' irója tünik föl.

Czimerük: egy arany grif hátsó lábain állva, első jobb lábával kardot, a másikkal vérző török főt mutatva. A sisak fölött ugyanaz, mint metszvényünkön látható.

Erdélyben is találunk ily nevüekre. Mátyás 1600. táján élt, vécsi ref. lelkész is volt. Básta üldözései elől elbujdosott. Járt keleten, és utazási leirása valószinüleg kéziratban maradt. Sámuel is erdélyi, mint papságra készülő, 1745-ben végzé iskoláit, a külföldön.

Aszalos. Zemplin megyei nemes rendü család Szirmay szerint.

Asszonyfalvy család. Győr megye hajdani családai egyike mely ősi birtokáról Asszonyfalva (jelenleg Asszonfa) neveztetik. Miklós 1362-ben élt, mint egy határ-kérdési oklevél igazolja. — 1577-ben Gáspár iktattatik be némely ottani részbirtokba. 1586-ban Boldizsár és Tamás éltek. Tamásnak fia volt István (1590—1620). Szapári Istvánnal együtt több rendbeli pörbe volt keveredve szomszédjaival. Ez Istvánban fogyott ki a család, és győr-megyei javai a Szapáriakra mint hihetőleg leányági rokonaira szállottak [2]).

Asszonyi, zemplin-megyei nemes család.

Asztalos család. Zemplin, Szabolcs, és Marmaros megyében elterjedt család. Az utóbbi megyéből A. Pál szerzett hangzatosb nevet családának. Megyéjéből követ volt az országgyülésen 1827. Patriarchalis házi apa, régi magyar szabású törvénytudó, ki egykor in-

[1]) A czímer metszvény ennek pecséte után adatik.

[2]) Czeh Ján., Tudom. gyüjt. 1829. XII. 15.

kább lemondott követségéről, mint meggyőződése ellen legyen kénytelen működni. Később váló-ttörvényszéki ülnök volt. Egyik fia ifj. Pál 1816-ban született, szinte Marmaros megyét képviselte az 184⁷/₈ országgyülésen; a nemzet-gyülésen huszti képviselő volt. A megyei rendszernek erős hangú, lángoló, de logikai előadásu védője. Becsületes és következetes jellemü férfiú. A magyar miniszterium alatt kir. táblai ülnöknek is ki volt nevezve. Debreczenből Csányi László mellé teljhatalmú b ztosnak küldetett Erdélybe. Mhalt agylobban 1849. mart. 11-kén. Testvére Sándor mint honvéd őrnagy Aradnál, és a móczok ellen harczolt [1]).

Asztry. Temes megyei birtokos nemes család.

Athanaskovich család. Megnemesíttetett Miklós 1722. dec. 5-kén kelt czimeres levélben, melyben az igy iratik le: A paizs kék mezejében egész oroszlán egyenesen állva, jobb első lábaival kardot tart, és a paizs baloldala felé néz. Fönn a sisakon ismét az látható. A paizs czafrangja mind a két oldalról sárga-kék [2]). Miklós utódai közül Demeter bölcsész tudor előbb a horvátországi főhadi kormánynál szolgált, majd mint a keleti nyelvek értője Belgrádban csász. konsullá lön (1844). Pláté budai g. n. e. püspök volt. † — Székhelye a családnak Zombor Bács megyében, hol Vazul polg. mester volt (1825), Pál pedig plébános.

Athyia (Atya) család. Régi kihalt sarjadék Ugocsa megyében. 1414-ben, tagjai a Komlósi Ugron családdal határjárási okmányok kiadása végett pörlekednek. Birtokosak voltak Komlóson és Salánkon, osztályos rokonai a Gacsali és Dengelegi családnak. György volt az utolsó, kiben a család kihalt. Javai a Rosályi Kún családra szállottak [3]).

Athinai család. Tótországi származat, hason nevü faluról vévén nevét. Simon deák történeti hirüvé tette nevét. Szapolyai hive volt Ferdinand ellen. Gritti kormányzósága ellen szavazván, ez az adó- és só-pénz elsikkasztása ürügye alatt 1530. fejét ütteté. Fia szinte Simon, ki 1540. az Isabellának férje által adott várak kapitányait hitelteté meg.

Attems család. (Gróf) Magát a Montforti grófoktól eredezteti. Nevét a Friaulban fekvő Attems helytől vevé, melyet a család állitólag 1170-ben kapott meg. Két főágra: Heiligenkreuzi

---

[1]) Ujabb ism. tára. I. 201.
[2]) Coll. herald. Mss. 367.
[3]) Szirmay, C. Ugocsa. 85. 86.

és Petzenstein (Luzenei) ágakra oszlik. Az előbbi ismét két fiókágra szakad, melynek másodika Feistriczinek neveztetik. Ez ágból Ignácz (szül. 1774), József (sz. 1780.), Ferencz sz. 1783. és Tadé magyarországi honfiusitott nemesekül fogadtattak az 1827-ki 43. t. czikkben; ezt azonban az 1830. évi 17. törv. czikk megsemmisité.

A Feisztriczi ág is kétfelé terjed, másik fele Gösztingi előnévvel különbözteti magát. Ebből hazánkban jelenleg magasb hivatalt visel: Gróf A. Henrik cs. kir. kam. a pozsonyi helytartósági osztály alelnöke, szül. 1813. mart. 5-kén. Neje 1838. april 24. óta báró Wancsura Rzechniz Aloisia (sz. 1816. oct. 24.), kitől több gyermekei vannak.

Az Attemsek Heiligenkreuzi ágának, mely 1630. jan. 3-án kapta a grófi rangot, czimere négy részre szelt paizs. Az 1. és 4. aranyszinü udvar két fejü sast mutat, a fejek fölött egy arany korona ragyog. A 2. és 3. vörös udvarban három ezüst csucs emelkedik. A közép vörös vértben egy arany nyaklós vizsla fut. Ez czimere az egész családnak. Az emlitett ág rokon a Pálffy és Zichy magyar mágnás családokkal.

Auersperg család. (Herczeg és gróf.) Hazánkban a XVII. század óta több izben honfiusitást nyert család, mely az Illyriában fekvő Auersperg mezővárosról veszi nevét. E helyet 1067. óta tulajdonául igényli, és jelenleg mint majoratust birja. Őse Adolf 1060-ban élt. Ennek utódai III. Frigyes császár idejében Krajnába szakadtak át, a török háborúkban nevezetes szolgálatokat tettek, miért Krajnában és a vend széleken örökös főtartományi marsalli hivatalt nyertek. Törzse a családnak az Adolftól leszármazott I. Engelhard (†. 1466.) volt, kinek két fia Pongrácz, és Folkárd (Vollrád) után a család két főágra oszlott. Pongrácznak Troján nevű fiától Herbárd az egyik unokája, kinek két fia Farkas Engelbert, és Kristóf ezen ágat is ismét kétfelé terjesztik. Kristófnak Teodorik fiától unokái: Herbard, szül. 1613. Kamarás, krajnai örökös marsall, és károlyvárosi (karlstadti) parancsnok volt, az 1649. országgyülésen a CXII. t. czikk szerint nyerte hazánkban az indigenatust. †. 1668. Testvére János Wajkard 1615. szül. III. Ferdinánd király kegyencze, IV. Ferdinánd nevelője, 1653. birodalmi herczegségre emeltetett, még pedig a rendi gyülésben ülés és szavazat-joggal. Szép jószágokat kapott Csehországban, Sleziában, Felső-Ausztriában is. Legidősb testvéréről is reászállott a gottschei és szeiszenbergi urodalom, melyekben valamint saját herczegi urodalmaiban hitbizományt alapi-

tott családja részére. Hazánkban szinte honfiusittatott az 1655. orsz. gyülés 118. t. czikke értelmében. Később 1669-ben I. Leopoldnál kedvetlenségbe jött, és az udvartól elvonulni kénytetett. Meghalt 1677. nov. 13. Tőle jő le a most is virágzó herczegi ág. Legidősb fia F e r e n c z titk. tan. és altáborszernagy részt vett a magyarországi táborozásokban is, és azután egy ideig Horvátországban károlyvári parancsnokságot viselt.

Általában a család több tagja a szomszéd Krajnából bejátszott a magyar történetbe, és már az emlitett egyik ősük Kristóf harczolt Horvátországban a török ellen. Szorosabban füzé magát a család hazánkhoz beházasodás által is. Sógorságba jött a báró Gerliczy, Szalabéri nemes Horváth, gróf Haller, gróf Festetics és gróf Szapáry családainkkal, nem emlitve az indigena családokkali összeköttetését.

A grófi ágból Kajetán, Miklós és Jodok 1802-ben; gróf Kajetán ismét 1827-ben vétettek be magyarokul. Közőlök azonban Miklós az 1830. 17. törv. czikknél fogva ismét kitörültetett.

A herczegi ágból a mult század végén, és ennek elején K á r o l y (szül. 1750.) táborszernagy, és aranygyapjas 1805-ben Bécsnek hadiparancsnoka volt. A franczia sereg előtt a Dunán vert táborhidat kelle elégetnie; elkésett az ellenségnek nagy előnyére, ki azt elfoglalá, és a Duna inneni partján szerencsésen működhetett. A herczeg kérdés alá vonatott, és kegyet vesztett. Morvaországban tölté magányban azutáni napjait. Tőle igy jő le a mostani herczegi ivadék :

- Károly táborszern.
  - Vilmos sz. 1782. † 1827. (b. Lenthe Friderika)
    - Károly Vilm. sz. 1814. v. titk. tan. (Gr. Festetics Ernesztin. 1851 óta)
    - Aglája b. Kotz brüni htói aleln.) Vilma (gr. Noszticz Her. táborn.)
    - Sándor sz. 1818. alezredes (Gr. Szapáry Sarolta) 1851-től.
    - Adolf sz. 1821. kapit. (B. Solopisk Mladot.)
  - Zsófia (gr. Chotek Józs. özvegye 1809-től)
  - Károly szül. 1784. altáborn. † 1847. (B. Lenthe Auguszta.)
    - Zsófia (gr. Arenbergné.)
    - Aloisia (Hzg. Stahremberg.)
    - Román Károly sz. 1813.
    - Henrika (Her. Hohenlohe.)
    - Friderika (H. Bayern.)
    - Ernesztine.
    - Mária.
  - Vincze. † 1812 (H. Lobkowitz Gábr.
    - Vincze sz. 1812. (H. Colloredo Vilma.)
      - Mária sz. 1855.

A családfa élén álló Károlynak testvérétől is jő le egy ág mostanáig, mely kevesbbé van kötve hazánkhoz [1]).

A család czimere négy részre oszlik. Az 1. és 4. vörös udvar zöld mező fölött fehér bölényt mutat, annak orrán keresztül egy fekete gyürű függ. A 2. és 3. ezüst mezőben egy állványon fekete sas látható. Az előbbi a család ősi czimere. Az utóbbi a Schönburgi családéból kölcsönöztetett. A Pongrácz ága, és igy a herczegi ház az ezüst szinű közép vérten egy arany koronás vörös oroszlánt visel; mig a Vollradi grófi ágnál ez arany mező egy kék rózsát (a Lezimowa-Austi bárók czimerét) láttatja.

Augustini család. Szepességi származás. Györgynek Debitz Bachariától 1598. dec. 6-kán szül. fia K e r e s t é l y emelé ki a család nevét. Ez nagyobb iskoláit Frankfurtban, Jenában, Lipcsében és Vittenbergben tanulta. 1619-ben Schweitzba ment, és ott 1620-ban Bazelben orvossá lett [2]) Haza jövén Késmárkon telepedett meg, és a város főorvosa lett. II. Ferdinand udvari orvosának, és udvarnokának nevezte, 1631. april. 6-kán n e m e s s é g e t kapott a b H o r t i s mellék névvel. III. Ferd. tanácsnokává nevezte. 1640. bejárta a Kárpátokat, orvosi könyveket irt. Nőül Székely Boldisár leányát Zsuzsannát vevén, ennek ősi birtokába Lomniczra költözött és ott halt meg 1650. aug. 21. Gyermekei maradtak.

Augusz család. (Magurai, báró.) Tolna megyei család, azonban Veszprém megyében is lelünk e névre, hol Lajos a megyei felkelő nemes gy. seregnél hadnagy volt 1809-ben [3]). Tolnában Szekszárdon A n t a l főbiró volt. Fia i f j. A n t a l ott szül. 1807-ben, megyei hivatalra adá magát. Müveltsége, képessége őt 1843. második, 1846-ban az első alispáni székbe emelé Tolnában. 1849. aug. 20-kán azon megye korm. biztosa és e megye, valamint Baranya, Somogy megyék kerületi főispánjává lőn. Majd 1850. Pest ker. főisp. és végre 1852. a budai helytartósági oszt. alelnökévé neveztetett. [4]) Még 1850. sz. István rendét is megkapván, 1853-ban utódaival együtt bárói rangra emeltetett [5]). Előnevét a család Krassó megyei Magura helységtől veszi.

---

[1]) Goth. gen. Taschb. 1857. 92.
[2]) Veszprémi, Med. Biogr. cent. I. 8.
[3]) Hazai tudósit. 1809. I. félév 35. sz
[4]) L. Életrajzát Vasárnapi Ujság 1856. 49. sz.
[5]) Budapesti Hirlap 1853. 115. sz. máj. 15.

Augusztich család. Alapitója András, ki 1686-ban kapja a nemes levelet I. Leopold királytól czimerrel, mely a paizs udvarában zöld mező fölött mind két lábán álló darut mutat, melynek nyaka nyillal átlőve van. A sisak fölött ugyan ilyen. Czafrang innen arany-kék, onnan ezüst-vörös [1]).

Avakumovich család. A mult század végén 1791-ben II. Leopold nemesíti meg Pált, Istvánt, Jánost, Györgyöt és Lázárt. Kik közől Pál már előbb aradi g. n. e. püspök (1787—1810) volt. István a kir. táblánál a lajstromozásnál volt alkalmazva (1787). Másik István temesvári g. n. e. püspök (1810.), Cs. kir. val. bel. tit. tanácsos. A Ludoviceara 500 ftot ad (1812).

Aurifaber. Zemplini nemes család Szirmaynál.

Azary család. (Nagy és Kis-azari.) Régi kihalt család Zemplinben. 1435-ben Zsigmond alatt Azari János és nővérei Margit és Márta Azari István s László és Szécsy Jakab által hatalmaskodást szenvednek. Ez időben György, Péter és János birják Azart. 1531-ben a reformatio idejében Imre élt, és szinte az uj tant hirdeté [2]).

---

[1]) Coll. Herald. Nro 793.
[2]) Szirmay, C. Zempl. hist. 57. top. 64.

B.

Babai család. Tolna megyei család, belőle Ferencz Jézus társ. pap (mh. 1777.) Latin nyelven történeti munkákat irt [1]).

Babarczy család. (Báró). Nevét a Baranya megyében fekvő Babarcz helységtől veheté, azonban a családot Csongrád megyében látjuk föltünni. Imre e század elején Csongrád megye első alispánja volt (1810—15.). A család név mégis leginkább Antal által hatott ki. Ez Budán született 1813. febr. 12-kén. Szintén Csongrád megyénél kezdé hivatalos pályáját mint jegyző 1832-ben; azután szolgabiró lőn. 1840-ben a helytartó tanácshoz titoknokká, később tanácsossá neveztetett. Az utolsó (1847-ki) pozsonyi országgyülésre Csongrád m. követévé választatott. A conservativ udvari- és aristocrata-párt egyik eszesebb vezértagja lévén, neve nagyon ismeretes lőn. A forradalommal nem tartva, 1849. elején Pest megye és jászsági cs. kir. biztosként működött. Azután élelmezési főpolgári biztosságot viselt. Érdemeiért szent István rendjét kapta, azután pedig e rend szabályaihoz képest birodalmi báróságra emeltetett 1855-ben [2]). Ugyan ez év vége óta a soproni urbéri főtörvényszék elnöke. Testvére Imre katona volt jelenleg nyugalmazott alezredes, kire a bárói rang szinte kiterjesztetett,

Babb család. (Kapálnak-Monostori.) Erdélyben van ily család, melyből János fogarasi g. n. e. püspök, bel. titk. tan. és a Leopold-rend közép keresztese (1786—1815.) és több azon vallásu papok voltak.

Bábel család. Más néven Káldy, győrmegyei család volt. Czimeres levelet Bábel, máskép Káldy Tamás kapott 1626-ban II. Ferdinandtól. Kihirdettetett e kiváltságos levél Győr megyében. Utódai valószinüleg kifogytak [3]).

---

[1]) Horányi, Nov. Mem. 204. l.

[2]) Pesti Napló 1855. dec. 11-ki szám.

[3]) Pozson vmegye levéltárában van az eredeti armalis levél.

Babics család. A nemességet Ferencz szerzi 1716-ban III. Károly királytól. A czimert igy irja le az oklevél. A kék paizsnak alyját hármas domb foglalja el, mely fölött három zöld leveles ágon ugyanannyi piros rózsa virít. Ugyan ezen rózsákat láthatni a sisak tetején. Czafrangjai a paizsnak egy oldalról fehér vörös, másikról sárgakék [1]. E családból András veszprémi kanonok volt (1810—25.)

Ugyan e néven azon megnemesitést megelőzőleg is találunk e névre, Babics János 1687-ben scardonai püspök volt [2]. Komárom megyében pedig a legrégibb és törzsökös adományos családok között említtetik ily nevezetü család sz. Istváni előnévvel [3].

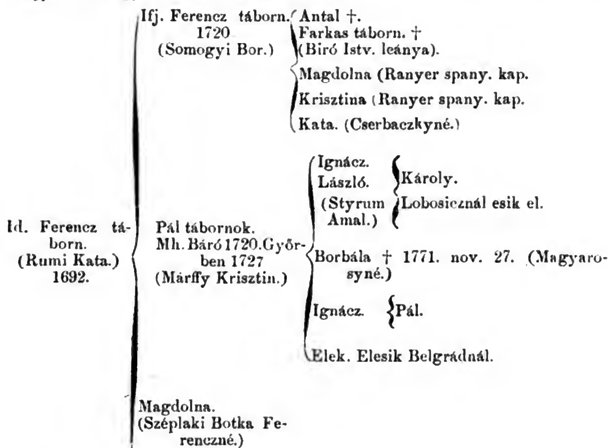
Babindáli család. (Babindali.) Régiebb sarjadék, mely nyitramegyei Babindál faluból ered, és onnan veszi vezeték- és előnevét. E helységnek a XIII. század előtt azonban birtokában alig volt, legalább 1271-ben Babindáli Feteckfi Kozmáról lelünk okleveles emlékezetet [4], ha csak ez nem volt őse e családnak. A XVI. század óta birunk a családról adatokat. Ezek szerint Péter 1525-ben élt, magát Kis-Surányi-nak is irá. Neje Forgács Péter leánya volt [5]. Ugyan ez idő tájban élt Babíndáli István, ki hogy testvérének Mátyásnak nyitramegyei babindáli ősi javait Kereskényi Tamástól visszaválthassa, egyéb részbirtokait azon megyében elzálogitja 100 ftért. Dubraviczky Jánosnak 1536-ban. Ezen utóbbi részbirtokok kiváltására később Istvánnak fia Bálint engedményt ád Babindáli Bertalannak és Gergelynek [6]. Ez utóbbi Gergely 1544. körül Bars megyében országos adószedő [7]. 1569-ben jelen volt a pozsonyi országgyülésen, és egyike a Dobó és Balassa hütlenségi perben összeült közbiráknak. András birt Nógrádban is, és Ludányról irá magát. Ez Perk, és Felső-Dovoránt átengedé Zongor Mátyásnak 1629-ben [8]. Fiai János és Miklós Nógrádban 1601-ben fordulnak elő [9]. Emlitett András özvegye ügyeinek elintézésére az országgyülés az 1649. 54. és 1655. 106-ik törv. czikkeiben a nádort utasitja. Lehoczky szerint a családnak

[1] Coll. Herald. Nro 475.
[2] Az 1687. törv. záradéka
[3] Fényes: Komárom vm. leirása. 61. lap,
[4] Tud. gyüjt. 1833. XI. 45.
[5] Lehoczky, Stemm. 17.
[6] Sz. Benedeki Conv. Proth. C. 70. lap és Fasc. 93. Nro 17.
[7] Budai lex. I. 99.
[8] Lehoczky, Stemm. 17.
[9] Prothoc. C. Neogr. 1601 68. l.

Nógrádban csitári, és ludányi javai Osztrosics Istvánnak és utóbb az Erdődyeknek adományoztattak. A család, mely mint látjuk Bars és Nógrád megyébe is átszakadt, a XVII. században tünt le.

Babocsay család. (Báró). Lehoczky Ausztriából a Lüneburgh és Sonnenburg grófoktól származtatja Laziusra hivatkozva. Bizonyosabb az, hogy a XVI. század második felében már a dunántúli kerületben megvoltak. Tamás Nádasdy Ferencz alatt vitézkedett és 1587-ben bevette Koppány várát a töröktől [1].

I. Leopold kir. korában idősb Ferencz előbb keszthelyi, utóbb veszprémi várkapitány (1692.). Fia ifjabb Ferencz ugyanekkor Veszprém vári alkapitány. Mindketten később jeles tábornokok. Idősb Ferencztől, kinek neje Rumy Kata, sz. Györgyvölgyi Bakács Sándor özvegye volt, igy hozatik le a család: [2].

Mint ez ágazatból látjuk, e család nagyobb része hadi pályán keresé a dicsőséget. Négy tag tábornokságig vitte. Pál utódai részére is bárói ranggal jutalmaztatott 1720. sept. 12. [3]). Ekkor czimerét, a

[1]) Istvánfi.

[2]) Deductiones Geneal. Mss. F. lat. 213. — Lehoczky hibásan közöl töredéket a családról. — Pálról és fiairól emlékezik Pethő Spangar Krón. 1727. évre.

[3]) Collect. Herald. 117. l.

fiait vérével tápláló pellikánt kék mezőben, (mint metszvényünk mutatja,) bárói korona alá juttatá. A czimer foszladéka innen arany-kék, onnan ezüst-kék.

A bárói család kihalt. De nemesi renden Babochay nevűt Zágráb megyében lelünk, hol János első alispánságot viselt (1815.)

Nem felejtendő az sem, hogy Zemplin meg Tarczal mező városának 1674-ben Babocsay Izsák volt jegyzője, ki városa történeteiről érdekes emlékiratokat hagyott maga után magyar nyelven. [1])

Bábonyi család. Zemplin megye nemesei közé számittatik. Nógrádban a Berczelyiekkel rokon, és ott Berczel helységben a Bábonyi család egyik leány tagja 1805. mart. 7-kén 76 éves korában halt meg [2]).

Báborszky család. Közrendü nemes család. Czimere: a paizs udvarán egy kivont karddal álló vitéz. A sisak fölötti koronán pedig pellikán ül, fiait vérével táplalva. Belőle Antal mint esztergam-megyei várnagy halt meg 1838.

Babos család. Ugocsa megyében Gödénházán közbirtokos. Ott belőle Gáspár 1805., József 1803-ban Ferencz királytól uj czimeres levelet kap. [3]). Ez az udv. magyar kanczellárián titoknok volt (1805.) —

Erdélyben Felső-Fejér, Doboka megyében lelünk e nevü családot Sepsi-Besenyői előnévvel. Amott Ferencz és Gáspár a megyénél szolszolgáltak. Amaz szolgabiró, emez iktató volt (1815.)

Babóthy család. Dunántúli Sopron vagy Győr megye ily nevü faluja látszik származási helyeül, honnan más megyébe, névszerint Nyitrába is átszakadt. Nyitra megyének 1617., 18-ban Babóthy Tamás volt egyik szolgabirája [4]). Imre az 1827-ki országgyülésen rendeltetett ki választmányi tagul.

Babulik család. Megnemesitett M. Terézia által 1753-ki octob. Babulik István és György ily czimerrel: A paizs vizirányosan ezüst szalaggal kétfelé osztatik. Az alsó kék mezőben ezüst hold látható fölfelé fordított szarvaival. Az alsó piros mezőben pedig egy

---

[1]) Kiadatott Rumy: „Monumenta Ung." czimü gyüjteményében.
[2]) Mocsáry, Nógr. Esmert. I. 223.
[3]) Collect. herald. 139. lap.
[4]) Diarium et Acta Diaetae 1622, Ms. Mus. — És az 1618-ki 49. t. cz.

ágyékaitól kezdve látható arany oroszlán áll kiöltött piros nyelvvel, hátra csavarodott farkkal. Első jobb lábával ragadni, a ballal pedig nyillal harczolni látszik. — A sisak fölött két — egyfelől piros, — más oldalról kék szárny között a paizsbeli hold fénylik. Foszladék jobbról aranypiros, balról ezüstkék [1]). Lakhelye e családnak Zólyom vármegye.

Bachó család. (Dezéri). Trencsin megyében székel, és birja ősi javait Dezéren, honnan előnevét vevé, 1580-ban Mihály máskép Dragon trencsini ispán (Comes) magát Dezérről (Dezsericze) irta, és ez a család ősei közől volt [2]). A mult században a családból János belső titkos tanácsnok és krassómegyei főispánságig (1787—1810) emelkedett, előbb (1770) Pozsony ker. főtartom. biztos volt. A József cs. rendszere idejében pedig krassómegyei főispánsága mellett, Temes, Torontál, Bács megye főisp. helyettese és ezekben kir. biztos. — Tán fia azon János, ki a m. testőrségnél őrmester volt (1810). Az ujabb időben Trencsin megyében, hol többen hivatalt viseltek, Lajos mint al- majd főügyvéd hivataloskodott, és a két utolsó (1844. és 1847.) országgyülésen azon megyének követe volt.

Bacsák család. (Benefai). Pozsony megyében székel, és ott viselt megyei hivatalokat. Előnevét Benefá-ról irja. A nemességet Kristóf szerzé ily czimerrel [3]): a vért kék mezejében három zöld halom van, melyek két szélsőbbikéből két zöld pálmafa emelkedik föl; a középsőből kiterjesztett arany szárny nyillal rézsutosan átütve látható. A sisak koronáján pánczélos kar zöld koszorút emel. A foszladék jobbról aranykék, balról ezüstvörös. — János alispán volt Pozsony megyében 1764-ben, — később (1787-ben) a m. kir. helytartóságnál tanácsos. Ugyanazon kormányszéknél József szintén tanácsnokságig emelkedett, az volt 1770-ben. Zsigmond pozsonyi, 1784 ben esztergami kanonok. Meghalt 1784-ben april 28-kán.

Bacsányi család. E nemes családból [4]) János a költő és iró lett ismeretessé. Született ez Tapolczán Zala vármegyében 1763-ban. Előbb nevelő, majd 1785-ben a kassai kamarai igazgatóságnál hivatalnok. Innen egy versezete miatt megválni kénytelenittetvén, gróf Forgács Miklósnál titoknok. — 1794-ben Martinovics dolgaiba

[1]) Coll. Herald. Nro: 257.
[2]) Lehóczky Stemm. 18.
[3]) Adami: Scuta gentilia. Tom. I. 90.
[4]) Horányi. Nova Mem. 318. 725.

elegyedvén, két évig Spielbergben ült. Azután a bécsi bankóhivatalnál nyert alkalmazást, 1806-ben a directoriumnál fogalmazó lett, és nősült Baumberg Gabriela német költőnével. 1843-ban magyar acad. lev. tag. Meghalt 1845. máj. 12. Tetemei a linczi temetőben nyugszanak. Müveit előszámlálja az ujabb ism. tára.

Bacsich család. Czimere: kék mezőben zöld tér fölött fekete lovon zöld nyeregben ülő vörösbe öltözött prémes kalpagos magyar bajnok, jobbjában kivont karddal, baljában lobogó vörös zászlóval. A sisak fölött az éberség jelvénye az egy lábában követ tartó daru áll egy lábon. Foszladék innen ezüstvörös, onnan sárgakék. E czimert és a nemességet György szerzé 1718-ban III. Károly királytól, és ugyanazon armálisban Panker Sebestyén és Forján György is megnemesitetett [1]). E család lakhelye Sopron megye. Belőle e század első negyedében János a m. k. udv. kanczellariánál; József pedig a kőszegi kerületi táblánál az 1810—1825. időközben hivataloskodott.

Bácsi család. Több ily nevűt mutat föl történelmünk. Előszámlálom az ismertebbeket, a nélkül hogy vérségi viszonyukat vitatnám. — György Szapolyay követe II. Lajos királyhoz a mohácsi ütközet előtt a végett, hogy határozott parancsot kapjon a sereg hová inditására nézve. Ferencz szintén Szapolyay hive, 1535-ben neveztetik ki szepesi préposttá. Benedek Bocskainak alvezére, mintegy hatezer hajdu élén. Megveretett Bastától 1606-ban. Benedek budai tanácsnok is volt 1541-ben, I. Ferdinand pártján.

Bacsinszky család. Gallicziából Bacsina helységből szakadt Magyarországba e nemes család [2]). Tódor Ung megyében Benyátinán görög egy. lelkész volt. Ennek fia András szül. 1729-ben, papságra adván magát, végre munkácsi g. e. püspök lőn 1773-ban; belső titkos tanácsosnak pedig 1777-ben neveztetett ki. Jeles férfiú volt. Meghalt 1809-diki nov. 19-kén [3]).

Bacskády család. (Bacskafalvi.) Nyitra megyei régi család, mely az előnevet adó Bacskafalva (Bastyén) helységnek jelenleg is birtokában van. Nyitra megyéből elterjedt a szomszéd Trencsin, Bars megyékbe is, sőt Nó-

[1]) Collect. Herald. Nro 546.
[2]) Felső M. Orsz. Minerva 1827-ki foly. 1148. lap. — [3]) U. ott.

grádba is egy ága. Czimere : mint itt látható hátulsó lábain álló medve, buzogányt tartva; ugyanaz a sisak fölött is.

Hivatalt viselt honn a megyénél, ugy Barsban, és az országos kormányszékeknél is. A családnak nevezetesebb tagjai a mult századból : Pál, ki barsmegyei alispán volt 1755. 1760-ban. — János ugyanott 1755-ben szolgabiró. — József 1751-ben itélőmester [1]. János 1780-ban kir. személynöki itélőmester. Ugyancsak János kincstári ügyész Ungvárott, majd Tokajban 1787. 1810-ben. Sándor a kanczelláriánál hivatalkodott 1787-ben. Bálint a testőrségnél volt 1810-ben őrnagyi ranggal. Ignácz Nyitrában az ujabb időben viselt hivatalt.

Nyitra megyétől vett ki nemesi bizonyitványt János 1831-ben; kihirdetteté Nógrádban 1832. jan. 21-kén, azon megyében Rádon lakván, ennek atyja volt szintén János, ki Tőkés-Ujfaluban született; nagyapja is János, ki Nyitra megyében 1755-ben kétlen nemesnek ismertetett

Bacskay család. (Bacskai.) Ősrégi családa Zemplin megyének. Szirmay szerint sarja a Boksa (Boxa) nemzetségnek, melyből Tamás többekkel 1314-ben Bacska falu birtokába jut. [2] Belőle volt György, ki 1402-ben szintén elismerte Zsigmond király rendelkezését, melyben Albertet örökösének fogadta [3] Még előbb élhetett Szaniszló, kinek András fiától Balás unokája 1451-ben leleszi prépost volt, és Magyarországban pápai biztosként működött; midőn Hunyady a törökkel harczolt, ő magával több irományt a táborba vitt, és odaveszté. Ő szerzé meg az agárdi birtokot. Bessenyő végett a hatvani nemesek ellen tiltakozott. És a leleszi egyház hajóját ő építteté faragott kövekből. — II. Ulászló alatt Miklós élt, ki egri prépostból lett erdélyi püspökké. János 1565-ben zemplini alispán 1569-ben pedig orsz. gyülési követ. — A család birta Zemplinben Bodzás- vagy nagy-Ujlakot is, és innen némely tagjai bacskai Ujlaky-aknak irák magukat [4]. Kihalt a család 1640. táján, és Bacskán utána az Anarcsyak jöttek birtokba [5]. Ugyancsak Zemplinben volt **isépi Bacskai** család is [6].

[1]) 1751-ki 26. törv. cz.
[2]) Szirmay C. Zempl. Not. topog 65.
[3]) U. attól not. hist. 23.
[4]) U. attól not. topog. 235.
[5]) U. ott 307.
[6]) U. ott 65.

Bácsmegyei család. E néven a Dunán túl Vasmegyében lelünk családot. Ferencz, ki Párisról zemplénmegyei faluról irta előnevét, 1583-ban költözik Vasmegyébe, hol nejével Markalóczi György leányával kapja Markalóczot, és Zondi-Ujfalut.[1]. De Zemplin megyében még azután is van Szirmay szerint ily nevü nemes család. Szatmár megyében Bere és Csomaköz helységben Bácsmegyei Benedek kap részt királyi adományul.[2]

1589-ben Bácsmegyei Balás deák (ügyvéd) él és ir levelet magyar nyelven Károlyi Mihályhoz[3]. Ádám 1709-ben él.[4] Nevezetesebb embereket termett ilynevü család István Pálban, és ennek testvérében Jánosban. Mindkettő Trencsinben született, és az orvosi tudományokat a külföldi egyetemeken tanulták. István Pál az idősb, 1720-ban tábori szolgálatokat tett, azután nyolcz évvel gr. Csáky Imre bibornok, végre N.-Szombatban a káptalan főorvosává lön. Meghalt 1735. — Protestansból lett katholikussá. Orvosi latin munkái közt irt a' csömörről is[5]. János testvére 1727-ben a köszvényről adott ki orvosi könyvet. Dunántúl e családból a mult század végén István a kőszegi táblánál hivatalkodott. E század első felében Lipót és János a kir. harminczadnál hosszu ideig szolgálatban állottak.

Baczendorf család, (báró.) A honfiusitottak közé tartozik. János-Jakab bárót az 1681-ki 82. törv. cz. vette be. Farkas Károlyt, és János Jakabot az 1687-ki 29-ik törv. czikk avatta indigenákká. Jelenleg e család itt ismeretlen. Iratik Bazzendorf-nak is.

Baczka család Zemplin megyében nemesi rendű.

Baczkó családból Mihály az 1715-ki országgyűlés 59-ik törv. czikke szerint a rendszeres munkákra kiküldött választmány tagja volt.

Badányi család. Szepes megyei nemes rendű.

Bádeni marchio (őrgróf) családból Hermant és Lajost az 1681-ki 81-ik törv. czikk fogadta be hazánkba.

Baderlicza család. Lakhelye Bácsbodrog vármegye.

Badics család. Komárom megye nemesei között leljük.

---

[1]) Lehoczky Stemm, 18.
[2]) Szirmay: Szatmár vm. II. 25. 26.
[3]) 1838-ki Tudom. tár. Ért. IV. 274. l.
[4]) Kaprinai Mss. A. tom. L. 173.
[5]). Veszprémi Biogr. Med. Cent. II. 19.

Badicz család. Lakhelye Sopron megye.

Badoboray család. Ily család emlékezetét sz Margit élete[1]) tartá fel. Badoboray Istvánnak Erzsébet leánya 15 éves korában (1238 táján) lett apáczává, 1271-ben a Margitszigeti zárda fejedelemasszonya volt, akkor 48 éves.

Bádoki család. (Bádoki) Doboka megye régiebb családainak egyike. Isabella korában Mátyás Doboka várnagya volt, és kapta uj adományban Csomafa egy részét. Balás 1544—1566-ig, János pedig 1588—1595-ig szolgabiróságot viselt. Benedek 1627-ben élt[2]).

Badoldy család. Szintén sz. Margit életirása tartá fönn nevét. Belőle Chenge (Kinga) nyulakszigetebeli apácza 1263—1271.[3])

Badomerey család. Badomerey Tamás vármegyei ispán volt, (fő- vagy al?) neje Olimpiadis, ki férje kora halálával hét éves Erzse leányával 1243. táján a veszprémi zárdába ment. 1271-ben ezen Erzse is tanuskodott Margit szent életüségéről.[4])

Bagaméry család. Szabolcs és Zemplin megyék nemesei között foglal helyet.

Bágdy család. Ferencz 1552-ben Biharmegyében Sarkadon öt portát bir.[5]) Györgynek az 1571-ben meghalt Bocskay Györgynek leánya Sára volt hitvese[6]).

Baghy család. Baghy Balás és vele együtt Baghy István és János II. Ferdinánd királytól 1622-diki junius 15-kén kelt czimeres levélben nemesitettek meg. Levelük kihirdettetett Nógrád vármegyében azon évi augustus 23-kán. E szerint e megye volt fészke e családnak, mely ugy látszik Hevesből származott át. 1684-ben előfordul János. Az 1734-ki nemesi vizsgálatkor a kétségtelenek sorába iratnak János, András, Ferencz, és István Balásnak fiai; Gábor és István, néhai Jánosnak fiai, unokái pedig a nség-szerzőknek. 1755-ben élt Ifj. István Szécsényben, és András, Mihály, György[7]); Borbála Nagy Jánosné, és 1761-ben másik Borbála Nagy Mihályné. E családból egyik ág a kurucz világban leszármazott a jászföldre is. És ugyan e családhoz látszik tartozni azon Baghi József is,

---

[1]) Pray: Vita S. Margarethae. 301. 306. l.
[2]) Hodor: Doboka leirása. 48. 425. l.
[3]) Pray: Vita S. Margarethae. 374. l.
[4]) Pray: Vita S. Margarethae 362. l.
[5]) Bielek: id. h. 128.
[6]) Wagner dec. IV. 21. és Szirmay C. Zemplin. top. 71.
[7]) Prothocol. Cott. Neográd.

ki 1630-ban esztergami kanonok volt, és 1642-ben halt meg Érsekujvárott, hol plebánosságot viselt [1]).

Bagoly család. Zemplin megyében czimerleveles nemes család.

Bagossy család. (Bagosi.) Napjainkban birtokos család Bihar, Szabolcs, Szatmár megyékben; ősi helye azonban ez utóbbi megye, névszerint Bagos helysége, melynek Bagossy Jánosné most is birtokában van. A szatmármegyei ág Bagos-Ujfaluról, a biharmegyei Dancs-házáról irja magát. Ered a Csomaközy, gróf Károlyi és Vetéssy családokkal egy közös törzsből az ős Kaplyon nemzetségből (genus) [2]). 1354-ben Bagossy Jánosnak fia Simon több osztályos rokonaival oly kiváltságot kap, melynél fogva csupán a kir. itélő udvar elé idéztethetik, azonfölül pedig birtokaiban biráskodhatási itélő joggal ruháztatott föl. Simonnak fia volt Péter; ennek pedig Máté, ki 1395-ben Bagossy Mihály, László és más Péter, és egyéb rokonaival Bagosra nézve megerősitő királyi levelet kap. A következő 1396-ban pedig a leleszi convent előtt emlitett Péter (Máténak atyja) Kaplyon, Ömböly, Petri, Vada és Vezend helységekben osztozkodik a Károlyi, Csomaközy és Vetéssy osztályos családokkal [3]). 1424-ben Bagossy Péternek (Péter fiának) bagosi jobbágyait bélteki Drágfi György és Sándor megverte. — 1505-ben a rákosi országgyülésen Bagossy Mihály a királyi tábla birája volt [4]). — 1540-ben B. István és Sebestyén birtokaikban új királyi adomány által megerősitettek [5]). Pál 1603—1608-ig szatmármegyei alispán. László két izben alispán 1724—1727-ig; és 1734-ben [6]). Lehet, hogy ez azon László, ki 1686-ban Halmágyihoz levelet irt [7]). Lászlónak az emlitett alispánnak neje Orosz Zsófia volt, fiai közől László 1765-ben főszolgabiró volt [8]). Ugyancsak szolgabiró volt 1724-ben B. Mihály is. Bagossy László alispán gyermekeit e táblázat mutatja [9]).

---

[1]) Memoria Basilicae Strigon. Pest. 1856. 152. l.

[2]) Szirmay Szathmár v. esm. II. 132. — Kaplyon Jánosnak Péter fiaitóli unokája Péterről állitatik, hogy a Bagosi nevet először fölvette.

[3]) U. ott. II. 17. 18. 29. 38. 45. l. stb.

[4]) U. ott. II. 133. l.

[5]) U. ott.

[6]) U. ott. I. 128. 130., és Cott. Ugocsa: 22. l.

[7]) Tud. Gyüjtem. 1828. X. k. 116. lapon közöltetik e levél.

[8]) Szirmay Szatmár várm. I. 134. 135.

[9]) Deduct. brev. Ms. fol. lat. 213. sz.

László (Orosz Zsófia.)	Pál. László 1765. Mihály. Mária (Lónyay Gáborné.) Bora (Palocsai Györgyné.)

De találunk e családból Ugocsa megyében is, hol Bagossy János nejével Advigával együtt és Ficza Demeterrel 1589-ben Károlyi László özvegyétől Ilonától Mátyfalvi, 1517-ben pedig Szöllős vég-ardói jószágát elfoglalta [1]).

E családot Zemplin megye is birtokosai közé számitja. 1420-ban kükemezői Bagos Péter emlittetik egy a nyolczados törvényszék előtt folyt perben, melyben mint alperes állott [2]).

Végül e családhoz tartozik-e azon Bagoss Pál, ki mint kurucz ezredes (1703.) lett ismeretessé, és czimerpecsétében három tulipán alaku virágot viselt [3]), el nem határozhatom.

Bagosi család. (Csenger-bagosi) Erdélyben hazája a Szilágyság. Hihetőleg ebből volt János, ki az 1505-ki udvarhelyi constitutio szerint székbirònak választatott [4]).

Bagotay család. A czimeres nemesi levelet Bagotay másképp Molnár István kapta I. Leopold királytól 1665-ben Kolos András és Eszthergamy Andrással együtt [5]). Czimere: kék mezőben hármas zöld domb fölött fehér galamb, szájában zöld ággal. A sisak fölött ugyanaz két szárny között, melyek közől a jobboldali félig arany, félig kék, a baloldali felül vörös, alul zöld. A foszladék jobbról aranykék, balról ezüstvörös

Bágyoni család. (Kercseli.) Erdélyben Aranyos-Székben van lakhelye.

Bay család. (Bai és ludányi.) Ős régi család, mely ugy látszik Nógrád vármegye Bai nevü pusztájától vevé nevét. Ezt hajdan a család birta, és tőle öröklék a Rádayak, kik közől Ráday Pál többi osztályos rokonával egyetemben e pusztát [6]) Grassalkovics Antal kir. ügyek igazgatójával a pestmegyei Iklad feleért és a nógrádmegyei

---

[1]) Szirmay: Cott. Ugocsa: 75. 76. l.

[2]) U. az: Cott. Zemplin not. topogr. 340.

[3]) Oklevél 1703-ról.

[4]) Kállay székelyek eredete. 225.

[5]) Collect. Herald. Ms. fol. Nro 126.

[6]) Totale et integrum praedium Bay in ipsa contiguitate Hatvaniensi in Cottu Neogradiensi situatam, az oklevél szavai.

egész Markházáért cserélte el [1]). E csereszerződés szerint igy jő le a XVI. századig a leágazás:

Bay Barnabás.	János.	Mihály.	Ignácz.	Klára 1597. körül (Ráday Gáspárné).	Ráday András 1642.

Nógrád megyében hivatalos pályán állt már a család a XVI. század végén is. 1597-ben szolgabiró lett Bay Ferencz 1599-ig, ekkor ülnökké (assessor) lőn [2]).

De már régebben is mutat föl a történet e családból egyeseket. László az 1447-ki országgyülésen Borsod megyét képviselte [3]). — Mihály Báthori Miklós országbirónak dévényvári kapitánya volt. Nejétől Czobor Annától leánya Zsuzsánna Keglevics Péterné 1609-ben [4]). András és Ferencz Eger várát védte Dobó mellett 1552-ben [5]). Amaz Sáka vára kapitánya, ez utóbbi pedig 1567-ben krasznahorkai kapitány volt.

Komárom megyében találjuk Bay Jánost a XVII. század elején, kinek neje Laki részjószágát nővérével együtt elzálogitja [6]). Bay Péter Bihar megyében Mezőgyánon egy portát birt 1552-ben [*]).

Hogy e család Nógrád ősi családai közől való, mutatja az is, hogy előnevét e megyében fekvő Ludány helységétől vevé. 1642-ben febr. 11-kén a szécsényi várban ludányi Bay György és rokonai Bay István és Zsigmond 400 magyar tallérért Alsó-Ludányban egy nemes ülést (sessio) és Halásziban két telket Ráday Andrásnak (a fölebbi ágazat végén látható Gáspár fiának) és neje Madács Zsófiának zálogba adnak [7]).

A fölebb emlitett István az, ki az 1647-ki országgyülésen a száraz vámok eltörlésére kiküldött választmány tagjául neveztetett [8]).

Nógrád megyében találjuk e családból Jánost 1652-ben; —

---

[1]) Ráday Pál és Grassalkovics Antal között 1728. Febr. 17-kén kötött Csere szerződés.

[2]) Prothocol. C. Neograd. 1597-99. — [3]) Kovachich Suppl. ad Vest. Comit. II. 333.

[4]) Lehóczky Stemm. II. 18. 90. 212. — Mihályt emlit Istvánfi is 1622-ki kiadás 824. l.

[5]) Sámbokinál. — [6]) Fényes: Komárom v. leir. 106. — [*]) Bielek id. h. 130

[7]) Oklevél.

[8]) 1647-ki CXI. törv czikk.

Szatmár megyében pedig Mihályt, kit a megye 1663-ban lőcsei tanácskozásra küldött a nádor meghivása folytán [1]). Szatmár megyében birtokos a család Gebén és Kis-Madán; amott Bay György (1810), itt Sándor.

Ezeken fölül e család, — melyet Nógrádon és Szatmáron kivül, Bereg, Borsod, Marmaros, Szabolcs és Zemplin megye is birtokosai közé számit, — az ujabb korban is nevezetesb egyéneket mutatott föl. Ilyen volt Bay Ferencz cs. kir. tanácsos, sz. István-rend keresztes vitéze, a hétszemélyes tábla ülnöke. Lakott Gombán és Pesten. Meghalt 1816. julius 26-kán. Eltemettetett Nógrád megyében Kis-Hartyánban. Nejétől Fáy Ilonától gyermekei: 1. Judit Bárczay Pálné. 2. Francziska losonczi Gyürky Pál neje † 1816-ban. 3. Borbála Pázmándyné. Bay István 1809-ben lett kir. tanácsos.

A család egyik ága a ludányi előnév mellé még csomainak is irá magát. Tudniillik Csoma helységére Bereg megyében 1832-ben Bay György adományt kapott. E György Bereg megyében Surányban született 1792-ben. 1815-ben magyar testőr, 1832-től 1841-ig beregmegyei első alispán s kir. tanácsos. 1841—1849-ig pedig alországbirói, alnádori és hétszemélynöki hivatalokat viselt. — Meghalt Pesten 1849-ki junius 5-kén, és a rákosi temetőbe temettetett. Öt gyermeke közöl Sándor jelenleg Kecskeméten cs. kir. törv. széki tanácsos.

A Bayak ez ága refom. vallásu.

Czimere a családnak: kék mezőben, hármas halmon ezüst egyszarvu áll, első lábaival hármas rózsát tartva. A sisak koronájából ugyanolyan egyszarvú emelkedik ki. A foszladék jobbról aranyvörös, balról ezüstkék.

A másik, mely r. kath. vallásu, Győr megyében székel, és bábai előnevet használ.

Zemplin megye pedig ujhelyi előnevű Bay családot mutatott föl, melynek magvaszakadtán annak ujhelyi udvartelkét Szirmay György nyerte 1719-ben adományul [2]).

Balts család. János nemesitetik meg 1791-ben II. Leopold király által kiadott armálisban. Czimere fehér paizsában egy kisebb kék vért van, melyet amabban nyolcz piros csillag vesz körül. A kék vértben zöld tér fölött arany griff áll kiterjesztett szárnyával, lábai alá

---

[1]) Szirmay Szatmár esm. I. 75.

[2]) U. az. C. Zemplin. topogr. 65.

konyult farkkal. A sisak koronájából is griff nyulik föl szárny nélkül, két kiterjesztett fekete sas-szárny között. Foszladék innen aranykék, onnan ezüstvörös [1]).

Bája család. (Borbátvizi.) Hunyad megyei család [2]). Belőle volt István Hunyad megye táblabirája, és fölkelő nemeseinek kapitánya, ki a rajzolásban is jártas levén, Vajda-Hunyad várát e század elején Kazinczynak nagy tetszésére hiven rajzolá le [3]). Tán végső ivadéka Mária, báró Noptsa Lászlónak jelenleg második hitvese.

Bajáky család. Györgytől, ki a XVII. század végén élt, és két neje volt, ily családfa terjed le[4]):

Bajáky György (Zarka Máriától).	Mihály. (Niczky Mária.)	Kata. (Rosty Fer. kir. tan.) Anna. (Rosty Lajosné.) Boldizsár. (Csapody Bora.)
	Zsuzsa (Pontili Dánielné) Magdolna (Verebélyi Lászlóné.) Erzse (Svastics Györgyné.)	
2-ik neje, Sőtér Ágnestől.	József. Bora. Zsófia.	

Bajcsy család. (Bajcsi.) Komárom megyei eredetű régi adományos család. E megyében Szilason János 1585-ben saját udvartelkét barátságos egyezkedés utján Ürögön birt részjószágáért Bajcsy Sebestyén nagybátyjának engedi át. E János lehetett az, kit a Bátori Zsigmondhoz egyezkedés végett küldött királyi meghatalmazottak 1598-ban azon izenettel küldöttek Miksához, hogy a török ellen segélyt küldjön, különben Erdélyt elveszti. Bajcsi János Tapolcsánynál találkozott Miksa királylyal, de követségének sikere nem lőn. Ugyanott 1614-ben István jószága egy részét Kálmán Istvánnak elzálogositja [5]). Ugyancsak István Bajcs pusztai (akkor még falu) részét is 1626-ban Szalay Tamásnak az esztergami káptalan előtt örökösen bevallja [6]). Bajcsy Katalin 1643-ban Fodoróczky Mihály neje Szilason Komárom megyében saját és nővérei részét Kálmán Ist-

[1]) Adami: Scuta Gentilit. tom. I.
[2]) Kőváry id. h. 270. l. a kihaltak közé sorozza.
[3]) F.-Magyarország Minerva 1831-ki foly. 696. lap.
[4]) Geneal. authen. Ms. fol. lat. 207. tom. II.
[5]) Fényes: Komárom vármegye leir. Pest. 1848. 110.
[6]) U. ott. 131.

vánnak örökösen eladja [1]). 1753-ban Bajcsy József Barinay Terézzel komárommegyei baromlaki és nyitramegyei ivánkai jószágaikat kölcsönösen elcserélik [2]). János Váczon született, (hol atyja Althan püspök javai igazgatója volt, anyja pedig Várady Teréz.) E János Komárom megyének 1781-ben főjegyzőjévé, 1790-ben pedig első alispánjává lett, és mint latin versköltő is ismeretes volt. Versei 1761—65-ig stb. nyomattak ki [3]). Komárom megyében Baromlakon most is birtokos a család.

De birtokos ily nevű család Árva, Bars és Liptó megyében is. Márton Lehóczky szerint Spirában követségben járt török elleni segélyért. Neje Thurzó Kata, fia István csongrádi főispán lett volna. Getzelfalvi előnévvel Árvában ily nevű család 1387 óta székel [4]).

Bajcsy máskép **Fodor család.** E Bajcsyak — kiknek nevéhez néha a máskép Fodor név járul — leginkább Hont megyében tünnek föl, hol Bajcsy Pál 1600-ban adományt kap, és beiktattatik a kihalt Mocskos család után Terbegeczen két jobbágy, — Gyürkiben hét nemes udvar, — Sirakon három nemes udvartelekbe, egész Pribel, és mind a két Csehi helységbe, — Ipolykeszin egy nemes, — és két jobbágytelekbe. Neje Csehi Kata volt. Ellenük 1612-ben Siraky Tamás pörölt a szalatnyai birtok iránt [5]). 1613-ban Csehi Kata már mint özvegy emlitetik. — Leányai Bajcsy Ilona Szegesdy Gáspárné [6]), Margit pedig Kajaly Lukácsné [7]), — 1640—47-ben éltek. Ugyanez időben élt Gergely is. E család kihalt.

Bajkay család. Jelenleg Bars megyében nemesrendü; nevét azon megyei Bajka helységtől vette. 1637-ben Dóczy Mihály két házhelyet Nemesénben Bajkaynak ád zálogba [8]). Birtak Hont megyében is, hol Bajkay Tamás özvegye közép-szúdi 4 házhelyét Domaníky Mihálynak és nejének vallja be 1634-ben [9].)

Bajna család. Nemesrendü Komárom megyében.

---

[1]) U. ott: id. h. 110.
[2]) U. ott. 119.
[3]) Horányi: Nova Memor. 255.
[4]) Lehóczky Stemm. 18.
[5]) Sz. Benedeki Convent.
[6]) U. ott: Prothocol. F. p. 190.
[7]) U. ott: Proth. E. p. 265. 335.
[8]) U. ott: Proth. M. p. 5.
[9]) U. ott: Fasc. VI. Nro 47. és Fasc. LXIX. Nro 22.

Bajnay család. Szatmár megye számitja nemesei közé, hol Porcsalmán birtokos (1810.)

Bajnóczy család. Erdélyben Doboka megyében birtokos.

Bajó család. Diószegről irja előnevét. Lakik B. Szolnok és Bihar megyében.

Bajony család. Régi kihalt család. Iratik Bajomy-nak is, és igy jobban, mivel nevét biharmegyei Kis- és Nagy-Bajom helységtől vette, melyet a család birt egészen. János az 1505-ki rákosi országgyülésen Bihar vármegye követe [1]. Benedek 1514-ben a kuruczok ellen harczol [2]; 1526-ban Tokajban a Szapolyay párttal tanácskozik. 1540-ben Szapolyay Erdélybe menet Buda várát rábizza. Ferencz gazdag birtokos Bihar megyében, Bajomot birta egészen és még három falut, ezenkivül 22 helységben volt közbirtokos 1552-ben [3]. Ennek fia lehetett azon János, ki 1566-ban Zrinyi Miklós alatt Szigetvárnál vitézül harczolt, és elesett [4]. Benne a család férfiága kihalt. E Jánosnak leánya lehetett pedig Zsófia, ki 1600-ban már mint nagyságos kis-serényi Serényi Mihály özvegye emlitetik [5]. Hajdan e család Zemplin megyében is virágzott [6]. Volt még egy Bajony János, ki 1503—1511-ig kir. személynök volt, és szerémi püspök; 1505-ben nyitrai püspök lett.

Bajory család. Zemplin megyében Zombor mezővárosban birtokos család Szirmay szerint [7].

Bajthay család. Pest megyében virágzott. Belőle István 1713-ban nógrádmegyei táblabiró; — 1749-ik aug. 29-kén Pest megye alispánja volt. E családból volt Antal, ki Zsidón 1717. dec. 14-kén született [8] és a kegyesrendi szerzetbe lépett. Tudománya miatt a királyi udvarnál II. József császárnak a történelmi tudományokban tanárául hivatott meg. Innen 1760-ban az erdélyi püspöki székbe emeltetett, egyszersmind bárói ranggal is jutalmaztatott. Tudománya, hüsége Mária Terézia királynénknál oly bizalmat szerze

---

[1]) Kovachich G. M. Comitia apud H. 660.

[2]) Istvánfi: 1622-ki kiad. 70. l.

[3]) Bielek: id. helyen 213—243. l.

[4]) Reusner: Rer. Memorab. in Pann. Frankf. 1603. pag. 167. Pethö G. 121. lapon Imrének nevezi.

[5]) Proth. Cott. Neogr. an. 1600. p. 78.

[6]) Szirmay: C. Zemplin. top. 65.

[7]) Series Personalium praes. reg. in judiciis locumtent. Kézirat 1810-ből Lendvay Mártontól oklevelek nyomán.

[8]) Horányi: Nova Memor. 223. és Memor. I. Tom. 81.

neki, hogy vele több fontos ügyben levél váltatott [1]). Meghalt Aradon 1773. januar 15-kén. Latin nyelven több történelmi műve látott világot.

Bajusz család. Szabolcs és Zemplin megyében, ez utóbbiban Hotyka helységben birtokos nemes.

Bajza család. Árva és hevesmegyei birtokos nemes. Az utóbbiban Gyöngyös-oroszi és szűcsi helységben. Legismertebbé tevé e nevet József az iró, ki Szűcsiben 1804. január 31-kén született. 1829-ben ügyvédi vizsgálatot tett. Azután a m. academia tagja lőn. Életét és munkái sorozatát adja az ujabb ismeretek tárának I. kötete.

Bajza család. Bajza Pál 1792-ben kapott nemeslevelet ily czimerrel: A vért a jobboldali felső szögletből kezdve a baloldali alsó szögletig rézsutosan két részre van osztva; a jobboldali felsőbb osztály vörös, a baloldali alsóbb zöld. A vért alján három fehér szikla van melyről két szarvas-szarv emelkedik föl agancsaival kifelé. Ezek közt egy aranyruhás és kalpagos magyar vitéz áll kivont karddal. A sisak fölötti koronából ugyanolyan vitéz nő ki két fekete sas-szárny között. Foszladék jobbról aranyvörös; balról ezüstzöld [2]).

Bajzáth család. (Pészaki) E családot József emelé föl. Született ez 1720. febr. 6-kán. Az 1764-ki országgyülés után, hol már mint főpap volt jelen, kir. tanácsossá, és referenssé, majd sz. István rend keresztesévé, és veszprémi püspökké lőn. — Ő kérte föl Pészakot — honnan a család előneve — Torontál vármegyében rokonai számára. Ő szerzé Fejér megyében Sz. Györgyöt férfiágra, és beiratképen csupán a leányágra. Mhalt 1802. febr. 24-kén [3]). Ugyanakkor élt János, kinek fia György. (1803) — Az ujabb időben (1846) belőle Mihályt, Gusztávot és Albertet katonai pályán találjuk.

Bak család. Ily családnéven legrégebben Mihályt, és Benedeket találjuk, kik Mária és Zsigmond király ellenében a pártos Horvát Pállal tartottak. Ezért jószágvesztéssel bünhödtek. Később engedelmességre térvén, Zsigmond Visegrádon 1387-ben költ levelében nekik megkegyelmezett, és birtokaikat visszaadá.

A következő századokban Arad megyében találunk e névre, hol a család által birtokolt Bak helységről vett előnévvel éltek. 1428-ban baki Bak Pál a bizerei apátság ügyében királyi emberül (homo re-

---

[1]) E nagybecsü levelezések a m. Academia levéltárában őriztetnek.

[2]) Adami: Scuta Gentil. Tom. I.

[3]) Nagy Pál: Honor Sepulcri ect. halotti beszéde Veszprém 1802.

gius) neveztetik.[1]) 1517-ben baki Bak Gáspár aradmegyei alispán oklevél tanusitása szerint.[2]) 1561-ben Menyhért baki helységben, Péter Feöfáján birtokos [3]).

Ismét találunk Bak nevű (latinul de Bak) családra, melynek családfája a XV. század végén látszik elfogyni. Az előbbiekkeli vérséges összeköttetést nem vitathatom, de a családfa hitelességét pörbeni fölmutatása igazolja. Igy következik: [4])

Sándor (de Bak)	István	Bálint.	Miklós 1424. (Dadai Margit.) 1446.	György. (Deák. (Anna)	Margit (Bosoki Tamásné) 1481.
					Ilona.
					Hieronima (fejéregyházi Török Péterné.)
			János.	István. Benedek.	Dora. (Ölvedi Ferenczné) 1481.

Leány-ágon e család örökösei: Borsiczky, gr. Berchtold, és gr. Sigrayak.

Más családbelinek látszik berendi Bak Gáspár, ki I. Mátyás alatt Jajczánál vivott, majd pappá, és 1464-ben szepesi préposttá lőn. Bolognában tanult, 1470-ben Rómában mondá az első misét. 1472-ben Iglóra a lengyel követekkel járt, és Kázmért általa hítta meg lakadalmára Mátyás király. — Mhalt 1493 táján [5]).

A XVI. század végén és a következőben Nógrád megyében Mohora helység birtokában találunk Bak nevű családot. Nevezetesen még 1554-dik év előtt Bak János leánya Katalin Baloghy Miklósnak neje volt, ki után fia Baloghy Sebestyén Mohorán három nemesi telkét 1569-ben Koháry Imrének és Csuthy Gáspárnak adja zálogba [6]). — 1590-ben Bak Zsófia Gyürky Benedek anyja mohorai birtokrészét elcseréli Widffy Lőrinczczel hontmegyei N. Csalomián hat házhelyért[7]). Még a következő XVII. század végén is birt Mohorán e család, jelesül Bak András, ki magtalan halt el, és testvére Mátyás, kinek fia István ellen 1673-ban atyjának nővére Bak Anna után ennek fia

[1]) Fábián : Arad vm. leirása. I. 191.

[2]) U. ott. 193.

[3]) U. ott. 26.

[4]) Geneal. authen. Ms. fol. lat. nro. 207. Tom. II.

[5]) Buday F. lex. I. 77.

[6]) Sz. benedeki Conv. Proth. II. Nro. 23.

[7]) U. ott. Prothoc. H. pag. 19.

Turai György kőkeszi koldús (mint irá magát) sürgetett osztályt a még el nem zálogitott részekre nézve [1].

Baka család. Somogy megye birtokos nemesei közé számittatik.

Bakacs család. (Szent-György-völgyi.) Mint előneve mutatja, különbözik az erdődi Bakacs családtól, melynek neve diplomatikai hűséggel Bakoch"-nak irandó. (L. Bakócz.) A Szent-Györgyvölgyi Bakacs családnak a dunántúli kerület a hazája. Törzse Sándor, Somogy megyében Uzd, Patala és Füred helységet kapja adományban 1525-ben. A következő évben a mohácsi ütközetben lovát lindvai Bánffy Jánosnak, hogy ez megmeneküljön, adja át. Ő fogságba esett. De Bánffy János kiváltá, és Baltavárral jutalmazta [2].

Tőle igy jő le a család :

Ezeken kivül a mult század közepén báró Bakacs Viktória az 1759-ben meghalt Dessewffy Ferencz abaujmegyei alispánnak neje volt [4]. Leányágon e családtól a Sz.-györgyi Horváth, Tallián, Niczky, Ferber, Molnár, Bolla, Bosnyák, Jordán és egyebek származtak le.

Bakay család. Több ily nemes család van. Legismeretesb az, mely Hont, és Esztergom megyében székel. Nevét a Hont megyében fekvő tót, alsó és felső Baka falutól vehette. Czimere: kék mezőben álló arany oroszlán, mely jobbjában kardot tart. A sisak fölötti koronán

---

[1]) Turai György folyamodványa Nógrád vm. lev. tár.

[2]) Geneal. Authen. Tom. II. Ms. fol. lat. Nro. 207.

[3]) A várerődítések épitésénél alkalmaztatik. L. 1625. orsz. gy. 20. törv.cz.

[4]) Horvát Imre : halotti beszéde Desewffi Fer. fölött. Nyomt. Egerben 1760. E halotti beszéden kivül e család bárói rangjáról adatra nem találtam.

félhold fekszik szarvaival fölfelé, fölötte pedig két csillag ragyog. E családból Ferdinand hontmegyei főjegyző, (1839—42.) László pedig levéltárnok volt (1839—47.) — János szül. 1780. Bakabányán, mint esztergomi kanonok mh. 1850. — Tán e család ősei közé tartozott azon Tamás is, kin Dóczy Imre vámot zsarolván, e végett 1592-ben N. Szombat városa pört indított [1]).

De van ilynevü birtokos nemes család Szatmár megyében is, belőle Ádám Kántor-Jánosi helységben közbirtokos. (1810.)

Bakay családot alapitott Bakay György is, ki Tóth Márton, Nagy Miklós, és Mártonnal együtt I. Leopold királytól kapott czimeres nemeslevelet [2]).

Bakay család. (Gömör megyei.) E családnak czimeres nemeslevelét Bakay Gábor, János és András szerzé III. Károly királytól 1712-ben.

A czimer függőlegesen kétfelé osztott paizs, melynek innenső vörös osztályában egyik fölemelt lábában követ tartó daru látható nyakán nyillal átlőve. A másik kék mezőben a szeretet tüzétől lángoló fehér sziv van, lángja fölött rézsút kard nyúlik át. A paizs sisakján korona, és azon ismét a leirt daru. Foszladék innen kékarany, onnan vörös-ezüst szinű [3]). — E család tagjai is megyei hivatalt viseltek. Közőlük Ignácz esküdt volt. (1824.)

Bakalár család. Hont megyei nemes család. A XVII. század elején Bakalár Anna Szegesdy Gáspárné. Annának valószinüleg testvére János, kitől ezen ágazat támad:

Bakalár János. (1. Lábody Judit. 2. Siraky Ilona.)
- Anna (Egryné).
- Maria (Siraky Andrásné.)
- Magdolna (Szécsenyi Fer.)
- Zsófia. (Szuchodovszky Fer.)
- János
- István.
  - István. (Szűgyben). (1. Rózsay Zsófia.) (2. Suhajdi Mária.)

Az ágazat végén álló István, mint látható, és tán szinte test-

[1]) Sz. Benedeki Conv. Fasc. 82. Nro. 32.
[2]) Zemplin megye levéltárában van az eredeti armális.
[3]) Collect. Herald. Nro. 670.

vére Márton 1755-ben már Nógrád megyében honosodtak meg, a megyei nemesi catastrum ez évről e kettőt mint jövevényt veszi fel.

Baky család. Ujabb időben nemesedett család. Ferencz kapja 1792-ben a nemeslevelet ily czimerrel: A vért négyfelé oszlik. Az első és negyedik osztály arany mezejében két fehér szikla között egy harmadikon füles bagoly áll szájában valamit tartva. A második és harmadik osztály kék mezejében ezüst szárnyas ló (pegasus) ugrik. A sisak koronájából ezüst pánczélba öltözött bajnok áll, sisakján vörös strucztollal, jobb kezében kardot, a balban ezüst vértet tart, melyen arany Medusa-fej látható. Czafrang innen aranyvörös, onnan ezüstkék. [1]).

Baky család. Ezt Baky István alapitá, ki 1793-ban kapott armálist. Czimerpaizsa fölváltva kék és vörös szinnel hat hasábot (szalagot) mutat, legfölül kéken kezdve, és vörösön végződve. A paizs alján három fehér szikla van, melyen egy fehér, szárnyas, kiöltött piros nyelvű griff áll, jobbjában kardot, baljában török főt tartva; fölötte arany nap, és ezüst félhold fénylik. A sisak koronája fölött két fekete sas-szárny között kékbe öltözött kar kardot tart, annak hegyén vérző törökfej csügg. Foszladék jobbról ezüstkék, balról ezüstvörös [2]).

Bakics család. (Laki.) Diplomaticai hűséggel a család neve Bakych- vagy Bakyth-nak irandó. E család egy trácziai (rácz országi) nemes törzsből származott, és szakadt át honunkba. — II. Lajos király alatt 1522-ben a Ráczországban táborozó Tomori seregéhez a török iga alól menekülve hat testvér jött át; Bakych Pál, Péter, Kelemen, Manó, Demeter, és Mihály. Vitézségük, bátorságuk által nem sokára II. Lajostól magyar nemességre emeltettek, és Somogy megyében Lak nevű birtokkal adományoztattak. Innen támadt Laki előnevük. Pál 1526-ban a Belgrád föladása miatt árulásba esett Hedervárу Ferencznek minden szigetközi jószágait is megnyerte Lajos királytól, nevezetesen Ettevényt a vámmal együtt, Ásván két Medve, Káró, Szigeth, Dunaszeg, Oltava sat. birtokot [3]). A mohácsi ütközetben vitézül harczolt, annakutána testvéreivel együtt a tokaji ütközetig Szapolyay pártján állott, ekkor I. Ferdinandnak hódolt, s miután a királyi

[1]) Adami: Scuta gentil. tom. I.

[2]) U. ott.

[3]) Litterae Ludovici regis Budae feria 5-a post fest. divisionis Apostolor. 1526. Czech János által idézve. Tud. gyüjt. 1829. XII. 17. — A Hedervárу-féle javakba Geneal. auth. Ms. f. 207. Tom. II. szerint 1532-ben iktattatott be. — 1543-diki ütközetéről Somlyó mellett emlékezik Pethő Gerg. Kron. 114. l.

testőr-huszárok kapitányává tétetett, — annak mindvégig hive maradt; de átlépését a győri várnagyság megnyeréséhez köté. Ezt is megnyerte, és ekkor a győri püspökség javadalmait is bitorolta. E végett sok bajt okozott a kormánynak. Pál a szerencsétlen eszéki hadban lelte halálát 1537-ben, levágott feje Konstantinápolyba küldetett. Neje Teodora volt. Gyermekeit a táblázat mutatandja.

Kelemen, Török Bálint hadnagya volt, 1527-ben Fekete János által öletett meg.

Péter a szombathelyi várat tartá kezében, mely a győri püspökségé volt. 1542-ben sürgeté az országgyülés a királyt, hogy erre nézve Pétert kielégitse, és az emlitett várat a püspökségnek visszaszerezze [1]). 1544-ben Ferdinand levelében a németujvári szintén Szombathelyhez tartozó tized helyett évenkint 200 ftot igért Péternek, ki a Hédervváry javakat sem akará kibocsátani, noha 1543-ban arra Pozsonyban kelt királyi itélet által köteleztetett; sőt 1547-ben a szigetközi javakba is Pálnak leánygyermekeivel együtt magát uj adomány által kivánta beiktattatni. Ez évben jelen volt a smalkaldi hadban, melyben a sereget Nyáry Fer. lebetegedése után vezénylé is. Itt vitézül viselte magát, Fridrik szász herczeget elfogta. Ezután Prága ellen küldetett, azt is elfoglalta. — 1552-ben jelen volt Szeged visszafoglalásánál. 1561-ben Kis-Baráthi elpusztult falvára hat évi adó elengedést eszközlött a megtelepülőkre nézve.

A hat testvér közül csak Pál és Péter gyermekeit ismerjük. A családfa igy jő le:

N.
- I. Pál † 1537. (Teodora.)
  - Margit. [2]) (Balassa Menyh.)
  - Angelika. (1. Révay Imréné.) (2. Czobor Imréné.)
- I. Péter. élt még 1582-ben (1. Pilisperger Anna.) (2. Sárkány Orsolya.)
  - Anna. (Révay Mihály.)
  - II. Pál. †.
  - II. Mihály [3]) 1578. 1597.
    - II. Péter. 1611. 1625.
- Kelemen.
- Manó.
- Demeter.
- I. Mihály.

[1]) 1542 : 48. törv. cz.

[2]) Lehoczky e Margitot hibásan II. Pál leányának irja L. Tud. Gyüjt. 1829. XII. 20. és Geneal. Auth. Ms. f. 207. Tom. II.

[3]) Az 1578. 4. és 1588-ki 10. tczikk szerint a nyolczados törv. szék tagja. 1597-ben pedig szintén a hadi számadások megvizsgálására küldetik ki. — Testvéreül tétetik Frusina is Tab. Geneal. Ms. Nro. 213.

E családfán láthatók közöl II. Pál [1]) 1597-ben a hadi kiadások megvizsgálására volt kinevezve. Testvérének II. Mihálynak fia pedig II. Péter az által szerzett hirt, hogy Forgách Zsuzsannát Réva Ferencz nejét Holics várából éjnek idején intézett megrohanás által elrabolta, és nejéül megtartá. E végett hosszas országgyülési pörlekedések folytak, jellemzéseül azon kornak csekély eredménynyel [2]).

De e családfán állókon kivül is találunk még Bakicsokra. Bakics Mátyás 1565-ben Kruppa várát vitézül és hősileg védte Szokolovics Musztafa bosnyákországi basa ellen; de lőszereiből kifogyván, miután a segélyül hivott Auersperg késedelmezett, ennek szemeláttára a török a várat elfoglalta, és az őrséget Bakics Mátyással együtt kardra hányatta [3]).

Végre a mult század elején Bakics Péter 1715-ben szerémi, 1723-ban [4]) pedig bosnyák püspök, Antal pedig (Laki előnévvel élve) nyitrai kanonok 1727-ben.

Bakó család. Régi család elterjedve több megyében; legalább ilynevű nemes család van Bereg, Borsod, Gömör, Heves, Nógrád, Pest, Somogy, Szabolcs, Szatmár, Veszprém és Ugocsa vármegyében. Hajdan volt Arad megyében is, hol Moróczon Bakó Imre 1561-ben birtokos volt [5]).

A régiebb ily nevüek közől emlitendő Bakó Ferencz, kit az országgyülés 1635-ben a száraz vámok eltörlésére választmányi tagul nevezett [6]). Bakó Zsófia Palásthy Tamásné 1585-ben [7]).

Ugocsa megyében nevezetesen Tivadaron József közbirtokos (1805.)

Nógrádba Gömörből szakadt, mely ugy látszik fészke a családnak. János ment Nógrádba 1755 táján, hol ivadéka mostanig a Ka-

[1]) Paulus Bakits, Petri filius jelen volt 1563-ban Miksa koronázásán. L. Kovachich Scriptor. Minor. I. 149.

[2]) 1608. 26. törv. cz. kor. után. 1625: 49. törv. cz.

[3]) Pethö Gerg. Kronikája 120. l.

[4]) 1723: 17. törv. czikk.

[5]) Fabian: Arad vármegye leirása 30. l.

[6]) 1635: 72. törv. czik.

[7]) Sz. benedeki conv. proth. F. p. 197.

rancs vidéket lakja. Ennek czimere kék mezőben álló oroszlán, első jobb lábában három nyilat markolva, a sisak fölötti koronán szintén azon oroszlán látható.

E családból volt Ferencz (1794.) Krisztina hajniki Bezzegh Istvánné. Jelenleg élnek Mihálynak gyermekei: Skolasztika, Pál, István.

Hont megyében a XVII. században fordul elő nemes kürthi Bakó család is.

Bakó család. Erdélyben a székelységen is, nevezetesen Marosszékben már a XVII. század elején előjön a Bakó családnév. István 1604-ben a székely sereg kapitányainak egyike Báthori Gábor mellett harczol. Másik István Marosszék főkapitányát Barcsai Gáspár végezteti ki [1]). Jobbágytelki előnévvel Maros-székben most is lakik Bakó család.

Bakócz család. (Erdődi.) Diplomaticai hűséggel irva: Bakooh. — Eredetét az Árpádházi királyok korában Erdélyben virágzott Erdőd nemzetségből vette. 1316-ban Bolinán, Küküllő vármegyében Miklós mester, kecskési várnagy, az Erdőd fia élt. 1389-ben ezen Miklósnak fia Tamás a „Bakócz"-nak nevezett mester [2]), és ennek fia Péter és Bálint éltek. Ezekkel egy időbeli volt Pál a János fia. Száz év mulva magasra emelkedik e család erdődi Bakócz Tamás által, ki Erdődön született [3]), Bécsben és Paduában tanult, Egerben pappá és az egri püspöknek titoknokává majd Mátyás király ismeretségébe jutván, ennek titoknokává, alkanczellárrá és 1486-ban győri püspökké lett. Használva állását, melyre a szerencse vitte, nemességét, melyből családja kiesett volt, előbbeni czimerével együtt, maga és testvérei ugy unokaöcscsei részére, Mátyás király által Bécsben 1489-diki vizkereszt ünnepén, megerősittette [4]). Testvéreiül, a czimeres nemesi levélben: Miklós és Bálint, unokaöcscseiül pedig: Péter és Pál az emlitett Miklósnak, meg Tóbiás

[1]) Kállay id. h. 226.

[2]) Magister Thomas . . . filius magistri Nicolai de genere Erdőd. Az oklevél szavai, mely Jászai szerint a gróf Erdődy levéltárban eredetiben megvan.

[3]) Podhraczky szerint: M. Acad. Értesitő 1855-ki foly. 552. l. Zala megyei Erdődön született, hanem a család ősi birtoka a hajdani szerémségi, most Verőcze megyében a Duna partján fekvő Erdőd volt, „melyet — irja Podhraczky — ez előtt a Pálffy ág birt, előnevét is innen veszi, de a csepini Adamovich nemzetségnek örökáron eladta."

[4]) Az Erdődy grófok levéltárában van a czimeres nemesi levél is eredetben.

és János, néhai Jánosnak fiai számláltatnak, mindnyáján „erdődi Bakócz“ elő- s illetőleg vezetéknevezettel jelölve.“

A czimer egy vért, fél-kerékből növő szarvassal; mely bár ősinek mondatik, a tan szabályai szerint a romjaiból emelkedő családot jelvényezi [1]).

Tamás püspök nemessége megerősitése után megtakargatott jövedelmeit fekvő jószág szerzésére, és ezáltal egy tehetős erős család megalapitására forditá. Ritka év mult el ezután, hogy birtokát egy vagy más uradalommal nem szaporitotta volna. 1493-ban Monoszlót, 1495-ben Nagy-Somlyót, 1496-ban Monyorókerekét királyi adománynyal, — ugyanezen évben Vörös-Egyházon, Szadán, Zsidón stb. a Rozgonyi Klára özvegy Egerváry Lászlóné; 1497-ben a Rozgonyi Borbála gróf Frangepán Mihályné, s 1499-ben Rozgonyi Dorottya, előbb özvegy Palóczy Imréné, majd rátóti Gyulaffy Istvánné részjószágait örök áron szerzette meg.

Ezek mellett Tamás rangban is emelkedett [2]). Mátyás király halála után eleinte ugyan János herczeg, de ennek kivihetlenségét látva, Ulászló trónkövetelő mellé állott. Ulászló megkoronáztatása után az egri püspöki székből — hová már előbb a győriből ment át — 1497-ben esztergomi érsekké és egyszersmind kanczellárrá lett. Több békealkudozásban követséggel bizatott meg. 1500-ban bibornokká tétetett, 1508-ban pedig már konstantinápolyi Patriarcha volt. 1512-ben a pápa által a laterani egyházi zsinatra hivatott meg, mely időközben a pápának halála történvén, a pápaságra tiz szavazatot nyert [3]). Ő eszközlé ki és hozta Rómából a keresztes hadgyüjtésre az engedélyt, mely 1514-ben kihirdettetvén, a gyászos pór-lázadást okozá. Meghalt 1521-ben.

Azonban Tamás bibornok-érsek még életében Ulászló királytól az iránt, hogy keresményeiről végrendeletet tehessen, 1501-ben engedélyt nyervén [4]), roppant vagyonát rokonsága között hitbizományul [5]), még életében 1517-ben következőképen osztotta föl:

---

[1]) Jászai: A magyar nemzet napjai a mohácsi vész után. Pest 1846. I. 416 — Tamás püspök, 1512-ben már érsek, pecsétrajzát közli Péterfi: Concil. I. köt a bevezetés végén.

[2]) Felső Magyarorsz Minerva 1834. II. kötetében megvan életrajza.

[3]) Ambrosovszky Append. ad comp. Chronolog. 62. l. és Lányi M. földegyház tört.

[4]) Heveneesi Ms. Aa. Tom. II. 520.

[5]) „Nem ismerünk ennél régibb hitbizományt hazánkban,“ — irja Jászay.

Vas vármegyében Monyorókerék, Körmend és Vöröstorony (most Vörösvár); Veszprémben Somlyó; Kőrösben Monoszló, Szarvaskő és Diánvára; végre Varasd, Császárvára nevű várakat és várlakokat, minden tartozandóságaikkal együtt, fölebb emlitett unokaöcscsének, vitézlő erdődi Bakócz Péternek, — Csabrág várát pedig Hontban, és Bény mezővárost Barsban, szintén tartozandóságaikkal, a már mondott Bálint fiainak, vitézlő erdődi Bakócz István és Farkasnak hagyta, — olyképen, hogy e jószágokat a nevezettek, és ivadékaik örökösen birhassák, de se egyik a másikat azok iránt azért, mert neki talán kevesebb jutott, perbe ne foghassa, se a maga részét, akár örökösen, akár zálogképen, soha egyik is a családon kivül el ne idegenithesse; hanem ha valamelyik megszorul, s a szükség kényszeriti, a másik atyafinak tartozzék azt, még pedig érvénytelenség és megsemmités terhe alatt eladni, vagy zálogba vetni. Bakócz Jánost, ki szintén unokaöcscse volt, a végrendeletből azért hagyta ki, mert ezt bölcsejétől fogva részint maga mellett, részint külföldön, nagy költséggel papnak nevelte, és 1505-ben nemcsak esztergami és titeli prépostnak, de 1514-ben választott zágrábi püspöknek is megtétette. (E János 1518-ban a zágrábi püspökséget nagybátyja Erdődi Simonnak adta át, mivel fiatal kora miatt ő föl nem kenettethetett.) — Többi jószágairól ugy rendelkezett, hogy azok azon testvéreinek és unokáinak jussanak, kiknek nevei az illető szerzemény levelekbe beiktatvák [1]).

Az emlitett Péter, Tamás bibornok unokaöcscse elhagyta nemsokára a nem nemesi hangzásu régi Bakócz nevet, s a tekintélyesebb „monyorókeréki Erdődy" vezetéknéven kezdve fölemelkedni, a most is virágzó gróf Erdődyek törzse lőn. Azonban a Bakócz czimert, a félkerékből növő szarvast megtartá, és az mostan is az Erdődy gróf család czimerének szivpaizsát képezi [2]).

Könnyebb áttekinthetés végett itt következik a családfa:

---

[1]) E végrendelet 1521-ben II. Lajos király előtt kelt, és 1534-ben nov. 25-kén azt I. Ferdinand is megerősitve átiratá. Lásd egész terjedelmében Hevenesi Ms. Aa. Tom. II. 516. s köv. lap.

[2]) Ezen Erdődy nevet fölvett Péternek nővérét (csoroni v. csornai) Erdődy Klárát Pálffy Pál vévén el, vele az erdődi előnevet kapták a Pálffyak, sőt a félkerékből növő szarvas czimert is, mely mostan is a Pálffyak czimere, mivel pedig a Pálffyak egyszersmind örökös pozsonyi várkapitányok, és azon megyei főispányok, ez czimere Pozsony megyének is. Sőt gróf Pálffy János a nádortól és Jászkunok grófjától e czimer átment a Jász kerület czimerébe is.

N.	Tamás bibornok-érsek † 1521.		
	Miklós, kitől	Péter (az Erdődy grófi család őse.)	
		Pál. †.	
		II. Bálint.	
		Simon zágrábi püspök.	
		Klára. (Pálffi Pálné.)	
	I. Bálint: (Kis-Várday Kata.)	István.	István. †.
		Farkas.	
	János, kitől † 1517. előtt.	Tóbiás. †.	
		János zágrábi püspök.	
	Ferencz, budai prép., győri püspök.		

E családfán az osztálylevélben emlitetteken kivül látjuk Miklósnak fiaiul II. Bálintot és Simont [1], ki Erdődy néven zágrábi püspök volt. Meghalt 1543-ban. Klára Pálffy Pálné is Miklós leánya volt [2].

Ugy látszik, hogy János a zágrábi püspökséget Simonnak átadván, világivá lett, és Tóbiás és János fiakat nemzett.

I. Bálint fiának Istvánnak Lehoczkynál találunk István nevü fiára, kiben ez ág kihal.

Végre Tamás bibornok testvéreül tétetik Ferencz is [3], ki előbb budai prépost, azután győri püspök volt [4].

De az elszámláltakon kivül is találunk még Bakócz családra

---

[1]) Car. Wagner: Ms. Tom. LXX. 154.

[2]) Ugyan ott, és a Pálffy gróf családfája. Lehoczky és Buday e Klárát hibásan Juditnak I. Bálint leányának adják ki, Klárát ir Ambrosovszky is. Podhraczky: M. acad. értesitő 1855-ki foly. 567. l. 2) jegy alatt. Péter-től az Erdődyeket, Páltól a Pálffyakat eredezteti. — De a Pálffyak csak leányágon eredtek e családból, különben Konth ivadékul tartatik. L. illető helyén.

[3]) Ambrosovszky id. h. és Lehoczky Stemm. 117.

[4]) Wagner dec. IV. 22. után Podhraczky id. helyen Pétert is nevez Tamás testvéreül. Noha a frater szó nem mindig jelent testvért, onnan lehet hinni, mert ezen Péternek nejéül alsó-lindvai Bánfi Sára iratik; — holott amannak a Péternek, kitől az Erdődyek erednek, Puchaim Bora volt neje. Jászai id h.

Győr megyében a XVI. század elején, és a XVII-nek első negyedében. Birták ott a most is fennlevő alapi pusztákat, melyeknek egyike a mostani Rét-Alap, Bakócz-Alapnak is neveztetett. Azonban ezen Bakóczoknak előnevüket nem olvasván, vajjon az erdődi Bakócz családbeliek voltak-e? oklevelek tanusága hiányában itt el nem dönthetjük. E győrmegyei Bakóczok közől Imre 1505-ben pörbe idézi Thulay Jánost némely szentpéter-alapi curiáknak elfoglalásáért [1]). Bakócz Orbán az 1580-dik évben ellenmond Bakócz Miklósnak, hogy a szentpéter-alapi pusztának egész haszonbérét magának megtartotta; és 1583-ban ugyanezek ismét perlekednek Alsó-Alap iránt. 1614-ben Lőrincz és István és más leányági rokonok részéről is ellenmondás vettetik közbe Bakócz és Rét-Alap használása iránt, melyeket a győrmegyei 1611-ki nemességi lajstrom szerint már ekkor is idegenek birtak. E tiltakozás ismételtetett az utóbbiak nevében 1614-ben is; sőt 1625-ben is B. Miklós által.

1583-ban B. Lukácsra a győrmegyei országgyülési követeknek díja fejében 50 kispénz rovatott. 1592-dik év körül pedig bizonyos Gergely fordul elő. A fölebb emlitett 1625-ben élt Miklóson innen nincs több emlékezet a Bakócz névről, jelenségeül annak, hogy e család is letűnt, elenyészett.

Bakocha család. Emlékezetét törvénytárunk tartá fönn mely szerint Bakocha Erzse 1649-ben Darabos Gergely neje volt. Hosszúthóty György az iránt emelt panaszt az országgyülés előtt hogy őt nejének Rajky Katalinnak rokonai és ezek közt B. Erzse is bizonyos végrendelet alkalmával ingóságaitól megfoszták [2]).

Bakóczay család. Kihalt Ferenczben, kinek magvaszakadtán nógrádmegyei Endrefalván és Kutassó pusztán volt javaira Meskó Sámuel 1727-ben adományt kap, de a beiktatásnak többen ellenmondanak [3]).

Bakony család. Zemplin megyében czimerleveles nemes család Szirmay szerint.

Bakonyi család. (Báró.) E század emelte föl. Imre mint jeles katona a legföbb rangokra emelkedett, és végre bárósággal is jutalmaztatott. 1810-ben már a Gyulai Ignácz nevezetü magyar gyalog ezredben ezredes, Mária Terézia rend vitéze, ugyanaz évben átté-

[1]) Czech János: Tud. gyüjt. 1829. XII. 15. 16. Ugyan ott a következő többi Bakócz is.

[2]) 1649: 60. törv. cz.

[3]) Sz. Benedeki Convent. Capsa H. Fasc. 4. Nro 3.

tetett a Duka ezredhez, és ez időtájban emeltetett báróságra. Kevés idő mulva vezér-őrnagy (generalmajor) sz. György-rend 4. osztályu vitéze, a 33-ik számu magyar ezred tulajdonosa és dandárnok (brigadier) lőn Bécsben. Végre 1825-ik év óta Komárom vár parancsnoka volt. Meghalt ott január 24. 1845. — Báró Sándor (tán fia) szintén katonai pályára lépett. 1825-ben alhadnagy a 37. sz. magyar gyalog ezredben.

Bakos család. (Osgyáni.) Kihalt régi család a nagyságosok rendéből. Első ismert törzse I. Mátyás és II. Ulászló korában Antal belgrádi kapitány. Ezzel egy időbeli volt Pál [1]), ki tokaji várnagy volt, kihez Hunyady László 1457-ben levelet ir, mert a tokaji vámnál a bártfai kereskedők portékáit elkoboztatta. Emlitett Antaltól igy jő le a család [2]):

Antal.	Lőrincz.	I. János (Lórántfi Orsolya.) 1505.	II. János (Dersfi Bora.) 1583.	István. †. 1630.	
				Gábor sz. 1607. april 7-kén † 1666. jun. 5. — (1. Bornemissza Mar. 2. Kökönesdy Bora. 3. Perényi Judit.)	Első nejétől: III. István. † kiskorában. Bora. (Marjássy Imréné.) Mária. (Vér Ferenczné.) Zsuzsa. (Vesselényi Lászlóné.) Másod nejétől: Mózses. † Éva. Judit.

A táblázaton látható I. János tokaji és dobronyai várkapitánynak iratik. Pálról ez bizonyos; de lehet, hogy ő is volt. Az bizonyos, hogy az 1505-ki rákosi gyülésen Hont vármegyét képviselte [3]). És ő, vagy fia II. János volt az, ki bewdi Guba Lászlóval 1551-ben Szombathelyről a vasvári káptalan-, és Vas megye jegyzőjéhez levelet irt [4]).

[1]) Szirmay: Cott. Zemplin not. topog. 83. 140. — Ugy látszik Bartholomaeides Lehoczky nyomán téved, midőn e Pált nem is emlitve, hivatalát I. Jánoséval összezavarja. Mint látni fogjuk: János későbbi nemzedék.

[2]) Bartholomaeides: Com. Gömör. 168. Wagner Anal. Scepus. IV. 27.

[3]) Jászai: M. nemz. napjai a moh. vész után I. 157.

[4]) Tudom. tár. 1838. III. 191. közölve a levél.

Neje Lorántfi Orsolya, Lorántfi Jánosnak Derencsényi Borbálától született leánya volt. Ettől nemzé fiát II. János t, ki 1583-ban Gömör vármegye alispáni székében ült, és 1600-ban Nógrádban is birt [1]). Ennek nejétől szerdahelyi Dersfi Borbálától két fia maradt: István és Gábor.

István, ki több alkalommal tünteté ki katonai ügyességét, kállói várparancsnok volt [2]), 1630-ban szatmármegyei Vitka és Kápolna helységben birtokrészt kap királyi adományban [3]).

Gábor Istvánnak testvére szül. 1607-ben april 7-kén. Fiatal korában Bethlen Gábor udvarában forgott [4]); azután fülekvári alkapitány lőn. Majd mint Rákóczy hive a svéd segélyére Morvába hadat vezet. A béke megkötése után Rákóczynak onodi kapitánya. Azután a király hive, és szendrői várkapitány. Első neje szendrői Bornemissza Mária 1631-től fogva. Ez 1651-ben meghalván, másodszor elveszi vasi Kökönesdy Borbálát, ki szülésben halt el. E kettőtől a táblázaton látható gyermekei voltak. Harmadszor nősült Perényi Judittal. Meghalt 1666-ban jun. 5-kén kora 59-ik évében. Második nejének ő emeltetett a csetneki evang. egyházban latin föliratu emléket, ugyanott maradt öt éves korában kimult Mózses fiának latin föliratu halotti lobogója is. Róla pedig ugyanott hason nyelvü föliratos lobogó, és falba helyzett emlékkő tán máig is látható [5]).

Még egy családtagról kell emlékeznünk, ki a családfán nem látható. Ez Bakos Orbán, ki 1549-ben a rablófészek hirében álló szitnyai várban a hajdúk kapitánya volt, és szerencsétlen kirohanása után a vár kapitányával együtt a várat Salm hadvezérnek szabad menet föltétele alatt átadá [6]).

E Bakos család, -- melynek ősi fészke Gömör megye volt, és a helység Osgyán, honnan előnevét vette, szintén a megyében fekszik — Gábor fiaiban kihalt. Van mind a mellett most is ilynevű család, mint láthatni a következőből.

Bakos család. A czimeres levelet III. Károly királytól Bakos Pál 1717-ben kapja. Czimerét az oklevél igy irja le: zöld nyereg-

---

[1]) Prothoc. C. Neogr. an. 1600.

[2]) Bartholomaeides id. h. 168.

[3]) Szirmay: Szatmár vármegye II. 97. 98.

[4]) Kemény János önéletirása Szalaynál 362. lap.

[5]) Bartholomaeides id. helyen közli a föliratokat is.

[6]) Istvánffy 1685-ik kiadás 185. lap, hol szokása szerint eldeákositva a nevet B a c c u s-nak irja.

gel ékesitett fehér lovon vörösbe öltözött zöld föveg̋ü magyar bajnok vágtat, jobbjában ezüst nyelü fehér-vörös zászlót lobogtatva. A sisak fölött vörösbe öltözött kar kivont kardot villogtat. A foszladék innen vörösfehér; onnan sárgakék [1]). Ivadéka Gömör megyét lakja.

Baksa család. E család neve, melynek Ferencz és László III. Károly királytól 1712-ben kapta a czimeres nemeslevelet, — abban Baxa-nak iratik. Czimere: tojásdad-alaku vért, melynek kék mezejében hármas dombon griff áll, első jobb lábában vörös-fejér lobogó zászlót tart. A sisak fölött három szál vörös, fehér és kék strucztoll látható, a középső fehéren csillag ragyog. A foszladék innen sárgakék, onnan fehér-vörös [2]).

Baksa család. (Baksaházi.) Iratott régenten szintén Baxanak is. Nógrádmegyei Baksaházi pusztáról vevé előnevét, melyet róla neveztek, és melyet hajdan birt. Innen adományos régi családra következtethetni. Nógrád megyétől Baksay Mátyásnak fia Mátyás 1672-ben nemességi bizonyitványt kap [3]), az 1755-ki nemesi catastrum pedig baksaházi Baksa Mihályt és Andrást birtokos nemesekül mutatja föl. Maradékai e tekintetben alább szállottak. — Baksa nevű család Zemplin megyében is van Szirmay szerint. Ennek ősei közől volt-e azon Baxa, ki Csabi Péter fiának Péternek fia volt, és Mihály és János a Baxa fiai András, László és Péter rokonaival, ki Abara helységet Beneo Pálnak és atyafiainak 1324-ben örökösen eladja [4]), több oklevél nyomán lehetne elhatározni.

Baksay család. (Baksai.) Jelesb nemes család Zemplin megyében Szirmay szerint. — Birtokos Szabolcsban is. Ily néven a történet is több személyt mutat föl. Ilyen volt Baksay Bernát, ki 1528-ben Szapolyay részéről egyik békebiró volt a fegyvernyugvás ideje alatti ügyek eligazitására [5]). Verbőczy tripartitumára commentárt irt, és adott ki, mely 4 rétben jelent meg. Horányi szerint testvére Ábrahám, a ki Selmeczen született, és Laszki Albert szirádi palatinusnak és Késmárk urának titkára, jeles jog- és tört. tudós. „Cronologia Ducum et Regum“ czimű munkája 1567-ben Bonfin története mellett

[1]) Colleat. Hereld. Nro 548.
[2]) U. ott. Nro 671.
[3]) Prothoc. C. Neograd. 1672.
[4]) Szirmay: C. Zempl. topogr. 372.
[5]) Petri de Réva: De Mon. et st. Corona. Schwandtnernél 721. l. — Emliti Baksay Bernáldot Szalkay László deák Budáról 1510. Sz. Imre napján Bánffy Ferenczhez irt magyar levelében. Lásd Tudom. gyüjt. 1835. IX. 34. l.

Krakóban jelent meg [1]). Baksai Tamás Eger várának segélyére ment Dobóhoz 1552-ben.

Baksy család. (Héczei.) Ily előnevet viselt család volt Zemplin megyében, de Szirmay szerint már kihalt. — Baksy Istvánt az 1659-ki országgyülés a határok iránti választmány tagjául nevezi ki [2]). — Másik előnév nélküli ily nevezetű család birtokos Gesztely helységben szintén Zemplinben (1803.)

Bakthay család. Szatmár megye mutatja föl e családot 1498-ban, a midőn Bakthay Máté Vitka és Kápolna helységben birtokrészt kap, és amabban 1503-ban királyi helybenhagyással megerősitetett [3]). 1684-ben Mátyást a nógrádmegyei nemesi lajstrom tünteti föl.

Baktsi család. Lakhelye Bereg megye.

Baktsi család. (Etfalvi.) Ily előnevű Baktsi család Erdélyben Maros-székben honol.

Balabány család. Ugocsa megyében birtokos nemes belőle Elek (1805.) Szirmay szerint Túrcz helységben közbirtokos.

Baládfi család. (Csapó és cseszvei.) Erdélyi kihalt család Kőváry szerint [4]).

Balai család. Belőle Kálmán nevét hagyta föl a történet. 1561-ben Bebek Györgynek követe a békepontokkal Svendihez. 1575-ben Eger várából Békesi Gáspár segélyére megy, és vitézül harczol. A szentpályi ütközetből is veszteség nélkül vezeti Egerbe vissza csapatát.

Balajthy család. Régiebb nemes család. Nevét borsodmegyei Balajt helységtől veheté. Jelenleg lakhelyük Gömör, Ugocsa megye és a Jászkun kerület, Balajthy János II. Lajos király udvari embere volt, és a mohácsi csata előtt 1526-ban kilenczezer aranynyal küldetett Morvaországba, hogy a pápa követe által fogadott zsoldosokat kifizesse stb. [5]).

Ugocsa megyében Bökény helységben István közbirtokos (1805).

---

[1]) Révay De Mon. et Sacra Coron. 74.

[2]) 1659-ki 40 törv. cz.

[3]) Szirmay: Szatmár vármegye 96. 97. és 189.

[4]) Baláthffy András s többek ügyében prorogatoriumot ád ki Martinuzzi György 1543-ban. Lásd Kovacsich Scriptor. Minor II. 390 — Egy családbelinek hiszem!

[5]) Liber rationar. erogationum Ludovici II-di. — Engelnél: Monumenta Ungr. 204.

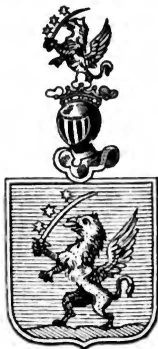
A jász kerületbeliek közől irodalom-történeti nevet szerzett Máté, ki Jász-Apáthiban született 1732-ben. Tanulmányait végezve pappá lett és a nagyhirü Hellhez ment Bécsbe csillagászatot tanulni, s azon tudományban gyakorlatot szerezni. Visszatérte után az egri csillagász-torony igazgatója lőn. 1765-ben Egerben latin nyelven: „Elementa matheseos theoretico practicae etc." czimű munkát adott ki [1]). Máténak testvére Tamás szül. Jász-Apáthiban 1722. nov. 8-án. Meghalt 1804-ben october 9-kén. Nejétől Andrássy Jánosnak özvegye megyeri Besze Erzsétől született fiait e táblázat mutatja:

Tamás.	Imre, szül. 1760. nov. 1.
† 1804.	Mátyás, szül. 1762. jul. 4.
(Besze Erzse.)	Teréz, szül. 1764. jun. 6.
	Gergely, szül. 1770. mart. 12.

Ezektől származott Vendel, ki 1848 előtt Kis-Kun kerületi táblabiró volt. Jelenleg e néven Imre a budai cs. kir. helytartóságnál hivatalkodik.

Ily néven Balajthy János 1827-ben munkácsi ref. pap több akkori folyóiratban irt.

Balás család. (Sipeki.) Eredeti helye nógrádmegyei Sipek helység, a honnan irja előnevét, és melyben több ág most is közbirtokos. Nemcsak e, de több megyében is, sőt Galicziába is kiterjedt.

Czimere: mint itt a metszvény mutatja, a paizs kék mezejében egy aranysárga griff, mely első jobb lábában kivont kardot tart; fölötte három csillag fénylik. A sisak fölötti koronából szintén olyan griff emelkedik föl. A paizsról lefolyó foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös szinü.

---

[1]) Horányi: Nova Memoria H. 257. l.

A nevezetesebb ágazat táblázata imez:

- I István.
  - I. Imre. (Csikány Róza.)
    - II. Mihály. (Kellemesi Melczer Éva) Kincstári ügyvéd.
      - Nep. János. lov. kap. Gallicziában (gr. Trembinszka Angelika.)
      - Károly. Kincstári ügyvéd. (Járdánházi Kovács Magdolna 1797.
        - László. Gallicziában.
        - Ferencz †.
        - Adeodat †.
        - II. Imre.
        - Ágoston.
        - György.
        - Krisztina.
        - Anna Angel.
      - Anna Janka.
      - Klára.
  - I. Mihály.
    - II. István aradi, temesi kir. ügyész. (Klobusiczky Julian.)
      - Antal temes vm. főjegy. és főszolgabiró. 1806.
      - III. István Nógrád vm. főjegyző (Perczel N.)
        - Manó † (Jekelfalusy N.)
        - Izabella (Trsztyánszky Zsig.
        - Antal. Sipeken 1857.
      - József, Fiumeban kormánysz. hivatalnok.
      - Julianna (Okányi Szlávy Gy.-né.)
      - Teréz (Becsky Antalné.)
      - Cziczelle.
      - Francziska (Nagy Ferenczné.)

Az e táblázaton látható II. Mihály Nógrád megyéből — honnan 1761-ben nemesi bizonyitványt kap, — szakadt Tokajba. Ott kamarai ügyész volt. 1786-ban jul. 20-kán a zemplinmegyei nemesek közé beiratott. — Egyik fia Nep. János mint lovas kapitány Gallicziában nősült, és ott maradt (1806.) Másik fia Károly 1790-ben Borsodban aljegyző. 1792-ben ügyvédi vizsgálatot áll ki; majd nagyváradi kincstári ügyész lesz. 1797. sept. 4-kén Bihar; 1818. jun. 3-án Szatmár megyében nemességét kihirdetteti. Járdánházi Kovács Magdolnától gyermekei: László, ki szintén Gallicziába szakadt ki, testvéreivel 1835. nov. 25-kén Nógrádtól nemesi bizonyitványt vevén ki. Ágoston, a budai m. kir. kamaránál hivataloskodott 1848-ik előtt.

A másik ágon II. István Arad és Temes megyében királyi ügyész volt. Fia Antal Temes megyében előbb főjegyző, azután főszolgabiró (1806.) — Másik fia III. István Nógrád megyében 1811—1818-ig főszolgabiró, 1818-tól 1836-ig főjegyző, nehányszor alispánságra is kijelölve. Lakott Sipeken ősi birtokán. Neje Perczel N. után gyermekei Tolnában is örököltek. Fiai közől Antal gazdaságának él Sipeken.

E szétterjedt család ezcken kivül is még több más ágbeli tagot számlál Nógrád megyében. Ilyen a mult századból Ferencz táblabiró 1761-ben. Jelenleg pedig Ignácz volt táblabiró, fiai Anselm, Gyula stb. Ismét Márk volt megyei aladószedő.

E családból volt Bálint, ki Sipekről Heves megyébe Karácsondra költözött, fia Balás Balás Atkáron lakott. Utóda Miskolczra szakadt. Péter alezredes volt. Lajos a franczia háboruban esett el. Ismét más ágazat e következő:

Ferencz. 1755. } Imre. } István. Legéndről Gyöngyösre költözött; 1843-ban máj. 2-kán nemességéről levelet kap Nógrád vármegyétől.

Nógrád megyében laknak Sipeken, Varsányban, Becskén, Szent Iványon stb.

Ezen kivül van ilynevű család Gömör, Heves és Marmaros vármegyékben.

Balás család. (Felső Eőri.) Egyike azon hatvanöt családnak, melyek Vas megyében Felső- és Alsó-Eőr helységre Rudolf királytól Pozsonyban 1582-ik febr. 18-kán kelt királyi adománylevelet kaptak, és a vasvári káptalan által beiktattattak. — Ez adománylevelet II. Mátyás király Bécsben 1611-iki febr. 16-kán átirván, megerősité [1]).

Balás család. (Vacsarcsi.) Erdélyi székely eredetü család. Csik Vacsarcsról, Magyarországba is átszármazott, Belőle Károly és Dienes a m. kir. helytartóságnál hivatalkodtak (1844).

Balás család. Ismét más nemes család neve Magyarországon, mely Belváthai előnevet használt.

Balás család. (Borbátovizi.) Erdélyben Hunyad vármegyében székel.

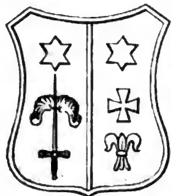
---

[1]) Az adománylevél hiteles másolatából. — A hatvanöt, illetőleg (Gerőcz 2 szer levén emlitve) hatvannégy családnevet együtt is adni fogjuk a Zámbó család czikk alatt.

Balás család. (M. Lapostói.) Lakhelye Fogaras vidéke Erdélyben.

Balás-deák. Külön családi név-e ez igy összetéve, oklevelek nélkül el nem dönthetjük. Történetünkben e néven találunk nehányat. Ilyen Balás-deák Márton, ki 1565-ben Gyula vára megvételénél török rabságba esett [1]). Ilyen Balás-deák István, ki Eger várában hadnagy volt, és Szikszónál 1592-ben esett török rabságba, melyből Pálffi Miklós a kopányi Hasszán bégért cserélte ki 1598-ban [2]).

Balásffy család. Ugy látszik e családot Erdély termé. Itt találjuk Balásffy Farkast 1551-ben, kit a kolozsvári gyülés kirendele a spanyol katonák mellé [3]). Ferencz Küküllő vármegye főispánja 1570. körül. — Miklós a nagyobb kanczellária irnoka 1633. és hites jegyző [4]). Tamás, ki 1603-ban boszniai választ püsp., szalavári apát és kapornaki prépost, 1621-ben váczi, 1622-ben pécsi püspök és pozsonyi prépost volt, nevezetessé tette magát főleg vallási iratai által. Ilyen tőle a „Csepreghi iskola", melyben .... a csepreghi szitokszaporitó prédikátort iskolázza. Pozsony 1616. — Neki tulajdonitatik a „Querela Hungariae" czimű irat is. Latinul több munkája nyomatott. Megirta Istvánffy Miklós életrajzát is. Meghalt 1634. máj. 10-én [5]).

Czimere, mely pecsétéről [6]) rajzolva itt látható, kétfelé osztott paizs, melynek jobboldali osztályában kivont kard élével fölfelé, és két oldalról szárnyakkal ellátva szemléltetik, fölötte csillag fénylik. A balosztályban alul liliom, a fölött kereszt, és a fölött ismét csillag látszik.

Balásházy család. (Balásházi.) Gencsről is (Szatmár megyében) irja magát a család. Gencsen részbirtokot többekkel Balásházy András, Ferencz és Márton 1587-ben adományképen kap [7]). András 1590-ben Ders, Hodász, Jármi helységben is részt nyert

[1]) Pethö Gerg. M. Krónika: 123. l.
[2]) U. ott. 133. 145.
[3]) Kállay: Székelyek eredete, 224. l.
[4]) U. ott.
[5]) Horányi: Memoria Hung. I. 106. és Nova Mem. 259.
[6]) Magyar történelmi tár I. köt. 206. lap. közlötte Liptay Imre követségi utasitásán.
[7]) Szirmay: Szatmár várm. esm. II. 40.

királyi adományban [1]. Szirmay szerint zemplinmegyei nemes család, közbirtokos Lasztóczon [2] (1803.) E családból szül. János 1797-ben mart. 7-kén S. Ujhelyen, hol atyja megyei hivatalt viselt, — fiatal korában a gazdászati tudományokra adta magát 1820-ban Pestre tevé lakását, és mint ügyvéd itt meg is nősült. 1827-ben Zemplin megye szolgabirájává, 1830-ban pedig a m. academia rendes tagjává választatott. Jelenleg Debreczenben lakik. Több gazdasági munkát adott ki [3]. — Mihály magyar testőr volt (1844.) — A régibb korban ismeretes László, ki I. Rákóczi György követe volt az eperjesi tanácskozásban [4].

Balásy család. Több ily nevű nemes család van Magyarországban. Lakhelye ily nevű családnak leginkább Komárom, Pest, Szabolcs és Zala megye. — Balássy-nak irva Szirmay szerint Zemplinben is.

Balásy család. (Baróthi.) Erdélyben még több ily nevű család volt és van, irva hol Balassi-nak, hol Balázsi-nak a leirók orthographiája szerint. A baróthi Balásyak közől Györgynek fia Domokos Miklósvár-szék követe 1459-ben [5].

Balásy család. (Veszkei) Az udvarhelyi székben virágzott leginkább. Ferencz 1606—7. körül királybiró. 1610-ben Báthori követe a portára. — Másik idősb Ferencz udvarhely-széki főkapitány és a székelység generálisa 1625-ben [6]. Mihály 1617 ben maros-széki főkapitány, és Bethlen Gábor követe a nagyszombati alkudozásra.

Balásy család. (Andrásfalvi.) Ebből Ferencz 1571-ben Maros-székben székbiró [7].

Balásy család. (Balassi.) Ily előnévvel is emlit Balássy Jánost Kállay [8], mint Báthori Zsigmond fejedelem titkárát 1594.

Balásy család. (Szent-Demeteri.) A veszkei Balásyakkal együtt Udvarhely-széket lakta; tán egy törzsből eredt is. Ferencz

---

[1]) U. ott. 83. 86. 105.
[2]) Szirmay: Cot. Zempl. topogr. 106. 269.
[3]) Magyar irók életrajz gyüjteménye Ferenczy Jak. és Danielik Józseftől Pest, 1856. 15. l.
[4]) Kazy: Historia Reg. Hung. Libr. IV.
[5]) Kállay id. h. 223. oklevél után.
[6]) U. ott.
[7]) U. ott.
[8]) U. ott.

1609-ben udvarhely-széki al-, 1618-ban főkapitány. 1608-ban a fejérvári gyülésen az ország követeül rendeltetett ki többekkel. Már 1603-ban nagyon aggnak iratik, 1605-ben Bocskai követe volt a császári biztosokhoz. Ifjabb F e r e n c z 1627-ben udvarhelyi főkapitány, (1635-ben is), és főlovászmester [1]).

Balásy család. (Kaszon impérfalvi.) Balázsinak irva Kőváry által, ki szerint a jelenleg élő erdélyi Balásy családok közt e családnak neve a legjobb hangzásu, legismertebb. A mult századi productiokor mint ismert ős család igazolásra nem szoritatott. Belőle József 1718-ban Kászon alkapitánya; I s t v á n 1756-ban ugyanaz. — J ó z s e f 1777-ben; és másik J ó z s e f 1805-ik évben ismét azon hivatalban álltak. Végre J ó z s e f 1842-től főkirálybiró és főkapitány 1848-ig [2]).

Balásy család. (Balásfalvi) előnévvel Temes megye nemes családai közé számitatik.

Balásy család. (Bethlenfalvi.) Ily előnevü nemes család is Temes megye nemes családai sorában áll.

Balaskó család. Nemes család Szabolcs vármegyében, hová valószinüleg Felső-Magyarországból szakadt. Ismeretessé lett F e r e n c z, ki a mult században a felső vidékről jövén, Pesten mint ügyvéd telepedett le, és tanácsosi jelölt volt. Latin nyelven több alkalmi versezetet nyomatott 1744—1770-ig [3]). Ily nevü család Baranya megyében is van.

Balásovits család. (Binyóczi.) Ősi fészke B i n y ó c z Pozsony vármegyében, hová 1550-dik év táján szakadtak Horvátországból akkor, midőn Senkvicz és környékére is több — utóbb nevessé vált — horvát család telepitetett leginkább Szeredy Gáspár által [4]) Binyóczon a család a XVIII ik század elején még osztatlanul élt ősi ud-

---

[1]) U. ott, és Volf. Bethlen Hist. de rebus Trans. V. 463. VI. 231. 236. Kállay világosan két Ferenczet emlit. Bethlen F. V. 463. már 1603. egyiket aggnak mond. Nagyon bajos oly családnál, melynek neve többel közös, eligazodni; de azt mégis tudni kell, hogy a gyarmati Balassa család is iratott (és egy ága igen soká) Balassy-nak, de soha Balásy vagy Balázsinak. És csak a Balassa családnak volt Makovicza vára iránt követelése. E Balassyak vagy Balassák játszodtak be, szerepeltek is Erdélyben. De nem Balázsi, mint véli Kőváry: 17. l.

[2]) Benkő K.: Csik, Gyergyó és Kászon multja és jelene. Kolozsv. 1853 52—54. l.

[3]) Horányi: Nova Memor. 258 l.

[4]) Gabr. Kolinovics Vita et Gesta. Mss. és Timon.

vartelken, a midőn Márton, Miklós és János-nak özvegye mint osztályos rokonok a fölkelésre egy lovas „Karabinyos katonát“ állitották ki 1704-ben [1]).

Czimere a családnak, melyet megnemesitésekor kapott, itt látható. Ez egy függőlegesen kétfelé osztott vért, melynek baloldali kék mezejében oroszlán áll kivont karddal; — a jobboldali vörös mezőben hármas zöld dombból kettős fehér kereszt emelkedik. A paizs fölötti koronás sisakból pedig ismét az alsóbbihoz hasonló oroszlán nő ki. A foszladék innen aranykék, onnan ezüstvörös.

A család Binyóczról több megyébe elterjedt, igy Trencsinbe, hol Ignácz él 1722-ben, ez Dubniczról való volt; — és Biharba. A biharmegyei ágnak törzse János magyar lovas kapitány [2]), vitézsége mellett birtokot is szerzett. Nádori adományban nyert birtokot biharmegyei Szakadát és Fugyi-Vásárhely helységekben, mik azonban harmad-izen már zálogkézbe kerültek. Jánosnak nejétől Bohus Francziskától, (ki mint özvegy sz. kátolnai Cseh Miklóshoz ment férjhez) egy fia maradt Alajos, mint a következő családfa mutatja:

János. (Bohus Franczis.)	I. Alajos. (1. Vay Franciska. 2. Szivers Antónia.)	II. Alajos. (1. Kapper Amália. 2 Keresztesi Júlia.)	Az 1-sőtől. III Alajos. (Albini Róza.) Kurticson.	Mária. Lilla.
			Amália (Kapperné.) Bécsben.	
			A 2-diktól: Imre sz. 1824. (Gelle Mária)	

A családfán látható Jánosnak fia I. Alajos 1783. jun. 4-kén biharmegyei jegyző, azután szolgabiró lőn. Miután első neje az 1762-ben született Vay Franciska 1778-ban szülés alkalmával elhalt [3]),

[1]) Pray Mss. fol. 63-dik köt. 150. lapját képezi az 1704. jan. 4-kén Szamolyánban Légrády György által kiadott nyugtatvány eredetben.

[2]) Vay László: Német hivség stb. Nagyváradon 1806. 306 és köv. lap.

[3]) Vay László id. h.

másodszor nőül vevé német birodalmi nemes Szivers Antóniát, kitől született fia II. Alajos, ki előbb Bécsben az udv. kanczellárián hivataloskodott (1820), majd Bihar megyében esküdt lőn. Két nejétől születtek a táblázaton látható gyermekei; Alajos Arad megyében székel; Imre pedig mint ügyvéd Nógrád megyébe költözött.

A családnak másik ágából is Bihar megyébe telepedett Zsigmond, jelenleg Debreczenben törv. széki tanácsos és állam-ügyész.

Ily nevü nemes család van Heves vármegyében is birtokos. — Nógrád megyében pedig Balasovits Krisztina Kokovay József özvegye élt (1834.)

Balassa család. (Balassa-Gyarmati gróf † és báró) Ősrégi magyar család, melynek neve történelmünk majd minden lapján olvasható. Eredetét Bőngér (Bunger) kun vezér Bors fiától származtatják. Leszármazását a család levéltári adatai szerint kétségtelenül az 1224-ik évig szakadatlan lánczolatban lehet fölvinni, mert alig van családunk, mely régibb és a tatárjárás óta ugy helyben maradt levéltárral dicsekedhetnék, mint a Balassáé Kékkőben. Sőt a tatárjárást megelőző időkből is mutathat föl okleveleket [1]). Ezek nyomán I. Detrét kell törzsül kiemelnünk, kiről tudniillik már oklevelek szolgáltatnak adatokat. Ettől a leszármazás igy következik:

I. Tábla.

- I. Detre. Lásd még őt, és fiait a köv. lapon.
  - I. Mikó (főisp.) 1247-1254.
    - I. Bitter. Hont és barsi főisp 1250-1290.
      - I. János.
      - II. Miklós
        - György.
      - IV. Péter. 1334.
        - III. Miklós. 1358.
          - II. László.
            - I. Frank.
            - IV. Miklós.
          - I Balás.
            - V. Miklós (L. a II, táblán.)
          - III. János. (Trechlen.)
          - IV. Mikó. 1358. Kata.
        - II György.
          - IV. János.
          - V. Péter.
        - II. János. 1341.
        - Anysth. (Anna) 1335.
        - I. László.
          - I. Frank.
      - I. Mihály.
      - N. (Bény Jánosné.)
    - II. Mikó. s testvérei a köv. lapon.

[1]) A Balassa családról több helyen közöltetett nemzéktani leszármazás, de mindenütt hibásan. Ilyen Bel: Notitia Nova Hung. tom. IV. p. 130. Mocsáry Nógrád esmért. III. 134. Mednyánszky Hormayr Tasch. 1824-iki folyam. 176. l — Budai F. lexic. I. és Lehoczky Stemmatogr. 20. l. stb.

I. Detre.	ugyanaz, ki az előbbi lapon.	II Péter. Furró nevez (Wigmandi Erzse).	Kata. (Huntfi Demeter özvegye 1290. Anna. (Kázmérfi Lampert neje 1290.)
		Ogouch (neje Jolánt.)	
	I. Péter.		
	I. Miklós.	I. Demeter m r. 1390. III. Péter.	
I. Mikó, ki az előbbi lalapon.	II. Detre.	III. Mikó. I. Elek. III. Detre.	

A táblázaton állókról következőket tudhatni: I. Detre 1229-ben Zymhud földet szerzi Borsodban [1]), a midőn „Procurator de Zolum" nak iratik: 1233-ról kelt oklevél igen vén embernek mondja már, de egyszersmind főispánnak (Comes) is. Némely történetirók szerint zólyomi főispán, sőt vannak, kik nádornak irják [2]). 1236-ban Sztraczint, Zahorát (mit a család most is bir) kapja Nógrádban, Csernét pedig Borsodban. Ennek tulajdonitják Detrekő vára épitését is. Fiai következők:

I. Mikó oklevelek szerint előfordul 1247—1254-ig. Szerez több birtokot nagyobbára vétel utján, mint Esztergályt, Busát (az első egészen, a másikban is nagyrész most is a családé), Ludánt, Halászit Nógrádban, Abát Hontban, Tenket, Tykat, Nyergest stb. — Zólyom főispán volt 1250-ben [3]) és 1252-ben [4]).

I. Péter (I. Detre fia) kihalt [5]).

I. Miklós (I. Detre fia) 1233-ban adományt kap Ujfalura Liptóban, ezt azonban valamint Palugyát elcseréli IV. Bélával, kapván

---

[1]) A család levéltárában fasc. XXXIII. Nro. l. 1229-dik oklevél.

[2]) Bel id. h. de nem nevezi a forrásokat.

[3]) Fejér: Cod. diplom. Tom. IV. vol. II. 60. — Ezt Bel nógrádi főispánnak irja.

[4]) Családi levéltár.

[5]) I. Mikónak testvéreül is tétetik Péter, és fiául is. Én a családi okmányokat mind egybe nem vehetvén, ha csupán a Cod. diplom. Tom. V. vol. III. 497. s köv. lapokon közlött 1290-ki szerződéseket nézem, ugy látom, hogy azok, kik I. Mikó testvéreiül állnak a táblázaton, annak fiai voltak. Ekkor azután I. Mikónak nem lesz I. Miklós nevü testvére is, miután e két nevet én egynek tartom. A család állitása szerint az oklevelek odamutatnak, hogy Mikó — Mihályt tesz. Engem fölebbi hiedelmemben erősit az is, mivel az emlitett 1290-ki szerződés szerint I. Demeter mester Miklós fiának ugyan (de Bitter testvére Miklós) fiának iratik; — ha a latin frater szó értelme nem csal.

értük 1246. sept. 11-kén Nógrádban Gyarmatot, melynek nagyobb részét most is birja, és előnevét is innen viseli. Ezen I. Miklósnak egyik fia I. Demeter mester (hivatali rangjáról), ki a táblán látható, Furrónak is nevezett II. Péter vejeitől a gyarmati tornyot szolgái által ostrommal beveszi I. Bitter részére, [1]) és Kékkőt kapja. Benne ága megszakadt.

II. Detre (I. Detre fia) 1250-ben mint Pozsony- és szepesmegyei főispán fordúl elő [2]).

I. Bitter (I. Mikó fia) Bars és Hont megye főispánja 1250-ben. Ez szerzé Ludányt, Hidvéget, Hricsóvár ingóságait, Drégelyt. Birta Solnát is. I. Demeternek adá Gyarmatot, Illésit, Mankót, Kékkőt. III. Mikóval elcseréli Galábocsot sat. Él 1290-ben is. Gyarmatról irta magát [3]).

II. Péter (I. Mikó fia) 1267-ben honti főispán. Hűtlennek és a pártosokkal czimboráskodónak bélyegeztetik 1290-ben, midőn már nem élt. Neveztetett Furronak is. Neje Erzse Wigmandi András leánya; kitől leányai voltak: Katalin, Demeternek (Hunt fiának) már 1290-ben özvegye, és Anna Lampertnak (Kázmér fiának) neje. E Lamperttől vette el fegyveres erővel Demeter mester a gyarmati tornyot.

Ogucs [4]) (I. Mikó fia) szintén főispán (Comes) 1268-ban. Esztergályt szerzi 1273-ban [5]). — Már 1277-ben özvegye Jolánt (Ivánka főispán fiának Andrásnak leánya) él. Jolántnak testvére volt János a budai prépost [6]).

III. Miklós (IV. Péternek fia) irta magát változtatva Esztergályról, majd Kékkőről, majd meg Gyarmatról. Élt 1358-ban.

III. János (III Miklós fia) oklevelekben Trechlennek is iratik.

II. György (IV. Péter fia) Kékkőről irta magát 1362-ben. — 1374-ben Gyarmatra uj adományt kap.

I. Balás (III. Miklós fia) László oplni herczegnádorral Moldvában járt 1374 [7]). Ez irta magát Gyarmatról, de irta Kékkőről és

---

[1]) Fejér Cod. dipl. id. h.

[2]) Családi okmányok.

[3]) U. ott.

[4]) Ogouch, és más oklevélben „Agolch."

[5]) Ogucsról oklevél van Mocsáry Nógrád esm. I. 131. hol Eguch-nak sat. olvastatott.

[6]) Ezek t. i. Ivánka és két fia András, János a Forgácsok ősei közől valók.

[7]) Oklevél szerint.

Szklabonyáról is. Hontmegyei főispán volt. Fia V. M i k l ó s terjeszté tovább a családot, mint a következő táblázat mutatja :

II. Tábla.

- V. Miklós. 1418—1424.
  - I. Kelemen.
  - I. Zsigm. (Szőllősi Kata.)
  - IV. László (Frusina, Litvai Dömény bán özvegye.)
    - I. Ferencz. szörényi bán (1. Ficsór Margit. 2. Erzse. 3. Perényi Orsolya.) † 1526.
      - I. Farkas. 1472.
        - I. István. †
      - II. Ferencz.
      - I. Boldizsár. 1532.
      - II. Zsigmond. (Fáncsy Bora ђ)
      - VI. János. honti főisp. ajtónálló. (Sulyok Anna.)
        - I. Bálint. † 1594. (Dobo Krisztina)
          - IX. János †
        - II. Farkas. †
        - V. László. †
        - III Ferencz †
        - Maria (Böki Paczoth Andrásné.)
        - Anna (Paczoth Ferenczné.)
      - Magdolna (Forgács Fer.)
      - I. Menyhért (Turzó Anna)
        - II. Boldizsár. (Erdélyben †)
          - N. Dóczy Lőrinczné.
        - II István (1. Zrinyi Ilona. 2. Bebek N. 3. Csoron Anna.)
          - II. Menyh. (Bakith Margit.)
            - V. Ferencz. †
            - VI. Péter. (Pálffi Magdol)
            - Zsuzsanna (Hethesi Pethe György.)
          - Margit.
      - IV. László †
      - Kata. †
      - I. Imre. erdélyi vajda
        - Lásd fiait a III-dik táblán.
    - Erzse. (Berzeviczi Lorántfia Sándorné.)
    - Bora. (Véglesi Andrásné.)
    - Kata. (Sz. györgyi és Bazini Simonné.)
    - Agata.
    - I. Bernát.
    - VI. Miklós.
      - VII. János. 1499.
        - VII. László.
    - V. János. Szklabonyai (Dóczy Bora.)
      - II. Farkas. (Puchaim Felicitas.)
        - VIII. János. †
        - Frusina.
      - VI. László.
      - VII. Miklós.

E táblázaton már nagy embereket találunk. V. M i k l ó s honti főispán 1418—1424-ben. Állandóan kezdi a Gyarmati előnevet használni. Fiaiul a táblázaton kivül tétetnek : István, György és Mihály is[1]).

[1]) Bel. Not. nov. Hung. IV. 131.

I. Zsigmondnak neje Szőllősy (de Zewlews) Katalin Szőllősy Istvánnak leánya, és Zobi Istvánnak özvegye volt.

III. Lászlónak (1449—1464) a táblázaton csak egy neje áll a család oklevelei szerint. Mások [1]) ötöt számitanak ily renddel. 1. Julianna Hunyady Mátyás király rokonságából. 2. Frusina (Belnél Rosina) Litvai Dömény horvátországi bánnak özvegye. 3. Zsófia (családneve nem emlittetik). 4. Dorottya. 5-ik Derencsényi Borbála, Derencsényi Imre leánya. Fiai közől

I. Ferencz 1492-ben szörényi bán. 1503-ban Moldvában jár követségben. 1504-ben horvátországi bánnak tétetik, de a kőrös-vásárhelyi gyülés tiltakozik ellene, mivel ott nem birtokos. 1505-ben jelen van a rákosi országgyülésen. 1522-ben Csehországba megy II. Lajos királylyal, de Morvaországban marad az országgyülésen hadi segély adás sürgetése, és annak Magyarországba vezetése miatt. Elesett Mohácsnál 1526-ban. Három neje volt: 1. Ficsór Margit F. László szörényi bán huga, Csicsói Kis (parvus) Mátyás liptói főispán özvegye. 2. Erzsébet [2]). 3. Perényi Orsolya Ujlaky Miklós bosnyák király unokája.

I. Ferencz nővérei által sógorságba jött több akkori nevesebb családdal. Nővérét Erzsét Berzeviczi Lorántnak fia Sándor; — Borbálát Viglesi Lajosnak fia András; Katát Sz. Györgyi és bazini gróf Simon vette feleségül. Agata még 1460-ban hajadon volt.

I. Bernát, ki 1464-ben Pribelyt (Nógrádban) kapja adományban, ágat ki nem terjesztett.

VI. Miklós (1474—1497.) VII. János nevü fiátóli VI. László unokájában kihal.

V. János (testvére még szintén I. Ferencznek) közönségesen Szklabonyainak (nógrádi falu) neveztetett. Ágazata, mind a mellett hogy három gyermeke volt, II. Farkas Puchaim Felicitástól született VIII János gyermekében kihalt.

Következnek I. Ferencz gyermekei, kik által a család mindinkább terjedni, emelkedni kezd. Egyszersmind kezd az az izgékony vér mindinkább előtünni, mely a családot annyira jellemzé.

I. Farkas (1472-ben) fiában I. Istvánban kihal.

II. Ferencz, (elesik 1594-ben) I. Boldizsár ki 1532-ben a

---

[1]) Bel. id. h. és utána Lehoczky és Buday is

[2]) Bel. Batthyány Erzsébetnek nevezi A családi oklevelekből vezetékneve nem tünik ki.

kőszegi ostrom után az Ausztriába tört török ellen harczolt [1]. II. Zsigmond borsodmegyei főispán, kinek neje Fáncsy Borbála, és ki ellen a tapolczai apátság valamint egri püspökség jövedelmeinek elfoglalása végett 1542–1559-ben panaszok tétettek. Mhalt 1559-ben. IV. László ki trencsini házát Forgács Imrének 625 m. ftért adta el 1582-ben [2], és végre Kata utódok nélkül halnak el. Magdolnát Forgács Ferencz viszi oltárhoz. Ezeknek testvére

VI. János, ki fiatal korában I. Ferdinand király udvarában tartózkodott, 1550-ben Zay Ferencz mellé Szolnok vára kapitánya lett. 1552-ben Miksa király és arája elé megy Genuáig. 1555-ben az árva, turócz, zólyom, hont, bars és nógrádmegyei felkelő nemesség, és a bányavárosok kapitánya. 1562-ben Szécsén várát vívja, de megveretik, maga is bal kezén sebet kap [3]. 1569-ben Dobó Istvánnal együtt vád alá kerül, mintha Szapolyay Zsigmond Jánost Miksa elleni támadásra hítta volna föl. Ezért mindketten Pozsonyba börtönbe kerültek, honnan János megvesztegetve őreit, börtönét megásva 1570. mart. 8-kán haza illant Kékkő várába [4]. 1572-ben azután az országgyülés közbevetésére kegyelmet kapott. Ezen évben Pozsonyban már Rudolf koronázásán jelen volt, valamint az 1574-kin is, hol a fölebbezési ügyek megvizsgálására kiküldetett. 1575-ben a török elfoglalja Kékkő várát, és utána döl Divény is. Még fiatal korában volt párbaja Don Francesco Lasso spanyollal [5]. Viselt hivatalai közt végre kir. főajtonálló mester lett. Neje Sulyok Balás leánya Anna volt, kitől született gyermekei által ágazata csak unokáig tartott.

I. Bálint fiatalabb éveit Szapolyay Zsigm. János udvarában tölté. 1572-ben Pozsonyban Rudolf koronázásakor huszonkét éves korában — hol atyjával jelenvolt — juhásztánczával mindenkinek megtetszett [6] 1575-ben Békesi Gáspár pártján harczol Báthori ellen, a midőn véletlenül csapata megrohantatván, Hagymásai lovasaitól maga is sebet kap, és foglyul esik. Innen kiszabadulván, Rudolf részén harczolt nem egyszer a török ellen. Házassága miatt több baja volt. Közeli rokonsága miatt hitvesével vérbűnnel vádoltatott. 1588. jul. 10. elzálogitá Ozdint Majthény Lászlónak. 1589-ben a hazán kivül bujdo-

[1]) Pethő G.Krónika 108. lap.
[2]) Katona Hist. crit. Tom. XXVI. 161.
[3]) Istvánfi 1685-ki kiadás 273. lap.
[4]) U. ott. 330–338 l.
[5]) Mocsáry id. h. III. 120. oklevelek közölve.
[6]) Istvánfi Hist 1685. kiad. 344. lap.

sott. 1594-ben Esztergam ostromában mindkét czombján sebet kapva meghalt a táborban május 20-kán [1]). Végrendeletet még 1585-ki octoberben tett. Mint jeles költő irodalmunk azon kori müvelőinek első sorában áll. Énekeinek egy része többször látott sajtót [2]). Nejétől Dobó Krisztinától a hős Dobó István leányától egy fia maradt János, ki 1601. dec. 16-kán halt meg [3]). Leánya Mérey alnádor neje lett

I. Bálintnak fivérei II. Farkas, V. László, III. Ferencz magnélkül haltak el. Nővérei a böki Paczoth családba mentek férjhez: Mária Paczoth Andráshoz, Anna Paczoth Ferenczhez.

I. Menyhért (I. Ferencznek fia.) Eleinte Szapolyai János pártján áll. Hont megyét kétfelé osztja Nyáry Ferenczczel, és az egyik résznek ő a főispánja. Cseh Gábor özvegyét Thurzó Annát vévén nőül, kapja vele Léva várát, hol többnyire lakott is. Csábrág várát és Szitnyát is az erősbek jogán megszerezvén, innen féktelenkedni kezd, és várkatonái a közbátorság háborgatóivá válnak a vidéken. Ezekért számüzetés éri [4]) Salm Miklós hadvezér küldetik megfékezésére 1549-ben. Menyhért a nógrádi bégtől kért segélyt. Azonban Csábrág föladta magát. A szitnyai várkastély szintén elesik. Menyhért eleinte Lévába fut, de ott is szorulván ügye, bemegy Erdélybe. Később Ferdinand részére visszatér, és 1552-ben Magyarország hadai főkapitányává lesz. Azonban nemsokára ismét az erdélyiek részén áll, és azokkal csatázik künn Magyarországon. 1561-dik év végén még egyszer visszatért I. Ferdinandhoz, és mindvégig ott maradt. Ekkor igérte meg neki I. Ferdinand hogy a Fugger családnál zálogban lévő Detrekő várát visszaváltja számára, addig pedig mig Munkácsot Szapolyaytól visszafoglalhatná, Tasnádot, Szatmárt, és Nagy-Bányát [5]) is birtokában hagyta kárpótlásul az Erdélyben elvesztett Diod és Létháért. Számtalan ostromban és csatában mind a török mind az erdélyiek ellen kitünteté vitézségét, és Svendi Lázár hadi működéseiben annak jobb keze volt. 1564-ben midőn Menyhért a Hegyalja ellen készült, Bátori István a váradi kapitány Szatmár várát véletlenül megtámadván, nejét Thurzó Annát, István és Boldizsár fiával, és leényával együtt foglyokul Er-

---

[1]) U. ott. 407.

[2]) L. életét Toldy: A magyar költészet kézikönyve. Pest 1855. I. 154. lap. hol munkái, és kiadásai is elősorolvák. Rimai versei szerint a Kriván alatt fekvő Hibe városában temettetett el.

[3]) Bel szerint Wratiszlauban mint tanuló.

[4]) Istvánfi Hist. 1685-ki kiad. 196. Forgács Comm több helyen a Balassákról rágalmazólag ir szokása szerint.

[5]) U. ott 261.

délybe küldötte, hol neje és leánya a bánat miatt nemsokára elhaltak. Menyhért [1]) meghalt Bécsben 1568-ik febr. 9-kén kora 57-dik évében[2]). Eltemettetett a széleskuti (Pozson vmben) templomban vörös márvány sirkő alá. 1561-ben báróságra is emeltetett [3]).

I. Menyhértnek fiai: II. Boldizsár jelen volt 1562-ben a hadadi ütközetben, hol kopjáját az ellenség mellében törte el, és vitézül harczolt. Mhalt anyjával Erdélyben [4]). Leánya Dóczy Lőrincznél volt férjnél [5]).

II. István 1570-ben szabadult meg fogságából Erdélyből. Birta Nagy-Tapolcsán és Detrekővárát mit 1575-ben Miksa kir. a vár uradalmával együtt neki adományozott, és ez utóbbiban nyomdát is állított, a hol 1584-ben kezdettek nyomatni Bornemisza Péternek predikácziói, ki e könyvét neki mint pártfogójának ajánlá. Neje három volt: 1. Zrinyi Ilona a szigeti hős Miklósnak leánya [6]), 2. a Bebek családból Bebek István leánya, 3. Devecseri Csoron Anna. Az elsőtől lett fia II. Menyhért, és leánya Margit. II. Menyhértnek nejétől laki Bakith Margittól gyermekei: VI. Péter, ki Pálffy Miklós hadvezér leányát Magdolnát veszi nőül, ennek kedveért — mert eddig ágazata protestans volt, — a kath. vallásra tér 1615-ben [7]). Meghalt 1621-ben öcscsével V. Ferenczczel együtt magnélkül [8]). Nővére Zsuzsanna hethesi Pethe Györgyné volt.

Eddig tartott I. Ferencznek a szörényi bánnak ága, fiai VI. János, és I. Menyhért által terjesztve. Azonban I. Imre fia által, kinek utódait a III. tábla mutatandja, fönnmaradt a család mostanig. Mielőtt ezt látnók, szükséges megjegyeznem, miszerint már az e táblázaton látható családtagok is a főbb nemes osztályhoz vagyis tekintetes nagyságosok rendébe — mely a későbbi bárói czimmé alakult át — tartozott.

I. Imre ivadéka igy jő le:

---

[1]) Lehoczky aranygyapjas vitéznek is irja.

[2]) Istvánfi 332. lapon halálát 1567-dikre teszi. Lehoczky 1568-ra, de 62 éves korában. De sirkő-felirata kétségtelenné teszi, hogy 1568-ki febr. 9-kén 57. évében halt meg. Ékes márvány sirköve föliratát közli Gyurikovics Gy. Magyar Acad. Értesitő. 1848-ki foly. II. sz. 47. s. k. lap.

[3]) Lehoczky: J. R. Hung. Stat. et ordines. 107.

[4]) Istvánfi Hist. 1685-ki kiad 333. halálát Bécsben 1568-ra irja, de a családi oklevelek mutatják, hogy Erdélyben mult ki.

[5]) Deduct. et Tab. Geneal. Ms. fol. lat. Nro 213. tab. 5.

[6]) Zrinyi Ilona szül. 1546-ban, meghalt 1570 jul. 8-kán kora 24. évében. Eltemettetett férje mellé. Fehér márvány sirköve föliratát szintén közli Gyurikovics id. h.

[7]) Magyar Acad. Értesitő 1848. II. sz. 49 l.

[8]) Pethö Gerg kron. 197. l.

III. Tábla.

- I. Imre. Erdélyi vajda (Somi Anna) † 1550.
  - IV. Ferencz. Kata Margit. Zsófia. (1. Némethy Fer.) (2 Csáky Lász.)
  - III Zsigmond † 1623. (Zborovszky Erzse.)
  - I. András. főkomorn. mest. 1566. (1. Mindszenti Kata. (2. Mérey Anna) kitől
    - II András. (1. Bakos Maria. kitől (2 Szunyogh Ilona.)
      - II Bálint. gróf. 1664. (1 Szunyogh Kata 2. Eszterházy Ilona. 3. B. Tillherin N.)
        - III. Bálint † 2 éves.
      - I. Ádám. † (1 Szelényi Judit. Bori Judit)
        - Gróf II. Pál. (1. Zichy Kata. 2. Batthány Júlia.)
          - VIII. Miklós.
          - XV. János (Illésházy Julia.)
          - Ignácz.
          - I. József. (Wildenstein Teréz.)
        - József †
        - XIII János †
        - Krisztina (1. Andrássy Pál. 2. Serédy Farkas.)
        - Teréz (Szapáry Péter.)
        - Zsófia apácza.
        - Ludovika (Perényi Farkas.
        - Erzse (Andrássy Józs.)
        - Ilona †
      - I. Gábor. (Perényi Maria.) † 1700.
      - I. Pál püspök.
      - Éva † apácza.
      - Erzse † apácza.
    - VIII László † (Ujfalussy Zsuzsa.)
    - Frusina † (Révay István.)
    - V. Ferencz. †
    - XI János (Zay Erzse.) — Lásd IV. táblán
    - I. Simon. (1. Géczy Magd.) (2. Windisgrätz Maria Magd.)
      - IV. Zsigmond (Lengyel Kriszt)
        - III. András. † 1640. (Majthényi Éva)
        - Zsófia. (Révay Zsigm.)
        - Zsuzsa. (Hölgyi Gáspár.)
      - Sidonia. (Dennai Fáncsy Pálné.)
  - III. Boldizsár. †
  - X. János. †
  - Anna.
  - II. Imre (Bosnyák Judit.)
    - III. Imre. 1. Lippay Borbála 2. Barcsay Judit.
      - Kristóf (a szép.)
      - VII Péter. (Eszterházy Kata.)
      - Margit. pozsonyi apácza.
      - Erzse (Illésházy Miklós kancz.)
      - Zsófia. (Motesiczky Pál.)
    - Emerentia. (Eszterházy Zsigmond.)
    - Judit. (Koháry Istv. orsz. biró.)

E nemzéktábla törzse I. Imre (I. Ferencznek fia) Szapolyai részén állt. Ez tette őt Czibak Imre halála után 1534-ben Majláth Istvánnal erdélyi vajdává. 1538 ban jelenlévén a kolosvári gyülésen, ő is elindult Szoliman hirlelt betörése ellen táborozni. A következő évben társával együtt elpártolt Szapolyai Jánostól, és 1540-dikre Maros-

Vásárhelyre pártos gyülést hirdet a három nemzetnek. I. János király sereggel megy ellene Budáról, lerontatja Diód és Almás várait, miket Balassa nejével kapott, őt magát pedig Fogarasban ostromoltatja. Ezenközben Szapolyay meghalván, Imre és Majláth a segesvári gyülésben magukat Erdély főkapitányainak választatják. Majd Majláttal esik egyenetlenségbe, és Isabella részére áll, azonban ujra kezet fog Majláttal nemsokára, és ismét uralkodnak Erdélyen, végre Isabella kérelmére a sok panasz folytán Szoliman hadat küld ellenük. Ekkor Majláth elfogatik. Balassa pedig számüzetvén, Magyarországba visszajő, és itt hal meg 1550-dik évben. Nejétől Somi Annától (Somi Józsa bán unokájától) két fia, három leánya maradt. Ezekből :

IV. Ferencz magnélkül hal el. Leányai közöl Zsófia 1-ször Némethy Ferenczné, 2-szor Csáky Lászlóné lett.

I. András. (Szintén I. Imre fia) Nógrád megye főispánja és fő komornokmester volt. Nejével Mérey Mihály alnádor leányával Annával, mint a dús Szeredy Gáspár özvegyével kapta : Makoviczát, Vág-Beszterczét és Budamért 1571-ben, Miksa királytól megerősítve [1]. 1566-ban részt vett Miksa alatt a győri táborozásban, és Sziget felé is elindult csapatával, de a töröktől megveretett. Élt még 1576-ban. Első neje Mindszenti Kata, (előbb Zay Ferenczné, annakutána alsólindvai Bánffy Lászlóné) második Mérey Anna volt. Ezektől lettek gyermekei, kik következnek :

III. Zsigmond sokat egyenetlenkedik Imre testvérével, és mostohaanyjával 1604—1606-dikban, mig végre az országgyülés békélteti [2]. 1609-ben Sziléziába küldetik az országgyülés által. 1612-ben ujra fölépiti Kékkő várát. Utazott Német, Olasz- és Francziaországban, volt Romában is. 1620-ban sajtót láttak törvényes értekezései latin nyelven [3]. Feleségül lengyel hölgyet vett, Zborovszky Sámuel herczeg leányát Erzsét, kivel 1595-ben Krakkóban tartott menyegzőjén a lengyel király is nejével együtt részt vett. Mhalt 1623-ban. Nejétől (mint a táblázaton láthatni) [4]) több gyermeke lett, kikről alább.

III. Boldizsár. (I. András fia), X. János (szintén III. András fia, és Anna) (ezek nővére) nyom nélkül tűnnek le.

---

[1]) Katona Hist. crit Tom. XXV. p. 188. közli az oklevelet.

[2]) 1604. XV. 1606-ki bécsi béke szerz. és Závodszky naplója Belnél.

[3]) Lehoczky Stemm. 23.

[4]) Bel a táblázaton láthatókon fölül emlit egy Zsigmondot, egy Bálintot, és egy Juliannát.

II. Imre. (I. András fia.) Zsigmond testvérével egyenetlenkedik sokáig. Mhalt 1633-ik év körül. Özvegye magyarbeli Bosnyák Judit, (B. Tamásnak leánya) élt még 1654-ben is. Ettől gyermekei: III. Imre Pest Pilis és Solt megyék főispánja, [1]) kinek szilaj vére gyakran féktelenségre ragadtatott. Több kihágása után, mikhez tartozott, hogy Vesselényi nádortól félni nem akart, és ezt többször boszantá [2]), mint Tökölyi párthive hűtlenségen javait veszti el [3]). 1674-ben bemenekül Erdélybe, honnan azonban Kapy György, kinek kezeiben voltak erdélyi birtokai, cselszövénynyel kiijeszti [4]). Végre sok hánykodás után Tállyán halt meg 1683-ban. Ő volt az, ki Divényben hat hónap alatt négy bástyával megerősitett és erős magas falakkal körzött kastélyt építtetett. Ennek homlokzatára iratá jelszavát: „Homo proponit, Deus disponit." Első neje Lippay Borbála, 2-ik Barcsay Judit [5]) volt. Ezektőli gyermekeit a tábla mutatja; két fia volt, de mindkettő utód nélkül halván meg ágazatát sirba vitte. Testvérei és leányai neves családbeliek által vétettek nőkül.

II. András (III. Zsigmond fia) nemzé II. Bálintot a szintén költőt, ki mint a királyi ház hive, kamarás, kir. komornok Hont vármegye főispánja, és Korpona vára kapitánya volt. Kellemetlen egyenetlenkedésben élt Ádám testvérével. Több versei maradtak fel kéziratban. 1664 dec. 19-kén maradékaival együtt grófi rangra emeltetett azonban egyetlen fia III. Balás két éves korában kimúlt. ,

I. Ádám (II. András fia) cs. kir. kam. Kékkő vára kapitánya és ezredes (1670—1709.) testvérén kivül izetlenkedék a megyével is Nejei 1. Szelényi Judit, és 2. Bori Judit, maradék nélkül hagyták.

I. Pál, (II. András fia), 1677-ben esztergami kanonok, sz. györgyi prépost, és végre bosoni vál. püspök lett. Mhalt 1705-ben.

I. Gábor, (II. András fia) Kékkő és Divény várnak örökös kapitánya, kir. táblai ülnök, és tanácsos. Részt vett Buda és Eger bevételében. Mhalt 1700-ban. Özvegyen hagyta Perényi Máriát, kitől egy csoport gyermeke maradt. Közőlük:

II. Pál (I. Gábor fia) a helytartóságnál tanácsos, 1740-diktől

---

[1]) Mocsáry id. h. III. 115. — Egy 1669-ki levélen magát szentelt vitéznek, királyi tanácsos- és komornoknak, Beszterczo, Divény, Kékkő, Salgó, Surány, és Eberhardkő várak örökös urának irja csak.

[2]) Cserey Mih. Hist. 63. l. sat.

[3]) Szirmay C. Zemplin hist. 223.

[4]) Cserey id. h.

[5]) Családi okmányok szerint.

Gömör megye főispánja [1]), később kir. főpohárnokmester is és bel. titk. tan. Meghalt 1770-ben. Ágának grófságot kap 1721-ben. Nejeitől Zichy Katától, és Batthyány Zsigmond leányától Juliannától szintén több gyermeke maradt, de azokban ága kihalt. Ezek közől XV. János atyja halála után 1770-től szintén gömöri főispán [2]), azonban 1772-ben már meghalálozott, és igy II. András ága is elenyészett.

II. Andrásnak fivére VIII. László 1652-ben már nem élt. Özvegye Ujfalusy Zsuzsa gyermek nélkül maradt.

I. Simon. (III. Zsigmond fia) 1654-ben már szintén nem élt. Özvegye Windischgraecz Magdolnának süvével Jánossal volt baja, miről az országgyülés rendelkezett [3]). Fiától IV. Zsigmondtól unokája III. András, hadi pályán szerzett érdemeket. Ennek testvére Zsuzsanna Hölgyi Gáspár személynök neje volt, kinek adakozásából a kassai convictus állittatott [4]) 1659-ben. Itt kihalt ez ág is.

De még egy fia volt III. Zsigmondnak, névszerint XI. János, (1652-ben). Ennek utódait a mai napig mutatja

a IV. Tábla.

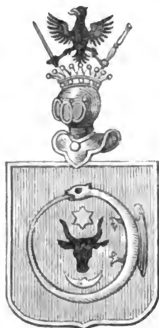
XI. János. (Zay Erzse) 1652.	III. György. † XII. János. † II. Simon †				
	I. Sándor. (1. Lengyel Zsófia. 2. Beniczky Ilona.)	az elsőtől IV. György † (1. Nuszdorfer Zsófia. 2. Révay Frusina).	VI. Ferencz. (1. Tolvay N.) (2. Vécsey Jul.)	VII. Ferencz. 1780. gróf-bán.	
		XIV. János. †			
		2 diktól: IX. László. (Stüszel Agnes.)	II. Sándor. (1. Maify Maria. 2. Dióssy N.) 3. Kiss Anna. kitől	XVI. János. † Magdolna. (Andrássy L.) Antal. †.	
				I. Antal. (Szerencsy Anna †)	István. III. Sándor. György †. Pál. †
				Alojsia. †.	
		II. Gábor. győri parancsnok (Schwannenberg Bor.) Maria Anna. † Sándor Ferencz † Ilona. †			
	Konstanczia Zsuzs. (Révay Fark.)				

Ez ágon IX. László 1721-ben báróságot kap. [5]) II. Gábor

[1]) Bartholomaeides id. h. 753.
[2]) U. ott.
[3]) 1659-ki CXXIV. cz.
[4]) Spangár krónikája az 1659-ik évre.
[5]) Lehoczky J. Regni Hung. Stat. et Ord. 107. lap.

győri parancsnok. Legfölebb emelkedik azonban VII. Ferencz, ki 1756-ban kamarás, 1757-ben helyt. tanácsos, 1762-ben Szerém megye főispánja, 1769-ben tartományi biztosság főigazgatója, és bel. titk. tan. 1780 ban Sz. István k. r. közép keresztese, és ugyanez évben gróf [1], 1783-ban kamara-elnök, koronaőr, 1785-ben Zala, Kőrös, Varasd, Szerém és Zágráb főispánja, horvát és dalm. orsz. bánja, és fő-kap. stb. meghalt 1807-ben kora 76. évében. Eltemettetett a nagy-zellői egyház alá. Benne a másik grófi ág is kihalt, de a bárói még él.

Báró II. Sándor kir. kamarás született 1745-ki aug. 1-jén. Meghalt 1832-dik jul. 2-kán kora 87. évében. Lakott Kékkőben. Ennek fia a most élő I. Antal, ki mint a tudományoknak barátja, két költő eldődjének munkáik kiadásával készül irodalmunkat megajándékozni. Nemrég kimult nejétől Szigethi Szerencsy István főpohárnok leányától Annától a táblázaton álló két élő gyermeke van.

Czimere a családnak mint itt láthatni. A paizs vörös mezejében egy bölényfej, alatta félhold, szarvai közt pedig csillag, ezeket körülveszi egy farkát szájában tartó sárkány. A sisak koronáján balra forditott fekete egyfejű sas kiterjesztett szárnyakkal, jobbról körmei közt pallost, balról királyi pálczát tart. A foszladék mindkét oldalról aranyfekete. — A grófsági czimernél a vért fölötti korona, melyen a sisak áll, kilencz ezüst gombos. — VII. Ferencz 1780-ban kelt grófi diplomájában a bölény fölötti ezüst csillagban M. Terézia királyné neve két első betűje is látható. Bár hányszor nyert czimeréről a család uj oklevelet, az lényegében sohasem változott.

Balassa család. Pozsony megyei nemes család. E néven Balassa Gábor 1844-dik óta haláláig (1851. aug. 11-kig) szombathelyi megyés püspök volt.

Balczer család. Nógrád, és még inkább gömörmegyei nemes család. Családfája egy része ez:

József. (Berczely Erzse.)	József.	Erzse (Hamar Mihályné.) (1780. körül.) Apollónia. (Rakovszkyné).

[1] U. ott.

Czimerpaizsa egy jobb oldalról lefelé huzott fehér szalag által három részre oszlik. A fehér szalagon nap ragyog, mely felé fekete sas repül, a másik két osztály kék szin mezejében hat szögletü csillag fénylik. A sisak fölött egyszarvú ágaskodik két fekete sas-szárny között. A foszladék innen aranykék, onnan ezüstkék szinü. — Balczer János 1722-ben Nógrád megye által kétségtelen nemesnek ismertetik el. Ugyan onnan már 1694. nov. 22-kén is kapott nemesi bizonyitványt.

Balczó család. Azon czimeres nemes levél, melyet Buzás János, neje Balczó Anna és gyermekei részére szerzett, egyszersmind Balczó Pált is megnemesíti. Adatott ez armális I. Leopold királytól Ebersdorfban 1651-ki oct. 8-kán. Kihirdettetett Nógrád megyében 1653-ki april 29-kén [1]). E szerint a család törzse az említett Pál, kinek ivadéka Nógrád megyében nem található.

Baldacci család. (Véghvezékenyi, báró.) Inkább erdélyi, mint magyarországi család, ámbár ez utóbbiban is (Heves megyében stb.) birtokos. Neve leirásánál fogva is (olvasd Baldácsi) olasz eredetűnek látszik. A családot e század elején két testvér alapitja meg, [2]) kiknek egyike az udvarnál viselt hivatalt, és bároságot kapott. A másik testvér József őrnagy volt, és Erdélybe szakadt, hol Toroczkai Borbálát veszi el, kitől több gyermeket nemzett. Meghalt 1808-ban. Özvegyül maradt neje az 1811-ki országgyülésen kérte gyermekei honfiusitását, és 1841-ben az megtörtént[3]). Már e honfiusitás előtt azonban a bárói rang József gyermekeire is átruháztatott 1835-dik év táján.

Józsefnek gyermekei: 1. Antal, ki szintén a katonai pályát kezdte el, miről azonban leköszönvén, nőül vevé báró Hunyady Anna cs. keresztes hölgyet. A váczi siketnéma intézet, a pesti magyar szinház; és lovarda stb. adakozásáról tanuskodnak. — 2. Manó Józsefnek fia, mhalt 1852-ben. — 3. Franczíska (Földváry Ferenczné.)

Czimere[4]) a családnak itt látható: A monorú paizsban, melyet két szárnyas nem-

[1]) Proth. C. Neograd an. 1653.
[2]) Kővàry id. h. 17.
[3]) U. ott. — [4]) A metsző bárói korona helyett hibásan metszett kilencz gombosat.

tő tart, talán szőlőfürt, mely körül: Deus, Dies: szavak olvashatók. A paizs tetejét bárói czimer diszíti [1]).

Báldy család. Hajdan Arad megyében volt ily nevü nemes család melyből Báldy Ambrús Élesfalván volt birtokos 1561-ben.[2])

Bálfi család. Székely család Erdélyben, melyből Balfi Lukács 1506-ban Udvarhelyszék részéről jelen volt az agyagfalvi gyülésen [3]).

Balia család. (Felső Szilvási) Szintén erdélyi székely család Ebből volt Sámuel az ifjabb, ki Nagy-Enyeden és Kolozsvárott tanult, és különösen a törvénytudományokban nagy jártasságot szerzett. Ezért az erdélyi kir. tábla tanácsosa is lön. Irt egy jogi munkát is Erdély közönséges nemzeti törvényeiről, mely 1791-ben kolosv. nyomatott ki.[4])

Baliga család. Gömör megyei nemes család. Belőle eredt Sámuel, ki az orvosi tudományokra adva magát, a külföldi egyetemekre ment. Nevezetesen Göttingben, hol szigorlatot, és ez alkalommal szokásos vitaértekezést irt, mi 1753-ban sajtót látott. [5])

Balika család. (Maros-németi.) Erdély egy kihalt családának neve [6]). Most ily előnevet a gróf Gyulay család visel.

Bálinth család. Ugocsa megyében többekkel együtt Péterfalva helységben 1750-ben birtokrészére nádori uj adományt kap [7]). Belőle András (1805.) Forgolányban közbirtokos [8]).

Bálintffy család. (Badalói.) Valószinüleg kihalt nemes családa Szatmármegyének, hol badalói Bálintffy Vazul 1633-ban vasvár helységnek felét királyi adományban kapja, [9]) és ugyanezen évben Ecseden egy nemes telket részére Bethlen István és Péter vallott be [10]).

Bálintfi család. (Balásházi) Erdélyben Közép-Szolnokban megyei család.

Bálintfi család. (Fejérvizi) Zaránd vármegyében székel.

---

[1]) Ponori Thewrewk J. Régiségbúvára mellett közlött arczkép alatt.
[2]) Fábián id. h. 21.
[3]) Kállay id. h. 225.
[4]) Horányi Nova. Mem. 267.
[5]) U. ott. 269.
[6]) Kőváry id. h. 270.
[7]) Szirmay: C. Ugocsa. 124.
[8]) U. ott 129.
[9]) U. az : Szatmár vm. 64.
[10]) U. ott 72.

Bálintith család. (Tövisi báró.) A család által birtokolt oklevelek szerint [1]) eredete a Hédervári nemzetséghez vitetik föl. Ennek egyik sarja lévén az Ujlaky család, ebből Ujlaky György, Frigyes osztrák herczeg megöletéseért Nagy nevet vesz föl, és ennek fiául mondatik Ujlaki Nagy Bálint, e család alapitója.

Nagy Bálint nevéből származtatik a Bálintitt név, a mint azt az állitólag I. Lajos királynak 1349-ki oklevele beszéli. Tudniillik I Lajos király olaszországi táborozása alkalmával, hol Nagy Bálint is mint egyik hadvezér jelenvolt, egykor a magyar tábor egy része sátraiban csendesen pihent, midőn az olaszok által, véletlenül megrohantatott. A kétségbe esett harcz közepette mint mentő angyal jelent meg Nagy Bálint, ki a tábor más részével eddig másutt járt. Meglátva a küzdő magyar sereg Bálintot, az egész sereg kiáltozá: „Elérkezett a segitség, itt a Bálint, itt sat. A harcz ekkor újult erővel kezdett folyni, és győzelemmel végződött. E tettének emlékére Lajos király Nagy Bálintnak nevét Bálintitt-ra változtatá, és báróságra emelé. [2])

Ezután Bálint ivadéka Erdélybe telepedett le. 1520-ban ismét más családi oklevél már Erdélyben mutatja föl Bálintitt Kristófot, kit II. Lajos az oklevél szerint Budára hí, Erdély ügyei fölötti tanácskozásra. Ennek fia István Szapolyai hiveül adatik ki, majd később Ferdinand pártjára állottnak, miért hütlenségen javait veszti. Fia Tivadar, nem birva elapasztott birtokaiból a zászlósság terheit viselni, 1552-ben a báróságról lemondott.

Tivadarnak fia János, kinek Logofet Safirától György [3]) volt, kinek Kovacsóczy Katátóli fia Zsigmond [4]).

---

[1]) Kovacsóczy : Arpadiája II. kötet. 137. és k. lapjain : Bálintitt nemágozati értekezés, oklevelekkel — mint tudom — gróf Kemény Józseftől.

[2]) Ez oklevelet közlé Fejér: Cod. diplom. kétségbevonván hitelességét. Ezt tevé Perger is „Diplomatika" 52. lap.— Ez utóbbi ellenében az „Arpádia" II. köt. 153. és köv. l. (ha jól vélem, gr. Kemény József) igyekezett annak hitelét kivívni. Azonban épen ez Arpádia-beli védelem után Jerney János a Tud. gyüjt. 1835. évi II. 76. és köv. lapokon azt ismét az itészet bonczkése alá vevé, és a tan szabályai szerint nyomós indokokkal az álság bélyegét süté rá. Kétségét nyilvánitá az Arpadiabeli másik három oklevélről is. Ezeket elhallgatnom nem volt szabad. Egyébiránt a t. családnak — mely egykor valószinüleg alacsony hizelgő ludasok által jutott ezeknek jóhiszemü birtokába, — ez mit sem vonhat le. Különben is az 1700-ki transumptiókori törvényes hitelesités pártján állanak.

[3]) 1640-ben vette nőül a kivándorlott Petki Ferencz házastársát, (Haller Diar.) Kállaynál id. h. 225.

[4]) Kőváry L. id. h. 18.

Ezen Zsigmond az, kinek emlékezetére már Erdély történelmében nyomokat találunk. 1682-ben a deputatio tagja, 1688-ban a császári seregeknek szénát, zabot gyüjt. Később kir. táblai ülnök, és végre Torda vármegye főispánja. Meghalt 1700 körül. Neje Angyalosi Krisztina, ki már mint özvegy az 1349-ki balhirü oklevelet ezen évben Fejérvárott az országgyülésnek bemutatta, és átiratta. Zsigmondtól a leszármazás igy jő le:

- Zsigmond. (Angyalosi Krisztina.)
  - György 1704--42. (Petki Teréz.)
    - István — ez ág nemrég halt ki. (b. Jósika Bora.)
      - János † 1784.
      - Ferencz 1804.
    - Báró Zsigmond. (Prinyi Klára.)
      - György. (Gr. Lázár Anna.)
        - Zsigmond †.
        - György (Gr. Petki Mari
          - Károly †.
          - József. (Katona L.)
        - Mária.) (Gr. Kornis Imre.)
      - Teréz. (Gál Józsefné.)

A táblázaton látható Zsigmondnak fia György a Rákóczy fölkeléskor Szebenbe menekült; onnan oláhországbai menetel ürügye alatt eltávozik és Rákóczyhoz szegődik. A forradalom végefelé elfogatik. Később a kormány kegyébe jut, s kormányszéki titoknok lett. Ennek fia Zsigmond 1755-ben ujra [1]) báróságra emeltetik. Ezután többnyire a királyi táblán hivataloskodtak. János Zsigmondnak fia 1784-ben halálos ágyáról adá sajtó alá Korneck után versekben forditott Kodrus drámáját. Testvére Ferencz 1804-ben lett kir. táblai ülnök [2]). A család mint a táblázat mutatja Erdélyben most is virágzik.

Balka család. Szepes megye számitja e családot nemesei közé.

Balku család. Bihar megye nemes családai között foglal helyet. Hadházról irja magát. Czimere egy jobb kar, mely zászlót és buzogányt tart.

Balla család. Több ilynevü nemes család van a magyar korona alá tartozó országokban. Lakhelyük kivált Heves, Pest, Szabolcs és Vas vármegye. Ezt — mit itt elöl emlitek — János alapitá, ez

---

[1]) Tekintve az 1349-iki oklevelet.

[2]) Kőváry id. h.

szerezvén a nemességet saját és neje Szabó Magdolna, ugy Balla Jakab, és ennek neje Karteli Ilona részére II. Ferdinand királytól Sopronban 1622-iki julius 15-kén czimeres nemeslevél által, melyen a kihirdetés helye és kelte az elmállott irás miatt már nem olvasható [1]). Ugy látszik e család a Jász kerületben élt.

Balla család. E családnak nemességét Balla Mihály szerezte III. Károlytól 1714-ben ily czimerrel: a kék mezőben zöld pázsit fölött párducz áll, első jobb lábával egy szőlőfürtöt tart. A paizs sisakja fölötti koronán vörösbe öltözött emberi kar nyugszik kardot villogtatva. A foszladék innen aranykék, onnan ezüstpiros [2]).

Balla család. Ez 1720-ban april 20-kán nemesedett meg. A nemeslevelet Balla Péter és Mihály kapta III. Károly királytól ily czimerrel: kék mezőben zöld tér fölött nyakán átnyilazott vérző hattyu áll, és a vért baloldala felé van fordulva. A vért sisakja fölött pánczélos kar kivont kardot markol. Foszladék jobbról fehérkék, balról sárgavörös szinü.

Balla család. Pestmegyei nagy-kőrösi tősgyökeres magyar család. A mult század elején élt Nagy-Kőrösön Balla Gergely, kit 1708-ban a város védelme közben a ráczok csaknem halálra vagdaltak, de ki sebeiből fölépülvén még 1743-ban is élt. Ennek fia ismét Gergely (II.) a hazai törvény tanulására adván magát, e végett 1730-ban Pozsonyban, 1731—1734-ben Bécsben szerzett gyakorlati ismereteket. Ez időben kezdé gyüjteni később 2000 kötetre szaporodott könyvtárát. 1735 körül visszakerülvén Nagy-Kőrösre előbb mint jegyzője, utóbb mint birája e városnak a községi ügyekre nagy befolyással volt. Született ez 1710 táján, és élt még 1772-ben. Több kéziratban maradt munkái közől becses hagyomány tőle a nagy-kőrösi krónika [3]).

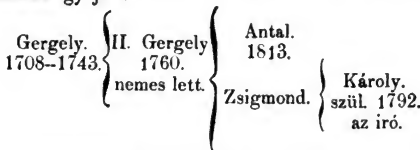
E Gergely szerzé családjának a nemeslevelet Mária Terézia királynétól 1760-ki juliusban ily czimerrel: a vért függőlegesen két részre oszlik, melynek jobboldali ezüst osztályában egy kőrösfa emelkedik. A baloldali kék

[1]) Az eredeti armális a Jászkun kerület levéltárában áll Jászberényben.
[2]) Collect. Herald. Nro 618.
[3]) „Nagy-kőrösi Krónika." Irta Balla Gergely. Jegyzetekkel s oklevéltár-

mezőben egyszarvu ágaskodik, szakálla és körmei aranyosak. A vért sisakján korona, és abból ismét az egyszarvu emelkedik ki. A foszladék jobboldalról ezüstzöld (ritkaság a magyar czimereknél) baloldalról aranykék szinü [1]).

Tán nem csalódom, midőn azt vélem, hogy e czimerben a körösfa azt akarná jelvényezni, miszerint a család Kőrös városában termett.

A családfa igy jő le:

II. Gergelynek fia A n t a l szintén a tudományosság terén működött, mint mérnök latinul egy vizerőgépészeti latin értekezést nyomatott 1784-ben. Azután Pest megye mérnöke lőn. A Dunát és Tiszát Szolnoktól Pestig összekötő csatornatervet készitett. Pest megye helyzeti térképét is adá [2]). A Ludoviczeára végre 500 frtot, és egy hadi atlást ajánlott [3]). Jelenleg unokája él.

Gergely másik fiának Z s i g m o n d n a k fia K á r o l y született 1792-ben N. Kőrösön, Pest megye kapitánya volt. Ő irta a kedves „Z s e b t ü k ö r t“ versekben 1836-ban. A magyar academiának lev. tagja. Jelenleg pestmegyei jószágán él.

II. Gergelynek Halász Zsuzsannától szül. fia volt L á s z l ó is, kinek fia E n d r e 1848-ban Pest megye 2-ik alispánja.

Balla család. E czikk alatt kell még előszámlálnom a B a l l a néven előforduló régiebb személyiségeket. Ilyen b á c s i B a l l a V i n c z e, ki 1445-ben Hunyady János levelét vivé a franczia királyhoz [4]). Hont megyében pedig a XVII. század közepén találunk e családnévre a midőn Ipolkeszin másfél telket Palásthy János Balla A n d r á s n a k,

---

ral ellátva, kiadták Szabó Károly és Szilágyi Sándor. 1856. Ennek előszavából vannak ez eddigi adatok.

[1]) Collect. Herald. Nro. 79.

[2]) Horányi: Nova Mem. 270.

[3]) 1812: 2-dik törvényczikk.

[4]) Balla néven nevezi őt Budai, de ez nagyon kétséges. A franczia király őt válaszában Vicentius de Bola, de Bathia miles et canczellariusnak nevezi. Teleky B a l á z s váradi kanonoknak irja. L. Hunyadyak kora. I. 246. lap. 3-ik jegy alatt.

és Lőrincznek 1654-ben zálogképen vall be [1]). Az ujabb időben (1810-ben) pedig Szatmár megyében a porcsalmai és sályi közbirtokosok között leljük e nevet.

Balla család. (Csik-szent-mihályi.) Mint előneve is mutatja, székely csik-széki család. Mihály kir. táblai ülnök volt. Meghalt 1850-ben. Fiai Mihály, László, István [2]).

Balla család. (Tasnádi.) Erdélyben közép Szolnokban székel.

Ballarini család. Külföldről beszármazott család. Károly 1840-ben kap indigenátust.

Ballastrazi család. Czimeres nemeslevelet kap Jakab és Ágoston III. Károly királytól 1725-iki február 20-kán. A czimer egy vizszintesen kétfelé osztott vért, melynek felső fekete mezejében egy arany oroszlán nő ki vörös kiöltött nyelvvel és körmökkel, és hátra fölkondoritott kétágu farkkal. Az alsó ezüst mezőben vörösbe öltözött kar nyilat röpit ki aranyos ivből. A vért fölötti sisak koronáján ugyanolyan kar nyilazik. Foszladék innen aranyfekete, onnan ezüstvörös [3]).

Ballibány család. Tivadar, Jakab és János megnemesittetnek III. Károly király által 1722-iki dec. 5-kén kelt armális által ily czimerrel: A vért kék mezejében zöld tér fölött magyar vitéz vörös öltönyben, sárga csizmában, nyestprémes föveggel fehér lovon zöld nyeregben ül, jobbjában kivont kardot villogtat, a balban a kantárt tartja. A vért sisakja fölötti koronán pánczélos kar kivont kardot emel. A foszladék jobbról ezüstvörös, balról aranykék [4]).

Balling család. Ebből János 1631-ben Munkács vára kapitánya volt, kinek Katalinnal az erdélyi fejedelemnővel volt baja [5]), ki akarván őt szép móddal a kapitányságból túrni, helyébe pedig Csáky Istvánt behelyezni, és ekképen a várat is birtokába keriteni, de Balling János észrevévén a cselt, nem hagyá magát megcsalatni [6]). Jánosnak fia volt György, veje pedig Lövey Gergely, kik János makacssága miatt el is fogattak [7]). Később ismét tün föl.

Balling család. Ennek czimert és nemességet Balling

[1]) Sz. Benedeki conv. Prothoc. 1654. folio 24.
[2]) Kőváry id. h. 257.
[3]) Collect. Herald. Nro. 320.
[4]) Collect. Herald. Nro. 350.
[5]) Kemény János önéletirása. Kiad. Szalay L. 116.
[6]) Szalárdy : Siralmas krónik. 67.
[7]) Kemény J. önélet. 225. l.

György szerez III. Károly királytól 1720-ban dec. 1-jén. A czimer egy vért, melynek kék mezejében zöld téren daru áll egy lábon, másik lábában követ tart. A sisak fölött három toll leng: fehér, vörös és kék. A foszladék innen fehérkék, onnan fehérvörös [1]).

Ballók család. Dersről irja előnevét. Székhelye Küküllő vármegye.

Ballum család. Lakhelye Bács-Bodrog vármegye.

Ballya család. Temes megyében székel.

Baló család. Magyarországban is lelünk e névre Nógrád megyében, hol 1598-ban Baló György özvegye él [2]). Erdélyben Baló László lett történeti személy, mint Apaffy Mihály követe a török portára 1667-ben [3]) a Vesselényi-féle összeesküvés alkalmával. 1770-ben pedig nagy-baczoni Baló Ferencz erdélyi fejérvári őrkanonok. — Jelenleg Csik-székben és Torda vármegyében.

Balogh család. Oly családnév, mely már szent István korában a Turingiából fridburgi Altman által beszármazott jövevény nemzetség (genus) nevéül is szolgált Bolug [4]) és Baliogh név-alakban. Ebből pedig miféle családok fejlettek ki időjártával, aligha foghatná bár ki is meghatározni.

Legrégibb Balogh családnak tartom kétségkivül azon Baloghokat, kik Gömör megyében — hol Balog helység és Baloghvár romjai jelenleg is megvannak, — hajdan virágzottak. Ebből a XIII. századtól kezdve néhány izen három ágazatot mutathatni föl.

Lehoczky szerint [5]) az egyik ágazat imez:

Balogh Domokos. 1293. gömöri főispán.	Mihály.	Miklós gömöri alispán. 1396.	Miklós alispán.	Péter másképp Pető, gömöri alisp. és vajda.
				László. (Derencsényi.)
	Dienes.			

E táblán is, mint látjuk a végső izek már valószinüleg uj családnevet alkotának.

---

1) Coll. Herald. Nro. 451.

2) Proth. C. Neograd anni 1598.

3) Arpádia I. köt. 267. lap. oklevél.

4) M. Sim. de Keza de Orig. et gestis Hung. kiadta Podhraczky Budan 1833. 81. lap.

5) Stemmatographia P. II. 28.

A másik két ágazat [1]) hihetőleg kapcsolatban áll a fönnebbivel:

István. a XIII. században.	{	Miklós (másképp Kucsor) Pál.	}	Miklós.
Domokos. a XIII. sz.	}	Péter. Miklós.	}	Miklós.

Ez ágazatbeliek 1297-ben osztályos pörben állnak. Domokos ága Derencset és Osztránt kapja; István gyermekei pedig Hrussót. Az osztálylevél megerősitve kiadatik Bebek Detre által 1399-ben Baloghi (de Balogh) Gergelynek fiai János és Gergely részére. — 1405-ben a pör kiujult, és ekkor két Miklós, Domokos- és Istvánnak fiai osztálylevelüket Gara nádor által ujból kiadatták. E Balogh család tagjai a család ősi fészkén Baloghvárán kivül laktak a budikfalvi kastélyban, mely most Hradistya néven fordul elő, a Derencsénieknek nevezettek pedig Derencsen és egyébütt is [2]).

E gömörmegyei Balogh családtól vagyis inkább nemzetségtől eredeztetik a Széchy kihalt család is [3]). Ezenkivül valamely Balogh család viszi-e hozzájok föl származattábláját, családi okmányok istápolása nélkül itt eldöntetlen marad. — Annyi ilynevü család között, midőn történelmünkben legtöbbnyire e vezetéknév előnév (praedicatum) használata nélkül emlittetik, tévedés volna ezen személyiségeket vaktában családokra elosztanom. Az ily egyéniségeknek egy külön czikket szentelendek. Azon Baloghokat pedig — kikről bizonyos — hogy különböző családhoz számitattak, külön családcsoportozatokban a következőkben adandom:

Balogh család. (Almási.) Itt csak jegyzésképen emlitem meg, mikép Almás helység van Komárom megyében, és annak birtokába 1540-ben Balogh Miklós más tizenegy családdal zálogos czim alatt iktattatik be [4]). Jelenleg ily előnevü család Borsod megyében van, honnan Pál az orvos dr. magyar academiai rendes tag, stb. Pestre származott Született ez borsodmegyei Nagy-Bárczán 1794-ki

[1]) Bartholomaeides id. h. 173.
[2]) U. ott 173.
[3]) Car. Wagner Collectanea Geneal. historica. Dec. II. 113. és Ms tom. LXX. 139.
[4]) Fényes: Komárom vármegye 176. l.

oct. 18-kán. Fiai Zoltán szül. Pesten 1833-ban, kitől költemények jelentek meg, és Tihamér.

Balogh család. (Al-pestesi.) Erdélyi család, melyből Máté 1668-ban a Bethlen Domokosért adott kezeslevélben 500 frtig kezeskedik [1]).

Balogh család. (Bagyoni) e családnak lakhelye Küküllő vármegye.

Balogh család. (Barátosi.) Kraszna megyében székel.

Balogh család. (Bábolnai.) Veszprém megyebeli nemes családul emliti Lehoczky.

Balogh család (Czempeházi.) Ily előnévvel is élt Balogh család, ma ismeretlen.

Balogh család. (Déesi.) Erdélyben belső Szolnok megyében van lakhelye.

Balogh család. (Galanthai gróf és nemes.) Előneve pozsonymegyei eredetünek, alább közlendő czimere pedig a nebojszai Baloghokkal vérséges viszonyúnak mutatja. A galanthai előnevet az Eszterházy és Fekete családdal közösen viseli, valószinüleg közös adomány jogán [2]). Családfája a XVI. században élt Udalriktól kezdve itt következik [3]):

- Udalrik. (Menyei N.)
  - I. János. 1599. (Bori Redneky Anna.)
    - II. János
      - I. István, 1701. (Faiszi Ányos Teréz.)
        - III. János.
        - II. István. (Gr. Schlosberg Anna.)
          - Krisztina (Szendrői Török Andrásné.) 1776.
    - II. Miklós.
    - György
      - Ferencz.
    - Pál
      - Anna (Zádory Istv.)

Lásd még a köv. lapon.

[1]) Arpádia I. köt. 274. lapon, hol maga az oklevél közöltetik.

[2]) E családnál is sajnálva kell kijelentenem, hogy teljes leszármazási táblázatot nem közölhetek. Az ily szétágazott terjelmes családfa az annyi Balogh nevezetü külön álló családnál az eligazodást könnyitette volna.

[3]) Geneal. auth. fol. lat. Nro. 207. Tom. II. — És a szendrői Török család ágazattáblája szerint. Különbség köztük az, hogy amabban I. István, Ányos Teréz férje is Jánosnak iratik. Én az utóbbinak több hitelt adtam.

Udalrik. (Menyei N.)
- I. Miklós. †.
- Magdolna.
- Bora. (Szécsényi Nagy Jánosné.)

Az e családfán látható egyik Miklós 1685-től váczi püspök [1] meghalt 1689-ben. — III. János Gömör megyének volt 1757-től 1764-ig alispánja, egyszersmind hontmegyei is [2]). De Nógrád megyében is 1763 tól 1765-diki dec. 7-kig alispánságot viselt; azután cs. k. tanácsos és hétszemélyes táblai ülnök lett. Testvére II. István Bars megye alispánja volt. Ezek egyikétől származott (ugy hiszem III. Jánosnak fia volt) az a hires János, ki e század elején nyolcz országgyülésen mint ellenzéki szónok vezérkedett. Született ez Nógrád megyében Podrecsányban. Pesten ügyvéd volt 1780—1782-ig. Ekkor Bars megye tiszt. főjegyzője, majd Komárom vármegye főjegyzője lőn. Komárom megyének 1794-ben másod, 1806-ban pedig első alispánja lőn. Az 1792-ki, 1796-ki, 1802-ki, 1806-ki, 1807-ki, 1808-ki országgyülésen Komárom megyének, az 1811-kin és 1825-kin pedig Bars megyének követe volt. Meghalt Füssön 1827-ben sept. 23-kán kora 68. évében. A következő évben arczképét Bars megye ünnepélyesen függeszté föl gyüléstermében. Ennek gyermekei a következők:

1. Kristóf.

2. Lőrincz, született 1787-ben aug. 10-kén Ó-Gyallán, jelesen játszott hegedün.

3. János, előbb huszár, majd Bars megye tisztviselője, és a követségben azon megye részéről az $183^2/_6$-ki országgyülésen atyjának utóda hasonló szellemmel és ékesszólással. Később Bars megye alispánja. De atyja folytonos jellemi ingatlanságának nem látszott hű követőjeül. A nemzetgyülésen is Bars megyét képviselte. Azután harczolt mint őrnagy, és kormánybiztos volt a fölkelőknél. Mint ilyen kibujdosott.

4. Julianna, ocskai Ocskay Lajosné.

5. Otilia, simonyi Simonyi Lőrinczné.

6. Borbála, Platthy Mihályné.

Végre tán a táblázaton látható I. István volt azon István,

---

[1]) Deserici: Hist. episc. Vacien. 202—209.

[2]) Bartholomaeides id. h.

ki 1698-ban Tószeg, Abony és Palátics helységbeli részjószágaira oltalomlevelet kapott I. Leopold királytól. — Jelenleg a család több megyében birtokos.

Czimere a nemesi ágnak kék mezőben kettős farku kiöltött nyelvü álló oroszlán, mely jobb első lábában kardot, bal lábában kettős keresztet tart. A sisak fölötti koronából ugyanaz emelkedik föl. Foszladék jobbról aranykék, balról ezüstvörös.

De van e családból grófi ág is. Ennek alapitója László volt, ki 1760-ban altárnok, azután sz. István-rend vitéze, m. kir. helytartósági irodaigazgató és országos főlevéltárnok volt, és 1773-ban grófságot kapott. Ekkor ezen ágnak czimere is megbővitetett. A vért vizszintesen kétfelé osztatott. A felső ezüst mezőben kiterjesztett szárnyakkal galamb van. — Az alsó kék mezőben hármas zöld halmon megmaradt az ősi czimer: az oroszlán karddal és kereszttel. — A vért fölött grófi korona, azon három sisak, a jobboldali sisak koronáján oroszlán áll, az alsóhoz hasonló; a középső sisakon a galamb repül föl, a baloldalin sziklatetőn vörös födelü torony emelkedik. A két felső sisak körül a foszladék ezüstkék; a középsőé aranykék. A paizst jobboldalról aranyos griff, baloldalról szárnyas fehér egyszarvu tartja [1]). A czimert lényegtelenebb részei elhagyásával itt a metszvény mutatja.

Balogh család. (Gyalakutai.) Ezen családot Lehoczky Vas megyeinek emliti.

Balogh család. (Mankó-büki.) Ily előnevü családot József által ismerünk, ki 1825-ben mint alhadnagy szolgált a császári hadseregnél. Ugyanebből Károly (1846-ban) a 2-ik dragonyos ezrednél alkapitány.

Balogh család. (Nebojszai.) Eredeti helye Pozsony megye. A galanthai Balogh családdal egy törzsből eredettnek mutatja a hasonló czimer is. A kétfelé szakadás birtokosztálykor történhetett, midőn az egyik testvér Galanthát, a másik az ehhez közel eső nebojszai birtokot kaphatta. E kétfelé szakadás — alapos bizonyitékok

[1]) Adami: Scuta Gentil. Tom. I.

hiányában — csupán a családfák állásából következtetve, a XVI. század közepén történhetett [1]).

Lehoczky — nem tudni, mi kútfőből — már ugyan a XV. század közepétől kezdve közöl egy öt izre terjedő családfát, melyen B e n e d e k Nebojszáról irottnak adatik elő, épen ennél, ugy D i e n e s nél is, kit pozsonyi főispánnak mond, az évszámot nem közli. Ezen családfa igy következik [2]):

- László 1469.
  - Tamás 1508.
    - Porkoláb Dienes.
  - Péter.
    - János.
      - Benedek (Nebojszai.)
        - N. (Hédervary Lőrincz neje.)
        - N. (Amade Lénárd neje.)

Közölve ezt tudomás végett; — a nebojszai Baloghok családfáját egy Pörben törvényesitett táblázat szerint — habár nem korunkig — de hitelesebben igy hozza le a családot [3]):

- Nebojszai Balogh Ferencz 1552. Semptei várnagy. (1. Csepeni Bily Agata. 2. Bajnai Both Dora.)
  - Lukács. (Dalkai Hathalmy Anna.)
    - Ambrus.
      - Dora (Szamaróczy Ján.)
    - Ferencz. 1631. (Ocskay Zsu.
      - Kata. (Ocskay Jánosné).
    - Anna. (Apponyi Györgyné.)
    - Lukács.
      - Zsuzsa. (Nagy Jánosné) 1654.
      - Erzse. (1. Ocskay Gásp) (2. Bucsány Zs.)
  - István (felsőfóki Fóky Anna.)
    - Erzse. (Slavniczai Sándor Lászlóné.)
    - György.
      - Zsófia.
      - Erzse.
      - Bora. (Ghiczy Pálné.)

Ezen ágazatnak leányági utódai közt a Szentiványi, Fejérváry, Somogyi, báró Révay és Ghiczy családot találjuk.

---

[1]) Valamint a galanthai, ugy a nebojszai Baloghoknál ohajtottam, hogy a családtól egy hiteles nemzedékrend szerint a hézagot kipótolnom alkalom adatott volna.

[2]) Lehóczky Stemm.

[3]) Geneal. auth. Ms. f. lat. Nr. 207. Tom. I.

Valószinüleg az e táblázaton látható (minden bizonynyal pedig e családbeli) volt azon István, kit az 1635-ki országgyülés [1] a győri és komáromi árkolások megvizsgálására, 1638-ban [2] pedig a fölebbezések átnézésére kinevezett.

Czimere e családnak kék mezejü paizsban egy kettős farku álló oroszlán, mely első jobblábában királyi pálczát, ballábában kettős aranykeresztet tart. A sisak koronájából mindenben hasonló oroszlán emelkedik ki. A foszladék innen aranykék, onnan ezüstvörös [3]. A galanthai Baloghokétól csak abban különbözik, hogy ott az oroszlán a kir. pálcza helyett kardot tart.

Balogh család. (Ócsai.) Adományos család. Előnevét pestmegyei Ócsa helységtől vette, a XVII. században tünik föl belőle Dániel, ki Nógrád megyében a b.-gyarmati várban székelt; és mint katona kapitány volt [4] Iratik véglesi várkapitánynak is. Fiát Jeromost török rabságból váltá ki. Tőle igy következik a leszármazás:

- Dániel. (Bogdányi Gáspár leánya Mária.)
  - Jeromos.
  - Mihály 1651. (Baloghy Eszter.)
    - Gáspár. (1. Madács Zsófia. 2. Palásthy Bora.)
      - Az 1-sőtől:
        - Rachel. (Pajor Mátyásné.)
      - 2-diktól:
        - Eszter. (Dacsó János.)
        - Zsuzsa. (Zmeskal Lőr.)
        - János (Beniczky Júlia.)
        - Ferencz. (Egry Kriszt.)
        - Gábor (1. Radványi Erzse, kitől (2. Bakó Zsuzs.)
          - László.
          - Zsuzsa (Skrabák Sámuelné.)
    - István. (1. Palásthy Mária.) (2. Kubinyi Mária.)
    - Zsófia (Bene Andr.)
    - Mihály (Gerhard M. Magd.)
      - Pál.
        - Pál † 1824. (Foglár Anna) † 1835.
      - Bora. (Tihanyi D.)
      - Gáspár †.
      - Lőrincz †.
      - Ádám †.
      - Mihály †.
    - György. (Battik Erzse.)

[1]) LXIII. törv. czikk.

[2]) XXIII. t. cz.

[3]) Adami : Scuta gentil. Tom. I.

[4]) Lehoczky : Stemm. 28. Mint Gyarmaton kapitányt emliti. De ennek sehol nyomát nem leltem, ellenben hogy a gyarmati várban lakott, több 1632—1655-ik évi oklevél igazolja. Véglesen is kapitánynak iratik.

A táblázaton lévő Pálnak fia Pál táblabiró 1818. nov. 3-kán nógrádmegyei Borsos-Berinkére és Szomolyára Tihanyi Tamás sógorával nádori adományt kap. Meghalt 1824-ben jan. 24-kén. Neje tésai Foglár Anna, meghalt 1835-ki april 7-kén.

E családból volt Mihály 1770-ben Nógrád megye szolgabirája. Zsigmond 1760-ban táblabiró, lakhelye Bágyonban Nógrád vármegyében.

E családból volt végre Péter, kiben a család ujabbkori culminatióját érte el. Ez 1773-ban nógrádmegyei főszolgabiró, 1783-ban helyettes alispán ugyanott, azután a hétszemélyes tábla ülnöke, val. belső titkos tanácsos, és 1802-ben zólyomi főispán [1]). Végre az udv. kanczellariánál előadóvá. 1789-ben az evang. hitfelekezet főgondnokává választá. Az 179⁰/₁-ki országgyülésen hathatósan védte a vallás szabadságát. Meghalt 1818-ki october. 16-kán Nógrád megyében [2]). Leányai: Johanna losonczi Gyürky István exczíás neje, és Karolina garamszeghi Géczy István (később zólyomi főispán) neje.

Czimere a családnak mint itt látható, kék mezőben két fejü sas kiterjesztett szárnyakkal. A sisak koronáján ugyanaz. Azonban a család egynémely tagja (p. Mihály 1770-ben) némely különbséggel viselé ugyanezt. Tudniillik: a vérten két fél sas között korona, és felül csillag áll. A sisak fölött pedig kiterjesztett két sas-szárny között kar könyököl kardot villogtatva.

Balogh család. (Radnóti.) Erdélyben, Kőváry szerint kihalt család.

Balogh család. (Ramocsaházi.) Zemplin megyében Czéken közbirtokos. Belőle János Czéken (1833.) neje Urbányi Klára Gömörből. — Zemplinmegyei Balogh család Szirmay szerint (1805.) köz-

---

[1]) A beiktatási alkalommal mondott beszédek kinyom. Beszterczén „Dictio, qua St. et Ordines C. Zoliensis Exc. D. Petrum Balogh de Ócsa etc. die 28. M. martii 1802. venerati sunt.

[2]) Justa Funebria Exc. et Ill. D. Petro Balogh de Ócsa etc. die 16. octob anni 1818. subito e vivis erepto, in templo aug. conf. addictorum Szirákensi, die 22. ejusd. mens. facta. Pest. 1819. Tót nyelven Walentiny Jánostól.

birtokos Gesztely, Barancs, Magyar-Isép, Kolbása, Mihályi, Lasztócz, Gercsely, Málcza, Lasztomir és Czéke helységben.

Balog család. (Sélyci) E családból két tudós vált ki. Az egyik István II. Rákóczy György udvari papja [1], majd Pápán lelkipásztor és Dunántúli superintendens, meghalt 1692-ben. Magyarul adott ki: Temető-kert, és Utitárs czim alatt stb. czimü munkákat. Péter szintén iró volt [2].

Balog család. (Parasznyai.) Benedek kapja 1535-ben a czimereslevelet, melyben parasznyai előneve is ott áll [3]. A czimer ez: kék vérten zöld tér fölött koronából piros nyelvét kiöltött medve nő ki, és első jobblábában vörös szalagon két kulcsot tart. A sisak fölötti koronán ugyanaz. A foszladék innen ezüstvörös, onnan aranykék.

Balog család. (Máskép Füleki.) A XVII. században Nógrád megyében fordul elő. Idősb Mihály ki egyszersmind Füleki-nek is iratik, 1676—78-ig ülnök. Fia ifjabb Mihály 1689-ki jul. 4-től — 1693-ki aug. 21-ig ugyanott szolgabiró volt [4]. Czimere a családnak a vért mezejében bajnoki kar, mely kardot villogtat, a sisak koronáján pedig három strucztoll lebeg.

Balog család. Balog János és András, Motyovai Istvánnal és Molnár István- és Jánossal egy czimeres levélben nemesittetnek meg III. Károly király által 1718-ban. A czimerpaizs kék mezejében zöld tér fölött daru áll egy lábon, másik lábában követcskét tartva. A sisak koronáján kiterjesztett szárnyakkal fehér galamb zöld ágacskát tart. Foszladék jobbról ezüstvörös, balról aranykék [5].

Balog család. Szintén czimerleveles család, az armálist 1758-ki septemberben Balog István kapja [6]. A czimerpaizs vizirányban kétfelé oszlik. Az alsó ezüst mezőben zöld térből három piros rózsa emelkedik ki; a középső egyenesen áll, a rózsa középgombja arany. A felső kék mezőben arany oroszlán menni látszik, dühös tekintettel, kiöltött nyelvvel; első jobblábát tartván csupán föl, melybe egyenes kardot szorit. A sisak koronájából pánczélos sisakos bajnok emelkedik ki, jobbjában kivont kardot, baljában a paizsbelihez hasonló három pirosrózsát tartva. Foszladék innen aranykék, onnan ezüstvörös.

---

[1]) Horányi: Mem. Hung. III. 237.
[2]) Sándor könyvesház.
[3]) Collect. Herald. pag. 106.
[4]) Nógrád vm. jegyzőkönyv és oklevelek.
[5]) Collect. Herald. Nro 535. és Adami: Scuta gentil. Tom. I. 88.
[6]) U. ott Nro 50.

Balogh család. E családot Balogh M i h á l y alapitja, ki II. Ferdinand királytól 1628-ban Debreczenyi Dániellel együtt egy czimereslevelet[1]) kapott.

Balog család. E család részére a nemességet Balog J á n o s és M i h á l y szerzik III. Károly királytól 1726. junius 23-kán ily czimerrel: a vért ezüst mezejében zöld tér fölött hadi ember áll vörös arany gombos és zsinóros magyar ruhában, sárga csizmával, fején fekete czobolyprémes vörös föveggel, melyen három — fehér, fekete és sárga — strucztoll leng, jobbjában kardot villogtat. A sisak koronáján vörös öltönyü kar könyököl, markában kivont karddal. A czafrang mindkét oldalról ezüstvörös[2]). M i h á l y Nógrád megyében lakott, és ugyanott az 1755-ki investigatiokor ez armális fölmutatása mellett kétségtelen nemesek lajstromába iratott[3]). Már előbb az 1734-diki évben is hasonló eredménynyel előmutatá.

Balog család. E család nemességet 1761-ben kap[4]) ily czimerrel: a vért vörös mezejében kinyilt fehéreskék buzavirág van, ugy hogy három levelet képez, és a háromszögből három megért kalász nyulik ki. A sisak koronájából vörös ruhás, sárga öves magyar bajnok áll, fejében kalpag vörös tetővel; jobbjában lándzsát, baljában háromszál kalászt tartva. Czafrang jobbról aranyvörös, balról ezüstvörös.

Balogh család. 1793-ban Mihály nemesittetett meg[5]) ily czimerrel: a vért egészen kék mezejében jobbról balra le rézsut két folyó látszik, melynek fölsőbbikén fölfelé menni látszik egy kiöltött vörös nyelvü arany oroszlán, első jobblábát ragadozásra készen tartva. A paizs szögleteiben jobbról arany csillag, balról két arany és egy ezüst gömb látszik. A sisak fölötti koronából arany oroszlán nő ki, első jobblábában kék nyilat tartva hegyével fölfelé. A foszladék innen aranykék, onnan ezüstkék[6]).

Balogh család. (Ugocsa megyében.) Eredete ismeretlen, valamint az előbbiek valamelyikéveli összeköttetése is, azért külön emlitem. Egyike azon családoknak, melyek Ugocsában Péterfalvára 1750-ben nádori új adományt nyernek. Ott birtokos Z s i g m o n d

[1]) Körmöcz város levéltárában van az eredeti armális.
[2]) Collect. Herald. Nro. 330.
[3]) Proth. Cott. Neograd. anni 1755.
[4]) Adami id. h. I. köt.
[5]) Collect. Herald. 134. lap.
[6]) Adami id. h. I. köt.

1805-ben is, sőt ugyanez Farkasfalván és Veléten. Demeter Farkasfalván; — András Tivadarban és Dabólczban, ugyanott István is; — György, József és Pál Forgolányban közbirtokosok. (1805.) János az 1800-ki nemesi fölkeléskor alhadnagy [1].

Balogh család. Szintén nemes család, melynek czimere ez: a vért alján hármas dombon korona fekszik, azon kar kardot villogtat; a kar könyöke fölött csillag fénylik. A sisak fölötti két kiterjesztett sas-szárny között szintén csillag ragyog. E családból Ferencz (1805.) a m. kir. helytartóságnál hivataloskodott.

Balogh családbeliek. E czikk alatt még néhány Baloghot kell megemlitenem, azokat tudniillik, kikről nem tudhatni adatok hiányában, hogy melyik családból eredtek. — Ilyenek András 1552-ben Eger védelmében [2].

Barnabás, hihetőleg erdélyi, Báthori Istvánt Lengyelhonba követte, és vele harczolt.

Ferencz, 1568-ban Szapolyay részéről Konstantinápolyba Orbán Miklóssal a szokott adót viszi.

György, mint ifju hajdu esik el 1605-ben [3].

Mátét 1657-ben az erdélyi rendek I. Rákóczy György miatt a tatár khán megengesztelésére küldik.

István 1703-ban Rákóczy ellen csapatot vezérel, azután hozzááll (valószinüleg a galanthaiak közöl való). Jelenvolt a gerencséri ütközetben is.

Ádám szintén Rákóczy mellett harczolt és az 1710-ki romhányi csata után is a Dunán túl pusztitott, mig Szegszárdnál elfogatván, Pálfi János parancsára lefejeztetett. Testvére Péter Erdélyben dulongott.

István II. Ferdinand részéről a szőnyi békekötéskor követségben járt a törökhöz [4].

Sándor szintén nemes szüléktől származott. Jesuita lett 1761-ben, és latin verseket nyomatott [5].

Balogh Soós Mihály 1764-ben orvos lett külföldön [6] stb.

Végre ismerek egy Balogh családfát, mely ugy látszik a gömörmegyei Balogh vártól eredett Balogh ivadék származását és né-

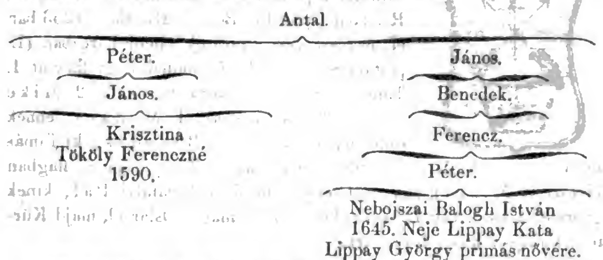
---

[1]) L. Szirmay: Cott. Ugocsa több lapján.
[2]) Forgách: Comment. 85. l.
[3]) Bethlen Volf. Hist. Tom. VI. 298.
[4]) Tudom. tár. 1838. IV. 267. l.
[5]) és [6]) Horányi: Nova Mem. 276—277.

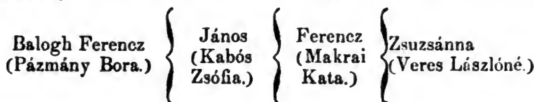
mileg a nebojszai Balogh család leágazását kivánná kimutatni. De mert nem hordja magán a hitelesség bélyegét, csupán a munka teljessége végett itt a Balogh családok végén közlöm azt, mint kézirati gyüjteményben [1]) találtam.

Balogh Menyhért (Melchior de Balogh.) Aba király alatt hadvezér 1040-ben. Fia János első szerző Salamon kir. idejében 1070-ben. Ennek fia Baloghvári Márton honti főispán 1115-ben. Ez nemzé Istvánt (szintén de Baloghvára), ki 1170-ben élt. Ennek fiai Menyhért (de Baloghvára) kapitány II. András alatt 1205. Testvére János pedig sz. benedek rendi apátur 1205-ben.

Most emlitett Menyhértnek fia Bertalan, kinek Péter, kinek András, ki elveszti Baloghvárát, és Lengyelországba fut 1310-ben. De ezen Andrásnak fia ismét Péter 1350-ben már visszajő Magyarországba és nemzé Albertet, ki Zsigmond király alatt kapitány volt 1421-ben. – Albertnek fia Zsigmond, ennek Lajos, ennek Antal Mátyás király korában 1490-ben kapitány. Antaltól folytatólag igy hozatik le állitólag a család:

Balogh család. Legvégül még egy ily névről kell töredék családfát közlenem, mely mint látszik erdélyországi ilynevü családot érdekel. E családfa fején Ferencz áll, és tőle igy folyik a leszármazás [2]):

[1]) Hevenesi: Mss. GG. Tom. XXVIII.
[2]) Deductiones et tabellae. Ms. f. lat. Nr. 213.

Baloghdy család. Zemplén megye czimerleveles nemesei közé tartozik Szirmay szerint.

Balogfai család. 1727. nemesittetett meg. Czimerül ugyanazt kapta, mit Balog János és Mihály 1726-ban és mint fölebb leiratott. A vért ezüst mezejében vörös ruhás magyar vitéz, jobbjában karddal, fövegén három strucztollal. A sisak koronáján vörösbe öltözött kar kardot villogtat. Foszladék mindkét oldalról ezüstvörös [1]).

Baloghy család. (Baloghi.) Egyike legrégiebb nemes családainknak. Czimere: mint e rajzon szemlélhető, kék mezőben arany korona, azon kürt fekszik, a kürt fölött kard áll, és keresztbe téve két nyil hegyeikkel fölfelé. A vért sisakján ismét ugyanaz.

Eredete a családnak a XIV. század végeig megy föl, azonban származtatják egy törzsből a poltári Soós családdal is ekképen: Radon ispán IV. Béla király alatt 1233-ban él, és részt vesz a tatárok elleni harczban (L. poltári Soós család). Radonnak négy fia volt. 1. Tamás, kitől a poltári Soósok. 2. Mike és 3. Tóbiás kihaltak. 4. Modacs, ennek ismét három fia volt a) Benedek, ki Tamás fiában hal ki; b) Mike, kitől a mikefalvi Zólyomi és fiágban kivesztett Michinski; c) Csecséni másként Balafalvi Pál, kinek gyermekei közől volt Lőkös (Leucus), ki magát Oslárról, majd Kürtösről, majd Baloghról irta.

Ezen Lőköstől származtak a Baloghiak és tőle hiteles táblázat szerint igy következik a leszármazás;

[1]) Adami Scuta gent. tom. I.

I. Tábla.

- Leucus de Oslár 1393-1394
  - Pál. 1394.
    - István
      - Márton [1]) 1469.
    - Mihály
      - Pál 1464.
        - János
          - Gáspár.
          - Boldizsár. 1550.
        - Benedek.
    - György.
  - Péter mester 1394-1421
    - Sandrin †.
    - István, kitől
      - István
        - Miklós
          - László 1550.
      - György.
        - Gergely 1500. 1518 (Breznicskai Bora)
          - Miklós 1554. (Penczy Zsófia.)
            - Lásd a II. táblán.
          - György (Szép Bora.)
            - János.
          - János †.
          - Sebestyén †.
    - Simon.
    - Benedek.
      - Borbála.
      - Menyhért.
      - Gáspár, kitől
        - Ferencz.
        - Farkas.
        - Benedek
          - János.
          - Menyhért.
        - Rafael 1534.
        - Miklós.
      - Boldizsár.
      - Katalin.
      - János.
    - Miklós.

Mint a táblázat mutatja, már Leucusnak gyermekeiben a család két ágra szakadt. Pál nak ivadéka kihalt. Péter nek két fia alapitott ágat, ugymint: Benedek [2]), kinek ágazata ismét kiveszett; — és István, kinek György fiàtóli ágán mostanáig él a család. Ennek fia Gergely, ki Breznicskai leányát Borbálát vette nőül, nemzé 1. Györgyöt, kinek özvegye Szép Bora 1587-ben élt [3]). 2. Jánost ki 1568-ban gondnokot választ [4]). 3. Sebestyént. 4. Némelyek szerint Pált; és végre 5. Miklóst, ki neje Penczy Zsófiával terjeszté mind mai napig le a családot, mint a következő tábla mutatja:

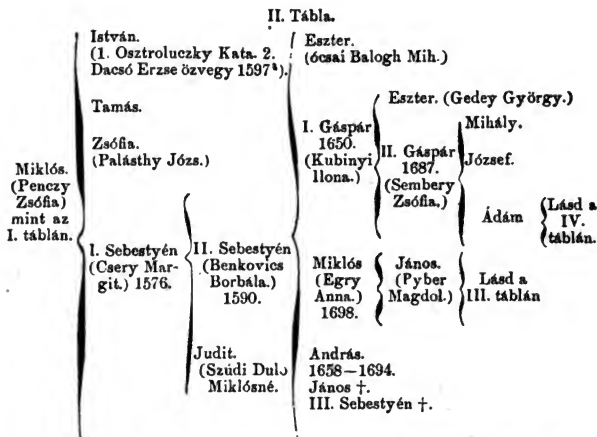
---

[1]) Wagner Tabelle geneal. Mss. tab. LV. E Márton helyett Miklóst emlit, nejéül Margitot, gyermekeiül pedig Istvánt, Lászlót és Orsolyát Keméndy György nejét 1538-ban.

[2]) Benedeknek ez ágát Wagner fölebb id. helyén közli.

[3]) Sz. Benedeki Convent. Prothoc. G. 180. lap.

[4]) U. ott. Fasc. 4. Nro. 9.

A táblázat élén álló Miklósnak, Penczy Zsófia után második neje Bak Katalin volt az ősi mohorai Bak családból [1]) 1569-ben. Az első neje Zsófia Penczy Tamásnak Romhányi Zsófiától született leánya volt, unokája Romhányi Miklósnak. Mindkettő kihalt család. Miklósnak gyermekei közől I. Sebestyén terjeszti tovább a családot. Neje Csery Margit 1597-ben már Sembery Gergely hitvese volt [2]). Ennek fia II. Sebestyén, ki 1652-ben új adomány jogán hontmegyei Balogh és Hrusó és Zólyom megye királyfalvi helységbeli birtokba iktattatik be. 1664-ben már csak neje Benkovics Borbála élt [3]). Több gyermeke között I. Gáspár és Miklós alkotnak családot, mindkettő ivadéka mostanig jő le. Amazé evang. vallásu; Miklóstól a kath. ágazat. Ezen Miklós, ki neje Egry Anna után ismét szaporitá vagyonát, nemzé Évát, Erzsét Mihályfi nejét, Máriát és Jánost, kinek Pyber Magdolnátóli ivadékát a következő táblázaton láthatjuk:

---

[1]) Sz. Benedeki Conv. Proth. II. Nr. 23.
[2]) U. ott. Proth. G. p. 617.
[3]) U. ott. Capsa B. fasc. 3. Nro. 8.
[4]) U. ott. Proth. G. p. 617. és 1603. fasc. XVIII. Nro. 23.

III. Tábla.

- János. (Pyber Magd. 1700.)
  - László kapitány †.
  - Miklós. (Tarnóczy Anna.)
    - Antal. törv. széki elnök Nógrádban. 1788.
      - János (Géczy Anna.)
        - Tádé † 1838. aug. 30.
        - Imre. mh. 1855.
          - István (Majthényi Mathild.)
            - Imre.
            - Janka.
          - Sári.
          - Jerta.
          - Ida.
          - Ilka.
        - Antal (Trsztyánszky Amália.)
          - Amália (Tapolcsányi Kár.
          - Berta. (Komjáthy Anselm.)
          - Gyula. (Majthényi Iréne)
          - Antónia.
          - Izabella.
        - Mária. (Okolicsányi Márk.) Liptóban.
        - Zsuzsa. (Bertha Sánd.)
  - Pál †.
  - Kata. (Kozma Boldizs.)
  - Erzse. (Gelle Ferencz.) 1730.
  - Magdolna. (Szegedy Józs.)

Ez ágon Antal Miklós fia, József császár korában hivataloskodott Nógrád megyében. Unokája Imre Hont megye alispánja volt 1839—1842., utóbb kir. táblai ülnök, végre a legujabb időben hevesmegyei cs. kir. törv. széki elnök. Meghalt Egerben 1855-ben. Birta még hontmegyei Balog helységbeli ősi birtokát, mit ő és fia adott el. Imrének testvére Antal nógrádmegyei lakos, sápi majd berki birtokán. Mindkettőnek egy-egy fia terjesztheti tovább a családot.

Az evang. vallásu ág Gáspártól ered. Ez 1663-ban hontmegyei Cseri helységre szerez adományt, de a beiktatásnál ellenmondással gátoltatik [1]). Nejétől Kubinyi Ilonától nemzi II. Gáspárt, ki ügyvéd és

[1]) U. ott. Proth. fasc. I. Nr. 20.

nógrádmegyei táblabiró volt 1687-ben. Ennek Sembery Zsófiától született Mihály, József és Ádám fia, kik közől ez utóbbitól következőleg jő le a család napjainkig.

IV. Tábla.

- Ádám (Jeszenszky Zsuzsa.)
  - József.
    - Lajos mh. 1823. (Sembery Johanna
      - Lajos mh. (Prónay Josefa.)
        - Berta.
        - Anna.
      - László.
        - Ádám.
      - József (Jobbágyiban.)
      - Mihály (Mariássy Valéria.)
        - Aladár.
      - Elek Penczen. (Zerdahelyi Magd.)
      - Emilia (Prónay Fer.)
      - Luiza (Teutsch József.) Kassán.
      - Zsuzsa (hajniki Bezzegh Pét.
      - Johanna.
      - Petronella.
      - Adéle (Freyburg Lajos.)
    - Anna. (Zerdahelyi Kár.)
  - Mihály kir. tan. †.

A családfa élén álló Ádámnak Jeszenszky Zsuzsannától születatt fia Mihály kir. tan. volt, vagyont szerszett, és magnélkül halt meg. Józsefnek fia Lajos szül. 1774-ben. Nógrád megyénél (hol Berczelen lakott) kezdé hivatalos pályáját, 1794-ben mint jegyző, 1796-ban főjegyző 1704-ig. 1798-ban nősült Sembery Johannával. 1805-ki, 1812-ki országgyülésen Nógrád vármegye követe volt; átalában a megyei életben mint élénk beszédes szónok a közügyekre tetemes befolyást gyakorolt. Részt vett az evang. vallás egyházi igazgatásában is, és 1821 óta a bányavárosi kerület superintendentialis inspectora volt[1]). Meghalt Pesten 1823. sept. 5-kén. Eltemettetett Gután. Fiai

[1]) L. Fölötte a dicsérő halotti beszédet: „Justa Funeri“ stb. czim alatt Scheverlay Mátyástól. Selmeczen 1823.

közől Lajos korán elhalt. László Nógrád megyénél volt tiszt. aljegyző, azután táblabiró a conservativ párton. Irt egy kis röpiratot „Nemzetiség és alkotmány" stb. czim alatt 1841-ben. — 1848-dik után egy ideig hontmegyei cs. kir. főnök volt. — József és Mihály egy ideig katonai pályán álltak. — Elek 1848-dik után Nógrád magye egyik járásában közigazgatási szolgabiróságot viselt.

Volt Baloghy család Komárom megyében is, mely Fűri előnevet használt, és belőle János az 1505-ki rákosi országgyülésen Komárom megyét képviselte[1]) De ugy hiszem, ez e baloghi Baloghyakkal egy család volt, egy törzsből eredett, és az emlitett fűri Balogh János épen az volt, ki itt az első táblán az 1464-ben élt Pálnak fiául tétetik, és ki 1495-ben hontmegyei Nagyfaluból a Drégelyiek által elhajtott marhái miatt pörlekedett[2]), ugyanaz évben pedig ellene a sz. benedeki apát tanuvallatást tétetett, hogy a komárommegyei Ács pusztát, mely Bessenyő helységhez tartozott, folyvást bitorolta[3]).

Elő kell még számlálnom szintén azon hölgyeket is a Baloghy családból, kik a táblákon nem állanak, de kik által a család összeköttetései tünnek föl. Ilyenek Baloghy Jusztina Dományi Benedekné 1583-ban[4]). Katalin Mikulics Mihály özvegye 1586-ban. — Frusina gyulai Nagy Ferenczné 1587-ben. Erzsébet Gedey Lászlóné, 1651-ben Baratnaky Zsigmond özvegye. -- Ismét Erzse Osztroluczky Pálné 1695-ben. — Másik Erzse Géczy Andrásné 1743-ban stb.

Balovits család. Baranya megyében lakik.

Bálpataky család. Sáros és Zemplin megye birtokos nemesei közt foglal helyet.

Balta család. Lakhelye Csanád vármegye.

Balter család. Megnemesittetett Mária Terézia által 1760-ban. Czimere[5]) egy először függőlegesen kétfelé osztott vért, melynek jobboldali kék mezeje a felső jobboldali szegletből az alsó bal szögletig vonuló arany szalaggal rézsutosan kétfelé oszlik, és minden osztályban egy kiterjesztett arany szárnyat mutat. A vért baloldali osztálya ismét vizirányosan alsó és felső mezőre van szelve. A felső vörös mezőben fehér vizsla kutyafej fekete nyakkötővel látható. Az

---

[1]) Jászai: A magyar nemz. napjai a moh. vész után. 157. l.

[2]) [3]) Sz. benedeki Convent. Proth. A. p. 85. 87.

[4]) Sz. benedeki Conv. registrumaiból a következőkkel együtt.

[5]) Adami Scuta gentil. Tom. I.

alsó ezüst mezőben S betü alakban kigyó van, feje alul kiöltött piros nyelvvel, farka felül nyil alaku hegygyel. A paizs koronás sisakja fölött öt pávatoll áll. A czafrang jobbról aranykék, balról ezüstvörös.

Bálya család. (Jódi.) Ily előnevü család Máramaros megyében székel.

Baán család. Mihály a czimeres nemeslevél szerzője 1618-ban. Czimere kék mezőben hármas zöld halmon álló fehér egyszarvu; a paizs felső jobb szögletében arany nap, a bal szögletben ezüst hold ragyog. A sisak koronájából a paizsbeli egyszarvu nyúlik föl. A foszladék mindkét oldalról ezüstvörös [1]. Ilynevü család van Zala megyében.

Bánn család. (Nádasdi.) Iratik Baán-nak is. Régi nemes család, mely a Szent-Iványi, Szmrcsányi s több családdal az Aba nemből bizonyos Bogomertól eredeztetik [2]. Czimere is e családokkal közös, tudniillik egy koronából fölnyuló kar és kürt, a melyek között csillag látszik. Tagjai viseltek megyei hivatalokat is. Ősi lakhelye Liptó vármegye, melynek most is tekintélyesebb nemes családai közé tartozik. Ilynevü család birtokos Szabolcs vármegyében is.

Bán család. (Móriczhidai és szendi) Eredete homályban van. A XIV. század közepétől a XVI. század kezdeteig Győr megyében virágzott. 1356- és 1363-ban élt Simon, tán épen az, ki 1355-ben Pozsony megye főispánja volt, és Móricz fiának iratik. Ezen Simon már Bán-nak neveztetett valószinüleg báni hivatalától, birtokneve pedig Móriczhida faluról, mint örökségéről. Ő birta haszonbérben Árpás falut is a sz. mártoni apáturságtól. Tőle néhány izen igy alakult az ágazat:

I. Simon.	János mester 1402 1423.	II. Simon. 1436.	Móricz.

Az érdeklett haszonbérletet folytatta János, és ennek fia II. Simon is, de végre olymódon, hogy a bérdijt fizetni vonakodtak, miért pörbe keveredtek. De sőt végre II. Simon az érdeklett Árpás falunak egy részét is Móriczhidához foglalta, és ennek egyik utczáját az árpási határon egész a Rábczáig kinyujtották, és a Rábán volt hidat régi helyéből elmozditván, azt Móriczhidánál vezették át a vizen. Mindezekért 1429-ben az akkori sz. mártoni apát Zsigmond király előtt emelt panaszt. Az ügy 1436-ig a királyi itélőszék előtt forgott,

[1]) Adami Scuta gentil. tom. I.

[2]) Lehoczky Stemm. 2. és 381.

midőn már II. Simon fiának Móricznak gyámja Dombó György Árpást visszabocsátá, és a hidnak előbbi helyére tételét is megigérte. — Ily viszálya a Bán családnak a lebényi apátursággal is volt. — Irta magát a család fölváltva majd Móriczhidáról, majd Szendről.

E családból élt 1489-ben Péter (Szendi Bán N.-nek fia) ki az enyingi Török családdal károsan pörölt. Ez még a XVI. század elején is birtokolta a Rábcza tanyát, mit eldődei az emlitett lebényi apátursságtól foglaltak el. Benne hihetőleg e Bán család sirba szállt [1]).

Bana család. Bana János kapta a nemeslevelet 1710-ben. Czimere kék mezőben náddal körzött tóban egy uszó hattyu. A sisak tetején szintén hattyu áll kiterjesztett szárnyakkal. A foszladék jobbról aranykék, balról ezüstvörös [2]). — Ivadéka a családalapitónak Baranya megyében lakik.

Bánffy család. (Alsó-Lindvai.) Buzad idegen nemből származtatik [3]). Tudniillik III. István király korában (1161—1173.) ennek meghivására jött az országba az orlamundi grófoktól származott Hadold vitéz [4]), kit más néven Cziriáknak is neveznek [5]). Ezen hadoldi Cziriáknak fia II. Hadold más néven Arnold is; tán épen az, ki 1234-ben a peleskei szent Margit-féle apátságot alapitá [6]). Ennek két fia maradt I. Buzád és III. Hadold más néven Mihály. I. Buzádnak fiai ezek: II. Buzád, ki 1226-ban tótországi bán volt, (1223. pozsonyi főisp.), azután domokos-baráttá lőn, és mint ilyen Szobor nevü pusztáját szerzetének adományozza 1233-ban [7]). Mielőtt a szerzetbe lépett, nejétől Sol ispán leányától nemzé fiait III. Buzádot, Tamást, ki 1254-ben fejérvári prépost volt; és Tristánt, ki főbb hivatalt (Comes Praeconum) viselt, és czimerül ökörfőt használt pecsétében ily körirattal: **„Comes Tristanus me misit"** [8]). Ezektől azaz Buzád nemből származott Ponyth Jakab (1277.)

I. Buzád testvére az emlitett III. Hadold vagy Mihály Zala megyében Szemenyén a ferenczes barátoknak 1248-ban Conven-

---

[1]) Tud. gyüjt. 1829-ki foly. XII. 21—24. l. Czech-től.
[2]) Collect herald. Nro. 725.
[3]) Wagner dec. I. 1. Bucelin után.
[4]) Thuróczi: Chron. P. II. C. XIX.
[5]) Bucelin Wagnernél id. h.
[6]) Wagner id. h. és Ms. tom. 70. pag. 158.
[7]) Kerchelich Hist. Eccl. Zagr. 30. lap.
[8]) Közli e pecsét rajzát Wagner ad dec. I. tab. fig. 1. De előbb közölve volt az már a „Cerographia Hungariae Tyrnav. 1734 p. 194.

tet Rajkon pedig a premontreieknek 1255-ben prépostságot alapit [1]), és 1273-ban J u r k fiainak földjeit szerzé meg Zala megyében [2]). Tőle következőleg jő le a család:

III. Hadold.
1248–1273.

Máté †. — I. István tótorsz. bán. 1282.

I. István gyermekei: I. János †. — I. Miklós (Bánfi.) 1344.

I. Miklós gyermekei: I. László. — II. Miklòs †. — II. István bán. — II. János zágori főisp. és tótorsz. bán.

I. László fia: I. Zsigmond 1398. (Salamonvári Beatrix.)

II. István fiai: II. László †. — III. István.

I. Zsigmond leányai: Dora (Forgács Ján.) — Sára (Bánfi N.) — Kata (Ost Ján.)

II. János fiai: III. János. — IV. István.

III. János fia: III. Miklós (gyermek.)

III. Miklós leánya: Borbála (felső lindvai Szécsy Miklósné.)

IV. István fiai: III. László †. — V. István elesett 1448. (Lásd fiait a II. táblán.) — I. Pál a bolondóczi ág feje (1. Stibor Margit. 2. Báthori Margit.)

I. Pál gyermekei: Dora (Rozgony Ján.) — Erzse (Kanizsay György) — Bora (Szécsy Miklós.) — Kata Báthory) Miklós.) — IV. János (Sisak.) főpohárnok 1514. (1. Szomszédvári Henning Margit. 2. Fuisi Kata.)

IV. János gyermekei: II. Zsigm. elesik 1526. — Lőrincz Bora. (Zay Fer.) — Antal 1527. Bolondóczi (Dersfi Potentiana.) — I. Ferencz (Ráskay Balás leánya Ilona.) — Dora (1. Tarczay Mik. 2. Lonyaboczki M.) — Kata (Teufenbach Gy.)

Lásd a köv. lap.

[1]) Wagner. Ms. tom. 70. pag. 155.
[2]) Wagner dec. i. 12. l.

I. Ferencz.
(Ráskay Ilon, ki az előbbi lapon.)

IV. László 1542. főkomorn. és főlovász†1583.
(1. Keglevics Anna.
2. Somy Bora.
3. Mindszenti Kata.

Anna	Erzse	II. Pál	V. János
(Majláth Gáb.) 1596.	(Ratkay György.)	† 1576.	† 1594. (Forgács Margit.)

Eddig tartott a III. Hadoldtól lejött egyik ág, mely I. Pálnál szakadván ki, bolondóczi (beczkói) ágazatnak is neveztetett, ettől vett előnevéről.

III. Hadoldnak Máté fia magnélkül halván el, I. István lőn törzse az egész családnak. Ez Tótország bánja volt, és IV. Lászlótól adományban kapta Alsó-Lindva, Nemptiromban hevert várat egyéb városokkal, falukkal és Cserneszegh pusztával Zala, Somogy és Kőrös megyében [1]. Ő tartatik Alsó-Lindva vára fölépitőjének, melyről a család előnevét vette. Élt 1282-ben. Egyik fia I. János utód nélkül mult ki, másik fia I. Miklós 1343-ban zalai főispán és főlovászmester, 1347-ben pedig tót- és horvátországi bán, I. Lajos király előtt több hadi érdemet szerzett. Ő kezdetett Bánffynak neveztetni, mivel atyja bán volt, és róla e név családja vezetéknevévé vált [2]. Négy gyermekét a táblázat mutatja. Közölük II. István zágori főispán (Comes) és Slavonia bánja volt, de két fiában ága megszakadt. II. János szintén e polczokra jutott. Ennek fiai közől III. Jánosnak ága ismét kihal. Másik fia IV. István marad törzseül a családnak, mely ennek fiaiban két virágzó ágra oszlott. V. Istvántól jöttek le az alsó-lindvai Bánffyak; I. Páltól a bolondóczi előnévvel élő ágazat. A fölebbi táblázat I. Pál ivadékait láttatja a család elenyészteig.

I. Pál fiatal korában IV. István testvérével a Zsigmond király elleni párton állott, később azonban ennek embere lőn. 1437-ben főlovászmester és Zsigmond királynak külföldi utjában egyik kisérője. Ő egyik munkás előmozditója volt Hunyady László megöletésének 1457-ben. És Mátyástól is egy izben elpártolt. Első neje Stibor Mar-

[1]) Geneal. authent. Mss. 207. tom. I.
[2]) Lehoczky szerint 41. l. birta Solymost Arad megyében.

git után nyert jogot Bolondócz várához, mire 1437-ben adományt kapott. Második neje Báthory Margit Szilágyi Mihály özvegye volt. I. Pálnak négy leánya és egy fia maradt.

IV. János (I. Pálnak fia.) Sisaknak is neveztetik [1]), magát Lindváról és Bolondóczról irta. 1514-ben főpohárnokmester volt, midőn a kuruczok ellen táborozott, és vitézségét kimutatta. Ő menté meg Apathinnál Drágfy Jánost, ki ellövött lova miatt már-már a kuruczok kezébe esett. Meghalt 1525-dik táján. Két nejétől több gyermeke volt, de csak I. Ferencz ágán folyt még egy ideig a család.

II. Zsigmond (IV. János fia) Mohácsnál esett el 1526-ban.

Lőrincz, kinek csak egy leánya maradt, 1494-ben Ulászló ellen pártoskodott, élt még 1526-ban is.

Antal Szapolyay János pártján állott 1527-ben.

I. Ferencz (IV. János fia) Ráskay Ilonától nemzé IV. Lászlót [2]), 1556-tól 1574-ig főajtónálló, azután főlovászmester, ki 1583-ban [3]) halt meg. Fiatal korában 1553-ban Babocsa alatt is harczolt IV. Lászlónak három feleségétől két leánya és két fia maradt: Anna szunyogszeghi (másutt fogarasi) Majláth Gáborné; Erzse nagy-thábori Ratkay Györgyné. — II. Pál 1576-ban török ellen harczolva vágatott le. V. János fiatal korában 1594. táján [4]) esett el. Özvegye Forgács Margit gyermektelenül maradt. Igy a bolondóczi ág kihalt és birtokai a lindvai ágra háromlottak.

Az alsó-lindvai ág V. Istvántól (I. Pál testvérétől) igy jő le:

II. tábla.

V. István
elesett 1448-ban.

I. Jakab.	III. Miklós pozsonyi főispán, meghalt 1501. (Margit sagani herczegnő.)

[1]) Istvánfi hibásan Jakabnak irja.

[2]) Budai F. e. László IV. János (Sissak fiának mondja. Lex. I. 144. De Wagner dec. I. 20. l. Lehoczky Stemm. 40. l. — Wagner Mss. tom. 70. 158 és 19. l. — Geneal. auth. Nro 207. tom. II. és egy — pörben hitelesitett — családfán Ferencz fiául adatik.

[3]) Wagner dec. I. 20. halálát 1586-ra teszi; kéziratai 70. köt. 158. lapján 1583-ra.

[4]) U. az dec. I 20. 1595-töt ir, emlitett kéziratában pedig 1594-diket.

III. Miklós, ki az előbbi lapon.

VI. János mh. 1534. nádor (Kevendi Székely Margit.)	Bora (1. Reichenburg Kriszt. 2. Stubenberg G.)	Sára (Erdődy Pet.)	II. Jakab. sz. 1488.	II. Ferencz † 1521. (Eckartsan Anna)	Petronella (Ostfi Fer)	Margit (Bajnai Both Ján.)

VI. István főaszt. országbiró meghalt 1567. (Guthi Országh Magdolna.)

Anna szül. 1544. (Révay Ján.)	IV. Miklós. szül. 1547. főpohárnok (Zrinyi Orso.)	Magdolna szül 1557. (Maróthy Mih.)	Kata szül. 1569. dec. 3 † megh. 1572. febr. 27.	I. Gáspár sz. 1551. dec. 21. (Gersei Pethő Katalin.)

VII István sz. 1571. sept. 17. †. 1575. jan. 27.	Kata szül. 1573. mart 21. (1. Sibrik István.) (2. Ujfalusy János.)	György sz. 1574. sept. 16.	Kristóf szül. 1577. † 1644. (1. Mérey Anna. 2. Draskovits Ilona.)	Erzse sz 1579. febr. 23.	Dora sz. 1581. febr 22.

1-ső nejétől V. Miklós sz. 1599. jan. 9.	2. nejétől. Éva szül. 1614. oct. 6.	Francziska szül. 1617. dec 24. (B. Recziczki László.)	Petronella meghalt 1618. mart. 2.	Ilona sz. 1619. jan. 17.

III. Ferencz 1595. †.	VIII. István † 1607.	Mária (Rimasz. Szécsy Mikl.)	Magda. (Konszki Gásp.)	Zsuzsa. (Pinnyei Istv.)	Orsolya (Vragovits Bold.)	Kata.	Judit (Nyáry Miklós.)

Ez ágnak törzse V. István eleinte Zsigmond király ellensége, utóbb hive és hasznos szolgája. Ulászló részéről Szombathelynél harczolt Czillei Ulrik ellen, de szerencsétlenül, fogságába is esett. A rigómezőn hullott el 1448-ban. Fiai: I. Jakab eleinte Miksa császárhoz szított, de később Ulászló embere lőn. III. Miklós Mátyás király alatt pozsonyi főispán. Részt vett 1467-ben a moldvai hadjáratban és ott magát kitünteté, miért adományokkal jutalmaztatott. 1474-ben Nápolyban járt Beatrixért. 1477-ben Bécsben járt, az ausztriai hadban vett részt, és a Fridrikkeli szerződés megkötésében. Neje Margit sagani herczeg leánya különös szépségünek mondatik, kit Miklós Mátyás királytól féltvén, ennek haragját és boszuját voná magára. Hivatalától megfosztatott, Lippa és Solymos várát elveszté, és két évig

fogva volt[1]). Azután visszanyeré hivatalát. II. Ulászló alatt pedig kir. főajtónálló is volt. 1494-ben ő is kiküldetett Ujlaky Lőrincz megfékezésére. Meghalt 1501-ben[2]). Fiai közől.

II. Jakab, 1524-ben részt vett a Ferhat basa ellen vivott győzelmes ütközetben.

VI. János-ban tetőpontjára ért a család dicsősége. Fenmaradván a mohácsi ütközetből, János király tántorithatlan hive lett, kit neje könyei, vagyonának az ellenpárt általi elfoglaltatása sem birtak hűségében megingatni[3]). Szapolyay János őt a hozzá hűtlen Báthori István helyébe 1530-ban nádorrá tette. Meghalt 1534-ik évi jan. 30-án d. utáni 3 órakor[4]). Nejétől kevendi Székely Margittól egyetlen gyermeke.

VI. István maradt. Ez 1522-ki febr. 9-kén született, 1543-ban Pécset többekkel együtt odahagyá a török közelgése miatt. 1556-ban a Babocsai táborozásban vett részt. Főasztalnok volt, és 1567-ben országbiróvá neveztetett[5]). Állandóan Ferdinánd részén állott. Meghalt Czerneczen 1568-ki január 22-kén, kora 46-ik évében[6]). Guthi Ország Magdolnától következő gyermekei voltak:

Anna szül. 1544-ki febr- 28-kán. — 1561-ben sept. 14-kén egybekelt a czerneczi kastélyban Révay János főispánnal. Meghalt 1580. oct 7-kén Blatnicza várában.

Magdolna szül. 1557. febr. 24-kén. Férjhez ment Báthori Mihályhoz.

Katalin szül. 1569. dec. 3-kán. Meghalt Alsó-Lindván 1572-ki febr. 27-én, kora 12. évében. Eltemettetett Thornistyán[7])

IV. Miklós szül. 1547-ben. 1556-ban Gräczbe vitetett a német nyelv tanulása végett. 1558-ban Archo grófnő Bécsbe vitte iskolába. Huszonhárom éves korában nőül vette Zrinyi Ilonát a szigeti hős leá-

---

[1]) Bel: Adparatusában Gregoriancz Pál toldaléka 112. s köv. l.

[2]) Wagner id. kéziratában 1505-re teszi halálát.

[3]) Zermegh Schwandtnernél II. 391.

[4]) Tudom. tár. 1841-ki IX. köt. 253- és 321. lapon a Bánffyak naplója, mely Jánostól kezdve teljes hitelességet vet a családra. Bár minden családról fenmaradt volna ily becses emlékkönyv; — s bárha mindig ily pontosan jegyeznék föl családaink születési és egyéb adataikat.

[5]) A Bánffyak naplója és Buday. — Ellenben Wagner országbiróságáról nem emlékezik.

[6]) Hibásan teszi Budai halálát 1567-ik évre. Az id. napló világosan igy határozza azt meg.

[7]) Az idézett napló szerint az előbbiek is.

nyát, és nyalábi Perényi János özvegyét Nempti várában tartván a lakodalmat 1570-ben. — 1573-ban főpohárnok, 1577-ben zalai főispán lett. Gyermekei a következők:

VII. István szül. 1571-ki sept. 17-kén. Meghalt 1575 január 27-kén, kora 3½ évében.

Katalin szül. 1573. mart. 21-kén. Férjhez ment szarvaskendi Sibrik Istvánhoz, és ennek halálával divékujfalusi Ujfalussy Jánoshoz.

György szül. 1574. sept. 16-kán. Megöletett 1607-ben Styrben (Ausztriában). Jegyese (s tán neje is volt) Dóczy Magdolna.

Erzse szül. 1579-ki febr. 23-kán.

Dorottya szül. 1581-ki febr. 22-kén, és végre

Kristóf [1]) szül. 1577-ki mart. 12-kén. Nevezetes ember, és a Bocskay és Bethlenféle mozgalmak alatt is a király hive. Fő pohárnokságot és tárnokságot viselt. Neje kettő volt. Az első Mérey Anna, a második trakostyáni Draskovich Eleonora, kiktől a táblázaton kitett gyermekei születtek, kik azonban atyjokat túl nem éltek. Meghalt Kristóf 1644-ben [2]) kora 67-ik évében; és családját sirba vitte.

IV. Miklósnak volt még egy testvére I. Gáspár (fia VI. Istvánnak), ki 1551. dec. 21-kén született. Ennek Gersei Pethő Katátóli gyermekeit a táblázat mutatja. Kihaltak magnélkül előbb, mint Kristóf ágazata. A leányok mily családba férjeztek, szintén ott látható. Katának első férjeül Cenkri Tamás (Bucelin szerint) tétetik, de valószinüleg elferditve, második férje Batthyán Ferencz volt.

Czimere a családnak az emlitett ökörfej később annyiban változott, mennyiben az nyakastól szügyeig szokott volt festetni, és igy nyult ki a paizs alján fekvő koronából, valamint a paizs koronátlan sisakjából. Az itt látható metszvény VI. Jánosnak a nádornak 1531-ki évbeli okmányról függő pecsétéről vétetett; [3]) ez okból a vért s egyebek czimertani szinei nem tudhatók. A sisakon korona helyett koszorú alakú czifra látható, mint régiebb (XIV.--XV. századbeli) czimereinken legtöbbnyire.

[1]) Budai még Gáspárt is emlit, de erről Wagner és a napló hallgatnak.

[2]) Az id. napló szerint Wagner csak sejtőleg egy levél után, de hibásan 1646-ra tette.

[3]) Wagner dec. I. tab. I.

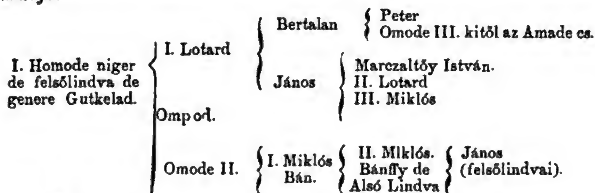
A család a nagyságosok rendében állott már János nádornak fia VI. István korában.

Végül meg kell még emlitenem Bánffy Lukácsot, ki ámbár a táblázaton nem áll, de az alsó-lindvai B. családhoz számitatik [1]). Ez előbb egri püspök, 1158-ban pedig esztergami érsek lett. Ő koronázta meg III. és IV. István királyt. III. Istvánnal a pápi javak elidegenitése miatt volt baja. III. Béla koronázása alkalmával, kit megkoronázni vonakodott, biztositatá az esztergami érseki szék részére a királykoronázási jogot. Meghalt 1178-ban. — Szent életüsége miatt a boldogok sorába emeltetett.

Bánffy család. (Losonczi gróf és báró). Eredete — mint több régi családnak a homályban vesz el. Találkozott genealogus, ki minden alap nélkül a római Tarquiniusoktól származtatá [2]). Ugyan az a Haholdoktól hozza le őket [3]), kiktől az alsó-lindvai Bánffy család leágazása elismerve van. Eképen közös törzsből szakadtak volna. Má-

---

[1]) Az alsó-lindvai Bánffy családot én itt (155. lap) a Haholdoktól származtatám az idézett kútfők nyomán. Azonban egy pörben fölmutatott genealogia (L. Geneal. Authentice Ms. Nro. 207. tom. II.) egy törzsből eredezteti az Amade vagy Omode családdal, mint ezt az Amade czikknél (L. itt 29. lapon a 4-dik jegyzést) lapon utalásképen érintém. Akkor igy állna a Bánffyak őseinek családfája:

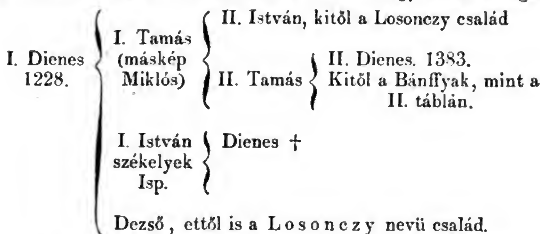

Mint látjuk, itt I. Lotard unokái Marczaltőt kapják, és azon ágon az Amade család terjedt, mig II. Omode fia I. Miklós megtartva Alsó-Lindvát (mint bán) az alsó-lindvai Bánffyak törzse lett. – János (II. Miklósnak fia) kora árvaságra jutva (mint a genealogia mondja) anyja Mihak Bánnak fiához Akus mesterhez ment férjhez, ki gyámképen a lindvai jószágokat is birá. János kihalván, e javak pör utján I. Lotard utódainak itéltettek oda, de soha birtokba nem jöhettek, mint egy erről 1402-ben kelt oklevélből kitünik, hanem János mostoha atyjánál Akus mesternél (Mikh bán fianál) maradtak, kitől — ugymond a kézirat — a lindvai Bánffyak eredtek, és nem Bánffy Miklóstól. — Ha ez áll, ugy a Haholdoktóli eredeztetés nem áll, és ugy az Amade család eredete is világosb!

[2]) Trophaeum Estoras.

[3]) U. ott. és utánna Mikola id. h. 16.

sok ismét Tuhutum, majd Tomizoba sarjadékául tartják [1]. Azonban minden állitmány és vélemény öszhangzani látszik abban, hogy a család ismert törzse Dienes az 1383-ban élt horvát, tótországi bán volt. Egyébiránt a családfát már előbbről egy másik 1228-ban élt Dienestől kezdik, kitől egyszersmind a kihalt Losonczy családot eredeztetik. Az utóbb emlitett Dienestől igy támad az ágazat [2]:

A táblázat élén álló Dienes szolnoki főispánnak, nádornak és királyi kincstárnoknak iratik 1228–1231-dikben [3]. Fiai: I. Tamás székelyek grófjául, vasmegyei főispánjaul és saari várnagyúl iratik 1319-ben; (tehát atyja után egy századdal később, mi valószinűtlen). Továbbá (Lehoczky szerint) részt vett volna mint Robert Károly hive az erdélyi és nápolyi hadjáratban. Hasonlóan Székelyek Ispánjának iratik I. István is 1332-ben, (szintén chronologiai hihetlenséggel). Ez Dienes nevü fiában kihalt. II. Istvántól és Dezsőtől a Losonczy család eredeztetik, (miről illető helyen leend szó). — I. Tamásnak fia II. Tamás nemzé Dienest, ki Mária királyné udvarában növelkedett. Dalmacziai bán (és zólyomi főispán? Comes neosol.) volt. Nőül vevé Genyő János komáromi és krasznai főispán leányát Genyő Annát, kivel a Kraszna megyei valkóvári urodalmat kapta [4]. Élt 1383-ban. Utánna (mivel bán volt) fia László Bánffynak neveztetett. E Dienes lett törzsévé a losonczi Bánffy családnak, mely tőle igy származik le [5]:

---

[1] Buday Fer. lex. I. 131. — Lehoczky id. h. 29.

[2] Lehoczky id. h.

[3] Lehoczky. Stemm. 29. 30.

[4] Wagner Anal. Scepus IV. 11. — Katona Hist. crit. IX. 502.

[5] Lehoczky és Kőváry. — De e leszármazás izei a korrendszernek nem felelnek meg.

I. Tábla.

I. Lászlónak I. István fiáról iratik, hogy havas-alföldön halt meg [1]). Ennek fia III. László országbiró, kincstárnok, erdélyi vajdának iratik 1490-ben [2]) II. Ulászló korában. III. Lászlónak István fiától unokái 1468-ban kölcsönös bevallást tesznek [3]); igy tehát előbb éltek volna nagyatyjoknál. Mi képtelen dolog lévén, ez ágazat (habár Lehoczky és Kőváry is igy közlé) hibás. Lehetlen is Dienestől k 1383-ban él, II. István gyermekeikig, kik 1468 ban éltek, összesen 125 év alatt hat izt egyenes ágon fölmutatni. Vagy Dienes élt tehát előbb, vagy pedig (miután II. István gyermekeinek kölcsönös bevallásukról 1468-ról oklevél tanuskodik) előbbi valamelly iznek kell kimaradnia. Mikola [4]) ugyan II. Istvánt I. Ferdinand korában élteti, de az emlitett oklevél miatt ezt elfogadni nem lehet [5]). Igy, mint van, a családfát csak II. Istvántól kezdve tarthatjuk hitelesnek.

II. Istvánban a férfiág kihalt; de egy leánya maradt, ki fiusitatván, egy Losonczy vevé el, ki a losonczi Bánffy nevet vevé föl, és a Bánfi család nevét jószágait is örökölte. Ennek négy gyermekei voltak a táblázaton láthatók. I. György Bonczhidáról irta magát, és Mátyás király korában kapitánykodott [6]). Utódait a II. tábla mutatandja.

I. Mihály Bán volt. Ága Gáspár unokájában megszakad.

---

[1]) Lehoczky szerint ez kihalt, és II. László testvérétől terjedt tovább az ág.

[2]) U. ott, kit Lehoczky Nagy-nak is nevez.

[3]) Kolosmonost. Conv. 13. n. 112. Kővárynál 21. lap. b) jegy alatt.

[4]) Mikola. Hist. geneal. 17.

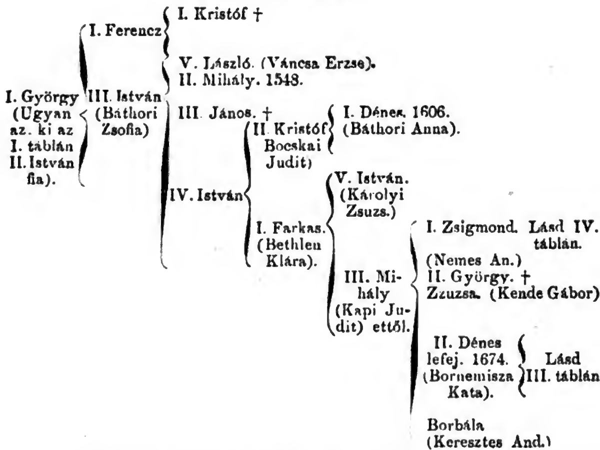
[5]) Ezt Kőváry, ki ugy látszik — a család saját leszármazási fáját is ismerte, igazithatta volna ki.

[6]) Lehoczky 31.

IV. László Mogyorosról iratik, elesett 1468-ban Szent-Györgyi János vajda elleni hadban. Ágazatát az V. táblán látandjuk.

I. János 1505-ben zászlós ur volt.

II. Tábla.

A családfán álló I. Farkas (IV. Istvánnak fia) sz. Telkéről irta előnevét. Különben Szapolyai Zsigmond és Báthori Kristóf tanácsosa, dobokai főispán, vezénylő tábornok, Maros-udvarhelyi királybiró volt. Szapolyay halála után Báthori István mellett harczolt Békesi ellen. Sz. Pálnál elhullott [1]). — Ő és testvére Kristóf 1578-ki april 9-kén más ágbeli rokonaival együtt uj adományt kapnak birtokaikra Krasznában Valkóvára, Kolozsban Sebesvára és Bánfi Hunyad, Dobokában Vállaszút és Bonczida, Tordában Magyoró és Holt-Maros, Belső-Szolnokban Zemesnye mellett több falu, és részjószágra [2]).

II Kristófnak ága Dienes fiában megszakadt.

III. Mihálynak két neje volt. Az első Károlyi Frusina [3]); a második a táblázaton kitett Kapi Judit. III. Mihálynak, ki Kolosvár

[1]) Lehoczky id. h. 31.

[2]) A fisc. archivumbani másolat szerint Kőváryrnál 21. lap.

[3]) Lehoczky id. h. — Ezt Kőváry nem emliti.

megyei főispán volt, fivére volt Zsigmond is, ki Zrinyivel harczolt, és 1594-ben az esztergami ostromnál esett el *).

Már láttuk, mikép a család eddig is két fő ágra oszlott. T. i. II. Istvánnak I. György fiától jő le az eddigi ivadék, mely bonczidai ágnak is neveztetik. (A másik főágat IV. László alkotja, mint alább látni fogjuk). III. Mihálynak I. Zsigmond (lásd ágát IV táblán) és II. Dienes fiai által a bonczidai ág is ismét kétfelé szakad. A harmadik fitestvér II. György kihalt.

II. Dienes Erdélynek nevezetes embere volt. A fejedelmi szék fölötti viszályok közt Kemény Jánosnak hive, és Bécsbe követe. Ennek buktával bélyegen veszti javait. Különben I. Apafy Mihály korában is szerepel, mint főtanács ur, Kolos és Doboka főispánja, Kolosvár városa és Szamosujvár kapitánya. Családja részére sok birtokot szerez. 1662-ki sept. 24-kén kapta Gyalu várát 25,000 forintba, erre 1664-ben még 10,000 forintot adott. Valószinüleg Bécsben jártakor eszközlé, hogy bárói rangra is emelkedett. „Naponként nagyobb splendorral — irja Cserey — kezdé udvarát nevelni, el annyira, hogy a fejedelem udvarát adaequalja vala, nem számmal ugy, mint pompával, maga is minden napon fejedelmi köntösben mutogatja magát, kivált minekutánna a baronatusi titulust publicáltatta“ sat. — Ellensége Teleky Mihály Apaffynak kanczellára buktatá meg, és 1674-ben lefejeztetését eszközlé ki. Javai elkoboztattak, de később visszakerültek utódaira. Neje Bornemisza Kata, Apaffyné nővére volt. Tőle igy jő le ágazata a mai napig:

III. Tábla.

- Báró II. Dienes (Bornemisza Kata).
  - Gróf III. György (Bethlen Klára) † 1709.
    - Kata (Wesselényi István)
    - Klára (Gr. Bethlen Ád.)
    - Mária (Gr. Gyulay Fer.)
    - Zsuzsa (B. Jósika Imre)
    - IV. György (Toroczkay Ágnes). † 1735.
      - Kata (Gr. Székely László).
      - Klára.
      - Ágnes (B. Dániel Ist.)
      - Zsuzsa.
      - III. Dienes (Barcsay Ágnes).
        - Ágnes. (Gr. Eszterházi Ján.)
        - V. György † 1822 (Gr. Palm. Josefa
          - IV. Dienes. † 1854. (B. Schilling Jos.)
          - József. Bonczidán.
          - György † 1832.
          - Ferencz. †
        - Dienes †
    - Dienes †

*) U. ott. — Kőváry szintén nem emliti. Mihálynak István nevü testvérét pedig Lehoczky nem ismeri, e helyett Ferenczet emlit.

A nemzék renden álló III. György (II. Dienesnek fia) Fejér, Kolos, Doboka megye főispánja és Kolosvár kapitánya, az ifjabb Apaffy tanácsosa, gyámja, a rendek elnöke, és Apaffy halálával illetőleg a fejedelmi kor buktával az ausztriai ház alatt Erdélynek első főkormányzója 16 évig. 1696-ban grófi rangra emeltetett utódaival együtt [1]). Meghalt 1709-ben. Leányai mily házakba mentek nőül, a tábla mutatja. Ezek egyike Zzuzsa B. Jósika Imre halálával B. Hugenpoettel férjezett. — Dienes fia korán kimult. Másik fia

IV. György cs. kir. kamarás, dobokai főispán 1735-ben halt meg. Ennek nejétől Toroczkay Ágnestől gyermekei: Kata gr. Székely Lászlóné. Meghalt 1745-ben [2]), és Klára, Ágnes, Zsuzsanna. Fia III. Dienes katholizált. Ennek Barcsay Ágnestól fia egyik fia

Dénes, rom. sz. birod. kamarás, v. b. t. tanácsos, fölovászmester, kolosmegyei főispán, és a kolosvári academia igazgatója, két latin könyvet irt (nyom. 1747. 1787.) — Magnélkül halt meg.

V. György (III Dénes másik fia) ismét Erdély főkormányzói méltóságára emelkedett, és viselte azt 1787-től haláláig, mely történt 1822. jul. 5-ke, kora 75-dik évében. Gróf Palm Josefától fiai ezek:

IV. Dienes, cs. kir. kamarás, meghalt Bécsben 1854., julius 4-kén, kora 78-dik évében.

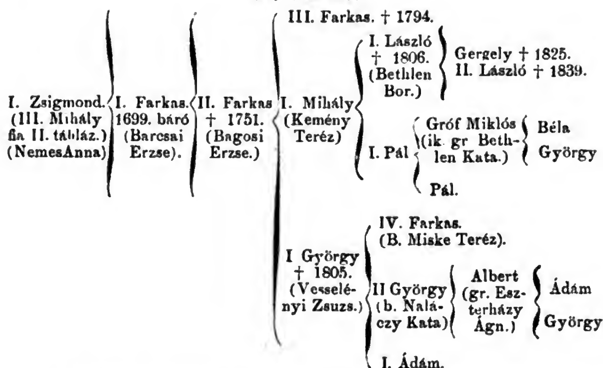
György katona volt, az 1809-ki fölkelés tábornoka. Szép férfi, ki — mint Kőváry irja — pénzzavarai miatt 1832-ben Kolosvárt a hidkapu mellett a Szamosba vetette magát. Ferencz lovas alezredes a franczia háboruban egy erdőbe bevágva, golyó által esett el. József bonczidai jószágán él (1854). — Maradéka egynek sincs. Józsefben a régi grófi ág kihalásnak néz elé.

A másik bonczidai ág bárói czimmel II. Dienes testvérétől I. Zsigmondtól jő le, ki Nemes Annával a következő családfát alkotá.

[1]) L. Életrajzát Majláth J. gróftól: Hormayr Taschb. 1823. Jahrg. 306 arczképével együtt.

[2]) Ezt Kőváry (mily alapon ?) b. Szentkereszti Sámuelnek irja. Hogy gr. Székely Lászlóné volt, bizonyitják a halálakor mondott beszédek, melyek „Virágzó zöldségében kivágatott reménység“ czim alatt Kolosvárott 1747-ben nyomattak ki. Hol többi nővérei is, — még akkor hajadonok — elésoroltatnak.

IV. Tábla.

Ez ágazat törzse I. Zsigmond, előbb jezsuita, később a rendet elhagyva, táblai ülnök és szolnoki főispán. Nőül vevé Nemes Annát, kitől nemzé I. Farkast, ki szintén szolnoki és dobokai főispán volt [1]). 1698-ban báró lett [2]), meghalt 1706-ban. Fia II. Farkas született 1700-ban. Titoknok volt a kormányszéknél és a királyi tábla elnöke. Meghalt 1751-ben [3]). Ennek gyermekei:

III. Farkas, ki kir. táblai ülnök, kolosvári főispán, biztos, a rendek elnöke, kir. udv. mester, kincstárnok volt Meghalt 1794-ben, kora 70-dik évében magnélkül.

I. Mihály, kamarás, tanácsos, jelen volt Genua ostrománál 1746-ban. Ettől, valamint I. György testvérétől a család mostanáig jő le.

I. Mihálynak I. László nevü fiától unokái kihaltak. Ezek közül II. László az 1839-ki pozsonyi országgyülésen, hol mint ellenzéki tag szerepelt, halt el.

I. Mihálynak Pál nevü fiától unokája Miklós alsó Fejér megye főispánja volt a közelebb mult időben, jelenleg cs. kir tanácsos, kamarás, a Leopold rend lovagja, ausztriai birodalmi grófságra emeltetett 1856-ban [4]).

[1]) Lehoczky id. h. 31. 32.

[2]) Kőváry a családfán 1699 ben, a szövegben 1698-ban irja bárónak.

[3]) Kőváry szerint 1761-ben a családfán.

[4]) Lásd 1856-ki Pesti Napló mart. 29-ki számát.

A másik ág, mely I. György nél (I. Mihály testvérénél) válik el, jelenleg is a bárói czimmel él. I. György, született 1739-ben, ezredes, és Kraszna megyei főispáni helyettes volt. Neje Wesselényi Zsuzsanna, mint azt, és utódait a táblázaton láthatjuk.

Ezeken kivül még egy másik ágon is lejött e család mind e mai napig. Tudniillik a közlött II. táblán látható II. Istvánnak IV. László fiától. Ennek ágazatát a következő családfa mutatja:

V. Tábla.

IV. László. II. István fia. (Lásd a II. táblán).	László. (Harinai Farkas Anna).	Pál 1564.	Boldizsár † Gábor † Péter † László †		
		Miklós (Telegdi Ors.)	Tamás † Gáspár † László † Miklós †		
			György (Surányi Zsófia) 1573.	György. (Ugron Zsof.)	
				János. (Lónyay Frusi).	Lásd a VI táblán.

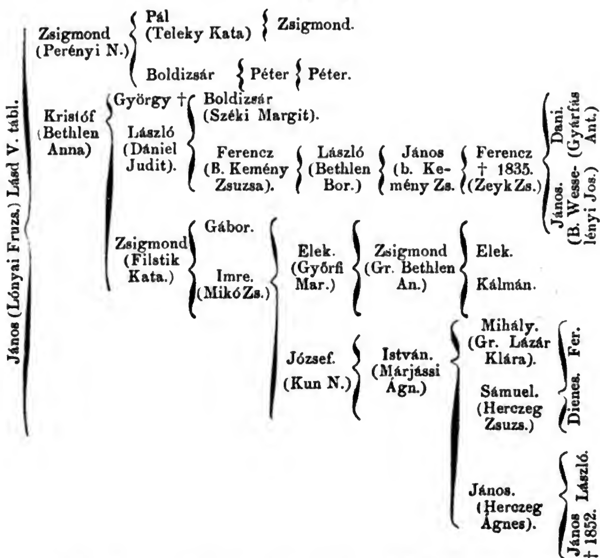
E táblán Lászlónak Harinnai Farkas Annától való fia Pál János Zsigmond korában 1566-ban Udvarhely, Maros, Kézdi, Sepsi, Orbai Csik és Gyergyó székek kapitánya, Székelytámad várnak parancsnoka [1]), István lengyel király udvarmestere [2]). Magát egyszersmind Mogyoró (Almás)ról irta. Fiai magnélkül haltak el. Közülök Boldizsár tordai főispán és Báthory András követe III. Zsigmond lengyel királyhoz [3]).

Miklós a Telegdy Orsolya férje, ki szinte Mogyoróról irta előnevét, csak György fia által tartá fenn ágát. Ez már Hunyad és Maros szent királyról is irá magát, és Szapolyay részéről követségben járt Szolimanhoz és Báthory István királyhoz. Egyik fia kihalt. Másik János a Lónyay Fruzsina férje Lengyelországba követte Báthory Istvánt, és ott — Lehoczky szerint — jószágokat kapott. Tőle igy folyik tovább a család:

---

[1]) Kállay id. h. 227.
[2]) Lehoczky id. h. 31.
[3]) U. ott.

VI. Tábla.

Zsigmond, a Perényi leány férje, Apaffy Mihály tanácsosa, Fejér megye főispánja, és a rendek elnöke. Nagy-Falu és Maros királyról is iratott. Ága részint fiaiban, részint unokáiban halt ki. Gyermekei, mind a táblázat nem mutatja, voltak ezek: Gábor, Boldizsár, Pál, Zsigmond, László. Ez utóbbinak is volt fia: János*). Ez ág javait a másik élő öröklé.

Kristófnak Bethlen Annátóli fiai közül: László, krasznai főispán III. Károly korában, élt 84 évig. Zsigmond, a Filstik Anna hitvese, Tökölyi ellen csatázott Törcsvárnál, és bároságot szerzett ágának.

Lászlónak és Dániel Juditnak fiók Ferencz Kraszna megyei főispáni helyettes volt. Mind ezen Ferencz, mind pedig a báróvá lett Zsigmond ága korunkig mint jő le, mutatja a családfa.

*) Lehoczky id. h.

A család czimere koronából kiemelkedő grif, mely kardot tart, mint itt látható.

Bangya család. Komárom megyei birtokos család.

Bánházi család. (Thordai). Erdélyi család, melyből Pál 1668-ban Bethlen Domokosért 100 forintig kezeskedett többekkel [1]).

Bánhidy család. A család igényli, hogy őse II. András király alatt vitézségeért Ócsa (Pest megyei) és Bánhida helységgel jutalmaztatott. Ez utóbbitól vette nevét. Továbbá, hogy egyik Ulászló király alatt szintén egy Bánhidy mint Banderiumi vezér szerepelt. Végre a Bánhidy és Ócsai birtokot a család birta a Rákóczy mozgalmakig, midőn azokat elveszté [2]). Jelenleg e család Csanád megye előkelőbb nemesei közé tartozik. Belőle Antal, 1829-ben aradmegyei alispán, Albert 1842-ig Csanád megyében főszolgabiró, ez idő óta pedig alispán volt 1848-ig. Ugyan e családból Janka (szül. 1824-ben), csillagkeresztes hölgy, 1845-dik év óta báró Hammerstein Adolf kamarás, és uhlanus kapitány neje. — A család előnevét Simándról irja.

Bizonyos az, hogy Bánhidy családból (tán épen ebből) Ferencz 1718-ban III. Károly királytól kapott czimeres nemes levelet [3]). Czimerében zöld tér fölött kék mezőben egyszarvú áll, első lábaival lándzsát tartva, melynek végén zöld koszorú van. A paizs alsó jobb szögletében hold, a felső bal sorokban pedig nap ragyog. A paizs koronás sisakján három strucz-toll leng. Foszladék jobbról ezüst vörös, balról arany kék.

Banics család. A czimeros nemes levél szerzője Banics Boldizsár, ki azt III. Károly királytól 1718-ban kapta. Czimere: kék mezőben zöld tér fölött fekete ménen nyargaló veresbe öltözött bajnok, ki jobb kezével a kantárt, a balban zászlót tart. A sisak fölötti koronán vörös mezben vitézi kar kardot villogtat. Foszladék innen aranykék, onnan ezüst vörös [4]).

---

[1]) Árpádia: I. 275.
[2]) Családi tudósitás szerint.
[3]) Collect: Herald. Nro. 533. és Adami id. h. I. k.
[4]) Collect. Herald. Nro. 527.

Banik család. Czimeres nemes levelét II. Ferdinandtól kapta, mely Sáros vármegyében hirdettetett ki [1]. E szerint eredeti lakhelye a családnak Sáros vármegye; innen szakadt át Liptó vármegyébe, hol János Starnicska helységben lakott, onnan nógrádmegyei Nagy-Faluba költözött. Tőle egy ág igy ered:

- János
  - Mátyás
    - II. András
    - György
    - Péter.
  - I. András. † Szalma-Tercsen.
  - György † Felfaluban.

János a XVIII. században halt meg Fel-Faluban Fia I. András a belháborúk alatt Csábrágh alatt mint hajdu (gyalog katona) sebet kapott, és Szalma-Tercsen halt el. Testverét Györgyöt a döghalál ragadta el. (1734-ki tanuvallatás szerint).

Bank család. (Apahidai). Az erdélyi kihalt családok közé sorozza Kőváry.

Bankházi család. (N.-Enyedi). Hasonlóképen erdélyi kihalt család neve Kőváry szerint.

Bánky család. Veszprém vármegyében birtokos. (1837.)

Bankó család. Komárom vármegyében székel.

Bánkőy család. Hajdan Arad megyei birtokos nemes család. 1561-ben Péter Almaszeghen birtokolt [2])

Bánó család. Ősi székhelye Sáros vármegye, hol ősi birtokai nagy részének jelenleg is birtokában ül. A család ősei saját okirataik szerint [3]) már IV. Béla ideje előtt ott birtokosokúl tünnek föl. Legelső tudható törzsöke a családnak Vizibor vagy Isabor, kinek Gyármán fiától a Báno családon kivül a még élő Kálnássy és Kükemezey, és már kihalt Bagosi és Gyármán családok származtak [4]), mint ezt a következő táblázat mutatja.

---

[1]) Magyarorsz. családok II. k. kézir. saját gyüjt 35 l.

[2]) Fábián id. h. 24.

[3]) A család szives közléséből nyert okleveli kivonatokból és töredékekből. Mikért köszönet.

[4]) E szerint Lehoczky id. M. 42. l. hibásan emlit Komlósy, (Kalnásy helyett) Gyarmati (Gyármán) és Körtvélyesy családot is. Ez utolsó — mint tudjuk — a Rákóczyakkal egy törzsből a Bogathradván nemből ered.

Vizibor 1190—1220	Gyármán kitől	Adorján (kitől a Bagosi család † 1511.) Voltér (kitől a Báno család). Sebestyén (ettől a Kükemezey család). Gergely (a Kálnássy család törzse). János (a Gyármán család törzse).
	Rénard Jund. Chyma.	† a XVII. sz.

Gyármán Vizibornak fia IV. Béla király idejében a tatárok ellen harczol, és ezeknek táborából Nath testvérével egy elrablott magyar herczeg asszonyt kiszabadit; egy ütközetben pedig buzogányával egy osztrák herczeget vert agyon [1]) E jelenetekre vonatkozik a családnak (a még élő Kalnássy és Kükemezeyekkel egyenlő) czimere, melynek paizs udvarában két oroszlán egy herczegnő fejére koronát helyez. (A két oroszlán Gyarmánt, és egyik testvérét jelentené). A paizs fölötti koronából pedig egy bajnok emelkedik ki, kezében buzogányt tartva. (Ez magát Gyármánt jelvényezné fölebb emlitett vitézségeért). E czimerrel él a család jelenleg is.

Gyármán fölebb emlitett vitéz tetteiért, s több oroszországi követségeért, mellyekre a király által bizatott meg [2]), (és ezek közt Damilla oláh (?) herczeg a király rokonához is küldve volt), IV. Béla királytól 1251-ben Sáros megyében a Komlósi és Nádfői birtokot kapta (földet) Prócs (máskép Istvánfalva) Pósfalu, Dienesfalva, Dukafalu, Salamonfalu, Kükemező, Luchka (Lucska) Kálnás helységekkel, Cservélyes és Kanyarék pusztákkal azon meghagyással, hogy ő vagy utódai valahányszor szükséges lesz, oroszországi követségben hűségesen tartozzanak szolgálni [3]).

A fölebbi adománylevelet kiadta IV. Béla 1259-ben is, és megujitá 1261-ben [4]).

---

[1]) A család eléadása szerint.

[2]) Az oklevél szavai: „Gyarmannus de villa Cumlous ad Sáros pertinens in deferendis legationibus nostris ad Russiam fidele servitium exhibuerit."

[3]) Ita tamen, quod in deferendis legationibus ad Russiam nobis sicut hactenus fideliter servire teneantur." Az okmány szavai.

[4]) Mind ez okmányok egy a nyolczados törv. szék (jud octavale) előtt Visegrádon 1399-ben inditott, és 1402-ben befejezett; — és ismét egy a leánynegyed iránt támasztott, és Visegrádon befejezett pörben mutattattak föl, és mindkét helyen az elészámolt családok egy törzsről szakadt régi nemeseknek elismertettek.

1264-ben István ifjabb király a keresztes vitézek által jogtalanul lefoglalt Komlós földének egy részét Gyármánnak és maradékinak visszaadatni parancsolja.

IV. László király Gabrianus, Adorján és Voltér (Gyármánnak fiai) kérelmökre meghagyja Márton és Bereczk sárosi ispánoknak (Comites), hogy Gerendely, Margonya és Megymezeje helységeket, mellyeket Damd fia Finta erőszakkal elfoglalt Gyármánnak utódaitól, a folyamodóknak mint ősi tulajdonosaiknak adják vissza. Ez oklevelek oda mutatnak, hogy Gyármán és atyja Vizibor már IV. Béla adománya előtt is birtak oly birtokokat, mellyek IV. Béla adományaiban emlitve nincsenek, és igy már előbb is nemesek valának. — A család hagyomány után magát Lehel utódainak tartja.

Gyármán öt ágra illetőleg családra szakadt maradékának első osztály levele 1350-ben kelt, mellyben „Nobilium de terra Komlous et Natfew" neveztetnek. 1412-ről ismét osztálylevelük van [1]).

Gyármánnak Voltér fiától ered Rinald, Arnold, László, András, ki már Lucskai Bánónak neveztetett, és élt 1412-ben. Gyakran azonban a Báno ág is magát Kükemezői, sőt később egy Zsalmányinak is irá előnevét.

Emlitett Andrásnak (1412.) fia volt Péter, ennek ismét András, ennek ismét Péter, kinek utódaival 1560-ban febr. 10-én Kálnássy Ferencz, (ki előbb Gyulai, azután sárosi várkapitány volt) I. Ferdinand királytól uj adománylevelet nyert a Kükemezei és Bánó család részére is az őseik által birt minden birtokra.

1562-ben Bánó János és Boldizsár és György szereznek uj adománylevelet, és ezt a Kükemezey ágra is kiterjesztik. Nevezett Boldizsár Zrinyivel esett el Szigeth alatt 1566-ban.

Emlitett Bánó György Báthori István lengyel királytól lengyelországi nemességet és uj czimert nyert Varsóban 1576. april 18-kán kelt Armalisban maga, testvérei és nagybátyja gyermekei részére [2]). A czimer ez: A paizs vörös mezejében zöld tér fölött egy medve ül, melly szájában egy görbe

[1]) Wagner: Dipl. C. Sáros 365.
[2]) U. ott. 427. — és Lehoczky id. h.

kard élét, jobb lábával a markolatot, a ballal a kardhegyet tartja. A sisak koronájából ugyan olly medve emelkedik ki. A foszladék mindkét oldalról vörös és fehér szinü, mint ezt a metszvény mutatja.

Az 1562-ben élt Bánó János nak gyermekei ezek: Menyhért, Simon, András, Farkas, György éltek 1571 ben. — Ezek közül Menyhért nemzé Andrást, ennek fia Ferencz, ennek Imre, ennek ismét Imre, kitől a család mostanáig jő le, mint alább a családfa mutatandja. 1703-ban Ferencz és János Rákóczy táborában szolgáltak, egyik a Vág melletti csatában esett el.

Szintén a mult században élt Imrének fia Imre, ki családja nagyrészben elzálogositott javait visszaváltá. Ennek testvére András Eperjesen a Jesuitákhoz került gyermekkorában, és az ágostai vallásból a kath. vallásra téritetvén, mint apátúr halt meg.

Imre utódait a következő családfa mutatja:

Imrének fia közül Gábor több ezernyi kötetből álló könyvtárát az eperjesi Collegiumnak hagyta. Andrásnak fia és unokái élnek.

József a Dobozy Rozalia férje korán elhalt. Fiai közül Miklós a fölkelőkkel mint önkénytes táborozott, neje Dessewffy Albertina, D. Albertnak a volt tábornok testvérének leánya. József (Miklós testvére) 1848-ban Sáros megye másod alispánja volt. Neje nagy Jeszeni Jeszenszky Riza, Jeszenszky János septemvir. leánya. Miklós Kükemezőn lakik.

A család ki van terjedve Sáros megyén kivül Abauj, Torna és Zemplin megyékben.

A család Lucskai és Kükemezői előnévvel él.

Bánóczy család. (Bánóczi). Lakhelye Trencsin és Zemplin vármegye. Ez utóbbiban éltek István, kinek özvegyét (1533. táján)

Sztáray Mihály a nevezetes reformator vezette oltárhoz [1]. Benedektől a főispán, mivel a gyülésre fegyveresen ment, ezüst hüvelyü kardját elvéteté [2]. Simon a rajta elkövetett erőszakoskodásért Drugeth György ellen panaszkodott 1600-ban [3]. Végre András szolgabiróságot viselt 1627-ben [4].

Bányay család. Székhelye Szabolcs vármegye. Belőle Mihály az egyházi választmány tagjául neveztetik ki 1791-ben [5].

Bányay család. (Menyői). Erdélyben Közép-Szolnok vár megyében lakozik.

Bántsy család. Veheczről irja előnevét. Lakhelye Zemplin megye.

Banury család. Hajdan Arad vármegyében virágzott. Belőle Péter Basarágh helységben birt 1561-ben [6].

Banverics család. Belőle Péter Arad megyében Jánosházán birtokos volt 1561-ben [7].

Bánzai család. Pest megyében birtokosnak iratik.

Barabás család. Több ily nevü magyar nemes család van. Hazájuk leginkább Erdély földe, hol a következők székelnek:

1. A lisznyói Barabás család Fogaras vidéken;

2. a szent Istváni és Kölpényi Barabás család Maros székben;

3. a Szent-Györgyi Barabás család Háromszékben;

4. a szombatfalvi előnevüek Küküllő vármegyében;

5. a márkosfalvi Barabás család szintén a székely földön lakozik. Ebből származott Miklós legnevezetesebb magyar festészünk, ki Markosfalván született 1810-ben. Atyja 1809-ben a fölkelt nemességnél főhadnagy volt. Barabás Miklós (lak. Pesten) egyszersmind magyar academiai tag élete leirását adja az ujabb ism. tár I. kötete.

Végre Barabás családot alkotott Ferencz, ki 1790-ben kapott nemes levelet ily czimerrel: A paizs felső bal szögletéből a jobb oldali alsó szögletig rézsutosan két felé oszlik. A jobb oldali háromszögü

---

[1]) Szirmay C. Zemplin not. hist. 59.
[2]) U. ott. 86.
[3]) U. ott. 106.
[4]) U. ott. 161.
[5]) LXVII. törv. czikk.
[6]) Fábián id. h. 26. l.
[7]) U. ott 29. l.

fekete mezőben kék ruhába öltözött kar fehér zászlót tart. A baloldali kék mezőben vörösmezü kar buzogányt markol. A paizs tetején a koronás sisakból oroszlán emelkedik ki, első jobb lábában kard, a balban levágott törökfej látszik. Foszladék innen ezüst fekete, onnan ezüst kék szinü [1].

Az erdélyi Barabások valamellyik családhoz tartozik Barabás Endre, ki 1692—1699-ig Doboka megye jegyzője, és azon megyei egyik birtokos nemese volt [2].

Baracskay család. (N.-Baracskai). Kihalt család, mely nevét a Bars megyei hasonnevü helységtől vette. Valószinüleg ebből volt azon Baracskai Péter, ki 1521-ben auránai perjel lett; és Pál, ki Szapolyai János részére 1528-ban Trencsin várát Kosár Benedekkel a lehetőségig védelmezte [3]. Bars megyéből átterjedt a család Hont megyébe is. Baracskai Jánosnak neje Dubraviczky Orsolya 1548-ban a Dubraviczky családdal perlekedik hontmegyei Luka nénjei, Siraki és Gyürki, és nógrádmegyei Bakofalvi részjószágaiért [4]. Jánosnak leánya Borbála Ujfalussy Miklósné ugyan e javak iránt tett tiltakozást [5]. E családból voltak Jakab, Bertalan és Domokos mind Bars megyében [6].

Barakony család. A család törzse Barakony Péter, ki 1621-ki dec. 11-kén kelt Armalisban Bethlen Gábor által nemesitetett meg. A nemes levél még ez évben Kornis Zsigmond és Rákóczy György királyi biztosoknak bemutattatott, és ujolag ismét királyi biztosoknak Váradon [7]. A család valószinüleg kihalt.

Bárány család. (Debreczeni). Borsod megye látszik fészkeül lenni azon Bárány családnak, melly debreczeni előnevet használ, talán régiebb szülőfölde Debreczen emlékeül. És igy e családhoz lenne számitandó Bárány László, ki Debreczenben született 1729-ben, Belgiumban és Szászországban tanult, és Magyarország chorographiáját magyarul nyomatta ki Hálában 1759-ben [8]. E családhoz kell számitanunk Bárány Pétert is, ki viszont Borsod

---

[1]) Adami id. h. I. k.
[2]) Hodor id. h. 50.
[3]) Bel Notit. nova Hung.
[4]) Sz. Benedeki Conv. Fasc. 84. Nro. 17.
[5]) Hont megyei levéltár Proth. A. pag. 76.
[6]) Sz. Bened. Conv. fasc. 26. 32. sat.
[7]) Az eredeti Armalis Szathmár megye levéltárában van.
[8]) Horanyi Nova Mem. 285.

megyében Miskolczon született. Kegyesrendi szerzetessé lett, és egy magyar psychologiai pálya munkájaért a mult században arany érdempénzzel tüntettetett ki. Forditotta ezután Campe psychologiáját, midőn gróf Széchényinél titkár volt. 1792-ben pedig „a talált gyermek" czimü németből forditott szindarabját nyomatta ki [1]). Legismertebbé lőn a család Ágoston által, ki a debreczeni előnevet használta. Született ez Miskolczon 1793-ki dec. 29-kén. — 1821-ben ügyvédi vizsgálatot tett. — Azután Torontál megyében viselt megyei hivatalokat, többi közt levéltárnokságot A Minerva, tud. gyüjtemény és egyéb folyóiratban több, leginkább történeti értekezéseket közlött. „Torontál megye hajdan és most" czimü monographiát is adott ki. A magyar academia levelező tagjai közé emelé. — A család több tagja katonai pályát választott. Péter a 34. számu, Sándor az 52. sz. m. gy. ezredben alhadnagy. (1846.) — János őrnagy a 3. számu huszár ezredben 1846.

Bárány család. (Jászberényi). Eredeti helye Jászberény, honnan mint armalista, nem birtokra, hanem szülőhelyére vonatkozó előnevét vevé. Jászberényi Bárány János és Gergely a nemesi rangba — melyből már az Armalis szavai szerint elődei kiestek, — I. Leopold király által 1698-ki febr. 18-kán kelt czimeres nemes levéllel helyeztettek. Ez Armalis 1698-ki julius 12-kén Heves és külső Szolnok megyében hirdettetett ki [2]).

Czimere a családnak az érintett oklevél szerint kék mezőben zöld tér felett egy repülni indult galamb kiterjesztett szárnyakkal. A paizs koronáján ugyan az. Foszladék aranykék, és ezüst vörös.

Valószinüleg e családból volt meg a fentebbi megnemesités előtt Bárány Pál [3]), ki Jászberényben született 1657 ben. Jesuitává lett, és sokáig tanárkodott. Latin nyelven több theologiai munkát nyomatott ki; meghalt 1719-ben. E Pál testvére lehetett a fölebbi János és Gergelynek, vagy nagybátyjok, és valószinüleg a nemes levél szerzésében azokat segité, a mibe ő mint szerzetes nem iktattatá saját nevét.

E családból eredezteté magát 1839-ben Barany Pál, ki B.-Gyarmatról származott, és kinek elei oda 1690-ben Detváról [4]) telepedtek mint szabadosok (libertini).

---

[1]) U. ott 282.
[2]) Liber Regius czimü kéziratom.
[3]) Horányi Nova Mem. 286.
[4]) Lásd a b.-gyarmati 1773-ki urbéri pörben az 1711-ki urbéri összeirást. A Koháry által Csábrágon 1690-ki jan. 1-jén kiadott szabados (urbériség felmentő) levelet lásd Sz. Benedeki Conv. és Nógrád megye által is átirva.

Bárány család. Ujabb időben 1790-ben nemesitettek meg a Bárány testvérek. Czimerük négy részre oszlik. A jobboldali felső osztályban arany s fekete mezőben félig arany félig fekete egyfejü koronás sas látható, szintén az a baloldali alsó osztályban. A baloldali felső és jobboldali alsó osztály kék mezejében fehér oroszlán áll élőfát tartva. A sisak koronáján két kiterjesztett balról aranyfekete, jobbról ezüstkék sas szárny között oroszlán emelkedik föl kardot tartva A foszladék innen aranyfekete, onnan ezüstkék [1]). — Ismét más

Bárány család az, melynek egyik tagja János a mult század elején nógrádmegyei B.-Gyarmaton lakott, ennek gyermekei Klára [2]) nevü nejétől a következők: Erzse, született 1707. — László, született 1714-ben. — György, szül. 1718-ban. — Mihály, született 1722-ben. — András, szül. 1722-ben. — József, született 1728-ban. — Lászlónak nejétől Nagy Erzsétől fia Mihály, szül. 1752-ben. — Józsefnek Sóoky Judittól gyermekei István, szül. 1770-ben. — István, szül. 1773-ban. — János, szül. 1776-ban. — Mihály, szül. 1782-ben. — A család később e helyt elé nem fordul.

Bárány család. (Szőllősi) A legrégibb ilynevü család, mely magát de Zeüleüs irta. Belőle Szaniszló [3]) Trencsinben Kis-Levenben birt 1519—1525-ig nejétől Kakasfalvi Hatlaáb János leányától Zsófiától fia volt László. — Bárány Egyed Bajkán birt Bars megyében, neje Borbála volt Sz.-mártoni Benedek bevallása szerint. — Zólyomban éltek 1550-ben Bárány Burian és Troján, Dora és Anna testvérek. Ugyan ott Pethőfalván birtak Venczel kinek Lukaviczky Bora nejétől leánya Dora először Kömlödy Péter, másodszor Bakalár Jánosné 1573-ban; — Mihály ugyan ott, kinek özvegye Dora, leánya Borbála Koza Vitusné 1573-ban. — Talán e családból volt B. Bernát is, II. Lajos alatt adószedő és kamarás, azután Ferdinand követe és kamarása 1526—27-ben [4]).

Bárány család. (Rendesi). Zala megyei Rendes helységről irja előnevét, és azon megye birtokos nemesei közé tartozik.

Bárány család. (Szeniczei). Előnevét a nyitramegyei Szenicz (Szénásfalu) helységről veszi, mely a család fészkeül látszik.

---

[1]) Adami id. h. I. k.

[2]) Megkülönböztetendő az ugyan ekkor élt B. János szabados jobbágytól, kinek neje Erzsébet volt, ugyanezen években, mint mindezt a b.-gyarmati kath. keresztelési könyvek tanusitják.

[3]) Ez s a következők Sz. Benedeki Convent lev. tárából.

[4]) Engel: Monum. Ungrica. 220. l.

Czimere a családnak egy bárány, mely mellett zászló lobog. — A nemzeti irodalomnak a mult században egy tagját mutatá föl a család Györgyben, ki Komárom megyei Beleden született. Mint evang. lelkészségre készülő Jenába és Halába járt. Hazatérvén Győrben tanitó, majd n. vázsonyi, utóbb dörgői ev. lelkész lőn. 1754-ben az uj testamentomot jegyzetekkel ellátva nyomatta ki.

E családnak egyik ágából Bárány István és János Hont és Nógrád megyébe költöztek, és ez utóbbiban 1825-ki april 30-kán nemességüket kihirdettették. Istvánnak Gebhardt Ágnestól gyermekei: János, született D.-Palánkon 1824-ki april 18-án. István, született ugyanott 1826-ki april 2-kán. Erzse sat.

Jánosnak (ki Ludányban lakott) Kamora Teréz nejétől: János és György fiai születtek.

Baranyay család. (Bodorfalvi). Előnevéről következtetve hazája Thurócz vármegye, mert ezen megyében van Bodorfalva. Idébb azonban már a XVII. század végén Komárom megyében találjuk a családot. E megyében lett 1697-ben Baranyay György alispánná, és 1701-ki aug. 27-kén tartott tisztujitáson 38 szavazattal, mint többséggel ismét az alispáni székben hagyatott [1]).

A családnak nemzékrende imez [2]):

[1]) Prothoc. Cottus Comarom. anni 1698—1701.

[2]) Deduct. Geneal. Ms. fol. lat. Nro. 213. — Geneal. authenticae Ms. Nro. 207. tom. I.

Legkihatóbb hirt szerzett a család tagjai közül János, a lovas tábornok, ki miután az 1741-ben kezdődött háború véget ért, Francziaországban maradt ezredével egy ideig. Ekkor történt — mint Szirmay följegyzé [1]), hogy egy magyar ember ott egy komondor ebet scithiai farkas gyanánt mutogatott, és „ad ugrandum és ugatandum" szóra tánczoltatá és ugattatá. Baranyay is meglátá a jelenetet, és kiismerve a cselt, megjutalmazá ugyan a mutogatót, de egyszersmind megdorgálá, hogy miután ugy is megszedte már magát, ezen a magyart lealacsonyitó keresetmódtól álljon el; mert nem való — ugymond — a magyarnak komédiást játszani. Különben csalárdsága fölfedezésével fenyegeté a kutyamutogatót.

Ezen Baranyay János tábornok és egy magyar lovas ezred tulajdonosa volt az, ki Majkon a néma barátok (camalduliak) zárdájában egy czellát alapitott 1749-ben 2000 forinttal [2]).

Ugy látszik, e családhoz számitandók még a következők is:

Bálint, ki mint itélő mester az 1582-ki országgyülésen határigazitási választmány tagjául neveztetett ki [3]).

1635-ben éltek Miklósnak fiai Menyhért és Miklós, kik ellen Zoltán László meggyilkolása végett az országgyülés vizsgálatot rendelt [4]).

István Bars megyei Sz. Benedekről, ki 1722-ben a nagyszombati egyetemnél borostyánt (laureat) nyert.

Tamas, ki 1610 ben april 5-kén Pozson megye jegyzője volt.

Ferencz, ki 1706 ban Rákóczy alezredese volt, és pecsétében darut viselt.

Baranyay család. Győr megyében és a Dunán túl terjedt el. A bodorfalvi Baranyayaktól különböző családul állittatik. Ismert törzse Márton Győr megye előtt 1717-ki dec. 13-kán igazolja nemességét. Valjon atyja vagy csak nagybátyja volt-e a családfán álló Istvánnak és Györgynek, nem bizonyos. A családfa [5]) igy jő le:

---

[1]) Hungaria in Parabolis Budae 1807. 18. l.
[2]) Tudom. gyüjt. 1827. V. k. 121. lap.
[3]) 1582-ki VI. t. cz.
[4]) 1635 ki LXXXIII t. cz.
[5]) Deduct. genealog. Ms.

- Márton 1717.
  - István 1729. (Eva Rozina).
    - Mihály alkapitány † 1754. (Janka Erzse).
      - Maria Anna szül. 1754. febr. 19. (Haupt Fülöp Jakabné).
    - Gotfried.
    - Vilmos.
  - György 1729. Győrben tanácsos.
    - János (a kálnoki huszár ezredben ezredes).
    - József. (Hahóton posta-mester). 1722.
    - György.
    - Kata.
    - Judit.
    - Anna.

A táblázati Márton fiai vagy unokaöcscsei István és György nemességükről Győr megyétől 1729. nov. 15. bizonyitványt kapnak. Emlitett István a herczeg Hessen-Darmstadt ezredben mint hadnagy szolgált. Fia Mihály Péter a moguntini vál. fejedelem ezredében alszázados, meghalt 1754-ki dec. 18-kán. E Mihálynak egyetlen leánya Mária Anna Haupt Fülöp Jakab Kristófhoz ment férjhez, ki a bambergi herczeg püspök, és frankoniai fejed. udv. tanácsosa, cs. kir. udvarmester, pápai birod. gróf, és aranysarkantyús vitéz volt.

Baranyay család. (Maros-járai). Erdélyben Dézs vidéken lakozik. Magyarországról szakadt Erdélybe, törzse Baranyay Gergely, ki 1688-ban [1]) ott honfiusitatott. Tőle igy jő le a családfa [2]):

- Gergely 1688.
  - Mihály. (Boér Petronella).
    - Klára. (Torma Fer.)
    - Ferencz. (Toroczkai Sára).
      - József. (Török Klára).
        - Antal. (Dindár Zsuzsa).
          - Gergely.
          - Mária.
          - Bora.
        - Ágnes. (Henter Elekné).
        - Ferencz. (Gál Róza).
          - István.
          - Ferencz.
          - Mihály.
          - Róza.
          - Ágnes.
          - Klára.
          - Amália
      - Bora. (Berzenczei László).

---

[1]) 1688. mart. 10. kelt törv. cz.

[2]) Kőváry szerint id. h. 24. l.

Ezenkivül Erdélyben több Baranyay család él. Illyen a nagy váradi Baranyay család, mely Torda vármegyében székel.

Baranyay család. Armalista család. A czimeres nemes levelet III. Ferdinand királytól Baranyay János kapta. Kelt ez Pozsonyban 1655-ben, april 26-kán, és kihirdettetett Nógrád megyében 1656-ki febr. 14-kén [1]).

Ehez kapcsolkodék 1830. táján Baranyay Mihály nagykatai lakos, ki a következő családfa szerint igyekezék csatlakozni:

Gergely 1700.	György 1734.	György	Imre 1755.
		János, kitől	János.
			Mihály. 1757.
			Pál.
		István	István
		Mihály	Mihály N-Kátán.

Baranyay család. 1718-ban nemesitetett meg czimeres nemes levél által, mellyet Baranyay Mihály szerzett. Czimere kék mezőben zöld tér fölött kiterjesztett szárnyakkal galamb, mely csőrében zöld ágat tart. Fölötte nap és hold ragyog. A paizs koronás sisakján ugyan az. Foszladék innen ezüst-vörös, onnan arany-kék [2]). - - Másik

Baranyay család az, mely Barenai-nak is iratik, és 1758-ban B. Ferencz kapta a nemes levelet ily czimerrel: a paizs először függőleges két részre hasitatik, egyik fele ismét viz irányban két felé osztatik. Ezekből a felső kék mező hatágú arany csillagot mutat; az alatta való arany mezőben szerecsen-fej drága köves fülfüggővel és ezüst nyakravalóval látható. A paizs baloldali vörös osztályában három ezüst öv van. A paizs fölötti sisakból fehér öltönyös szerecsen nyulik fel fehér mezben, mely a nyaknál és kezeinél biborral van beszegve, hasonló szinü öv van derekán. Mindkét kiterjesztett kezeiben arany hatszögü csillagot tart. A foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [3]).

Baranyay család. Ismét más, az előbbiektől különböző Baranyay család az, melynek a nemességet B. János szerzé I. Ferencz királytól 1799-ben. Armalisában ily czimert kapott: kék mezőben hár-

---

[1]) Prothocol. Cott. Neograd. anni 1656.

[2]) Collect. Herald. Nro. 539.

[3]) U. ott. Nro. 51.

mas zöld dombon arany oroszlán áll kettős felgöndörült farkkal. Jobb első lábában kardot, a balban vérző törökfőt tart. A sisak koronájából ugyan ez alak nyulik föl [1]).

Baranyi család. (Váradi és Micskei). Bihar megyei előkelőbb nemes család. Czimere függőlegesen két felé osztott paizs, melynek jobb osztályában fölül egy liliom, alul egy rózsa áll; — a bal osztályban oroszlán áll buzogányt tartva.

Törzse Baranyi Mihály, szül. 1644-ki sept. 20-kán Nagyváradon. Bihar megyének alispánja volt. Meghalt 1692-ki augustus 13-kán, kora 48-dik évében. Nejétől Vigkedvü Annától fia volt Miklós, ki 1717—1725-ig szintén biharmegyei alispánságot viselt, azután hétszemélyes táblai ülnök lőn. Ettől kétfelé szakadt a család, mely napjainkig virágzik [2]).

Leszármazását a következő táblázatok mutatják:

Mihály 1644—1694. Vigkedvü Anna.	Miklós alispán 1717—1725.	Anna (bölcsei Budai László).		
		Magdolna (sz. Mik. Pongrácz Ján.)		
		N.	Gáspár. (1. báró Reviczky Antonia 2. b. Reviczky Roza).	Erzse (Incze János).
				Judit (Reviczky Gáb.)
				Roza (Barcsay László).
				Antonia (Hegyi László)
				Anna Maria
				Ferencz.
				Lajos.
				Imre. 1806.
			János, megtéb. † Bécsben.	

A másik ág is Miklóstól jő le Gábor által, ki fia vagy unokája volt Miklósnak. Ezen Gábor hasonlóan a biharmegyei alispáni székben ült 1757—1773-ig. Neje bagosi Bagossy Zsuzsannától nyolcz fiugyermeke volt. Ezek közül öt terjeszté a családot Ágazata ez:

[1]) Adami id. h. I. k.

[2]) Vay László. Német hivség 441. 460—465. — Mihály ily sir-irat alá temettetett: Triste Monumentum Spectabilis Perillustris ac Generosi Domini Michaelis Baranyi de Várad, Inclyti Comitatus de Bihor Vice Comitis, Liberae Regiaeque Civitatis Debreczinensis Judicis primarii nati die 20 septemb. 1644. Denati 13-a aug. 1692. Anno aetatis XXXXVIII.

Gábor 1757–1773.
- Ferencz, főhadnagy †
- Miklós. főszolgabiró. (Pongrácz Magd.)
  - Antal, kapitány.
  - Gábor. (Erőss N.)
- Gábor. (Bogáthy Mária).
  - Zsuzsa. (1. Ferdényi Fer.) (2. Nagy Imrénő).
  - Pál. 1806.
- Péter, volt hadnagy. (Okányi Szlávy Mária).
- Mihály, követ. † 1802. (Flachenfeld Anna).
  - Péter.
  - Anna Maria (Stanislovics Gy.)
  - Cecilia (Beőthy L.) † 1856.
  - Róza.
- István. (1. Kruspér Anna). (2. Róth N.)
  - stb.
- György (Reviczky Judit)
  - több.
- László. † Tótiban.

Talán e családból volt Baranyi István, kinek özvegye nemes Molnár Zsuzsanna negyvenhárom évig élvén férjével, meghalt 1821. [1]).

Baráth család. Ebből volt Baráth Péter, kinek neje Szentmártonfejüs Erzsébet nővére Sz Mártonfejüs Benedeknek, ki 1527-ben barsmegyei Bajka helységbeli curiáját Tóththeüri Antal deáknak irta át testvérei adósságát is elvállalva [2]).

Baráth család. Baráth János a törzse, ki 1686-ban I. Leopold királytól nyert nemes levelet ily czimerrel: a paizs négy felé oszlik. A jobboldali felső, és baloldali alsó osztály vörös mezejében hármas szikla tetején koronából kettős kereszt emelkedik ki. A baloldali felső és jobboldali alsó osztály kék mezejében zöld dombon kerek van szárnyakkal ellátva, a kereken egyfejü fekete sas kiterjesztett szárnyakkal áll. A sisak koronájából ismét kettős kereszt nyulik föl két elefant ormány között, melynek jobbika aranykék, a baloldali pedig vörös-ezüst. A foszladék is két oldalról ezekhez hasonló szinü.

[1]) Fölötte halotti beszédet tartott Szoboszlai Pap István. Kinyomt. Debreczenben 1821-ben.

[2]) L. a bevallási oklevelet a sz. benedeki Convent kiadványában saját gyüjteményemben.

Ilynevü család Heves megyében van.

Baratnaky család. Hont és Nógrád megyében a XVII. században virágzott; már kihalt. Baratnaky Zsigmond, mint Baloghy Erzsébet férje 1666-ban ellentmond Horváth András beiktatásának a Kajaly család birtokaira nézve [1]. Istvánt a Haraszty pusztától a Szelényi család tiltja [2]. Ferencz 1675-ben nógrádmegyei t.-biró, 1684-ben april 10-kén másod alispánná választatott, az 1684-ki nemesi fölkelésben személyesen, és két kiállitott vitézével vett részt [3]. Nővére Magdolna Szúdi Dúló György neje volt 1676-ban [4].

Baratzeg család. Arad megye hajdani birtokos nemesei sorában leljük. Balás 1561-ben Élesfalván volt birtokos [5].

Barbarith család. Kihalt régi család Hont és Nógrád megyében. Belőle a XVI. században élt György, kinek nejétől Csery Zsófiától csupán öt leány gyermeke maradt, kik atyjok ingóságait 1587-ben vevék át [6]. Mind az öt leány férjhez ment. Katalin 1588-ban Elefánty Imrené, 1606-ban Makray Mártonné; — Margit előbb mohorai Widffy Vitusné, azután Szögyényi Máténé; — Ilona Károly Ferenczné; Dorottya 1597-ben Jákófi Péter özvegye, később pongyeloki Galambos Miklósné; Zsófia Bartakovics Péterné, kinek Palásthy Borbála honti és nyitrai javait bevallá 1604-ben [7]. Zsófia Krasznán (Nyitra megyében) 4 telket Cziráky Zsuzsannának vallván be, ez ellen 1606-ban a többi négy testvér tiltakozott [8].

Barcsay család. (Nagy-barcsai). Erdélynek legrégiebb családai közül való, azonban Magyarországban Bihar megyében is birtokos. Erdélyben Hunyad megyében van ősfészke Nagybarcsa, honnan vezeték- és előnevét veszi. Ezt és a pestyéni és szálfai birtokrészt első foglalási joggal birják [9].

Czimere a családnak egy nyillal átlövött kar, mely markában görbe kardot tart [10]. — Azonban a családnak, mint több réginek, armalisa soha sem volt.

---

[1] Sz. Benedeki Convent. Capsa B. Fasc. I. Nro. 20.

[2] Hont várm. levéltár. Prothoc. G. 224. l.

[3] Proth. Cott. Neogr. anni 1684.

[4] U. ott az 1576-ik éviben.

[5] Fábian id. h. 26. lap.

[6] Sz. Benedeki Conv. Prothoc. G. 204. l.

[7] U. ott. Proth. J. 323. l.

[8] U. ott. Proth. 335. l.

[9] Kőváry id. h. 24.

[10] Lehoczky id h 42,

Eredetét Márk 1216-ban horvátországi bánig viszik föl [1]. Ennek két fia Péter és Mihály Budán adományban birtokot kapnak, mit a család — állitólag — a mohácsi vészig birt is. Nevezett Mihálynak fia volt Péter, ennek Gáspár [2], ennek Simon (1367.) ennek János és Tamás, kik Hunyadban 1395-ben [3] birtokosok. Ezen János és Tamás hű szolgálataikért ősi birtokaikra V. Lászlótól 1454-ben megerősitő adománylevelet kaptak, és ezenfölül az István vajda által tőlök hatalmasul elfoglalt Erkes és Drosmán falukat is visszakapták [4]. 1462-ben Mátyás király a Hunyadi családi urodalomból nyolcz falut, és Szent-Andráson a magvaszakadt Tsökezi részt is nekik adományozá, 1464-ben pedig minden javaikat a királyi árenda alúl fölmenté [5]. Azután virágzott Barcsay László Szapolyay titoknoka, és Ákos, ki Tamástól származott, és kit II. Ulászló érdemeiért Sztrigyi Márton magvaszakadtán annak minden erdélyi birtokaival megajándékozott [6]. Ákosnak, ki II. Ulászló kimultával Szapolyay hive lőn, fia volt András, kit Báthori István 1572-ben Illye várának főparancsnokává nevezett. Ezen Andrástól mint jő le a család, az I. táblán látandjuk.

Tamás testvérének Jánosnak unokája volt Gáspár Lippa vára kapitánya, és karánsebesi bán, ki mint Békesi hive a szent Páli szerencsétlen harcz után Báthori István által kivégeztetett 1575-ben [7].

A családfa Ákosnak András fiától igy következik:

---

[1]) U. ott, és Wagner Mss. tom. LXX. p. 34.

[2]) Kőváry szerint. — Wagner id. h. szerint Mihály testvérének Péternek is Gáspár fia volt, de abban a Péter ága kihalt.

[3]) Kőváry szerint; — ellenben Wagner id. h. szerint V. László és Mátyás idejében éltek 1454—1464-ig időközben; és Kőváry is egy helyen irja, hogy Tamás 1454-ben adományt kap. Az 1395-ki évszám lesz tehát a hibás adat. Wagner szerint Tamás és János Mihálynak fiai, Márknak unokái voltak.

[4]) Wagner id. h.

[5]) U. ott.

[6]) U. ott.

[7]) Wolf. Bethlen Hisé. II. 318.

I. tábla.

- András.
  - István. 1594. (Zalasdy Bora).
    - György. (Kun Bora).
      - Boldizsár.
        - György †
    - Sándor. (1. Palatics Erzse, 2. N. N.)
      - Ákos, fejed. (Bánffy Ágnes).
      - Sándor. (Fodor Klára). — Lásd a II. táblán.
      - András, felakaszt. 1661.
      - Gáspár. (Nádudvari Erzse).
      - Mihály † 1713. (Bánffy Kata). — Lásd a III. táblát.
      - Péter. (Nemes Zsuzs.)
      - Ábrahám. † 1716. (Teleki Kr.)
        - János. (Toroczkai Kata).
      - Erzse. (Los. Bánffy Fark.)

Istvánnak Zalasdy Borbálától származott két fia közül mint látjuk, György ága unokájában enyészik el. Sándornak két neje volt. Az elsőtől Palatics Erzsébettől lett négy fiu, a másodiktól három fiu és egy leány, mint a táblázat mutatja. E Sándor volt, ki Rákóczy Zsigmondtól 1607-ben a Zalasdi jószágot felkérte, és abban maradékait megerősité [1]). Gyermekei közül csak Sándor és Mihály terjeszté tovább a családot. Amannak ágát hozza a következő:

II. tábla.

- Sándor. (Fodor Klára) kik az I. táblán.
  - István. (Nádudvari Judit).
    - Ferencz. (Lukács Sára).
      - Ferencz. (Naláczy Sára).
  - Tamás. (Boldogfalvi Magdolna).
    - András. (Markócsán Julianna).
      - János
        - Zsigmond (Türi Ágnes).
          - László † 1844. (Bája Zsófia).
            - László. (B. Bruckenthal Anna).
              - Árpád.
              - Béla.
              - Kálmán.
              - Vilma.
              - Domokos.
            - Zsigmond (B. Bruckenthal Zsófia).
              - József.
              - Gábor.
              - Matild.
    - Gáspár.
      - Ábrahám.
        - Ábrahám, ezredes. (Gr. Bethlen Zs.)
          - Lajos.
            - Sándor.
            - Róza. (Földvári Sánd.)
            - Luiza. (Kabos László).
            - Janka.
          - János. (B. Jósika Zs)
            - János.
          - Ádám.
            - Albert.
            - Mihály.
            - Miklós.
            - Elek.
            - Mária. (Sándor Gerg.)
            - Eleonora. (Babarcziné).
            - Claudia (B. Apor Gerg.)
  - Pál. (Felvinczy Ágn)
    - József. (Károlyi Erzs.)
      - Ágnes. (Dózsa Mihály).
      - Ádám. (Dózsa Ágnes).
        - János. (Dániel Ter.) † 1818.

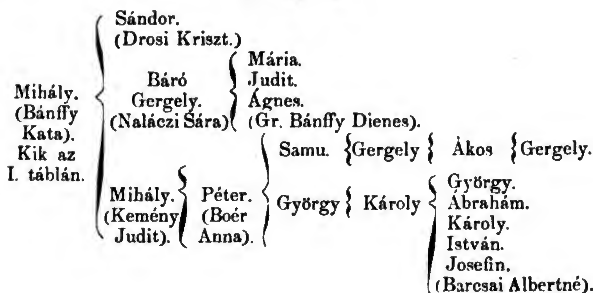
[1]) Wagner id. h.

A család fénykora a XVII. századra esik, midőn Ákos (az I. táblán Sándornak fia) előbb hunyadmegyei főispán, rövid ideig Erdély fejedelmi széken ül 1658—1661-ig a legzavarosb időszakban, Rákóczy és Kemény Jánossal kelle a fejedelemségért küzdenie [1]. A küzdelmeknek csak gyász lőn a vége. Andrást (Ákos testvérét) ki követségben járt a portára, Kemény Fogarasban fölakasztatá. Ákost Görgényben börtönbe tétette, azután kivégeztette [2]. Testvére Gáspár hasonló véget ért Örményesen 1660-ban. Mihály testvére fejérmegyei főispán I. Apaffy korában Fogaras vár börtönébe jutott. Ily csapások érték a családot Ákos fölléptével.

Ákosnak a fejedelemnek testvérétől származott le Ábrahám a költő (fia Ábrahámnak hunyadmegyei főbirónak) született 1742-ki febr. 2-kán Piskiben. 1762-ben magyar testőr, öt év mulva lovas kapitány lett. II. József alatt több ütközetben vett részt. 1787-ben ezredességre emeltetett. 1794-ben nyugalomra lépve csórai jószágán élt. Meghalt 1806-ki mart. 6-kán [3]. Verseit Révay adta ki b. Orczy Lőrinczével együtt „Két nagyságos elmének költeményes szüleményei“ czim alatt 1789-ben.

A második ág, mely Ákos fejedelemnek Mihály testvérétől jő le, igy következik [4]:

III. tábla.

[1] Szalárdy Siralm. krónika 463—475.
[2] Katona Hist. critic. XXXIII. 207. — Bethlen Hist. libr. III. 207.
[3] L. életrajzát Döbrenteytől: Erdélyi muzeum I. köt.
[4] Kőváry id. h.

Mihálynak fia Gergely, valamint az I. táblán Ábrahámnak Teleky Krisztinától fia János báróságot vettek [1]), de mint láthatjuk, águk kihalt. Emlitett Gergely a liber báró, kinek neje Naláczy Borbála volt, szintén főispánságot viselt. A báróságot Mária Teréziától kapta. Meghalt 1752-ki évi junius 15-kén kora 66-dik, házassága 31-dik évében.

Jelenleg a család nemesi renden áll, és maig nagy része református. „Már 1544-ben Farkas, Miklós és György — mint Kővár y irja — egy feszületért kereset alá vétettek. Barcsay Ákos a fejedelem szerzeményéből mindazokat kitagadta, kik más vallásra fognának áttérni. Barcsay Ágnes gr. Bánffy Dienesné pedig az ily családtagokat megátkozá."

A család a kormányzók korában visszavonulva élt, de mint a nemzéktan mutatja, folytonosan az előkelőbb családokba házasodván.

Azon Barcsay János, kinek Szénássy Judittól leányai Anna Fráter Pálné, és Zsófia Fáy Györgyné [2]) voltak, a biharmegyei ágazathoz tartoznak.

Barcsy család. Gömör megye nemes családainak sorában áll.

Barcza család. (Nagy alásonyi). Kiterjedt birtokos nemes család Dunán túl Fejér, Sopron, Vas, Veszprém stb. megyékben. Belőle származott János, kinek Vittnyédy Zsuzsánnától gyermekei: 1. István férje Gömbös Zsuzsannának, 2. Eszter Vidos Zsigmondné; 3. Borbála Káldy Pálné. (1811-ben).

Bárczay család. (Bárczai). Egyike a régiebb nemes családoknak. Ősi fészke felső és alsó Bárcza helysége Abauj megyében, hol a családnak négy kastélya van, egyik szép angol kerttel körülvéve [3]). Eredetét a család az 1209 dik évre viszi föl, midőn Ekron és Moyta nevü testvérek éltek, és alsó, felső Bárczát, Haradicsbát, Perét, Surtót Abauj megyében birták [4]). E birtokokban maradékaik nevezetesen Illyés, Henrik és Miklós IV. László által 1277-ben megerősitettek [5]). Ekronnak ága János nevü utódában 1417-ben kihalt. Moytától származnak a most is élő Bárczayak.

---

[1]) U. ott. Wagnernél is (id. h.) Gergely bárósága emlitetik, Mikola azonban Zsigmondot emlit liber báróul id. h. 42. l.

[2]) Wagner Mss. Tom. LXX. 51.

[3]) Fényes: Geographiai szótár I. 91. l.

[4]) Gombos lex. 211. l.

[5]) Jászai Pál a Tudom. tár 1839-ki foly. VI. köt. 201. l.

Czimerét a család Zsigmond királytól kapta 1424-ben. Áll ez egy rézsút fekvő paizsból, melyben egy bajnok feje fölött mindkét kezével egy szarvasbogot tart. A sisak tetején ugyan ily bajnok emelkedik ki, szintén szarvas szarvat tartván, mint ezt a metszvény mutatja [1].

A család több tagja megyei hivatalt viselt. Bárczay András 1469. táján Abauj megyei alispán. Pál Pest megyének 1818-ki mart. 31-kén másod, 1820-ki majus 6-kán első alispánja lett 9 évig, azután kir. tanácsos. Meghalt Gombán 1829. julius 29-én. Neje Ludányi Bay Judit. — Bárczay Miklósnak bályoki Hégen Zsuzsannától leányai: 1. Anna bökönyi Beck Pál kamarás és tanácsos neje; 2. Zsuzsanna (1820.) E családból volt Borbála özvegye Szerencsy Ferencznek, (1804.) Nővére Kácsándy Lászlónénak. — Ferencz Abauj megyében (1839.) József kir. táblai ülnök (1843.) Mihály Abauj megye követe az 1843-ki országgyülésen. Zsuzsa Bai Patai Samuné 1815. — Tamás, és nővére Borbála előbb Korda Kar. azután báró Seeberg Mihályné 1856.

Barczán család. Marmaros megyében nemes rendü.

Bárczy család. Bereg, Borsod és Heves megyékben kiterjedt család.

Barczikay család. (Barczikai). Szathmár megye nemesei között foglal helyet. Borsód megyében Barczika helységet most is e családból származó családok birják.

Bárdi család. Régi család, melyből István Tomory alatt hadnagy volt 1524-ben, a midőn Ferhát bégnek fejét vevé [2]. Kótyavetyén összeveszvén Bosnyák Tamással, azt megölé, miért lefejeztetett.

Bárdi család. Ennek törzse Bárdy Mátyás I. Leopold király által Mátyás, András, István, Gergely és János unokatestvéreivel együtt megnemesitetvén, Armalis levelét Nógrád megyében Gács várában 1683-ban tartott közgyülésen kihirdetteté [3]. A csa-

[1]) Mily roppant hibásan adá a metsző e czimert, csak későn vétetett észre. Ezuttal figyelmeztetik az olvasó, hogy a czimereknél mindég a leirást tekintse hitelesnek, nehogy az ezzel nem egyező metszvény a vésnök hibája miatt, mi az iró leggondosb figyelme mellett is történhető, tévedésekre szolgáltasson alkalmat.

[2]) Pethő G. krónika: 98. l.

[3]) Liber reg. czimü saját kézirati gyüjt.

lád nemességéről 1744-ben tétetett tanuvallatás, azontul a nevezett megyében nem fordul elő.

Bárdy család. (Kovátsi). Ily előnévvel élő család Gömör megyében lakozik. Belőle Á d á m Rosnyó megyei kanonok (1810.)

Bardócz család. (Nagy-baczoni). Székely eredetü család a Sajó mentin megyei földön Erdélyben lakozik. Néhány izre családfája ez [1]:

Bardócz Elek. (Vásárhelyi Anna).
- Anna. †
- Ádám. (Pál. Horváth Mária).
  - Klára. (Kenderesi Fer.)
  - Elek. (Fritsi Fekete Ágn.)
  - Mária.
- Lajos.

Az utóbbi Elek az intrádami bőrgyár épitője és tulajdonosa. Ezenfölül Erdélyben több ilynevü család van a Székelységen.

Bárdos család. Borsod vármegyében székel.

Bárdossy család. Bárdossy J á n o s kapott armalist 1769-ben ily czimerrel [2]: a paizs vizirányosan kétfelé van osztva, a felső rész kék, az alsó rész vörös szinü. A paizs alján hármas zöld dombból egy vasas vitéz emelkedik sisakosan, jobb kezében pallost, a balban kettős keresztet tartva. A paizs fölötti sisakon levágott szakállas emberfej fövegesen (a gróf Csáky czimerből véve) látható két kiterjesztett sas-szárny között. A foszladék jobbról aranykék, balról ezüst-vörös szinü.

Valószinüleg ez azon család, mely Bereg és Szepes megyében lakozik, és melyből származott tudós Bárdossy J á n o s a mult század végén a lőcsei ev. gymnasium igazgatója volt, és 1790-ben latin nyelven történeti munkát adott ki [3].

Van ilynevü család Dunán túl Vas megyében is. Ebből volt Bárdossy M i h á l y, kinek Tallián Krisztinától fia I m r e szintén a mult század végén élt [4].

Barits család. Bács és Szala vármegyében nemes rendü. Belőle volt A d a l b e r t Á d á m, ki 1742-ben Szabadkán született.

---

[1]) Kőváry id. h. 26.
[2]) Collect. Herald. Nro. 117.
[3]) Horányi Nova Mem. 290.
[4]) Deductiones Geneal. Mss. Nro. 213.

Miután alaposan kitanult, előbb 1769-ben Varasdon, majd Zágrábon, innen a győri academiában, végre a budai egyetemben, előbb az egyetemes történet-tudomány, utóbb az állam-isme tanára lőn. Irt és az 1790-ki országgyüléskor a király és királynék koronázásáról latin nyelven könyvet nyomatott, mi magyar nyelvre is fordíttatott [1].

Barius család. (Bánfalvi). Az élők közt jelenleg e nevet nem leljük. A XVII. században Nógrád megyében bánfalvi Barius János Szécsényben 1654 ben saját házában lakott [2].

Előbbről is virágzását mutatja a családnak a következő nemzékrend [3]:

Barius Ferencz 1552. (Omány Ilona).	András. (Pásztohi Orsolya).	Demeter.	Katalin. (Ibrányi Ferenczné).

Szintén a XVI. századból találjuk Istvánt, ki 1567-ben Dédes vára védelmében oly ügyesen szedé rá az ostromló törököket [4].

Ezekhez kell adnom, hogy a Barius családnak ősi fészke Borsód vármegye, jelesül Bánfalva, melyet a család már a XIV. században birt, és 1381. april 7-kén arra Vachnai(?) Barius fia Barius I. Lajos királytól uj adományt kapott [5].

1404-ben élt a családból solcsai (zsolczai) Antalnak fia Damasa [6], ennek fiai Miklós és János 1433-ban iktattatnak be Bánfalván [7]

1453. sept. Barius Miklós egri prépost, királyi titkár és alkanczellár maga és testvére László, és két testvératyafia János (Damasának fia) részére V. László királytól uj adománylevelet vesz borsodmegyei Bánfalva, Satha és Solcza faluk, és Jenke és Iklód pusztákra, nem vevén tekintetbe, hogy Solcza egy ideig Diós-Győr várához volt foglalva [8].

1461-ben Barius Lásztónak az egri püspök László Szilvás-

[1]) Horányi: nova Mem. 292. l.

[2]) Nógrádi lev. tár.

[3]) Wagner Mss. LXX. 51.

[4]) Istvánffi 1622-ki kiad. 503. l.

[5]) Az eredeti adománylevél átirva I. Lajostól, Kazinczy Gábor ur levéltárában, melyet többekkel együtt szives volt közleni. Értök köszönet.

[6]) 1404. jul. 16-kán kelt tanuvallatás. U. ott eredetbe.

[7]) 1433. jul. 1. kelt az egri káptalan statutionalisa

[8]) Az eredeti okmány hártyán.

várad, Visnó, és Dédes szőlőtizedét, és Bánfalvi és Zsolcsai termény-tizedét ajándékozza.

1465-ben Barius Jakab özvegyének Margitnak hatalmassági keresete van Barius Balázs ellen [1].

1469-ben bánfalvi Barius László részére Pálóczy László országbiró idéző parancsot ad az egri káptalanhoz. Ugyanannak részére tanuvallatási bizonyitványt ad runyai Soldos András Borsod alispánja 1477-ben.

1478-ban nevezett bánfalvi Barius Lászlónak fiai János, Péter és István, és Jánosnak fia Benedek megerősitő adománylevelet kapnak I. Lajos adományairól, átirván abban az 1381-ki donatiot [2].

1485-ben Mátyás király határjárási parancsot ad bánfalvi Barius László és Benedek részére [3]. 1491-ben élt Barius Boldizsár [4].

1504-ben bánfalvi Barius István jobbágya a faizásban háborgattatik [5].

1575-ben Barius István saját, és néhai sathai Barius Zsigmondnak fiai Péter és István nevében tiltakozik Dorcsányi Antal és Péter ellen Bánfalva használata iránt [6].

A család, mely Bánfalváról irta magát legkövetkezetesebben, némely ágai egyéb előnevet is használtak. Kihalása ugy látszik azon elől emlitett Jánosra esik, ki 1654-ben Nógrádban mint magánügyvéd szerepelt.

Báry család. (Nagy és kis bári). Ilynevü család Zemplin megyében virágzott, hol Báry Boldizsár 1601-ben Bocskay Miklós helyébe alispánul választatott [7].

Bárkányi család. Nógrád megyének ősi kihalt családai közül való. E megyében van Nagy- és Kis-Bárkány nevü helység, melyet e család birt már Zsigmond király alatt. Bárkányi Mihálynak fiai László és István voltak 1416-ban e helységnek birto-

[1]) Borsod megye alispánjának és szolgabiráinak er. bizonyitványa u. ott.

[2]) Az eredeti függő pecsétes hártyára irt adománylevél u. ott.

[3]) A Jászói Conventhez intézve papiroson. Az eredeti u. ott.

[4]) Ő ad ki oklevelet saját gyürű pecséte alatt, melyen BB. alatt a vérten czimere nem igen látható már. Vagy élő fa, vagy horgony van rajta.

[5]) Zalonthai Boldizsár Borsod megye tanuvallatási bizonyitványa.

[6]) Az egri káptalan előtt 1575. oct. 4. Az eredeti u. ott.

[7]) Szirmay C. Zemplin Not. hist. 106.

kosai [1]), kik 1414-ben Szent-Erzsébet, másképp Bábi helység (most puszta) birtokába beiktattattak a váczi káptalan előtt [2]).

Barkásy család. Borsod és Heves megye nemes családai közt leljük.

Barkó család. Hogy hajdan Fejér megyében virágzott ilynevü család, tanusitja Barkó Márton, ki azon megyének 1635-ben szolgabirája volt, és járása Tata várához ingyen munkára rendeltetett [3]).

Jelenleg az ausztriai bárók sorában találunk ilynevü (Barco) családot, mely magát Spanyolországból származtatva, állitólag III. Károly király korában vándorlott ki, és azóta Magyarországban székelt jelesül mint állitatik Zemplin megyében, hol Barkó vára romjai maig is láthatók. Nem ismerve a családi okmányokat, az állitmány eldöntéséhez nem szavazhatok.

E család bárói czimere a következő: a paizs négy részre oszlik, az 1. és 4. osztály arany mezejében zöld dombon egy vastag terebélyes élőfa; a 2-dik és 4-dik osztály vörös mezejében egy vártorony három orommal két kapuval, és egy mellékfallal (melyen ismét bejárás) látható. A közép-paizsban kék mezőben zöldes tengeren arany hajó horgonyoz. A paizs tetején bárói korona, azon három sisak, melyek elsején balra néző koronás fekete sas. E sisak foszladéka arany-kék. — A második vagy középső sisakon pánczélos bajnok nyitott sisakkal, és azon három strucz-tollal látható, jobb kezében hatszögü arany csillagot tart, balját csipőjére illesztve. E sisak foszladéka jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös. A harmadik sisakon jobbra néző arany oroszlán kardot villogtatva áll. E körül a foszladék ezüst-vörös.

A családból már három Terézia lovagrendi vitéz volt. Barcó Vincze lovas tábornok főhadiparancsnok Magyarországban 24 évig; a 10-dik számú huszár ezred tulajdonosa, 1759-ben Mária Tereziától tétetett azzá; 1773-ban báró volt. — Öcscse Barcó Bódog (Felix) 1794. jul. 7-kén a Tereziai lovagrendet, 1795-ben jan. 10-kén I. Ferencz királytól báróságot nyert. Ettől igy támad a családfa:

---

[1]) A gr. Berényi levéltárból Mocsáry Nógrád vm. esmértetése I. C. 273.

[2]) U. ott. IV. 25.

[3]) 1635-ki 92-dik törv. cz.

- Bódog. 1795. báró.
  - József. sz. 1795. altáborn.
  - Anna. sz. 1796. (Du Chet özvegye).
  - Eduárd sz. 1801. őrnagy.
    - Edvárd. szül. 1836. alhadnagy.
  - Matild, szül. 1811. (Waterton György).
  - Sidonia, sz. 1812. (Báró Rath Fer.)
  - Emilia, szül. 1814. (Glaninger ezr.)

Barkóczy család. (Szalai és tavarnai, gróf és báró). Zemplin megyében emelkedett föl a család a XVI. század közepén. Első, kiről a történet emlékezik, Barkóczy Tamás, kit Martinuzzi 1547-ben Csanád vára segélyére küldött [1]). Ugyanez időben élt László 1558-ban Perényi Gábor hive [2]), kitől a családfa következőleg [3]) szakadt le:

- I. László 1558-1583. (Ráskay Kata).
  - II. László 1600-1618. (Kun Anna). Lásd még őt és fiait a követk. lapon.
  - báró III. László 1628-1659. (1. Bánfi Kata. 2. Péchy Anna).
    - I. Zsigmond. (1. Melith Zsuzs. 2. Sulyok Zsuzs.)
      - IV. László (1. Pethő Erzse. 2. Andrássy Kl. 1692).
        - Eva (Sennyey Fer.)
        - Mária (B. Ghilány György).
        - Krisztina (Sennyey Imre).
    - II. Ferencz, báró, majd gróf. (1. Pethő Zsuzs.) (2. Andrássy Anna)
      - II. János.
      - III. Ferencz. (Gr. Zichy Julian.)
        - V. Ferencz, eszt. érsek.
        - Imre (Szirmay Zsu.)
          - László.
        - János. 1. Eszterházy Jul. 2. Sztáray Leopoldin.)
        - Zsigmond.
        - József, stb.
      - Teréz (Berényi Tamás).
      - Julian. (B. Hallér Sam.)
    - György (Koháry Judit).
      - Kriszt. (Károlyi Sándor).
    - I. István. (Dessewffy Klára).
    - Bora. (Forgácsné).
    - Erzse.

[1]) P. Révay: De Sacra Corona. 735. lap.
[2]) Szirmay l. Zemplin not. hist. 75. l. és Buday lex. III. 95.
[3]) Wagner: Tabel. gen. XII. Mss.

- II. László 1600-1618. (Kun Anna). Ugyan az, ki az előbbi lapon.
  - I. Ferencz kitől (Lónyay Erzse) 1638.
    - I. János (Farkass Erzse.) 1664.
      - IV. Ferencz. (Lesz. Nagy Zsófia). 1694.
        - Báró II. Zsigmond (Sz. Iványi Borbála).
          - Károly (Sz. Ivány Teréz).
          - Imre. (Erdődy Fáni).
            - Ferencz.
            - Antal.
            - Imre.
          - István.
          - Mihály.
        - V. László. Báró (1. Beniczky Kata. 2. Krucsai Klára).
          - Ferencz.
          - Klára.
          - Eva.
        - Julianna (Usz. Istv.)
        - Roza (Bornemisza Istv.) 1761.
      - László.
  - István.
  - Judit (1. Melith Istv.) (2. Haller Pálné).
  - Anna (1. Czobor J.) (2. Kékedi Zsig.) (3. Haller Istv.)

A családfa törzse I. László a Ráskay neves családba házasodván, családját vagyon- és rangban emelé; jelen volt 1572-ben Rudolf koronázásán, hova Zemplin megye küldötte [1]). E megyének 1582-ben alispánjává választatott. Ő az, ki Drugeth György rokonára karddal rohant. Fia II. László a rosályi Kún családból nősült, és neje után Nógrád megyében is örökösödési jogot igényelvén, miután azon birtokokra Pethe László adományt vett, a megye előtt pörlekedett 1600-ban [2]). — Ugyanez évben lett Zemplin megye alispánja, 1602-ben országgyülési követe; 1616-, 1617-, 1618-ban, sőt 1619-ben is e hivatalban ujra megerősitve [3]). Ennek, mint a táblázat mutatja, több gyermekei voltak. III. László ágán jő le a grófi ág. Ez (t. i. III. László) szintén Zemplin megye alispánja 1628-ban [4]). Ő lehetett az, ki 1644-ben Rákóczy Györgynek a zempléni nemességgel ellent áll [5]). 1655-ben mágnási (bárói) rangra emeltetett, különben aranysarkantyús vitéz és Bereg megye főispánja volt már ez időben. Meghalt Bátka várában 1659-ki jan. 31-kén, kora 58-dik évében [6]). Első neje Nagymihályi Bánffy Kata, a második Péchy Anna volt [7]).

---

[1]) Szirmay id. h. 87. 89.
[2]) Prothoc. C. Neogr. anni 1600. 122. l.
[3]) Szirmay id. h. 105. 107. 144.
[4]) U. ott. 161. Egymásután annyi László jövén elé, bajos elhatározni hivataloskodási idejöket. Szirmay — ugy látszik — 1628-ban, sőt 1644-ben is II. Lászlót érti alispánul.
[5]) U. ott. 174.
[6]) Halotti zászlóján a fölirat. U. ott. 184. 187.
[7]) Lehoczky szerint 43. lap. még ezeken kivül az első neje Jakusits Erzsébet volt.

I. Zsigmond (III. Lászlónak fia) török fogságban szenvedt, honnan a Zemplin megyei nemesség összegyüjtött pénzen váltá ki. Lehoczky szerint Ugocsa főispánja [1], és Tököly által ölettetett meg. Testvére

György szintén Tököly által végeztetett ki. Ugocsa megyei főispánná 1688-ban iktattatott [2]. 1687-ben az országgyülés által a határ kérdésében választmányi tag volt. Leányát Krisztinát Károly Sándor a szathmári béke eszközlője vezette oltárhoz.

IV. László (I. Zsigmondnak fia) báró Zemplin megye részéről 1687-ben Caraffa kegyetlensége iránt szintén a közbenjárók között volt [3]. Ennek két nejétől három leányát mutatja a táblázat férjeikkel együtt

I. István (III. Lászlónak fia) 1661-ben 151 vitézt állitott ki Zemplin megye részéről, 1663-ban az egri törököket kétszer megveré, miért a nádor Wesselényi is megdicséré, ekkor onodi várkapitány volt [4]. 1674-ben mint Szabolcs megye főispánja a belzavarok alatt tanusitott hűségeért Parnó várát, és polyánkai curiát kapta adományba [5]. Neje Dessewffy Klára, kitől ugy látszik, gyermekei nem maradtak.

Báró II. Ferencz (III. Lászlónak fia) terjeszté tovább ez ágazatot, és azt grófi rangra emelé. Királyi tanácsos, kamarás, aranysarkantyús vitéz, kallói várparancsnok, egy m. lovas ezred [6] ezredese, a magyar gyalogság fő-, és Felső-Magyarország al-vezérlő-tábornoka· 1670-ben a zemplini felkelt nemesség egyik vezére. 1685-ki oct. 30-án iktattatott be Zemplin megyei főispáni hivatalába [7]. Meghalt 1709-ben Pálócz várában. Két nejétől két fiút és leányokat hagyott. Egyik fia

III. Ferencz meg atyja éltében, ki többnyire a táborban élt, annak érdemeiért 1686-ban Zemplin főispánjává tétetett [8]. 1696-ban a megye részéről I. József menyegzőjére az üdvözlő küldöttség tagja. A császár hűségéről elpártolván, 1707-ben Rákóczy tábornoka, miért

---

[1] I. d. 43. l. De Szirmay ezt nem említi az ugocsai főispánok sorában.

[2] Szirmay : C. Ugocsa 39. l.

[3] U. az. C. Zempl. not. hist. 207.

[4] U. ott. 193. 199. 200.

[5] Adami : Deductiones fam. Mss. 4. lat.

[6] Ezrede halálával Ebergényi Lászlóé lőn.

[7] Szirmay : C. Zemplin not. hist. 263—264. 301. — Kapta Leopoldtól Szécs-Polyánkát, 226. l. — 1687-ki XV. t. cz.

[8] U. ott 274. l.

helyébe főispánul gersei Pethő Mihály neveztetett. 1711-ben segité Lefelholz cs. tábornokat a forradalmi maradvány-csapatok legyőzésében, és minden úton, folyamodvány mellett is, igyekezék magát a főispánságba visszahelyezni, de Pethő sem akarta magát hagyni, végre is az özvegy Császárné egy leirat által, mely Pethőt megerősité, a viszálynak véget vetett [1]). Nejétől Zichy Juliannától több gyermeke maradt. Ezek közül Imre a Szirmay Zsuzsa férje, Marmaros főispánja volt, meghalt Imreghen 1764-ben. Szintén fia

Gróf V. Ferencz előbb egri kanonok, szepesi prépost, 1744-ki dec. 8. egri püspök, 1761. maj. 13-ka óta pedig esztergami érsek Meghalt 1765-ki junius 18-kán, kora 55-dik évében. Ő volt első az ország primásai közül, ki az 1764-ben alapitott Sz. István király apostoli rendét viselte. Hogy a tudományok pártolója volt, több neki ajánlott könyv tanusitja. Leánytestvérei Borbála Cziráky Józsefné, Klára Szirmay Tamásné. Ferencz érseknek testvéreitől származnak a most is élő gróf Barkóczyak. Köztük gr. B. János.

Czimere a családnak, mint láthatni, négy részre osztott vért. Az első és negyedik osztályban vörös mezőben koronás arany oroszlán áll, első lábaival zászlót tartva, melyen az ország almája van. A második és harmadik osztály kék mezőben koronás angyalfőt mutat kiterjesztett szárnyakkal. A vérten két egymás felé forditott koronás sisak van, ezek közül a jobb oldalin a paizsbeli angyalfej, a baloldalin a leirt zászlós oroszlán áll. Foszladék jobbról aranykék, balról ezüstvörös.

A bárói ág I. Ferencztől [2]) (II. László fiától) származik le. E Ferencz 1638-ban Zemplin megyei alispánnak választatik [3]). 1643-ban pedig onodi kapitány lett [4]). Lónyay Erzsétől nemzé I. Jánost, kinek unokája

[1]) U. ott. 307–309.

[2]) Ezen I. Ferenczet Lehoczky II. László testvéréül, és I. László fiául teszi. Wagner id. h. pedig ugy, mint itt áll.

[3]) Szirmay. U. ott. 170.

[4]) U. ott. 173.

II. Zsigmond 1720-ban Zemplin megyei alispán [1], ágazatát szintén bárói rangra emelé testvére V. Lászlóéval együtt. Zsigmondnak Károly fia kir. táblai ülnök 1765-ben [2]. Másik fia Imre az 1751-ki országgyülés által a határ kérdésében választmányi tag [3]. Ezen Imrének fia Ferencz Pest megyei főispáni helyettes 1808-ban [4], ki a ludoviceumra 1000 forintot adott.

A bárói ágból eredt László, előbb egri kanonok, 1837-dik év óta fejérvári püspök haláláig, 1847-ki dec. 18-ig. — Mihály és Pál, ki 1850-dik év után szolgabiróságot viselt. Első neje Korodinyi Teréz volt; a második Dömök Antonia.

A család összeköttetésének föltüntetése végett a táblázaton nem álló leányok is elésorolandók

Barkóczy Katalin 1657-ben Orosz Tamásné, 1659-ben Tarkányi Istvánné.

Borbála 1687-ben Ilosvay Ádámné.

Mária 1696-ban Kende Mihályné.

Mária 1700-ban Pongrácz Mihályné.

Borbála 1702-ben Galambos Ferenczné

Katalin 1711-ben özvegy Horváthné, Klobusiczky György neje.

Franciska 1744-ben Krucsay Mártonné.

Végre e családból volt, a táblán szintén el nem helyezhetett Barkóczy Sándor 1669-ben nagyságos, kinek neje Perényi Mária, utóbb Pethő Ferenczné. Leánya Julianna Sennyey Pongrácz hitvese volt [5].

Barla család. Lakhelye Szabolcs vármegye.

Barla család. (Péterfalvi). Hajdan ilynevü család Ugocsa megyében virágzott, és Péterfalván birt. Péterfalvi Barla Miklós 1520-ban Ugocsa megye szolgabirája volt [6].

Barla család. (Várfalvi) Erdélyben Aranyos székben lakozik.

Barlabássi család. (Száraz-Ajtai). Ily előnévvel élt családból Lukács főszékely birtokos volt 1488-ban. E néven, de más

[1] U. ott. 311.
[2] XVI. törv. czikk.
[3] XXVI. t. cz.
[4] IV. és VII. t. czikk.
[5] Wagner. Tabellae gen. Ms. XII.
[6] Szirmay: C. Ugocsa 37. 58. 124. l.

előnévvel t. i. hederfáji Barlabássi Lénard pedig erdélyi alvajdául emlitetik II. Ulászló korában [1]).

Barlanghi család. Törzsévé lett Barlanghi Ferencz, kit Mária Terézia nemesitett meg 1755-ben ily czimerrel: a vért kék mezejében arany oroszlán áll felkondoritott farkkal, kiöltött nyelvvel, első lábaiban ezüst golyót tartva. A vért fölötti sisak koronájából ugyan ily oroszlán emelkedik ki. A foszladék mindkét oldalról aranykék [2]).

Barlogh család. Iratik Barlok-nak is. Zemplin megyében hivatalt viseltek tagjai. István 1685-ben választatott jegyzőnek [3]), 1696-ban I. József király menyegzőjére az üdvözlő követség tagjául választatott [4]). Részt vett az 1715-ki országgyülésen is, hol többféle választmány tagja lőn [5]). Ilynevü család most Gömör megye nemesei közé számittatik.

Barna család. (Horkai). Gömör megye Horka helységéről veszi előnevét, és ott jelenleg is birtokos.

Barna család. (Mellétbei). Székhelye szintén Gömör vármegye, hol Melléthe helységről veszi előnevét. A régiebb családok sorába tartozik. Már a XVI. században virágzott. Családfáját azonban csak három izig birom fölmutatni a következőben [6]):

I Ferencz. (Csoltói Basó Erzse).	II. Ferencz. 1573—1580. alispán. (Horváth Klára).	Zsuzsanna. 1634. (Gágyi Báthori Zsigmondnő).
		Anna. (Korláth Istv. özvegye 1626.)
		Kata. (Barius Demeter özvegye).

I. Ferencznek hitvese csoltói Basó Zsuzsanna a murányi várban féktelenkedő Basó Mátyás családából származott. Fia II. Ferencz 1573-ban Gömör megye alispánja volt [7]), 1580-ban is alispánná választatott [8]). Neje Horváth Klára volt, ki 1601-ben már mint özvegy tiltakozott Nógrád megyében Mátra-szelei és Homok-terennyei birtokai haszonbérlete végett Rédey Ferencz füleki alkapitány, Kelecsény

[1]) Kállay id. h. 226.
[2]) Coll. herald. Nro.
[3]) Szirmay: C. Zempl. not. hist. 264.
[4]) U. ott. 280. l.
[5]) 1715-ik évi 10. 30. 39. 105. törv. cz.
[6]) Családi iratok nálam.
[7]) Bartholomaeides: Not. C. Gömör. 757. l.
[8]) U. ott.

Orbán és Polány Balázs ellen [1]. Leányai közül Zsuzsanna Gágyi Báthory Zsigmondhoz ment nőül, kitől leány ágon runyai Soldos, Szent-Iványi, szántói Szabó, Pankovics, Urbányi és Gelle család szakad le.

Valószinüleg II. Ferencznek fia volt melléthei Barna György is, ki 1617-ben Nógrád megyei jegyző, 1626-ban Alaghy Menyhért országbirónak titkára volt, a midőn lomniczai Kissevich Horváth László özvegye Móricz Kata Pamlén faluban részére egy telket vall be a szepesi káptalan előtt [2]. 1635-ben Izdenczy András helyett a lublyai követségbe helyettesitetik [3]. 1647-ben országbirói itélőmester, s egyszersmind Abauj megye országgyülési követe [4], a midőn az országgyülésen az adóbeli számadások megvizsgálására is kiküldetik [5]. Az 1649-ki és 1655-ki országgyüléseken szintén több fontosabb ügyben választmányi tagul neveztetik [6].

Györgynek fia lehetett azon Ferencz, ki a fölebb emlitett Pamléni telket visszabocsáta a zálogbevalló utódainak Uza Mihálynak és neje Jánoky Zsuzsannának [7]

Barna család. (Nyermeghi). Nyermeghi Barna János és György 1618-ban Bethlen Gábor által nemesitetett meg [8]. Czimerük kék mezőben egy fölálló farkas, melynek első jobb lábában villogó kard, a balban hármas buzakalász látszik; a farkas nyakán örv gyanánt arany korona van. A foszladék mindkét oldalról aranykék [9]. A paizs koronás sisakján, mint az erdélyi fejedelmek által adott több czimeren, — semmi.

Barna család. (Lazi). Ilynevü család Győr megye nemesei sorában is állott, melyből Barna János született 1670-ben. Jesuitává lévén, hitszónok lőn. Több theologiai magyar és latin munkát irt. Meghalt Szathmáron 1781. mart. 3-kán [10].

Barnuss család. Lakhelye Szabolcs vármegye.

Báróczy család. (Hari). Erdélyben Fejér megyében tünik föl. Belőle Sándor, ki Ispalánkan 1737-ben született, irodalmi ne-

---

[1] Prothoc. Cott. Neograd. anni 1601.
[2] Az erédeti oklevél családi irataim közt.
[3] 1635-ki LXVII. törv. cz. és 1647. 72. t. cz.
[4] Kaprinay Mss. A. XXIX. fol. 207—210. l.
[5] 1647-ki 39. t cz.
[6] 1649-ki 29. és 91. t. cz. — 1655-ki 42. 82. 100. t cz.
[7] Az eredeti zálogbevalló levélhatára irt bizonyitvány szerint
[8] Coll. herald. p. 127.
[9] Adami Scut. gentil. tom. I.
[10] Horányi Nova Mem. 304. és Mem. Hung. I. 120. l.

vezetességre emelkedett. Iskoláit végezve Nagy-Enyeden, Szebenben az erdélyi kanczelláriánál nyert alkalmazást. — 1761-ben az ujon fölállitott magyar testőrséghez ment, hol nemsokára őrmesterré lőn. Itt Barcsay és Bessenyey társaságában a magyar irodalomnak szentelé magát. Szép irálylyal készült Erkölcsi meséi, és a francziából forditott Cassandra regénye nagy sokáig kedves olvasmány volt, és irály dolgában példányul szolgált. Bécsben halt meg 1809-ki dec. 24-kén, kora 72-dik évében, mint a magyar testőrök nyugalmazott ezredese [1]).

Báróczy család. Valószinüleg az előbbitől különböző Báróczy család az, melyből Mihály Veszprém megye követe volt az 1447-ki budai országgyülésre [2]).

Baronyay család. (Öcsényi). Kihalt család, mely magát Tolna megyei Öcsény (de Ochen, de Ewchen) helységről irta Ebből volt Baronyay Mátyás Tata vára kapitánya, ki 1537-ben levélben kérte magához a pannonhalmi apátot a tömördi, koppai, monostori és tatai jószágok iránt teendő egyesség végett [3]). 1540-ben pedig 200 forintért zálogba kapta Verbőczy Istvántól Pest megyében egész Tök (Thewk) helységet [4]).

Baros család. (Bellusi). Eredetét Trencsin megyéből veszi azon megyei Bellus mezővárosból, honnan előnevét irja. 1575-ben nemesitetett meg Miksa királytól. Trencsin megyéből a XVIII. század elején több megyébe, nevezetesen Hont és Nógrád megyébe leágazott; azonban Trencsin megyei javait ezután is megtartá.

Czimere a családnak két felé osztott paizs, melynek jobb osztálya kék, bal fele pedig fehér, a paizsban rózsakoszorú, és abban liliom látszik. A paizs kék mezejü osztályába eső koszorú és liliom része fehér; a fehér osztályba nyuló fele rész pedig vörös. A paizs fölötti sisakon ugyan az.

A család Hont és Nógrád megyei ágának családfája [5]) a következő:

---

[1]) L. életrajzát Ujabb ism. tár I. k. és Horányi Nova Mem. 305

[2]) Kovachich: Supl. ad Vest. Com. II. 233—236.

[3]) Catalog. Manuscript. Bibl. Széchényio regnic. I. 536.

[4]) Horvát Istv. Verbőczy Ist. emlékezete II. 287.

[5]) A család által beküldött adatok szerint, mikért köszönet.

I. Tábla.

- I. György (Majthényi Ilona).
  - I. Ádám (1. Révay Ilona). (2. Podhorszky Erzse).
    - II. György (Madách Mária).
      - I. József (Török Zsófia).
        - II. József (Hrabovszky Magd.)
          - III. József † (Majláth Anna).
          - István. †
          - N. (Boronkay Fer.)
          - II. László (Podhorszky Anna).
            - Lajos (Forster Luiza)
              - Kálmán.
            - Mária. (Lukács Laj.)
        - I. László. Vulovics Mária).
          - Teréz. (Beniczkyné).
          - Otilia. (Rakovszkyné).
          - Josefa. (Horváthné).
          - Miksa (Harmos Mária).
            - Imre. (Baros Aranka).
              - Panni.
            - Gusztáv. (Harmos Anna).
          - Diénes. †
          - Péter. (Vitéz N.)
            - László.
            - N.
            - N.
            - N.
            - N.
        - I. János. (Hrabovszky Borb).
          - Ferencz. †
          - János. †
          - Sándor. †
        - Ignácz. (Pongrácz Mártha.
          - II. János. (Lóhrer Teréz).
            - Antal. (Pongrácz Natália).
              - Mária.
              - Gábor.
            - János.
            - Károly.
            - Mária. (Rudnay Ferd.)
        - Erzse. (Gáal Fer.
      - Renata. (Benyovszkynő).
      - Erzsébet. (Jekelfalusyné).
      - III. György. (Balogh Apol.) — Lásd II. táblán.
    - Veronika. (Gosztonyi Józs.)
    - Anna. (Pongrácz Andr.)
    - II. Ádám. (Szulyovszky Anna Mária). — Lásd a III. táblán.

Az e táblázaton látható I. Ádám Trencsin megyei főbiztos, Rákóczy hive, a császári hivektől elkobzott nemesi javak kormányzója volt. Két fia közül II. Györgynek ágát az I. táblán láthatjuk. Másik fia II. Ádám maradékait a III. tábla mutatandja.

Emlitett II. György már Hont megyében lakott, és azon megyének szolgabirája, főjegyzője, majd alispánja, az 1741-ki országgyülésen pedig követe volt. Ugyan ő a hradeki és likavai uradalmak kormányzója is volt. Felső-Semberen több részt jószágot és egész Bagyam helységet kapta királyi adományba.

II. József és fia III. József szintén Hont megyében megyei hivatalt viselt. Az utóbbi ága kihalt.

I. Lászlónak fia Miksa jelenleg Nógrád megyei Gács kerületi cs. kir. szolgabiró. Idősb fia Imre III. György ágáról Baros Károly leányát Arankát vevé nőül.

II. Györgynek fiától III. Györgytől igy jő le a család:

II. Tábla.

III. György (Balogh Apol.) mint az I. táblán	IV. György (Podhorányi Mária).	IV. József (Körmendy Franciska).	Berta. (B. Bakonyi Sándorné).
	Mária. (Simonyinő).		
	Anna. (B. Vécseynő).		
	Teréz. (Ambronő).		
	II. Antal (Simonyi Julianna).	Károly (Hunyady Mária).	Miklós.
			Pál.
			Aranka. (Baros Imrenő).
		Amália. (Lukovics Józsefnő).	

III. György Hont megyénél hivataloskodott, és alispánságig emelkedett, miről 1784-ben lemondván, kir. tanácsossá neveztetett.

IV. György (III. György fia) szintén Hont megyét szolgálta mint szolgabiró, azután Trencsin megyébe tévén át lakását, azon megyénél viselt számvevői és fő-adószedői hivatalt. Az 1796-, 1802- és 1809-ki nemesi fölkelésekben részt vett kétszer mint őrnagy, 1809-ben pedig mint alezredes, a midőn is a francziákkal Stomfa mellett vitt ütközetben megsebesülvén, bal karját többé nem használhatta. Meghalt 1826-ban Pozsonyban mint országgyülési követ. Fia IV. József ismét Hont megyében hivataloskodott. Ennek leánya Berta B. Bakonyi Sándorhoz a hires Bakonyi Imre tábornok fiához ment nőül.

II. Antalnak fia Károly a legközelebbi időkben Hont megyei fő-adószedő volt.

I. Ádámnak fiától II. Á d á m tól ily családfa támad:

- II. Ádám (Szulyovszky Anna Mária) mint az I. táblán.
  - Pál † (Madocsányi Róza).
  - László † (Madocsányi Anna).
  - Rozalia. (Lipthay Sándornő).
  - Antal. (Vas Klára)
    - Ferencz. (Majthényi Mária).
      - Honorata. (1. Tarnóczynő. 2. Boronkaynő).
      - Janka. (Boronkay Jánosnő).
    - Mária. (1. Akacs György. 2. Simonyi Ján.)

Az e táblán álló P á l katona volt. A hét éves háborúban mint a Bethlenféle ezredbeli kapitány vett részt. Mint látszik ez ág fiágon elenyészik.

Másik P á l ugyan e családból a fölebbi ágakból Salgó-tarjáni plébános jelenleg.

A trencséni ágból Baros J á n o s esztergami kanonok és zólyomi főesperes volt. Meghalt 1751-ben.

Baróthy család. Bihar és Szathmár megyében nevezetesen ez utóbbiban Bere helységben birtokos. Erdélyben szintén van ilynevü székely család.

Barra család. (Homoród-almási). Erdélyben tehetős székely család, melynek egyik ága Kolosvárra szakadt, és az orvosi pályán szép hirt vivott ki [1]).

F e r e n c z volt az első, ki orvossá lett. Született 1735-ben. Kolosvárra költözött 1766-ban, és a legnagyobb kedvességet nyerte meg. Jóllehet mint székely eredetileg nemes, 1777-ben czimeres levelet vett. C z i m e r e: kék mezőben koronán könyöklő kar, mely kivont görbe kardot markol.

Ferencznek fia I s t v á n, született 1770-ben. Végezvén iskoláit, 1794-ben települt le Kolosvárra szintén mint orvos. Az atyjától öröklött telken ő épiteté ott a középutczán a szép Barra házat 1801-ben. Meghalt 1824-ben.

Ennek fia I m r e, született 1799-ben. Tanulmányait Bécsben végezte. 1822-ben lépett föl mint orvos Kolosvárott, és atyjának halálával a városi orvosi állomásban utóda lőn. Szép külsője, kedves modora -- mint Kőváry irja — a szép nem legkedvenczebb orvosává avatá. Meghalt 1854-ben. Temetésén, jan. 22-kén [2]), az összegyült

[1]) Kőváry Erdély nev. csal. 27. l. után.

[2]) U. az közlé siremlékét az 1857-ki Vasárnapi ujság I. félévi folyamában.

tengernép, és kocsimenet tanusitá a méltányt, és közbecsülést, melyben részesült. Figyermekei nem maradván, ágazata csak leányokban maradt fen.

Ferencztől kezdve ilyen a leszármazás:

- Ferencz orvos † 1782. (Agh Klára).
  - Zsuzsanna (unit. püsp. Körmöczi Jánosné).
  - István orvos. † 1824. (Bartha Zs.)
    - Imre orvos. † 1854. (Mauksch Emilia).
      - Róza. † (Radnótfai Zsig.)
      - Ida. (Dr. Marusi Istv.)
    - Teréz. (Deáki Samu).
    - Klára. (Röszler Fer.)

Barsy család. Hajdan Nógrád és Pest megyében virágzott. Barsy János, kinek neje Széchény Zsuzsanna volt, több érdektársaival 1645-ben ellentmond Balassa Ferencz beiktatásának Nógrád megyei Alsó- és Felső-Szécsénken [1]. Ugyan csak Barsy János (a fölebbi vagy annak fia) 1665–1676-ban Nógrád megye esküdtje, 1677—1685-ben pedig Pest megye szolgabirája volt [2]. Barsy Judit 1656-ban Zágorhidy György Nógrád megyei szécsényi reform. lelkész neje volt [3]. Barsi Gábor szintén Nógrád megyében 1684-ben. — Barsi előnevet használt Barsy családból Zsuzsanna gróf Beleznay idősb Sámuel özvegye volt; meghalt 1849. aug. 9-kén Pesten.

Barsich család. Törzse a családnak Barsich György, ki 1610-ben kapott nemes levelet [4]. Czimere vörös mezőben vizből kiemelkedő farkas, mely kardja hegyén emberfejet tart. A vért fölötti sisakon is ugyanaz. Foszladéka a czimernek mindkét oldalról ezüst-vörös [5].

Bársonyi család. (Lovas-Berényi). Ily előnevü család Lehoczky szerint [6] Fejér megyében volt. Belőle György verbói harminczados 1561-ben kapta Morvaországban Rozvatz és Potvarocz-ot. Másik Bársonyi György, előbb szepesi prépost [7], 1663-tól egész 1675-ig váradi [8], 1675-től pedig egri püspök. Meghalt a Szepességen

---

[1] Sz. Benedeki Conv. levele hiteles kiadványban nálam.
[2] Prothoc. C. Neograd. et Acta.
[3] U. ott, és egyéb levelek.
[4] Collect. herald. Nro. 126. l.
[5] Adami Scut. gentil. tom. I.
[6] Id. h.
[7] Mem. Basil. Strig. 157.
[8] Schmitth: Eppi Agrienses. Tyrn. 1768. III. 291.

Turalukán 1678. jan. 18. [1]). Testvére János itélőmester, kit vallási üldözés ölt meg. Ugyanakkor testvére is a püspök annyira megveretett, hogy ez okozta betegségében mult ki. Szülőik B. János és Csorba Anna.

Bartakovics család. (Kis-Apponyi). Előnevét nyitrai megyei Kis-Apponytól veszi. Ugyanazon megyében többi közt Szalakúzt a család birja.

Czimere kék mezőben nyakán átnyilazott hattyu; ugyanaz a vért sisakja fölött, mint a metszvény mutatja.

A Bartakovics család a felső megyék ismertebbei közül való. Lakhelye leginkább Nyitra megye, elágazott azonban távolabb is, mint Hont és Nógrád megyékbe.

A legrégiebb — kiről adatot találhattam — Bartakovics János valószinüleg János király hive, és ettől kaphatta birtokba Bihar megyében a 19 portából álló fejértói birtokot, mely különben a váradi püspökség javaihoz tartozott. Birta ezt 1552-ben [2]).

Félszázad mulva élt Bartakovics Péter, kinek nejével Barbarith Zsófiával együtt Nyitrában Kraszna — másképp Széplaki részét Thury Fruzina Horváth Gáspárné — 1600-ban 400 forintért örökösen bevallja [3]). Ugyan ennek Palásthy Borbála Madács Gergelyné is ugyanottani részét 1604-ben 200 forintért adja át [4]). Ellenben hitvese ellen tiltakoznak annak nővérei 1606-ban, mivel Krasznai 4 telkét Cziráky Zsuzsannának vallotta be [5]). Nejével napa Csery Zsófia után a Cseri és Varbóki (Hont megyei helységekbeli) öröksége fejében 50 forinttal elégitetett ki 1630-ban [6]).

1651-ben élt Bartakovics Gáspár, kinek mart. 21-kén Korponán kelt záloglevél szerint elzálogitá Szögesdy Márton Gárdon helységben malombeli jogát 80 mfrtban. Ugyanez 1667-ben Léván alkapitány volt [7]). Birt Nógrádban is a felső szomolányi pusztán.

---

[1]) Ambrosovszky Comp. Chronol. Append. 72. l. És Horányi Mem. H. I. 123.
[2]) Bielek: Majores Hung. 124. l.
[3]) Sz. Benedeki Convent. Prothocol. F. 60. l.
[4]) U. ott. Proth. J. 323. l.
[5]) U. ott. Proth. J. 335. l.
[6]) U. ott. Proth. L. 110. l.
[7]) Lipthay család osztálylevele 1667. jul. 16-káról.

Bartakovics János 1660-ban Hont megye alispánja [1]).

B. Márton Nyitra megye követe 1729-ben [2]).

B. Pál 1715-től esztergami kanonok, majd nagyprépost és almisi czimzetes püspök 43 évig. Érsek nem létében káptalani helyettes. Meghalt 1758-ban [3]).

B. József, született Szalakuszon 1720-ban. Jesuitává lőn 1738-ban. Bölcsészet, hittan és jogbölcsészetet tanitott Kassán. Meghalt 1763-ban Itt latinul Metallurgicont, és két drámát [4]).

B. Adalbert, született 1792. april 10. Szalakuszon, pappá lévén 1830-ban esztergami kanonok, 1844-ben rosnyai püspök, 1850. april 2-kán egri érsek, és még azon évben cs. kir. belső titkos tanácsos lőn. Főpapjaink egyik legjelesbike, és irodalmunk pártolója.

Ugyan e családból Flórián Nógrád megyei törvényszéki tanácsos. (1856.)

Arnold, ki az ujabb időben Nógrád megyei Borsos-Berinkébe tette át lakását.

Bartal család. (Beleházi). Előnevét Pozsony megyében az Alsó-Csallóközben fekvő Beleháza pusztától veszi. Szép nevet vivott ki magának a családból Bartal György, ki 1780-ki april 24-én született. Pozsony megyei alispán, és e megye részéről az 1825-diki országgyülésen követ lévén, a kerületi jegyzőségét vivé, és diplomaticai széles ismereteit kitünteté. Részt vett a magyar akademia alapszabályai tervének kidolgozásában is. Később a m. udv. kanczelláriához vitetett, és udv. referendarius lett [5]). Jeles közjogi latinul irt munkája: „Commentariorum ad historiam status, jurisque publici Hungariae aevi medii libri XV." czim alatt három kötetben 1847-ben Pozsonyban nyomatott.

Bartalotti család. (Báró). Neve olasz eredetére mutat. Belőle B. Bartalotti János az 1715-ki országgyülésen honfiusitatott hazánkban [6]).

Bártfay család. Székhelye Zemplin megye.

---

[1]) Bel Notit. IV. 552.
[2]) Lehoczky Stat. és Ord. 201. l.
[3]) Memor. Basil. Strigon. 165. l.
[4]) Horányi Nova Mem. 307.
[5]) Közh. esm. tára I. 100.
[6]) 135. törv. cz.

Bartha család. Lakhelye Bihar, Közép-Szolnok, Szabolcs, Szathmár vármegye. Megnemesitett II. Ferdinand királytól 1630-ban [1]). Czimere kék mezőben vörös dolmányba öltözött kar, mely kivont kard hegyén csalmas törökfejet tart. Ugyanaz a paizs fölötti sisakon. — Többi közt Szathmár megyében Bere helységben közbirtokos.

Bartha család. (Nagy-borosnyai). Erdélyben Háromszékben egyik legnépesebb székely család, Kőváry szerint. — A mult századi productio alkalmával több ág mutatá be nemességét [2]).

Egyik ág 1618. május 26-káu Bartha György és János által Bethlen Gábortól kapott czimeres nemes levelet, és két ágat terjesztett.

Másik ágazat 1687. mart. 11-kén Apaffy Mihálytól nyeri armalisát.

A családból Bartha András 1708-ban Rákóczy alatt itélőmester lőn. Bartha Károly 1841-ben, valamint az előbbi országgyülésen is Háromszék követe. Többen Háromszéken megyei hivatalt viseltek.

Bartha család. (Dersi). Szintén székely család, belőle István főkormányszéki titkár volt (1830 táján).

Van ilynevü család Udvarhely székben is.

Bartha család. Bartha István és fia Mihály Kapta Rudolf királytól a czimeres nemes levelet 1590. sept. első napján, mely azon évben Zemplin vármegyében hirdettetett ki [3]).

Barthodeiszky család. (Rátkai és Salamonfái). E két helyről irja magát a család, mely Sopron és Vas vármegyében székel. Belőle Barthodeiszky Zsigmond 1733-ban a gradiczi Conventből csornai premontrei prépost lőn. Meghalt 1738-ban [4]).

Barthóffy család Előbb e családnak Bartho volt a neve. Barthó András I. Ferencz királytól 1800-ban czimeres nemes levelet kapott, és neve Barthóffy-ra változtattatott. Czimere négy udvarra osztatik. Az első és negyedik osztály kék mezejében fölemelt bajnoki kar (könyökével jobb felé forditva) kardot tart. A második és harmadik arany mezőben zöld halom felett kiterjesztett szárnyakkal jobbra for-

---

[1]) „Liber regius“ czimü saját kézir.

[2]) Kőváry id. h. 31. l. után.

[3]) „Liber regius“ kéziratom. Az eredeti armalis levél Zala vármegye levéltárában van.

[4]) Deri Ferencz: „Mintegy nagy álló kép“ czimü fölötte mondott halotti beszéd. Nyomt. Győrben 1739.

dulva egyfejü fekete sas látszik. A vért fölötti sisak koronáján a paizsbeli kar kardjával két elefánt ormány közt emelkedik ki. Foszladék innen ezüst-kék, onnan arany-fekete [1]).

Bartholomaeides család. Gömör vármegyei nemesrendü. Belőle volt László, ki a kishonti csehekről 1783-ban, és Gömör megye leirását 1806—1808-ban adta ki latin nyelven.

Barthos család. Lakhelye Baranya vármegye.

Barthos család. (Albisi). Erdélyben Marosszék a hazája. Előnevét Albis-ról veszi.

Barthus család. Ily családnév vált a Szirmay család őseitől származó Barthus- (Bertalan)tól. 1458-ban élt Szirmai (de Zirma) Barthus-nak fia Máté. 1471-ben Beken, Kalus, Barthus, Pazman és Zirmay mint osztályos atyafiak egyeznek Szirma helység fölött [2]). Egyébiránt e család vagy kihalt, vagy még azon időtájban nevet cserélt.

Jelenleg ilynevü család Arad megye nemesei közé számitatik.

Bartó család. Lakhelye Gömör vármegye.

Bartók család. Bartók István és testvérei András és Márton, és Bartók Mihály III. Ferdinand királytól 1643-diki julius 4-kén czimeres nemes levelet kapnak. Kihirdettetett ez Pozsony megye gyülésén Samarján 1643-dik évi sz. Lukács ünnepe utáni 2-dik férián [3]).

Ilynevü nemes családból Bartók István esztergami kanonok, majd nagyprépost Szelepchényi György primás helyettese, és fölsz. tinnini püspök. Meghalt 1666-ban [4]). Kiadta Beniczky Péter verseit 1664-ben, és egyházi énekeket [5]).

Bartók család. (Málnási). Málnásról veszi előnevét. Lakhelye Erdélyben alsó és felső Fejér vármegye. Belőle Bartók György 1661-ben Sepsi szék táblabirája [6]).

Bartolich család. Bartolich Péter nemesitetik meg 1716-ban III. Károly királytól. Czimere vizirányban kétfelé osztott vért, melynek alsó kék mezejében zöld tér fölött két vöröskék zászló lobog;

[1]) Collect herald. 137. l. és Adami Scut. gentil. I. k.

[2]) Szirmay C. Ugocsa. 111. 112. l.

[3]) „Liber regius" cz. kéziratom. — Az eredeti armalis Sopron sz. kir. város levéltárában van.

[4]) Mem. Basil. Strig. 156.

[5]) Horányi Nova. Mem. 310.

[6]) Kállay id. h. 226.

a felső vörös mezőben három fehér folyam hullámzik, fölöttök zöld téren arany kerek látszik. A vért sisakján korona helyett kékvörös koszorú (fonadék) van; azon három strucz-toll, a középső fehér, a két szélső vörös. Foszladék jobbról ezüstkék, balról vöröskék [1])

Barvulszky család. Barvulszky János 1760-ban Mária Teréziától vesz nemes levelet ily czimerrel: a vért [2]) függőlegesen két részre oszlik. A jobboldali kék mezőben fehér sas balra forditva látható. A baloldali osztály vörös mezejében pedig zöld téren arany grif kiterjesztett szárnyakkal, hátul felgöndörült farkkal, kiöltött nyelvvel áll, első jobb labában kardot villogtatva. A vért sisakján két kiterjesztett szárny között, melynek egyike ezüstkék, másika aranyvörös, pánczélos kar kardot villogtat. Foszladék innen aranyvörös, onnan ezüstkék.

Basa család. (Zabolai) Erdélyben kihalt család Kőváry szerint [3]). E család több történeti személyt mutatott fól. Ilyen volt Basa Tamás 1642-ben Háromszék főkapitánya és tanácsos. Ezen évben követ is volt a portára Seredi és Sulyok Istvánnal. Főkapitány volt még 1653-ban is. 1657-ki nov. első napján ő is aláirta II. Rákóczy György assecuratoriumát. Jelen volt 1661-ben Ali basa táborában az Apaffy fejedelemmé tételén is [4]). Kemény János [5]) őt és testvéreit igy jellemzi: „Evangelicus és jó főember; de testvérjei Péter és István latrok, Bethlen Gábor életére törekedtek, mig nem Temesváron felakasztatta Bethlen Gábor Istvánt, Pétert pedig a Dunába vetették.

István (Tamásnak testvére) már előbb Báthory Gábor megölésére is öszveesküdt [6]), miért 1610-ki mart. 25-kén a beszterczei gyülésen megbélyegeztetett. Később pedig 1623-ban Keméndnél Esztergam tájékán [7]), mint fölebb emlitve volt, fölfüggesztetett.

Pétert Tamásnak fiát II. Rákóczy György Kővárban tartá foglyul, 1660-ban szabadult ki társaival együtt. Meghalt 1666-ban. István és János testvérei szinte Tamásnak fiai voltak.

Idébb is találunk még Erdélyben Basa névre Basa István-

[1]) Coll. herald Nro. 455.
[2]) U. ott. Nro. 80.
[3]) Id. h. 270. l.
[4]) Joh. Bethlen Hist. L. III. c. 17.
[5]) Ön életirásában Kállaynál idézve 226. l. — Szalay L. kiadásában 25. lapon ugyan ez, de más szavakkal áll.
[6]) Kállay id. h. 227. — U. ott Péterről is.
[7]) Kemény J. önéletirása Szalaynál 26. l.

ban, kinek fia szintén István Koronkán a Maros-székben született. Marosvásárhelyt a ref. gymnasiumban tanult, majd Németországon végzé többi iskoláit. Hazatérvén előbb lelkész, majd Marosvásárhelyen hittani tanár lett 1774-ben. Magyar nyelven több halotti beszéde nyomatott ki.

Ilynevü család Bassa-nak irva Erdélyben most is van.

Basy család. (Basi). Basy család hajdan Zemplin megyében élt, előnevét a mostani Basy pusztáról irta [1]).

Basilides család. Gömör megyében nemes renden áll.

Basó család. (Csoltói). Régi nemes család Gömör megyében, Csoltó ősi birtokáról vett előnévvel. Az első, ki történetivé avatá nevét, a legroszabb hirt hagyta fenn. Ez Basó [2]) Mátyás volt, kit Tornallyay Jakab dúsgazdag nemes egyetlen négy éves fiának Jánosnak részére gyámnokul, és Murány várának parancsnokul választott, ki azonban nagyravágyása és birtokszomja érdekében tizenkét éves korában a fiút János király udvarába adá, hogy annál szabadabban gazdálkodhassék, és Murány várából űzhesse rablási kalandjait [3]). Ezek végett azután annyira mentek ellene a panaszok, hogy miután megintés után sem jobbult meg, az 1548-ki országgyülés [4]) megbüntetését rendelte el. Végre jött idő, midőn az ily garázdák (milyen Balassa Menyhért Csábrágon, Bebek Szádváron) megfekezésére is reá került a sor. Salm Ferdinand király tábornagya cernirozá Murányt 1549-ben. Mátyás mindenkép védte magát, végre Márton testvérét küldte ki Salmhoz Ferdinand kegyelmét kikérni, de sikertelen, mert Salm Murány átadását követelé, mit Mátyás tenni vonakodott. Az ostrom azután oly erélylyel és eredménynyel folyt, hogy Basó főleg miután őrségének rusznyák- és oláhokból álló része árulást tett, üdvösbnek találta egy rejtett ajtócskán az elillanást. Midőn igy két társ kiséretében bolyongva egy juhászhoz ismerős rabló czimborájához térne be, hogy az altal nagy igéretek fejében magát Lengyelországba

---

[1]) Szirmay: C. Zemplin. not. top. 65.

[2]) E név mindig Basó-nak iratott és mondatott ki, roszul és sérelmesen keresztelé ennélfogva azt Budai Fer. lex. I. k. 151. lapjan, és utána egy jeles regenyirónk beszelyében Batsó-nak. — Batsó nevü Gergelyt emlit Kállay id. h. 226. lap. Huszthi Ó és uj Daciája utin, mint ki 1556-ban Szapolyay Zsigmondot elkisérte Belgrádra. De a gömöri Basó család soha sem neveztetett Bacsó-nak. Az emlitett Gergely is valószinüleg erdélyi családból volt.

[3]) Istvánffi Hist. 1685. kiadás. 184. l.

[4]) XLIX. törv. cz:

kalauzoltatná, a juhász és társai által két kisérője megöletett, maga Mátyás pedig Salmnak átadatván, kivégeztetett. Hasonlóan testvérei az ostrom alatt megsebesült Márton és Demeter is más tizennégy társaikkal lenyakaztattak. Mátyásnak egyetlen gyermekét Farkast Salm magával vivén, nevelteté, felnölvén pedig, javait visszaadá [1]).

Mátyás emlitett fiának Basó Farkasnak, és nejének Zékely Annának 1579-ben Dersfi Gáspár Alattyánon és Jánoshidán egy részbirtokot örök áron bevallott [2]). Ezen birtokra nevezett Basó Farkas Rudolfkirálytól adományt szerezvén 1592-ben az egri káptalan által beiktattatott Kapy Miklós ellentmondása mellett [3]).

Basó Mihály Farkasnak utóda 1657-ben jánoshidai jobbágyát három évre az urbéri terhektől fölmenti [4]). 1662 ben pedig Gömör megye jegyzője, és orsz. gyülési követe volt [5]).

Ugyancsak Mátyásnak leánya, és Farkasnak nővére lehetett azon csoltói Basó Erzsébet, ki Melléthei Barna Ferencznek neje volt, és kitől a gágyi Báthori, runyai Soldos, szántói Szabó, Paukovics és Urbányi ágazaton eredt le a Gelle család és ennek származékai.

Ugyan e családból volt Basó Mátyás, ki 1632—1643-ig Gömör megye hites jegyzői hivatalát viselte [6]). Ennek leánya volt Katalin, ki 1632-ben halt meg, és Csetneken temettetett el.

Másik leánya e Mátyásnak lehetett azon csoltói Basó Zsuzsánna, ki 1666-ban boldogházi Kis János özvegye volt, élt 1672-ben is [7]).

A család jelenleg is él Borsód és Gömör megyében. Valószinü, hogy e család ősei közé tartozik azon szent Erzsébethi Basó Gáspár és Boldizsár is, (filii Basow de szent Erzsébet), kiket 1404-ben Borsód megyei birtokos Barius Damasa evocal [8]).

Bassa család. (Máskép Tornallyai). Megnemesitetett e család III. Károly király által. Az armalist Bassa máskép Tornallyay György kapta. Gyönyörű czimere ez: a vért kék mezejében zöld tér

[1]) Istvánffy Hist. 1685-ki kiadás 187—188. l.
[2]) Az egri káptalan előtt.
[3]) Process. fam. Földváry c. prop. Jánoshid. p. 153.
[4]) U. ott. 155. l.
[5]) Bartholomaeides C. Gömör 763.
[6]) Bartholomaeides C. Gömör. 763.
[7]) Proth. C. Neogr. anni 1672.
[8]) A jászói Conv. eredeti levele Kazinczy Gábor ur levéltárában.

fölött piros fehér öltönyben Minerva áll fején költői koszorúval, jobbjában irótollat, baljában kitárt könyvet tartva. A vért fölötti sisak koronáján női kar zöld ágat tart. Foszladék jobbról ezüstvörös, balról aranysárga [1].

Ilynevü család Zemplin megyében is van, és Geszthelyen [2] közbirtokos (1803.)

Bassich család. Bassich Mihály volt a nemesség szerzője I. Leopold alatt 1686-ban. Czimerében kék mezőben vörös ruhába öltözött vitéz egy térdén álló török fejét vágja le. A sisak koronájából oroszlán emelkedik ki három nyilat tartva. Foszladék jobbról ezüstvörös, balról aranykék [3].

Ily néven két tudós Jesuita volt Bassich György és István, mind kettő Dalmata ragusai születésü, és mindkettő 1765-ben élt, és latin és olasz könyvet adott ki. György 1765-ben halt meg, kora 72-ik évében [4].

Básthy család. (Ó és egyházas-básthi). Gömör megyéből származik, ott van Ó és egyházas Bást helység is, melyről előnevük iratik. Czimerük : kék mezőben három buzakalász. A vért fölötti sisak koronáján galamb van, csőrében zöld ágat tartva. Foszladék aranykék és ezüstvörös.

Gömör megyéből kiterjedt a család, vagy legalább birtokhoz jutott Abauj, Borsód, Nógrád és Szabolcs megyékbe.

Nógrád vármegyében már a XVII. század közepén élt Básthy János 1653-ban Nógrád megye táblabirája [5]. Részt vett az 1663-ki nemesi fölkelésben. Neje Hamvay Mária 1684-ben élt [6]. Ennek tán fia Básthy László, ki 1684-ben, 1705-ben, 1709-ben vesz részt a fölkelésben, a két utóbbi alkalommal Rákóczy részé-

[1]) Coll herald. Nro. 476.
[2]) Szirmay C. Zempl. not topogr. 227. l.
[3]) Collect. herald. Nro. 795.
[4]) Horányi Nov. Mem. 315. l.
[5]) Proth. C. Neograd. anni 1653.
[6]) U. ott az 1684-ik évi.

ről. 1710-ki nov. 9-kén a császár hűségére tér [1]). 1711-ki jul. 27-kén helyettes alispán lesz — 1714-ig.

Másik Básthy László 1705-ben Rákóczy részére mint beteg maga helyett mást állit katonául.

Az 1755-ki nemesi vizsgálatkor elismertetnek nemesékül Básthy János, ugy szinte Imrének fiai Pál, Sándor és József.

Ezek egyikétől származott Dániel, kinek gyermekei következők:

1. Barnabás, lakik K. Keszíben. Neje Mocsáry Fáni. Leánya Hermina.

2. Miklós, Nógrád megyei volt szolgabiró főbirói ranggal, 1849-ben legutoljára viselé az alispáni hivatalt.

3. Dániel, kinek első neje Vályi Anna volt.

4. Lajos. 5. Károly, nős. 6. Zsigmond. 7. Rozália.

Ugyan e családból volt József, pesti táblai ügyvéd, ki a Magyarok emléke czimü könyvből az első kötetet kiadta 1836-ban.

Batai család. E néven Erdély mutatá föl Batai Györgyöt, ki 1652-ben külföldön iskolázott, azután Kolosvárott rector és predikátor lett. Több theologicus munkát adott ki 1665—1666-ban [2]).

Bathy család. Heves és Gömör megye nemesei között foglal helyet.

Bathó család. Komárom megyében nevezetesen Csúzon közbirtokos.

Báthori család. (Ecsedi és somlyói). Kihalt családaink egyik legnevezetesbike, a mely tudniillik századokon keresztül történelmi szerepet vitt. Származásáról sokféleképp vélekedtek a történetirók. Eredeztették a sz. István alatt bejött Venczellintől; a Salamon király alatt élt hires bátor Opostól. Lengyel irók lengyel eredetünek állitják stb.

Legbizonyosabb az, hogy Guthkeled svéd származatu nemből veszik eredetüket. A Guthkeled nemzetség tagjai a Németországba futott Péter király segélyére mentek Stoph várából [3]), és vele jöttek hazánkba. Salamon, László és Gejza királyok idejében emelkedtek föl. A Guthkeled nemzetségből idővel azután a több ágra

[1]) Az insurrect. catastrumok.

[2]) Horányi: Mem. I. 128.

[3]) Turóczy Chronic. XVI. fej.

oszlott Báthoriákon kivül szakadt a Zeleméri, Szokoli és Butkai család is.

Salamon király idejében élt a Guthkeled nemzetségből Wyd a fondorságáról ismeretes tanácsos, ki 1055-ben Bács megyei főispán volt, némelyek szerint nádor is. Elesett a Salamon és Gejza közötti harczban 1074-ben. — Ezen Vidről mesélik hagyományképen, hogy egy az ecsédi lápban tartózkodó sárkánynyal harczra kelt, és azt meg ölte. Erre vonatkozónak állitatik a czimerben a farkát szájában tartó, kört képező sárkány, és három sárkányfog [1], mit azonban némelyek farkasfognak irnak. Ez volt czimere a Guthkeled nemzetségből származott Butkay, Szokoly és Zeleméri családoknak is.

Itt a család czimere Báthory István nádornak pecsétéről közöltetik. A sárkány miatt körded alakuvá képzett vért fölött szárnyas nemtő látszik, mint több azon időbeli (p. Szapolyai) czimereinken.

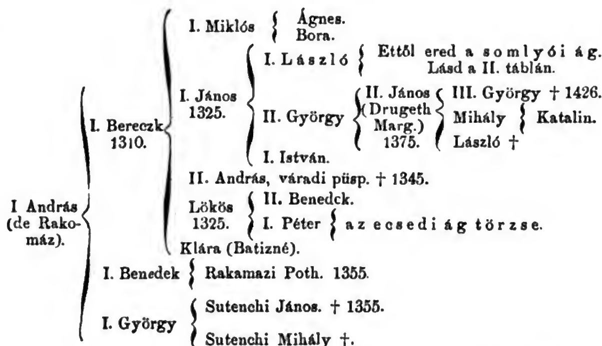
A család szakadatlan leszármaztatása Andrásnál kezdődik, kitől igy támad a családfa [2]:

---

[1]) Buday Fer. épen annyira megy (lex. III. 751.) hogy az ecsedi sárkány megölőjeül egy másik sz. István idejében élő Vid-et emleget. Ezt tartja a család törzsének. Hibásnak állitja a Guthkeledtőli leszármaztatást, és ama Vid-et e szerint nem a Báthori család őseitől valónak. Szabolcs megyei Vid pusztát is azon szent István kori Vid nevéről hiszi nevezettnek, tán azért, mert ez a mese nála: „szájról szájra, — mint irja, — és könyvről könyvre általadott hagyomány." Hogy e tan hibás, és a Báthoriak a Guthkeled nemből erednek, meg fogjuk látni a következőkből.

[2]) A Báthoriak e családfája, mely itt és a következőkben közöltetik, fölülmul minden eddigi (p. Lehoczky, Kőváry, Buday által stb.) leirt vagy kiadottat, sőt Wagner (dec. I.) közleményét is terjedelemre nézve; — hitelessége pedig merően okmányokra van alapitva, mint azt Wagner Mss. LXX. tom. 1. s köv. lapjain kidolgozá. Az igazoló okmányok nagy része a leleszi Conventben van.

I. tábla.

I. Andrásnak, ki magát Rakamázról irta, — mint látjuk, — három gyermeke volt. Bereczk, I. Benedek és I. György. Ezek közül a két utóbbinak ága kihal. Hanem Bereczk ágát és családát tovább terjeszti.

Bereczk (Briccius) évszám nélkül okmányban [1]) hű szolgálatiért IV. László királytól adományba kapja Abram, Bátur és Kis-Baka helységét, és elvetvén előbbi nevét (de Rakomaz), magát Báthorról (Batur) kezdé neveztetni. Igy támadt a családnév.

Bereczknek gyermekei közül I. Miklósnak csak két leánya, Ágnes és Borbála voltak, kik 1369-ben fiusitattak [2]). Másik fia II. András előbb budai prépost, majd nagyváradi püspök 1329-től

[1]) Az eredeti oklevél az Aspermont családi levéltárban. IV. László királykodását tekintve, kelt 1272–1290-ig. L. Wagner C. Mss. tom. LXX. 3. — Ez okmányban világosan iratik: Briccio filio Andreae de Rakamaz **de genere Guthkeled**. Hasonlóan ennek 1325-ben I. Károly által megerősitett átiratában is de genere Guthkeled áll. Nem lehet tehát kétség, a családnak honnan származásáról, és igy nem mások, de Budai tévedett az id. helyen, midőn a Guthkeled fajú Videt a Báthoriakkal rokonnak nem ismeré. (Lex. III. 751.)

[2]) I. Lajos kir. beleegyező levele a kihalt Butkay család levéltárában.

egész 1345-ig [1]). Harmadik fia Bereczknek János, a negyedik Lökös (Leukus-Lukács). Ezeket I. Károly király 1325-ben megerősité az atyjok Bereczk által nyert javakban, ezenfölül ugyan ez évben ők kapták Ecsed helységét is, azon engedélylyel, hogy ott várat épithessenek, és azt hűség-nek nevezzék. Ezenkivül egy Klára leánya volt Bereczknek, ki Ungi Jakónak fiához Batizhoz ment nőül, és ki 1336-ban Ecsed felét János testvérének 25 márkáért vallotta be [2]).

Bereczknek emlitett gyermekei közül I. Janos és Lökös lettek törzsei a két főágra szakadt Báthori családnak. Tudniillik megosztozván gyermekeik birtokaikon, Lökös fiának I. Péternek jutott Ecsed, honnan ezen Péter az ecsedi ágat alkotá. Az ecsedi ágat alább külön fejezet tárgyalandja.

I. Jánosnak (Lökös testvérének) ki 1343-ban Bihar megyei főispánságot viselt, három gyermeke volt, I. István kihalt. II. György (1364) unokáiban, és kis unoka leányában Katalinban végzi be ágazatát. A harmadik fiu I. László Szabolcs megye főispánja 1351-ben, neje a Pok nemzetségből eredt Medgyesallyi Móricznak leánya Anna volt [3]), ki testvérétől Simontól leány negyed fejében Kraszna megyében Somlyót kapta [4]); ennek birtokában több pörpatvar után I. László gyermekei megerősödvén, a Báthori család ez ága Somlyói előnevet vett föl. Igy lőn I. László a Somlyói ág alapitója, melynek leszármazása igy következik:

---

[1]) 1325-ben még mint budai prépost fordul elé az okmányokban; azután lőn püspök. L. Pray: Hierarchia II. 172. — Gánóczy: Eppi Varad. I 171.

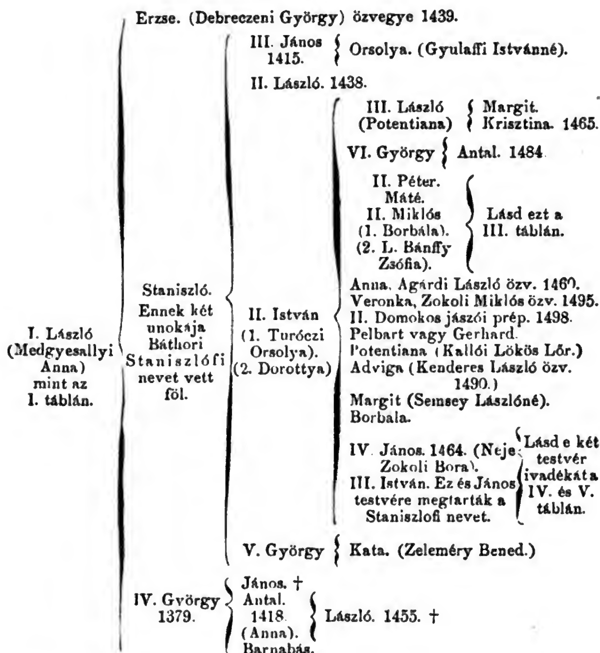
[2]) A leleszi Conv. előtt. — Wagner Coll. gen. dec. I. 28. Bereczknek Lőrincz nevü fiát is emlit.

[3]) „Anna filia Mauritii de Medgyes-Allya de generc Puk vel Pok."

[4]) A gyulafejérvári káptalan levéltárában az 1357-ki okmány.

Somlyói ág.

II. tábla.

E II. táblán jő le tovább a család. I. Lászlónak két figyermeke közül IV. György unokájában Lászlóban kihal 1455 után [1]) Szaniszló terjeszti tovább az ágat. Ez Somlyóért a Pok nemzetséggel sokat pörölvén, végre megnyerte azt 1390-ben Bebek Imre országbiró előtt [2]). Töle gyermekei magukat báthori Staniszlófiaknak nevezék, sőt II. István fiatóli két unokája e nevet megtartva,

[1]) Hihetőleg ez volt a remete sz. Pálos szerzetes, a Biblia magyaritója.
[2]) Wagner. dec. I. 43.

a családtól külön szakadt, és a Staniszlófi családot alkotá. Ezek ivadéka Staniszlófi ág czim alatt itt külön fejezetben lesz tárgyalva.

Mint a táblázat mutatja, Staniszlónak négy gyermeke volt. III. János Orsolya nevü leányában hal ki. II. László maradékot nem hagyott. II. István, 1422-ben erdélyi al-vajda, 1458-ban pedig kir. asztalnok, két nejétől, ugymint tót-prónai Turóczi Benedek Orsolya nevü leányától, és Dorottyától számos gyermekét a táblázat mutatja. Ezek közül III. László 1462-ben királyi asztalnokmester Potentiana nevü nejétől, ki utóbb Kusali Jaksh Péterné lőn, csak leányokat nemzett. — IV. György fiában Antalban hal el. II. Péter és Máté, ki Máttyusnak is iratik, semmi örököst nem hagytak. — Domokos kettő volt, egyik gyermekkorában halt, a másik premontrei rendü jászói prépost lőn. A két legutól látható János és István nagyatyjokról a Staniszlófi névnél maradván, külön nevü családot alapitottak, rólok külön fejezet szóland. Törzsnek egyedül maradt tehát II. Miklós, ennek két nejétől, ugymint Borbála Kazmérnak leányától, és losonczi Bánffy István leányától Zsófiától nemzett gyermekeit és utódait mutatandja a következő

III. tábla.

- II. Miklós (1. Borbála. 2. Bánffy Zsófia) mint a II. táblán.
  - Bertalan. (Jakchy Kl.)
  - IV. István, erdélyi vajda (Telegdy Kata.)
    - Erzse. (1. Pekry Lajos. 2. Kerecsényi László)
    - III. Miklós †.
    - III. András. (Majláth Margit).
      - VI. István (1. Bebek Zsuzs. 2. Kostka Zsófia).
        - Gábor fejd. † 1613.
        - V. András (Zakreska Anna).
          - Hedvig (Luptovszkyné) azután apácza.
          - Zsófia (Rákóczy Györgyné).
      - Boldizsár. (Kendy Mária).
      - IV. András, bibornok.
      - Erzse. (1. Hagymássy Kris.) (2. Dobó Fer.)
    - Kristóf fejd. (Bocskay Erzs.)
      - Zsigmond fejed. (Krisztierna).
      - Griseldis (Zamoisky Ján.)
      - Miklós †
    - V. István I. király. (Jagello Anna).
    - Zsófia. (1. Csaky Dem. 2. Drágfi Gásp.) (3. Báthory Gy. 4. Dóczi Kel.)
  - Móricz †.
  - Erzse. (1. Kisvárdai Mih. 2. N. Mihályi Banffy Gy.)
  - Kata. (Sarmasághi László).
  - Borbála. (Almosdi Chyre Andr.)

E táblázat mutatja föl a somlyói ágon a legnagyobb Báthoriakat, egyszersmind azokat. kikben ez ágazat elenyészett.

IV. István (II. Miklósnak fia) 1523-ban erdélyi alvajda, 1529-ben Szapolyay tette Erdély vajdájává, és ennek pártján maradt holtig

hűségesen. Ő hajtá a Ferdinandhoz pártolt szászokat vissza Szapolyay hűségére, Torda városát pedig felégeté 1531-ben, mivel Ferdinand részére hódolt. Meghalt 1534-ben, kora 57-dik évében. Ncjétől Telegdy Katalintól, (ki 1547-ben kora 55-dik évében követé a sirba férjét), több gyermeke maradt, ezek közül

III. Miklós (IV. Istvánnak fia) korán elhalt

III. András (IV. István fia) Isabella hive. Ő foglalta vissza 1556-ban Husztot Isabella részére Korlát Mihálytól. A szathmári várnak parancsnoka volt. Meghalt 1563-ban, jan. 7-kén. Nejétől Majláth Margittól, fogarasi Majláth István leányától három figyermeke közül kettő szerencsétlen volt. Boldizsár nagybátyjának a lengyel királynak udvarában nevelkedett András testvérével együtt, azután utazásokat tett Europa csaknem minden tartományaiban. Nagybátyja halála után unokatestvére Zsigmond erdélyi fejedelem udvarába ment, és Géczi János kormányzó leléptével Zsigmondra elhatározó befolyást kezde gyakorolni, és Erdélyt Zsigmond nevében saját önkénye szerint igazgatni. Mind ezzel, mind pedig kivált hatalmaskodásaival a rendeket maga ellen izgatta, és Zsigmonddal is viszálkodásba keveredett, ugy, hogy ez tanácsosaitól módot kért tőle szabadulhatni. Azok részint kibékülést, részint számüzetést, sőt halált tanácsoltak. Boldizsár ezt megtudva, Gyulai Pált abafalvi jószágán megrohantatva, fölkonczoltatá. Gálfi Jánost elfogatván, kivégezteté Zsigmondnak beleegyeztével, ki azonban utóbb — de már késön — visszavonta a kivégzési parancsot. Azonban nem sokáig vitte Boldizsár is. A tordai országgyülés után, honnan még ő is a tisztelgők sorában volt Zsigmondhoz, nemsokára Zsigmond többeket elfogatván, Boldizsárt is lefejeztette [1]) Szamosujvárott 1594-ben. Boldizsárnak Kendy Máriától gyermeke nem maradt.

IV. András (III. Andrásnak fia) Boldizsár testvére, szintén Lengyelországban király nagybátyjánál nevekedett, és papságra szentelvén magát varmi püspök, és 1583-ban bibornok lőn. 1599-ben unokaöcscse a fejedelemséget neki adta át, mit nagy vonakodások után fogadott el. A ravasz Mihály oláh vajda tört be reá Erdélybe, kivel Szebennél megütközvén, csatát vesztett, és futásban keresett menekülést. Tévelygése közben egy erdőben Csik mellett körülvétetvén, megöletett [2]). Gyilkosa Ördög Tamás volt, ki a magát vitézül ótalmazó bibor-

---

[1]) Wolf. Bethlen IV. 472.
[2]) Wolf. Bethlen IV. 454.

nokfejedelmet baltájával bal szeme fölött homlokon sujtá agyon 1599-ben, oct. 31-kén, kora 33-dik évében.

VI. István (III. András fia), midőn Zsigmond fejedelem Erdélyben Boldizsárt és többeket elfogatott és lefejeztetett, IV. István futással menté meg magát. Jeles katona volt, és király nagybátyjának az oroszok elleni hadjáratában kisérője. Első neje pelsőczi Bebek Zsuzsanna [1]; a második Kostka Zsófia, némelyek szerint a lengyel szent Szaniszló nővére. Az elsővel nemzé

Gábort, az ugynevezett utolsó Báthorit, ki 1608 tól 1613-ig Erdély fejedelme volt. Hiu, kéjvágyó, szeszélyes, és némelyek szerint nagy testi ereje daczára is gyáva férfiu. Erkölcseit — mint irják — Imrefi tanácsnoka vesztegeté meg. Erdélynek nem annyira fejedelme, mint basája volt. Végre Bethlen Gábor föllépése buktatá meg. Ez elől futott Nagyváradra, hol 1613-ban Szilassy János és Nadányi Gergely kikocsizás alkalmával megtámadván, megölték [2]. Ő volt a somlyói ág utolsó férfi sarjadéka. Gábornak testvére

V. András (VI. István fia) a politikai mozgalmaktól elvonulva élt. Lengyel származásu nejétől Zakreska Annától csak két leánya gyermeke lőn. Az egyik Hedvig előbb Lupstovszky lengyel neje, ennek halálával apácza lett, és a Stanguskai zárdában halt meg 1681 után. A másik Zsófia Rákóczy II. György neje lőn 1643-ban. Napa Lorántffy Zsuzsanna halála után katholizált. I. Leopold királynál nagy kegyben állott. A Jesuitáknak nagy pártfogónéjok volt, 1662-ben számokra S.-Patakon residentiát alapit. Meghalt Munkács várában 1680-ban, junius 14-kén. Eltemettetett Kassán a Jesuiták templomában [3].

Hátra van még a somlyói ágból IV. Istvánnak két legjelesb fiáról, és azok utódairól szólanom.

V. István (IV. István fia) született 1533-ban Kozma és Demény napján Somlyón. Honn kezdett tanulni, Olaszországban folytatta. Egy ideig I. Ferdinand udvarában is tartózkodott, azután Szapolyay János özvegye Isabella udvarához jött. Ennek több hasznos szolgálatokat tett, terhes követségeket végzett. Hadi pályán először 1557-ben Szathmár alatt tünteté ki magát. Mint váradi kapitány egyszersmind Bihar megye főispánja volt. Az ifju Szapolyay halála után 1571-ben erdélyi fejedelemmé lőn. Fejedelemsége korában vágytársát Békesit

---

[1]) Wagner dec. I. 54. Zsófiát irt. Kézirata LXX. kötetében, Zsuzsannát tett.

[2]) Szalárdy: Siralm. kronik. 27. 28.

[3]) Spángár M. krónika: 304. lap. — Cserey Mih. 27. 28. lap.

1572-ben meggyőzte és kiüzte. Két év mulva 1574-ben lengyel királylyá választatott. Meghalt Grodnóban 1586-dik évi dec. 12-kén. Ő volt a somlyói ág fénypontja, kiben a legszebb tulajdonok egyesültek [1]. Nejétől Jagello Anna lengyel király leánytól gyermekei nem maradtak. Nevezték nagylábú Báthorinak is. Testvére

Kristóf (IV. István fia) 1530-ban született. István öcscsét követte a váradi kapitányságban, bihari főispánságban és erdélyi vajdaságban. Fiatal korában járt Angol-, Spanyol-, Franczia-, Német- és Olaszországban; és egyéb nyelveken kivül francziául, olaszul és spanyolul is beszélt. 1557-ben Isabella részéről követségben járt a franczia királynál. 1566-ban az ifju Szapolyay egyik fővezérévé nevezte. 1576-ban lett erdélyi fejedelemmé. 1581-ben fiát Zsigmondot választatá meg fejedelmül. Meghalt 1581-dik évi május 27-kén. Eltemettetett Gyulafejérvárott [2]. Már előbb elhalt nejétől Bocskay Erzsébettől született gyermekei közül Miklós mint gyermek kilencz éves korában 1576-ki január 30-kán halt meg. Szintén a fejérvári sirboltba temettetvén.

Griseldis (Kristóf leánya) ugy látszik atyja halála után két évvel (1583-ban) Zamoisky János lengyelországi kanczellárhoz ment férjhez, kivel nagybátyja István lengyel király udvarában ismerkedett meg. Férjével latinul levelezett, és levelei a Zamoiski levéltárban most is megvannak [3].

Zsigmond (Kristóf fia) véres kezekkel jött a világra, mint a krónikák irják. Nagybátyja a király arczképét látva, semmi vonást nem ismert föl rajta a Báthoriakból. Változó, szeszélyes ingatag jellem. Atyja után az erdélyi fejedelmi székbe ülvén. arról kétszer is leköszön, elcseréli az oppelni herczegségért. Nejét Mária Krisztiernát hazaküldi meg visszakivánja. Boldizsár testvéreit és többeket kivégeztetett. Végre bibornokság után sovárog. Prágában, hová legutoljára vonta magát, halt meg 1602-ben, kora 41-dik évében. Ott temettetett is el a Zsigmond király kápolnájában.

Ezek voltak a Báthori család somlyói ágának tagjai, kiket a történetirók rendesen somlyói előnévvel neveztek, de kik magokat gyakran báthori Báthoryaknak (azaz de eadem) is irták. Mint emlitetett, ez ágból vált el egy másik, mely a Staniszlófi Báthori név mellett maradt.

---

[1]) Jellemzését adtam a Losonezi Phönix II. kötetében, valamint az egész családét.

[2]) Wagner dec I. 47. hol sirirata, valamint fiáé Miklósé is közöltetik.

[3]) Lehoczky Stemm. I. 62.

Staniszlófi ág.

Ez ágazat — mint emlitve volt — Szaniszlónak (a II. táblán) IV. János és III. István unokáitól származik. Az előbbinek ága magvaszakadtáig igy folyik [1]:

IV. tábla.

- II. István (Szaniszlónak fia) lásd a II. táblán.
  - IV. János 1464. (Zokoli Borbála).
    - György 1498.
    - László, kitől
      - Borbála. (Irinyi Ferenczné). 1572.
      - Magdolna. (Tunyoghy Imréné).
      - János 1572.
        - Ferencz. †
        - (Strausz Zsuzs.) 1592.
      - Zsófia. (Artándi Thegzes Antalné).
    - János.
    - Péter.
      - Elek. (Kusali Jakchy Anna).
        - Gáspár.
        - Péter. 1601.
        - Kata. (Lónyay Istv.)
    - Imre. (Bessenyey Kriszt.)
      - Péter.
      - Anna. (Dulepszkai Horváth Bold.)

Eleknek kusali Jakchy Annától két Gáspár fia volt. Az egyik korán sirba szált. Azután kereszteltetett másik is Gáspárnak.

III. Istvántól a másik ág, mely szinte nem tovább élt, igy jő le:

V. tábla.

- II. István (Szaniszló fia) II. táblán.
  - III. István 1464.
    - I. Zsigmond 1511. (Macedoniai Anna).
      - Farkas.
        - Zsigmond.
          - Zsigmond.
          - Zsófia. (1. Los. Bánffy Tam. 2. Osztopáni Perneszi Gábor).
        - Anna. (Kállai Fer.)
      - Miklós. (Makray Zsuzsa).
        - István. (Parlaghi Bora).
          - Zsuzsa. (1. Chetneki András. 2. Úraj Mih. 3. Aranyassy Mih. neje).
        - Anna. 1553. (Erdőteleki Györgyné).
    - András. (Kállói Bora).
    - János.
    - István.

[1] Wagner dec. I. 44. és tőle Mss. tom. LXX, hol izről izre többnyire a leleszi Convent adatai szerint hitelesen van kimutatva a leszármazás.

Ezen ágazat is, mint a fölebbi a XVII. század elején kiveszett. Tagjai történeteinkben kevésbbé szerepelvén, megmaradtak birtokos nemesekül, sógorsági összeköttetéseik is kevésbbé szereplő családokra vonatkoztak.

Következik a Báthoriak másik hatalmas ágazata

az ecsedi ág.

Ennek törzse, mint emlitve volt, Lökösnek fia I. Péter, kinek 1335-ben Ecsed osztályban jutván, ivadéka ecsedi előnevet vett föl. Testvére Benedek magnélkül szálván sirba, Pétertől igy jő le ágazata [1]):

VI. tábla.

- I. Péter (Lökösnek fia) mint az I. táblán.
  - I. János 1377. (Zánthói Pethew Kata) ettől
    - Bertalan †
    - I. István országbiró elesik 1444. (1. Kistapolcsai Orsolya. 2. Borbála).
      - Kata. (Marczaly György).
      - I. László † (Berzeviczi Erzse).
      - I. András 1495. (Béltheki Drágfi Jul.) — Ezt és utódait mutatja a VII. tábla.
      - II. István, erdélyi vajda, országbiró, nőtlen.
      - II. Péter (v. II. Tamás).
      - I. Pál (néma).
      - I. Miklós, váczi püspök.
      - Margit. (1. Szilágyi Mihály. 2. Bánfi Pál).
    - II. Benedek †
    - I. Mihály
      - Kata.
    - II. János.
    - I. Tamás (özvegye Krisztina) 1446.
      - Potentiana. 1462. még hajadon. (Zokoliné).
      - Veronka. (Dobo Domokosné).
      - Margit. (Kállai Jánosné). 1462.
    - Orsolya. (Ratóti Gyulafi Istv.)
  - II. Bereczk †

I. János (I. Péter fia) már 1417-ben nem élt, csak özvegye fordulván elé az oklevelekben. Fiai:

Bertalan fiatal korában a Hussiták elleni harczban esett el.

[1]) Könnyebbség végett ez ágnak tagjainál a számozások ujra kezdetnek.

I. Tamás csak leányokat nemzett [1]), kiknek férjeiket a táblázaton láthatni.

II. Benedek, II. János magnélkül mentek a sirba. I. Mihálynak csak egy leánya Katalin volt.

I. István tartotta fel ágazatát. Ez 1423-ban kir. főasztalnok, 1435-ben pedig országbiró lőn. Albert királytól kapta Nógrádban Buják várát. A várnai ütközetben a király zászlóját vivé [2]), és ott el is esett 1444-ben. Neje három volt: először a Somosi családból, másodszor Butkai Borbála, harmadszor Kis-tapolcsai Orsolya [3]). Számos — a táblán látható — gyermekei küzül ismét csak egyik lőn a Báthori név továbbterjesztője.

I. László (I. István fia) Szathmár és Zaránd várınegye főispánja volt. Nejétől Berzeviczi Erzsébettől utódokat nem hagyott. Meghalt 1474-dik év előtt.

I. Pál a néma, maradékot szintén nem hagyott.

II. Péter (v. II. Tamás) magbaszakadt.

II. István örökös nőtlenségben élt. Már 1458-ban főasztalnok, 1473-ban országbiró, 1478-ban pedig erd. vajda volt. Több nevezetes követségben, és még több ütközetben vett részt. Legnagyobb dicsőséget és hirt azonban a kenyérmezei diadal által aratott, hol már a veszőfélben álló Kinisy serege megmentésével a győzelmet is kivivá 1479. oct. 13-kán. — 1477-ben jeles érdemeiért a Marothi féle jószágokat kapta Mátyástól adományba [4]). Halála történt 1493-ban. Eltemettetett Nyirbátorban a kenyérmezei zsákmányból épitett kápolnában, honnan ugyanott a nagyobb egyházba vitetett át [5]).

I. Miklós papságra adván magát, Olaszországban tanult. Azután előbb szerémi, 1475-től pedig váczi püspök lőn. Bonfin szerint egyike azon kor legtudósabb férfiainak. Mátyással egy izben izetlenségbe jött, de később kiengesztelődtek. Mint püspök Nógrád várában

[1]) Budai lex. 158. Tamás leányát Potentianát Báthori Lászlónak Tamás fiának nejeül állitja. Igy tevé Wagner is előbb kéziratában, de később kitörlé — bizonyosan oklevelek nyomán győződvén meg, hogy Tamásnak László nevü fia nem létezett! Azonban Wagner: dec. I. egy II. Tamást (35 lap) mint I. István fiát emlit, és ennek leányát irja Zokolinénak. Kézirati eleadása különbözik Decásaitúl. Terjedelmesb, de kevesbbé történelmi. Jegyzetei későbbiek.

[2]) Thuróczy Chron. IV. r. 42. fej. Schwandtnernél 1746. ivrét k. I. 257. l.

[3]) Budai Fer. lex. I. 159. emliti e hármat. Wagner dec. I. 32. csak kistapolcsai Orsolyát irja. Mss. LXX. kötetében azonban Borbála nevüt is emlit már.

[4]) Wagner dec. I. 32.

[5]) L. életét terjedelmesen, valamint a többiét is Budai Fer. lex. I. kötetében.

szép épületeket, szobrokat emeltetett az olasz müvész Traui Jakab által [1]. Meghalt 1506-ban.

Margit (I. István leánya) először horogszegi Szilágyi Mihály hitvese [2], kinek halála után 1561-ben önkényt visszaadta Mátyás királynak mindazon várakat és városokat, melyek férjétől maradtak reá. Mátyás férje érdemeért Diod várát hagyta kezénél. Ezenkivül Világosvárt, Türt, Tisza-Varsányt bizonytalan ideig hétezer forintba irta be részére. Már 1463-ban alsó-lindvai Bánfi Pál neje volt [3].

I. András (I. István fia) Szabolcs és Szathmár megye főispánja, korona-őr az 1470—1495-diki időszakban. Ez építé föl Ecsed várát, melynek kapuja fölé ezen jellemző föliratot véseté:

„Magnanimus Andreas de Báthor, pater patriae suae, construxit hoc castellum gentilibus suis, pro quietudine, et tuitione eorum; cernens atque intelligens, quandoque paci intermisceri bella, et discordias, qui rogat suos haeredes, ut nominis Bathorei non velint esse immemores. Primum interse sint concordes, concordia enim res parvae crescunt, discordia vero maximae dilabuntur. Postremo, tolerate et abstinete; nam divertere a malo, et facere bonum, est felicitas. Anno 1492.“ [4]

A katonaállitástól és táborozástól ezer forinton váltá meg magát 1494-ben. Bélteki Drágfi Juliannától született gyermekeit a következő táblázat mutatja:

VII. tábla.

I. András (Béltheki Drágfi Jul.) mint a VI. táblán.	Bora. (Perényi Imre).		
	I. György. (Buzlay Kata).		
	III. István nádor. (Massovi Zs.)	Klára (a münsterbergi fejed. jegyese).	
	II. András (Rozgony Kata).	III. András Bonaventura † 1566. (1. Thurzó Anna. 2. Mindszenti Kata).	
		II. György. (Somlyói Báthori Anna) kitől	V. István, orsz. biró (Drugeth Frusina).
			Erzse. (Nádasdy Fer.)
			Zsófia. (Figedy Andr.)
			Klára. (Várdai Mih.)
		III. János †	
		IV. István †	
		II. László †	
		II. Miklós † 1585. (Losonczy Anna).	
		Klára. (1. Drugeth Istv. 2. Losonczy Antal stb.)	

[1] Istvánffi 1685-ki kiadás. 403. l.

[2] Teleky J. Hunyadiak kora XI. köt. 44. l.

[3] U. ott. — [4] Wagner: Dec. I.

I. György (I. András fia) II. Ulászló, II. Lajos és I. Ferdinand korában Somogy megye főispánja, és főlovászmester volt. (1491-től egész 1531-ig). Birt a Szerémségen is, sőt a Dráva mellett birta Babócsa várát is. Itt tartott ő többekkel 1531-ben tanácskozmányt, melynek eredménye a Bélavári gyülés hirdetése lett. Neje Gergelylaki Buzlai Mózes leánya Katalin volt, kitől gyermeke nem maradt.

III. István (I. András fia) előbb Zala, azután Temes megye főispánja, és az ország alsóbb részeinek főkapitánya. 1509-ben ő is elkisérte Ulászlót Lajos fiának cseh királylyá koronázására. Nevezetessé tette magát 1514-ben az által, hogy az ő és Szapolyay erejével tipratott szét a Dózsaféle lázadás. Ekkor lépett Szapolyayval — mint irják — oly egyességre, hogy annak beleegyezése nélkül semmi hivatalt nem vállaland. Azonban 1518-ban már tanácsos lett II. Lajos mellett. Perényi Imre halála után pedig 1519-ben nádorrá választatott. Ez idő óta engesztelhetlen gyülölet fejlett ki közöttök, mi oly káros befolyással volt az akkori közügyekre, hogy egy magyar krónikásunk igy sóhajtott föl rájok vonatkozva: „Adta volna a felséges Isten, hogy ennek a két urnak vagy egyike sem, vagy csak az egyike született volna, nem vesztünk volna ily szörnyen országostul miattok." [1]) — III. István az 1525-ki lármás hatvani gyülésen — hol Szapolyay pártja győzedelmeskedett — letétetett, de a következő 1626-ki rákosi országgyülésen ismét visszahelyeztetett. A mohácsi vész után, melyből szerencsésen megmenekült, I. Ferdinandnak leghivebb követője volt, és azt minden erejéből segité a koronához. Meghalt 1535-ben Pozsony megyében Dévén várában. Neveztetett Sánta Báthorinak is. Neje a massovi herczeg Konrád leánya Zsófia volt, kitől egyetlen leánya Klára a münsterbergi fejedelem jegyese lőn.

II. András (I. András fia) szathmári főispán, 1521-dik évtől belgrádi bán, a belgrádi várba azonban Török Bálint és Hedervári Ferencz be nem bocsátá. Jelen volt a mohácsi ütközetben is. 1527-ben Ferdinand tárnokmesterré tevé. Már előbb II. Lajos király által megerősitett okmánynál fogva a következő hat várnak, u. m. Zemplin megyében: Csicsva, Mogyorós és Varanó, Borsodban Cserép, Abaujban Rozgon, Pestben Thora vár birtokába jött. Első neje Kállai János leánya Borbála, a második Rozgony István leánya Katalin volt. Ettől született gyermekei:

---

[1]) Pethő Gergely: Rövid magyar krónika, Kassán 1729. 104. lapon az 1527-dik évre.

Bonaventura, kit közönségesen szintén Andrásnak neveztek, Somogy Szathmár és szabolcsi főispán, tárnokmester, és a király hadainak főkapitánya volt I. Ferdinand részén, mert atyja nyomain járván, ennek pártján állott. Később országbiróvá lőn. 1552-ben egyszersmind erdélyi vajdául is kineveztetett, de erről leköszönt [1]). Meghalt 1566-ki oct. 4-kén. Eltemettetett a pálosok tállyai templomában [2]). Veráncz mint eszes, ékesszóló, higgadt embert dicséri, Scipiohoz hasonlitja, sajnálván, hogy fiatal korában a köszvény miatt szenved. Első neje Thurzó Elek leánya Anna; a második szobaleánya Mindszenti Katalin volt, ki utóbb Zay Ferenczhez, ennek halálával pedig bolondóczi Bánffy Lászlóhoz ment nőül. Gyermeket egytől sem kapott.

III. János, IV. István és II. László (II. Andrásnak fiai) korán elhaltak.

II. Miklós (II. András fia) ipával Losonczy Istvánnal 1551-ben együtt harczolt Becse alatt. 1552-ben Genuában járt. Egy ideig Szapolyay hive volt, de 1561-ben Ferdinand részére beszélé őt testvére Bonaventura. 1563-ban jelen volt Miksa koronázásán. Lakozott Ecsed várában Szathmár megyében. Itt szállotta meg őt 1564-ben az ifju Szapolyay, de ki azután Miklós igéretei folytán az ostromot abba hagyá. Tett igéreteért feddő levelet kapott Miksa királytól. 1567-ben országbiró lett. Osztályos pere volt Erdődy Péter Bán özvegyével. — 1569-ben a Dobó- és Balassa féle összeesküvésbeni részesség gyanujával vádoltatott, de bántása nem lett. 1570-ben ő győzte le a Karácson György-féle lázadást. 1585-ben négyes fogata feldöntvén, lábszárai eltörtek [3]), ezek és egyéb betegségei miatt meghalt ugyanezen évben [4]). Özvegye Losonczy Anna előbb Sonneghi Ungnad Kristóf bánnak, ennek halála után pedig a később nádorrá lett Forgách Zsigmondnak lett hitves társa.

Mielőtt az utolsó fitestvérről tennék emlitést, meg kell ismertetnem II. Andrásnak Klára nevü leányát. Ez először neje volt homonnai Drugeth Istvánnak, kit 1549-ben eltemetvén, férjhez ment Losonczy Antalhoz, a temesvári hős testvéréhez, de kit nem szeretvén, meggyilkolt, férjének Antal nevü irnokával, kivel szerelmi viszonyban

---

[1]) Wagner dec. I. 39. Vajdaságát nem emliti. Wolf. Bethlen: I. 533. 550.
[2]) U. ott.
[3]) Istvánfi 1685-ki kiad. 363. lap.
[4]) Pethő Gergely Röv. m. krón. 128. lapon halálát 1584-dik évre teszi.

élt [1]. A büntetést kikerülvén, később Betko János, majd Benko Bálint hozzá nem hasonló sorsú férfiakkal adta össze magát [2].

II. György (II. András fia) daczára, hogy az ecsedi ágból volt, Nyir-Bátorról irta előnevét. Eleinte (1552-ben) Ferdinand részén állt, később azonban Szapolyay partját követte, és 1556 ban már ennek érdekében ostromlá Váradot. Ezért hűtlenségi bélyegen veszté Buják várát. 1565-ben Erdőd várában ostromoltatá őt Miksa király, az ostromlók közt testvére Bonaventura is részt vévén. A fővezér Svendivel alkura lépvén, tömérdek pénzébe, és egyéb javaiba került ez alku II. Györgynek, ki azután Csicsvárra Borsodba tette át lakását. Neje somlyói Báthori Anna, Báthori Istvánnak Telegdy Katalintól [3]) született leánya volt. (L. III. táblán 221. lapon). Ez előbb homonnai Drugeth Antal hitvese, ennek halála után bélteki Drágfi Gáspár neje lőn. A reformationak nagy pártfogónéja, azt alattvalói közt mindenkép meghonositani igyekezett, birtokaira reformált lelkészeket gyüjtött, az Erdődön állitott tanodát is ily szellemben vezetteté. 1545. jan. 25. meghalván férje, még azon évi sept. 20-kán zsinatot tartatott a reformáltak érdekében [4]. Férje halála után I. Ferdinand őt helyettesité a krasznai és közép-szolnok-megyei főispánság viselésére fia György felnőlteig. A főispánságot 1547-ig viselte. 1550-ben meghalván utolsó figyermeke is Drágfi György, miután harmadszor ecsedi Báthori Györgyhöz férjhez ment, ez a kihalt Drágfi birtokokat is öröklé Anna kezével, nevezetesen igy szállott Erdőd Báthori Györgyre, kinek Annától egy fiu és három leány gyermeke maradt.

A leányok közül legalább Erzsébet, ki Nádasdy Ferencz neje lőn, nem járt anyja nyomdokin. Ez volt a csejthe-vári szörny, ki ha vérrel nem mosdott is, mint a hagyomány állítja, de bizonyos, hogy számtalan ártatlan nőt legyilkoltatott, és ezeknek kinzásában különös kedvét lelte, mig 1610-ben tettei kitudódván, elzáratott, és börtönében 1614-ki aug. 21-kén valószinüleg méreg által undok életének véget vetett [5].

---

[1]) Forgách Comment.

[2]) Wagner Ms. tom. LXX. Betko Jánost Belke vagy Békessy Jánosnak, Benkot pedig pályi vagy pályai Benkonak irja. A Coll. gen dec. I. 41. lapon B) jegy alatt pedig szintén állítja, hogy vannak, kik a két érdeklett személyt igy nevezék, itt azonban már Benko helyett Benkő áll. Budai II. 215. 216. 607. csak Betkot és Benkot emlit.

[3]) Wagner dec. I. 50.

[4]) Budai Esaias M. orsz. his. II. 90. 94. 116. 145. — Istvánfi lib. XXII. 277.

[5]) Tudom. gyüjtem. 1839-dik évi II. köt. 69—87. és VIII. 43—59.

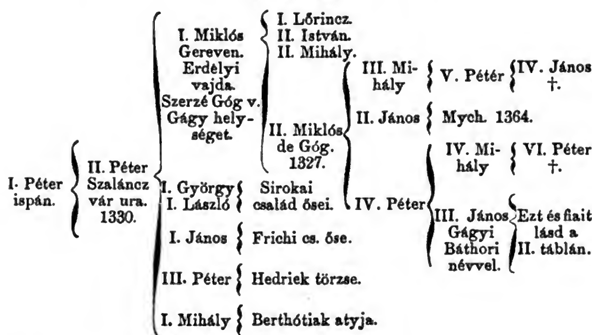
V. István (II. György fia) Somogy, Szabolcs, Szathmár főispánja, és országbiró volt. Istvánfi mindenfelől gyanusitja, hogy Bocskay pártjára kelt. Őt telhetlen bosszúállónak jellemzi. Sir-irata, mit Báthori Gábor állitatott [1]), moecenás és adakozónak nevezi. Meghalt 1605. jul. 25-kén, kora 50-dik évében. Nejétől homonnai Drugeth Ferencz leányától Frusinától semmi utóda nem maradván, magával a Báthoriak ecsedi ágazatát sirba vitte.

A család jelleme a végletesség volt. Alig volt a családnak egy tagja, mely akár a jóban, akár a roszban a középszerüség szinvonalán állott volna meg. Voltak köztök szép elmék, ügyes bátor hadvezérek, vallásfelekezet pártolók; de — bár ki mit állitson — én nagy hazafit egyikökben sem látok.

Báthori család. (Gágyi). A fölebb tárgyalt Báthoriakon kivül volt még egy más ilynevü család is, mely ha nem szerepelt is annyira történeteinkben, de eredete szintén oly régi, és tisztán magyar származású. Ez az Aba nemből (genus) Petench ispántól (comes) eredett.

Aba nembőli Péter ispánnak (Petrus Comes de genere Aba) ki a XIII. század végén élt, hasonnevü fiától Péter ispántól hat unokája volt, kik ugyanannyi virágzó családnak őseivé lőnek, neveiket az osztályban kapott vagy szerzett birtokaiktól nyervén. Az I. Pétertől kezdve, a családfa imez:

I. tábla.

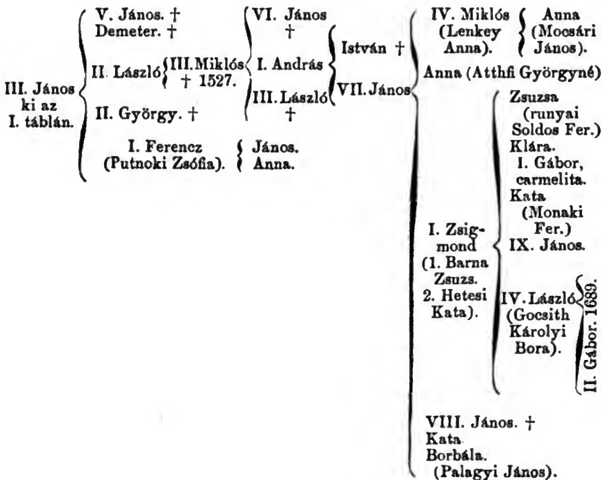

[1]) Wagner dec. I. 42. közli a sir-iratot.

II. Péter és fiai elcserélték Szalánez várát Drugeth Vilmossal, Sáros megyei birtokokért 1330-ban. Igy jutott a család Sáros megyébe, hol a hat fiu javakat szerezvén, mindenik birtokáról neveztetett, és külön családokat alapitának [1]. I. György és I. László utódai Siroka helységről Sirokai; I. János Frich helységről Frichi; III. Péter Hedrich falutól Hedri; I. Mihály Berthót helységről Berthóty nevet viselve, e családok őseivé lőnek. I. Miklós végre, ki Gerevennek is neveztetett, és erdélyi vajda volt 1342-ben, Abauj megyében Gog vagy Gágy helységet szerezvén, maradéka Gágyi Báthori nevet vett föl. Mint jőnek le, és némely ágak mint halnak ki, a családfa mutatja.

III. János kezdett határozottan a Gágyi Báthori névvel élni. Tőle tovább igy folyt le a Báthori ág:

II. tábla.

[1] Wagner Anal. Scep. I. 349. II. 337. — Ungr. Magaz. III. 172. 211. IV. 169. 310. 340. — Lehoczky Stemm. 2. l.

A táblán látható III. Miklós Szapolyay pártján harczolt, és 1527-ben Tokajnál esett el [1]. VII. Jánosnak több gyermeke közül Zsigmond nemzett ismét melléthei Barna Zsuzsanna, és Hetesi Kata nevü hitveseitől gyermekeket. Már Zsigmond Nógrádban birtokos volt, hihetőleg első neje után. Egyik fia IV. László, ki ágát még egy izen fentartá, Fülek várában lakott. Ott curiája volt [2]. Ezt 1652-ben Nógrád megye a főispánhoz követül küldi több megbizással [3]. 1670-ben már csak özvegye Gocsith Károlyi Borbála és kiskoru fia II. Gábor élt, ki 1689-ben már törvényes korú volt, és anyja után (ki utóbb 1672-dik táján Melczer János hevesi alispánhoz ment nőül) Pinczen is birtokot öröklött. Azonban benne a gágyi Báthory család is elenyészett.

I. Zsigmondnak leánya Zsuzsanna runyai Soldos Ferencznek, Kata Monaki Ferencznek volt neje. I. Gábor pedig carmelita szerzetes.

Báthorfalusi család. (Másképp Bencze). Bátorfalusi, másképp Bencze Lőrincz és fia Gergely, továbbá testvére Mihály, és ennek fiai Mátyás és István I. Leopold király által 1672-dik évi oct. 22-kén kelt czimeres levél által nemesitettek meg [4].

Bathy család. Lakhelye Heves és Gömör vármegye.

Bátky család. Gömör megyében nemesrendü.

Battha család. (Vattai). Egyike régiebb nemes családainknak. Előnevét Borsod megyei Vatta helységtől vette, mely hajdan a mostani Vatta helységnél alább állott, de az egri törökök az adófizetés késedelmeért lakosait leöleték és elpusztiták. Ekkor Battha birta már a falut, de a kor, melyben ez történt, nincs meghatározva. 1511-ben Vattai Pelbarth László és Bertalan egész rész birtokaikban Bernátfalvi Bernáth László igtattatik be. 1747-ben Vattai Battha Pál és György Alsó-Vattára nézve Szepessy Pállal lépnek peralkura [5].

Legrégebben, kiről adataim szólnak, Battha Pál élt, ki 1511-ben Gombos György előtt nyugtat ad ki [6].

---

[1]) Zermegh Schwandtnernél II. 410. — Valótlan tehát, mit Wagner Mss. LXX. ezen Miklósról megjegyzett, hogy Istvánfi szerint 1536-ban a Tiszába fúlt. Istvánfinál nem találtam róla emlitést. Zermegh pedig — mint tudjuk — egykorú iró.

[2]) Mocsáry Nógrád esmert. III. 70.

[3]) Prothoc. Cott. Neogr. anni 1652. pag. 18. 19.

[4]) „Liber regius" czimü kéziratom.

[5]) Fényes: Geogr. Szótár IV. 283.

[6]) Catal. Mss. Mus. Szécheny. regnic. I. 583.

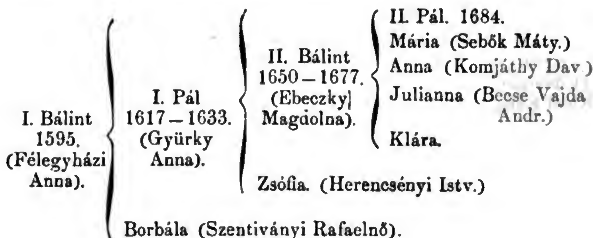
Battha Péter Szigethvár védelmében Zrinyi Miklós vezérlete alatt mint százados esik el 1566-ban [1].

Battha János a török világ korában török fogságba esvén, elveszett.

A család czimerét itt láthatni. Áll ez hadi vértből, melynek kék mezejében korona fölött egy kar nyugszik, kezében kivont karddal, melynek hegyére vérző törökfej van szúrva. A vért sisakja fölötti koronán ugyanaz látható. Foszladék egy oldalról aranykék, a másikról ezüstkék.

A család a XVI. század vége óta már Nógrád megyében székelt. Ott élt belőle Battha Bálint 1595-ben. Neje Félegyházy Anna volt. 1607-ben [2]) tett végrendeletet. Tőle igy jő le négy nyomon a család [3]):

- I. Bálint 1595. (Félegyházi Anna).
  - I. Pál 1617–1633. (Gyürky Anna).
    - II. Bálint 1650–1677. (Ebeczky Magdolna).
      - II. Pál. 1684.
      - Mária (Sebők Máty.)
      - Anna (Komjáthy Dav.)
      - Julianna (Becse Vajda Andr.)
      - Klára.
    - Zsófia. (Herencsényi Istv.)
  - Borbála (Szentiványi Rafaelnő).

I. Pál 1629-től 1633-ig Nógrád megye alispánja volt. Birt 1617. Rapon. Fia II. Bálint élt 1650-ben, részt vett az 1663-diki nemesi fölkelésben. 1672—1677-ben szolgabiróságot viselt. Követ is volt. Meghalt 1683-diki dec. 9-kén. Eltemettetett Tamásiban. Ennek fia II. Pál 1684-ben szolgabiró volt.

Eddig terjed a táblázati leszármaztatás.

---

[1]) Istvánfi 1685-diki kiadás. XXIII. könyv. 314. lap.

[2]) Mocsáry id. h. I. köt. hihetőleg elhibázta az 1607-dik évszámot, mert Battha Bálint még 1617-ben is birt Panyi daróczon. Acta in Archiv. C. Neogr. anni 1617.

[3]) Wagner Mss. LXX. 27. l. és Nógrád megyei levéltári iratok.

Azonban ugy látszik, emlitett II. Pálnak fiai voltak Ádám, András, Zsigmond, kik 1705—1711-ig éltek. Közülök Ádám Rákóczy adhaerense volt.

Valószinüleg II. Pál fiai voltak:

III. Pál is, ki 1744-től 1763-ig Nógrád megyei alispán volt, majd királyi tanácsos, és kir. táblai ülnök lőn. Élt még 1767-ben is. Ennek vagy fia vagy testvére volt László 1755-ben kir. tanácsos, és kanczelláriai titkár, 1774-ben már referandarius.

Ugyanez időben élt IV. Bálint (III. Bálintnak fia, ki talán II. Pál fia volt) kir. táblai, majd hétszemélyes táblai ülnök, és udvari tanácsos 1774—1792.

III. Pálnak fia IV. Pál, ki gyermekeivel együtt ősi birtokát Rap helységét 1830-ban adta el Coburg herczegnek. Nejével udvarnoki Rholl Katalinnal a következő családfát alkotá:

- IV. Pál 1821. (Udvarnoki Rholl Kata).
  - József Váczon. (Gr. Almássy Zsófia).
    - Róza.
    - György. † 1857. volt szolgabiró. (Frivaldszky Serafin).
    - Mária. (Beniczky Muki).
    - Teréz. (Almássyné).
    - Béla.
  - Bálint.
  - Paulina.

Batthiány család. E családnak a nemesi rangot Batthiány György és István testvérek szerzék rokonaikkal Horváth Ferencz, ennek gyermekei és Szakony Mihálylyal együtt III. Ferdinand királytól 1654. nov. 27-kén kelt czimeres levél által [1]). Utódai valószinüleg kihaltak.

Batthyány család. (Németujvári herczeg és gróf). Azon ősrégi mágnás családaink egyike, melyeknek neveik történelmünk majd minden lapján tündöklenek.

Eredetét a hét magyar vezér egyikétől Örs-től származtatják. Örs vezér az első foglalási osztálykor Dunán túl a Balaton (vagy Sio) környéket kapta [2]), és Zala megye Örs vára tőle vette nevezetét.

Emlitett Örs vezér nemzetségéből származottnak állittatik Re-

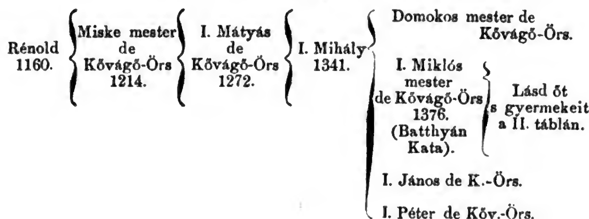
---

[1]) „Liber regius" cz. kéziratom. — Az eredeti Armalis Kún Halas város levéltárában van.

[2]) Thuróczy Chronic. P. II. cap. VIII. et IX. — Anonymus, Kéza stb.

nold, ki 1160-ban élt, és bizonyos, hogy magát de Eörs vagy de genere Eörs irta Ettől szakadatlan folyamatban a családfa [1]) igy támad:

I. tábla

Kővágő-örsi Miske mester birta Örs várát, II. András fiát nevelvén, ezen érdemeiért 1214-ben [2]) Ederich és Zeldegeh várát kapta. Fia

I. Mátyás szintén de Kővágó-Örs. Ennek testvéreül Pált is emlit Lehoczky.

I. Mihály (I. Mátyás fia) osztályos rokonaival egyességre lép 1341-ben az örsi vár, és ott a B. M. Magdolna tiszteletére alapitott prépostság iránt, melyet bő adományokkal tetézett [3]). Négy fia közül csak

I. Miklós mester tartja fen ágát. Megerősíti magát örsi és pezei birtokában. Meghalt 1376-dik év után. Neje Katalin, Batthyán Miklós mester János fiának hasonlóan János nevü fiától nemzett leánya volt. Ettől született utódait a II. táblán láthatni:

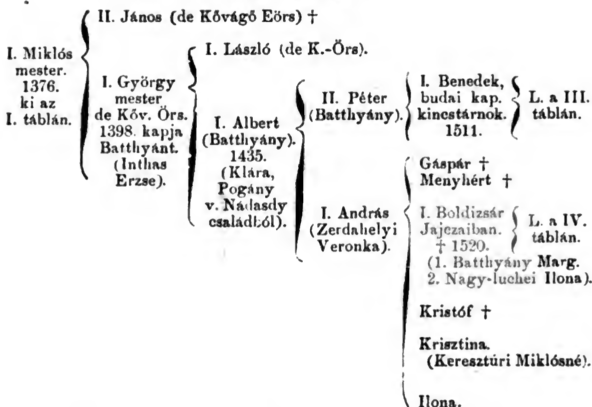
---

[1]) Wagner Ms. LXX. 99. — Lehoczky Stemm. P. I. 39. s köv. l. Szklenár György: Origo et genealogia ill. Batthyániorum etc. Poson, 1778. — Hormayr (Taschenb. 1823-diki k. 196 - 214. l.) — Geneal. auth: Mss. No. 207. tom. II. közlik a család történeteit, melyek (s egyebek), itt összevetve használtattak.

[2]) Wagner Mss. LXX. Lehoczky Simon után 1213-dikat ir; szerinte él 1230 ban is.

[3]) Wagner id. h.

II. tábla.

I. György (I. Miklós fia) lőn a család alapitója. Esztergam vári kapitány volt 1370 ben. Részint a török, részint Horvát János bán ellen szerzett érdemeiért 1398-ban Zsigmond királytól kapván Batthyán helységet, ő és utódai erről nevezék magokat. Meghalt 1401-ben. Neje volt Inthas (Lehoczkynál Guthor) Jánosnak Ivánka Miklós leányától Erzsétől született leánya Katalin.

II. Jánostól a nemesi ágazat eredeztetik. Rólok alább.

I. Albertnak, ki 1435-dik táján halt meg, Klára nevü neje volt Wagner és Szklenár szerint a Nádasdy, Lehoczky szerint a Pogány családból.

II. Péternek fia I. Benedek[1]), budai várnagy (1514.) és II. Ulászló korában kincstartó. II Ulászlótól kapta Erdélyben Almás várát, melyet Somi Jósával Atynáért cserélt el. Élt 1518-ban is, és a bácsi országgyülés végzéseit aláirta. Ivadékát a következő III. táblán tüntetem föl Lehoczky szerint:

---

[1]) E Benedek kérdés alatt áll. Irják őt I. László leányának Margitnak Alapi Andrástóli fiáúl, kit Batthyán Boldizsár fogadott volna nevéré örökösül. (Budai lex. I. 289. l.) Lehoczky Stemm. I. 40. l. szintén igy származtat egy Benedeket, hanem emettől megkülönbözteti, 1511-ben Baranya megyei rovásolónak (dicator) irván őt, és tőle származtatván a nemesi ágat. Wagner Mss LXX 99. bizonytalannak állítja.

I. András neje Zerdahelyi Veronka Z. Imre leánya által birtokait több mint száz helységgel szaporitja [1]. Neje a Corbaviai gróf októl eredt Zakán (Szklenár szerint Zalány) Lászlótól származott, kinek az Ugaliak utáni örökségéből jutott reá a szép hozomány. Gyermekeiül I. Gáspár [2], Menyhért [3] I. Boldizsár, Kristóf, Krisztina és Ilona tétetnek. Közülök csak

I. Boldizsár alapit családot. Ez Kőszegi várnagy 1484-ben, 1489-ben [4] Vas megyei föispán, főkomornok jajczai és boszniai bán volt, és többször követséget viselt. 1490-ben küldte őt II. Ulászló Jajcza védelmére. Ugyanez évben Corvin vagyis Hunyady Jánostól Somogy megyében Latran helységgel hűségeért, és kivált Kőszeg védelmében mutatott vitézségeért adományoztatott. Ugyancsak ő kapta 1481-ben a Batthyány család czimerét is. A vért kék mezejében vizből magas szikla emelkedik föl, annak tetején pellikán fészkében fiait vérével táplálja. A szikla üregéből oroszlán emelkedik, szájában pallost tartva. Ez czimere jelenleg is az öszves családnak s a vértben nem bővitetett soha, hanem a grófi ág kilenczágú korona, a herczegi ág pedig herczegi palást és korona alatt viseli.

Az 1765-ki herczegi oklevélben a czimer csak kivül toldatott meg. A grófi korona fölött öt sisak áll. Jobb oldalról az elsőn koronás oszlop, a másodikon oroszlán, a középsőn herczegi korona, a negyediken a vértbeli pellikán, az ötödiken egy csomó pálcza, melyek közül bárd nyulik ki. A vértet két szárnyas ló fogja, mellettök két oldalról arany és vörös zászló leng. Az egyiken F. I., a másikon M. T. betük ragyognak.

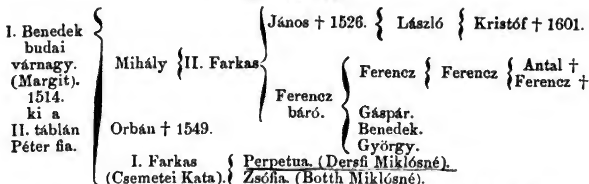
I. Boldizsár lemondván a bánságról, Slavoniában, hol sok birtoka volt, lakott. Meghalt 1520-ban [5]. Háromszor nősült. Első neje Gereben Kata, G. László leánya. Második nagy-luchei Dóczy Ilona (1503.) Harmadik Batthyán László leánya Margit [6].

---

[1]) Lehoczky id. h.
[2]) és [3]) Lehoczkynál. Wagner Mss. LXX. csak Boldizsárt, Gáspárt, és a két leányt emliti. — Budai lex. I Kristófot Boldizsár fiáúl irja. I. András unokájaul. — Gáspárnak ajánlja 1558-ben Doctor Prechtius Pithagoras verseit Lehoczky szerint.
[4]) Acad. Értesitő 1853-ki f. 179. l.
[5]) Szklenár id. h. 25. Wagner id. h. Lehoczky id. h.
[6]) Lehoczky szerint. Mert Szklenár csak ez utólsót emliti. Wagner id. h. csak a két utolsót emliti Szerinte Dóczy Ilona Dóczy Balázs leánya.

I. Benedeknek gyermekeit s utódait mutatja a következő

III. tábla.

I. Benedeknek neje Margit, (filia Achatii Castellani de szent lélek) kitől gyermekeit s utódait Lehoczky igy mutatja föl, noha ezen ágazatot sem Szklenár, sem Wagner (ki azonban ugy látszik, Szklenárt nagyon használta) nem ismerik. Fiai közül

Orbán [1]) Szapolyai hive 1534-ben, és ott volt Gritti részén a medgyesi ostromnál, hol Gritti halálát lelte. Szapolyai halálával özvegyének is végig hive volt, de Martinuzzival egyenetlenkedésben élt, innen a gyanuság, hogy ettől méreg által vesztetett volna el. Már 1549-ben nem élt. Testvére

I. Farkas [2]) nemeslelkü férfiu, ki Nána várában Móré László által fogva tartott testvére Orbán helyett a börtönbe megy 1543-ban [3]). Temesvárnál harczol 1552-ben, és ugyanott két lába elvágatván, kinosan hal meg [4]). Neje Dóczy Ilona, kitől leányai maradtak.

Mihálynak fia II. Farkas nejéül Csemetei Katalin iratik. Hihetőleg Lehoczky hibája, és valótlanság az, hogy ennek János fia Mohácsnál esett volna el 1526-ban, holott már II. Farkasnak is — összevetve az időt — e kornál későbbi korra üt ki élete. Igaz azonban, hogy Brodarics egy Batthyány Jánost emlit a Mohácsnál elesettek között.

[1]) Wagner id. h. Orbánt I. Boldizsár fiától, I. Ferencz testvéreül állitja. Szintén nála Perpetua Dersfyné, és Zsófia Both Miklósné I. Boldizsár leányai. — Budai is (Lex. I.) is Boldizsár fiáúl irja.

[2]) Budai szerint I. Boldizsárnak fia. — Wagner nem emliti. Szklenár irja, hogy a Genealogiákon nem áll; de e családbeli, valamint Orbán is. (35. lap).

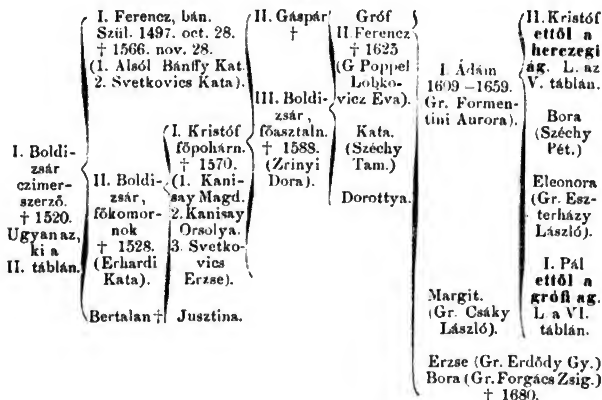
[3]) Istvánffy 1685-ki kiad. 168. lap.

[4]) Forgách Comment. 55. l. Istvánffy id. h. 213. — Lehoczky roppant hibát követ el. I. Farkast Lupusnak, a II. Farkast Wolfgangusnak nevezve e két személyt, noha a családfán megkülönbözteté, a szövegben összetéveszti. Mind a 10. mind a 11-dik izen álló Farkast Temesvárnál ejteti el, tehát ugyanazon eseményt kettőnek tulajdonitja. Holott bizonyos, hogy Orbán testvére I. Farkas vesz el Temesvárnál. Továbbá I. Farkas nejéül Dóczy Ilonát, II. Farkasénak Csemetei Katát irja. (I. r. 42—43. lap.)

Ez ágazat Lehoczky szerint Kristóf, Antal, és Ferenczben hal ki a XVII. század elején.

És most tekintsünk vissza I. Boldizsárra (a II. táblán), kitől „ család mostanáig jő le. Ennek családfája, melyet alkotott, imez:

IV. tábla.

I. Ferencz (I. Boldizsár fia) született 1497-ki oct. 28-kán [1]). Vas megyei főispán, főpohárnok [2]), főtárnokmester, és tót- és horvátországi bán volt. Már 1514-ben Bornemisza János vezérlete mellett hadakozott Dósa György ellen. 1522-ben lett bánná Karlovicz Jánossal, és ugyan ez évben Török Bálint hűtlenségén nyerte ennek javait. 1524-ben kapta Német-Ujvárt, melyről azóta családja magát Németujvár örökös uráúl czimezi. Részt vett az 1525-ki jajczai, valamint a gyászos mohácsi ütközetben. Ezután Szapolyay részén állott, kitől 1527-ben Késmárk városát kapta, és ebben Ferdinand által is megerősitetett. Nemsokára csakugyan I. Ferdinand hűségére tért, és Varasdnál már ez ellen harczolt. A kőrösvásárhelyi gyülésen több

[1]) Szklenár id. h. 29.

[2]) Lehoczky id. h. 41. — Budai szerint is tárnok. — Wagner csak pohárnokságát emliti.

fő urat Ferdinand részére nyert meg [1]). 1532-ben vitézül ótalmazta Sárvárt. Meghalt 1566-ki nov. 28-kán. Nejei: 1. alsó-lindvai Bánffy Katalin, 2. Svetkovics Kata. Gyermeke egyiktől sem maradt. Testvére

II. Boldizsár (I. Boldizsár fia) főkomornok, főtárnok, tót- és horvátor-zági al-bán, és Zágráb, Kőrös megyék főispánja volt II. Lajos király alatt. Testvérével Ferenczczel kapta Hedervárt, Enyinget, Alapot és Zamardot. Meghalt 1528-ban [2]). Nejei: 1. Lipcsei Ilona [3]), 2. Erhardi Kata a zágrábi püspök Lukácsnak rokona.

I. Kristóf (II. Boldizsár fia) jelen volt 1542-ben a besztercze-bányai gyülésen, 1554-ben főpohárnok lett. 1567-ben a fölebbviteli pörök megvizsgálására egyik biróul rendeltetett. Meghalt 1570-ben [4]) A dúsgazdag Kanisay László eljegyzé neki leányát Magdolnát, ez azonban meghalván, Orsolyát szánta neki, ki azonban Nádasdy Tamásné lőn. Kristóf pedig Svetkovits Erzsébetet, Batthányi I. Ferencz nejének Svetkovics Katának nővérét vett el. Ettől nemzé Gáspárt, ki kihalt, és

III Boldizsárt, ki 1572-ben Rudolf koronázásán mint főasztalnok volt jelen. Különben a hadi pályán szerzett érdemeket. 1578-ban ő rá, és Nádasdy Ferenczre bizatott Kanizsa megerősitésének terve. A munkáltatás idején megtámadtatván a törökök által, Boldizsár két elfogott töröknek követsége által csellel visszacsalván a megfutamodott törököt, fényes diadalt vivott rajtok. 1580-ban a gobornoki váromladékok mellett Skanderbéget verte meg, hol Skanderbég, Huszeim, Kalender és Ozmán Aga is elesett, 430 főtörök fogoly lőn; ezenfölül 20 zászló esett zsákmányul. 1587-ben Zrinyi Györgynek Kanizsa mellett Sasvárbég ellen volt segélyére. Meghalt 1590-ben [5]). Neje Zrinyi Dorottya a szigethi hős leánya volt, kivel 1566-ki január 30-kán kelt egybe. Fia csak

---

[1]) U. ott. Pray Annal. Reg. V. 179.

[2]) Lehoczky Stemm. I. 39. l. a táblázaton 1542-re teszi halálát, hibásan. Wagner id. Mss. és Szklenár id. h. 26. lapon 1528-ra.

[3]) Csak Lehoczkynál ismét valószinüleg tévedésből, mert a Dóczyak gyakorta irattak Lipcseyeknek is. És ezen Ilona hihetőleg azon Dóczy Ilona, ki I. Boldizsár nejeül is állitott (41. lap) — Buday e II. Boldizsárt nem ismeré. Átalában Lehoczky is nagy zavarban van e genealogiával is.

[4]) Szklenár id. h. és utánna Wagner. — Lehoczky roszul tevé halálát 1569-re.

[5]) Istvánfi és utánna mások roszul teszik 1588-ra. Szklenár a családi okmányok után irt 1590-et.

II. Ferencz maradt, ki Sopron megyei főispán, kir fölovászmester, a Dunán túli részek főkapitánya, a nádori fölebbviteli törvényszék közbirája volt Rudolf, II. Mátyás és II. Ferdinand király korában. 1595-ben még fiatal korában jelen volt a fejérvári ütközetben, hol Hasszán budai basa tizezer emberét veszté el. Bocskay ellenében a király hive. Azonban Bethlen támadásakor ehez hajlott, egy ideig még is Erdődy Tamás őrködése tartá vissza. 1620-ban azonban midőn Bethlen Gábor seregeit Sopron megyébe küldé, Ferencz Rohonczra ment a fejedelem elébe, és ott meghódolt [1]). Még ugyan ezen évben egy éjjel véletlenül Kőszegre ütvén saját, és nővére Kata Szécsy Tamásné fegyvereseivel, azt elfoglalta, és a várkapitányt Hagymási Kristófot fogva küldte Bethlenhez Sopronba nov. 17-kén [2]). Meghalt 1625 ben. Ferencz emeltetett bárói, azután grófi rangra 1603-ban. Neje Éva báró Popel Lobkovicz Miklósnak Salmis Magdolnától leánya meghalt 1640-bén. Több leány között fia

I. Ádám gróf, cs. kir. kamarás, 1630-ban királyi főasztalnok, dunáninneni főhadvezér. Ő alapitá Németujvárott a Ferenczes barátok zárdáját, és a felső-örsi prépostságot is gazdagitá. Meghalt 1659-ki mart. 15-kén, kora 49-dik évében. Eltemettetett Németujvárott a barátok egyháza alatti családi sirboltba. Első neje Formentini Aurora Katalin, a második Corbella vagy Vituon Borbála, ki magnélkül halt meg. Első nejétől lett fia II. Kristóf, kinek ágán a herczeg Batthyányok erednek, és I. Pál, kitől a grófi ág jő le.

II. Kristóf született 1632-ben. Cs. kir. kamarás, titkos tanácsos, Vas megye főispánja, a Dunán inneni részek főkapitánya, és főpohárnokmester volt. Részt vett 1683-ban Bécs védelmében. Jelesül viselte magát Pápa, Veszprém és Tatánál. Meghalt 1685-ki mart. 5-kén, kora 53-dik évében. Eltemettetett Németujváron. Neje Mária a Palocsay Horváth családból volt.

II. Kristóf ágát mutatja a következő

---

[1]) Pethő G. krónika 190. l.

[2]) U ott. 192. l.

V. tábla.

- II Kristóf † 1685 (Palocsay Mária).
  - II Ádám orsz. biró. † 1703. (Strattman Eleonora).
    - I. Lajos nádor sz. 1696. † 1765. (Gróf Kinsky Terézia).
      - Herczeg III. Ádám sz. 1722. (Gr. Illésházy).
        - Herczeg II. Lajos sz. 1753. † 1806. (Pergen Erzs.)
          - Fülöp herczeg szül. 1781.
          - Iván sz 1784. (Gr. Batthyány Aglája).
            - Erzse.
            - Leopold.
            - Julianna.
      - I. József † primás.
      - Fülöp. †
        - II. József † 1762.
        - Antonia, szül. 1762.
      - Tivadar sz 1729. † 1813. (Gr. Eszterházy Filippin.)
        - Mar. Julianna. †
        - Teréz.
        - Eleonora.
        - Antal József sz 1762. † 1828. (Gr. Roggendorf Josefin).
          - I. Gusztáv (B. Ahrenfeld Vil.)
            - Ödön.
            - II. Gusztáv.
          - Filippin. (Gr. Pergen Ant.)
          - Kázmér. Megh. Párisban 1854. (Gr. Keglevich Aug.)
    - Károly herczeg. sz. 1698. † 1772. (1. G Waldstein Bor. 2. G. Strattman Fran. 3 G. Batthyán Anton) Ezektől gyermekei kihaltak.
  - IV. Boldizsár † 1700.

II Ádám született 1662-ki sept. 13-kán. Országbiró, egyszersmind Horvát-, Tót-, Dalmátország bánja, valóságos titkos tanácsos, Vas megyei főispán, egy magyar gyalog ezred ezredese, Dunán inneni főkapitány, jelen volt Bécs védelmétől kezdve a törökök elleni minden táborozásban, 1688-ban Fejérvárt, 1690-ben Kanizsát a töröktől visszafoglalta [1]). Meghalt 1703-dik évi aug. 26-kán, kora 41-dik évében [2]). Neje gróf Strattman Eleonora, szül. 1678-ban, férjhez ment 1692-ben. Meghalt 1701-dik évi nov. 24-kén. Ettől születtek I. Lajos, és Károly az első herczeg.

I. Lajos született 1696-ki mart. 7-kén. Római sz. birodalmi gróf lett, 1721-ben Szilez, Morva, cseh és ausztriai indigenatust nyert üléssel és szavazattal. Anyja után a Strattman név örököje. Cs. kir.

---

[1]) Életrajzát F. magyarországi Minerva 1836-ki IV. kötetben arczképével együtt. Hormayr Taschenbuch 1823-ki foly. 196—214 l. szintén arczképével, mit Wiedeman és Ortelius red. is közlött.

[2]) Nabinger: Ruhestätte 10. lap. halálát kora 45-dik évében teszi hibásan, valószinüleg hibás sir-iratok után.

kamarás, valóságos belső titkos tanácsos, főpohárnokmester, aranygyapjas vitéz 1744-től, sz. István-rend nagykeresztese 1764-től, Zala megye főispáni helyettese tiz évig, a hétszemélyes tábla elnöke, a királyi tábla rendkivüli vizsgálója (visitator) tizenhárom éven át — 1746-ig, a midőn lemondott, majd kanczellár, és 1751-dik óta nádor. Meghalt 1765-ki oct. 26-kán. Tetemei szintén Németujvárott nyugszanak. Neje 1717-dik év óta gr. Kinsky Teréz, ki 1775-ki jan. 2-kán halt meg. Gyermekeikről alább.

Károly született 1798-ki april 28-kán. Az aranygyapjas és szent István-rend nagykeresztes vitéze, Vas megye örökös, és Zala megye főispánja, főtábornagy, valóságos belső titkos tanácsos, és állami tanács-miniszter, előbb Horvát-, Tót- és Dalmátország bánja, Bajorországban és Belgiumban a cs. seregek fővezére, és ez utóbbiban a kormánynak mint teljhatalmu miniszter vezetője. Bajorországot meghóditá. A francziákat is meggyőzte, stb. A Vas megyei örökös főispánságot 1716-ban kapta. 1764-ben [1]) II. Ferencz császár által herczegségre emeltetett utódaira nézve is elsőszülötti örökösödéssel. Anyja után a Strattmanféle javakban Payerspach, Trautmansdorf, Fischament és Entzensdorfra nézve Ausztriában, ugy Magyarországban a siklósi és üszöghi urodalmakra nézve elsőszülöttségi hitbizományt (majoratust) alapitott. Ő volt növelési vezetőjök II. József és II. Leopold császári főherczegeknek. Meghalt 1772-dik évi aprilis 15-kén. Háromszor nősült. Első neje gróf Waldstein Borbála gróf Künberg özvegye volt 1720-tól. Ez meghalt 1724-diki nov. 23-kán. Tőle fia Jenő (Eugen) meghalt 1742-ki febr. 19-kén. Második neje gróf Strattman Francisca, szül. 1709-ben, meghalt 1760-dik april 18-kán. Ettől fia Vilmos és öt leánya gyenge koraikban elhaltak. Harmadik neje volt testvérétől Lajostóli unokája gróf Batthyány Antonia, előbb gróf Erdődy Miklósné, kitől gyermeke nem volt. Kihalván Károly, a herczegi rang átszállott I. Lajos legidősb fiára, III. Ádámra, kiről alább.

I. Lajosnak a táblázaton álló III. Ádám és I. Tivadaron kivül több gyermeke is volt, ugymint:

Terézia, született 1718-ban, meghalt 1722-ben.

Antonia, szül. 172?. jan. 8-kán. Neje először gróf Erdődy Miklósnak, másodszor herczeg Batthyány Károlynak.

Anna, szül. 1721-ben, meghalt 1727-ki jan. 9-kén.

---

[1]) L. a herczegségi oklevelet Lehoczky Stemm. I. 47. l.

József, született 1727-ki jan. 30. Előbb szombathelyi, majd pozsonyi prépost (1755.), erdélyi püspök 1759-ben, kalocsai érsek 1760-ban, esztergami érsek 1776-ban, bibornok 1778-ban lett. Ő koronázta meg II. Leopold és I. Ferencz királyokat. Meghalt 1799-ben. Eltemettetett Pozsonyban [1])

Fülöp, született 1731-ben, tábornok volt. Meghalt 1795-ben. Neje báró Perényi Lászlónak báró Andrássy Klárától született leánya Borbála volt.

III. Ádám, szül. 1722. mart. 27-kén, nagybátyja Károly után a herczegi rangot és majoratust örökié. Valóságos belső titkos tanácsos, a prágai ostromnál egy lovas fölkelő nemesi ezred ezredese, báni helyettes, egy magyar gyalog ezred tábornoka, a tüzérség főparancsnoka, Vas megye főispánja volt. Meghalt 1787-ben. Neje gróf Illyésházy Teréz az országbiró leánya szül. 1734. dec. 9. Meghalt 1807. május 6-kán. Gyermekei:

a) József gróf meghalt magnélkül 1762.

b) Antonia szül. 1762. febr. 12.

c) II. Lajos herczeg szül. 1753. jan. 11. Strattmanni gróf, cs. kir. kamarás, meghalt Meidlingben 1806-ki julius 15-kén. Eltemettetett Németujváron. Neje gróf Pergen Erzsébet, szül. 1755. nov. 28-kán. Meghalt 1815-ki jan. 2-kán Bécsben, eltemettetett Német-Ujváron.

Fülöp herczeg (fia II. Lajosnak) született 1781. nov. 13-kán. Cs. kir. kamarás, valóságos belső titkos tanácsos, Vas megye örökös főispánja, az ausztriai Leopold-rend középkeresztese, a tudományok és honi ipar előmozditója, ki a magyar academia alapitói közt 40 ezer forinttal foglal helyet.

Iván gróf (szintén II. Lajos herczeg fia) szül. 1784. Cs. kir. kamarás. Testvére Fülöp, a herczeg nőtlen és gyermektelen lévén, a herczegség reá néz. A magyar academia alapját 10 pfrttal növelte. Első neje gróf Eszterházy Mária 1807-ki január 15 dike óta, ki meghalván 1830. mart. 31-kén, másodszor nősült 1834-ki jun. 16-kán gróf Batthyány Vincze leányával Aglajával, ki csillagkeresztes és palotahölgy. Első nejétől leánygyermekei maradtak ezek: 1. Erzsébet grófnő szül. 1820. maj. 16., csillagkeresztes és palotahölgy férjhez ment 1841-ki aug. 7-kén Trakostyáni gróf Draskovics Károly cs. kir. kamaráshoz, kitől 1855-ki sept. 2-kán özvegyen maradt. 2. Leopol-

[1]) Memor. Basilicae Strig. 100. lap.

dina grófnő szül. 1824. aug. 27-kén, nőül ment 1843-ki aug. 7-kén, monyorókereki gróf Erdődy Sándor cs. kir. kamaráshoz. 3. Julianna Janka Mária Stephania grófnő, született 1827-ki jun. 10-kén palotahölgy, egybekelt 1850-ki május 18-kán gróf Montenuovo Vilmos Albert kamarás és tábornokkal.

Tivador gróf (1. Lajosnak a nádornak fia) született 1729-ki october 16-kán. Cs. kir. valóságos belső titkos tanácsos volt. Meghalt 1812-ben. Neje gróf Eszterházy Filippin, gróf Eszterházy Ferencznek Pálffy Szidonia grófnőtől született leánya. Ettől gyermekei Mária Julianna korán elhalt. — Terézia, Eleonora, szül. 1760-ki febr. 6-kán, és

Antal József gróf, szül. 1762. Cs. kir. kamarás. Meghalt 1828. sept. 20. Eltemettetett a családi sirboltba. Neje gróf Roggendorf Cziczelle, született 1778-ban, meghalt 1814-ki dec. 3-kán Bécsben, eltemettetett Németujváron [1]. Ennek gyermekei a következők:

1. I. Gusztáv, született 1803-ki dec. 8-kán. Nősült özvegy Bubna grófnő, született báró Ahrenfeld Vilhelminával 1828. dec. 14. Özvegyen maradt 1840. oct. 1-jén. Fiai gróf Ödön, és gróf Gusztáv.

2. Filippin grófnő, szül. 1805-ki oct. 2-kán. Csillagkeresztes hölgy, 1832-ki febr. 18-kán férjhez ment gróf Pergen Antal cs. kir. kamaráshoz.

3. Kázmér, született 1807-ki jun. 4-kén. Nősült 1847-ki nov. 4-kén buzini gróf Keglevich Augusztával, özvegy Szapáry grófnővel. Az $18^{39}/_{40}$-ki országgyülés felső tábláján kezdett föllépni mint ellenzéki tag. A forradalomban nagy részt vett, és külügyi miniszter volt [2]. Törökországon átmenekülvén, Párisban halt meg 1854-ki nov. 4-kén.

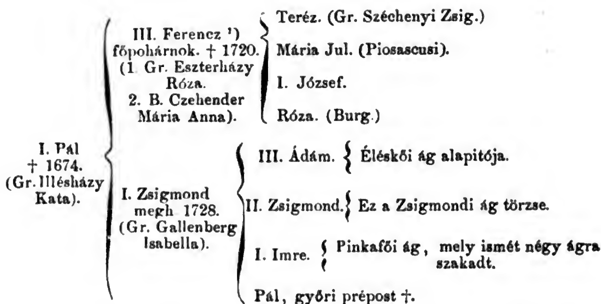
A grófi ág.

Mint emlitém, I. Ádámnál a család kétfelé szakadt. Kristóf alapitá a herczegi ágát. Testvére I. Pál (lásd a III. táblán) a grófi ágat. I. Páltól ismét igy ágazik szét a család:

[1] Nabinger id. h. 12. l.

[2] L. élet- s jellemrajzát ujabb ism. tára I. k 354. l.

VI. tábla.

A nemzékrend élén álló I. Pál, szül. 1629-ben, kanizsai kapitány volt. Részt vett Berzencze és Babocsa visszavételében, valamint a sz. gróthi diadalban is, ugyanott kapitányságot viselt [2]) Meghalt 1674-ki aprilis 11-kén, kora 35-dik évében [3]). Eltemettetett Német-Ujváron. Neje gróf Illyésházy Katalin.

III. Ferencz főpohárnok meghalt 1720-ban. Gyermekeiben végzi ágazatát. (L. a táblán).

I. Zsigmond belső titkos tanácsos, és főasztalnok, meghalt 1728-ban. Két neje volt. 1. Gr. Gallenberg Isabella Rozina. 2. Erdődy Miklós özvegye. Négy fia közül II. Pál győri kanonok, dombói apátúr és győri nagyprépost volt. Többi három fia három külön ágat alapitott, ugymint III. Ádám ágazata Éléskői, II. Zsigmond ágazata Zsigmondi, I. Imrének ága Pinkafői grófi ágazatnak neveztetik.

Rövidség s nagyobb világosság végett minden ág külön fejezetben lesz eléadva.

Éleskői ág

Alapitója III. Ádám, (I. Zsigmond fia), született 1697-ben. Előbb alkanczellár, később tárnokmester, kamarás és titkos tanácsos,

---

[1]) Ezen Ferenczet Lehoczky nem emliti, hanem Wagner id. Mss. LXX.

[2]) Lehoczky id. h. 44.

[3]) Nabinger id. h. 9. — Mások szerint meghalt 1689-ben.

jeles jogász és gazdász. Meghalt 1782-ki nov. 15-kén [1]). Neje gróf Eszterházy Jozefa, kitől gyermekei:

1. Szidonia, gróf Illyésházy Jánosné.

2. Ferencz, cs. kir. kamarás, titkos tanácsos, kapitány, és Sáros megyei főispán, született 1737-ben. Meghalt Sz.-Gróthon 1821. martius 30-kán.

3. János nep., született 1747-ki nov. 16-kán. Kamarai tanácsos és torontáli főispán volt. Meghalt Pozsonyban, 1831-ki junius 1-jén. Neje gr. Herberstein Mária Antonia, szül. 1766-ki nov. 6-kán, egybekelt férjével 1786 ki május 16-kán. Meghalt 1838-ki jun. 25-én. Ettől egyetlen leányok Janka született 1797-ben. 1818-ki május 20-dika óta gróf Eszterházy Alajos kamarás és alezredes neje, és ez ágnak egyetlen élő tagja.

4. Károly.

5. Julianna gróf Berényi Andrásné.

6. Regina gróf Aspermonthné.

Zsigmondi ág.

Ennek törzse II. Zsigmond (I. Zsigmond fia) szül. 1698-ban, kir. tanácsos, Szalonakon lakott. Meghalt 1768-ban. Neje Lengheim Róza [2]). Ettől gyermekei:

1. Miksa, meghalt 1804-ki mart. 31-kén Szalonakon.

2. Fülöp.

3. Károly.

Ez ágból József Emanuel, cs. kir. kamarás, ki 1851-diki febr. 26-kán halt meg. Ennek gyermekei:

a) Ferencz Xavér, született 1804-ki oct. 3-kán. 1835-ki január 1-jén egybekelt nemes Eisenbach Máriával, ki 1855. apr. 25-én szünt meg élni.

b) Adelheid, született 1801-ki oct. 11-kén, csillagkeresztes hölgy, egybekelt 1822-ki julius 14-kén Warensteini gróf Barbo Ottóval. Megözvegyült 1848-ki május 26-kán.

József Emanuellel apúl testvér Kristóf, született 1792-ben. Tulajdonosa a Szalonaki urodalomnak, kir. kamarás, 1815-ki febr. 1-jén

---

[1]) Születési éve Historisch herald. Handb. 35. — Nabinger 1703. november 18-dikra teszi. — Halálát Lehoczky teszi 1775-re. — 1782-re pedig Nabinger s az emlitett Handb.

[2]) Wagner id. h.

kelt egybe birodalmi gróf Gleispach Franciskával, ki 1794. jun. 1-jén született, és 1854-ki január 24-kén meghalt Ettől gyermekei:

1. Károly, született 1817-ki april 16-kán, egybekelt 1855-ki october 2-kán gróf Erdődy Henrika csillagkeresztes hölgygyel, ki 1838-ki május 22-kén született.

2. László, uhlanus ezredbeli hadnagy, meghalt ifjan 1851-ki december 29-kén.

3. Ágnes, neje gróf Batthyány Zsigmondnak, meghalt 1853. sept. 17-kén, kora 38-dik évében.

Ugyancsak ez ágról való János nep. gróf, ki korán özvegyet s árvákat hagyott maga után. Gyermekei:

a) Lajos, született 1806-ban, a magyar ellenzék feje, magyar miniszter-elnök, kivégeztetett 1849-ki october 6-kán. Neje gróf Zichy Antonia, csillagkeresztes hölgy, született 1816-ki jul. 14-kén, férjhez ment 1834-ki dec. 3-kán. Ettől született Emma 1837-ki dec. 24-kén.

b) Amália (Lajos nővére) először gróf Jenison Walworth, ennek halálával másodszor Westerholt Károly grófné.

Pinkafői ág.

Ez ágnak feje I. Imre (I. Zsigmond fia), ki 1701-ben született. Királyi fő-asztalnok, és a hétszemélyes táblának sokáig ülnöke volt. Meghalt 1774-ben [1]. Hitvese gróf Sauer Annától négy élő fia maradván, ezek külön mind ismét ágat alapitának, ugy hogy a Pinkafői ág ismét négy al-ágazatra oszlik. Igy következnek I. Imrének fiai szerint:

I. ágazat.

József György (I. Imre fia) született 1738-ban. A grätzi kamara al-elnöke, Nógrád megye főispánja, és kir. fő-asztalnok, kamarás, cs. kir. titkos tanácsos. Meghalt 1806. aug. 11-kén, kora 69-dik évében. Eltemettetett Németujváron. Neje gróf Illyésházy Franciska. Meghalt Bécsben 1817-ki oct. 3-kán, és férje mellé temettetett. Ettől gyermekei:

A) József, született 1770-ki dec. 23-kán Grätzben, volt val. cs. kir. kamarás. Meghalt 1851-ki mart. 25-én Bécsben. Eltemettetett Németujváron. Első neje gróf Lázár Anna, meghalt 1831. jun. 13-án.

---

[1]) Lehoczky szerint 1764-ben.

Második neje Tarnóczy Antonia, csillagkeresztes hölgy 1831-dike óta. Ettől fia:

Mária József György, született 1836-ki jun. 25-kén.

B) Vincze, szül. 1772-ki febr. 28-kán. Kamarás, titkos tanácsos, udvari alelnök, Hont megyei főispán volt. Meghalt 1827-diki december 3-kán. Eltemettetett Németujváron. Neje bácskai Rudnyák Josefin, meghalt 1847-ki január 15-kén. Ettől gyermekei

1) Aglája, szül. 1805-ki január 6-kán, csillagkeresztes hölgy, férjhez ment 1834-ki junius 16 kán, gróf Batthyány Ivánhoz.

2) Aurora, csillagkeresztes és palota-hölgy, született 1808-ki junius 13-kán. Neje lőn 1831-ki jun. 29-kén herczeg Thurn és Taxis Fridriknek.

3) Isaura, szül. 1809-ki sept. 12-kén.

4) Athenaeis, szül. 1811-ki január 30-kán.

5) Irene, szül. 1812-ki december 31-kén. Egybekelt 1838-ki october 20-kán gróf Schönborn Wiesentheid Kelemennel.

6) Artúr, szül. 1814-ki május 24-kén. Cs. kir. alezredes, és a rakitsáni, horti, lugosi és révi urodalmak tulajdonosa. Nősült 1849-ki october 15-kén gróf Aprarin Juliával, kitől gyermekei a) Ilona Jozefina, szül. 1850-ki oct. 9-kén. — b) Katalin, szül. 1852-ki october 15-kén. — c) Artúr Ödön, szül. 1854-ki január 3-kán. — d) Georgine, szül. 1854-ki mart. 9-kén.

7) Hermina, szül. 1815-ki dec. 20-kán, csillagkeresztes hölgy. Nejévé lőn 1840-ki jun. 30-kán Stillfried-Rattonicz és Neurodi Fülöp Ferencz morvaországi birtokos bárónak.

C) Miklós, szül. 1778-ki jun. 24-kén. Cs. kir. kamarás. Meghalt 1842-ki april 14-kén. Özvegye gróf Széchenyi Franciska Karolina, szül. 1783-ki nov. 4-kén. Csillagkeresztes hölgy. Egybekelt férjével 1802-ki oct. 5-kén. Pinkafőn az irgalmas szerzet apáczainak zárdát alapitva, maga is abba vonult 1855-ki junius 17-kén.

D) Julianna, szül. 1780-ki mart. 18-kán, Swetics Jakab cs. kir. kamarás özvegye.

II. ágazat.

II. Imre (I. Imre fia), szül. 1743-ban. Kapitány volt. Meghalt 1819-ki május 18-kán Polgárdon. Eltemettetett Németujváron. Neje gróf Haller Anna, született 1756-ban. Meghalt 1814-ki april 23-kán. Eltemettetett Németujváron. Ettől gyermekei:

I. III. Imre, szül. 1781-ben. Cs. kir. kamarás, belső titkos tanácsos, és fő-lovászmester. Neje székhelyi gróf Majláth Erzsébet

Mária, csillagkeresztes és palota-hölgy, szül. 1794-ki május 23-kán. Gyermekei:

a) Mária, szül. 1814-ben. Férjhez ment 1844-ki febr. 1-jén, báró Dumont Alfons alezredeshez.

b) Amalia, szül. 1818-ban. Férjhez ment 1839-ki jun. 16 án, török-sz.-miklósi Almásy Pálhoz.

c) Emma Róza, szül. 1820-ban. — 1852-ki január 20-dika óta Andreoli Ferencz lovag neje.

II. István, cs. kir. kamarás. Neje gróf Bolza Antonia (szül. 1789-ben. Meghalt 1836-ban). Ettől gyermekei:

1) István, szül. 1812-ki aug. 30-kán. Nősült gróf Mittrowsky Máriával 1839-ki jul. 4-kén. Ez született 1815-ki dec. 5-kén. Meghalt 1842-ki január 17-kén.

2) László, szül. 1815-ki aug. 12-kén. Nősült 1837-ki junius 10-kén tolnai gróf Festetich Czelesztával, ki 1816-ki nov. 4-kén született. Ettől gyermekeik: a) Geiza (Victor) szül. 1838. jun. 1-jén. — b) Franciska, szül. 1839-ki sept. 9-kén. — c) László, született 1840-ki nov. 4-kén. — d) Czeleszta, szül. 1841-ki dec. 30-kán.

3) Antonia Karolina Mária, szül. 1827-ki sept. 23-án. Neje 1845-dik óta Inkey Zsigmondnak.

III. Teréz, szül. 1790-ki sept. 4-dikén. Neje volt 1808 diki julius 26-dika óta báró Orczy Lőrincz kam. titk. tan. és aradi főispánnak. Özvegy 1847-ki sept. 15-dike óta.

IV. Julianna, 1837-ke óta Eötvösné.

III. ágazat.

Ezen ágazat Alajostól jő le. Alajos született 1743-ban. Elmés iratairól ismeretes [1]). Neje gróf Szapáry Teréz volt. Ettől két leánya maradt.

a) Mária Anna, szül. 1781-ki jul. 21-kén. Csillagkeresztes hölgy, birtokosa Wernbergnek Krajnában. — 1815-ki febr. 3-ka óta jochensteini báró Jöchlinger Bódog cs. kir. kamarás neje.

b) Karolina, csillagkeresztes hölgy, 1846-ki sept. 17-ke óta Lónyay József cs. kir. kamarás özvegye.

Ez ág fi-ágon már is kihalt.

---

[1]) Lehoczky I. 46. l.

IV. ágazat.

Ezen ágazatot János nep. alapitá, ki 1769-ben [1]) jan. 27-kén Szabad-Batthyánban született. Meghalt Csákányban 1826-ki jun. 23. Neje báró Gemmingen Anna, szül. 1767-ben. Meghalt 1814-ben május 11-kén Csákányban. Mindketten a németujvári sirboltban nyugszanak. Gyermekeik:

I. Károly, szül. 1798-ban. Meghalt 1852-ki septemb. 27-kén Sz.-Gróthon. Eltemettetett Németujváron. Első neje 1821-ki oct. 22-dike óta gróf Nádasdy Ernestina, ki 1829-ki julius 1-jén halt meg Csákányban, és Németujváron temettetett el. Második neje gróf Nádasdy Karolina (az előbbinek nővére) szül. 1810-ben, férjhez ment 1831-ki nov. 3-kán. Első nejétől születtek:

a) Guido.

b) Sarolta, ki 1845-ben ment férjhez báró Gemmingen Adolfhoz a hesseni nagy herczegségbe.

c) Ilka.

d) Zsigmond, ki 1853-diki dec. 28-kán egybekelt monyorókereki gróf Erdődy Gobertinával. (Ez 1835. nov. 24. szül.) Ettől fiok István szül. 1854-ki sept. 27-kén.

I. Károlynak második nejétől leánya e) Karolina, szül. 1833.

II. Mária, szül. 1797-ben. Csillagkeresztes hölgy. Neje lőn 1820-ban gróf Wallis Mihály cs. kir. kamarásnak.

III. Zsigmond, szül. 1810-ben. Cs. kir. kamarás 1833-ban esküdt meg nejével, gróf Batthyány Mária Ágnes cs. ker. hölgygyel, gróf Batthyány Kristóf leányával, ki 1815-ben született, és 1853-ki sept. 17-kén meghalt. Ettől gyermekei:

1) Wilhelmina, meghalt 1847. jun. 10-kén, kora 13-dik évében.

2) Kálmán, szül. 1838.

3) Béla, szül. 1840.

4) Luiza, szül. 1843.

5) Iván, szül. 1850.

A Pinkafői ághoz tartoznak még:

Ignácz gróf (I. Imrének a tárnokmester fia) született 1741-ki junius 30 kán Németujváron. Iskoláit Rómában végezte, hol pappá is szenteltetett. 1780-ban erdélyi püspök lőn. Több diplomaticai és historiai munkái közt legnevezetesb a Leges Ecclesiasticae, mely-

[1]) Nabinger szerint. — A gothai gr. Taschenb. szerint 1770-ben.

nek I. kötete 1785-ben, II. és III. pedig halála után 1827-ben jelent meg. Ő alapitá a Károly-fejérvári csillagdát és könyvtárt. Nagy jeles ember volt. Meghalt 1798-ki nov. 17-kén [1]). Ignácznak — ugy látszik — testvére volt

Kajetán, kassai kamarai tanácsos, és cs. kir. kamarás, született 1761-ben. Meghalt Bécsben 1817-ki april 21-kén. Neje gróf Sigray Antonia csillagkeresztes hölgy, szül. 1769-ben, meghalt Bécsben 1838-ki dec. 23-kán. Mindkettő a németujvári sirboltba temettetett. Ugyan oda

temettetett 1814-ki febr. 27-kén gróf Batthyány Ernő is, ki 1795-ki jul. 30-kán született.

Eddig a németujvári gróf és herczeg Batthyány családról. Azonban vannak, kik e családnak még egy nemesi ágáról is tudni akarnak. Ezt Lehoczky (l. a II. táblán) I. Györgynek László nevü fiától eredezteti. Mennyire hiteles e nemzékrend, el nem dönthetem. A nemzékrend szerinte I. Lászlótól itt következik [2]):

László ki a II. táblán.	János	Miklós (Bocskai Hedvig).	János †.	
			Zsófia. (Gyulai Jánosné).	Farkas, zágr. püsp. 1553.
				Hedvig. (Istvánffy Pálné).
		Lénárd †.		
	Margit. (1. Batthyány Boldizsár. 2. Alapi András).	Benedek. 1511. baranyai rovásoló.	János.	
			Orbán.	
			György. Kitől a nemesi ág.	
		István †.		

Mint látjuk, az e táblázaton álló Boldizsár már előjött, Benedek szinte, és pedig egynek vétetett Lehoczky által is (l. a II. táblán) a Péter fiával. — Orbánról szintén volt már emlékezet.

Bizonyos azonban, hogy ilynevü előkelő birtokos család Nyitra megyében most is virágzik [3]). Ebből többi közt Batthyány Ferdinand Nyitra megyének 1837-től al-, 1844-től főjegyzője, és az 1843-diki országgyülésen követe.

Battik család. (Sarudi). A család Heves megyei Sarud helységről, — melyet most a szathmári püspökség bir, — irja előnevét. Nógrád megyében találjuk a családot már a XVII. század elején. Ekkor

[1]) L. élet- és jellemrajzát, és arczképét Erdélyi muzeum II. kötetében.

[2]) Lehoczky Stem. I. 40.

[3]) Mennyire kivánatos, hogy a t. családok leszármazásaikat közöljék, kitetszik onnan is, miszerint csak igy lehetne összevetések által némely habozó, zavaros kútforrásokból a valóságot kimeriteni.

élt Battik Péter (1600-ban) Fülek várában katona. 1603-ban ellene Baksai részjószágáért, melyet a Baksa családtól zálogban birt, Mocsáry Gergely zálogos pört folytat [1]). Ez talán ugyan azon Battik János, kinek 1653-ban özvegye Beniczky Mária, ki már 1654-ben Fáy Gábor hitvese.

Ugyan ez időtájban (1629-ben) él Battik Gergely, kinek nejétől Liberchey Fruzsinától fia Battik Péter, kinek neje 1653-től egész 1659-ig boldogházi Kiss Erzsébet [2]).

Ugyan ez időtájban (1640. táján) él Battik Erzsébet, id. Galambos Lászlóné.

1617-ben Nógrádban Tőrincsen bir B. Mihály [3]).

1669-ben B. János bir Apátfalván, él 1671-, 1684-ben is. 1694-ben özvegye Deáky Erzsébet.

1663—1670-ig előfordul B. Péter.

Gergely az 1663-ki, 1668-ki és 1684-ki nemesi lajstromokban. Birt Baglyas-allyán. Ez lesz azon Gergely, kinek neje hajniki Bezzegh Anna, Bezzegh Györgynek leánya volt, s ki után az osztatlan Földváry birtok részese lőn. Tőle nehány nyomon ily nemzékrend támad:

Gergely (Bezzegh Anna).
- György (Lusinszky Anna)
  - Ferencz.
  - Péter.
- Pál (Mariassy Rebeka).
  - György. 1755.
  - Miklós.
  - Sándor. 1755.
- Mária (Szathmáry Miklósné).
- Erzse (Baloghné).

A család nagyobb részint Pest megyében hivataloskodott. György 1639 ben. János 1640—1643. Péter 1662 – 1669-ig Pest megyei alispánok voltak. — Gergely 1672-ben Nógrád megyei alispán. Szintén e családból volt László, ki az 1705-diki és 1709-diki nemesi lajstromokban emlitetik. János e század elején él (1803-ban), ki a Dubraviczkyakkal Tápio-Szele végett pörösködik [4]).

A család Nógrád megyében most is birtokos.

Bátur család. (Szucsági). Erdély egyik kihalt családa Kőváry szerint.

---

1) Proth C. Neograd anni 1603. p. 195.
2) Sz. Benedeki Conv. Prothoc. P. P. p. 14.
3) Acta anni 1617 C Neograd. archiv.
4) Sz. Benedeki Conv. Prothoc. M. M. 516. l.

Bauer család. A nemességet Bauer Lőrincz kapta feleségével Judittal II. Ferdinand királytól. Kelt az armalis Bécsben, 1631-ki october 31-kén. Kihirdettetett Sopron megyében 1632-dik évi Oculi vasárnap után következő kedden [1]).

Ilynevü nemes család jelenleg Heves megyében van.

Bauer család. Ujabb időben lépett a kiváltságosok rendébe. Bauer Ferencz 1792-ben kapott nemes levelet és ily czimert: a vért függőlegesen kétfelé van hasitva, jobb fele vörös, bal fele kék; alul zöld mező. A vörös mezőben nap, a kékben csillag ragyog. A paizs közepén épen a hasitás előtt pánczélos vitéz áll, teste egyik felével a vörös, másikkal a kék mezőben, előtte dsida emelkedik rézsút föl. A paizs sisakjából ugyan ily vitéz nől ki. Foszladék jobbról ezüst-vörös, balról ezüst-kék [2]).

Baza család. (Osdolai). Mikola szerint Erdélyben kihalt család.

Bázel család. Bihar megye nemesei között emlitetik.

Bazini család. Lásd Szent-Györgyi családot.

Bazthey család. Mátyás király idejében léteztéről tanuságot tesz az, hogy Bazthey Benedek és fiai György és Péter sárosfalvi Nehéz Mihály és testvérei ellen pöröltek, az itélet következtében a Nehéz család 1462-ben beiktattatni parancsoltatott Nyitra megyei Farkasd, Jathó, Király, Pethőfalva, Hetmy és Wenecze, és Pozsony megyei Korompa, Spácza és Sz.-Mihály helységekbe a budai káptalan által [3]).

Bebek család. (Pelsőczi †). Ott hol a történelem hiteles adatai megszakadnak, rendesen — ugy nemzetek eredeténél mint egyes családoknál — a mese világa kezdődik. Régi nemzékrend-szerkesztőink nem elégedvén meg a történeti valóság ne továbbjával, hogy minél távolabbról, az ős-időkből szakadatlanul szőhessék családfáikat, okadatlan névkapcsolások hosszú során Róma, Hellász, Babylon vagy épen a Paradicsomból származtaták ki a törzs atyát. A Bebek családnak is akadt ily genealogusa, ki Ádámtól izről izre egy sereg római vezéren át a római birodalomból vezeti be hazánkba e családot [4]).

---

[1]) „Liber regius" kéziratom. — Az eredeti czimeres levél Sopron város levéltárában van.

[2]) Adami Scuta gentil. I.

[3]) Teleky: Hunyadiak kora XI. k. 30. l.

[4]) Hevenesi Mss. G. G. tom. XXVIII.

Másik genealog ellenben regényesb mesére alapitja a családnak történetét. E szerint a családnak egy juhász lett volna törzs-atyja, ki a Sajó és Csetnek vize melletti hegyoldalban legeltetés közben roppant kincsre találván, hét várat épitetett, és a Bebek családot alapitá [1]).

Első tudható törzsöke a családnak Máté, kinek fiai Detre és Fülöp 1243-ban IV. Béla királytól [2]) Berzéthe, Pelsőcz, Csetnek és egyéb helységeket [3]) Gömör megyében adományul kapják Domokos bánnak fia Bors magszakadtán. Az adománylevél szerint Detre és Fülöp mind IV. Bélának mind testvérének Kálmán herczegnek Galliczia királyának, és Slavonia fejedelmének több hű szolgálatot tettek. Nevezetesen Detre a tatárok elleni harczban mindenütt a király mellett harczolt, és lova elesvén, megsebesitetett. A királyt futásában kisérte a tengermellékre is. Később midőn IV. Béla az osztrák fejedelem ellen harczolt, és Sopron várát ostromolná, a várból a királyra intézett veszélyt Detre elháritá, az ellenséget megrohanta, és a várba visszaüzé, de egyszersmind két nehéz sebet kapott. Testvére pedig Fülöp, Slavoniában Kemluk (Kemlék) várát mind a tatárok, mind a hűtlenek ellenében vitézül ótalmazta.

A nemzékrend Mátétól kezdve igy terjed:

I. tábla.

- Máté
  - I. Detre 1243.
    - I. Benedek 1291.
      - I. Domokos (már Bubek).
        - I. György. — Lásd ezt és ivadékát a II. táblán.
        - I. István. — Ez és gyermekei a III. táblán.
        - Anna. (Forgách Miklósné). 1346.
        - László (pelsőczi Bebek névvel).
        - II. Domokos, szepesi prépost 1357. csanádi püsp. 1367.
        - Miklós, egri kanonok, kalocsai érsek 1401. †
      - Miklós. (Kun de Taplocza).
      - I. László 1374. de Chetnek. — Ettől a kihalt Csetneky család.
      - János. 1354. †.
      - Péter. 1354. †.
  - Fülöp. 1243.

---

[1]) Timon: Notio Tibisci.

[2]) Fejér Cod. diplom. tom. IV. vol. I. 287. l.

[3]) Az adomány szavai szerint ezen helyeket: possessionem Berzethe, cum suis attinentiis; . . . duas villas Kevy et Lincha a castro Gumuricusi exemtas, — továbbá: Plesuck (Pelsőcz) cum suis attinentiis, videlicet: Chitnek, Toplucha, Somkuth, Plesuck (2-or), Mirk, Erdes et Lokuna.

Fülöp kihalt. I. Detrenek fia I. Benedek [1]) több gyermeket hagyott maga után. Ugymint I. Domokost, ki már Bebeknek, vagy Bubeknek és Kunnak is neveztetett, — Miklóst, ki Kunnak és Taplóczáról is neveztetett, Lászlót, és végre Jánost és Pétert. A két utolsó 1354-ben élt, és mag nélkül halt ki. E testvérek még a nagyatyjok által szerzett birtokokkal 1320-ban megosztozván. Miklósnak, Jánosnak, Péternek és Lászlónak Csetnek jutott, ennek ivadéka Csetnekről irá magát, és alapitója lőn a csetneki családnak, mely illető helyen leend tárgyalva.

I. Domokos az osztályban Pelsőczöt kapta, tőle jő le a pelsőczi Bebek [2]) család.

I. Domokosnak hat gyermeke maradt. Anna Forgách Miklósné volt 1346-ban. — László [3]) már pelsőczi Bebeknek irta magát. II. Domokos, szepesi prépost 1357-ben, csanádi püspök 1367-ben. Miklós egri kanonok, kalocsai érsek 1391-ben, meghalt 1400-dik táján [4]). Ezek mind kihaltak. Csak I. György és I. István terjesztett ágazatot. I. István ágát a III. tábla fogja mutatni.

I. György (I. Domokos fia) 1358-ban liptói főispán volt; ivadékat a következő nemzéktan mutatja:

II. tábla.

I. György 1358. ki az I. táblán is.	II. Detre nádor 1401.	I. Miklós. 1437.		
		Péter, székelyek ispánja. (Neje Cháki Kata).		László †.
	Zsigmond.			
	I. Imre orsz. biró erdélyi vajd. 1379—1382.	II. László 1417.	II. Imre 1425. (Palóczi Ver.)	Jób. 1450.
				Pál. † 1469. tájban.
				Orsolya. (Szapolyay Imrené).
				Zsófia (Homonnai Simonné).
			III. László.	
		András 1404.		

[1]) E Benedeket Lehoczky kihagyta, és fiait I. Detrének fiaiul teszi, holott a csetneki egyházba tett siremlék világosan igy hozza le a családfát négy izen. (Wagner; dec. I. 57.)

[2]) E név különféleképen iratott. Bebek majd Bubek, és Bebék. Leghelyesebbnek tartom igy: Bebek. Kiejtésben az első közép é, innen lehet, hogy Bubek-nek is iratott, tán az u betü ö-nek hangzott: igy Böbek, vagy is Bébek.

[3]) Buday nem emliti e Lászlót.

[4]) Pray: Specimen Hyerarchiae. II. 74. — Wagner dec. I. 58. A) jegy alatt Miklóst nem nevezi I. Domokos fiának, hanem csak kortársnak. Kéziratában fiául van téve.

II. Detre báni helyettes, Dalmát- és Horvátországnak 1383-ban, slavoniai 1390-ben, és szörényi bán 1392-ben; végre pedig 1397-diktől 1401-ig nádor volt, ekkor részese lévén I. Imre testvére összeesküvésének, a nádori hivatalból létetetett. Fiai:

I. Miklós élt 1437-ben. Ága kihalt.

Péter 1424-ben a székelyek ispánja, 1430-ban pedig Borsod megye főispánja és tárnokmester. Neje Csáky Györgynek leánya Csáky Kata volt, kitől egy fia László [1], atyja előtt sirba szált. Csáky Kata másodszor Perényi János neje lett.

Zsigmondról nincs emlékezet [2].

I. Imre (I. György fia) 1379—1382-ben Horvát- és Dalmátország bánja, Lodomér és Galiczia helytartója, azután országbiró, majd erdélyi vajda volt. Végre neje halála után a jeruzsalemi szent János-rendbe állott, és auranai perjel, és dubiczi gróf lett. Zsigmond királyhoz hűtlen volt, és feje a Duraccio Károly-féle pártnak. Ő fogta el eszdegei Bessenyei Pál horvát-, tót-, dalmátországi bánt, és átadá büntetés végett D. Károlynak. 1403-ban ugyan megbékelt Zsigmonddal, de ezután is ellensége maradt. Fiai maradtak I. András (1404-ben), és

II. László, ki 1417-ben élt, és ágát tovább terjeszté. Fiai II. Imre, III. László, és némelyek szerint Benedek [3].

II. Imre erdélyi vajda volt. Elesett a rigómezei ütközetben 1448-ban. Ugyanott esett el testvére is.

III. László, ki Gömör megye főispánja volt.

II. Imrének Palóczy Máté nádor leányától Veronikától fia Jób [4]) élt 1450-ben.

Pál meghalt 1469-dik táján. Benne ez ág sirba szált. Nővérei Orsolya Szapolyay Imrené, Zsófia Homonnai Drugeth Simonné voltak, 1489-ben már özvegyek.

Eddig tartott I. György ága.

Következik I. Istvánnak (ki Györgynek testvére volt) nemzékrende a

---

[1]) E Lászlót Wagner Mss.-ban I. Miklós fiául Decad. I. 62. l. pedig Péter fiául adja ki.

[2]) Csak Wagner Mss. Tabellae geneal. tab. XIV. áll I. Györgynek fiául.

[3]) Wagner Mss. tab. gen. XIV. — Coll. geneal. Dec. I. elé nem fordul.

[4]) U. ott.

17*

III. táblán.

I. István 1368. ki az I. táblán.	II. György 1371.				
	I. László 1390. (Idai Margit)	I. János fő-lovászmester. 1404.	II. István † 1451. (Margit).	III. György 1479. (Hederváry Fruzsina).	Lásd ezt és ivadékát a IV. táblán.
			II. Miklós 1425.		
	I. Ferencz. 1390.				

I. István 1350-ben Liptó vármegye főispánja, és 1360—1369-ig országbiró volt.

II. György a királyné tárnokmestere volt. Gombaszeghen a Pálos szerzet részére zárdát és templomot épitetett 1371-ben. Élt még 1376-ban. Eltemettetett Torna megyében a Görgei egyházba ily fölirat alá:

Hic iacet Georgius Bubek, magister
Tavernicorum Reginalium, qui fecit
exstruere Ecclesiam visitantis Virginis,
Fratribus Heremitis S. Pauli primi
heremitae Anno Domini [1]).

I. László szintén a királynő tárnokmestere volt, és Abauj megye főispánja 1390-ben. Neje Idai Jánosnak leánya Margit.

I. Ferencz szintén Abauj megyei főispánságot viselt.

I. János (I. László fia) fő-lovászmester volt 1401-ben. Azonban valószinüleg rokona Imrével hűtlenségbe lévén keveredve, ebből elmozdittatott, később 1410-ben ismét kegybe jött, és főtárnokmesterré lett. Meghalt 1419-ben. Gyermekei:

II. Miklós mag nélkül hal el. — Élt 1425-ben.

II. István testvérével (II. Miklóssal) a Bars megyei Hrussó várat Sáros megyei Szokolya váráért cseréli el. Hunyady Jánosnak — mint Buday irja -- irigye volt. 1451-ben Giskra ellen ment ő is Hunyadyval, azonban titkon vele egyetértett, és midőn Losoncz mellett ütközetre került a dolog, megfutamodtak, hogy a csata elvesszen. Itt egy ágyúgolyó megsebesitvén, halálos ágyán bevallá a Hunyady ellen tervelt összeesküvést. Neje Margit volt. Ettől született

III. György, ki 1479-ben élt, és Hederváry Fruzsina nejével ágazatát tovább terjeszté, mint láthatjuk a következő

[1]) Az évszám hibásan iratott le, Wagner önkényteseu tette 1371-re, de ez sem állhat meg, mert szerinte is György még 1376-ban is élt. De sőt élt még 1381-ben is. L. Fejér: Cod. dipl. IX. vol. IV. 487. l.

IV. táblán.

- III. György (Hedervári Fruzsina) kik a III. táblán.
  - II. János főpohárnok. 1495.
    - III. Ferencz † 1558. (1. Warkóczy Margit. 2. Ráskay Dor.)
      - IV. György
        - Zsuzsa (Báthori Istvánné).
        - Zsófia. 1563.
        - Judit.
        - Anna.
      - Kata. (Perényi Fer.)
    - III. Imre, prépost, (neje Arbanáz v. Kréta Ilona).
      - III. János.
      - Erzsébet.
  - Margit. (1. Telegdi Istv. 2. Warkóczy Kristóf).
  - II. Ferencz. 1495.

II. Ferencz gyermektelenül halt el [1]).

II. János főpohárnok volt a XV. század végén [2]). Élt 1526-ban is a mohácsi vész után. Részt vett a miskolczi gyülésen, mely a királytalan hazában a török elleni hadviselésről tanakodott. Gyermekei közül az egyik III. Imre előbb pap, gyula-fejérvári prépost, Lajos király titoknoka, majd ezt 1534-ben oda hagyva, a reform. vallásra tért, és megnősült. Neje Kréta, máskép Arbanáz Ilona, ki azután Dobronoki Péter neje lőn. III. Imrének — ki Isabella partján állott — János és Erzsébet gyermekei maradtak, éltek még 1563-ban.

III. Ferencz Gömör megye örökös és valóságos főispánja, és felső-magyarországi főkapitány 1528-ban. Többször változtatott pártot, hol Ferdinand majd meg Szapolyay pártjára állott. Birta Fülek, Salgó, Boldogkő, Szadvár, Krasznahorka stb. várakat. 1554-ben utolszor pártolt el Ferdinandtól, és Isabella az özvegy Szapolyaynéhoz állott. Végre ezzel is egyenetlenségbe esett, és a török portára ment vádoskodni, tán egyéb terveit is sikeresítni. Konstantinápolyból visszajövén, megöletett 1558-ki aug. 31-kén. Két neje volt: 1. Raskai Dorottya. 2. Warkóczy Katalin.

IV. György (III. Ferencz fia) atyjával együtt eleinte Ferdinand hive, és 1552-ben Genuaig járt Miksa főherczeg elébe. Fülek várának a törökök általi elfoglalása után Isabella részére pártolt, és Ferdinand hiveit sanyargatta, különösen a lőcseieket üldözé. A pa-

[1]) Wagner Mss.-ban ennek gyermekeiül irta III. Ferenczet, és III. Imrét, kik Collect. gen. dec I. szerint II. János fiai voltak. (Igy Buday és Lehoczky is).

[2]) Az 1498-ki XXII. törv. czikk a banderiumosok — zászlósok — között emliti.

naszok mindinkább szaporodván ellenök, sőt az ellenök küldött német sereg is elégtelen lévén megfékezésükre, 1556-ban [1]) atyjával együtt az országgyülés által számkivetettek. Atyja Erdélybe ment, György benn maradt, és tovább is garázdálkodott, és miután a zavaros időkben Ferdinand meg nem fékezheté, hogy őt lecsendesítse, Solczát és Aszalót adta neki. Igy Ferdinand részén állt. De hatalmaskodott ezentúl is, mit nekie elnéznie kellett. Egyenetlenkedett Verancz Antal egri püspökkel is. A török ellen vitézül harczolt több izben. 1562-ben egy hitehagyott török csele következtében a füleki bég fogságába esett, és Konstantinápolyba küldetett [2]). Innen — miután Ferdinandnak nem sikerült őt kiszabaditani — az ifjú Szapolyayhoz pártolt, kinek közbenjárására megszabadulván 1565 ban, annak hadai főkapitányává lőn. A következő évben egyik várát Szendrőt Svendi Lázár Miksa király részére elfoglalván, ismét hűséget igért György, de hitelt nem adván neki, Svendi Szadváron neje Patócsy Zsófiát fogta ostrom alá. Neje vitézül védte [3]) a várat egy ideig, azután kedvező föltételek mellett föladván, Tornára kisértetett. György pedig Erdélybe visszavonult, és Miksa királyon Kővár és Nagybánya elfoglalásával állott boszút. Meghalt 1567-ben. Neje Patócsy Zsófia 1583-ban sept. 1-jén halt meg, és a kiküllővári egyházban fekete márvány-sirkő alá temettetett. Csak leánygyermekei maradván, a Bebek név Györgygyel sirba szált, és javai a kir. fiscusra szállottak. Leányai közül Zsuzsanna Báthori István krasznai főispán hitvese volt 1563-ban. A többiről eddig mit sem tudhatni.

Ezeken kivül, kik a nemzékrenden állnak, volt még Bebek III. István, ki 1511-ben főasztalnok volt, és igy II. János és Ferencz kortársa. Kinek fia volt ez István, eddig fölfedezve nincs [4]).

A család czimere, mint Bebek II. Detre nádornak 1401-ki oklevélről függő pecséte után itt közöltetik [5]); koronás nőalakot mutat,

---

[1]) 1556 ki XXIV. törv. cz.

[2]) Istvánffy 1685-ki kiadás. 274. l.

[3]) U. ott. 324.

[4]) Lehoczky Stemm. II. 44. I. László (lásd III. táblán) fiául, és igy I. Jánosnak testvéreül teszi; de ez valótlan, mert I. János 1404-ben, III. István pedig 1511-ben tehát egy századdal később élt. Noha Lehoczky III. István halálát 1451-re helyezi, mi azonban szintén tévedés. L. Wagner: Decad. I. 64. l. A) jegy alatt. Lehoczky id. h. I. Lászlónak Miklós nevü fiat is emlit.

[5]) Wagner. Coll. geneal. I. Dec. a táblán. Már előbb Batthyány: Leges Eccl. I. 471. l.

halfark alaku fölemelt két kézzel. A két kisebb paizsban kettős kereszt áll. Ugy látszik egészen egyenlő a Csetneky ágazat czimerével.

A mi még a pelsőczi Bebek család eredetét illeti, ámbár az 1243-diki adomány világosan mutatja, hogy I. Detre és Fülöp a Máté fiai IV. Béla idejében éltek, mind a mellett — ha némely iróknak [1]) hitelt adhatni — már előbb is találunk e családból zászlós és országos hivatalt viselt egyénre. Igy már

1209-dik évről Bubek Pál gömöri főispánul emlitetik [2]).

1236-ban Bubek Imre, horvát-, tót- és dalmátországi bán [3]).

1268-ban pedig Bubek Demeter [4]) slavoniai bán emlitetik, ki a nemzékrenden szintén nem foglal helyet.

Beckers család. (Westerstetteni gróf, 1802-ben honositott). Eredt az alsó-rajnai vesztfali kerületből. Eldődei a Nassau-oraniai háznál jelentékeny hivatalt viseltek [5]). János Kristóf (szül. Siegenben 1666-ki oct. 9-kén), udvari kamarai igazgató, majd a kurpfalzi szolgálatban titkos tanácsos, Mannheimben telepedett meg. A spanyol örökösödési háborúban mint kurpfalzi követ járt savoyi herczeg Jenőnél, és Rastadtban 1714-ben az első békealkudozás terveinél jelentékenyen működött. Ő reá bizatott XIV. Lajostól a hadi foglyoknak kibocsátását eszközleni, és ezután is egész a badeni egyezményig a császári ház és birodalom érdekében nem kevés érdemet szerzett. Czimerébe ez időben adatott a liliom. Fia Henrik Antal (szül. 1695-ki oct. 26-kán Siegenben) Bettolsheim közörökös ura, továbbá Kisselbach, Haardti Dürkheim, Ramingen és Westerstetten ura, a rajnai és sváb lovagegylet val. tagja és tanácsosa, főhivatalnok Simmernben,

---

[1]) Lehoczky Status et Ord. H. 123. l.

[2]) Mart. Szent Iványi Diss. paralip. 221. és Ambrosovszky Comp. Chronolog. Ez azonban hihetőleg I. Detre lesz. Az Imre nevet Henrikkel és Detrével is gyakran fölcserélték, a leirók el is hibázhatták.

[3]) Az előbbiekkel együtt emliti Bartholomaeides C. Gömör. 174. l. b) jegy alatt.

[4]) Ambrosovszky id. h.

[5]) Hist. herald. Handb. Gotha. 1855. 39. l.

1738-ban kurpfalzi követ volt VI. Károly császár udvarában, azután más udvaroknál, 1748—1756-ban pedig Mária Teréziánál.

A család 1742-ben birodalmi báró, 1790-ki sept. 24-kén birodalmi grófi rangra emeltetett.

Magyarországban már 1681-ben [1]) báró Beckers Miklós Gillyén honositatott; de ennek ága valószinüleg kihalt.

Az emlitett Henrik Antal utóda gróf Beckers József az 1802-ki országgyülésen [2]) kapta magyarországi honositását. (Ugyan ez 1816-ki május 11-kén Bajorországban is immatriculaltatott).

Czimere a családnak rézsútosan négy udvarra osztatik. Az első (felső) ezüst-kék szin. A második (jobbra) ezüst mezőben koronás fekete sast, a harmadik (balra) vörös mezőben koronás ezüst sast, a negyedik (alsó) kék mezőben zöld dombon arany bak-kecskét mutat. Az egészen át fekete vérten koronás arany leopard-féle oroszlán latható. A közép koronás paizs vizirányosan kétfelé oszlik. Felül ezüst és vörös szinekkel harántosan szinezve. Alúl pedig kék mezőben három arany liliom látható.

A most élő családot birodalmi gróf József Ernő (Henrik) cs. kir. kamarás, val. titkos tanácsos, altábornagy alapitá, ki 1840. jan. 15-kén halt meg. Ennek gyermekei a következők:

1 Gr. Alfred (szül. 1820-ki aug. 7-kén), cs. kir. kamarás, és vasas ezredbeli őrnagy, férje 1845-ki april. 8-kától tolnai gr. Festetics Albertina (szül. 1825-ki dec. 25-kén) csillagker. hölgynek, kitől gyermekei: a) Ernő, szül. 1846-ki febr. 12-kén. — b) Ilona, született 1849-ki junius 13-kán. — c) Albertina, szül. 1853-ki febr. 11-kén.

2. Leonarda (szül. 1816-ki nov. 6-kán) 1838-ki jul. 18-tól neje báró Bianchi Frigyes casa-lanzai herczeg (Duca) cs. kir. altábornagynak.

3. Stefánia (szül. 1824. dec. 15-kén), 1846-ki april 4-dikén egybekelt gr. Castelnau János tábornokkal.

4. Emil (sz. 1826-ki jun. 7-kén), cs. kir. kam. és gyalogsági őrnagy, egybekelt 1852-ki sept. 27-kén gróf Wickenburg Henriette (szül. 1823-ki dec. 26-kán) csillagker. hölgygyel.

5. Alfonz (szül. 1828-ki május 24-kén). Egybekelt Magyarországban Zirczen 1853-ki april 5-kén miháldi báró Splény Amaliával.

---

[1]) LXXXI. törv. cz.

[2]) XXXIII. törv. cz.

6. Oszkár (szül. 1832-ki dec. 23-kán), cs. kir. főhadnagy a 46-dik számu gyalog ezredben.

Becse család. Lásd Vajda cs.

Becsey család. Szathmár megyében névszerint Kántor-Jánosiban közbirtokos.

Becsy család. Gömör megyében a nemesrendüek sorában áll.

Becske család. Szabolcs megye nemesei közé tartozik.

Becskeházy család. Szathmár megye mutatja föl belőle Becskeházy Andrást, ki 1665-ben azon megyének követe volt [1].

Becskereky család. E család törzse mint Rády Jánosnak mostoha fia ezzel egy armalis-levélben nemesitetik meg I. Rákóczy György által. A czimeres levél kelt Nagyváradon, 1632-ki oct. 18-kán. Közös czimerük vörös mezőben vasas vitéz lovon, kivont kardja hegyén vérző törökfej függ [2].

Becsky család. (Tasnád-Szántói). Birtokos nemes család elágazva Közép-Szolnok, Szabolcs, Szathmár és Ugocsa megyékben.

Szathmár megyében közbirtokos Rohod, Zajta, Atya, Nagy- és Kis-Hodos, Garbólcz, Udvari, Terep, Bikszád és Felső-Falu helységekben [3] (1809-ben).

Ugyan e megyében Nagy- és Kis-Peleskét, és Komlód-Ujfalut egészen a család birja [4].

1465-ben zánthói Becsky Péter kapta kir. adományban egész Komlód-Ujfalut, melyből özvegyének Erzsébetnek a hitrész 1466-ban adatott ki [5].

Peleskét már szintén birták a XVII. század elején, vagy előbb is. 1602-ben Becsky György Rosályi Kún Gáspárral és Lászlóval egyességre lép, hogy jobbágyaik a peleskei és rosályi vámon ne fizessenek [6]. — Peleskén van a család sirboltja is a kath. egyház alatt, melyet Becsky György alispán a XVIII. század közepén épitetett [7].

Ugocsa megyében (1805-ben) Fertős-Almáson bir Becsky Ignácz.

Becsky Péterről, ki 1465-ben kir. adományt kap, látszik, hogy a család már Mátyás király idejében virágzott, különben a család már sokkal régebben létezett, és az Akus nemből (genus) eredett. Nem-

[1]) Szirmay: Szathmár várm. I. 76. l.

[2]) „Liber regius" cz. kéziratom. Az eredeti cz. levél Nógrád v. levéltárában van. A kihirdetés rajta olvashatlan, az év 1638-ra mutat.

[3]) Szirmay: Szathmár várm. esm. II. 91. stb.

[4]) U. ott. 209. l.

[5]) U. ott. 210. l. — [6]) U. ott. 202. 273. l. — [7]) U. ott. 202.

zékrendet azonban csak a XVI. század közepétől kezdve közölhetek lehozva e század elejéig [1]).

A nemzékrend imez:

- Sebestyén 1551. (Szepesi Kata).
  - I. István 1560.
    - II. István
    - Anna.
    - I. György
      - II. Sebestyén. 1616.
      - I. László
        - III. István. 1629.
        - II. György
          - III. György
            - IV. György
              - II. László.
              - V. György.
              - II. Gábor.
              - I. Ferencz.
              - IV. István.
              - Krisztina (Irinyi Istv.)
              - Mária (Buday Pét.)
              - Julianna (Kállay Fer.)
              - Rozália.
        - I. Gábor.
        - Zsuzsanna (Melith Györgyné).
      - Anna (Fejérvári Istv.)
      - Erzse.
      - Mária.

A családfán látható I. György valószinüleg az, ki 1602-ben Rosályi Kun Gáspárral egyességre lép.

II. György lesz az, ki 1693-ban Szathmár megye alispánja volt [2]).

III. György 1732—1734-ig Szathmár megyei főszolgabiró, 1738-ban alispán [3]).

IV. György 1754—1765-ig főszolgabiró [4]). Ennek fia

I. Ferencz, 1765—1771-ben szintén főszolgabiró [5]).

A családfán nem állók közül László 1738-ban főszolgabiró, 1754-ben másod, 1765—1776-ban pedig első alispán [6]), birta egész Komlód-Ujfalut. Ez tán II. Györgynek vagy testvéreinek fia volt.

Nem áll a családfán Becsky Tamás sem, ki az 1622-ki országgyülésen Szathmár vármegye követe volt [7]).

Antal 1776-ban al-, 1790—96-, sőt 1808-ban is főszolgabiró.

Ignácz 1796-ban al-szolgabiróságot viselt.

E század elején 1808-ban Kis-Peleskét birja Becsky Ferenczné bölcsei Buday Rozália, és Becsky Antal az emlitett főszolgabiró.

---

[1]) Wagner Mss. tom. LXX. 205. l.

[2]) Szirmay: Szathmár várm. eemert. I. 129.

[3]) U. ott. 130.

[4]) U. ott. 134. — [5]) U. ott. 135. l. — [6]) U. ott.

[7]) Diarium Diaetae anni 1622. Mss. nálam is.

Komlód-Ujfalut birta Becsky János.

Becsky család. (Pókafalvai). Erdélyben Kolos megyében van lakhelye.

Becz család. Lásd **Tassy.**

Becz család. (Csik-Sz.-Mártoni. Máskép **Becze.**) Erdélyi székely család a Csik székben. Neve iratik Becze-nek is. Becz Imrét ott látjuk már 1505-ben az agyagfalvi gyülésen [1]). Ennek valószinüleg fia azon Imre, ki 1583-ban Csik, Gyergyó és Kászon főbirája volt. Ez 1583-dik julius 6-kán kelt adománylevélben 20 jobbágyos telket kapott Báthory Zsigmond fejedelemtől, ugyan csak ennek számára azon évi dec. 29-kén egy másik adománylevél költ kászoni birtokairól, melyeket Lázár István foglalt volt. — E család — irja Kállay [2]) — Imrének Pál és Miklós fiában fi-ágon kihalt, hanem mindkettőnek sok leánya maradt, kik férjhez menetel által elágaztak.

Ezen állitás daczára bizonyos az, hogy jelenleg is Becze Ignácz a csik-szentmártoni érdekesebb birtokosok közé számitatik [3]); és igy bizonyos, hogy a Becze név — ha tán székely törvénybeli praefectio utján is — jelenleg is élő család neve.

Az emlitett II. Imre lehetett az, kinek leányai Klára Andrássy Györgyné, Erzsébet Apor Balázsné voltak [4]).

Ugyan csak Andrássy Péternek, ki atyjával Magyarországra kijött, neje is a Becz családból volt Becz Zsófia.

Becze család. (Várfalvai). Lakhelye szintén Erdélyben Kolos megye.

Beczkói család. Lásd **Novottha.**

Becző család. (Mátisfalvi). Székely család a kézdi székben.

Béczy család. (Herhei). Zemplin megyében előkelő nemes család Szirmay szerint.

Bede család. (Bardóczi). Székely család. Belőle Mátyás Miklósvár szék táblabirája 1648-ban [5]).

Magyarországon is volt ilynevü család, belőle Bede Mátyás 1561-ben Arad megyei Pichien helységben birt [6]).

Bedecs család. Lakhelye Gömör megye.

---

[1]) Kállay id. h. 229. l.
[2]) U. ott. Mihálcz Elek Geneal. Mss. után.
[3]) Benkő Kár.: Csik, Gyergyó és Kászon multja és jelene: 126. l.
[4]) Deduct. geneal. 213. Mss. f. lat.
[5]) Kállay id. h. 229. l.
[6]) Fábián: Arad várm. leir. 30. l.

Bedekovich család. (Komori, báró). Régi horvátországi család. A család törzse Tamás mester IV. Béla királynak udvari magán (specialis) jegyzője, és ennek testvére János 1267-dik évben említett királytól adományba [1]) kapják Kumur (Komor) földjét Zagoriában, innen az előnév.

A család 1822-ben bárói rangra emeltetik. Czimere itt látható: vörös mezőben a pannoniai hármas zöldellő hegyek középsőjéből arany félkerék emelkedik ki, azon pánczélos kar könyököl, és kardot villogtat. A paizs tetejét bárói hétágú korona diszití.

A fölebb említett adományosoktól származott Bedekovich Ferencz, kitől kezdve csak pusztán, és a mult század közepeig terjedő következő nemzékrendet [2]) terjeszthetem elé:

I. tábla.

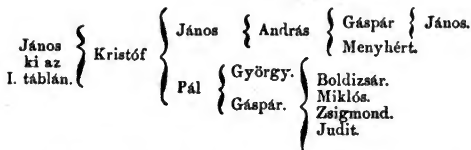
- Ferencz
  - Miklós
    - Kristóf
      - Lajos
        - Miklós
          - György
            - Gábor.
            - János.
            - György.
            - Lajos.
      - István
        - Mihály
          - László
            - György
              - István
                - István
                  - Antal.
            - Farkas.
    - Lajos. Lásd a II. táblán.
    - János. Lásd a III. táblán.

II. tábla.

- Lajos I. táblán.
  - Lajos
    - Boldizsár (Tompa Erzse) ettől
      - Boldizsár
        - Gáspár
          - László †
      - Gábor
        - Kristóf 1680.
          - Antal 1722.
            - Pál †
            - László †
            - János †
          - Gábor 1722.
      - Kristóf (Darabos Dora).
        - Zsuzsa (Hrelecz Fer.)
        - Miklós †
        - Kata †
        - Janka †
      - Kata.
      - Bora.
      - Orsolya.
      - Ferencz.
    - Gábor †
    - Ferencz †

[1]) Fejér: Cod. dipl. Tom. IV. vol. III. p. 395.
[2]) Wagner: Tabellae geneal. Mss. tab. XIII.

III. tábla.

E század elején a családból Ferencz, állami confer. tanácsos, szent István-rend középkeresztes vitéze, Kőrös megye főispáni helyettese, 1809-ben Békes megye főispánjává neveztetett [1]). Meghalt 1827 jnnius 15-kén Bécsben.

János nep. báró cs. kir. kamarás, nyugalm. cs. kir. alezredes, meghalt 1837-ki junius 22-kén. Fia Rudolf báró cs. kir. kamarás, szül. 1817-ki aug. 2-kán.

Jánosnak nővére Mária, született 1791-ki május 29-kén. Neje először rapini Steőszel Józsefnek, másodszor 1822-ki nov. 19-dike óta báró Stürmer Károly titk. tan. altábornagy és peschierai parancsnoknak, ki özvegyen hagyá 1853-ki sept. 26-kán.

Lajos báró 1848-dik előtt Kőrös megye főispánja volt.

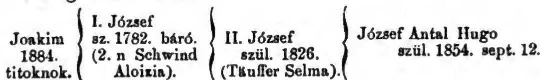
A családból két tudós is volt. B. Kázmér Jesuita, (sz. Varasdon 1743-ban), és József Pálos szerzetes. Mindketten latin munkákat adtak ki.

Bedeő család. (Hetényi). Hajdan Ugocsa megyében Hetényben birtokos hetényi Bedeő Imre 1549. 1550-ben [2]).

Beder család. (Barátosi). Lakhelye Kraszna vármegye.

Bedeus család. (Scharbergi, ausztriai báró). Erdélyi szász család, mely az 1784-ki szász nemesek összeirása alkalmával háromszázados nemesként jegyeztetett be [3]).

A fölebbi összeiráskor élt Bedeus Joakim, akkoron főkormányszéki irnok, később titoknok, 1804-ben egy német munkát adott ki a tüzellenes háztetőkről, mely magyarra is forditatott. Tőle igy jő le mostanig a nemzék-rend:

[1]) Hazai tudósitások 1809-ki foly. 16-dik szám.

[2]) Szirmay : Cott. Ugocsa. 134. 146. l.

[3]) Kőváry id. h. 32. l.

Joakimnak fia I. József született 1782-ben febr. 2-kán. — 1802-ben főkormányszéki szolgálatba lépett, 1815 ben fogalmazó, 1829-ben gubern. tanácsos, 1834-ben udvari tanácsos, 1847-ben főtartományi biztos, 1848-ban belső titkos tanácsos, 1854-ben febr. 20-án pedig ausztriai báró lett. Több irodalmi munkái mellett mint az erdélyi történet buvárlati társulat elnöke működik Erdély ismertetésére. — Második neje 1825-dik óta Schwind Lajos cs. kir. ezredes leánya Luiza, ki született 1798-ki dec. 18-kán, és kitől született fiok

II. József 1826-ki julius 22-kén. Jelenleg Erdélyben cs. kir. kerületi biztos. Ennek neje 1851-ki jun. 28-tól Täuffer Antal cs. kir. őrnagy leánya Selma, szül. 1828-ki dec. 16-kán. Fiok

József Antal Hugo szül. 1854-ki sept. 14-kén.

Bednáry család. A nemesség-szerző Bednáry János, ki 1795-ben vette az armalis levelet ily czimerrel : a paizs vizirányosan kétfelé osztatik, az alsó osztály kék mezőben fehér sziklán fészkén ülő, és fiait tápláló pellikánt mutat; a felső vörös mezőben egy oroszlán emelkedik ki derekig, és kardot villogtat. A paizs fölötti sisak koronájából ugyan oly oroszlán kivont karddal látható. Foszladék aranyvörös és ezüstkék [1].

Bedő család. (Kálnoki). Székely család Erdélyben a Háromszéken. — Kálnoki Bedő István háromszéki főkapitány volt, midőn Rákóczy Zsigmond erdélyi fejedelemtől 1607-ki junius 1-jén kelt uj adománylevelet kap szent-léleki, peselneki, felső-torjai, kantai, karathnai, gelenczei birtokairól [2]. — 1602-ben Sorbán vajdával tartott Székely Mózses ellen [3]. 1606-ban Bocskaihoz Kassára követségben járt, és annak pártján állott [4]. Megölette Báthori Gábor [5], mert a Rádul elleni ütközetben árulással vádoltatott. — Ezen Istvánnak fia volt ismét István, ki 1674-dik táján Imre Miklósnak egy szilvást adott, mert szekéren az ellenség torkából szabaditá meg [6].

Bedő család. (Hodgyai). Udvarhely székben lakozó székely család.

Beer család. (Máskép **Medvei**). Beer, máskép Medvey Ádám, magyar huszár kapitány 1766-ban nemesitetett meg. Czimert

[1] Coll. herald. p. 135. és Adami Scuta gentil. tom. I.
[2] Kállay id. h. 228.
[3] U. ott, — és gr. Mikó: Erdélyi tört. adatok I. 67. l.
[4] Wolf. Bethlen: Hist. Transyl. VI. 270. 274. 280.
[5] Böjthi Gásp. Engel: Monument. 294.
[6] Kállay id. h. 253. l.

ilyent kapott: a paizs alulról két vonal által, mely a paizs tetejében egyesül, három számú háromszögü udvarra osztatik. A két felső arany mezőben két fekete sas látszik kiterjesztett szárnyakkal és kiöltött piros nyelvvel. Az egyik jobbra, a másik balra néz. Az alsó vörös mezőben ezüst medve (czélzással a család nevére) áll zöld tér fölött ragadó helyzetben, kiöltött véres nyelvvel, jobbra nézve, és lovassági ezüst zászlót tartva, melyen fogyó hold világlik. A paizs tetejében a koronás sisakból egy bajnok emelkedik, kék magyar dolmányba és mentébe öltözve panyókásan, arany övvel és nyest prémes kék föveggel. Jobbjában kardot villogtatva, baljában pedig vérző törökfejet emelve. Két oldalról körül van véve sas szárnyakkal, melyek a paizsbeli szinekkel ellenkező oldalilag szinezvék. Foszladék innen arany-fekete, onnan ezüst-vörös [1]).

Bégányi család. (Bégányi). Bereg megyei törzsökös család. E megyében van Kis- és Nagy-B é g á n y, honnan a család nevét és előnevét vette. Ezenkivül kiterjedt Szabolcs, Szathmár, Ugocsa és Zemplin megyékben is. Ez utóbbiban birtokos a család — Szirmay szerint — Tállyán, Gatályon, Garanyban, 1720-ban Bodzas-Ujlakon gróf Forgácsoktól [2]), 1730-ban pedig Borsiban zálogot vesznek [3]).

Szathmár megyében Vitkán birtokos. (1809.)

Hogy a család már Mátyás király korában virágzott, mutatja az, hogy Bégányi L á s z l ó 1462-ben élt [4]).

Ó-bégányi Bégányi P á l szolgabiró volt Ugocsa megyében 1581-ben [5]).

Adatok hiányában családfa helyett csak e töredék közölhető [6]):

Bégányi György. (Nyakas Erzse).
- Bora. (Félegyháziné).
- György. (Bay Éva).
- Erzse. (Gyarmathiné).
- Anna. (Ferencz Mihályné).
- Ferencz. (Farkas Erzse) kitől
  - Ferencz.
  - Klára. (Nemes Fer.)
  - Mária.
  - Erzse. (Hunyadyné).

Begen család. Lakhelye Temes vármegye.

Beigler család. A XVII. század elején B e i g l e r T ó b i á s e család helyreállitója és törzse. Ez Wittebergben tanult, 1618-ban

[1]) Collect. herald. Nro. 220.
[2]) Szirmay: C. Zemplin not. topogr. 236.
[3]) U. ott. 278. stb.
[4]) Gr. Teleky: Hunyadiak kora XI. 37. l.
[5]) Szirmay: C. Ugocsa. 58. l.
[6]) Wagner: Tab. gen. Mss. t. L.

modori jegyző, 1620-ban pedig pozsonyi aljegyző, és ugyanott 1631-ben egyszersmind tanácsnok (senator) lett. Ez nagybátyja Vajda János eperjesi biró segélyezésével 1627-ben II. Ferdinand királytól czimeres nemes levelet kapott.

Czimere ez: a paizs kék mezejében zöld tér fölött három rózsa emelkedik föl. A középső piros, a két szélső fehér. A paizs jobboldali felső részéből a baloldali alsó részig vörös szalag nyulik le, és azon daru áll. A paizs fölötti koronán szintén daru emelkedik föl egy lábon, másik lábában a paizsbelihez hasonló szinü rózsákat tartván. A foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös.

A nemesség-szerzőtől kezdve a nemzékrend igy jő le [1]:

- Tóbiás 1627.
  - I. János 1660.
    - Róza Erzse. (Rezler Farkas)
    - János Tóbiás.
      - János Theofil (n. Lübek N.)
        - József †
        - Tóbiás †
        - Kristóf †
        - Zsuzsa (Stettner József).
      - Károly Ferd.
      - János Mihály
        - Kristóf.
      - Erzse (Jeszenák Pál, kir. tan.)
      - Zsuzsa (Vörös Bálintné).

Az impetrator Tóbiásnak fia I. János a pozsonyi tanács költségén járt Hasenloff György Sámuellel külföldön; 1648-ban Straszburgban a római és magyar jogközti külömbségről értekezvén, azt kinyomatta 1651-ben. Hazajövén 1660-ban, senator lett.

A család — ugy látszik — megmaradt városi szinezete mellett, s többnyire városi hivatalt viselt.

Beythe család. (Kői). A kői Beythe családból két régi tudóst mutat föl a magyar irodalom története. Mindkettő németujvári lelkész volt. István több magyar és latin munkát adott ki 1592-től egész 1597-ig. Testvér öcsese András irta az ugynevezett Füves könyvet, mely 1595-ben nyomatott Németujvárott. Becses ritkaság [2].

Békássy család. (Békási). Békás helysége Veszprém megyében van, innen irja nevét a család, mely e falunak most birtokában van, és a Dunán túl az ismeretesb hangzásu családok közé tartozik. Veszprémből átterjedt Vas megyébe is, mindkét helyen jelentősb megyei hivatalt viseltek tagjai.

---

[1] Deduction. geneal. Mss. fol. lat. 213. sz. a.

[2] Mindkettő életéről l. Horányi Nova Mem. 477. s k. l.

Őseik közül Békássy Miklós Pápa vára alkapitánya volt, ki a törökök elleni kirohanás alkalmával esett el 1594-ben [1]).

E családból Ferencz kapornaki apát, és szombathelyi plébános volt 1763-ban [2]).

Imre az 1844-ki országgyülésre Vas megye követe.

Lajos 1845-től Vas megyei al-szolgabiró stb.

Bek család. (Bekkényi). Zemplin megyei nemes családok sorában emliti Szirmay.

Beke család. (Bekeházi). Zala megyében született belőle Beke Márton kegyesrendi tag, ki Zólyom megyéről irt, és adott ki 1792-ben latin munkát. Irt egyebet is [3]).

Beke Imre uradalmi tiszt, fia Kristóf született Toronyban Vas megyében 1785-ki mart. 2-kán. Pappá szenteltetvén Veszprém megyében, előbb Veszprémben képezdei tanár, 1843-dik óta vörösberényi lelkész. Több egyházi értekezést adott ki [4]).

Beke család. Lakhelye Gömör megye. — Nógrád megyében Beke Gábor, ennek leánya Ágnes Zadubán Ádámné (1854.)

Beke család. (Péterfalvi). Ugocsa megye régi birtokos családa, már 1447-ben Beke Gergely birt Péterfalván, és onnan irta magát [5]). 1479-ben Oroszi helység (mi akkor Marmarosban volt) egy harmadrészében beiktattatik péterfalvi Beke Kelemen [6]).

Ilynevü család a Zemplin megyei nemesek sorában is létez Szirmay szerint (1804.) Ugyan ott Beke család birt Girincs faluban a kihalt Girincsy család jogán, utánna a Nikházy család örökölt [7]).

Szathmár megyében is találunk Beke családot. Már 1548-ban Beke János kir. adományt kap körtvélyesi birtokrészre [8]).

Beke család. Erdélyben is a Csikszékben találunk ilynevü családra. Beke Jeromos 1611-ben Csikszék birája volt [9]).

Beke család. (Alma-melléki). Alma-melléki Beke család emlékezetére egy kézirati gyüjteményben találok. A nemzékrend a XIII.

---

[1]) Pethő Gergely krón. 137. lap.

[2]) Secura Quies, azaz Bátor Nyugodalom czim alatt a báró Sigray János altárnok fölött mondott halotti beszédét Pozsonyban 1763-ban nyomatta ki.

[3]) Horányi Nova Mem. 364. l.

[4]) Ferenczy és Danielik: Magyar irók I. 40. l.

[5]) Szirmay: C. Ugocsa. 124. l.

[6]) U. ott. 175. l.

[7]) U. az C. Zemplin. 224. l.

[8]) U. az: Szathmár. 24. l.

[9]) Kállay id. h. 224. l.

század közepétől a XVI. század közepeig hozza le a családot. Alma-Melléke Somogy megyei helység, a családnak tehát valószinüleg ez volt hazája. Az érdeklett családfa, mely hihetőleg pörben volt használva, igy következik:

- Márton de Alma.
  - István 1257.
  - Márton de Alma. 1215.
    - Sunguel 1275.
    - Lancred 1275.
      - Beke de Alma-Melléke 1344.
        - Kozma.
        - Demény de Szigeth.
          - Ferencz (n. Klára)
            - Demeter.
            - Tamás de Szigeth.
              - Péter de Szigeth.
            - Miklós.
        - Leontin.
        - Antimus de Tapson 1344. (Neje Jusztina Tamás erd. vajda rokona 1347.)
          - György
            - Osvald.
          - *János de Sziget, alias de Tapson 1400. 1424.
            - Margit.
            - Klára.
            - Miklós 1417.
            - János de Tapson 1417.
              - László de Tapson. (Krisztina). 1464.
            - Balázs 1417.
      - István
      - János.

Anthimnak fia a *-gal jegyzett János alnádornak és budai várnagynak iratik 1423-ban.

Nevezetes e nemzékrend azért, mert e szerint a Szigethvárát épitő Anthimot (ki Osvald Anthemius görögországi indigenának iratik) [1] — kellene e családfán fölismernünk, és ennek származását birnók e kimutatás által, kinek magvaszakadtán beházasodás utján jutott Török Bálint Szigethhez.

Ugyan csak e családfán látjuk Lankrédnak többi közt István fiát. Ez azon Beke István lehetett, ki Trencséni Csah Mátéval tartván, javait többi közt vörös-almai birtokát is elveszté 1312-ben [2].

Beke család. (Velikei). Előnevénél fogva külön családnak látszik az előbbenieknél. Velikei Beke Miklós aláirá azon egyességet, melyet Zsigmond 1412-ben a lengyel királylyal kötött.

---

[1]) Istvánffy 1685-ki kiadás 235. lapján szavai ezek: „Sigethum .... quod superioribus saeculis proavorum nostrorum memoria, Oswaldus Anthemius, cuius progenitores e Graecia in Ungariam venisse dicebantur, in ea insula, quam Almus (Almás) rivus stagnans, paludosus, e proximis silvis et montibus provolutus efficit, turrim rotundam aedificasset, ... Eam posteri aedificiis et propugnaculis auxerunt, ac postremo Valentinus Enningius cognomento Turcus (enyingi Török Bálint) tolerata Ioannis regis obsidione, locum longe munitiorem reddiderat etc.

[2]) Fejér: Cod. Diplom. VIII. 2. 446. l.

Melyik családhoz tartozott végre azon Beke Péter, ki bácsi prépost és kanczellár, 1338-ban pedig szerémi püspök volt, eldöntetlen marad.

Bekefalusi családról csak annyiban emlékezik történelmünk, hogy ily néven Gergely [1]) Drégely vára kapitánya volt Szondival 1552-ben, és a nevezetes védelemben részt nem vehetett, mert előbb már hazamenvén, azalatt a török a várat elfoglalta, és az ostrom alatt ő már be nem juthatott.

Bekényi család. (Bekényi). Ugocsa megyében Bekény falut birta hajdan; már kihalt. Eredetét a Szirmayakkal közös törzsre viszik föl. 1295-ben Othobornak fiai Miklós és István kapják Hethen földet Ugocsában, és ezeknek utódai Zirmayak és Bekények közt egyesség köttetik 1471-ben [2]).

1324-ben Godor és Benedek (Benth fiai) alapitóivá lesznek Bekén falunak, mely Benedek névtől kapta nevét. 1381-ben Bekény Jáncs királyi adományt szerez kiterjesztve Kata és Erzse leányaira [3]) is.

1391-ben Bekényi Gergely fia Jánosnak leányai Erzse és Bora részüket itélet utján megnyerék [4]).

Gergelynek testvérei Mihály és Tamás 1371-ben, Lászlónak fia Jakab 1371 ben osztoznak Farkasfalván.

Az 1471-ki egyességben emlitettnek Bekény András, és gyermekei András, Tamás és Gergely, Ilona, Hedvig és Erzsébet. Az egyesség tárgya az volt, hogy a Zirmayak ezentúl Szirmát tisztán, a Bekényiek pedig Bekényt birják tisztán minden közösség nélkül [5]).

E családból Benedek 1428-ban alispán volt Ugocsa megyében.

Gergely ugyanott 1417-ben szolgabiró.

Márton 1422-ben a kir. curiánál ügyvéd.

Miklós 1505-ben országgyülési követ.

Ismét Benedek, ki Olaszországban tanult, 1505-ben kanczelláriai titoknok, 1514—1526. személynöki itélőmester volt [6]). Saját

[1]) Istvánffy 1685-ki kiad. Berfalvinak irja.
[2]) Szirmay Cott. Ugocsa 111. 112.
[3]) U. ott. 221.
[4]) U. ott. 223.
[5]) U. ott. 61. stb.
[6]) Hrányi Nov. Mem. 365. l. roszul irja nádori itélőmesternek. Szirmay szerint a leleszi Conv. 1525-ki levele Nro. 11. tanusitja, hogy személynöki itélőmester volt.

és Janus pannonius verseit Verbőczy Istvánnak ajánlotta. Jakab 1506-ban benei plébános.

1505-ben meghaltak András és Tamás. 1556-ban pedig Miklós, kiben fi-ágon a család elenyészett [1]).

Már 1559-ben Bekény helységnek birtokából, mint fi-ágat illetőből Bekény Zsófiát Szirmay Lajos és osztályosai kitudták.

Hajdan Arad megyében is volt ilynevü család. Bekényi Péter 1561-ben Tanimázon birt [2]).

Bekényi család. (Mikófalvi). Előnevét Heves megyei Mikófalva helységről irja, hol jelenleg is birtokos. Ezenkivül kiterjedt a család Borsód, Pest, Szabolcs és Nógrád megyébe is. Ez utóbbiba az ujabb időbe szakadt, és belőle János szolgabiróságot viselt.

Bekess család. Zemplin megye kiváltságos családai sorában áll Szirmay szerint.

Békesy család. (Kornyáti). Békes megyei törzsökös kihalt család. Irják nevét Békes-nek is. Hirre és egy ideig fényre emelte e nevet Békesy Gáspár, ki Petrovics Péter ajánlatára Szapolyay Zsigmond udvarába s kegyébe bejutva, utat tört magának rang- és vagyon-szerzésre [3]). Szapolyay őt többször követségben használta, nagyságos czimmel illette, adományban Nagy-Enyedet, több helységet és a szász földön egy Teke falut adott neki. Megszerzé magának Fogaras várát és földjét Majláth Gábortól. Szapolyaynak annyira kedvébe jött, hogy reá elhatározó befolyást gyakorolt. Főkamarás, kincstárnok és főispán volt 1565-ben. — Szapolyay halála után fejedelemséget követelő lett Báthory István ellenében, azonban legyőzetvén, Erdélyből kifut. Később megbékül Báthory Istvánnal, az akkor már lengyel királylyal, ki őt Landskróni kapitánynyá tette, a Plotzkói vár ostromában mutatott vitézségeért pedig lengyel nemességgel jutalmazta 1579-dik évben. Meghalt azon évben — ugy látszik — november elején, nejét és két kis fiát Zamoiski János lengyel kanczellár gondjára bizván. Első neje a Harinnai, a második a Sárkándi családból volt.

---

[1]) U. ott. 221.
[2]) Fabián: Arad várm. 30. l.
[3]) Wolf. Bethlen: II. 70—431.

A Békesy család rövid nemzékrende ez:

László
- Gáspár. † 1579. (1. Harinnai N.) (2. Sárkándi N.)
  - Gábor.
  - N.
- Gábor. † 1581.
- Lázár. 1573.

Gáspárról röviden a tudnivalókat elmondám. Testvére Gábor, mindenütt Gáspárt segité. Vele együtt engesztelődött ki Báthori Istvánnál, és ennek részén az oroszok ellen harczolván, Pleskov alatt homlokba lövetett 1381-ben.

Lázár együtt volt Gáspárral Fogarasba szorulva 1573-ban.

A család Gáspár fiaiban halt ki.

Bars megyében 1624-ben találjuk Békessy Frusinát Niry Ferencznét, ki Léván házát Liptay Imrére ruházta [1]).

Békessy család. Zemplin megyében nemes család.

Békessy család. (Gy. sz. királyi). Erdélyben a Csikszékben van lakhelye.

Bekk család. Bihar, Szabolcs és Szathmár megye számitja nemesei közé.

Bekó család. Lakhelye Ugocsa vármegye.

Bekő család. Esztergam megye nemes családai közé soroztatik.

Belády család. Bars megye családai közt emlitetik.

Bélay család. E család mutatá föl Bélay Barnabást, ki II. Ulászló korában 1504—1514-ben macsói, belgrádi és szőrényi bánságot viselt [2]).

Belánszky család. E család Demkó-ról irja előnevét, és Torontál megye nemesei sorában áll. De lakozik ilynevü nemes család Trencsin megyében is. E megyében Kis-Utcza-Ujhelyen született Belánszky József 1769-ki junius 20-kán. Papságra adván magát a váczi megyében, 1802-ben már kanonok, 1821-ben nyitrai nagyprépost, 1823-ban pedig beszterczei megyés püspök lőn. Meghalt 1843-ki január 3-kán [3]).

---

[1]) Sz. Bened. Conv. Proth. K. p. 158.

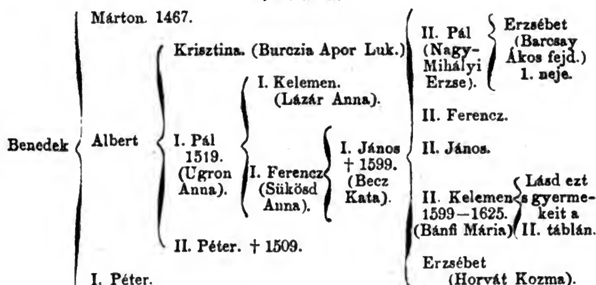
[2]) Istvánffy 1685-ki kiad. 57. l.

[3]) Math. Kovács: Sermo funebris etc. Neosolii 1843.

Béldy család. (Úzoni, gróf és nemes). Erdély egyik ősi székely családa, mely nevét ugyan a magyar megyék egyik marosmenti helységétől Béldről vette, de előnevét Úzon háromszéki székely faluról irja.

Törzse a családnak Béldi Benedek, kitől e nemzékrend [1]) jő le:

I. tábla.

A törzsatyának Benedeknek (ki híres vitéz volt [2]) a XV. század elején) fiai Albert és I. Péter Hunyady mellett harczoltak Szent-Imrénél és Vaskapunál 1442-ben [3]). A harmadik fia Márton, kit Ilyés János és Nádasdy László alvajdák evocaltatnak 1467-ben erdő-égetésért [4]), mint vajda embere tanuvallatásra küldetik ki 1479-ben Kendi Antal alvajdától hidvégi Mikó Lőrincz panaszára. Részt vett 1479-ben a kenyérmezei ütközetben [5]).

I. Pál (Albert fia) 1509-ben vitézül viselte magát a Moldvából betörni akaró zavargók ellen. 1514-ben pedig Szapolyay János vajda mellett a Dósa-féle had leverésében vett részt [6]).

II. Péter Sepsi székben főember volt, 1509-ben a Prásmáriak által öletett meg.

I. János (I. Ferencz fia) 1584-ben Sepsi szék egyik birája, a Kálnoki Bálint perében szemlélőnek (oculator) van kirendelve. A Bá-

[1]) Deduction. geneal. Mss. fol. lat. Nro. 213.
[2]) Benkő Specialis Transylv. Mss.
[3]) U. ott.
[4]) Capit. Albens. Nro. 31. Kőváryná l.
[5]) Kállay id. h. 231.
[6]) Benkő id. Special. Transylv.

thoriak alatt főasztalnok és tanács-úr. 1595-ben Gyergyó váránál az ellenség nagy seregét Oláhországba üzte. 1599-ben, midőn épen az országgyülésére ment, Bodolán Mihály vajda javait felégetteti [1]. Ugyan ez évben a bibornok Báthori András mellett harczol a szebeni szerencsétlen harczban, és elesik Sellenberknél. Neje Becz Kata volt. Gyermekei:

II. Pál jelen volt atyja mellett II. Kelemen testvérével együtt 1599-ben a szebeni harczban. Nejétől Nagymihályi Erzsétől egyetlen leánya Erzsébet Barcsay Ákos fejedelem első neje volt.

II. János Váradi kapitány volt. Gyermekei nem maradtak.

II. Kelemen Székely Mózsest pártolja Ferencz testvérével együtt, ennek buktával 1603-ban kibujdosnak [2]. Később visszamenvén, Kelemen 1607-ben a Jezsuiták bennmaradását pártolja, és a kiüzetésök elleni tiltakozást aláirja [3]. Majd Háromszék főkapitánya Báthori és Bethlen Gábor korában, 1625-ben már egyszersmind tanácsúr. Ez évben mint főkapitány a székely sereg élén Radul vajda ellen Brassónál volt [4]. Neje Bánffi Mária. Tőle a nemzékrend folytatását mutatja a következő

II. tábla.

- II. Kelemen (Bánffi Kata) kik az I. táblán.
  - III. János. 1649. (Barkóczy Anna).
  - III. Pál. † 1681. (Vitéz Zsuzs.)
    - III. Kelemen (Henter Krisztina).
      - IV. Pál. (Váradi Gyulay Julianna).
        - Róza. (Dindár Istv.)
        - Ágnes. (Vajna Tam.)
      - I. László.
      - IV. János (Toroczkai Kr.)
        - I. Gergely. (Kegyesrendi).
        - I. Antal. (B. Jósika Mária).
          - II. László. † 1841. (Henter Kriszt.)
          - Anna. (Mihálcz Ant.)
          - Mária. (Gr. Nemes György).
          - Klára. (Sándor Gerg.)
        - János. (Kanonok).
        - Klára. (B. Orbán Elek).
      - Klára. (Macskási Fark.)
      - I. József, gróf } Lásd a III. táblán.
      - I. Mihály. 1707. † 1804. (Székely Teréz).
        - I. István. (B. Bornemisza Anna).
          - II. Gergely.
          - II. István { Dénes.
        - Ágnes. (Cserey Fark.)
    - Dávid. †
    - Zsuzsa. (Wesselényi Pál).

[1] Benkő Transylv. Gener. I. 248.
[2] Wolf. Bethlen: V. 464. l.
[3] Kazy Hist. R. H. l. 92.
[4] Böjthi Gásp.

III. János Háromszék alkapitánya, és főasztalnok I. Rákóczy György idejében 1649-ben.

III. Pál először főasztalnok, azután Háromszék főkirály birája és sereg generalisa, belső szolnoki főispán 1660—1670. körül, ugy Zarándban is főispán 1678-ban. Az Apafi korában Erdély egyik legnevezetesb férfia. Fejedelem-kereséssel vádoltatva, megbélyegeztetik, Törökországba fut, hol inkább a börtönben hal meg, minthogy hazája romlására a török tervek eszközeül engedje magát használni [1]).

IV. Pál mint kapitány lengyel földön lelte halálát 1657-ben II. Rákóczy György seregében.

III. Pálnak gyászos bukása után a család visszavonult egy ideig a közügyektől, inkább honn Háromszéken viseltek hivatalt, vagy legfelebb a főkormányszéknél, vagy táblán biráskodási állomásokat foglaltak el.

I. Mihály a Székely Teréz férje született 1707-ben, meghalt 1804-ben, 97 évig élt. Fia I. István tanácsos volt.

I. Gergely kegyesrendi szerzetes, V. János kanonok, egyházi pályát választottak.

II. László táblai ülnök volt. Meghalt 1841-ben. Gyermekei nem maradván benne, IV. János ágazata kihalt. És igy a nemesi ág csak I. Mihály ágazatán él.

I. Mihálynak testvére I. József (III. Kelemen fia) alkotá a grófi ágat. 1771-ki oct. 15-kén grófságot szerzett. Neje Száva Judit volt. Tőle a grófi ág igy jő le:

III. tábla.

I. József (Gróf 1771. Száva Judit) a II. táblán is.	IV. Kelemen. (Ötvös Ter.)	József.
	Venczel. (B. Sz. Kereszti Róza).	Róza. † 1819. (Gr. Bethlen Ján.)
		Ferencz. (Daniel Zsóf.)
		György. (B. Bruckenthal Berta).
	Kata. (B. Toroczkai Gásp.)	

Venczelnek fiai közül György gróf pénzügyőrségi orsz. elnök (1854.) Testvére Ferencz Észak-Amerikában is utazott. Róla egy magyar nyelv-emlék Béldy Codex nevet kapott.

[1]) Cserey Hist. 64—114. l.

Ősi nemesi czimere a családnak kék mezőben meghajlott láb vörös nadrágban, és sarkantyús sárga csizmában térden nyillal átlőve. A láb tetején korona van. A láb fölött pedig jobbról félhold, balról arany csillag ragyog. A fölött nemesi korona, mint ezt a metszvényen láthatni. Egész czimeren a vért fölötti koronás sisak fölött ugyan olyan átnyilazott lábat láthatni két kiterjesztett fekete sas-szárny között. Foszladék jobbról arany-vörös, balról ezüst-kék. Ezenfölül két oldalról a sisak mellett két kék-piros zászló lobog [1]).

Ez a nemesi ágazat czimere. A grófi ág 1771-ben megujitatott, s valószinüleg bővitetvén, e szép egyszerütől különbözik.

Belényesy család. Lakhelye Szathmár és Zemplin megye. Ilynevü család Erdélyben Küküilő vármegyében is székel.

Beleváry család. Emlékezetet fenntartja az 1618-ki XLIV. törv. czikk, mely szerint Belevári Dávid hátramaradt tartozásaitól fölmentetik az országgyülés által.

Beleznay család. (Pilisi gróf és nemes). Már a XIV. században birta Somogy megyei Belezna helységet, melyről nevét és régi előnevét vevé. Ugyan e helységre Beleznay András rokonaival együtt II. Ferdinand királytól uj adományt nyert. Emlitett Beleznay Andrástól a nemzékrend [2]) igy jő le:

András. (Hidvégi Anna).	I. János. (Kováts, máskép Pintér Magd.)	II. János tábornok. 1711—1754. (Grassalkovics Zsuzs.)	Miklós tábornok. † 1787. (Podmaniczky Anna Maria).	Károly. †		
			Mihály alezredes. (Patay Erzse)	I. Sámuel 1800. báró. 1805. gróf. † 1818. (Barsy Zsu.) † 1849.	Zsuzsa. (Fáy Péter). Erzse. (Kostyán S.) II. Sámuel kivég. 1819. III. János. † 1842. Klára. Julianna. (Kój Komáromy Györgyné).	
					Károly. (Majthényi Emilia).	N. N.
					Ferencz. (Markovich Apollonia).	N. N.
			Anna. (Majthényi Károly).			
		Judit. (Molnár Pét.)				

[1]) Adami Scut. gentil. I.

[2]) Andrástól I. Sámuelig a nemzékrendet mutatja Palocsay János, cs. kir. tan. kanczelláriai titkár, és magyarországi herold által Bécsben 1803-ki october 18-kán hitelesnek elismert táblázat. A régiebb izek pedig találhatók lennének Szilassy Józsefnek Beleznay Sámuel gróf ellen Pilis iránt inditott pörében.

I. János neje Kováts máskép Pintér Magdolna neje után, ki a Sáfár és Gellért családok ivadéka volt, Bugyi, Bankháza, Sz.-Iván, Ráda, Inárts, Délegyháza, Dán-Sz.-Miklós és Ürbő pusztabeli részbirtokokat öröklött [1]). Fia

II. János előbb Rákóczy alatt szolgált, ennek buktával a császári seregben vállalt állomást, 1711-ben ezredet állitott. 1724-ki aug. 6-kán az anyja után öröklött fölebb eléshámlált részjavakra III. Károly királytól uj adományt vett. 1735-ben a Péró-féle lázadás leverésében nagy érdemet szerzett, és a királytól ezért arany nyaklánczczal diszitetett. 1752-ben altábornagy lett. Élt még 1754-ben is már mint 84 éves öreg. Neje Grassalkovics Zsuzsanna, Grassalkovics Antal kir. személynök, majd gróf stb. nővére volt. Ettől két fia lőn: Miklós és Mihály, és leánya Anna Majthényi Károly kir. tanácsos neje.

Miklós tábornok (1744.) és a dunamelléki superint. gondnoka. Birt Beleznában, Bugyin, Dömsödön, Májosházán és Pilisen. — Hollandia is hivta szolgálatába. Meghalt Pesten 1787-ben, kora 64-dik évében [2]). Nejétől Podmaniczky Anna Máriától, kivel 37 évig élt, fia Károly volt, kiben ága kihalt.

Mihály alezredességig vivé. Neje bai Patay Erzsébet, kitől született I. Sámuel.

I. Sámuel először szintén katonai pályán kezdett szolgálni, utóbb mint Pest megye táblabirája 1800-ki oct. 30-kán magyarországi báró, 1805-ki october 25-kén pedig grófi rangra emeltetett utódaival együtt. Fiai közül a már akkor élő II. Sámuel és III. János neveik is a kir. oklevélbe iktatvák. — Pilisen 1818-ki julius 5-kén saját fia II. Sámuel által meglövetett. Özvegye barsi Barsy Zsuzsanna 1849-ki aug. 9-kén halt meg Pesten. — Gyermekei:

II. Sámuelt mint apagyilkost 1819-ki junius 21-kén Pesten hóhérpallós végzé ki.

III. János Pilisen halt meg 1842-ben. Nejétől gyermekei nem maradtak.

Károlynak neje Majthényi Emilia, kitől gyermekei vannak.

Ferencznek nejétől Matkovich Apolloniától gyermekei vannak.

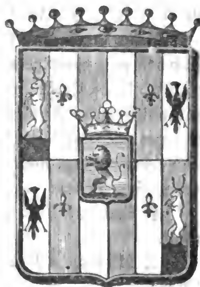
[1]) Gr. Beleznay Sámuel örököseinek Banó Imre ellen e javakra vonatkozólag 1814-ben inditott pörbeli Informatio Lakner István ügyvéd ur szivességéből.

[2]) Péczeli József által fölötte 1787-ki febr. 11-kén mondott halotti beszéd, kinyom. Győrben.

A leánytestvérek férjeikkel együtt a nemzékrenden állnak.

A család ősi nemesi czimere kék mezőben oroszlán volt. A czimer már a báróságra emeltetéskor bővitetett, a grófi oklevélben pedig ismét nagyitatott.

A grófi czimer ez: a paizs függőlegesen öt vonal, vizirányosan pedig egy vonal által tizenkét mezőre osztatik. Az 1. és 12-dik vörös mezőben egy előre ugró szarvas; a 2. és 11-dik ezüst mezőben vörös liliom; a 3. és 10-dik mező vörös, a 4. és 9-dik mező ezüst szin; az 5. és 8-dik vörös mezőben ezüst liliom; a 6. és 7-dik ezüst mezőben fekete sas látható. A közép koronás vértnek kék mezejében látható az ősi nemesi czimer: az arany oroszlán. A vért tetején grófi korona nyugszik. (Eddig mutatja a czimert a metszvény). A grófi korona fölött három koronás sisak van. A középső aranykék foszladékos sisakból egy arannyal diszitett zöld öltönyös magyar sisakos vitéz emelkedik ki, jobbjában kivont kardot, balját csipőjére támasztólag tartva. A jobboldali ezüst-vörös foszladékos sisakból az arany oroszlán, a baloldali hasonló foszladéku sisak koronájából vadászkutya (vizsla) emelkedik ki aranycsikos kék nyakszalaggal. A vértet két arany griff tartja, egyik lábával mindenik egy ezüst-vörös szinü zászlót lobogtatva.

A családfán nem álló Beleznayakból emlithetők Beleznay Lajos, kinek özvegye Gerhard Zsuzsanna volt 1787-dik táján [1]).

Továbbá 1672-ben élt Beleznay **Farkas** [2]), kinek fia **János Antal** született 1688-ki aug. 27-kén.

---

[1]) Péczeli halotti beszéde, hol Miklós az özvegy gyámnokául iratik.

[2]) Az egyetemi könyvtárban ily czimü könyvnek: „Campus Martius, sive Institutiones Castrenses, in quibus belli natura, requisita, leges, succincte exponuntur, eorum bono, qui militiae nomen dant. Posonii Anno 1669.“ Egykori tulajdonosa Beleznay Farkas igy irta bele nevét: Wolfgangi Beleznay 1672. Ugyan azon kéztől ez áll ott: *1688. die 27. aug. adot In eö sz. Felseghe a feleségemnek egy fiu magzatot, mely lett Marsok alatt lévő planetában dél után kétt három óra tájban kiért legyen Innek eörök hála és dicsiret. Kit die 29. Augusti köröszteltettem megh János Antalnak. Xt apia Lékay pr. Prior ur Fulgentius Schwaiger Ur. és Drimmel Máttyás Ur. Xt annja az eö klme Leania Drymel Sophia.*“ Ugyan itt emlittetik Beleznay Ferencz mint vármegyei esküdt 1689. dec. 5-ről. — **Léka** Vas megyében van.

Ugyan ez időben élt Ferencz, megyei (tán somogyi) esküdt.

Belgrády család. Ujabb időben lépett a kiváltságosak sorába. Constantinovics András nevét Belgrády-ra változtatva 1791-ben szerzett nemes levelet ily czimerrel: a vért négy részre oszlik. Az első és negyedik arany mezőben korona fölött kar könyököl, és irótollat tart. A második és harmadik mező függőlegesen kétfelé oszlik; a jobboldali rész zöld, a baloldali ezüst szin, benne ivbe menő gerenda van ugy, hogy ez a zöld mezőben ezüst, az ezüstben zöld szint mutat. Alatta és két oldalról három makk látható a mező szinével ellenkezőleg vagy ezüst vagy zöld szinben. A vért koronás sisakján elefánt ormány közt (mely jobbról arany-vörös, balról zöld ezüst szinü) kar könyököl szablyát tartva. Foszladék arany-vörös és ezüst-zöld [1]).

Beliczay család. Jeskófalváról irja magát. Megyei hivatalt viseltek tagjai Arad, Békes, Bihar és Csongrád megyében.

Beliczay László 1730-ban Bihar megye alispánja volt, és az 1741-ben megszünt pestis alkalmával mint egyik kir. biztos érdemeket szerzett. Unokája Beliczay József 1783—1786-ig szintén ott alispán, azután 1786-ban Aradra költözött, és ott halt meg 1789. jul. 12-én [2]). Özvegye szentmiklósi Pongrácz Klára másodszor báró Kosztolányi László nyug. lovassági tábornok neje lőn. Meghalt 1806-ki jan 6-kán. Gyermekei:

1. Beliczay József Bihar megyében viselt jegyzői stb. hivatalt.
2. Miksa a Károly főherczeg gyalog ezredében mint zászlós (1806.)
3. János a S. Julien ezrednél kezdé katonai szolgálatát.
4. Ferencz.
5. Rozália Sz. Iványi Benedekné (1806.)

Bély család. Hajdan ilynevü család birta Bél Hont megyei helységet. Jelenleg Zemplin megye nemesei sorában lelünk e névre.

Bellaagh család. Bellaagh Simon saját, és testvérei András, Gáspár, Márk, Mihály, Kata és Ilona nevére szerzé II. Ferdinand királytól a Bécsben 1628-ki decemb. 10-kén kelt czimeres nemes levelet, mely Nógrád megyének 1629-ki junius 11-kén Losonczon tartott közgyülésében hirdettetett ki.

---

[1]) Adami Scut. gentil. I.

[2]) Vay László: Német hivség 558—563. l.

Czimere a családnak fennálló égszinü hadi paizs, melyben zöld tér fölött sárga szinü griff szétterjesztett hátulsó lábain állva, hátára fordított farkkal, kitátott szájából kiöltött vörös nyelvvel, első bal lábát ragadmány után nyujtva, jobb lábában pedig daru-tollat tartva, a paizs jobb oldala felé fordulva látható. A paizs fölötti koronás nyilt sisakból arany oroszlán hátra kondoritott kettős farkkal, kiöltött nyelvvel, és jobb lábával kardot villogtatva emelkedik ki. Foszladék mindkét oldalról ezüst-vörös szinü.

A nemesség-szerző Simon testvérének Andrásnak ágazata igy jő le [1]):

- András, a nemesség közszerzője. 1628.
  - II. András.
    - III. András.
      - IV. András.
      - Mihály.
      - I. Mátyás szül. 1704. febr. 24. (Ludányi Eszter).
        - V. András, pléb. † 1810.
        - II. István. †
        - II. Mátyás szül. 1747. febr. 11. † 1811. aug. 11. (Balázsy Anna. † 1833.)
          - Klára szül. 1776. † 1837.
          - III. István szül. 1778. aug. 13 † 1839. jul. 6.
            - II. József szül. 1819. jul. 17. (Hegedüs Mária Corn.)
              - Aladár szül. 1853. jul. 8.
              - Zoltán szül. 1854. oct. 16.
              - Zsigmond Dániel szül. 1856. jul. 26.
            - Alajos, szül. 1821. dec. 28.
            - Mária Erzse, szül. 1824. aug. 15. (Dr. Hanzély Fer.)
          - I. József szül. 1781. mart. 19.
          - I. Antal szül. 1784. febr. 11. † 1852. nov. 23.
            - Klára, szül. 1827. aug. 11. (Sziklay Alajos).
            - Imre, szül. 1830. dec. 1.
            - Mathild, sz. 1832. febr. 3.
            - II. Antal, sz. 1835. jan. 26.
            - György, sz. 1836. nov. 8.
            - Mária, szül. 1838. máj. 18.
  - I. István.

Noha az armalis levél Nógrád megyében hirdettetett ki, a család Heves megyei törzsökü. E megye Erk helységében volt birtokos I. István (II. András fia) 1747-ben; ugyan ez 1767-ki april 6-kán Gyöngyösön házat vesz 159 forinton. — Az 1759—1773-dik évben fölvett rovásos (dicalis) összeirás szerint erki birtokától 4 forinttal, a

[1]) A család szives közlése szerint, valamint többi adatok is, mikért köszönet.

gyöngyösitől pedig 1765-ben 5 forinttal, 1766-ban 30 denárral; 1767-ben 4 forinttal; 1770-ben 70 denárral; 1772-ben 12¼ denárral fordul elé megadóztatva.

I. István testvérének III. Andrásnak fia I. Mátyás szül. 1704-ki febr. 24-kén. Ennek fiai:

V. András Emődön Heves megyében plebános volt, meghalt 1810. Épitette a szentegyházat, és rokonaival elemi iskolát állitott.

II. Mátyás született 1747-ki febr. 11-kén. 1767-ben Budán az ékesszólási osztályt a legdicséretesb bizonyitvány eredményével végezvén, ügyvédi vizsgálatot 1776-ki május 15-kén tett, és Pesten telepedett meg. Több nevezetes család jogi igazgatója volt, és mint Pest városa területén tetemes birtokos, a diszpolgárok sorában állott. Meghalt 1811-ki aug. 11-kén. Özvegye pedig Balázsy Anna 1833-ban. II. Mátyástól kezdve a család nagy részben Pesten maradt.

III. István és I. Antal a nemesi fölkelő seregben 1797-ben, 1805-ben, 1809-ben részt vettek, nevezetesen István 1805-ben mint főhadnagy és kapitány.

Emlitett I. Antal Pest megyénél közel negyven évig szolgált mint középponti rendszerinti esküdt, tiszteletbeli szolgabirói ranggal. Hét megyénél táblabiróul volt kinevezve. Az 1848-ki idő folytán érdemei méltánylatául a magas kormány által nyugdijaztatott. Meghalt 1852-ki nov. 23-kán. Ugyan csak ezen Antal Pest vármegyétől 1831-ki január 22-kén 347. sz. a. a nemesség valóságos gyakorlatában lételéről bizonyitványt kapott.

I. József Kassán kir. tanár, val. polgár, és koronás ezüst érdemkereszt tulajdonosa sok érdemet szerzett a sétatér, a sánczok behuzása és a katonai laktanyák létesitése által, mikért a legfelsőbb helyről számos kitüntetésben részesült.

II. József (III. Istvánnak fia) 1845—1851-ig Pest város törvényszéke rendes jegyzője, később Pest megyei törvényszéki ülnök, és a budai országos törvényszék tanácstitkára. E hivataláról leköszönvén 1855-ben, szolgálata méltánylása mellett pesti ügyvéddé neveztetett ki, és jelenleg is e téren működik, és egyike azoknak, kik a m. irodalom iránti buzgalmukat több lap és könyv megszerzése által tanusitják. Nejétől Hegedűs Mária Cornéliától, kivel 1852-ki május 31-kén kelt egybe, gyermekeit a nemzékrend mutatja.

Testvére Alajos a cs. kir. hadseregben mint tiszt szolgál, és az orosz sz. Anna-rend vitéze.

Ugyan e családból való Bellaagh Sándor Vácz-, és József Veszprém megyei kath. lelkész.

Bellán család. Bellán Péter nemesitetett meg 1791-ben. Czimere négy részre oszlik. Az első és negyedik vörös mezőben griff áll szétvetett lábakkal, azok alá kondoritott farkkal, első jobb lábában kardot villogtatva; a második és harmadik ezüst mezőben kékbe öltözött kar iró-tollat tart. A sisak tetején fehér galamb kiterjesztett szárnyakkal, csőrében arany gyürűvel látható két kiterjesztett szárny között, melyeknek egyike a jobb oldalról arany-vörös, a baloldali pedig kék-ezüst. Foszladék jobbról arany-vörös, balról ezüst-kék [1]).

Bellavicz család. (Bellaj). E családból Bellavicz Gábor tünt föl a XVIII. század elején. Bécsben a kanczelláriánál ügynök volt, végre 1712-ben báróságra emelkedett [2]). Benne a család kihalt. Irományai a Szechényi gyüjteménynyel a nemzeti muzeumba jutottak.

Bellény család. Hajdan Ugocsa megyében virágzott. Bellény Albert 1513-ban itélőmester volt. Ugyan e megyében Dabolczon e század elején (1805.) birtokos Bellény János, Pál, Ferencz, László, István, György és József [3]).

Nógrád megyében 1598-ban Belléni Zsigmond pilini Nagy Benedeket idézteti [4]).

Belleskey család. (Thernyei). Zemplin megyei kihalt család [5]).

Bellosicz család. Alapitá e családot Bellosicz Pál, ki Mária Terézia királyasszonytól 1758-ban czimeres nemes levelet kapott. Czimere ez: a fennálló vért égszinü mezejében zöld tér fölött drágakövekkel és gyöngyökkel ékitett királyi koronából arany oroszlán emelkedik ki, kitátott szájjal, kiöltött véres nyelvvel, hátra felemelt farkkal, első jobb lábában rózsa-ágat tart, melyen három fehér rózsa van, közepén mindeniknek arany gomb; bal lábával pedig ragadmány után nyúl. A vért sisakján nyugvó koronából szintén ily oroszlán nől ki. Foszladék innen arany-kék, onnan ezüst-kék [6]).

Belloschevich család. Zágráb megyében székel.

---

[1]) Adami Scuta gentil. I.
[2]) Lehoczky: SS. et Ord. R. Hung. 167. l.
[3]) Szirmay C. Ugocsa 36. 157. l.
[4]) Proth. C. Neograd. 28. l.
[5]) Szirmay C. Zempl. hist 66. l.
[6]) Coll. herald. Nro. 52.

Bellusi család. Belőle Ferencz született Nagy-Szombatban 1653-ban, Jesuita lett 1682-ben. Meghalt 1712-ben.

Bels család. (Eperjesi). Eperiesi Bels János kitünő tudományosságáért és érdemeiért, melyeket mint titoknok Vrancsics Antal mellett ennek törökországi követségében tanusitott, I. Ferdinand király által 1557-ki dec. 1-jén kelt armalis által utódaival együtt magyarországi nemessé tétetett. Czimeres nemes levele Sáros megyében hirdettetett ki [1]. A család ugy látszik kihalt.

Belt család. (Báró). Hazánkban indigenatust nyert báró Belt Leopold az 1687-ki országgyülésen [2].

Béltheky család. Béltheky Pál fülekvári alkapitány 1672-ben, Nógrád megyei táblabiró, és Pest megyei alispán volt [3].

Ugyan ilynevü család Ugocsa megyében a XV. században virágzott. 1462-ben Beltheüki Mihály és Sandrin Halmiban birnak, és Perényi Imre ellen tanuvallatást tétetnek [4]. Szirmay szerint Zemplin megye nemesei sorában áll. (1803.)

Béltheky család. (Kolosvári). Lakhelye Erdélyben Marosszék.

Belusics család. Zemplin megyében kihalt család Szirmay szerint.

Belye család. (Berkezi). Berkezi Belye János fia volt Simon, ki Jób nevü fiával és Szoboszlói (Zubuzlo) rokonaival IV. Béla királytól 1239-ben Wys pusztát és Chenke földjét kapta adományba, melybe Lőrincz a szabolcsi főispán által iktattatott be [5]. Meddig virágzott a Berkezi Belye név, vagy mily családok fejlődtek belőle, még buvárlást igényel.

Bélyey család. Birtokos Baranya megyében.

Benáczy család. Benáczy Ferencz 1797-ben váltott czimeres nemes levelet [6]. Czimere ezüst mezőben fehér négyes szikla tetejében fakó lovon vörös takaró fölött ülő zöld nadrágos és dolmányos, kalpagos magyar vitéz, jobb kezében kardot villogtatva. A vért fölötti

---

[1]) „Liber reg." kéziratom. — Az eredeti czimeres nemes levél Lőcse város levéltárában van.

[2]) XXVIII. törv. czikk.

[3]) Proth. et Act. C. Neogr.

[4]) Szirmay: C. Ugocsa. 159. l.

[5]) Fejér: Cod. Dipl. IV. vol. I. 158. l.

[6]) Coll. herald. p. 136. m.

sisak koronájából medve emelkedik ki. Foszladék minden oldalról ezüst-zöld [1]).

Benche család. (Nagy-Mihályi). I. Ferdinand királynak Pozsonyban 1563-ki nov. 15-kén kelt czimeres nemes levele által nemesitetett meg nagymihályi Benche Benedek testvéreivel és sógoraival egyetemben [2]).

Bencsák család. Lakhelye Somogy vármegye.

Bencsik család. (Györgyői és füzesmagyari). Előnevét Györgyő és Füzesmagyarról irja. Részint székel, részint birtokol Bars, Nyitra, Pest, Sáros és Szabolcs megyékben. Czimerét itt láthatni. Égszin mezőben arany korona fölött pánczélos kar könyököl, kardot villogtatva. A paizs fölötti sisak koronáján ugyan az. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös.

Bencze család. (Péterfalvi). Ugocsa megye Péterfalván Bencze Tamás már 1522-ben birtokos [3]), és előnevét onnan irja. 1750-ben a család többekkel együtt Péterfalvára nádori uj adományt vesz. Ezenfölül Pál Tivadarfalván és Fertős-Almáson, György szinte Tivadarfalván közbirtokos 1805-ben [4]).

Benczédy család. (Bikafalvi). Erdélyi székely család Udvarhely székben.

Bende család. (Másképp Hodosi). A Pozsony megyei csallóközi Hodos helységből eredt, és innen neveztetett másképp Hodosinak. A család elszármazott Hont, Nógrád, Bars, sőt Veszprém megyébe is.

Hont megyében már a XVII. század elején leljük Bende Miklóst, ki 1604-ben Baloghy Sebestyénnel határjárási tanuvallományt tétetett Palást, Hrussó helységnek Kelenye, Nyék, Csall, Csabrág és Födémessel szomszédos határ-részeiről [5]).

Bende János Nógrád vármegyének 1699-től 1708-ig szolga-

---

[1]) Adami id. h. I.
[2]) Lib. reg. saját kézir. — Az eredeti armalis Kassa város levéltárában van.
[3]) Szirmay C. Ugocsa. 124. l.
[4]) U. ott. 126. 175. l.
[5]) Com. S. Benedicti Fasc. VI. Nro. 6.

birája, 1709-ben pedig másod-alispánja volt [1]. Az 1684-ki nemesi fölkelésben személyesen vett részt. Meghalt 1710-dik év táján [2].

A család Nógrádban Kürtösön most is birtokos. Ott székel Bende Mihály, kinek nejétől Kardos Zsuzsannától többi közt gyermekei: István ügyvéd B.-Gyarmaton, Sándor stb.

Emlitett Mihálynak atyja és nagyatyja is György volt.

Bars megyében Bende Péter.

Czimere a családnak kék mezőben felnyergelt száguldó ló, fölötte csillag. A vért fölötti sisak koronáján egy kar könyököl, mely három buzakalászt tart.

Bendik család. Zólyom megyében nemesrendü.

Bene család. (Nándori). Nógrád megyei Nándor helységből eredt, vagy a család törzse az emlitett helységet birt Nándori családból házasodott, és igy lőn fia agilissé [3]. Bizonyos az, hogy a megnemesedéskor már a nándori előnevet használtak, mert czimeres nemes levelükben már benfoglaltatik. 1572-ben folyamodott Bene Mihály armalisért, magát és testvéreit megnemesitetni kérvén. És ugyan ezen február 9-kén Miksa királytól nándori Bene Mihály mint agilis, és testvére nándori Bene Gáspár a kért czimeres levelet meg is kapták [4]. Kihirdettetett az armalis Nógrád és Zólyom megyében.

Czimerük kék mezőben arany koronából kiemelkedő kettős farku oroszlán, mely első jobb lábában pallost tart. A paizs fölötti sisak koronájából ugyan az látszik kinőlni. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös.

A nemesség-szerző Mihály és Gáspár testvérek egyikének fiai Ferencz és András. Amannak neje Terchy Anna. Andrástól pedig a 1730—1740-ig a leszármazást alább a nemzékrend mutatja.

András a Kovácby Borbála férje 1597-ben Balassa Zsigmond uradalmai igazgatója volt. Fiai közül János és András Nógrád megyénél viseltek hivatalt, amaz alispán-, emez szolgabiróságot.

[1] Prothoc. C. Neogr.
[2] Mert az 1711-ki nemesi összeirásban már halottnak iratik.
[3] Nemes anyától született.
[4] Lib. reg. kéziratom.

Andrásnak fia tehetős birtokos. Leányai kaposak, férjeik családait szép vagyonnal gazdagiták.

Ugy látszik Jánosnak az alispánnak János és Mihály fiától jött le a család napjainkig. Az 1755-ki cataster Györgyöt, Ferenczet és Ignáczot mutatja föl.

- N.
  - András 1597. (Kováchy Borbála).
    - János alispán 1654—56.
      - János † 1626. előtt.
      - Julianna (Lipthay Lászlóné 1702—1726.)
      - Erzse (Jezerniczky Istvánné).
      - Mihály † 1710. előtt.
      - Krisztina (Rajcsányi Antalné).
  - Ferencz (Terchy Anna).
    - András sz. biró. 1654—1656. (1. Madách Anna. 2. Ócsai Balogh Zsófia).
      - Anna (1671. Asguthy Jánosné). 1694. özvegy.
      - Ádám. (Egry Éva).
        - Eszter (Géczy Györgyné).
        - Borbála (Prónay Pálné).
        - Zsuzsa (Sembery Márt.)
    - István.

Napjainkban élt (1815—1830.) a leleményes tréfáiról, botrányos pasquillokról hires Károly. A család jelenleg is a birtokos osztályhoz tartozik.

Bene család. (Sümegi). Hasonlóképen birtokos család Nógrád megyében.

Bene családbelieket lelünk Csongrád megyében is. Jelesül Bene Antal Csongrád megye főjegyzője, egyszersmind a gróf Batthyány család jogigazgatója volt. Meghalt 1824-ki jan. 28-kán, kora 44-dik évében. A Bene családok melyikéhez tartozott, meg nem mondhatom

Adatok hiányában el nem dönthetem azt sem, melyik azon Bene család, melynek czimere kék mezőben zöld tér fölött farkát lábai alá leeresztő, és első jobb lábával kardot villogtató griff. A vért fölötti sisak koronájából ugyan az emelkedik ki [1]).

Benee család. Régenten igy irva jelenik meg e családnév. Benee Mihály fiai Pál, Péter, András, János veszik Abora helységet 1324-ben [2]). Másutt Miklós a Benee fia emlitetik [3]). Bene család Szirmay szerint van Zemplin megyében.

Benedek család. Van bizonyosan Magyarországban is. Az erdélyiek közül kettő ismeretesb.

A **kis-baczoni Benedek** család Alsó-Fejér megyében tartja

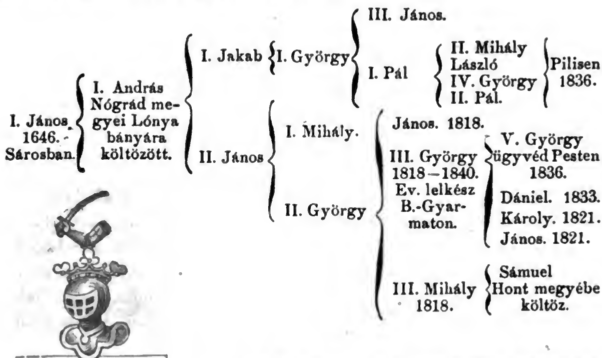
[1]) Günther és Grimm: Magyar czimertár I. füz. III. tábla 54. cz.
[2]) Szirmay C. Zemplin Not. top 372.
[3]) Fejér Cod. dipl. tom. IX. vol. II. p. 579.

lakását. Belőle Benedek Kerestély Bardócz szék jegyzője 1635-ben, és al-királybiró ugyanott 1655-ben [1]).

A **f. bold. asszonyfalvi** Benedek család Udvarhely székben lakozik. Ebből János és Péter székbirák jelen vannak 1506-ban az agyagfalvi gyülésen [2]).

Benedicty család. II. Ferdinand királytól 1646-dik évben Benedicty János kap czimeres nemes levelet, mely 1647-ben Sáros megyének Eperjesen tartott közgyülésében hirdettetett ki.

A nemességszerző utódai közül a nemzékrenden álló III. György testvérével III. Mihálylyal és Jánossal 1818-ban Sáros megyétől nemességi bizonyitványt vévén ki, azt még azon évben Nógrád megyében lakása helyén kihirdetteté. Utánna fiai és rokonai részint 1821-ben, részint 1833-ban, sőt 1836-ban is [3]) ily bizonyitványokat szedvén ki, ezek szerint ily nemzékrend törvényesitetett:

A család czimere, mint itt a metszvény mutatja, kék mezőben zöld téren álló egyszarvú. A vért fölötti sisak koronáján kar könyökből, kardot villogtatva. Foszladék jobbról aranykék, balról ezüst-vörös.

---

[1]) Kállay id. h. 229.

[2]) U. ott.

[3]) Ezen évszámok a nemzékrenden felrakva jelentik, hogy az ily évszámmal jelelt családtagok azon években kaptak Nógrád megyétől nemesi bizonyitványt.

Benedikti család. (Benedekfalvi). Olasz eredetünek, és Magyarországba I. Lajossal bejöttnek iratik [1]. Bizonyos, hogy ily előnevet (Benedekfalvi) használó család Magyarországban van. (Kőváry szerint Abonyban is). Magyarországból Benedikti János a kuruczokkal Erdélybe költözik, és ott alapit családot. Emez erdélyi ágnak nemzékrende a következő:

- János
  - I. Leopold.
    - II. Leopold † 1837. (Zeyk Ágnes)
      - Sámuel (Pál Zsófia).
        - László.
        - Robert.
        - Gábor.
      - III. Leopold † 1849.
        - Lajos.
      - József † 1849. (Brádi Mária).
        - Albert. (Gr. Kún Mária).
        - József.
  - Ferencz.

Beköltözéskor Benedikti János Szászvároson telepedett meg. Fia I. Leopold ott postamester, később Hunyad megyei birtokos lőn. Ennek fia II. Leopold előbb szintén postamester, később Hunyad vármegyébe költözik, és ott Zeyk Ágnest veszi nőül; 1812-ben szászvárosi királybiró, 1821-ben szebenvidéki tart. biztos lesz.

A család (Kőváry szerint) 1792-ben nemes levélért folyamodik, és 1817-ben azt meg is nyeri [2]. Czimerül két kart kapott, melyek közül a jobbfelül lévő egy kivont kardot, a balfelőli egy iró-tollat tart.

Benics család. Az ujabb időben 1792-ben szerzé Benics Péter a czimeres nemes levelet, mely szerint czimere négy udvarra oszlik. Az első zöld mezőben hátsó lábain álló, a paizs jobb oldalára néző, első jobb lábában kivont kardot, és annak hegyén törökfejet tartó oroszlánt mutat. A második ezüst mez6ben kék földtekén féllábon szárnynélküli angyal áll, jobb kezében hátra zöld koszorút mutat, bal kezével pedig feje fölött rózsaszin fátyolt lebegtet. A harmadik vörös mezőben fehér oszlop emelkedik aranyos fejezettel, körülfolyva zöld ággal. A negyedik kék mezőben arany griff áll zöld tér fölött, első jobb lábában süveg alakú eszközt tartva. A vért fölötti sisak koronáján két fekete szárny között daru áll egy lábon, másik lábában kék golyót tart. A foszladék jobbról ezüst-vörös, balról arany-kék [3].

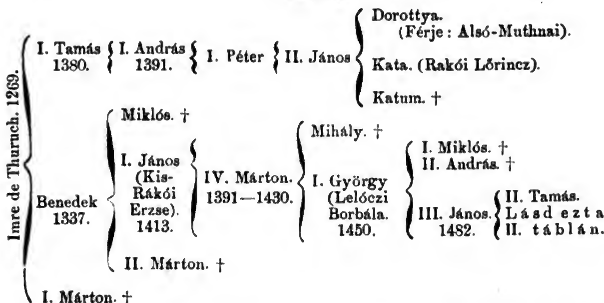
[1]) Kőváry : Erdély nev. családai. 34. l. — Innen a többi adatok is.

[2]) Nincs indokolva e cz. nemes levél váltása. Előbb nem voltak-e nemesek ? — vagy ekkor csak ujjitását kérték előbbi nemességüknek

[3]) Coll. herald. 134. és Adami Scuta gentil. I.

Beniczky család. (Beniczei és Micsinyei). A felső-magyarországi legrégiebb nemes családok egyike. Lehoczky szerint [1]) 1235-ben Rádó nádor után birák Pribóczot Turócz vármegyében, és egy ágazat sokáig e helység nevét is előneveül viselé. Ez időtájban birták már ugyanazon megyében Bene (Benefalva) földet, melyből a család vezetékneve előbb Bene majd Beniczky-vé alakult. Nevezett Bene helységre IV. Béla királytól 1269-ben már [2]) uj adománylevelet nyert a család őse thuróczi (de Thuruch) Imre, kitől szakadatlan lánczolatban a nemzékrend [3]) jelenkorig igy jő le:

I. tábla.

Az 1391-ki Bebek-féle vizsgálat (productio) alkalmával a Bene földhözi jogaikat II. János (I. Péternek fia) IV. Márton (I. Jánosnak fia) mutatják ki a IV. Béla királytól 1269-ben szép atyjuk Thuróczi Imre részére kelt uj adománylevél által. Továbbá a thuróczi Conventnek 1280-ban I. Tamás részére kelt a Bene föld visszaadásáról szóló levele által. És végre Danch zólyomi főispánnak 1287-ben a Beke vagyis Benedeknek fiai Miklós, I. János és II. Márton, nemkülönben I. Tamásnak fia I. András részére kiadott osztálylevele által [4]).

IV. Márton (I. János fia) Zsigmond királytól, kinek egyik táborozásában kisérője volt, 1413-ban megerősitetik Benicz helység birtokában [5]), I. Márton ága benne, I. Tamásé pedig negyedik izen leányai-

---

[1]) Stemmatographia II. 47.

[2]) L. Bubek Regestrum de Thurócz 1391. Engel Monumenta 77. lap.

[3]) A család egy tiszt. tagja szivességéből közlött genealogia szerint.

[4]) Regest. de Thurócz id. h.

[5]) Budai lex. I. 373.

ban kihalt. Benedek ágazata ötöd izen Tamás fiában egyedül állt, kitől mikép folyt le tovább a nemzékrend, a következő II. tábla mutatja:

II. tábla.

- II. Tamás ki a II. táblán. (Neje Micsinszky Mária).
  - Borbála. (Lászlófalvi Eördögh Ján.)
  - II. György (Zsuzsa). 1527.
    - Anna (Vrutoki Vruteczky Balázs).
    - Dorottya (Madocsányi Bened.)
  - II. Miklós, Znióí várnagy és alispán. (Neje Folkusházy Ágnes).
    - III. Tamás. (Rudnoi Dorottya).
      - János. †
    - I. Gáspár (Osztroluczky Erzse).
      - V. Márton alnádor. (Bessei Farkas Magd.)
        - Lásd a III. táblán.
    - Uriel. †
    - II. Benedek (Orbonás Zsófia).
      - Orsolya. †
    - I. Ferencz 1575. (Jákófy Kata).
      - II. Ferencz 1627. Váczi kapit. (Dacsó Anna)
        - Lásd ezt s gyermekeit a IV. táblán.
    - Zsófia. (Dobroniczky Mih.)
    - IV. János (Sz. Pétery Anna).
      - Lásd ezt a VI. táblán.
    - Borbála. (Kubinszkyné).
    - Márta (Palugyayné).
    - Anna. (Kéryné).
  - Kata. (Lászlófalvi Koza Lőr.)

E táblázaton már szép emelkedésben látjuk a családot. II. Miklós Znio várának várnagya, és Thurócz megyének alispánja volt. Belgrádnál és Temesvárnál vitézül viselte magát. I. Ferdinand király érdemeiért 1562-ben [1]) megujitá czimerét a nyakon átnyilazott úszó hattyút. E Miklós családát három ágon szétágazva terjeszté. — Beházasodás által is legjobb hangzású családnevekkel lépnek összeköttetésbe. A Madacsányi, Rudnay, kihalt szügyi Orbonás, Kéry és Jákófy családokkal. Sőt I. Ferencz Jákófy Kata özvegy Koháry Péterné kezének megnyerése által a letünt, de leány-ágban Koháry-Coburg herczegek ágán virágzó családdal is összeköttetésbe hozá utódait.

[1]) Bel Notit. II. 330. l.

V. Márton, kinek neje Bessei Farkas Magdolna volt, 1596-ban alnádori hivatalt viselt. 1608-ban az országgyülés requisitornak, 1618-ban pedig a határ kérdésében választmányi tagnak nevezi ki [1]). 1622-ben Hrubi Gyuró nevü zsivány gyilkolta meg, kit azután a bicsei tiszttartó Droszdik elfogván, kivégeztetett [2]). Ennek ágazatát a következő III. táblán látandjuk, és csak azután térendünk vissza II. Ferencz és IV. János gyermekeire.

III. tábla.

- V. Márton alnádor. (Bessei Farkas Magd.) mint a II. táblán.
  - Erzse †
  - II. Gáspár †.
  - I. Gábor alispán. (Zmeskal Ilona).
    - I. Sándor (Fánchy Erzse).
      - II. Gábor alispán.
        - IV. Imre.
        - II. Sándor
        - IV. Péter (Prónay Evától).
          - III. László
            - IV. Sándor.
            - Éva.
          - II. József (Lehoczky Rebeka).
            - Teréz.
            - Jozefa.
            - V. István.
            - IV. György.
            - Anna Mária.
            - Zsuzsa.
            - III. József.
          - VI. Péter.
          - Zsuzsa.
        - Kata.
        - Eszter.
      - I. Elek. †
      - VI. Tamás alispán.
        - III. Pál.
        - Anna.
        - IX. János.
        - Erzse.
        - II. Elek.
        - VIII. Tamás. (Okolicsányi Teréz).
          - VII. Márton.
          - X. Tamás.
          - IV. Pál.
          - Teréz. (Gr. Sándor Istvánné).
        - III. Gábor.
        - I. Sámuel.
        - Zsuzsanna.
    - Anna. (Gerhard György).
    - Magdolna. (B. Révay Mih.)
    - I. Farkas (Dúló Krisztina).
      - VI. Márton †
      - III. Gáspár †
      - I. Mátyás (Földváry Bora).
        - Polexina.
        - Katalin.
        - Julianna.
        - Terézia.
        - III. Farkas (Mariássy Klára).
          - Borbála (Sembery Andrásné).
      - II. Farkas †
      - Ilona. (Balassa).
      - Mária. (Beniczkyné)
      - Zsuzsanna. (Révayné).
  - Zsuzsa (Dennai Fánchy Fer.)
  - Judit (Pongrácz Farkas).

E nemzékrenden is folyton a legszebb nevekkeli összeköttetést

---

[1]) 1608-ki K. u. XII. törv. czikk. és 1618-ban is a XII. t. cz.

[2]) Lehoczky: Stemm. II. 47.

láthatni. Ott állnak kihalt nevezetes családokból dennai Fánchy Ferencz mint Beniczky Zsuzsanna férje, és ugyancsak Fánchy Erzsébet Beniczky I. Sándor neje. — Szudi Duló Krisztina Beniczky I. Farkas neje. — Magdolna (I. Gábor leánya) báró Révay Mihálynak, VIII. Tamásnak leánya, Teréz pedig gróf Sándornak neje stb.

Az ezen ágazaton állók közül I. Gábor és VI. Tamás szintén alispánságot viseltek.

VI. Péter (IV. Péter fia) külföldre telepedett meg.

Visszatéréve a II. táblázatra, II. Ferenczhez, ennek gyermekeit és ágazatát föltünteti a következő nemzékrend.

IV. tábla.

- II. Ferencz. 1627. Váczi kapit. (Dacsó Anna). L. a II. táblán.
  - III. Ferencz. (Boronkay Zsuzsa).
    - IV. Ferencz †
    - I. László 1700. Zólyom v. alispán. (B. Révay Leopold)
      - László. †
      - VII. Tamás † (Kántor Zsuzs.)
      - III. Péter. (Jezerniczky Julia). 1725.
        - III. István † 1743.
        - I. Károly kir. tan. zólyomi alispán
          - I. Tádé †
          - V. Imre †
          - XI. Tamás
            - I. Lajos kam. tan.
              - Atilla.
              - II. Laj. alisp.
            - III. Elek kapit
              - Ágost.
              - Miklós
              - Mária.
              - Julia.
            - Dienes.
          - V. Miklós kapit.
            - XII. Tamás kapit.
          - X. János, prep. püsp.
      - Klára. (Semseyné).
      - Kata. (Barkóczyné).
      - Bora. (Lusinszkyné).
      - V. Ferencz. (Schmidegh Amalia) — Lásd az V. táblán.
    - V. Tamás.
    - II. Pál †
    - Judit. (Kereskényi). (Imrené).
  - II. Mihály †
  - IV. Tamás † alispán.
  - I. Pál
    - Anna.
  - II. Péter a költő 1656.
  - Judit.
  - Mária.
  - Zsuzsanna.

E nemzékrend élén II. Ferencz mint egy nevezetesebb erődnek a váczi várnak főkapitánya és aranysarkantyús vitéz (eques auratus) 1616—1627-ben nevezetesebb szerepet játszott az eddigieknél. Fia Péter szintén aranysarkantyús vitéz, mint magyar költő irodalom történeti hirt vivott ki magának. Született 1603-ban, 1648-ban Apponyi István bélyegén kapta nádori adományban Nyitra megyei F. Vecse, Tarnócz és Nagy-Baáb helységet hadi érdemekért, mely birtokra 1651-ben a megbélyegzett Appcnyi Istvánnal, ki a beiktatásnál ellenmondott, megegyezett. 1656-ban felső-vecsei curiáját, és némely

birtokrészét a nagyszombati collegiumnak zálogositá el [1]). Verseit Beniczky Péter Rhitmusai czim először 1664-ben Bartók István esztergami kanonok nyomatá ki.

IV. Tamás (II. Ferencz fia) alispán volt, és 1659-ben a gyarmati kapitány ellen panaszkodott [2]).

Ezen ág nagyobb részt Zólyom megyében lakozván, ott hivataloskodott. I. Lajos 1700-ban, unokája I. Károly kir. tanácsos, és II. Lajos Zólyom megyei alispánságot viseltek.

V. Miklós, és fia XII. Tamás, továbbá III. Elek hadi pályán állván, kapitányságig emelkedtek. — X. János [3]) az egyházi pályán prépost s czimzetes püspökségig vitte. — I. Lajos kir kamarai tanácsos volt.

III. Elek fia Ágoston Pest megyei szolgabiró volt. Mindkét nővére Bujanovicshoz ment férjhez. Máriának férje Bujanovics Kornél.

I. Lászlónak V. Ferencz nevü fiától a másik ágazat igy jő le:

V. tábla.

- V. Ferencz (Schmidegh Amália). L. IV. táblán.
  - III. László (Zerdahelyi Mária).
    - V. László kir. tanács. 1758–1843. (Széleczky Julianna).
      - I. Ágoston kir. tanácsos, főtörv. ülnök. (Gregor Anna).
        - Gergely ungvári esper. és pléb.
        - Sarolta (Jaksné).
      - I. Adalbert.
    - I. Antal.
      - I. Florián (Schnée Mária).
        - János nep.
        - Mária.
        - Eszter.
        - Fani.
        - Erzse.
        - Anna.
    - V. Pál †
    - IV. Gábor.
  - VI. Ferencz 1743. (Majthényi Fáni).
    - I. Ádám 1786. (székhelyi Majláth Teréz).
      - V. György †
      - I. Jenő. (Eugen). (Gr. Keglevich Stefánia).
        - Gábor.
        - II Ádám.
        - Gejza.
        - Margit.
      - VII. Ferencz.
      - Mária (Nándoryné).
      - Mathild (Majthényiné).
      - Éva. †
      - Karolina.
      - Jusztina.
    - Mária. (Majthényi Pál).
    - Apollonia. (Szeleczkyné).
  - IX. Tamás. Paulinus † Zsámbékon 1811.

---

[1]) Pray Mss. tom. IV. 294 — Téved tehát Toldy Fer., midőn (Uj m. Muz. 1853 I. 354. l. után A. M. költ. kézikönyve I. 198. l. szerint) azt véli, hogy B. Péter 1632 ben már nem élt.

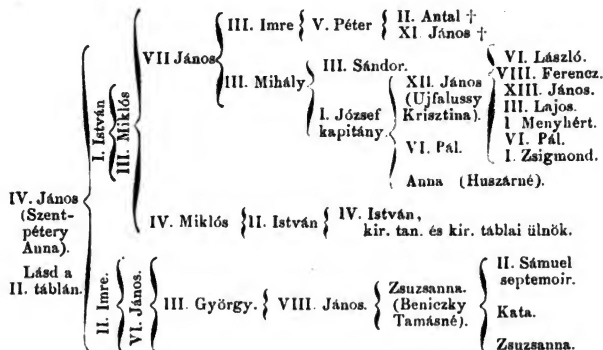
[2]) XXX. törv. cz.

[3]) Ezen János Dunavecz várában Szepes megyében született 1757-ben, a váczi megyében lett pappá, ecsegi plébánossá, majd theol. tanárra, azután kanonok stb. L. Horányi Nova Mem 384. l.

E táblázaton is emelkedetten láthatni a családot mind fényes összeköttetései mind viselt hivatalai által. V. László kir. tanácsos. Fia I. Ágoston Zólyom megyénél kezdé hivatalos pályáját, ott viselt al- és főjegyzőséget, alispánságot, a megyét három országgyülésen mint követ képviselte, majd kir. tanácsos, és a kir. tábla ülnöke lett, jelenleg pedig a pesti főtörvényszék tanácsosa.

Vissza kell mennünk II. Miklós fiához IV. Jánoshoz (lásd a II. táblán a 295-dik lapon), kinek Szentpéteri Anna nejétől származott utódait mutatja a következő

VI. tábla.

Ez ágazat is mutat magasabb rangu hivatalnokot. IV. István kir. tanácsos, és kir. táblai ülnök. II. Sámuel pedig a hétszemélyes tábla ülnöke volt. I. József kapitány a katonai pályán szolgált.

Hátra van még a családnak Nógrád megyei ága, melyet nem tudok ugyan az eddig közlött nemzékrend valamelyik tagjával összekötni, de ugy látszik a közlött III. táblázaton álló III. Páltól jönnek le. Minden esetre bizonyos, hogy családfájuk három-négy izen ez:

- Pál
  - Pál. (Merwaldt Anna).
    - Pál (Sreter Kata)
      - Márton.
    - Sámuel (b. Prónay N.)
      - Albert (Rutkay N.)
    - Antal. Mohorán. † 1850. tájb. (Schneider Magdolna).
      - N. N.
    - Zsigmond (Szinovácz Amália).
      - N. N.
    - Lajos, alispán 1838.
    - Tamás (Fejes Liboria).
      - Gyula (Terbeléden). (Ferdinandy N.)
      - Liboria (Platthy Györgyné).
  - Tamás † 1821.

Ez ágazaton II. Pálnak Merwaldt Katától öt ágon terjed a család. Lajos, ki Nógrád megyének egy évig 1836. jun. — 1838-ig másod alispánja volt, — ugy látszik gyermekei nem maradtak.

A hat fi-testvérnek nővéreik is voltak, ugymint: Sréterné, Tihanyi Dánielné, és Ambrózyné.

A családnak ez ága evang. vallásu.

Czimere a családnak, melyet — mint említők — II. Miklós 1562-ben megujitva kapott, mint itten látható, kék mezőben uszó hattyú, melynek nyaka nyillal át van lőve. A paizs fölötti sisak koronájából két hegyével fölfelé állitott kard között három strucz-toll lengedez. A foszladék két oldalról arany-kék és ezüst-vörös.

Benke család. Czimeres nemes levelet II. Ferdinand királytól kapott Benke István, és neje Maár Anna Mária, és fiaik Benke István, Pál, János [1]).

Ilynevü család jelenleg Szabolcs megye nemesei közé számitatik.

---

[1]) Lib. reg. cz. kézir.

Benke család. (Laborfalvi). Erdélyi háromszéki székely család. Belőle József Magyarországba szakadt, és miskolczi tanár volt. Leánya Róza egyik legjelesb drámai szinésznőnk 1848-dik óta Jókay Mórné [1]).

Benkert család. Ő Felsége V. Ferdinand király Benkert Antal nyugalmazott kapitányt nemes levéllel 1841-ben legk. megajándékozta [2]).

Benkey család. Hajdan Arad megyében virágzott. Benkey Lázár 1561-ben Nemes-Vásáriban volt birtokos [3]).

Benko család. E család I. Leopold királytól 1676-ki január 29-kén kelt czimeres levél által nemesitetett meg [4]). A czimeres levelet Benko Mihály és fia János kapták, és 1678-diki april 16-dikán Nógrád megyének Fülek várában tartott közgyülésében hirdették ki.

Czimere a családnak kék mezőben egy lábon álló daru, mely másik lábával gömbölyü kövecset tart. A sisak fölötti koronán ugyanazon daru áll. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös.

Az 1726-ki nemesi vizsgálatkor a szerző Mihálynak fia Benedek ismertetett el Nógrád megye által kétségtelen nemesnek, azontúl a családnak nyoma nincs, és az armalis a megye levéltárába került.

Benko család. E családot Benko Gáspár és József alkoták, kik 1790-ben nyertek armalist. A czimer, mit kaptak, ez [5]): a vért négy részre oszlik, az első rész arany mezőben a bal oldalból egy félig látható fekete sast mutat. A második és harmadik vörös mezőben ezüst griff áll hátsó lábain, első jobb lábában kivont karddal, farka lábai alá van leeresztve; a negyedik kékszinü mezőben hármas fehér sziklán vörös fedelü hármas vártorony emelkedik föl. A vért fölötti sisak koronáján két kiterjesztett sas-szárny között, (melynek egyike jobbról arany-fekete, a baloldali vörös-ezüst), pánczélba öltözött férfiú emelkedik ki, jobbjában villogó kardot tartva. Foszladék jobbról arany-fekete, balról ezüst-vörös.

Benkovich család. Egyike Bars megye régiebb birtokos nemes családainak. Ugy látszik Horvátország származtak, hol Gergely 1491-ben zágrábi kapitány volt. Azonban nemzékrendéből csak töredéket mutathatok föl e szerint:

---

[1]) L. Életrajzát Ujabb ism. tárban Jókainé név alatt.
[2]) Pesti Hirlap 1841-ki 32. szám.
[3]) Fábián: Arad várm. 37. l.
[4]) „Lib. reg." kéziratom, és prot. C. Neogr. — [5]) Adami Scuta gent. I.

Benkovich István neje Hallerkői Haller Orsolya.	Albert idősb † 1651. előtt. (Palásthy Anna).	Borbála Baloghy Sebestyénné. 1652. Ádám. 1650. Katalin. Ágoston, váradi püsp. 1682. † 1701.

Benkovich Borbála 1658-ban mint özvegy fiával Baloghy Gáspárral kiegyezik Nyék és Balogh helységben részbirtok iránt, öt pört megszüntetvén [1]).

A másik nemzékrendi töredék imez:

Benkovich Miklós	András.	Anna (Ambrus Pálné) 1649—1655.
	ifjabb Albert. 1649.	

Ugy látszik, hogy Miklós a fölebbi Istvánnak testvére volt. Anna Ambrus Pálné 1655-ben Zólyom megyei Dubi részét elzálogitja Rudnay Jánosnak és Dubeczius Juditnak, később 1674-ben ezen részbirtokát Baloghy Gáspárnak vallja be, és e bevallásból tünik ki ezen leágazás [2]).

A család egyik nevezetes embere Benkovich Ágoston, Albertnak fia született 1632-ben Nyitra-Apáthiban [3]), előbb a pálos szerzetesek főnöke, leleszi prépost, majd nagyváradi püspök 1682—1701-ig. Nevezetes azért, mert ő szerzé vissza a váradi püspöknek a Bihar megyei örökös főispánságot, mit a püspökségben elődei a mohácsi vészig viseltek.

Ettől különböző **Benkovich család**nak látszik lenni az, melynek czimeres nemes levelet Benkovich Mihály szerzett 1710-ben I. József királytól, czimerül kék mezőben zöld tér fölött egy hátulsó lábain álló, első jobb lábában három kalászt tartó oroszlánt kapott. A vért fölötti sisak koronájából ugyan az emelkedik ki. Mindkét helyen balfelé fordulva. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-kék [4]).

[1]) Sz. Benedeki Conv. Prot. O. p. 310. Prot. D. 166. 277. stb.
[2]) Sz. Benedeki Conv. Proth. R. p. 41.
[3]) Gánoczy: Episcopi Varadinens. II. 348. s köv. l.
[4]) Collect. herald. Nro. 726.

Benkő család. (Árkosi). Legtöbb ilynevü családot találunk Erdélyben a székely földön. Ősi fészkük Árkos, onnan származtak el Közép-Ajtára és egyebüvé, és Kőváry szerint [1]) ezen elszármazás a productiokor a legfelsőbb helyen is elismertetett. (Bécs, 1798. oct. 12.) E szerint az árkosi Benkő, közép-ajtai B., kis-baczoni B., al-torjai B. és nagy-solymosi Benkő családok, noha mind külön előnevet használnak, egy törzsből erednének.

Az árkosi és közép-ajtai Benkő család lakhelye leginkább Háromszék. E család legtöbb irót termett a hazának. Benkő Máté Mikó Ferencznek követségében a török udvarhoz kisérője 1619-ben, érdekes történeti naplót hagyott maga után [2]). Mihálynak a bardóczi, később közép-ajtai ref. lelkésznek fia József született Bardóczon 1740-diki december 20-dikán. Meghalt 1814-ki [3]) dec. 28-kán, halhatatlan érdemet szerzett magának Erdély történetére vonatkozó kinyomatott legnagyobb részben azonban kéziratban maradt munkái által.

Miklós 1742-ben jezsuita lett, latin alkalmi beszédeket nyomatott ki [3]).

Sámuel hasonlóan katholizált, Magyarországba jött ki, és Borsod megye főorvosa lőn. Több orvosi munkát adott ki 1778-tól egész 1791-ig [4]).

Közpályán találjuk Györgyöt 1500-ban Háromszék főkapitányát. Mihályt, ki 1673ban sepsi szék jegyzője, eleintén Tököly hive, majd a forradalom elleni hivatalnok, miért Rákóczytól elfogatott [5]).

A kis-baczoni Benkő család Maros-szék a hazája. Ebből Ferencz, szintén lelkész, és nagy-enyedi tanár, Magyar Mineralogiát adott ki 1787-ben [6]). Fia Károly 2853-ban Csik, Gyergyó és Kászon multját és jelenét nyomatta ki. — Ferencz Maros-székben kir. pénztárnok, jelennen (1854.) adó-kivetési inspector.

Az al-torjai B. család Közép-Szolnok, a nagy-solymosi előnevü pedig Belső-Szolnok megyében lakozik.

Benkő család. Ilynevü nemes család van Magyarországban is, Heves, Marmaros, Szabolcs, Vas és Zemplin vármegyékben.

---

[1]) Uj magyar muzeum 1853-ki I. köt. 220. l.
[2]) L. életét u. ott 241. l.
[3]) Horányi: Nova Mem. 394. l.
[4]) U. ott. 395—402. l.
[5]) Szirmay C. Zemplin not. hist 66. l.

Beno család. (Lippai) Zemplin megye kihalt családainak sorában áll.

Benok család. A czimeres nemes levelet Benok János saját, és leánya Kata, testvére Benók Pál, és rokona Nagy András részére szerzé III. Ferdinand királytól, mely 1654-ki dec. 14-kén Nógrád megyében hirdettetett ki [1]).

Bényey család. Heves, Bereg, Szabolcs, Ugocsa megyében nemes-rendü család.

A XVII. században e néven Zemplin megyében találjuk Bényey Jánost, ki 1617-ben sátorallya-ujhelyi ref. lelkész, 1637-ben sárospataki tanár, miről lemondván 1641-ben mádi lelkész lőn [2]).

Ugocsa megyében 1805-ben Bényey József Hetény és Velete helységben közbirtokos.

Benyó család. Lakhelye Abauj vármegye.

Benyovszky család. (Benyói és Urbanói, gróf és nemes) A család Michk bántól eredeztetik, ki állitólag Aba Sámuel király korában szerepelt. Utódai Vághy név alatt virágzottak Robert Károly idejeig, a midőn mint Zách Felician merényének részesei számüzetve lengyel földre menekültek. Onnan Zsigmond király korában tért vissza — mint mondatik — Benjamin és Urban két testvér, és az 1396-ki nikapolyi ütközetben részt vettek. Érdemeikért Zsigmond király ujra a haza nemesei közé fogadá [3]) a két testvért 1423-ban, és őket adománynyal jutalmazá a Vágh mentén. Benjamin lakhelye Benyó-nak, Urbáné Urbanó-nak neveztetvén, és igy e két testvértől Benjamintól a Benyovszky, Urbantól az Urbanovszky család eredett.

A benyói és urbanói birtokot azonban még sokáig közösen birta a két ágazat, és mindkét helyről előnevüket is közöseu irá a külön vált két család.

A czimer, melyet 1423-ban nyertek, fenálló hadi vért, melynek kék mezejében alul hármas halom emelkedik föl. A középső halmon nyugvó koronára félhold nehezkedik, szarvaival fölfelé, a félhold két szarva fölött két csillag ragyog. A vért fölötti sisakon ismét korona,

---

[1]) Proth. C. Neogr. anni 1654.

[2]) Szirmay C. Zemplin. Not. hist. 214. 254. l.

[3]) Lehoczky Stemm. II. 47. l. I. Lajos királynak tulajdonitja a megnemesitést, az évet még is 1423-ra teszi, midőn már Zsigmond uralkodott. Zsigmond király által nemesitetett meg a család saját állitása szerint is.

és azon a paizsbelihez hasonló félhold és csillagok; ezenfelül a félholdból kiemelkedve két strucz-toll leng. A czimer-paizst két oldalról két szárnyas nemtő tartja.

Benyovszky György 1566-ban Miksa királytól a benyói és urbanói birtokra Urbanovszky Zsigmond, Miklós, Menyhért, Gábor, Ráfael, Mihály, János, Venczel, János, Ádám, Györgygyel másik Urbanovszky Venczel fiaival Miksa királytól uj adomány-levelet kapott.

A nemzék-rend [1]) igy jő le:

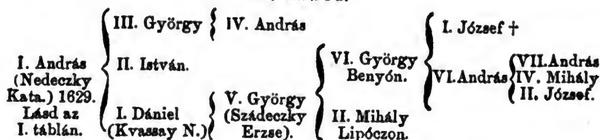
I. tábla.

Benyovszky I. Márton { I. János { I. György 1566. uj adomány-szerző. {
- I. Gábor { I. István †; I. András (Nedeczky Kata. 1629.) { Lásd ezt s fiait a II. táblán.
- I. Ádám (Klobusiczky Zsófia). { Lásd a III. táblán.
- I. Miklós † (Veliky Bora).
- Burián (Hrabovszky Salamona).

Az uj adományt-szerző I. György fiainál, mint látjuk, három ágra szakad a család.

I. Gábornak fia I. Andrástól, ki 1629-ben élt, az első ágazat igy folyik napjainkig:

II. tábla.

I. András (Nedeczky Kata.) 1629. Lásd az I. táblán. {
- III. György { IV. András
- II. István.
- I. Dániel (Kvassay N.) { V. György (Szádeczky Erzse). {
  - VI. György Benyón. {
    - I. József †
    - VI. András { VII. András; IV. Mihály; II. József.
  - II. Mihály Lipóczon.

[1]) A családtól nyert közlés szerint, melyért köszönet.

A második ág I. Györgynek I. Ádám fiától jő le a következő

III. táblán.

- I. Ádám. (Klobusiczky Zsófia), mint az I. táblán.
  - I. Miklós
    - II. András.
  - II. János
    - II. Ádám (báró Révay Julianna).
      - I. Imre (Gosetz Erzse).
        - I. Gáspár
          - II. Samu
            - I. Péter hires ügyvéd Pesten 1832.
              - Gyula
              - Oszkár
          - V. Imre
            - I. Károly
            - I. Antal
        - III. Imre †
        - V. János
          - VI. Imre
          - II. Márton.
        - III. Gábor
          - I. László (b. Szapek N.)
            - I. Florián.
            - II. Dániel.
          - VII. Imre Kő-Porubán.
            - I. Zsigmond. (Liebhard N.)
        - IV. Miklós
          - IV. Ferencz.
          - VIII. Imre.
  - I. Ferencz
    - III. Miklós sz. biró.
      - I. Mátyás † nádori titkár.

E táblán II. Ádámnak neje báró Révay Julianna, báró Révay Ferencz Thurócz megyei főispánnak leánya volt.

III. Miklós Nyitra megyében szolgabirói hivatalt viselt. Birtokrészét átengedte nagybátyjának II. Jánosnak. Fia I. Mátyás nádori titkár magtalanul halt el.

II. Sámuel kir. fiscus volt, a törvény-tudományban jártasságát és roppant szorgalmát tanusitja a könyv, melyet kiadott [1]); fia pedig I. Péter Pesten kora egyik leghiresebb jogtudósa táblai ügyvéd 1832-ben.

I. László Trencsin megyei szolgabiró volt. Nőt a báró Szapek családból vett.

VII. Imre hasonlóan szolgabiróságot viselt.

[1]) Ennek czime: Decreta normalia in materiis juridicis expedita et circulariter publicata, una cum nonnullis provocatis B. Resolutionibus et Patentalibus Regiis per Regium Fiscalem Samuelem Benyovszky de eadem collecta. Budae, 1788.

Következik a harmadik ág, mely Buriántól terjedt le:

IV. tábla.

- Burián (Hrabovszky Salamona). L. I. táblán.
  - I. György köznéven Zaicsek. (Urbanovszky Fruzsina).
    - III. András
      - II. Ferencz — Lásd ezt és fiait az V. táblán.
      - II. Imre. †
      - II. Gábor.
    - IV. János.
    - IV. György.
    - I. Mihály (Pozár Mária *)
      - I. Pál (Szulyovszky Mária). — Lásd ezt és ágát a VI. táblán.
  - I. Simon — N. N. 1651.
  - III. János.
  - II. Miklós.

II. Györgynek, kit a köznép Zaicsek-nek nevezett, neje Urbanovszky Fruzsina Dávidnak az idősb Urbanovszky Mihály 1566-ban adományozott fiának leánya volt.

I. Simonnak gyermekei 1652-ben tesznek bevallást az esztergami káptalan előtt.

II. Ferencznek ivadékát jelenig a következő nemzékrend adja:

V. tábla.

- II. Ferencz Lásd a IV. táblán.
  - V. András Bolessóban.
    - VII. János — V. Pál, elveszett.
    - I. Ignácz
      - VII. György †
      - II. Ignácz †
    - IV. Pál (Kubinyi Eleonora)
      - IX. János (Frivaldszky Julia).
        - XI. János (Thury Anna)
          - Vincze N.-Váradon (Bodó Mária)
          - II. Sándor (Fehérváry Mária).
        - V. Mihály (Szalaky Mária).
          - Geiza †
          - Emánuel.
        - Alajos. †
    - I. Tamás — V. Mihály — II. Károly pap. †
  - IV. Imre Benyón.
    - IV. Gábor
      - II. Antal Ürményben. (Endrődy N.)
        - II. Alajos Ürményben nőtlen.
      - X. János czim. püspök.
      - III. József
        - Vendel.
        - I. Sándor.
        - V. Miklós.
        - Magdolna.
    - I. Adalbert †
  - IV. Gábor. Sanosinán.
  - II. Pál.
  - III. Ferencz, jezsuita.

*) Másutt Pater Mária.

II. Ferencznek fia II. Pál született 1696-ban Trencsin megyében, 1714-ben a Jézus-társulatiak közé iratá magát. Előbb a bölcsészeti és hittani osztályban tanár, végre a pozsonyi collegium főnöke lőn. Meghalt 1743-ban, sept. 28-kán. 1833-ban egy latin munkát adott ki „Jcon amici et adulatoris" czim alatt [1]).

III. Ferencz szintén Jezsuita volt [2]).

X. János (I. Adalbert fia) született Benyov helységben 1756-diki september 3-kán. Papi pályára advån magát, a theologiát Bécsben tanulta. 1784-tól 1806-ig Szenicz mezővárosban volt plébános, és egyszersmind alesperes; azután pozsonyi kanonok, 1807-ki jun. 16-án pedig már esztergami kanonok, 1820-ban Lystri fölszentelt püspök, és az érsek suffraganeusa, 1823-tól káptalani főhelyettes. Meghalt 1827-ki aug. 20-kán. Végrendeletében az egyházról, és a szeniczei szegényekről is megemlékezett [3]).

II. Károly szintén papi pályára szentelte magát.

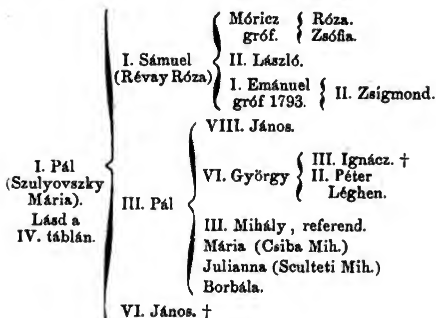
III. József megyei adószedői hivatalt viselt.

I. Vincze Nagyváradra költözött, neje Bodó Mária a Szathmár megyei törvényszéki elnök Bodó László leánya. Bir Pest megyében is Gyón helységben.

II. Alajos (II. Antal fia) bir Nógrád megyében is Nötincsen.

I. Pál (lasd a IV. táblán) ivadéka a következő nemzékrenden látható :

VI. tábla.

[1]) Horányi Nova Mem. 418. l.
[2]) A család állitása szerint.
[3]) Memoria Basilicae Strigon. 180. l.

Ez ágon legnevezetesebbé lőn I. Sámuel cs. kir. hadvezérnek [1]) fia Móricz, kinek viszontagságos életéből noha röviden, mégis a többiénél terjedelmesebben szükségesnek tartom a lényegesb pontokat ide irni. Született 1741-ben Nyitra megyei Verbova helységben. 14 éves korában katonává lett épen a hétéves háború idejében, és 1756- és 1757-ben részt vett a lowosiczi, prágai és schweidniczi csatákban. Azután Lengyelországban egy magvaszakadt rokona utáni örökségének átvételére menvén, az alatt honn atyja meghaltával, anyja utáni nénjei, és sógorai itthoni örökségét foglalák el, mire visszajövén, miután ebbe erőszakkal igyekezett belehelyezkedni, Mária Terézia királyasszonynál mint a közbátorság háboritója vádoltatván be, kénytelenült ismét Lengyelországba visszatérni, annál is inkább, mert rokonai megtudták gátolni, hogy a királyi udvarhoz maga igazolása és kimentése végett ne férkezhessen. A kedvetlenségek és tettvágy külföldre vonzák. Meglátogatta Hamburgot, Amsterdamot, Plymouthot, hol a hajózás mesterségét tanulta. 1767-ben Kelet-Indiába készült, midőn a lengyel nemzeti szövetség hiván meg őt, közükbe állott. Mielőtt fegyverre került a dolog, ismét meglátogatta Magyarországot is javai visszaszerzése végett, de sikertelenül. Visszautaztában a Szepességen megnősült, elvévén nemes Hönsch Zsuzsannát, kinek atyjánál mint beteg, szorgalommal ápoltatott. Kiütvén a lengyel–orosz háború, hátrahagyva nejét, Krakóba sietett, és a lovasság vezérévé lett. Az ütközetekben vitézségével sok sebet és dicsőséget aratott, de kétszer el is fogatott. Egyszer pénzért kiváltva, másodszor szövetséges társai egy csapata által kivágatva, megszabadult. De 1769-ki május 20-kán Suka nevü falunál hadserege Brinken orosz vezér által túlnyomó erővel megtámadtatván, széjjel veretett, maga is tizenhét sebet kapván, elfogatott, és előbb Kasán, majd Pétervárra, végre 1770-ben pedig Kamcsatkába vitetett rabszolgaságba. Itt deli termete, kellemes társalgása által a helytartó Nilow kedvét megnyerte, annak ifjabbik leánya Afanasia pedig, kinek szinte testvéreivel együtt nyelvtanitója volt, iránta épen szerelemre gerjedett, s fölötte mint nemtő angyala őrködött. Szabadulni ohajtván számkivetett társaival, e végre összeesküdött. És noha Afanasia szerelme oda fejleszté a körülményeket, hogy Benyovszky a helytartó közbejárásával a rabszolgaság sulya alól fölszabaditatott, és Afanasia kezével is megbizatott, mind azáltal tár-

[1]) Gyermekeiül tétetnek meg: Monika, Kleofás, Pongrácz is. Wagner Mss. LXX. 196. l.

sainak adott esküjét meg nem szegte, és a szabadulás tervén folytonosan munkálkodott. Miután minden készen volt, és a kikötőben egy hajó várta a szabadulni kivánókat, egy estve megtámadtattak a helytartószék katonáitól, de ezek visszaverettek és megfutamodtak, azután pedig magok az összeesküdtek ráütöttek éjjel a várra, és abba berontottak. Itt a viadalban Benyovszky is sebet kapott, a helytartó pedig elesett. E győzelem, és egy másik fogás által a kozákokat lefegyverezvén, 1771-ki május 11-kén a sz. Péter és Pál nevü corvetten a lengyel szövetség zászlója alatt kilenczvenhat személylyel elindult Benyovszky. Kiséré őt Afanasia is, ki noha tudá, hogy B. már nős, el nem akart tőle válni, és férfi ruhában Achilles név alatt követé kedvesét. Dél felé tartván a corvettel, sok viszontagság mellett körülhajózta Ázsiát, Afrikát, érinté Japan, Formosa, Makao szigeteit, hol a szokatlan hányatás és sanyaruság által megtörődött Afanasia meghalt. Ezután az Isle de France és Madagascar szigeten való rövid mulatása után 1772-ki julius 18-kán Port Louisban Francziaország szélén kötött ki. Itt Aiguillon herczeg pártfogása következtében megbizatott egy franczia gyarmatnak megtelepitésével a Madagascar szigetén, a hová 1774-ben a Magyarországból magához hivott nejével együtt elindult. Itt a Tingballe folyam torkolatánál egy váras helységet alapitott Louisbourg név alatt, és ennek Fort Louis erődén kivül még két kisebb erődöt, Fort S. Jean, és Fort Auguste név alatt épitetett. Miután a szigetbeli népeket meghóditá, 1776-ban a szigetbeliek által királyokul választatott. Mielőtt ezt elfogadná, a franczia szolgálatról lemonda, és Francziaországba ment, hogy ott az uj állam iránti pártfogást és barátságot kieszközölje, de az irigység fölkelvén ellene, idegenséget és üldözést aratott, Benyovszky tehát Mária Teréziához fordult, kitől miután 1777-ben királyi bocsánat és kegyelem-levelet nyert, visszatért, és 1778-ban a poroszok ellen a székely hadakat vezérlé a győzelmes habelschwerdti ütközetben. 1779-ben a teschení béke után ismét Madagascárra forditá figyelmét, s miután II. József tervébe nem bocsátkozott, családával Franczia- és Angolországon keresztül Éjszak-Amerikába Marylandba utazott. Ott a baltimorei kereskedők segélyét megnyerve, és családát hátrahagyva, 1785-ben Intrepid nevü hajón ismét Madagascarba vitorlázott. Kiszállván, a hajó hirtelen visszament, Benyovszky pedig a földnépe közül is fegyvereseket vevén maga mellé, a franczia telepeket megtámadta, de szerencsétlenül, mert a birre az Isle de Francei kormányszék 60 katonát küldvén ellene, s miután ezektől véletlenül megtámadtatott, két europai és 30 belföldiből

álló csapatát két ágyújával besánczolá, azonban a belföldiek a francziák első tüzelésére megfutottak, maga Benyovszky pedig mellbe lövetvén, elesett, és hajánál fogva a sáncz megül eléhurczoltatván, nemsokára élni megszünt 1786-ki május 23-kán. Igy végzé e különös férfiu eseményteljes életét [1]. Benyovszky Móricz Mária Terézia által grófá neveztetett [2]. Özvegye Hönsch Zsuzsanna Magyarországba visszatért, és itt halt meg Vieszkán Trencsin megyében, 1825-ben. Két leánya Róza Szakmáryné, Zsófia pedig Ocskainé lőn.

Móricznak testvére II. László magtalanul mult ki.

Másik testvére II. Emánuel 1793-ban gróffá lett, 1797-ben a Nyitra megyei fölkelő sereg ezredese, majd egy saját nevéről nevezett gyalog ezred tulajdonosa és tábornoka. Ennek fia a most is élő gróf Zsigmond.

III. Pálnak fiai: VIII. János szintén tábornok.

VI. György uradalmi igazgató Csekleszen.

III. Mihály Pozsony megyei alispán, kir. tan., végre az erdélyi udv. kanczelláriánál referendarius.

---

[1]) L. Közhasznu esm. tára II. 197. l. Életét 1776-ig leirta maga franczia nyelven. Kézirata Londonban maradt Magellánnál, ebből költeményekkel is toldva kiadta angolul 1790-ben Nicholson. Németül rövidebben Forster és Ebelingtől forditva 1791-ben. Magyar versekben Rontó Pál czim alatt gr. Gvadányi József. Kotzebue szinmüvet irt róla.

[2]) Lehoczky Stemm. I.

Igazitások az I. kötetben.

A 2. lapon 2. jegyzetben: **családai F.** helyett olvasd: **családai 7 lap.**

3. lapon 30. sorban **három arany kalászt** helyett: **három kévét.**

22. lapon 30. sor után kimaradt: Almássy **József heves megyei fősz. biró, ki megmérgeztetett. Ennek fia az alább emlitett Pál.**

— lapon az utolsó sorban: **melyet a család közös előneveül használ** — kihagyandó, — mert a család előnevét — mint állitatik — a Heves megyei **Zsadány**ról irja.

27. lapon a családfa első izén **Peczeli** Orsolya helyett **Geczeli** Orsolya.

32. lapon alulról 4. sorban Gyürky **Pál** helyett Gyürky **István**.

49. lapon utolsó előtti sorban **terenai** helyett **teremi**.

60. lapon IV. táblán Gyulának fia **Antal** szül. 1752. olvasd **1852**. Ugyanott **Klebesberg** helyett olvasd **Klebelsberg**.

61. lapon 20. sorban **Ilona** helyett **Julia**.

71. lapon 5. sorban: mult század **végén** helyett: **elején**.

72. lapon 2. sorban **való-ttörvényszéki** olvasd **váltótörvényszéki**.

92. lapon 22. sorban az idéző [1]) jegy a 19. sorba **személynök** szó mellé teendő át.

Ugyanott 25. sorban **E családból** helyett olvasd: **Fia.**

112. lapon [2]) jegy alatt **közlötte** helyett olvasd **közlött.**

117. lapon a családfa megtörve lévén, **I. Detre** alatt e szó **I. Mikó** a másod izre teendő e szónak helyébe: **Ugyan az.**

131. lapon [2]) idézet utolsó szava **állanak** helyett **áll**.

148. lapon 17. sorban **1233**. helyett **1243**.

151. lapon a családfán **Mária** Okolicsányi Márkné helyett: **Apollónia, — Zsuzsa** Bertha Sándorné helyett pedig **Mária** olvasandó.

152. lapon a szövegben és családfán is **Mihály** kir. tan. **Ádámnak fiául** áll, mindenütt Ádámnak **testvéreül** értendő.

158. lapon [2]) jegy alatt: Budai F. e **László** helyett olvasd **Lászlót**.

162. lapon [1]) jegy alatt 5. sorban e szó **lapon** kihagyandó.

188. lapon II. táblán 6. izen **László † 1844**. helyett olvasd **László † 1814**.

202. lapon 3. sorban **Pankovics** helyett olvasd **Paukovics.**

209. lapon 15. sorban **Arnold** helyett olvasd **Auguszt**.

224. lapon 30. sorban **1602**. helyett olvasd **1613**.

MAGYARORSZÁG CSALÁDAI

CZIMEREKKEL

ÉS

NEMZÉKRENDI TÁBLÁKKAL.

IRTA

NAGY IVÁN.

KIADJA

FRIEBEISZ ISTVÁN.

MÁSODIK KÖTET.

PEST, 1858.

NYOMATOTT BEIMEL J. ÉS KOZMA VAZULNÁL.

Sola virtus magnos generat et praestantes viros, quam tamen ut alia **omnia possint, relinquere posteris majores non possunt.**

Salustius.

B.

Beökeös család. (Felső-őri). Egyike azon hatvannégy nemes családnak, mellyek Vas vármegyei Felső-Ör helységre Rudolf királytól 1582-ben adománylevelet kaptak.

Beőthy család. (Bessenyői és Örvendi, gróf és nemes). Régi család, mellynek elei állitólag az oklevelekben *Equites de Földvár* néven fordulnak elé. A Beőthy nevet — ugy mondatik — onnan kapta, mert a család egyik őse menyegzőjét nagy-böjtben tartá.

Czimere a családnak a paizs udvarának alján egy koronán nyugvó kar, melly kardot villogtat, s mellyet borostyán-koszorú vesz körül.

A család birtokos Bihar, Heves, Zemplin sat. megyékben.

Beőthy László már 1447-ben a budai országgyülésen Bihar megye követe volt [1]).

Azonban adatok hiányában a családfát csak mult század közepétől közölhetem [2]).

[1]) Kovachich Supplem. ad vest. com. II. 233—236. l.

[2]) B. Vay László : Német hivség 280. s köv. lapokon, az 1804-ben előkig.

- N.
  - Mihály 1760. alispán (B. Perényi Francziska
    - Imre septemvir. † 1830. (Felsőbüki Nagy Teréz).
      - Anna (Baranyi Györgyné).
      - Ferencz kapitány 1804.
      - Sándor (Tokody Isabella)
        - Sándor.
        - Geiza.
        - Gyula.
        - Leo.
        - Olga.
      - Károly 1804. hadnagy
        - Zsigmond (Barcsay Klára).
          - Iván.
          - Ernő.
          - Károly.
          - Miklós.
          - Zsigmond.
          - Irene.
    - János alispán † 1786. (Baranyay Bora)
      - Francziska (Sóvári Soos Pálné).
      - Victoria (Kazinczy Mihályné).
      - Lajos (Beniczky Anna)
        - Kázmér.
        - József.
        - Sámuel.
        - Lajos (Fehér Már.)
          - Miklós.
          - Béla.
          - Ilka.
          - Etelka.
        - Mária.
        - Konstanczia.
      - Vincze (Szirmay Franciska)
        - Izidor (gr. Nyáry)
          - Emil
          - Mária
          - Simon
          - Gusztáv.
        - György
        - Imre
        - Vincze (NagyMária)
          - Jolán.
        - János (Vágó Julia)
          - Gábor
          - Bálint
          - János
        - Julia.
      - Kálmán 1804-ben hadnagy. (Szeeman Mária)
        - Sándor
        - Andor (Beőthy Stef.)
          - Sára
          - Mártha
        - Atilla
        - Czeczilia
    - József †
    - László ezredes alispán (Husztinger Janka)
      - László (Baranyi Czeczil.)
        - Mihály
        - Algernon
        - Mária
        - Éva
        - Paulina (Kazinczy Tit.)
        - Stefania (Beőthy Andor)
        - Erzse (Szunyogh Bert.)
      - Dienes (Waldensteiner Luiza).
        - Sándor
        - Gizella
        - Laura (Gyuricskay kap.)
      - Ödön (Csanády Luiza)
        - Ákos
        - Sarolta
      - Petronella (Siroki Egri Józs.)
      - Rozalia
      - Klára
  - Imre
    - Gábor (b. Reviczky Judit)
      - Imre gróf (b. Pinczenau Anna)
        - Jozefa † 1836. (Jezerniczky Lajos).

E nemzékrend mint látjuk, két testvértől, Mihály- és Imrétől jő le. Imre alapitá a grófi ágat, mellyről alább.

Mihály 1760-ban Bihar megye alispánja, neje báró Perényi Francziska, kitől — mint látjuk — négy fiu és egy leány-gyermeke maradt.

Imre (a Mihály fia) Bihar megyénél kezdett hivataloskodni mint aljegyző, később itélő-mester, altárnok, majd sz. István-rend keresztese, és a hétszemélyes tábla ülnöke lőn. Végre nyugalmaztatva meghalt Nagyváradon 1830-ki január 26-án, kora 86-dik évében. Nejétől felső-büki Nagy Teréziától gyermekei: Anna, váradi és micskei Baranyi György Bihar megyei táblabiró neje. Ferencz 1804-ben kapitány; Károly ugyan akkor az Eszterházy gyalog ezredben hadnagy, és Sándor.

János (Mihálynak fia) szintén Bihar megyénél viselt jegyzői, főszolgabirói, és 1783-dik évtől első alispáni hivatalt. Meghalt 1786-ki november 2-kán. Eltemettetett Várad-Olasziban a Ferenczesek zárdája alá. Neje bodorfalvi Baranyi Borbála a hires tábornok Baranyay János leánya volt, ki azután Fárádi Vörös Sándorné lőn. Gyermekeit a nemzékrend mutatja, közülök Vincze okleveles ügyvéd Bihar megyei jegyző volt 1804-ben.

Mihálynak harmadik fia László, a Kálnoky huszár-ezredben hadnagy, s végre ezredes, azután pedig (1804-ben) Bihar megye hires alispánja. Neje Husztinger Janka volt. Fiai közül László szintén katonai pályát választott. 1804-ben hadnagy volt már. Ennek neje micskei Baranyi Cecilia 1856-ki sept. 15-kén, kora 59-dik évében halt meg Nagy-Marián. Gyermekei: Mihály, Algernon, Mária, Éva, Paulina, (Kazinczy Titusztné), Stefania (Beöthy Sánd.), és Erzse (Szunyogh Bertalan). Legnevezetesb szerepet vitt Ödön fia, született ez Nagy-Váradon, 1796-ki dec. 5-kén. 1812-ben márcziusban Nagyváradon, midőn a philosophiai tanfolyamot végezé, az ott toborzó Chienmayer huszárokhoz állott be. Rövid idő mulva mint huszár kadet Lengyelországba vitetett a muszkák ellen. Nehány hónap mulva hadnagy lőn, majd a Pozsonyban fölállitott könnyü lovasokhoz mint főhadnagy áttétetett. A francziák elleni minden későbbi ütközetben részt vett. Jelen volt Lipcsénél, Párisban, és a nagyszerü dijoni táborozásban. A béke után Lengyelhonba, és onnan 1820-ban a katonaságot odahagyva, hazavonult. A magányélet csendét nyelvek, történeti és politikai munkák sat. olvasásával tölté. 1826-ban Bihar megye táblabirájává, 1832-, 1836-, 1843-ban követ, 1841-ben alispánja lőn, 1848-ban főispánjává

neveztetett Bihar megyének. Ugyanez időben kormánybiztosi minőségben is működött, stb. 1849-ben Francziaországba menekült [1] — 1837-ben vette el nejét, Csanády Luizát, kitől gyermekei: Ákos s Sarolta.

A család másik ágát, mellyet grófi ágnak nevezhetünk, Imre (Mihálynak testvére) inditá le. Imrének fia Gábor báró Reviczky Judittal nemzé ismét Imrét, ki grófságra emelkedett, de nejétől báró Pinczenau Annától csak egy leánya Jozefa maradt, ki jezerniczei és bahonyi Jezerniczky Lajos neje volt. Meghalt 1836-ki márczius 18-kán, kora 35-dik évében tüdősorvadásban. Eltemettetett Bahonyban, Pozsony megyében. Benne a Beőthyek grófi ágának vége szakadt [2].

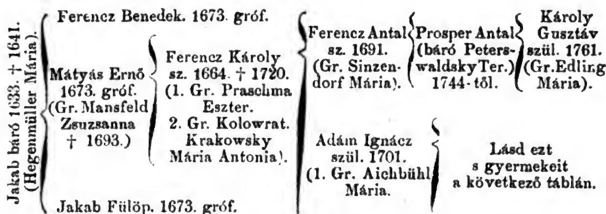
A családnak egy ága némellyek szerint Erdélybe is szakadt.

Komárom megyében szintén találunk Beőthy családra, melly két testvér-irót mutatott föl, ugymint Zsigmondot (született 1819-ki febr. 17.) a költőt, ki beszélyeket, és mint ügyvéd jogi munkát is adott ki. És Lászlót (szül. Komáromban, 1826. máj. 1-jén), a humoristát, ki 1857-ben halt meg.

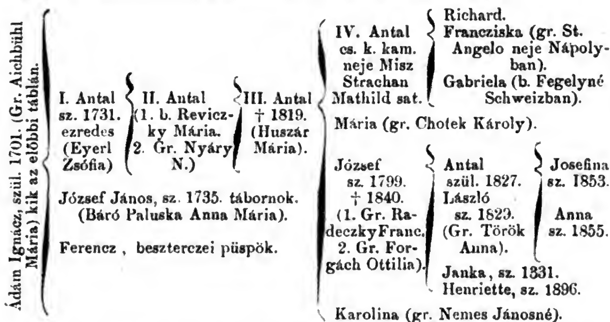
Berchtoldt család. (Gróf, ungerschützi báró). E régi család [3] Tyrolból — némellyek szerint Spanyolországból — eredt. A XVI. század végén már Alsó-Ausztriában két ágon virágzott, és nemességében II. Rudolf császár által 1594 diki márczius 1-ső napján megerősitetett. Az egyik ágazat magát Sachsengangról, a másik Ungerschützről nevezé, és kiterjedt Cseh- és Morvaországba is. A sachsengangi Berchtoldt ágból Miksa, Sachsengang ura, 1603-ban; — és testvére Iván, ki 1587-ben Rudolf császárnak Ebersdorfi várában várkapitány volt, — 1606-ban Alsó-Ausztriában is lovagi rangra emelteték. Ez ág azonban János Menyhértben 1650-ben kihalt.

A másik ungerschützi ágnak törzsévé Jakab lőn, ki szintén elnyeré az alsó-ausztriai lovagi rendet is 1628-ban. Azonban jeles tulajdonai által magának még magasabb fokozatokra is utat nyitott. Alsó-ausztriai kormány-tanácsnok, és a császári udvari kamara igazgatója lőn. Érdemeiért pedig 1633-ki april 25-kén II. Ferdinand császár által bárói rangra, majd 1635-ben az alsó-ausztriai tartomány- s uri-rend (Land- und Herrenstand) sorába emeltetett. Meghalt 1641-ki május 28-kán. Második neje nemes Hegenmüller Mária Magdolna Zsuzsánna volt. Tőle a mai napig a család igy származik le:

[1] L. Ujabb ism. tár. I. köt. 495. l. életét.
[2] Regélő 1836. 17-dik szám.
[3] A család adatai szerint.

Jakabnak a törzsnek, mint látjuk, három fia volt, kik 1673-diki julius 29-kén ausztriai grófságra emeltettek. Ezek közül Mátyás Ernő másodszor elvevén 1662-ben gróf Mansfeld Zsuzsannát, ettől 1664-ben született Ferencz Károly, ki által a családot tovább terjeszté. Emlitett Ferencz Károly kétszer nősült, első neje gróf Praschma Eszter Isabella Regina volt, ki 1708-ban halt meg. A második gróf Kolowrat Krakowsky Mária Antonia 1710-ben lőn neje. Ferencz Károly meghalt 1720-ki sept. 19-kén. Gyermekei közül Ferencz Antal és Ádám Ignácz ágazatukat fentarták. Amannak ivadékit a tábla mutatja. Ádám Ignácztól pedig a magyarországi ág származott le, mint a következő nemzékrend elétünteti:

Ádám Ignácz, ki 1701-ben született, gróf Aichbühl Máriától (szül. 1706. jun. 18. meghalt 1774.) született gyermekei által alapitá a magyarországi ágat. Három fia: 1. I. Antal, 2. József, és 3. Ferencz az 1751-ki országgyülésen honfiusitatott. Ezek közül I. Antal a Pálfy vasas ezredben ezredes volt, és Krotzkánál elesett. Nejétől eyersbergi Eyerl Zsófiától utódait mutatja a táblázat.

A másik testvér József János (szül. 1735.) szintén a hadi pályára lépvén, tábornok lőn. Neje báró Paluska Anna Mária volt.

A harmadik testvér Ferencz papi pályára lépvén, végre pozsonyi nagy prépostból, helytartósági tanácsnokból, és novi czimzetes püspökből 1776-ki jan. 1-jén az akkor felállitott beszterczei megye első püspöke lőn. 1780-ban belső titkos tanácsos. Meghalt 1793. aug. 14-én.

I. Antalnak fia II. Antal, a kinek első nejétől báró Reviczky Máriától született fia ismét III. Antal. Ez nejétől baráthi Huszár Máriától született gyermekei ágát még inkább kiterjeszté. Meghalt 1819-ben. Gyermekei:

a) IV. Antal szül. 1798-ban Nógrád megyében Füleken sat. birtokos, cs. kir. kamarás. Neje Miss Strachan Mathild.

b) Mária, szül. 1795-ben, csillagker. palota-hölgy, 1817-diki julius 15-ke óta cs. kir. kam. és titk. tanácsos gr. Chotek Károly neje.

c) József, cs. kir. kam., szül. 1799-ben, meghalt 1840-ben. Első neje gr. Radeczky Franciska; ettől született 1826-ban Antal fia. — Második neje 1827-ik óta gróf Forgách Ottilia, (szül. 1810.) a ki megözvegyülvén, hyeburgi Hye Rudolf által vezettetett ismét oltárhoz. Ettől gyermekei: László, szül. 1829-ki febr. 16-kán, főhadnagy a cs. kir. hadseregben, egybekelt 1853-ki márcz. 29-kén szendrői gróf Török Annával, kitől gyermekeit a táblán láthatni. Janka, szül. 1831-ben, és Henriette szül. 1836-ban.

d) Karolina (szintén III. Antal gyermeke, született 1802-ben. Csillagkeresztes és palota-hölgye a császárnénak, 1821. óta hidvégi gróf Nemes János cs. kir. kam. és titk. tanácsos neje.

Eddig a magyarországi ág. Azonban virágzik a család egy másik ága is, melly, mivel Magyarországban is birtokos, és mivel több családdal vérséges összeköttetésben áll, szintén igényli e helyen megemlitését. Ez ágnak jelenleg feje

Gróf Zsigmond András Corsin, született 1799-ki febr. 4-kén, birtokosa Morvaországban a buchlaui és zerawitzi urodalomnak, Magyarországban pedig közbirtokos a nagy-zábláthi és putnoki urodalomban; 1828-ki october 23-kán vette nőül mitrowitzi gróf Wratislaw Ludmilla Mária Terézia cs. ker.-hölgyet, és Csehországban Olbramovitz birtokosát, (sz. 1808. jul. 26.) kitől gyermekei: 1. Ludmilla Gizella Teréz, született 1831-ki april 20-kán, férjhez ment 1840-diki febr. 21-kén, gróf Harnoncour-Unverzagt Huberthoz. 2. Zsigmond Kálmán Corsin, szül. 1834-ki február 6-kán.

Testvére: A n t a l, született 1801. april 13-kán, szintén birtokos Nagy-Zábláthon és Dédesen; és Morvaországban tartományrendi ur. (Landstand).

Unokatestvére: K á r o l y, született 1795-ki oct. 28-kán, alsó-ausztriai tartományrendi ur, nőül vette 1820-ki május 6-kán gróf L o d r o n-L a t e r a n o C z i c z e l l e csillagkeresztes hölgyet (született 1794-ki január 20-án). Ettől leánya E l e o n o r a Jozefa, szül. 1830. aug. 3-kán; 1845-ki sept. 8 ka óta pallini I n k e y Kázmér neje.

Károlynak még több rokona is él, kik azonban már e gyüjtemény körén kivül állanak.

A család grófi czimere egy négy részre osztott paizs. Az 1. és 4. arany udvarban koronás egyfejü fekete sas kiterjesztett szárnyakkal a paizs belső része felé fordulva látható. A 2. és 3. kék udvarban két ezüst gerenda rézsut fölfelé a középen szegletet alakit, melly alatt egy kétfarku koronás oroszlán áll, első jobb lábában pallóst, baljában vas vértet tart, eddig a metszvény mutatja. A paizs tetejét grófi korona födi, mellyen két koronás nyilt sisak nyugszik, a jobb oldalin a paizsbeli fekete sas, a bal oldaliból az emlitett oroszlán emelkedik ki. A foszladék jobbról arany-fekete szinü, balról ezüst-kék [1]).

Bercsény család. (Székesi, gróf) Olly családnév, melly — kivált a XVII. és XVIII. század elején szerepelt történeteinkben, és — elbukott! mielőtt — elenyészett volna.

Eredetét a székelyföldre a Maros-székbe viszik be, és az előnevet adó Székes nevü helység csakugyan a Maros-székben van. Cserey Mihály az i f j a b b M i k l ó s r ó l [2]) irván, határozatlanul érinti csak, hogy *„az eleje Marus székből Székesről bujdosott volt ki gyilkosság miatt; — a feleségemnek* — ugymond — *a Kún ágról közel való atyafija“* [3]). — Kemény János azonban e kibujdosó nevét is meghatározza, állitván,

[1]) Adami Scut. gentil. Tom. I. — Siebmacher grosses Wappenbuchjában is.

[2]) Hogy két M i k l ó s volt, alább látandjuk.

[3]) Cserey Mihály Historiája 315. l.

hogy az Bercsényi Imre volt [1]), a Bethlen Gábor korában élő nógrádi főkapitány, azután pozsonyi főkamarás, kiről alább leend emlités. Azonban Imre előtt is találunk már Magyarorszagban e családbeliekre. Igy már 1544-ben előfordul Bercsény László, kinek Dóczy Miklóssal volt baja elhajtott lovak végett [2]).

Lehoczky szintén emlit Bercsényi Lászlót mint szörényi bánt, de év nélkül [3]).

Wagner pedig 1607-re sóvári Soós Borbálát emliti, mint Berchény István özvegyét [4]).

Mindezek megemlitése mellett Magyarországban a család megalapitójául mégis a már nevezett Imrét kell elismernünk. Ez — mint Kemény önéletiratából már az idézetben áll, — Erdélyből Magyarországba telepedett meg II. Ferdinand alatt, és aranysarkantyús vitéz (eques auratus) majd Nógrád vára kapitánya, végre pedig a pozsonyi kamarának főtanácsosa lőn, sőt bárói rangra is emeltetett [5]), ugy látszik életének utolsó évében 1638-ban, mielőtt a svecusok elleni hadban elesett [6]).

Imrének nüvére volt Borbála Lázár Istvánné, és — ugy látszik másik növére — volt Bercsényi Zsuzsanna, Farnasi Géczy Gábornak hitvese 1630-ban, ki Bihar megyében Nagyfalu, Szentmiklós, Cseleki (tán Cséklye), Zaránd vármegyében Téczi, Pipaly, Csokai és

---

[1]) „Kemény János Önéletirása" Szalaynál a 137. lapon. Kemény Jánosnak szavai ezek: „Végre Bercsényi Imre, kit azelőtt az fejedelem disgutált vala, melly miatt amaz nyughatatlankodván, egykor Romában devotiojának praetextusával kéredzék és jára; másszor Jeruzsálemben, mert igen catholicus ember vala, nekünk atyánkfija; azok megjárása után ugyan ki is bontakozék, és római császár birtokában telepedék, elsőben nógrádi kapitányságban, azután pozsonyi főkamarásságban állitaték; noha valami magyar hadakat is azon tisztei alatt fogadván, svecusok ellen valo hadra is ment vala, és oda vesze is el, fiai élnek; — ez azért . . . sat.

[2]) Sz. Benedeki Conv. Fasc. XVII. Nr. 52. Admonitorio Evocatoriae via novi pro Nicolao Dóczy in facto abactorum pecorum contra Ladislaum de Berchén intuitu denegatae transmissionis coram Cottu Bars. — U. ott Fasc. XLIII. Nro 2.

[3]) Lehoczky: Stemmatogr. 48. l.

[4]) Tabell. geneal. Ms. tab. XLVII.

[5]) Collect. Herald. Ms. 106 l. — De az 1639-ki év hibásnak látszik, miután 1638-ban elesett. Lehoczky II. 167. lapon pedig 1693-ra teszi szinte hibásan, hihetőleg 1633-ban lett báró.

[6]) Bel Not. nov. Hung. I. 457. hol sacri sepulchri eques auratus-nak iratik.

Gorbai helységbeli birtokrészét Bercsény Imrének elzálogitá [1]). Nevezett Zsuzsánna 1635-ben már özvegy volt [2]).

Imrének fia volt László [3]), ki Hont megyei Damásd várának kapitánya volt, mellyet a töröknek könnyü móddal átengedvén [4]), ezért az 1647-ki országgyülés a nádor elé idézteté [5]).

Szintén Imrének fia [6]) volt I. Miklós is. Ez ifjuságában Lengyelországban, Erdélyben, és a részekben II. Rákóczy György alatt a törökök ellen többször harczolt, Érsekujvár védelmében pedig vitézségét szintén kitüntette, miért I. Leopoldtól ország-alkapitányává neveztetett [7]). Birtokot szerzett Nyitra megyében is, hol Brunóczot és Temetvényt birta. Valamint atyja Imre Kemény János önéletirása szerint „igen catholicus ember vala", ugy Miklós is Tarnóczy István jesuita idézett munkája szerint „buzgó katholikus volt, ki bucsukra is járt Mária-Czellbe, Nagyszombatban a Ferenczes szerzetesek egyházában oltárokat, Temetvény várában pedig kápolnát épitete. Élt még 1684-ben is [8]). És ez évben a budai táborozásban is részt vett [9]).

I. Miklós után következik a vele egy időben is már élő II. Miklós, — ha jól sejtem — Lászlónak a damasdi kapitánynak fia, született 1650. táján, már 1692-ben mint gróf, aranysarkantyús

[1]) Gyulafejérvári káptalanban Böjthi Gásp. Protoc. fol. 64.

[2]) Kolos monostori Conv. Proth. O. fol. 33. 34. Prot. II. 124, 125., 126., 141. Prot. III. fol. 3. Prot. O. secund. fol. 75. etc.

[3]) Lehoczky id. helyen nyilván Imre fiának mondja.

[4]) Tudománytár 1835-ki IV. köt. 190. l.

[5]) LXIV. törv. czikk.

[6]) Tarnóczy Istv. Nagy mesterség a jó élet. Bellarmin után forditva. Nagyszombat, 1674., melly munka „székesi Bercsényi Miklósnak ő felsége Dunán innen Magyarország részei és Érsekujvár ellen való véghelyek és bányavárosoknak oltalmazó erősségeknek vice-generalisának, Magyarország kapitányának van ajánlva." Az ajánló beszédből kitünik némelly életére vonatkozó adatokon kivül az is, hogy atyja a pozsonyi kamara tanácsosa (tehát Imre) volt.

[7]) U. ott.

[8]) Galgócz várában 1684. nov. 6-kán kelt levele Dobay Jánoshoz gyüjteményemben. — Az eredeti fekete pecséttel gyászolás jeleül.

[9]) Egy hozzá intézett, 1684. sept. 23-kán kelt eredeti levélen gyüjteményemben illy külczime (adresse) áll: Illustrissimo Dno Dno Nicolao Bercséni Seniori, Libero Baroni de székes, Equiti Aurato, Sacr. Caes. Regiaeque Mattis Consiliario, Cameratio, nec non Confiniorum Cis-Danubianorum vicegenerali etc. Dno Dno mihi gratiosissimo. — In Castris ad Budam locatis. — Itt is már a seniori szó mutatja, hogy a családban két Miklós volt, mit azért szükség megjegyeznem, mert e család nemzékrende nagyon sok előtt ismeretlen, és átalánosan a Rákóczyval szerepelt Miklóst amazzal összetévesztik, sőt egynek tartják.

vitéz, cs. kir. tanácsos és kamarás, Szeged vára főkapitánya, és Ungh vármegye főispánja iratta ki czimét [1]. 1689-ben gróffá lett [2]. Később 1703-dik óta mint a Rákóczy-féle forradalomnak ugy szólva teremtője. E forradalom alatt már Ungh vármegyének örökös főispánja, a szövetkezett rendek összes hadseregének fővezére, valamint a senatusnak elnöke volt. 1711-ben a szathmári béke után kegyelem helyett ő is a bujdosók sorsát választá, és mint illyen Törökországban Rodostón meghalt 1725. nov. 6-kán [3]. Neje három volt. Első homonnai Drugeth Krisztina [4], második Csáky Krisztina [5]. A harmadik volt nemes Kőszeghi Zsuzsánna, kivel már Törökországban kelt egybe. Az első nejétől született fia László, és leánya Zsuzsánna gróf Zichy Péterné.

László (II. Miklósnak fia) Francziaországban egy huszár ezredet alapitott, és ott halt meg 1761-ben. Ennek fia gróf Bercsény Antal 1794-ben Bécsben lakott [6], és azóta a család — mint mondatik — hazájába térhetéseért tett lépéseket.

Áttekintésül a nemzékrend imez:

Imre báró nógrádi kapitány és kamarás † 1338.	László damasdi kapit. 1647. tán ennek fia.	Gróf II Miklós 1692. szegedi kapit. 1701–1711. forr. fővezér. 1725. (1. Drugeth Kriszt. 2. Csáky Krisztina. 3. Kőszeghi Zsuzs.)	László Franczia- országban † 1762.	Antal 1794.
	I. Miklós 1679. 1684.		Zsuzsa (gr. Zichy Péterné).	

A családnak ősi czimere az egyszarvu. A bárói czimer, mellyet Imre kapott — ez: a paizs kék udvara egy nagyobb vörös kereszt, és körüle négy kisebb vörös kereszt látható. A sisak koronájából egyszarvu emelkedik föl. A foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös. — Már I. Bercsény Miklós (az idősb) báró pecsétein a paizs kétfelé osztatik, a jobboldali kék mezőben van a hármas kereszt, a baloldali vörös mezőben hármas halmon korona, és abból nyúlik fel az egyszarvú. A sisak koronájából ismét egyszarvú. A paizs körül foszla-

---

[1] Csejthe várában 1692-ki april 3-kán Kisfaludi Lipthay András Szeged vára alkapitánya részére kiadott menedéklevél Lipthay család levéltárában.

[2] Lehoczky II. 167.

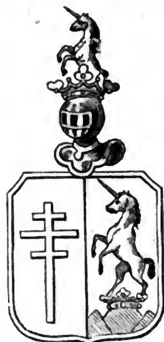
[3] Mikes Kelemen: Törökországi levelei, Kultsár István által Szombathely, 1794. 179. lap.

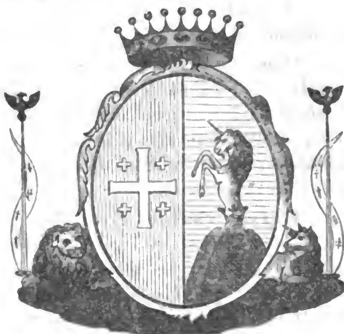
[4] Ki előbb ghimesi Forgách Andrásné, másodszor erdődi Pálffy Ferenczné volt, és csak harmadszor lőn Bercsényiné. Wagner Coll. geneal. Dec. III. 54.

[5] Ki előbb trakostyáni Draskovics Miklós országbiró, másodszor Erdődy bán neje volt, harmadszor lett Bercsényiné. L. Wagner Mss. tom. LXX 73.

[6] Mikes Kelemen id. h. előbeszédében.

dék [1]). Másutt — mint a második metszvény mutatja — a czimer ugyanaz, de a paizs mellett (telamonok gyanánt) egyszarvú s oroszlán fekszik, mellettök égnek álló kard, mellynek hegyén egyfejü sas [2]). E telamonok II. Miklósnak a már grófnak czimerein is láthatók, csak

hogy már mindkét oldalról felálló oroszlán alakban [3]). (A metsző mai alaku és hibásan 9 gombos koronát vésett).

Berczely család. (Berczeli). Nógrád megyei régi család. Azon megyében Nagy- és Kis-Berczel helységet már a XV. század elején e család birta. 1410-ben Berczeli Ugrin Miklós nyolczados törvényszék előtt perel Berczely Istvánnak fia Miklós ellen [4]).

A mostan élő családnak nemzékrendét azonban csak a XVIII. század végén élt Berczely Gergelytől közölhetem a következő családfán [5]):

- Idősb Gergely
  - Katalin. (Balczer József).
  - Gergely
    - Éva. (Várkonyi Imréné).
    - Erzsébet. (Hamar Ferenczné).
  - Pál 1726. 1734.
    - István
      - Mihály
        - Mihály (Hamar Anna).
          - Ádám.
        - István, kapitány.
        - Antal. (Zlinszky Mária).
        - József.
        - Anna.
        - Klára. (Baloghy Thadéné).
        - Jozefa.
    - Péter.
    - János (Velenczey Zsuzsa).

[1]) 1684-ben kelt levelén.
[2]) Adami scut. gent. I. Tom.
[3]) 1706—1709-ben kelt levelein.
[4]) 1410. Octavalis processus Nicolai Ugrin de Berczel, contra Nicolaum filium Stephani de Berczel ad sequestrationem portionis Berczeliensis institutus in partibus. — 1794-ben Bodonyi Annára maradt levéltárban Regestrumom szerint a 8-dik Fasciculusban. — [5]) Perben hitel. családfa szerint.

Idősb Gergelynek fia Pál 1734. jul. 15-kén III. Károly királytól adományt vett Felső- és Alsó-, vagyis Nagy- és Kis-Berczelre, Vanyarcz helységnek, és Ujlak pusztának fele részére, és Becske helységben két házhelyre, mellyekbe ellenmondások mellett beiktattatott [1]).

A család nehány tagja katonai pályán szolgált, nagyobb része gazdászatának élt.

Czimere a családnak itten láthatólag kék mezőben zöld halom felett koronás oroszlán kettős farkkal, első jobb lábában kardot villogtatva. A sisak koronáján bajnoki kar nyugszik, szintén kardot tartva. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös.

Berecz család. E családnév is, mint sok más, a „Briccius" keresztnévből származott, és ugy Magyar- mint Erdélyországban több illynevü családot birunk. Magyarországban Heves, Tolna és Zemplin vármegyékben nemesrendü.

Ezek közül a nemességre egyik 1714-ben tett szert, a midőn Berecz Mihály és Tamás III. Károlytól czimeres levelet kapott. Czimerül kaptak: zöld mezőn két hátsó lábán felemelkedő egyszarvút, melly lábaival három piros rózsát tart. A vért fölötti sisakból ugyan ollyan egyszarvú nől ki. A foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [2]).

Bereczk család. Somogy vármegye nemesei közé soroltatik.

Bereczk család. (Vizaknai). Erdélyi nemes család. György hadi ember volt Apaffy Mihály korában. Nejétől Sibai Katától született ismét György, ki Nagy-Enyeden tanult, a külföldön is járt, hol az orvosi tudományokból tudori oklevelet szerzett. Haza érkezvén, az orvosi gyakorlatra lépett, Kolosvárott biró is volt, és tanácsos. Meghalt 1720-ban, kora 52-dik évében. Irt és nyomatott nehány kis könyvet [3]).

Bereczky család. Heves, Pest és Zemplin megye nemesei sorában leljük nevét. — Erdélyben még több illynevü család virágzik Ismeretesek közülök a következők:

---

[1]) A Bodonyi család levéltári regestruma szerint nálam.
[2]) Collect. herald. Nro 619.
[3]) Horányi Nova Mem. 422.

Bereczky család. (Szent-rontási). A szent-rontási Bereczky családnak egyik őse Máthé, a Maros-székben nehány jobbágyot kapott adományba Báthori Gábor fejedelemtől 1609-ki october 20-kán [1]).

Bereczky család. (Torboszlói). Torboszlói Bereczky Máté emlitetik 1579-ben Báthori Kristóf itéletlevelében [2]). Maradékai közül élnek (1854-ben) László és Sándor testvérek [3]), marosszéki volt hivatalnokok.

Bereczky család birt Doboka megyében is Kidében, hol 1766-ban a katholika egyházmegye alapitójául emlitetik [4]).

Beregby család. (Mikai). Hajdan Szathmár vármegyében virágzott. 1500-ban mikai Bereghy Lászlónak mikai birtokához itéltetett egy darab witkai föld a csaholyi út mentében [5]).

Beregszászy család. Bereg vármegye nemességi összeirásában foglaltatik. E néven Péter hajdan sárospataki tanár volt 1574-ben [6]).

Berey család. Szathmár vármegyében a XVI. század végén találjuk, hol Majtis helységben egy nemes udvarhelyet kap Berey Mihály és Zikszay Ambrus királyi adományban [7]). Ennek ivadéka e megyében most is él.

Berendy család. Szathmár megye kihalt nevezetesebb családa. Eredetére nézve állitólag szász volt [8]), és mivel őse a bányák miveléséhez értett, Lengyelországból Magyarországba hivta meg egyik királyunk, és Szathmár vármegyében Berend helységgel adományozta, és innen vette a család nevét. Már a XIV. században honunkban volt a család. 1330-ban Berendy Márton mester a pártos oláhok által körülvett I. Károly királyt, paizsával fedezve, szabaditá meg a veszedelemből. — 1463-ban Berendy István élt, és Jajcza vára alatt Mátyás királyt menté meg, a mennyiben egy a király ellen törekedő nagytestü törököt nyilával a hasán keresztül lőtt. E tetteért 1463-ki nov. 11-kén Jajcza várában költ levélben illy czimert kapott: vörös

---

[1]) Kemény: Notitia Archivi Cap. Albens. 237. l. Szent-rontás nevü helyet Erdély földiratában nem leltem; s igy e név valószinüleg hibás.

[2]) Székely Nemz. Constitutioja. 272. lap.

[3]) Kőváry Erdély nev. családai. 257. l.

[4]) Hodor: Doboka várm. 51.

[5]) Szirmay Szathmár várm. II. 96.

[6]) Szirmay C. Zemplin n. top. 212.

[7]) U. az: Szathmár várm. II. 215

[8]) U. ott. 302. l.

mezőben szarvával fölemelt félholdat, mellynek közepét egy nyil nagy és hosszú hegyével érinti, s fölötte arany csillagok fénylenek [1]).

Ugyancsak e családból 1525-ben II. Lajos király Dávid nagybányai kamarai gróf volt, és családi czimere az akkor Nagybányán vert pénzeken is látható eme felirattal: *„Temp. David de Berend. Camer. Rivuli Do."*

1539-ben élt Berendy János, kitől Szamos-Kórógy faluban egy almás kertnek kibocsátását követelte Egry Péter és Dobay Jó Demeter [2]). E Jánosnak neje Kenderes Anna volt, ettől leánya Berendy Magdolna, Kún Domokosné [3]).

Erdélyben a Berendi **Berendy** család — Kőváry szerint — kihalt.

Berény család. (Malomfalvi). Erdély családai közül való. Malomfalvi Berény György eléfordul Báthori Zsigmondnak 1597-ben a fiscus és Bernáld családörökösök között lefolyt pörben kelt itéletlevelében [4]).

Berényi család. (Karancs-Berényi, gróf). Régi törzsökös magyar család, melly okleveles emlékezetét 1205-ig mutatja ki. II. András király korában élt Mihály, ki 1231-ben Pesten a domokosi szerzetesek [5]) részére sz. Antalról nevezett egyházat és zárdát alapitott [6]).

I. Mihálynak fia Bertalan [7]), ennek fiai voltak Jób Kunched és Ders [8]), kik 1266-ban Palaeolog görög császár ellen vitézül harczoltak, Ders ott vitézül elesett.

---

[1]) Szirmay: Szathmár várm. II. 302. 303. lapon sajtóhibából áll Gerendy Berendy helyett, a mint ez kitetszik a leirt czimernek a Schönvisner által 266. l. közlött pénzen látható czimerreli egyformaságából.

[2]) U. ott 191.

[3]) U. ott 266.

[4]) A n. székely nemz. constitutiójai. Pest. 1818. 66. l.

[5]) A Dominicanus szerzetet azért nem irom dömés barát-nak, mert Dominicus = Domokos; Döme pedig = Demetrius.

[6]) Bel. Notit. nov. IV. 98.

[7]) Mocsáry Antal (ki a Berényi család levéltárát ismerte), „Nógrád vármegye ismerete" I. köt. 168. lapján, és Lehoczky Stemmatogr. 48. l.

[8]) Lehoczky roszul irja ezeket Antal fiaiul; Mocsáry állitása szerint, ki 1266-ról oklevelet közöl annak bizonyságaul, hogy ezek Bertalan fiai voltak. E levélben: „Kunched, Job, filii Bartholomaei de Villa Berény" neveztetnek. L. Fejér: Cod. Diplom. Tom. IV. vol. II. pag. 344.

Jób Szolnok vármegyei főispán volt, és Bodolo várát építé Erdélyben, életét — valószinüleg mint fogoly a hét toronyban végzé. Neje a vitéz családból volt [1]). Bizonyos az, hogy fia is volt Lovrant nevü, kinek Karancs-Berényben Nógrád vármegyében sirköve uj egyház épitéskor megtaláltatott. E sirkövön e körirat van: „*Hic iacet Lovrant filius D. Jobi de Berin*“ [2]).

Kunched Isaszegnél is harczolt Ernei bánnal, és érdemeiért Nógrád vármegyében a szent Erzsébeti pusztát kapta adományban 1266-ban [3]).

Dersnek fia volt I. András [4]) a győri ütközetben IV. László király szeme láttára hősileg viselte magát, és sebeket kapott, miért nemességében 1274-ben megerősitetett [5]).

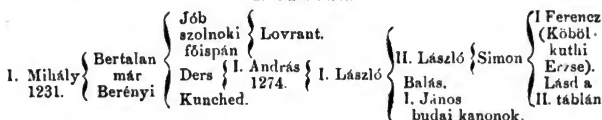
I. Andrásnak fia I. László, három fiut nemzett, ugymint II. Lászlót, Balást, fővadászmestereket, és I. Jánost [6]), a budai társas káptalan kanonokát.

Ezek közül II. László terjeszté tovább a családot fia Simon által.

Simonnak fia volt I. Ferencz, ki Nyitra megyében Bodok vára örökös ura volt. Neje Köbölkuthi Erzsébet.

Lássuk most az eddigi leszármazást az

I. táblán.

---

[1]) Lehoczky szerint id. h.

[2]) Mocsáry id. h. 174. l.

[3]) Lehoczky id. h. — Mocsáry szerint 170. l Berényi Ferencz 1636-ban iktattatott be Sz.-Erzsébeten. — Ez utóbbi uj adományczimén történhetett.

[4]) Lehoczky a nemzékrenden I. Andrást Kunched fiának irja, a szövegben pedig Ders Andreas-nak nevezi. — Hogy I. András Dersnek (De Ersnek) fia volt, bizonyítja gr. Berényi Tamás zempléni főispán fölött „Szorgalmatos Abner“ czím alatt mondott halotti beszéd. Nagyszombat, 1747. 19. l. és ennek első neje gróf Barkóczy Terézia „Stimulus Mortis“ czimü halotti beszéde. Pozsony, 1738. Minek azért lehet hinni, mert a szónok származási előadását a család levéltári adatai szerint irta.

[5]) Az imént idézett két halotti beszéd szerint András a győri ütközetbeli vitézségeért Valkó vármegyében Neuna várát kapta. Lehoczky is igy emliti. Mocsáry beszél csupán a nemesség megerősitéséről.

[6]) Bel. id. h. Lehoczky is; de ez utóbbi nem irja Jánost papnak, sőt inkább tőle negyed izig ágazatot közöl.

A családfa végén álló I. Ferencznek Köbölkuthi Erzsétől fia volt II. András [1]). Ez I. Ferdinand korában élt, és ennek hive volt Szapolyay ellenében, miért emez által birtokaitól is megfosztatott [2]). Azonban I. Ferdinand által viszont jószágokkal adományoztatott. 1550-ben királyi adományban kapta Nógrád megyében Kazár helységet, Gömörben Belnát kis-belnai Bertalan és János magvaszakadtán [3]). Továbbá 1558-ban Zerdahelyi Istvánnal, Pilinyi Bálinttal, és Muraközy Mátyással Nógrád vármegyében Karancskeszi, Mihály-Gerge és Tarnócz helységben, és a nagy-aranyi pusztán Nógrád vármegyében részbirtokot kapott kir adományban [4]). Neje kettő volt. Az első Theszéri Margit [5]), a második Onori Kata [6]). Az elsőtől gyermekeiül emlitettnek Pál, Benedek 1552-ben, és Boldizsár, ki nejével Apponyi Katalinnal — szintén mint testvérei — gyermekeket nem hagyván, a Theszéri javakat is apul testvére II. Ferencznek hagyományozta [7]) Második nejétől Onori Katalintól fia volt Zsigmond, kinek magvaszakadt, Erzsébet pelérdi Pelérdy Péter neje, és II. Ferencz.

II. Ferencz (II. András fia) I. Ferdinand király korában az egész Magyarország fő hadi biztosa volt [8]). Neje kettő volt. Az első Marsovszky Katalin, a második tőkés-ujfalusi Ujfalusy Istvánnak leánya Dorottya, ki előbb nepsiczi és paczolai Sárkány György bajmoczi várkapitánynak özvegye volt. Ezektől fölösen megszaporodott családa. Vagyonában is igyekvék magát biztositani, 1608-ban uj adománylevelet

---

[1]) Bel és Lehoczky I. Ferencznek fiául teszik Boldizsárt is. Azonban látni fogjuk, hogy Boldizsár I. Ferencznek II. András fia után unokája volt. Ugyancsak Bel és Lehoczky Jusztinát is I. Ferencz leányaul irják, más kútfő után alább azonban ezt III. András leányául látandjuk.

[2]) Berényi Tamás fölötte mondott halotti beszéd. 20. l.

[3]) Mocsáry id. h. 170. l.

[4]) U. ott a sz. Benedeki Convent oklevelére hivatkozva.

[5]) Hogy II. Andrásnak Theszéri Margit volt a neje, világosan kitünik a Báthory Theszéri-féle ismeretes régi, és most végeldöntés alatt álló zálogos pörben bemutatott nemzéktáblákról, hol ez a sz. Benedeki Convent okleveleivel igazoltatik.

[6]) Bel id. h. Onori Katalint II. András nejéül irja. Ezt bizonyítja oklevél is a sz. Benedeki Conventből, igy kellett tehát mind a két nőt feleségeül vennem. És mivel az érdekelt pörben II. Andrásnak csak Theszéri Margit nejétől gyermekei tétetnek ki, és ezek különböznek a Bel által előadottaktól, csak mind a két feleségnek elfogadása által hiszem a valóságot kideritve.

[7]) Geneal Authem. Cod. Mss. 207. tom. II. 1580-ban. És lásd testvéreivel együtt a Báthory-Theszéri perben M. 34. sz. alatt.

[8]) Gr. Berényi Tamás fölötti halotti beszéd. 20. l.

szerzett Rudolf királytól Berény és Kis-Bárkány helységre, és a Telki pusztára Nógrád vármegyében. 1627-ben Tarnócz helységbe, 1636-ban pedig Sz.-Erzsébeten iktattatott be [1]). Gyermekei a következők, az első nejétől:

Zsófia, 1611-ke óta Boronkay Jánosné, és Zsigmond.

Második nejétől születtek III. András, ki ügyvéd, és 1633-ban Pozsony vármegye jegyzője volt [2]). Ennek hitvese Ocskay Anna (Ocskay Zsigmondnak nagy-szelcséni Zsuzsannától született leánya) volt, kitől csak leányai lettek, ugymint: Katalin Csuzy Péterné, Jusztina [3]), 1. Révay Györgyné, 2. Palugyay Mártonné. Zsuzsanna Rudnay Györgyné 1653-ban. Eképen III. András fiága kihalt.

II. Ferencznek gyermekei voltak még: Borbála gróf Eszterházy Jánosné, József korán elhalt, Klára sz. Klára-rendi apácza, Erzsébet gróf Zichy Miklósné, és végre

I. György, ki egyik legnevezetesebb emberévé vált a családnak. Előbb (1642-ben) Nyitra vármegye alispánja volt [3]), ugyanazon évben báró lőn [4]). 1659-ben mint I. Leopold követe járt Erdélybe Kemény Jánoshoz, és Barcsay Ákoshoz [5]), 1662-ben kir. táblai báróvá lőn, és Pétervásárát (Heves vármegyében) nyerte örökségül. Engedélyt kapott I. Leopold király, hogy Bodok várát Nyitra megyében felépithesse. Már előbb 1651-ben Pálfi Pál nádortól adományt kapott Nógrád megyében Panyi Darócz, Homok Terennye helységbeli, és Deveeser pusztai rész birtokára, ugy egész Mizerfára, mellyekbe 1652-ben beiktattatott [6]). Neje kettő volt. Az első Kereszturi Zsuzsanna (Keresztúry Andrásnak Elefant Judittól született leánya), a második Eszterházy Zsófia. Ezektől következő kilencz gyermekei lettek [7]):

1) Katalin Sándor Jánosné.

2) Julianna.

3) Zsuzsanna nagyságos Pogrányi Ferenczné.

4) Mária Palugyay Jánosné.

5) Báró Tamás, elesett Érsekujvárnál.

---

[1]) Mocsáry id. h. 170. l.

[2]) Geneal. Auth. Cod. Ms 207. tom. II. E gyermekeket sem Bel, sem Lehoczky nem említi. Én itt az id. kézirat után, melly pörben használtatott, adom.

[3]) Geneal. authen. id. h.

[4]) Hist. herald. Handbuch. Gotha 1855. 47. l.

[5]) Mocsáry id. h.

[6]) Mocsáry id. h.

[7]) Geneal. auth. id. h. — és Lehoczky. — Bel csak második nejét említi.

6) Báró III. Ferencz, ennek két neje volt, első kis-sennyei Sennyey Erzsébet, második Koksay Éva. Az elsőtől született: Ádám, kinek két neje közül egy sem hagyott férfigyermeket. Az első nejétől Koháry Zsófiától születtek: Mária Anna báró Andrássy Györgyné, és Erzsébet, 1. gr. Eszterházy Ádámné, 2. gr. Nádasdy Boldizsárné [1]). Második nejétől báró Bossány Judittól lett Klára Taródy Istvánné [2]). Ádám ága is kihalt. — III. Ferencznek második nejétől Koksay Évától csak leányai lettek, ugymint: Zsófia, Splényi László tábornagy neje, Mária Anna mint báró Zay András jegyese halt meg [3]). És Katalin Splényi Gábor tábornok neje. Igy III. Ferencz férfi-ága is elenyészett.

7) I. Péter birta Nagy-Tapolcsányt, neje b. Hölgyi Anna Hölgyi Gáspár leánya volt, kitől csak egy leánya maradt: Mária Terézia [4]) 1. gr. Erdődy Józsefné, 2. gr. Csáky jegyese lőn, de egybekelés előtt meghalt [5]).

8) I. Pál, kinek neje divékujfalusi Ujfalussy Jánosnak leánya Éva volt, három leányt és egy fiut nemzett. Leányai Erzsébet, 1. báró Ujfalussy Pálné, 2. gróf Forgách Ignáczné. — Éva Kis-Mártonban Ágoston-rendi apácza. Julianna gróf Breüner Antalné; és fia Imre, ki a most is virágzó Trencsén megyei beczkói ág törzse lévén, alább emlitetik, és a III. táblázaton maradékaival együtt látható.

9) II. György, ennek fia volt III. György, ki nejével divékujfalusi gróf Ujfalussy Klárával a mostanig lenyuló korosi vagyis nyitrai, ugy a bodoki és karancsberényi ágat alapitá, s kitől a IV. táblázatot kezdjük el.

---

[1]) Gróf Nádasdy Boldizsárt csak Bel id. h. említi.

[2]) Csak Geneal. auth. id. h. emlittetik Taródy István.

[3]) Bel id. h. — A geneal. authen. tábláján báró Zapf olvastatik.

[4]) és [5]) Bel id. h. Lehoczky e Pétert grófnak irja. Leányát Terézt a Geneal. auth. táblája Pál leányának teszi.

Most lássuk egy tekintettel az eddig ismertetteket a

II. táblán:

- I. Ferencz (Köbölkuthi Erzse), kik az I. táblán.
  - II. András 1550. (1. Teszéri Margit, 2. Onori Kata).
    - Pál 1555. †
    - Benedek 1552. †
    - Boldizsár † (Apponyi Kata)
    - II-ik nejétől
      - Zsigmond †
      - Erzse (Pelérdy Péter)
      - II. Ferencz 1608–1636. (1. Marsovszky Kata. 2. Ujfalussy Dora).
        - Zsófia (Boronkay Ján.)
        - Zsigmond †
        - III. András (Ocskay Anna).
          - Kata (Csuzy Péter)
          - Jusztina (1. Révay György, 2. Palugyay Márton).
          - Zsuzsa (Rudnay Györgyné).
        - Borbála (gr Eszterházy Ján.)
        - József †
        - Klára, apácza
        - Erzse (gr. Zichy Mikl.)
        - I. György 1642. báró (1. Keresztury Zsu. 2. Eszterházy Zsófia)
          - Kata (Sándor Ján.)
          - Julianna.
          - Zsuzsa (Pogrányi Fer.)
          - Mária (Palugyai János)
          - Tamás, elesett Érsekujvárnál.
          - III Ferencz (1. Sennyey Erzse. (2. Koksay Éva).
            - Ádám (1. Koháry Zsófia. 2. báró Bossány Judit.)
              - Mária Anna (báró Andrássy György).
              - Erzse (1. gróf Eszterházy Ádám. 2. Nádasdy Bold.)
              - Klára (Taródy Istv.)
            - Zsófia (Splényi László).
            - Mária (b. Zay Andr.)
            - Kata (Splényi Gáb.)
          - I. Péter (b. Hölgyi Anna).
            - Mária Anna (1. Erdődy Józs. 2. Csáky gr. jegyese).
          - I. Pál (Ujfalussy Éva).
            - Erzse (báró Ujfalussy Pálné).
            - Éva, apácza.
            - Julianna (gr. Breüner Antalné).
            - Imre (Zichy Borb.) — Lásd a III. tabl.
          - II. György
            - III. György (gr. Ujfalussy Klára). — Lásd IV. táblán).

E táblán látjuk, hogy I. Györgynek két unokája, ugymint Imre, (I. Pálnak fia), és III. György (II. Györgynek fia), egyszerre két ágon indítja sarjadásnak a családfát. Mindkettő grófságot is szerzett. Lássuk előbb Imre ágát [1]) a

---

[1]) Lehoczky stemm. 49.

III. táblán:

- Gróf Imre (Zichy Borbála) mint a II. táblán.
  - Gróf II. Zsigmond (Luzsinszky Éva).
    - Thadé †
    - IV. Zsigmond † 1838. (Pongrácz Julianna).
      - Nep. János sz. 1794. (Erkeseröi Andrássy Teréz).
        - Leo, szül. 1829. jan. 29.
        - Gizella, sz. 1830. máj. 2. (Adamóczi Ambró Mór.)
        - Janka, sz. 1834. april 24. (b. Reviczky Alfredné).
      - Antal, szül. 1795. vág-ujhelyi prépost.
      - Alajos, sz. 1799. cs. k. kam.

Imre ezen trencséni vagy beczkóinak nevezett ágnak törzsöke grófi rangra emeltetett. Nejétől Zichy Borbálától született fia Zsigmond fentartá ez ágat egész mostanig. A családfa végén Nep. János áll, született 1794-ki april 14-kén, cs. kir. kamarás, nőül vette 1823-ki február 12-kén erkeserői Andrássy Terézt (született 1800. nov. 19.), kitől gyermekeit a táblázat mutatja.

Testvérei: Antal, vág-ujhelyi prépost, szül. 1797-ki sept. 24. és Alajos, cs. kir. kamarás, született 1799-ki márczius 9-kén.

A másik ágazat, mellyet III. György indít le, bokrosabb a fölebbinél, ezt mutatja a következő

IV. tábla.

- III. György (gr. Ujfalussy Klára). Lásd a II. táblán.
  - II. Tamás Zemplin főisp. (1. gróf Barkóczy Teréz, 2. gróf Herberstein Mária).
    - Anna Maria (gr. Csáky Ant.)
    - IV. Zsigmond
    - V. Ferencz (b. Altman Magd.)
      - VI. Ferencz † 1847.
        - Lajos cs. kam.
        - Erzsébet szül. 1796. (báró Orczy Györgyné).
      - II. Gábor
      - Bálint
    - Kata (báró Viczay Józsefné).
    - III. Tamás (gr. Haller N.)
      - IV. György.
    - Mihály †
    - Teréz
    - I. Gábor †
    - Borbála
    - IV. László
    - V. András † 1816. (gr. Batthány Sidonia).
      - Miklós
        - VII. Ferencz, sz. 1817. (b. Orczy Ágnes).
        - Augusta.
        - Sidonia (gr. Degenfeld-Schönburgné).
        - Luiza.

III. György ki a tulsó lapon; még Ujfalussy Klárával:
- IV. Ferencz, elesett Landaunál 1710. jul. 11.
- Judit (b. Zay Andrásné.
- IV. András { János, budai kanonok.
- III. Zsigmond, pécsi püspök.
- IV. György (gr. Hochburg Anna Maria).
- Éva.
- Bora (gr. Eszterházy Ján.)
- III. László †
- József.
- Klára, apácza.
- Erzse (gr. Zichy Miklósné).

III. György, cs. kir. tanácsos, szintén gréfi rangra emeltetett 1700-ban [1]. Számos gyermekei közül

II. Tamás alsóbb iskoláit és a bölcsészetet Nagyszombatban, a törvényt Bécsben, és Hollandiában Utrecthben tanulta. Hivatalos pályáján Zemplin megye főispánjává, a hétszemélyes tábla ülnökévé, cs. kir. kamarás és val. belső titkos tanácsos lőn. Az 1739-ki mirigy uralkodása korában a Tiszán inneni kerület korm. biztosa volt. A morva határszéli kérdések eligazitására kir. biztosul volt küldve. Meghalt 1747-ki junius 3-kán, kora 58-dik évében [2]) Első neje Szalai gróf Barkóczy Terézia gyermekszülés után 1738-ki sept. 20-kán, kora 43-dik évében [3]) meghalván, másodszor elvette nőül gróf Herberstein Mária Teréziát. Gyermekei — kik a nemzékrenden láthatók — első nejétől születtek. Már előbb neje volt Károlyi Éva is, és ez volt anyja fiának V. Ferencznek [4]).

IV. Ferencz katonai pályán szolgálván, Landaunál 1710-ki julius 11-kén vitézül elesett.

III. Zsigmond pappá lett, és III. Károly által poroszlói bold. asszony apátjává neveztetett ki, 1718-ban Romából, hol doctoratust nyert, visszajövén, 1719 ben esztergomi kanonokká, 1722-ben az akkori primás a latere kanonokává, 1734-ben helytartói tanácsossá, később malliai czimz. püspökké, a primás érsek helyettesévé, valamint a pécsi

---

[1]) Lehoczky Stemm. I. 167.

[2]) Fölötte mondott halotti beszéd „Szorgalmatos Abner" czim alatt, nyomt. Nagyszombatban 1747. — Ott a 37. lapon halála évszáma sajtóhibából áll 1737-re téve, a végső lapon ki van igazitva 1747-re.

[3]) Gr. Barkóczy Terézia fölött halotti beszéd Stimulus Mortis czím alatt nyom. Pozsonyban 1738.

[4]) L. gr. Berényi Ferencz felett mondott halotti beszédet (Oratio funebris) Géczy Andrástól.

püspökség, Baranya és Tolna megyei főispánság helyettesévé is kineveztetett; végre pedig (1740-ben) pécsi püspökké, és a nevezett megyék főispánjává, és val. belső titkos tanácsossá neveztetett ki [1]).

IV. András nak fia János szintén papi pályára szentelte magát, és budai kanonok volt.

IV. Györgynek gróf Hochberg Anna Máriától gyermekei nem maradtak.

II. Tamásnak a táblázaton látható gyermekei közül V. Ferencz (született 1721-ki jun. 1-jén) ügyes tanult ember volt. Az anyai magyar nyelven fölül tudott németül, francziául, olaszul, oláhul, latinul és illyrül. Volt Konstantinápolyban a török követtel, mint katona részt vett az 1741- és 1744-ki táborozásokban III. Tamás és Gábor testvéreivel. Meghalt 1775. aug. 5-kén. Eltemettetett a laszkári kastélyban [2]). Neje báró Altman Magdolna volt [3]). Gyermekei II. Gábor Ugocsa megye főispánja [4]), Bálint és VI Ferencz, ki 1847-ben halt meg. Ezen utóbbinak gyermekei Lajos, cs. kir. kamarás, és Erzsébet, szül. 1796. nov. 17-kén. Csillagker. hölgy, és 1814-ki oct. 15-ke óta báró Orczy György, cs. kir. kamarás neje.

III. Tamás (II. Tamás fia) 1742-ben Erzsébet császárné apródа, Haller gróf nejétől nemzé IV. Györgyöt.

V. András a porosz háborúból sebekkel tért haza. Meghalt Bodok várában 1816-ki sept. 3-kán, kora 85-dik évében [5]). Gr. Batthyán Szidonia nejétől fia Miklós, cs. kir. kamarás. 1853-ki sept. 11-kén halt meg. Gyermekei: a) VII. Ferencz, született 1817-ben, 1855-ki junius 9-kén, nőül vette báró Orczy Ágnest, ki született 1826-ki april 14-kén b) Auguszta; c) Szidonia, 1839-ki jul. 23-kán neje lett gróf Degenfeld-Schönburg Adolf, cs. kir. kamarás, és kapitánynak· d) Luiza.

---

[1]) Mocsáry id. h. 171.

[2]) Oratio funebris gróf Berényi Ferencz fölött Géczy Andrástól.

[3]) Geneal. Authen. Cod. Ms. 207. tom. II. nejeül b. Révay N. tétetik.

[4]) Mocsáry id. h.

[5]) U. ott.

Czimere a családnak, mit 1431-ben nyert [1]), arany mezőben egy koronán ülő mókus, fölötte csillag, a vért sisakjának koronáján ugyanaz. Erre vonatkozó családi jelszava: „Quo non ascendam."

Berenyi család. Belőle Berenyi Sándor [2]) egri kanonok, és hajdan ott bölcsészeti tanár, 1760-ban bölcsészeti munkát irt.

Béres család. Béres György czimeres nemes levelet kapott III. Károly királytól [3]). Czimere zöld mezőben fehér lovon vörös ruhás bajnok, kivont karddal. A sisak koronáján vörös ruhás kar kivont kardot markol. Foszladék jobbról vörös-fehér, balról sárga-kék. — Zemplin megyében az armalista családok sorában említi Szirmay.

Béres család. (Göröcsfalvi). Csikszéki székely család, ma elesve. Primipilatis levelet kap Béres Balás [4]) 1591-ben több családdal Báthory Zsigmond fejedelemtől.

Berethy család. Zemplin megyében az armalisták között áll Szirmay szerint.

Beretvás család. Lakhelye Pest, Csongrád vármegye. Beretvás Ferencz 1847-ben a Miklós nevü 9. sz. huszároknál kapitány [5]).

Berger család. (Pleyssei, báró). Az országos schematismusok a nemzeti bárók sorában említik, különben eredete előttem ismeretlen. Ugy látszik — legalább nálunk — feje a családnak pleyssei b. Berger nep. János több katonai rendek tulajdonosa, altábornagy, ki 1848-ban

[1]) Lehoczky és Bel id. h. — Adami scut. gentil. tom. I.

[2]) Horányi Mem. Hung. I. 278.

[3]) Collect. herald. Nro. 484.

[4]) A nemes székely nemzet constitutiója és privilegiuma. Pest, 1818. 101. lapon.

[5]) A nagykőrösi krónika 134. lapja szerint Borotvás János és István 1758-ban ott tanácsbeliek.

Arad vára cs. kir. főparancsnoka volt, mig azt 1849-ben a fölkelőknek átadá.

Berhelyi család. (Tólcsvai). Zemplin megyei Nagy-Tólcsva helységben (1803.) és Pichnyén birtokos [1].

Beriszló család. (Graboriai). Horvátországi család, melly a XV. század végén, és a következőnek elején, ugyszólván tömegesen lépett föl, ugyanis egyszerre a családnak öt tagját látjuk jelentékeny polczon állani. Beriszló Bertalan 1496-ban a rhodusi szent János lovagrend vitéze és auranai perjel, kegyetlen, ragadozó és nyughatlan ember — mint irja Istvánfi [2], ki azt is irja róla, hogy tetteiért bőrzsákba varva, a Dunába fojtatott, (vagy Bonfin szerint Temesvárra vitetvén, ott örökös fogságba tétetett), de Budai szerint (I. 376.) később is élt, és az 1505-ki rákosi országgyülésen is jelen volt [3].

Beriszló János Ráczország despotája szintén jelen volt az 1505-ki országgyülésen [4].

Beriszló István 1526-ban szintén Ráczország despotája [5].

Beriszló Péter (1508.) fejérvári prépost, majd veszprémi püspök, 1512-ben Illyria bánjává tétetett, auranai perjel is volt, a törököt több izben megverte, de végre 1521-ben maga is a törökök által megöletett [6].

Berkes család. Czimere kék mezőben két szemközt álló oroszlán zöld ágat tartva, a paizs fölötti sisak koronájából szintén oroszlán emelkedik föl, ragadozásra kinyujtott első lábakkal [7].

Az utolsó — kiben e család kihalt — Berkes András volt, előbb váczi plébános, 1701-dik évtől pedig váczi nagyprépost, heracli czimzetes püspök, és a hétszemélyes tábla ülnöke, Althán Mihály Frigyes és az előbbi püspököknek káptalani főhelyettese, a nevezett püspöknek kilencz évig teljes meghatalmazottja, jeles tanult és clas-

[1] Szirmay C. Zemplin not. topogr. 106., 155., 395. l.
[2] Istvánfi Historia R. Hung. 1685-ki kiad. 27. 28. l.
[3] Kovachich G. M. Comitia apud Hung. 266—268.
[4] U. ott.
[5] Engel: Monumenta Ung. 227. l.
[6] Istvánffy az 1521-ki évre. — Rattkay memor. Banor. 1652. kiad. 117.
[7] 1710-ben kelt levelére nyomott pecséte szerint.

sicus müveltségü [1]), és az egyház dolgaiban fáradhatlan buzgalmu főpap, ki a püspöki megye isméti helyreállitásában Dvornikovics, Kollonics és Althan püspökökkel a legdúsabb sikerrel közreműködött. Meghalt 1729-ki márczius 29-kén [2]). Leánytestvére Berkes Anna Gelle Mihálynál volt férjnél, kitől született Gelle Ferencz és János sat.

Berky család. Már a XVI. század közepén találunk emlékezetére. 1542-ben Berki Borbálát nyényei Luka Benedek özvegyét Bósváry Kata Varsay János özvegye [3]) eltiltja kőkeszi része átruházásától. — 1597-ben Berky Gáspár a Nógrád megyei fölkelési nemességnél a gyalogság kapitányául 16 forint havi dijjal, és szolgájanak 3 forinttal megválasztatik [4]). 1674-ben élt Nógrád vármegyében Berky Miklós [5]), ennek neje Komeathy Borbála (Komeathy Ábrahám leánya), kitől két leánya maradt, ugymint: Berky Borbála 1. Soós Pálné, 2. Makonyi Andrásné; és Berky Zsófia 1. Rafanidesz Imréné, 2. Vachott Ádámné [6]), mindkettőnek ivadéka Szontagh, Veres, Básthy, Tornyos sat. nevekben az osztatlan Földváry nemzetség tagjai.

Berlechich család. Megnemesítetett Berlechich Tamás 1716-ban III. Károly király által. Czimere vörös mezőben kék ruhába öltözött kar, melly kardot tart. A vért fölötti sisak koronájából grif nyulik ki, szintén kardot villogtatva. Foszladék jobbról ezüst-vörös, balról arany-kék.

Bernácsky család. Bernácsky József 1790-ben nemesítetett meg [7]). Czimere négy részre oszlik. Az 1 és 4. fehér mezőben egy élőfa áll, alatta két oldalról két madár feltartott fejjel. A 2. és 3. vörös me-

---

[1]) Deserici Jos. Innoc. „Historia Episc. Dioec. et Civitatis Vaciensis" 213. lap, hol ez van irva róla a **b)** alatti jegyzetben: „Usus ac fruitus sum (ugymond Deserici) benevoleutia optimi Antistitis anno huius saeculi XXI. tum iam et praepositi et Cardinalis Friderici Com. ab Althan, sufraganei, vicariique generalis. Profecto mirabar ex tempore fudisse metra, et integras Virgilii, Ovidiique paginas recitavisse sexagenarium. Postmodum senatui septemvirium curiae regiae accensus fuit." — Jelen volt a hires Onodi gyülésen is, hol a Turócz vármegyei követeknek agyonvagdalások alkalmával Rákóczy háta mögé vonult, mire Rákóczy igy biztatá: „Ne félj édes papom." — U. ott 221., 232., 236. l.

[2]) U. ott 239. l.

[3]) Sz. Benedeki Conv. Fasc. 45. Nro. 37.

[4]) Prothocol. C. Neogr. anni 1597. 11. lap. — Berky Ferencz 1525-ben Krakóban tanuló volt. (L. Bursa Cracoviens. 39. l.

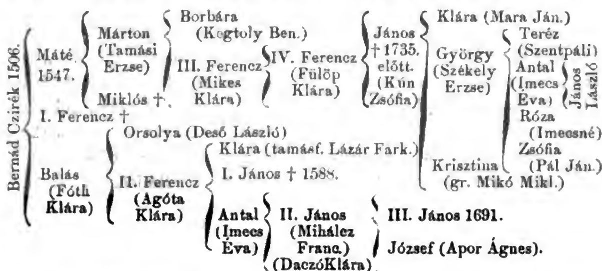
[5]) Balassa Ádám hozzá irt levele nálam eredetben.

[6]) A kir. Curia előtt folyt perbeli hitel. genealog.

[7]) Adami: Scuta gentil. tom. I.

zőben arany oroszlán van. A sisak fölötti oroszlán zöld lombot tart. Foszladék ezüst-zöld, és a másik oldalról arany-vörös.

Bernáld család. (Alsó-Csernátoni). Erdélyben Háromszékben jómódu székely család. Hajdan Czirék vagy Czirjék volt neve. 1506-ban Bernáld (= Bernád) Dömeny Czirjék és Balás Czirjék jelen voltak az agyagfalvi gyülésen [1]). A Bernáld (Bernád) leányoknak Bernáld György ellen folyt perükben 1765-ben kelt itéletben Czirjék, másképp sepsi Balás, és Czirjék másképp kézdi Bernád mint testvérek említetnek. Ezen Balás Czirjéktől így jő le a nemzékrend [2]):

A család tehetős voltát mutatja az, hogy már 1619-ben Ferencz (a Máté ágán) Alsó-Csernátonban 28 jobbágygyal birt, mi a székely földön sok [3]). Balás az 1551-ki jul. 20-kán tartott országgyülésen a marosvásárhelyi könnyü lovasság mellé rendeltetett tanács-urnak a székelyek részéről [4]). Egyébiránt örökösödési perben kelt itélet-levél szerint ezen Balás mező-madarasi Bernáldnak neveztetik [5]), melly szerint a Máté ága az alsó-csernátoni, Balás ága pedig a mező-madarasi Bernáld család alapitója volna. Ez utóbbi ágról külön czikk szóland.

Ferencz (ugy látszik a II-ik) a szebeni gyülésben 1612-ben megbélyegeztetik, de Bethlen Gábortól kegyelmet kap [6]). III. János

[1]) Kállay: Székely nemz. 233. És székely nemz. constit. 156. l.
[2]) Kőváry közlése szerint Erdély nevezetesb családai 36. l. És lásd e nemzékrend elejét igazolva perben. Székely nemz. constit. 149. s köv. l.
[3]) U. ott.
[4]) Kállay id. h. 233.
[5]) Székely nemz. constitut. 157. l.
[6]) Bőjthy Gásp. Kállaynál id. h.

eleinte Tököly hive, azután tőle 1691-ben Oláhországból többedmagával haza szökött [1].

A nemzékrendi táblázaton a legutóbbi nemzedék nincs közölve.

Bernáld család. (Mező-Madarasi). Maros-széki székely család, melly még Báthory Zsigmondnak egy 1597-ben a fiscus és Bernáld örökösök között lefolyt perben kelt itélet-levelében [2] félnemes-nek (agilis) neveztetik [3]. Ezen itélet-levél szerint e nemzékrend áll:

Szent Annai Tóth István	Tóth Ferencz	Tóth Klára mező-madarasi Bernáld Balásné	Bernáld Ferencz	Klára (sz.-tamásfalvi Lázár Farkasné) 1597.
				János †

Mint látjuk, a Bernáld izek itt teljesen egyeznek az előbb közlött alsó-csernátoni Bernáld család nemzékrendén Balás ágával, és nem hagynak kétkedni a két család egy törzsökbőli származásáról. A fölebbi per tárgyára visszatérve, a fiscus a magvaszakadt János részét, melly eredetileg szent annai Tóth István után anyai ágról háromlott a családra, akará elperelni Bernáld Klárától Lázár Farkasnétól, a perbe beavaták magokat a Tóth örökösök is

Bernáth család. (Bernáthfalvi) Abauj vármegyei Bernáth helységből eredt, és kiterjedt vagy birtokossá vált az ujabb időkig Abauj, Bereg, Bihar, Borsod, Heves, Nyitra, Pest, Szabolcs, Szathmár, Ung, Vas, Zemplin, Zala vármegyékben [4]. Csupán Zemplin megyében (1803-ban) birtokos a család Zombor mezőváros, Barancs, Dávid-vágás, Gercsély, Kelecsény, Lasztócz, Pelejte, Puczák, Szilvás-Ujfalu, Sterkócz, Sztankócz és Szűrnyeg helységekben és pusztákban [5].

A XVI. század elején két rokon élt a családból, ugymint bernáthfalvi Bernáth András és Ferencz, kik által a család ekkor két fő ágra szakadt. (Ferencz ágazatáról alább). Andrásnak négy gyermeke volt, ugymint: bernáthfalvi Bernáth Bereczk (Briccius) János, István és Lukács, kik mint régi nemes családból származottak I. Ferdinand királytól nemesség-ujitási czimen 1563-ki oct. 3-kán Pozsony várában kelt levelet kapnak nemességükről, és Bernáth-

---

[1]) Cserey Kővárynál id. h.

[2]) Székely nemz. constitut. 67. l.

[3]) Legalább Magyarországon az agilis czim csak anyai részről nemes származást jelöl.

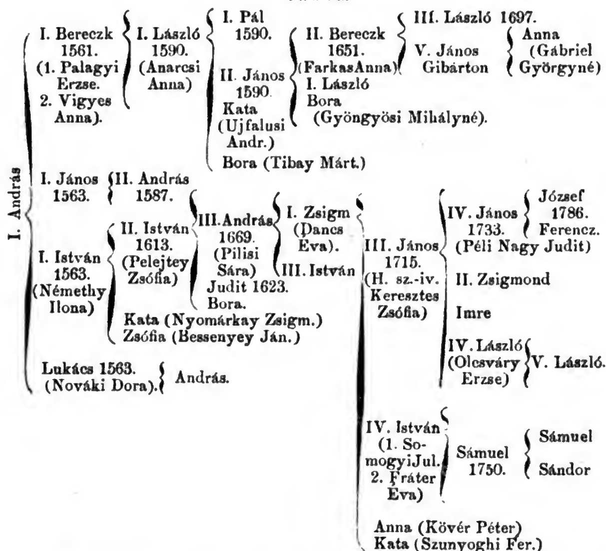
[4]) Fényes Magyarország geographiája 6 kötetben; az illető megyék leirásánál.

[5]) Szirmay Cott. Zempl. not. topogr. 158. sat. lapjain.

falvi ősi birtokukról uj adományképen [1]). Czimerük e szerint egy emberi jobb láb vörös csizmában és nadrágban, térden felül sebbel, mellyen keresztül egy meztelen kard van átütve. Ez a család ősi czimere, mint az alább közlendő czimer vértnek 3-dik mezejében is e képlet látható.

Andrásnak említett négy fiaitól igy folyik le a nemzékrend [2]):

I. tábla.

Mint látjuk, I. János és Lukács ága fiaikban kihal. I. Bereczknek két neje volt, 1. Palagyi Erzse, 2. Vigyes Anna. Fia lett I. László, ki Anarcsi Annával két fiat, két leányt nemze. Egyik fia II. János ismét csak egy ágazat fentartó fiat II. Bereczket nemzett, kinek unokájában Annában ez ágazat elenyészett.

I. István (a négy testvérek egyike lőn maig a család fentartója). Ennek kis unokája I. Zsigmond Dancs Évával két fiut és két leányt nemzett.

[1]) U. ott. 237. l.

[2]) Wagner Mss. tom. LXX.

III. János (I. Zsigmond fia) 1706-ban mint Zemplin megye követe járt Rákóczynál [1]). Neje Homok szent-iványi Keresztes Zsófia, ettől gyermekei IV. János (1733.) az ágostai evang. egyházkerület főgondnoka volt. Ez épiteté 1764-ben Zemplin megyében a kasuhi kastélyt. Péli Nagy Judittól született két fia mult század végén magasra vitte a család nevét. József udv. tanácsos és a hétszemélyes tábla ülnöke volt. (1787—1803.) Ferencz Zemplin megyének másod alispánja [2]). (1785—1790).

IV. László (szintén III. János fia) Olcsváry Erzsével nemzé V. Lászlót, ki Zemplin megyének (1790-ben) főjegyzője volt [3]).

A legujabb időben Bernáth Zsigmond mint Ungh vármegyének többszöri (1825—1848.) követe volt ismeretes.

A családnak másik ágát, mint már emlitém, Bernáth Ferencz (a XVI. század elején) alapitá. Neje Lánczy Magdolnától [4]) következőleg nyult le ágazata egészen kihalásaig:

II. tábla.

- **Ferencz (Lánczy Magdolna)**
  - **Ferencz 1563.**
  - **Bernát 1507—1552. (1. Jenei Anna 2. Tetétleni Anna).**
    - **István 1587. (Bika Anna)**
      - **Borbála 1626.**
      - **Kata (Lévai Nagy János).**
    - **Farkas.**
    - **György 1587. (Bokry Anna)**
      - **István 1597.**
      - **Zsófia.**
    - **Zsófia (Földváry Mihályné).**
    - **Borbála.**
  - **Gábor (Boglyos Dorottya) kitől**
    - **Farkas**
    - **Péter**
    - **Erzse (Zele Jánosné 1580.)**
    - **Zsófia (Tomory Mih.) 1580.**
    - **Margit.**
  - **Margit (Ispán Ambrusné).**
  - **Dora (Csány András Deákné).**

Ferencznek gyermekei közül Bernát volt a legjelesb, ez Nógrád megyei Buják vára várnagya volt, és mint illyen 1537-ben Pa

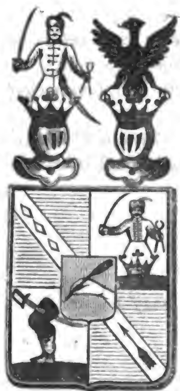
[1]) Szirmay C. Zemplin, not. hist. 290. l.

[2]) U. ott. 324. 326. l.

[3]) U. ott. 331. l.

[4]) Wagner Mss. Tom. LXX. — Kövesdy: Processus Fam. Földváry contra Prepos. de Jászó. Pestini 1785. Ferenczet Péternek nevezi.

lóczy magvaszakadtán kapta Szapolyaitól adományban szűcsi helységet [1]), és azt utánna vejének Földváry Mihálynak ivadéka a többféle családból álló osztatlan Földváry nemzetség birta, mig felét egyik Földváry a nemzetségtől ajándokba kapta. Élt még Bernáth 1552-ben is. Neje kettő volt; az első Jenei Anna, (kivel Tisza Jenőt), és a második Tetétleni Anna [2]), (kivel a tetétleni pusztát kapta. Férfi-ágon unokáiban halt ki, leány-ágon a Földváry osztatlan nemzetségben áll fen.

Czimere a családnak, mint itt látható, és mellyet a család ugy látszik az ujabb időben megbővitetett, ez: a vért a jobboldali szegletből a baloldali szegletig nyuló szalag vagy gerendát mutat, mellynek felső részében három zöld koczka, alsó részében pedig vörös nyil szemlélhető. Ezenkivül a vért négy udvarra és egy közép paizsra oszlik. Az első és negyedik udvar, mellyeken az emlitett gerenda végig nyulik, kékszinü. A második udvar ezüst, és ebben zöld halmon nyugvó koronából vörösbe öltözött bajnok emelkedik ki, jobbjában meztelen kardot, baljában harapófogót tartva. A harmadik ezüst udvarban az ősi czimer a vörös csizmás és nadrágos jobb láb meztelen karddal átütve látható. A sziv-vért arany udvarában egy emberi kar irótollat tart. A paizson két nyitott koronás sisak van. A jobboldalin a paizsbeli vitéz karddal és harapó-vassal emelkedik ki. A baloldalin fekete egyfejü sas kiterjesztett szárnyakkal kiöltött nyelvvel tünik föl. Foszladék jobbról aranykék, balról ezüst-vörös.

Bernáthfy család. (Olovaczi, báró). Az ujabb időben (e század elején) lépett a bárók közé, ugy látszik Antal és Józsefben, kik 1812-ben a Ludoviceumra 1000 forintot ajándékozták [3]). József bölcsészeti és egyházi jogtudor, előbb (1815.) a kalocsai érseki megyében kanonok, bácsi főesperes, hittani tanár sat. Később (már 1825-ben) nagyváradi kanonok. A család előnevét Olovaczról irja.

Bernolák család. (Szlaniczki). Árva megyei nemes család. A tudományosság terén feltünt e családból Bernolák Antal, ki szin-

[1]) Földváry osztatlan nztség levéltárából.
[2]) Wagner ms. tom. LXX.
[3]) L. az 1827-ki XVIII. törv. cz.

tén Árva megyéből eredt; pappá lévén, előbb cseklészi (1792.) utóbb (1809.) érsekujvári plébános és alesperes. Nyelvészeti értekezést (1787.) és tót nyelvtant adott ki [1]. E család egy ága — nagyon elesve — Nógrád vármegyében Diós Jenőn él.

Bernrieder család. Külföldi származás, József vétetett be honfiusitás által az 1827-ki országgyülésen [2]. Birtokos a család Tolna vármegyében.

Bersenyi család. (Egyházas nagy-berzsenyi). Somogy megyei birtokos nemes család, beházasodás utján birtokos Vas megyében is. Ismertté tevé e nevet Bersenyi Dániel a költő, született kemenesallyi Hetyén 1776-ki május 7-kén. Több vármegye táblabirája, és a m. tudós társ. tagja volt. Meghalt 1836-ki febr. 24-kén Miklán ősi birtokán [3]. Neje Dukai Takács Malvina volt, a költő Dukai Takács Évának nővére. Szülőit és gyermekeit mutatja e kis nemzékrend :

Lajos, ügyvéd (Thulmon Rozalia)	Dániel 1776—1836. a költő. (D. Takács Malvina)	Lidia (nagy-alásonyi Barcza Károly táblabiró neje 1843.)
		Farkas.
		Antal.
		László.

E családnevet ujabb időben irják Berzsenyi-nek is.

Bersényi család. Az előbbitől külön családnak látszik azon nemes Bersényi ág, mellyből Demeter az egri megyében Eger vári szent Péter prépostja volt, és 1708-ban Bártfán latinul egy jogi értekezést nyomatott [4].

Berta család. Zemplin megyei armalista család Szirmay szerint.

Bertalan család. Zala vármegyében székel.

Bertalanffy család. Sopron vármegyei nemes család, mellyből Pál szül. Pulyán [5] 1806-ki január 25-kén. Jesuita lőn 1725-ben. Meghalt 1763-ki január 15-kén Komáromban, hol a középtanoda igazgatója volt. Több munkát nyomatott magyar nyelven [6].

Illynevü nemes család jelenleg is van Nyitra vármegyében.

---

[1]) Horányi nov. mem. 441.

[2]) XLII. törv. cz. 16. §.

[3]) L. „Összes müvei" kiadását Döbrentey Gábortól.

[4]) Horányi Nova Mem. 444. l.

[5]) U. ott. 445. A magyar irók életrajz gyüjt. 49. lap. szerint Csávon született.

[6]) Az idézett helyeken munkái elésoroltatnak.

Bertha család. (Felső-Őri). Vas vármegyében a Pinkava patak mellett fekszik Alsó- és Felső-Eőr helység, mellynek lakosai már a XIII. században őrök (határőrök) voltak, és I. Károly király 1327-ki oklevelében ő r n a g y s á g n a k neveztetnek. Az iker helység a németség közepén egy magyar szigetet képez, körül lévén véve német lakosu falvakkal, reform. hitvallásukra nézve is a vidéktől különböznek. E két helységre Rudolf király 1582-ki febr. 18-kán hatvannégy külön nevü nemes családnak ad adománylevelet, mellyek között a B e r t h a család is emlitetik. E családok nevei legtöbbnyire keresztnevekből állanak, mint A n d o r k o (András), Bertók, Kázmér, Alberth, Kelemen, Adorján, Benkő, Orbán, Ádám, Finta, Bertha, Filep, Páll, Fábián, Gáll, Imre, Thisba, Gerőcz, Gángol Simon, Miklós, Steft (István), Farkas, Pongrácz, Balás, Bartholomei, Folta [1]).

A Bertha családnak Vas megyében maradt ágából I g n á c z másod alispán volt, A n t a l pedig előbb aljegyző (1833-ban), utóbb (1839-ben) országgyülési követ volt.

Egyik ágnak leszármazása a mult század elejétől imez:

Fülöp 1733.	Mihály	József született Felső-Őrben.	Sándor szül. 1796. (Baloghy Mária).	Erzse (Gőcze Bert. 1857.) Nina. Sándor.

E nemzékrend törzse F ü l ö p Vas vármegyében az 1733-ki nemesi vizsgálatkor produkált. Fia M i h á l y Felső-Eőrben birtokolt, mit ennek fia J ó z s e f zálogba adván, Komárom vármegyébe költözött, és e megyében született fia S á n d o r Ete helységben 1796-ban, a ki iskolái bevégeztével az ügyvédi vizsgálatot letévén, Pestre telepedett meg, és a magyar akademia ügyvéde, és lev. tagja lőn. Az 1825-ki országgyülésen jelen lévén, azt részletesen leirta; az 1830-ki országgyülésről pedig „o r s z á g g y ü l é s i t á r c z á t“ adott ki 1843-ban. Az $183^2/_6$-ki országgyülésen a kerületi naplót szerkeszté sat. Vas vármegyétől nemességéről 1833-ki nov. 4-kén bizonyitványt vévén ki, azt 1834-ki márczius 22-kén Pest, 1835-ki aug. 26-kán pedig Nógrád vármegyében hirdetteté ki [2]). Nehány év előtt elhalt nejétől Baloghy Máriától élő gyermekeit a nemzékrend mutatja.

---

[1]) A vasvári kápt. 1610-ben (in festo transfigurationis Dni) kelt átiratából. L. Nógrád várm. 1839. Jegyzőkönyv. 1101. sz. alatt Pongrácz Mihály nemesi bizonyitványában is.

[2]) Nógrád várm. 1835-dik évi jegyzőkönyv 1435. sz. a.

Czimere a család az itt látható metszvény szerint kék mezőben hadi férfiu kivont karddal, fölötte csillag ragyog; a vért sisakja fölött pedig pánczélos kar szinte kardot villogtat.

Berthóthy család. (Berthóti) E Sáros vármegyei család, mint már e munka I. kötete 232. lapján a gágyi Báthory családczikkben érintve, és a nemzékrenden kimutatva áll, szintén az Aba nemzetségből (genus) eredett, t. i. Péter (C. Petrus dictus Pethewcz de genere Aba) ispánnak fiától Pétertől Szalánez vára urától nemzett unokája Mihály volt a Berthóthyak őse [1]. A Gömör, Sáros, Szabolcs, Zemplin vármegyékbe kiterjedt család teljes családfáját adatok hiányában nem adhatván, csak nehány a történelemben ismertebb tagjairól tehetek emlitést.

Berthóthy Szaniszló 1504–1522. Sáros megyei alispán [2], és Sáros vára kapitánya 1526-ban [3]. Márton 1542-ben szintén ott alispán, 1547-ben pedig követ [4]. János 1600-ban alispán [5]. Berthóthy Borbála 1599-ben Korláth Kristóf özvegye [6]. Gábor 1680-ban Szepes vármegyei alispán [7]. Ez, vagy másik Gábor tesz jelentést Zemplin vármegyének 1704-ben, hogy Rákóczy Heiszter seregein győzelmet aratott [8]. — Ferencz 1707-ben Rákóczynak felső-magyarországi vezénylő tábornoka, és ennek nevében 1708-ban fölhivja Zemplin vármegyét a fölkelésre [9].

---

[1]) Wagner Mss. Tabellae gen. tab. I. későbbi kéz e szavakat irta a családfán ezen Mihály neve mellé: „Horum (t. i Berthóthyorum) totum ferme Archivum est in collectione Nic. Jankovich, inter cimelia Diplomatum repositum.'

[2]) Lehoczky R. Hung. stat. et ordines.

[3]) Wagner: Diplom Sáros.

[4]) Lehoczky id. h.

[5]) U. ott.

[6]) Prothocol. C. Neograd. anni 1599.

[7]) Lehoczky u. ott.

[8]) Szirmay C. Zemplin, not. hist. 287. l.

[9]) U. ott. 290., 292, 299. l.

Czimere a családnak — mint a legutóbb említett Ferencznek pecsétéről vétetett: a paizsnak (valószinüleg kék) mezejében korcnán kiterjesztett szárnyakkal álló egyfejü sas, ugyanaz a sisak koronáján is.

Zemplin megyében birtokos a család (1803-ban) Szacsúr és Sókút helységben [1]).

Bertók család. (Felső-Őri) Egyike azon nemes családoknál, mellyek Rudolf királytól 1582-ben Vas megyei Felső- és Alsó-Őr helységre adományt kaptak. (Lásd Bertha család).

Bertók család. Ujabb időben nemesítetett meg. Bertók László 1790-ben szerezte az armalist illy czimerrel: fehér mezőben zöld tér fölött vörös mezbe sárga csizmába öltözött bajnok áll, kivont karddal, mellynek hegyén törökfej vérzik. A sisak koronáján vörös ruhás kar nyugszik, hasonlóan kardhegyén törökfejt mutatva. Foszladék mindkét oldalról ezüst-vörös [2]).

Illynevü nemes család Esztergam vármegye lakosai között számítatik.

Bertram család. Külföldi család, mellyből Bertram Ferencz Vinand 1687-ben nyert magyar indigenatust [3]).

Bervonoszecz család. Mária Terézia által 1763-ban nemesítetett meg Bervonoszecz György Farkas. Czimere ez: a paizs udvarát egy kettős ezüst és vörös színnel koczkázott szelemen (Wappen-Balken) közepén osztja kétfelé, a paizs felső udvara arany, mellyben egyfejü fekete sas emelkedik ki. Az alsó kék udvarban fehérbe öltözött emberi kar, markában kivont kardot szorít; a kard hegye fölött két oldalról két hatszögletes csillag ragyog. Ugyan illyen kar látható a paizs sisakja fölött a koronán nyugodva, két kiterjesztett sas-szárny között. Foszladék jobbról arany-fekete, balról ezüst-kék [4]).

Berzenczei család. Somogy vármegyében 1473 ban birt Ágatha, Berzenczei László özvegye. E Lászlónak atyja György, ennek Loránd volt [5]).

---

[1]) U. az: not. topogr. 334. 336. l.

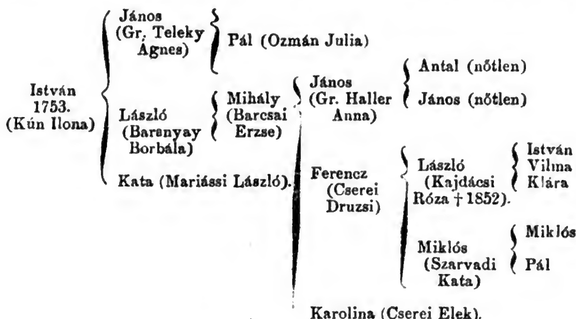
[2]) Adami: Scut. gentil. tom. I.

[3]) XXVIII. törv. cz.

[4]) Collect. herald. Mss. Nro. 28.

[5]) Gr. Teleky Hunyadiak kora XI. 497. XII. 269. 437.

Berzenczei család. (Görgény szent-imrei). Erdélyi család, lakhelyök Marosvásárhely vidéke. Berzenczei István 1733—44 közt királybiróságot, egyéb tagjai közhivatalokat viseltek. E család nevét — ugymond Kőváry [1]) — az utolsó években Berzenczei László és Antal tevék emlékezetessé. Családfájok az alapitó Ferencztől, Mihályon, Lászlón, Istvánon jő le az itt következőleg [2]):

Berzeviczy család. (Berzeviczei, báró és nemes). E jeles nagy, és régi terjedelmes családnak törzse Rutker (Rüdiger, Rudgerus, Rutgerus, Rutkerus Comes) ispán, t. i. vármegyei ispán az előbbi államszerkezet értelmében, mert azon időben, midőn Rutker élt (a XIII. század elején) hazánkban a német grófi rang mint nemességi fokozat egész családokra kiterjesztve ismeretlen volt.

B. Mednyánszky Alajos, ki e család történeteit ékes történelmi tollára méltatá, irja [3]): hogy „százados régi szájról szájra terjesztett hagyomány ezen Rutkert a tiroli havasok jeges bérczeiről a kárpátok közé költözteti, és a kornak és körülményeknek egybehasonlitása nemcsak hitelességet ád, hanem némi valószinüséggel azon tiroli családot is megengedi meghatároznunk, mellyből e Rudgerus Comes származott. Azt tartja t. i. nevezett tudós, hogy Rutker egy személy a meràniai herczegnek Berthold- és Otto-nak okleveleikben

[1]) Erdély nev. családai 36. l.

[2]) U. ott.

[3]) Hormayr u Mednyánszky Taschenbuch für vaterl. Geschichte 1820 Jahrgang.

előforduló Rudigerus de Mátray-val[1]), ki Tirolból épen azon korban tünik el, midőn Gertrud mint II. András király neje a magyar királyi lakba költözik. Mert — ugymond — az Andechsi háznak semmi más tiroli hivatalnoka nem viseli ezen keresztnevet azon korban, csupán Rudigerus de Foreis, kit itt azért sem lehet gondolni, mivel a brixeni püspökség hűbérese volt."

Rutkernak neje, ki Gertrudnak II. András királynénak udvari hölgyei közt állott, szintén külföldi volt, és a nevezett királynéval jött be Magyarországba. Rutker nejének testvére Adolf szepesi prépost, különféle követségekben a római és más udvaroknál érdemeket szerzett magának; és a királyné testvéreinek is Bertold kalocsai érseknek, és a bambergi püspöknek gyakran élete veszélyeztetésével is — mint az oklevél magasztaló szavai állitják — fontos szolgálatokat tett. Jutalmul II. András király Adolfnak és nőtestvérének 1209-ben egy már azelőtt a bambergi püspöknek, és most általa Adolfnak engedett darab földet adományozott[2]) a Szepességben, melly jószág a Poprád vize mellett a kárpát legmagasabb csúcsa tövében fekszik.

E darab föld, mellyre kevéssel később a most is fenálló Nagy-Lomnicz, Kunsdorf, Altwalddorf, és az 1360. körül elpusztult Mekler helységek épittettek, a Berzeviczy családnak első ősi birtoka, melly későbbi királyi adományok által ismét szaporodott. E birtok a kárpátok legmagasabb csúcsán kivül azon kis, de szép rónát a kárpáti havasok lejtőjén, Poprádon túl a hegyvonalon egész Eisdorfig, és a kolbachi két regényes völgyet is magában foglalja.

A családnak törzse Adolf prépostnak nővérétől származott öcscse az emlitett Rutker lőn, kitől a családfa[3]) igy jő le:

---

[1]) E Mátray nevü családot az érdeklett tudós feledé megismertetni bővebben.

[2]) L. az oklevelet a Berzeviczy család levéltárában egy a szepesi káptalannak 1336-ki átiratában 9-dik szám alatt.

[3]) Leginkább a t. család saját nemzékrendi táblája szerint. — Ezenkivül találhatni a család nemzékrendét Wagner Ms. tom. LXX. — Egy részt Geneal. auth. Ms. Nro 207. Lehoczky stemmatogr. II. 50. l. sat.

I. tábla.

- Rutkér ispán 1209.
  - Herman 1246. (Comes Polanus de Sobfalva et Scepus)
    - András (de Sobfalva, máskép Hunsdorf)
      - János (sobfalvai) 1326.
      - Miklós, plébános 1401.
      - Péter de Sobfalva
        - János † 1360.
        - Péter de Sobfalva
          - Polán † 1401. de Sobfalva.
          - Dorottya.
  - I. Rikolf de Scepus ispán 1246–1270.
    - Kakas (Gallus) 1296–1326. neje Adelheid.
      - Miklós †
    - Lumniczi s Berzeviczi János mester 1296 1329. 1343.
      - Lásd öt és ágát a II. táblán.
    - Margit (Tornallyay Bódogné)
    - Erzse (Zkárusi Tóbiásné)
    - II. Rikolf mester Tárkői. 1296. 1329. 1343.
      - Ettől eredt a Tarczay kihalt család.
    - Moko.
    - Henrik
      - Anna (Ferencz szepesi várnagyné) 1322.

Rutker, a törzs két fiút hagyott maga után. Oklevelekben Comes Hermannus alias Polanus, és Comes Ricolphus de Scepus neveztetnek. A két testvér az 1209-ben II. András királytól nyert adományra 1246-ban IV. Béla királytól megerősitést kaptak [1]. Mindketten szilárdan maradtak IV. Kún László mellett; és idősb koraikban is kitünteték magukat IV. Lászlónak a nogai tatárok, az oldamur alatt föllázadt kunok elleni csatáiban, valamint a németujvári grófok, és a trónkövetelő András (III. vagy velenczei) ellen. — Herman Győr ostrománál a királyi zászlót hordozta, és nehéz sebet kapott, melly miatt keze holtig hasznavehetlen maradt; Rikolf szintén veszélyesen megsebesítetett. A márkusfalvi várkastély ostrománál Szepesben Rikolf és Herman testvérek fogságba kerültek. Ezen szolgálatjuk jutalmául 1278-ban IV. László király az annak előtte is már Po-

[1] A családi levéltárban 8-dik szám alatt, 1302-ben kelt atiratban.

lanus Comes-nek ajándékozott Doman (Domanyoiz) helységet, mint a szepesi várhoz tartozót és közelfekvőt ismét visszaadta.

Hermannak maradéka, melly legtöbbnyire Sobfalváról irta magát, a XV. század elején kihalt.

Rikolf fiai közül különösen kitünteté magát Kakas (az oklevelekben Kokos vagy Gallus), kinek neve máig fenn van Kakas Lomnicz helységnek nevében, és egy ehez közel fekvő rétében, melly Kosch-rét-nek neveztetik. A III. András király halála után beállott trónkövetelési mozgalmak korában tett érdemeit elmondja egy 1307-ben kelt oklevél, mellyben Robert Károlytól Nehre (akkor Eurstráska) falut kapja adományban. E szerint elejétől fogva a nevezett király hive volt, és a csehek által elfoglalva tartott Szepesvár ostrománál 32 cselédét és két rokonát veszté el, önmaga pedig nehéz sebet kapott; végre az esztergami vár megszállásánál a királynak saját szemeláttára ujolag megsebesült, és a ledobott kövek által két fegyveresét veszté el [1]).

Az eőri (euri) uj szerzeményhez tartozó birtok egy részét a Dunajecz mellett fekvő Brunó szerzetesei zárdájának ajándékozta, de mellyet testvére II. Rikolf nemsokára visszaváltott. Ugyancsak Kakas 1313-ban testvérével lomniczi Jánossal Landek falut a mechovitákkal Sáros megyei Komlós helységért cseréli el [2]). Kakas élte vége felé Judex montanus de Smenlnychbanya (de Schmölnicz = Szomolnok, nem pedig Selmeczbánya) hivatalt [3]) viselt; és mivel gyermekei elhaltak, birtokait Rikolf és János testvéreire hagyta, és végrendeletét Robert Károly is megerősité 1327-ben [4]).

Henrik (I. Rikolf fia) szintén fiörökös nélkül halt meg. Leánya Anna Frankfi Tamás (Thomas filius Frank) szepesvári várnagyhoz menvén férjhez, 1322-ben Szalak falut kapta nászajándékul nagybátyjaitól [5]).

II. Rikolf (I. Rikolf fia) Tarkörül irá magát, mert testvére Kakas Tarkő egy részét Mohol fia Istvántól (a Comite Stephk) megvévén, azt II. Rikolfnak adá el 20 markaért 1310-ben [6]). A rozgonyi csatában trencséni Máté ellen, valamint Sáros vára ostromában kitüntetvén magát, 1312-ben Károly királytól három erdőt kapott adomány-

---

[1]) Az oklevél a családi levéltárban 21. szám alatt.
[2]) Szepesi káptalan 1334-ki átiratában családi levéltárban 39. sz. alatt.
[3]) Mednyánszky id. h. 136. lapon hibásan „Schemnitzbányát" ir.
[4]) Családi levéltárban 7. 180. 37. 47. sz. alatti okmányok.
[5]) Szepesi káptalan 1335-ki átiratában cs. l. tár 156. sz. a.
[6]) Szepesi káptalannál bevallás. Cs. l. tár 264. sz. a.

ban [1]). E II. Rikolf törzse lett a már kihalt Tárczay családnak, mellyről e munkában a Tárczay család-czikk nyujtja az illető leszármazást.

Ezek szerint I. Rikolf gyermekei közül a Berzeviczy család alapitójául, fentartójául csak I. János mester maradtt, kinek ivadékát mutatja a következő

II. tábla.

I. János mester (de Lumnitza et Berzevicze) ki az I. táblán.

- I. László 1329. 43. (de Farkasfalva)
  - I. Miklós (Soldos leány)
    - Egyed 1405.
  - II. Jakab
  - I. Pál
- III. Rikolf Landeki prép. 1343. 60.
- II. János de Berzevicze 1343. 1357.
  - II. Miklós de Berzevicze 1360–1405.
    - III. János †
    - I. Frigyes †
    - I. Henrik 1425.
      - III. Jakab Lomniczky de Berzevicze 1470–1477. — Lásd ezt és ágát a III. táblán. Jakab ág.
      - II. Frigyes †
      - I. István 1440–79. (Budameri Konya Anna)
        - Menyhért 1459 †
        - III. Frigyes 1469. †
        - I. Kristóf †
        - III. Miklós 1487. †
        - Hedvig †
        - Margit (1. Kapy Sándrin. 2. Tussay Ján.) 1510.
      - Erzse 1474. (Báthori László).
      - II. Szaniszló (Buchai Kata) 1440–1479. megöletett. — Ettől Szaniszló ág. Lásd a VII. táblán.
    - I. Szaniszló †
- I. Jakab
  - János 1395. 1404.
    - Miklós † 1395.
  - Pál 1395. †
- Herke vagy Henrik 1340. (Derencsenyi Ilona)
  - Szaniszló
    - János
  - István de Berz. (et Cserép)
  - Péter, szepesi főisp. 1405. 25. és tárnokmester.
    - János (Schwarz) 1446-56. Dunajecz örököse.
- I. Mihály de Berzevicze 1329–1343.
  - Miklós. Ennek jut Berzevicze vára.
    - István 1395.
      - IV. Jakab 1405–25.
        - Miklós
        - Margit (Eperjesi Andr.)
    - Tamás 1403–29.
      - Pohárnok István 1425- 60.
        - Apollonia (Hatvani Mátyás)
        - Erzse (Szinyey János)
        - Kristóf † 1439.
      - I. Mihály 1425.
      - Detrik vagy Tivadar.
        - Lénárd 1460. (neje Kata Lapispaky Zsigm. özvegye)
        - László 1395–1465.
        - János 1439.

[1]) Családi l. tar. 134. sz. alatt.

E családfa [1]) élén álló I. János mester, ki Lomniczról irván magát, Lomniczynak is neveztetett, 1317-ben egy Grünwald nevü erdőt népesített meg, mellyen a mostani Balás vágás támadhatott.

A Berzeviczyek birtokaik már 1326-ban Szepes és Sáros vármegyében szélesen kiterjedtek. Berzevicz helysége még 1317-dik előtt alapitatott. 1343-ban a két (akkor már csak egyedül élő testvér) t. i. I. János mester és II. Rikolf között végosztály történvén, ez által a két ág (ugymint Tarkó és Lomnicz, később Berzeviczy) birtok-állapota örökre elhatároztatott. Tarkó várát Rikolf már azelőtt felépité, és — mint már említve volt — a Tarczay család alapitó törzse lön. János ága pedig Berzeviczy néven lett ismeretes.

Ezen I. János gyermekei közül III. Rikolf landeki prépos volt 1343—1360-dikban. I. László, ki Farkasfalváról iratott, Egyed unokájában halt ki. Egyednek anyja a Soldos családból volt, és 1347-ben már férjének Miklósnak özvegye [2]).

I. Jakab (I. János fia) szintén unokájában Miklósban, ki összetöretett (contusus) — hal ki.

I. Jánosnak következő három fia az eddigieknél nevezetesebb:

I. Henrik — a magyaroknál Herke — 1340-ben élt, Lomniczról és Berzeviczről iratott, neje Derencsényi Péter leánya Ilona volt. Fiai közül Péter ifjabb korában már Zsigmond király udvarába került, és ennek hasznos szolgálatokat tett; követségben is járt a lengyel királynál. Több évig török fogságban is volt. Zsigmond királytól 1425-ben kapta Jamnik helységet [3]) Hivatalára nézve Szepes vármegye főispánja, és tárnokmester volt. Meghalt 1432. táján. Ugy látszik — irja Mednyánszky — hogy ő épité Dunajecz hegyvárat hasonnevü folyó mellett (most Nedecz a lengyel Schornstein végvár irányában) mert fia János „haeres castri Dunajecz" iratik. Ezen János az okmányokban Schwarz (fekete) névvel jelöltetik, azon okból — sejti a nevezett tudós — mivel Dunajecz mellett nagy fenyves erdőket birt, mellyeket birtokaiban lakó német alattvalói Schwarzwälder-eknek neveztek. Ezen János (niger) többi közt Albert királytól 1439-ben

---

[1]) E családfán némelly tagokat megszámoztam, azonban végig ez eljárást illy szerte ágazó családnál követni több oknál fogva nem tartottam alkalmasnak.

[2]) Quietentia nobilis Dnae Soldos relitae Nicolai filii Ladislai de Farkasfalva, filiae Stephani de sz. Mihály super solutis Juribus per Jacobum et Paulum affines suos Anno 1347. Családi ltár 327. sz. a. — És másutt Dnae Soldus filia Stephani filii Marci de Marcusfalva 1346. — U. ott Procur. Constitutioban.

[3]) Wagner Anal. Scepus. I. 140. lap

Agárd falut kapta adományul Nógrád vármegyében, de e miatt több megtámadást szenvedett, miért is 1446-ban az ország rendeinél, 1461-ben pedig Mátyás királynál oltalomért esedezett, mit meg is nyert. 1470-dik körül maradék nélkül halván meg, birtokai, rokonainak ellentmondása daczára is az akkor hatalmas Szapolyay Imre által elfoglaltattak. Tetemei a nagy-lomniczi egyházban nyugszanak, hol sír ravatalán a Berzeviczy czimer következő föliratttal áll: „Hic obiit Egreguis vir Dominus Joannes Schwarz de Berzevicze. 14**. Benne kihalt Henrik vagy Herke ága.

I. Mihály (I. János mester fia) 1350-dik körül szintén várat épitetett magának Berzeviczén, egy dombon, szent Quirinus temploma irányában, és azóta maradt ez ágnál a Berzeviczi praedicatum [1]). Ezen Mihály szép atyja (abavus) azon Istvánnak, ki a családi okmányokban Pohárnok Istvánnak (Stephanus Pohárnok) neveztetik. Ennek neve történeteinkben gyakrabban előfordul, mert Zsigmond és Albert királyok korában a közügyekben az előbbieknél élénkebb részt vett. A hussiták elleni csatákban vitézkedett. Trencsin vára oltalmában is része volt. Követségben járt a lengyel királynál és Moldvában. Az oláhországi expeditioban Dán vajda részére a székelyek és szászok kapitányává választatott. 1430-ban Zsigmond Likava várnak (Liptó vármegyében) a hussitáktól elvételével birta meg. Növelé érdemeit, hogy a közügyekben saját költségein fáradott, egykor török fogságba esett, Detrik testvérét önpénzén váltá ki. Jutalmul több adományt kapott. 1435-ben kapta Zsigmond királytól Nyárad (Nyaragh) falut és Olaszi és Mergel földe pusztákat Borsod megyében, mellyekbe az egri káptalan által beiktattatott [2]). Ugyan ez évben (1435.) engedményeztetett Zsigmond királytól, Heves vármegyei Erk nevű falujában várlakot épiteni. Már előbb tiz évvel, 1425-ben Borbála királynétól kapta Ajnácskő várát (akkor Nógrád megyében volt e vár az oklevél szerint) és Boldogfalvát Hatvanhoz közel Ó Buda vármegyében [3]) adományban. 1447-ben Nyárad birtoka végett pelsőczi Bebek Imre erdélyi vajdával pörlekedett, miután ez nevezett helységben némelly földjeit és erdeit elfoglalta [4]). 1453-ban László királytól ismét maga és

[1]) Mednyánszky id. h.

[2]) Báthori Miklós országbiró itéletlevele 1578-ban. Családi ltár. 429. sz. a.

[3]) Családi ltár. 251. 252. sz. a. „possessionem Boldogfalu in Cottu vetero Budensi prope Hatvan" az oklevél szavai. Értendő Pilis vármegye

[4]) Relatoriae Cappli agriensis super Admonitione et Evocatione Emerici de Pelsőcz Vajvodae Transylv. etc. 1447. U. ott 82. sz. a.

rokonai részére Heves vármegyében Seegh falut kapta adományban. Heves vármegye főispánja [1]) is volt. (1442-ben. Miután Kristóf fia meghalt, birtokait eladás ürügye alatt leányainak és vejeinek akarta kezeikbe játszani, mi ellen L é n á r d nevü unokaöcscse 1459-ben mint örökösödő fél tiltakozott jelesül Heves megyei E r k, K e w r t h, borsodi N y á r a d, Pest megyei S a s k ú t h helységbeli birtoka, és Budai házának elidegenitése ellen [2]).

I. Mihálynak ágán L é n á r d (Leonhard), kinek neve egy nagy lomniczi Leonhardsburg nevü térben egészen időnkig lejutott, és ki 1479-ben még élt, utolsó volt ágában. Ez megharagudván azon akadályok miatt, mellyeket pazarlásai hajlamai elé egy rokona görditett, minden birtokait elzálogositá. Ezen jószágok egymásután a törökök, erdélyiek ellen harczolt gróf Ruebernek, majd Tökölynek, a királyi fiscusnak és Késmárk városának jutottak birtokába, mellytől a család majd háromszáz évi perlekedés után, csak 1751-ben ekkor is nagy áldozatokkal kapta azokat vissza.

Miután illy módon H e n r i k és M i h á l y maradékai is kihaltak, a lomniczi I. János fiai közül csak még a Berzeviczy II. J á n o s ivadéka maradt fen. Ennek fia II. M i k l ó s (1360—1415.) Ennek többek közt unokái III. J a k a b és II. S z a n i s z l ó által a család mai napig virágzó két fő ágra szakadt. Amaz J a k a b, emez pedig S z a n i s z l ó ágának neveztetik.

És itt előbb az egyik ágat kell végig megismertetni, és azután térendünk vissza ismét Szaniszló ágához.

I. Jakab ága.

III. Jakabnak, ki Berzeviczi Lomniczkynak is neveztetett, és kinek a nagy-lomniczi curia is birtokában maradt (1470—77.), ága igy jő le a következő III. táblán:

---

[1]) Teleky : Hunyadyak kora X. 123.
[2]) Cs. l. tár. 412. sz. alatt. 1574-ki átiratban.

III. tábla.

- III. Jakab. Lomniczky de Berzeviczy, ki a II. táblán is.
  - Miklós (Zwinyei Potentiana) 1440. 59. 88.
    - János. 1511. 25. (Pásztohi Orsolya).
    - Kristóf (Schwarz) 1511.—1555. Bertóthy Kata).
      - György 1545—1562. felsőmagyarországi főkapitány. (Kapy Ilona). — Innen a bárói ág. Lásd a IV. táblán.
      - László †
      - Zsigmond
        - Ádám.
        - András (Csicsery Julia).
          - Mihály (Szénássy Zsuzs.)
            - József (Sárközy Julia)
              - László † Szepsy Julia).
              - Zsigmond †
      - Bálint 1535–63. (Lap. Segnyei Margit). — Szepesi ágazat törzse. Lásd az V. táblán.
      - Veronika (Berzeviczy Mártonné).
      - Orsolya (Bornemisza Miklósné).
      - Mária.
      - Márton Dondaghi báró, lengyel kancellár (Báthory Erzse.)
        - János 1613.
        - Kristóf.
    - István † 1486.
    - László †
    - Mártha (Kellemesy Menyhért)
    - Kata 1559. (Polánkai Jánosné).
    - Margit 1557. (Dobay Mih.
    - Orsolya 1564 (Csepánfalvi Antalné).
  - Margit (Torday Andrásné)

Ezen ág élén álló Jakabnak fia Miklós, ki 1466-ban nagybátyjával Szaniszlóval perlekedik, mert ez Berzeviczén, hol serház is volt, több földjét elfoglalá [1]), Zwinyei (jelenleg Szinyei Merse) Potentiana [2]) nejétől mint a táblázat mutatja, több gyermeket nemzett. Négy leánya kikhez ment férjhez, szintén ott látjuk. Legidősb fia János birtokaiban Laszky által háborgattatott. Ennek neje Pásztohi Miklós leánya Orsolya volt, kitől azonban gyermekei nem maradtak.

Testvérei közül egyedül Kristóf, — ki Schwarznak is neveztetik az okmányokban — tartá fen ágazatát Berthóty Katalintól nemzett gyermekei által. Ez testvérével az emlitett Jánossal II. Lajos ki-

---

[1]) Protestatoriae Capli de Scepus. 1466. Családi ltár I K.

[2]) Atyja Joannes de Zwinye, anyja pedig Erzsébet a Pohárnok Berzeviczy Istvánnak leánya volt, és igy különben is rokona férjének.

rálytól 1525-ben engedélyt kapott, hogy Kakas-Lomniczán curiájukat vármódra megerősíthessék [1]), a mint is az elkészülvén, egészen a XVIII. század közepeig állott fenn, a midőn omladozásnak indulva s haszonvehetetlenné válva, egy ujabb izlésü épületnek adott helyet.

Kristófnak gyermekei közül különösen három (György, Bálint és Márton) érdemli figyelmünket, mindezek mellett emlitendő Zsigmond is, ki bár — ugy látszik — korán elhalt, ágazatában négy izen át Csicsery, Szénásy, Sárközy, Szepsy családokkal sógorosodva — László és Zsigmond ősunokájáig terjedett.

Márton (Kristófnak fia) volt ez időben a családnak fénye, mellynek sugárai a külföldre is kiterjedtek. Fiatal korában a nagy nádornak Nádasdy Tamásnak titoknoka volt. Később a királyi magyar kanczelláriánál hites jegyző (Juratus notarius) lett, és II. Miksa által udvarnoknak neveztetett ki. Végre mint erdélyi kanczellár a jeles fejedelem s később lengyel király Báthory István szolgálatába állott, és elkisérte azt Lengyelországba, hol lovaggá, Dondaghi báróvá és sztaragardi kapitánynyá nevezteték ki. Meghalt 1596-ki febr. 16-án, és april 30-kán Maszekban eltemettetett. Ő 1577-ben Albert Frigyestől, a brandenburgi őrgróftól Leistenau vagy Riswip jószágot nyerte adományul Poroszországban, mellyet neki Zsigmond lengyel király mint souverain is megerősitett 1588-ban. Neve a tudományos világban is ösmeretes volt. Fiai János és Kristóf 1613-ban eladták magyarországi birtokaikat legközelebbi rokonaiknak; János meghalt 1643-ban, egyetlen leányt hagyván maga után, melly őt 1646-ban a sírba követte; mivel azonban sok adósságot hagyott maga után, özvegye kénytelen volt porosz és lengyel birtokait is áruba bocsátani, és igy Lengyelhonban a Berzeviczy név elenyészett.

Hátra van még, hogy Kristófnak György és Bálint nevü fiairól szóljak. Ezek által a Jakab ág ismét két ágazatra szakadt. Györgynek ágazata, (mivel utódai bárókká lőnek), bárói ágazatnak; — Bálinté pedig Szepesi ágazatnak neveztetik, és mindkettő jelenig lenyulik. Mielőtt azonban (és pedig előbb a bárói ágazatra) áttérnék, szükség még elmondanom a következőket:

Kristófnak György, Bálint és Márton fiai; — továbbá a Szaniszló ágán (mint alább is érintve leend) Márk Tamásnak fia; István és Márton Henriknek fiai Fridriknek unokái kapták megujitva I. Ferdinand királytól Bécsben május 30-kán 1559-ben máig is hasz-

---

[1]) Wagner: Analecta Scepus. I. 161.

nált, és itt látható czimerüket [1]), mellynek az oklevél szavai szerint magyarázatát adni azért is érdekesnek hiszem, mert hasonló magyarázatok czimeres leveleinkben fölötte ritkaság. A czimer t. i. ez: a vértnek égszinü mezejében jobb oldalról egy fehér szikla emelkedik föl rézsutosan, a szikla alján korona, és azon kecske (caprea) áll hátsó lábain, az elsőkkel a sziklára kapaszkodva. A paizs körül sárkány látszik jobb oldalra tüzet okádva, farka nyakára van tekerődzve. A paizs fölötti nyilt sisakon koronából az alsóhoz hasonló kecske emelkedik föl. Foszladék jobbról arany-fekete, balról ezüst-kék. Melly jelvényben — mond az oklevél — a szikla a fejedelem és haza iránti hűséget, és a jogos és becsületes irányban a romlottság és balsors üldözései elleni állhatatosságot jelenti, mert a sziklánál semmi sem lehet szilárdabb. Hogy pedig ez egyenesen az égfelé emelkedik, nem mást jelent, minthogy az erénynek utja fárasztó és nehéz, de az embert fölemeli, és az égiek körébe magasztalja A kecske — minthogy éles látásunak mondatik — éles észre és okosságra mutat, melly elfogulatlan elmével működik, vagy ovakodik, és szilárd és józan itélettel megválasztja a jót, a rosznak elvetésével; és az életnek tanitója Ugyan ez serénységet is jelent, minthogy a kecske igen gyors, és veszedelmekben ébersége a legüdvösb tanácsadó, minthogy ellenséges üldözések által felzaklatva, a sziklák járhatatlan csúcsaira menekszik, és keskeny szegleteken is szilárdul megáll, mi azt jelenti, hogy ki az igaz, törvényes és istentől adott fejedelme iránt minél égőbb szeretettel és hűséggel viseltetik, annál készebb minden vagyonát, birtokát koczkára vetni, és mintegy szerencséjének szegletkővére állani, mint tenni azt, a mi kötelességével, hűségével, becsületével és állhatatosságával egybe nem fér. Nem hagyhatom emlités nélkül azt sem — szól az oklevél az adományozottakhoz, — hogy valószinüleg őseitek a kárpáti hegyek azon lánczolatainál vitézkedtek, hol a legmagasabb szikla hosszú sorban nyulva el, a nép nyelvén Fátra-nak neveztetnek. — A sárkány pedig, melly a vértet körzi, melly jellel az aegyptomiak az esztendőt jelölték, képe a kezdettől végig egyenlő becsülettel és diszszel, a névnek és hirnek minden foltja és szennye nélkül el-

[1]) Wagner Annal. Scepus I. 178. s köv. l.

töltött életnek. Ime ezt és ennyit kiván a királyi oklevél a család czimere által jelvényeztetni.

a) Bárói ágazat.

IV. tábla.

- György 1515–1562. orsz. főkap. (Kapy Ilona) mint a III. táblán.
  - János sz. 1569. 1604 † (Berzeviczy Ilona)
    - Tamás 1616–1636. (Kolacskovszky Zsófia) özv. 1659.
      - János 1637. (Szinyey Anna.)
    - Zsigmond. (1608–1634 Görgei Zsuzsána).
      - Zsigm. †1680. Gusich Anna †1682.
        - János 1725. (Márjássy Éva.)
          - János 1744. királyi tanács. (Báró L' huillier Anna Mar.)
            - báró Ferencz szület. 1742. (b Vécsey Teréz)
              - János héczei plebános
              - Ferencz Gráczban.
              - Antal †
              - Vincze †1834. Szinyei Anna
                - Mária (Szmrecsányi Jenőné.)
              - József †
              - Mária (Bukovszkyné.)
            - János.
            - Anna †
            - Teréz (Róthné.)
          - Zsigmond 1756. †
        - Mikl. †
          - Miklós. táb. (Szül. Iványi Ilona.)
          - Ilona (Kapy Gáb.)
          - Éva (Márjássy Miklósné.)
          - Anna (Róth Ádám.)
        - Ilona (Fejérpataky Ád.)
        - Zsigmond.
          - László † tábornok
          - Miklós †
      - Mikl.
    - Borbála Kolacskovszky Istváné.)
  - Kristóf 1569–1594.
  - Margit (Kún Györgyné) 1583.
  - Anna (Berthóty Miklós.)

A táblázat élén álló Györgynek fia János 1683-ban Sáros megye szolgabirája volt. Ennek unokája János 1637-ben negyed izre dispensatioval vette nőül Szinyei Annát. Ennek unoka öcscse azon János, kinek neje Márjássy Éva, 1725-ben 60 éves volt. Fia ennek Ismét János 1744-ben osztozott meg testvéreivel, kassai tartományi biztos, és kir. tanácsos volt, nejétől báró L'huillier Anna Máriától (ki később Engelhardt tábornok neje lőn,) 1742-ki octob. 29-kén született fia Ferencz ágának báróságot szerzett. Báró Vécsey Ferencztől született legidősb fia János héczei plebános. Antal 16 éves korában.

József szintén ivadék nélkül halt el. Báró **Vincze** született 1781-ki mart. 16-kán Sáros várm. Daróczon, (más adat szerint Kassán) 1795-ben Kassán iskoláit elhagyván, mint **cadet** Dalton, utóbb Alvinczy magyar gyalog ezredébe állott, és Olaszországba ment, hol sebet is kapott, s rövid idő alatt főhadnagygyá neveztetett. 1807-ben kilépett, de 1809-ben már a horvát fölkelő seregnél kapitányságot viselt. A lelkes de kissé könnyelmü fiatalt kártyás társaságok örvénybe vivék, atyja megvoná tőle segélyét, s igy kénytelenült rég kedvencz studiuma a szin müvészetre adni magát, hol idegen név alatt lappangott Németországban. 1817-ben atyja kiengesztelődvén, s nem sokára szülői elhalván, haza jött. 1818-ban házasságra kelt szinyei Merse Annával, 1829-ben alkalom nyilt szinészi tudományát és tapasztalatait nemzeti czélokra fölhasználni, midőn Abauj várm. és Kassa városa kérelmére az ottani magy. szinház igazgatását átvette. E nehéz pályán pénz áldozattal, tanitással, buzditással mozditá elő a m. szinészet ügyét. Inditványára a megye eszközlésével a m. academia jutalmokkal buzditá a dráma irókat. 1832-ben érdemeiért m. academiai t. taggá is kineveztetett. Meghalt Kassán 1834. april 15-kén, kora 53. évében [1]) Egyetlen leánya maradt, Mária. E képen a bárói ág kihalásnak néz elébe.

b) Szepesi ágazat.

V. tábla.

- Bálint 1535–63. (Lapis pataki Segnyei Marg.) ki a III. táblán.
  - Bálint †
  - Miklós 1569–1613. (Azary An.)
    - Pál 1625. (Székely Erzse.)
      - Pál (Görgey Zsuzsána.) özv. 1711.
        - Boldizsár 1730. (Róth Anna.) — Lásd a VI. táblán.
        - Ezechiel 1694–1706. (Fehérpataky Már.)
          - Zsuzsa. (Berzeviczy Sándor.)
          - Ilona (Görgey Zsig.)
          - Anna (1. Keczer Sán. 2. Sustrik. And.)
          - Kata (1. Palugyay Zsig. 2. Rády Mihály.)
          - Mária (1. Mudrán Daniel. 2. Cservenyák.)
          - Bora (Semsey Pál.)
          - Pál (Pálfalvai Johanna.)
        - Pál † 1730. (Szeghy Mária.)
    - Miklós †
    - Péter †
    - Borbála 1673. (Ormány Istváné.)
    - Bálint (1. Görgei Zsófia. 2. Szinyey An.)
      - Anna. (1. Horvát György.) 2. Dráveczky Gásp.)
      - Borbála (1. Szakmáry Ján.) 2. Pongrácz Kristóf.
      - Gábor
      - Éva (Hoffmán István.
    - Frusina (Rajkai Soos Gábor.)
  - Jeremiás † 1570–1594.
  - Kata.
  - Borbála.
  - Potentiana. (Csuda Györgyné) 1584.

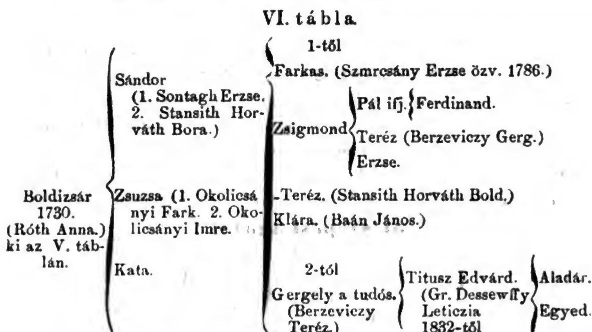
---

[1]) Vallás : Nzti Encyclopaed. I. lap és Ujabb Ismerettár I. köt. 544. l. életleirása közölve.

Bálintnak, kitől a táblázat kezdve van, neje lapispataki Segnyey Antal leánya Margit volt; ettől született fia Miklós szepes megyei szolgabiró volt 1572-ben. Ennek a többi közt csak két fia Pál és Bálint hagytak magok után maradékot. Bálintnak két neje volt, az első Görgey Zsófia, kitől Anna és Borbála, és a második: Szinyei Anna, kitől Gábor és Éva nevü gyermekei maradtak.

Emlitett Pálnak, a Székely Erzse férjének két unokája Boldizsár és Ezechiel lettek atyákká. Ez utóbbi ága azonban elenyészett. Boldizsárnak ágát a jelen ivadékig mutatja a

VI. tábla.

E VI. táblázaton főfigyelmünket igényli Gergely a tudós, ki Kakas-Lomniczán született 1763-ban [1]. A jogi pályát Késmárkon bevégezvén, és a törvényes gyakorlatot Szabolcsban Vay Istvánnál folytatván, 1784-ben ügyvédi oklevelet nyert. Majd külföldi egyetemeket hallgatott, 1786-ban pedig Parist és Londont látogatá meg. Tudomány és tapasztalással térvén vissza honába, jövet Bécsben II. József császárnak is udvarolt, ki őt szolgálatra buzditva, pártolásáról biztositá. 1788-ban a helytartó tanácsnál mint fogalmazó kezdett hivataloskodni. Jelen volt az 1791-ki országgyülésen mint jelen nem levők követe, és ugyan ez évben a pesti zsinaton, mint hittársai küldöttje. 1795-ben hivataláról lemondván, kakas-lomniczi jószágába vonult, és életét a

---

[1]) Lásd életét Tudományos Gyüjtem. 1822-ki foly. XII. 3. lap. És Felső-Magyarorsz. Minerva 1834. I. köt. 3 – 16. l. arczképével együtt. — És köz hasznu Esmer. tár II. 233. l.

tudományoknak és müvészeteknek szentelé. És ekkor gyüjté az adatokat, főleg a kereskedést, az urbér alatt volt nép állapotát, és vallás ügyét tárgyazó munkáihoz. Kéziratban maradt müvein fölül hét munkát nyomatott ki latin és német nyelven [1]). Meghalt 1822-ben Nejétől Berzeviczy Teréztől fia Titusz Edvárd, ennek fiai Aladár és Egyed stb.

Bevégezvén eképen Jakab ágát, át kell mennünk a másik fő ágra.

II. Szaniszló ága.

Mintt a II. táblázaton láttuk, I. Henrik két fia által a család két fő ágra oszlott. Jakab ágát a jelenig lenyulva már tárgyaltuk, most következik Szaniszló ága, melly azonban már ennek unokainál, mint láni fogjuk, ismét két ágazatra oszlik. Szaniszlótól kezdve a családfát tovább mutatja a

VII. tábla:

Szaniszló 1440—1479. (Buchai Kata) ki a II. táblán.
- Miklós †
- János 1456—1471. (Sebessy Ilona.)
  - Felső-ág. Frigyes 1508–1546. (Zombori Bora.)
    - Márton 1584–94. (Semsey Bora.)
      - Zsuzsa. (Deregnyey György.)
      - Kata. (Nagymihályi Gábor.)
    - István. 1546–1563. (Gombos Zsóf. Melczer Erzs.)
      - Péter. † 1559—80.
      - János. 1580—1601. (Giletffy Anna.) † 1637. — Lásd ezt a VIII. táblán.
      - Zsiggmond. †
      - Ferencz. †
      - György. †
      - Ilona. (Berzeviczy János.)
      - Dora. (Nagyszombati György.)
      - László
        - János. †
        - István. †
    - Antal. † 1546.
    - György. †
    - János. † 1546.
    - Henrik 1546—91. (Kagy Bora.)
      - Henrik. †
      - Ádám. † (Somogyi Reg.)
  - Zsigmond † 1509.
  - Ferencz. 1509.
    - János. (Roskoványi Judit.) 1538.
  - Tamás.
    - Ettől az Alsó-ág. Lásd XI. táblán.
- Tamás. † 1471.
- Ilona.
- Klára.
- Anna.

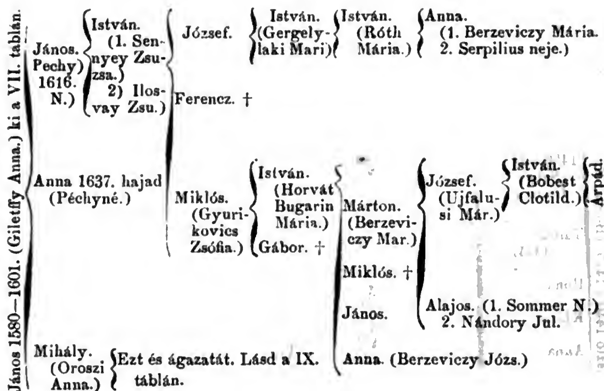
[1]) Munkái ezek : *a)* De industria et commercio Hungariae. Lőcse 1797. — *b)* Ansicht des Asiatisch-europäischen Welthandels. stb. Pest, 1808—1814. És magyarra forditva a Tud. Gyüjteményben 1817. — *c)* De origine rusticitatis et eius progressu etc. Lőcsén 1806. a szerző tudta és akarata nélkül. — *d)* De prohibito transitu Catholicorum ad Ecclesiam Evangelicam. — *e)* „Über den gegen-

A táblázat feje S z a n i s z l ó, kinek neje B u c h a i K a t a (filiae Thomae, filii Thomae de Bucha.) 1440—1447. élt. Megöletett Gecsében. Unokái közül F r i g y e s lett törzse az ugynevezett f e l s ő-á g a z a t n a k, T a m á s pedig az a l s ó-á g a z a t n a k.

F e l s ő-á g a z a t.

Frigyes fiának M á r t o n n a k neje S e m s e y Jánosnak leánya B o r b á l a volt. Berzeviczy Jánosnak (István fiának) neje Giletffy Anna 1635-ben már özvegy volt, meghalt 1637-ki marczius 6-kán. — E Jánosnak egyik nővére D o r o t t y a Nagyszombathi Györgynek (Georg. Tyrnaviensis) Szepes vármegye hites jegyzőjének volt hitestársa 1590-ben. — A többi sarjak Frigyes ágazatán kihalván, említett J á n o s é tovább igy származik le.

VII. t á b l a.

K a s t é l y i-á g a z a t.

J á n o s n a k Giletffy Annától született J á n o s fia Péchy leánytól az ugynevezett Kastélyi-ágazatot alapítá. Fiának I s t v á n n a k

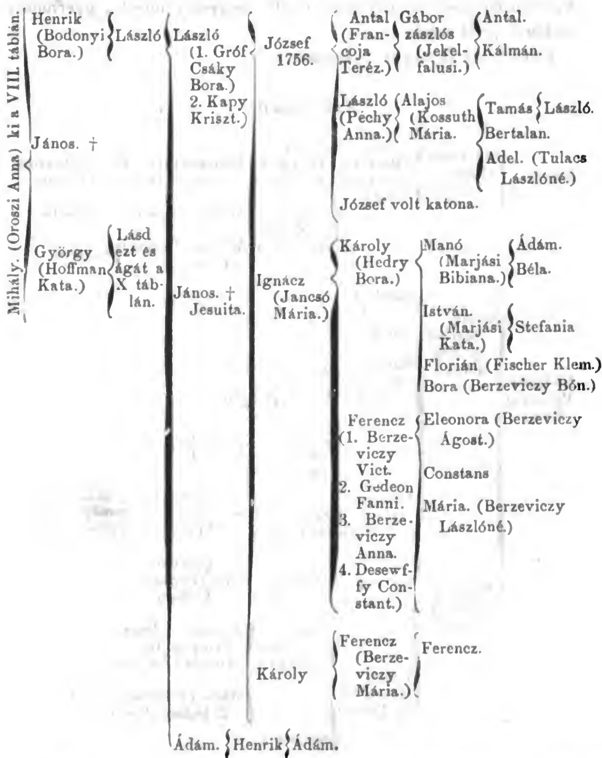
---

waertigen Zustand der Protestanten in Ungern" stb. Göttingen 1805. — *f)* Coordinatio rei religionalis ecclesiasticae etc. Lőcse 1815. — *g)* Nachrichten über den jetzigen Zustand der Evangelischen in Ungern. Leipzig, 1822.

első neje Sennyey Zsuzsa; Sennyey Péternek gagyi Báthori Klárától született leánya volt.

Jánosnak másik fia M i h á l y szintén nyujtott le ágazatot, és ez felső-ágazat néven maradt meg. Ez ág igy nyulik le.

IX. t á b l a.

E táblázaton M i h á l y n a k ismét két fia inditja le ágazatát, még pedig elég szaporán, minélfogva csak H e n r i k ivadékat lehetett

egy táblázaton fölmutatni. Azon kivül, mi a táblázaton megvan, megjegyzendő, hogy Henrik László fiától i unokájának szintén Lászlónak első neje gr. Csáky Borbála előbb báró Palocsay István neje volt. Ezen Lászlónak gyermekei 1756-ban osztoztak. Józsefnek fia Antal kapitány volt. Ennek fia Gábor zászlótartó. E Gábornak unoka testvére Alajos külföldre (Hamburgba) szakadt. Ferencz mint a nemzedékrenden följegyezve áll; négyszer nősült, gyermekei legutóbbi nejétől valók.

Következik Györgynek ágazata a

X. táblán.

- György (Hoffmann Kata.) kik IX. táblán.
  - Gáspár
    - Ményhért (Rákóczy Julian.)
      - Péter (Berzeviczy Charitás.)
        - József (Berzeviczy Ilon.)
          - Bonaventura (Berzeviczy Bora.)
            - Albertina.
            - Regina.
        - Gáspár (Zlocki Salamon.)
          - Menyhért (Banovics Josefa.
          - Mihály (Podoski Franc.)
            - Xaveria.
  - Boldizsár (Palugyai Éva.)
    - Sándor (Mariássy Magdolna.)
      - Ezechiel.
      - János.
      - Sándor. (Mariássy Magd.)
        - Ádám.
        - Károly
          - Ezechiel.
        - József. (Berzeviczy Jos)
          - Vincze
            - Rikolf.
      - László. (1. Bydeskuthy Klára. 2. Hrubeczky Anna.
        - Bora (Péchy Miklósné.
        - Anna (Dessewffy József.)
        - Tekla (Berzeviczy Emil.)
    - Antal. (Rholl Bora.)
      - György (Berzeviczy Mar.)
        - Ezechiel.
        - Gusztáv.
        - Albert.
      - Rikolf (Dessewffy Teréz.)
        - József (Kolosi Janka.)
          - Tivadar (Szinyey Amália)
            - Anna.
            - Róz.
            - Albert
          - Mária (1. Dobay Ferd.) 2. Dobay Józs.)
        - Sámuel †
        - Zsigmond †
        - Teréz †
        - Antonia (Medveczky Józsefné.)
        - Borbála (Berzeviczy Leopoldné.)

E táblázattal, melly szintén mint az előbbi ágazatok, egész a jelenig mutatja György ivadékát, be van fejezve a felső-ág. Most következik Szaniszló másik unokájának Tamásnak ága, melly ismét négy ágazatra oszolva jő le mostanáig.

Alsó-ág.

A VII. Táblázaton áll Szaniszló unokája Tamás, kitől ez ág igy jő le a következő

XI. táblán.

- Tamás, ki a VII. táblán.
  - Tamás † 1549.
  - János † 1543–94.
  - Márk (Berzeviczy Verona.) 1543–63.
    - Hamborki János 1582–94. (Berthoty Erzse.)
      - Lajos. †
      - János. †
      - Márton de Hambork. (1. Zombory Kat. 2. Pongrácz Jul.)
        - Ferencz.
        - Lajos paulinus.
        - Boldizsár. (Szinyey Jud.)
          - Lajos (Görgey Anna)
        - Daniel (Palugyay Kata.)
    - István (Geletfy Dora. 1591–94.
      - László (Péchy Ilona.)
        - Lásd ezt és ágát a XII. táblán.
    - György (Fogler Zsófia.)
      - János.
      - András. † (Roskoványi Anna.)
    - András alispán. 1591–94. 1613. (Berthóty Anna.
      - György †
      - István †
      - Márk 1628. (Máriássy Kata.)
        - Sándor.
        - György.
          - György). †
          - Lajos. †
          - Tamás. †
        - János
        - Tamás †
        - Mihály †
        - Lajos 5
        - András szepesi kanon.
      - János (Berzeviczy Jud.)
      - Sándor (Roskoványi Anna.)
        - Lásd ezt s ivadékát a XVI. tábl.

A XI. táblázaton Márknak — mint látjuk — több fia kezdett ágat terjeszteni; Jánosé (ki Hamborkinak is iratott, negyed izen kihalt. Andrásnak, ki Sáros vármegye alispánya egyszersmind királyi kincstári kormányzó (Praefectus) [1]) 1606—1613-ban, több gyer-

[1]) Lehoczky Stemm. I. 205.

mekei közül János fiának ágazata unokáiban fogy el; **Sándornak** Roskoványi Annától terjesztett vonalát pedig a XVI. tábla fogja alább mutatni.

Ez ágból Hamborki János vonalából volt **Henrik**, ki Sáros vármegyei Hamburg helységben született 1652. és jesuisa lőn 1669-ben, 1687-ben be is eskettetett. Irt latinul **számtant**; és rendje védelmét (Apologiáját), midőn 1706-ban számüzetett [1]. — Ugyan ez ágon **Ferencz** (tán Márton fia) szül. 1679-ben. Jesuita lőn 1695-ben meghalt 1715-ben mint kassai tanár [2]. Tán szintén ez ágból valók **György** (szül. 1647. meghalt 1709.) és **János** mindkettő tudós jesuita [3].

Márknak **István** fiától és Geletfi Dorotyától született fia **László**, a Péchy Anna férje törzse lőn szélesen kiterjedt ágazatnak, mint mutatják a következő táblázatok.

XII. tábla.

- **László.** (Péchy Ilona), kik a XI. táblázaton.
  - János (Szeghy Zsófia.)
    - János (Keczer Éva.)
      - László (Kornis Zsuzsa.)
        - Antal ker. táblání ülnök.
        - János (1. Péchy Czeczil. 2 Szklenár Francis. 3. B. Meskö An.)
          - Kálmán †
            - Ágoston (Berzeviczy Eleon.)
            - Miksa.
            - Antonia (Bydeskuthy Józsné.)
            - Apollonia (Gedeon Mik. őrnagy.)
        - András. hétszem. (Vitkóczy Julia.)
          - Jeromos (Jankovics An.)
            - Anna (Hrabeczy Gáb.
          - Mária (Keczerné.)
          - N. (Péchy Isvánné.)
        - Ambrus őrnagy (Máriássy Róza.)
          - Bora (Körtvelyesy Józs.)
          - Kajetán. Őrnagy.
          - Mária (Bekesné.)
          - Bernád (Csathó Franc.)
            - Stefania †
            - Stefania †
            - Kálmán †
          - Róza. (Banovics Imre.
  - István (Bán Mária.) — Lásd ezt és ágát a XIII. táblán.
  - Sámuel — Lásd őt és vonalát a XV. táblán.

[1]) Horányi Nova Mem. 458. lap.

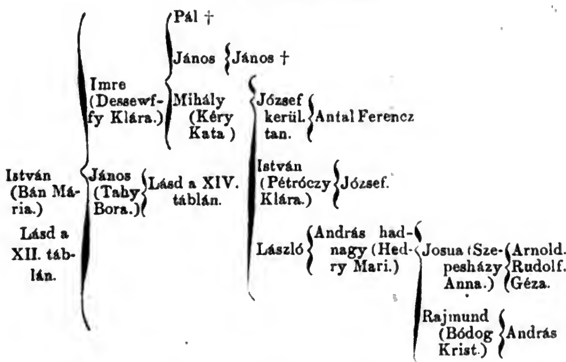
[2]) U. ott. 450. l.

[3]) U. ott. 451–455. l.

Lászlónak, — ki e tábla élén áll — három gyermekétől ágazata szerfölött elszaporodott. J á n o s fiától, — kinek vonalát e tábla teljesen mutatja— kis unokái közül, A n t a l kerületi táblai ülnök. Testvére A n d r á s hétszemélyes tablai ülnök, (ennek ága jelenleg is él, és a harmadik testvér A m b r u s mint katona őrnagyságig emelkedett.

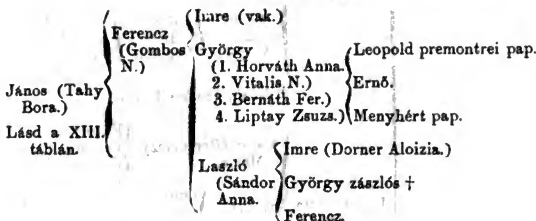
Lászlónak István fiátóli vonalát lássuk a következő

XIII. t á b l á n.

Istvánnak két gyermeke által ismét két vonal indul le, és mindenik a jelenig lenyúlik. Imre vonalát mutatja a fölebbi táblázat, János vonala pedig következik a

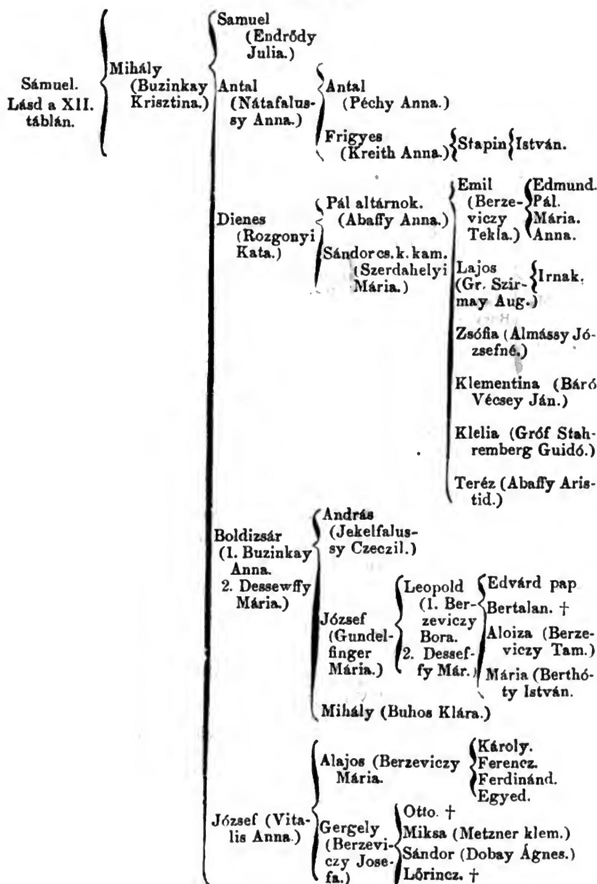
XIV. t á b l á n.

E vonal, melly J á n o s t ó l j ő le, ugy látszik kifogyott.

Következik Andrásnak harmadik fiától Sámueltől. (Lásd a XII. táblán) eredő ágazatát.

XV. tábla.

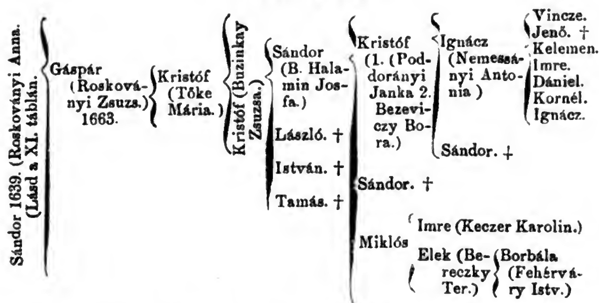

Sámuelnek ágazata öt fi unokája után jelenleg négy vonalon virágzik. Dénesnek Rozgonyi Katától született fia Pál Csongrád vármegyének volt alispánja, azután királyi biztos Debreczenben, több országgyülésen követ, utóbb pedig m. kir. udv. kamarai tanácsos, és altárnok mester Budán. Testvére Sándor cs. kir. kamarás.

Ezzel be van fejezve Márk unokájának Lászlónak ágazata, vagyis Szaniszló ágából az alsó ágazat is. (Lásd XI. táblán.) Hátra van még szintén Márk unokájának (XI. táblán) Sándornak ágazata, melly Kristóf ágnak neveztetik, és így jő le napjainkig.

Kristóf ágazat.

XVI. tábla.

Ez ággal— melly Kristóf ágnak neveztetik,— be van fejezve Szaniszló ágazata, és egyszersmind teljes nemzedék-rende a terjedelmes ős Berzeviczy családnak, melly jelenleg a 18-ik, és némelly vonalon a 19-dik izen virágzik, de mellynek imígy is hosszura nyult ismertetését bővebben e munka tere nem engedé.

Berzey család. A IV. Béla korában dulongó tatárok közül sokan maradtak Tótországban, és ott megházasodván — jószágos főemberekké lettek. Illy tatártól származott a többi közt a Berzey család is, mellynek — mint Pethő Gergely irja [1]) — az ő korában szakadt magva.

Berzy család. E családból csak Berzy Lőrincz jött tudomásomra, ez Csókás máskép Illosvay Borbély Péterrel és Pribék Pállal 30 darab szántóföldet kapott Báthory Istvántól 1609-ben, kinek

[1]) Rövid magyar krónika, Kassán 1729. 43. l.

ezen rendelését az ecsedi várnak átvételekor a király biztosok is megerősiték 1614-ben [1]).

Bésán család. Birtokos Baranya, Győr és Veszprém vármegyében [2]). Belőle István 1808-ban [3]) a Ludoviceára ezer ftot adott. Három izen a család leszármazás ez: Bésán Imrének gyulai Gaal Jusztinától gyermekei: Mih., Gáb., Istv., Ign.; II-dik Imre, Károly, Anna (Budai Józsefné), Krisztina (Dőry Pál.), Anna (Tallián Ant.), Franczis ka (Zichy Józsefné). — Ezek közül II-dik Imrének gyermekei: Gusztáv, József, és Mária. — Károlynak nejétől Gindly Klárától fia Nep. Ján.

Bese család. Ismeretessé tevé e nevet Bese János, ki magát Komárom vármegyei Ó-Gyalláról irta, és ki keleten utazott magyar történelmi szempontból 1829-ben [4]). Nehol Besse-nek is iratik.

Bessei család. Bessei Jakab (Jacobus de Besse) bizonyos nyolczados törvényszéki pör alkalmával II. Lajos királytól 1523-ban kapta bars megyei Baracska helységet. [*])

Bessenyey család. (Bessenyői.) Több illy nemü családot bir hazánk. Nevüket valószinüleg mind a Bessenyőktől, a magyarral rokon népfajtól kölcsönözték. És ha tán egykor egy törzsből szakadtak volna is, az elágazás már századok előtt történt.

A bessenyői Bessenyey családot Zemplin, és Ugocsa vármegyében találjuk Szirmay szerint. Belőle a XVII. századból István a Tökölyi hive, és a fölkelök egyik főbb embere említetik, kinek fejére Spankau császári tábornok 1000 tallért tűzött ki [5]). Ez idő tájban élt Bessenyey Márk is a jesuita, ki Sátorállya-Ujhely védelmében szerzett érdemet. 1679-ben [6]). Zemplin vármegyében birtokos a család (1805-ben) Bodrogkereszturban, Legyes-Bényen, Magyar-Isépen, Miglészen, Kelecsényben, Petriken, Kis-Raskán, Alsó-Hrabóczon [7]). — Ugocsa vármegyében B. Györgynek özvegye birt (1805-ben) Bökényben. — B. Lajos, ki főszolgabiró volt (1805-ben) birt Patalon, Komjáthon, Rákoczon, Sásváron, Fáncsikán, Péterfalván, Veléten, Szárazpatakon [8]).

---

[1]) Szirmay: Szatmár várm. II. 61.
[2]) Fényes Geographiája szerint.
[3]) VII. törvczikk.
[4]) Tudom. Gyüjt. 1829. X. k. 101. — 1630. II. 85. 1838. VIII. 98.
[*]) Sz. benedeki conv. ltár.
[5]) Szirmay: C. Zemplin hist. 234. — És Ugocsa: 21. l.
[6]) U. az C. Zempl. topogr. 359.
[7]) U. ott. 176. 231. 247. 471. 280. 371. 373. 391. l.
[8]) U. az. C. Ugocsa 62. 85. 86. stb.

Bessenyey család. (Deregnyői.) E családról csak annyit tudunk, hogy Zemplin megyében Deregnyői Bessenyey Jánosnak fia Demeter, ki Robert Károly király kiváltság-levelét Paloczy Máté nádor által átiratá [1]).

Bessenyey család. (Ezdegei.) Ezdegei előnévvel élő Bessenyey családbelinek iratik Pál, ki 1396—1409-ben Horvát, Tót és Dalmátország bánja volt [2]). Fia Miklós volt 1435-ben.

Bessenyey család. (Bodroghi.) Ugy látszik csak egyik ága az alább következő galanthai Bessenyey családnak, legalább Lehoczky eléadásán e részben eligazodni nem lehet. Budai Ferencz szerint [3]) Bessenyey István irta magát Bodroghról, ki 1527-ben mint öreg ember Ferdinand hive lőn.

Bessenyey család. (Athya Bessenyői.) Bereg és Szatmár megyében virágzott Lehoczky szerint: ki e családról illy nemzékrendet közöl:

János. { Tamás. 1430. { András. { Péter. { Tamás { Katalin (Balogh Istvánné.)
{ Pál { Imre { István 1510. { Tamás { György.
{ Potentiana (Fekete Mihályné.)

Ha azonban a következő galanthai Bessenyey család nemzékrendét nézzük, ugy fogjuk sejteni, hogy a Bessenyey családok nemzékrende sincs még kellőleg tisztába hozva, mert e nemzék rend az alábbival sokban megegyezik [4]).

Bessenyey család. (Galanthai.) A galanthai Bessenyey családnak törzse Bessenyey András, ki 1425-ben kapta adományban Galanthát, és ezen kivül Temesközi Bálint és Jánossal Pozsony vármegyében Német-Födemes, Ujfalu, két Baka, Seprős,

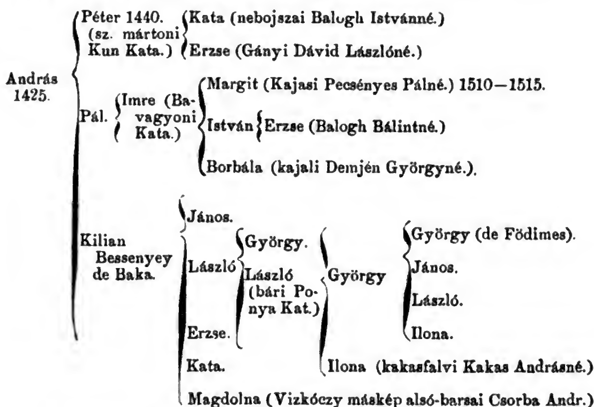
[1]) Szirmay: C. Zemplin topogr. 374. — És Fehér Cod. Dipl. X. tom. 7. vol.

[2]) Fehér: Cod. dipl. X. volt. IV. 244. és X. vol. VII. 653. Ratkay Mem. Regum et Banor. 87. l. Paulus Bissenus-nak irva.

[3]) Magyarorsz. polg. hist. lexic. 1. 393.

[4]) Hol a szükséges okiratok hiányában a valóságot kideriteni nem lehet, én épen a hitelesség érdekében hiszem szükégesnek, az egymással ellenkező adatokat egész terjedelmében közleni. És ha illy eljárás mellett a forrást egy vagy más adatra hiteltelennek nyilatkoztatom, ezzel még józan fölfogással nem lehet állitani, hogy az egész kútfő „hitelessége meg vaningatva." Sőt az egyes adatok iránt nyilvánitott kétségek csak critikai eljárásnak tudhatók be.

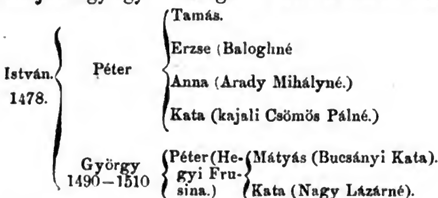
Makháza, Süly és Bodok helységeket, és Bars vármegyében Valkázt [1]). Ezen Andástól így jő le a család:

A törzsül álló Andrásnak három fia volt. Péter és Pál, kik galanthai előnévvel irattak első, vagy harmad izen kifogynak. A harmadik fiu Kilián bakai előnevet használt; mig öt unokája a nemzékrend utolsó izén álló György már Födimesi praedicatummal élt.

Lehoczky a törz Andrásnak fiául teszi Lászlót is [2]), ki a fölebb említett jószágokat 1488-ban birta, és kinek arczképét szinte Wiedeman közli.

De forrásunk szerint voltak még a galanthai Bessenyey családnak egyéb ágai is, ámbár a fölebbi nemzékrenddel összeköttetését nem ismerjük. Így egy másik ágat mutat a következő családfa:

[1]) Geneal. authen. ms. nro 207. tom. II.

[2]) Stemm. II. 51.

Ez ág törzse I s t v á n a kort tekintve, fia vagy unokája lehetett az előbbi nemzékrend élén álló Andrásnak. Ez ágazat is Mátyásnál megszakad.

Még egy harmadik és negyedik ágazat is van e családból, mellyeknek táblázata itt következik [1]:

- Tamás
  - Kata. (1. Kovács Ferencz. 2. Bakács János.)
  - György.
    - Anna (Morocz Antalné) 1591.
    - Zsófia (Macsidy Pálné.)

A másik ágazat pedig imez :

- Tamás (neje Frusina.)
  - Potentiana (Fekete Mártonné.)
  - Anna (Baranyay Bálint, kitől
    - Erzse (1. Ferenczfy András it. mest. 2. Potunyay Tamás.
  - György.
  - István.
  - Anna (nebojszai Bos (?) Benedek.)
  - Kata.
  - Bora.

Mindezen családfák nagy részint év-szám nélküliek, de — mert pörökből valók, — hiteleseknek látszanak. Ezen kivül voltak még a Bessenyey családnak ágazatai, azt onnan sejthetjük, mert így találjuk I l o n á t, ki Eszterházy Miklós nagyanyjául iratik. Más hiteles leszármaztatásnál találom Bessenyey I s t v á n leányát A n n á t, mint Dalmady Istvánnét. — 1647-ben említetik I s t v á n mint kir. asztalnok és kis-komáromi várkapitány [2].

E családhoz számíttatik az iró Bessenyey G y ö r g y [3] is, ki 1740-ben született Berzelen Szatmár megyében, idővel magyar testőr lőn, majd Bécsben a császári könyvtár őre, és a magyar irodalomnak a mult század végén egyik első harczosa. Több munkát irt, és adott

[1] Az idézett Geneal. auth. mss.

[2] Lehoczky Stemm. II. 51.

[3] Horányi nov. mem. 455. lapján. Ellenben Vay László Német hivség 607. lapon a bessenyei Bessenyey családból származott irja, mi valószinübb, mivel a galanthaiak Dunán tul és Pozsony vármegyében székeltek, amazok pedig Tiszán tul.

ki. Meghalt 1811-ben Berettyó-Kovácsiban Bihar vármegyében [1]). Testvérei voltak Mihály, Boldizsár és Juliánna.

A galanthai Bessenyey családtól több család származott le leány ágon, és birtokossá vált Galanthán, és ezek némellyike a galanthai elönevet is fölvevé: mint Eszterházy, Fekete, Balogh stb.

Czimere a családnak — mint metszvényünk is mutatja – nagyon egyez az Eszterházy családéval. A vért alján koronán áll a grif, első jobb lábán kardat villogtat, hasonló emelkedik ki a vért fölötti sisak koronájából [2]).

Már a régibb időkben is találunk történeteinkben a Bessenyey nevezetre, és miután a vérségi kapcsolatot ezek közt ugy sem ismerjük, álljanak tudomásul azok is e helyen:

Bessenyey János veszprém megyei főispán volt 1382-ben, és hive özvegy Erzsébet királynénak, ki őt a dalmacziai zavarok lecsendesitésére küldte Zádorba.

Mihály Mátyás király korában 1459-ben alnádor volt.

István 1526-ban II. Lajos király apródja küldöttje volt Bács, Bodrog, és Valko vármegyéhez, a bácsi káptalanhoz és bosznyákországi püspökhez a banderiumok kiállitása végett [3]).

Bessenyey család. (Szent-demeteri.) E családra Szathmár megyében találunk, hol szent-demeteri Bessenyey Márton 1542-ben Vitka és Kápolna helységben rész jószágot kap kir. adományul [4]) stb.

Bessenyey család. Erdélyben is van illy nevü székely család Alsó-Fehér, és Közép-Szolnok vármegyében; amabban István Rectificator biztos, ebben pedig Áron alszolgabiró 1815-ben.

Bessenyődy család. Szathmár vármegyében birtokos; család a XV. században. Bessenyődy István 1438-ban Kápolnán hat telket kap [5]).

Besskó család. A családnak nemességet szerzett Besskó Ist-

---

[1]) Lásd életrajzát Horányin kivül magyar irók életrajz gyüjtem. 54. l.

[2]) Trophaeum Estoras. czimeres tábláján.

[3]) Engel: Monumenta 214.

[4]) Szirmay: Szathmár várm. II 96. 97.

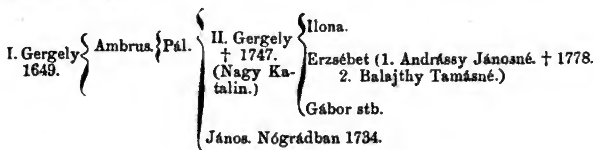
[5]) U. ott. 97. lap.

ván 1720-ki aug. 24-kén. Czimere: kék mezőben zöld tér fölött álló oroszlán, első jobb lábában zöld ágat, a másikban három nyilat tartva. A paizs fölötti sisak koronájából ugyanaz emelkedik föl. Sisak takaró (az az foszladék) innen sárga kék, onnan fehér-vörös.

Besze család. (Megyeri) III. Ferdinand királytól megyeri Besze Gergely, Csusz István, Besze András és János, Adorján Mihály, Benedek és Priska Bálint, mint négy külön nevü család törzsei 1649-ki majus 18-kán kelt czimeres nemesitő levelet nyertek, melly Nyitra vármegyének Nyitra városában 1651-dik évben bold. szüz Mária ünnepe utáni harmadik napon tartott közgyülésében kihirdettetett.

Megyer nevü helység mind Nyitra, mind pedig Nógrád vármegyében levén, miután már a mult század elején is mind a négyféle család Nógrád megyében volt található, bajos megmondani, az armalis levélben kitett megyeri előnév mellyik vármegyei helységre vonatkozzék; föleg miután Nógrád vármegyében az 1734-ki nemesi vizsgálatkor Besze János és fiai mint azon megyei Megyer helységbeli lakosok említetnek, a midőn tudniillik nevezett Besze János és nevezett érdektársai a czimeres nemes levelet a szepesi káptalan hiteles átiratában mutatták föl, mellyből az is kitünik, hogy a szerzők tanult emberek (artibus litteralibus praediti) voltak, de kimutaták azt is, hogy ámbár a nemes levél Nyitra vármegyében hirdettetett ki, már eleik Nógrád vármegyében telepedtek meg. Kimutatták többi közt azt is, hogy a czimeres levél Nógrád vármegyében is már 1675-ben is kihirdettetett [1].

A czimeres levélben érdeklett Besze család három tagjainak maradékaiból azonban adatok hiányában csak egy ágazatot a nevezett nemesség szerző Gergelytől eredőt közölhetek, — és ezt sem teljesen — a következőkben [2].

---

[1]) L. mindezt nógrád vármegyei 1734-ki Jegyzőkönyv.
[2]) 1722-ki hit tanuvallatás nógrád vgyei ltár.

E családfa élén álló Gergely unokájának Pálnak két fia maradt: II. Gergely, és János. Ez utóbbi Nógrád megyében maradt, és 1734-ben mint említém — investigáltatott nemessége. — II. Gergely, kinek neve azon megyei 1709-ki nemesi összeirásban meglátható, a kurucz világban a jász kerületbe költözött, ott halt meg 1747-ki april 12-kén kora 60. évében. Egy fiún kivül több leánya maradt. Ezek között Erzse (meghalt 1778. nov. 14.) először Andrássy János, 2-szor Balajthy Tamás hitvese, és mindkettőtől több gyermek anyja lőn [1].

E családhoz sorozandó előnevénél fogva megyeri Besze Ferencz is (1844-ben) a m. kir. udv. kamara titkára.

Tán szinte e családból eredt Besze János is, Esztergom megyei képviselő az 1848-ki nemz. gyülésen.

Besznák család. (Besznákfalvi és kerneczi.) Nyitra megyei nemes család. Besznákfalva helységnek — honnan előnevét irja — birtokosa. — Iratik a család neve Beznák-nak is. — Belőle Pál, szül. Nyitra várm. Sissó helységben. — 1763-ban nagy-ugróczi plébános, később 1784-ben pozsonyi, 1787-ben esztergomi kanonok, fölemelkedve olvasó kanonokságig. Meghalt 1814-ben januar. 20-kán Nagyszombatban [2]. 1808-ban a Ludoviceára négyezer forintot adományozott [3].

Beszprémy család. (Szodorai.) E család névre már a XIII. században találunk. A Bezprimy Utennak leánya Lucia, és Bezprymy Andrásnak leánya Aglent apáczák voltak — Sz. Margit korában 1270-dik tájban [4].

A XVI. században már Szathmár vármegyében látjuk feltünni e nevet, a midőn zudroi Beszprémy Bálint Csenger helységben kap egy telket 1577-ben kir. adományban [5].

A XVII. század végén a szodorai Beszprémy család Erdélybe Doboka vármegyébe is átszármazott. Ott Sólyomkövön birtokuk és lakhelyük volt. Azonban csak három nyomon virágzott a család ott. E három iznek nemzékrendi kimutatása ez [6]:

György (Ördög Orsolya.)
- György főbiró 1704—1711.
- Ferencz.
  - Judit (Somay Lászlóné.)
    - Somay Sándor 1740.

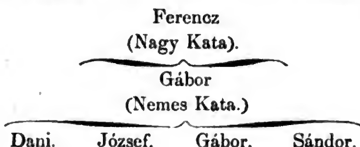
---

[1]) Hiteles tanuvallomány 1802-ből.
[2]) Memoria Basil. Strigonien. 176.
[3]) 1808-ki VII. törv. cz.
[4]) Pray: Vita S. Margarethae 369. 374.
[5]) Szirmay: Szathmár vgye II. 131.
[6]) Hodor: Doboka várm. 51. 52. és 427.

Az ifjabb György megyei hivatalt viselt, előbb alispán volt, azután II. Rákóczy Ferencz által lépett főbiróságra 1704-ben, és az volt 1711-ig.

Beszterczey család. Zemplin vármegyében Magyar-krucsó és Kamena Poruba helységben birtokos nemes család 1803-ban [1].

Betegh család. (Csik-Tusnádi.) Erdélyi székely család, és a Csik-székben Tusnádon jelenleg is birtokos. Belőle Ignácz (1815-ben) gyergyó-széki ülnök. Antal fogarasi dézsmás. Egy ága kiszakadt a mezőségre [2]. Ez ágnak törzse Ferencz, kitől e nemzedékrend jő le:

A két Gábor közül egyik torda vármegyei főjegyző (1794-ben) fő szolgabiró (1815-ben.) — Az utolsó izen álló Sándor is (Kőváry szerint) torda megyei főbiró.

Élnek a családból Kelemen és többen.

Beten család. (Budafalvi.) Beten Péter testvéreivel együtt. 1278-ban IV. László megerősítetik nemességében a Rudolf császár elleni hadban szerzett érdemekért [3].

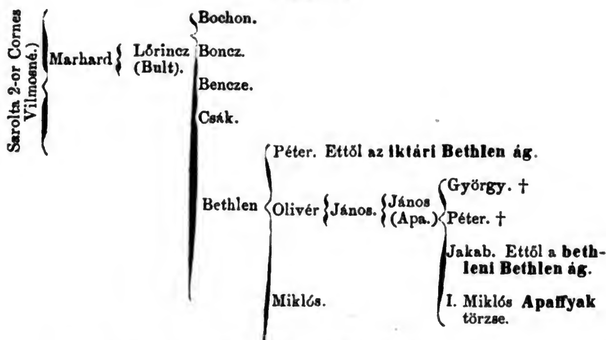
Betes család. Gömör vármegyei nemes család [4].

Bethlen család. (Iktári és bethleni; gróf.) Miképp származik e család Saroltától Aba Sámuel királynétól, utalom az olvasót e munka I. kötetében az Apaffy családhoz, mellyel e család egy törzsből ered. Azonban e családnak két fő ága van, ugy mint az iktári és bethleni; amaz három izzel előbb elvált a törzsöktől, mint ujolag az ide átvett táblázaton láthatjuk :

---

[1]) Szirmay C. Zemplin topogr. 341. 343.
[2]) Kőváry id. h. 257.
[3]) Fehér Cod. Dipl.
[4]) Barthalomaeides Com. Gömörien. 144.

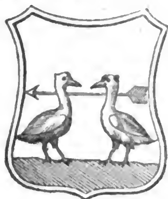
I. tábla.

Ebből látjuk mind a három családágazatnak összefüggését, de látjuk azt is, hogy a Bethlen családban is már a XII. században megtörtént e két fő ágra szakadás, miért mint két fő ág külön lesz tárgyalandó.

Az iktári Bethlen ágazat.

Előnevét ez ág a temesi bánságban fekvő iktári (Ilkar és hajdan Aktár) uradalomról vevé, mit több helységgel együtt birt egész addig mig a bánságot a török el nem foglalta. Igy elvesztvén ősi birtokukat, miután e részek ismét a magyar korona alá kerültek, a család országgyülésileg is folytonosan lépéseket tett a kormánytól e birtoknak visszaadására [1]).

Ezen ág a másiktól különbözik czimerére nézve is, mit Bethlen János (mint alább is említve lesz) Zsigmond királytól kapott. E czimer — mint itt láthatni — két szemközt álló hattyu, mellyeknek nyakaikon egy nyil van átlőve. János — mint iratik — ezt annak emlékezetére kapta, mivel egy nyillal egyszerre két hattyu nyakát lötte által [2]). Ez ág folytonosan e czimerrel él, és Gábor fejedelem országos pe-

[1]) Kőváry szerint a követelést a család az 1790-ki (erdélyi) országgyülésen kezdé, és folytatá még 1842-ben is. Lásd országgyül. Jegyzőkönyv. 1790 102. l. 1794-ki 42. 210. l. — És az 1842-kiben is.

[2]) Engel: Monumenta. 241. l. — Fehér Cod. Dipl. IX. vol. 5. 400. l.

csétein is e czimert a sziv (vagy közép) paizsba metszve használá, azonban körül véve egy — farkát szájában tartó kigyó vagy sárkány által.

Visszatérve ez ág leszármazására, az előbbi táblázaton álló Pétertől igy jő a nemzékrend [1]).

II. tábla.

- I. Péter a Bethlen fia mint az I. táblán.
  - I. Domokos.
    - I. János a czimer szerző.
      - I. Gergely † 1393.
        - II. Domokos (1. Abramfi Margit 2. N. N.
          - III. Domokos (Buti.) — Lásd ezt a III. táblán.
          - Gábor.
          - II. Gergely
            - István.
            - Kata (macskási Tárnok Ján.)
          - Kata.
          - II. János
            - György.
              - Margit.
            - Anna (Mándi Kelemenné.)
          - Bora (Dóczy Györgyné.)
          - Sára (Tarczay Jánosné.)
  - Miklós.

E táblázat törzse, Péter, Bethlennek fia, kiről a Bethlen név eredt, — ha Lehoczkynak hitelt adhatnók Temes vármegye főispánja volt. Fia I. Domokos [2]). Ennek fia I. János, kiről említők, hogy a család czimerét szerzé Zsigmond király alatt 1350. I. Jánosnak fia I. Gergely [3]). Ez nemzé II. Domokost, kinek első neje Abrámfi Margit volt; a második — kinek neve nem tudatik anyja volt Borbála

---

[1]) A nemzékrend első izeinél az irók a nevekben különböznek. Máskép adja Kőváry, máskép Buday, Lehoczky Wagner és Bethlen Elek. Leginkább ez utóbbival tartva, a különbséget jegyzetekben fogom kijelölni.

[2]) Kőváry 37. l. I. Domokos fiaúl is Domokost teszi. Ellenben Lehoczky 51. l. Buday I. 395. l. és Wagner mss. tom. LXX. pag. 94. Jánost teszik, azonban ez utóbbi egy Domokost a II-dik Domokos fiaúl állitván ennyiben egyezik Kőváryval, holott az emlitett két iró Gábor fejedelemig csak két Domokost említ, Kőváry, Bethlen E. és Wagner hármat, de nem egy helyen.

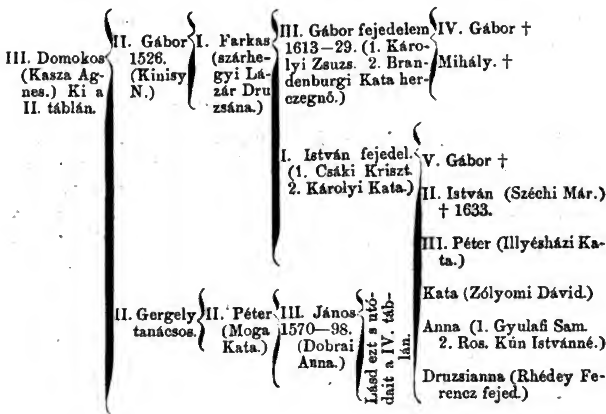
[3]) Lehoczky Györgynek irja, és 1452-ben szörényi bánnak, mi chronologice nem állhat, Kőváry szerint e Gergely meghalt 1395. Buday szerint csak a fia II. Domokos él 1452-ben. Ellenben Benkő és Buday e Gergely nejeül állitja Abrámfi Margitot, a ki Bethlen Elek és Wagner szerint fiának II. Domokosnak fia volt. L. Fejér Cod. Dipl. tom. X. vol. I. 273.

és Sára leányainak. II. Domokosnak többi közt — mint a nemzékrend mutatja — fia volt III. Domokos [1]) is, ki Butinak neveztetett, és erdélyi vajda volt. Ezen Domokos Kasza Benedeknek a temesi főispánnak leányát Ágnest vette nőül, kitől gyermekeit a III. táblán látandjuk.

III. Domokos testvérei: I. Gábor [2]) nagynak neveztetett, és Bethlen B. szerint budai parancsnok volt. Gyermekeiről mi sem tudatik. II. Gergely szörényi bán volt [3]), fia István magnélkül halt el. Leánya Kata macskási Tárnok Jánoshoz ment nőül, és anyja lőn (Bethlen szerint) bakai Machkási Ferencznek. II. Jánosnak fia György leányában Margitban végzi ágazatát. Ezen Györgynek nővére Anna Mándi Kelemenné. Borbála és Sára (szintén II. Domokosnak leányai) férjeiket a táblán olvashatjuk.

III. Domokostól kezdjük tovább a családfát a

III. táblán.

[1]) E III. Domokos az, kit sem Lehoczky sem Budai nem említ. Hanem Benkő és Budai II. Domokost teszi erdélyi vajdának 1452-ben, fiát Gábort pedig még 1526. után is élteti, mi kissé két izre hosszu idő.

[2]) Bethlen után csupán Wagner említi id. h.

[3]) Lehoczky I. Gergelyt (szerinte Györgyöt) nevezi szörényi bánnak 1452-ben, a mi lehetetlen.

E táblázat feje III. Domokos máskép Butinak is neveztetett és erdélyi vajda volt 1452-ben [1]). Nejétől a temesvári főispánnak Kasza Benedeknek leányától Ágnestől két fia maradt II. Gábor és II. Gergely.

II. Gábor a mohácsi ütközetben 1526-ban hatezer kopjást vezérelt; azután Szapolyay János tanácsosa és udvari főkapitánya. Neje Kinisy Pálnak legifjabb huga volt [2]). Fia Farkas Szapolyay Zsigmond- János és Báthory István utóbb lengyel király hadainak főkapitánya, és tanács ur, több csatában vett részt, mint Gyulánál, hol 17 sebbel szabadult meg. Báthory alatt a pártütő Danczka megszállásánál is jelen volt. E tetteiért kapta az illyei uradalmat fiágra [3]). Meghalt 1590-ben; szárhegyi Lázár Druzsinától születtek fiai: III. Gábor és I. István.

III. Gábor 1580-ban született, Illye mezővárosban Hunyad vármegyében tiz éves korában anyai nagybátyja Lázár Andráshoz a gyergyói völgyben fekvő szárhegyi várba került nem valami rendszeres tudományos növelésbe [4]), mind a mellett természetes ész is itt meglelé a nemes irányt. Ifjukorát Báthory Zsigmond udvarában tölté. Tizenhat éves korában már a havasalföldi hadjáratban vett részt. 1600-ban már hadat vezénylett Báthory Zsigmond részéről Mihály vajda ellen. Báthory Zsigmond utolsó leköszönése, és Székely Mózses rövid fejedelemsége után ő volt egyik főtényező Bocskay Istvánnak a fejedelmi székbe helyezésében, és ennek tábornoka és főtanácsnoka volt. Adományban kapta tőle Hunyadvárát s egyebeket, és hunyad vármegyei örökös főispánná is tétetett. Bocskay halála után az ő befolyása segité Báthory Gábort is a fejedelemségre, azonban ettől később üldöztetvén, buktatója is lőn. Már 1610-ben Csik- Gyergyó- és Kászonszékek főkapitánya. 1613-tól pedig Erdélynek páratlan fejedelme, ki hazafiui tüzzel, és politikai bölcsességgel vitte a kormányt. Történeteinkben feltünőleg — ugynevezett három támadása vívott ki enyészhetlen emléket, mellyek

---

[1]) Kissé szembeötlő fiáig Gáborig — ki 1526-ban élt, — a 74 évnyi idő kor, és igy tán II. Domokos lehetett inkább 1452-ben a vajda.

[2]) Wagner Ms. tom. LXX. id. h. Bethlen E. után.

[3]) Nemzeti-Társalkodó 1841. I. 34. l. Kőváry után id. m. 39. l. Lehoczky is id. h.

[4]) L. életét Hormayr Mednyánszky Taschenb. f. vaterl. Gesch. 1823-ki foly. 453—516. l. arczképével. Tetteiről u. ott. 1847-ki foly. 274. l. Végrendeletét u. ott. 1827-ki foly. 338—366. l. Jellenrajzáról érdekes dolgok irvák Tudom. Tár 1838-ki foly. III. köt. Káldy életiratában.

közül az elsőt 1622-ben a nikolsburgi békekötés koronázta meg. Az utolsó pedig a pozsonyi és szőnyi frigy-pontokat huzta maga után. Gábor Magyarországnak választott királya is volt, és élt is e czimmel, de tisztelve a törvényszerüséget, a koronát halántékaira nem emelteté. Buzgó reformatus volt, a bibliát huszonhatszor olvasta el éltében, de a jesuita Káldyt is, a biblia forditóját nyomda állitására pénzzel segité. Számos hadjáratában mindig győzelmes volt, soha meg nem veretett. Első neje nagykárolyi Károlyi Zsuzsánna volt, kitől Gábor és Mihály fia és leánya gyermeke kora sirba szálltak. Második nejétől a Brandeburgi Katalin herczegnőtől sem maradtak gyermekei. Meghalt 1629-ben megmérgeztetés gyanujával. Eltemettetett Gyulafehérvárott a sz. Mihály templomában.

I. István (szintén I. Farkasnak fia) előbb Hunyad és Marmaros vármegye főispánja, Huszt várának kapitánya [1]), bátyja halála után 1626-ban Brandeburgi Katalin mellett Erdély Gubernatora, és Katalin lemondása után kis ideig fejedelem 1630-ban, mert I. Rákóczy György fegyveres trónkövetelése ellenében dec. 22-kén lemondott [2]). Meghalt 1648-ki januar 10-kén kora 66-ik évében Ecsed várában, eltemettetett Gyulafehérvárott az öreg egyház sirboltjában mart. 29-kén [3]). Neje kettő volt. Az első mihályi Csáky Krisztina (Cs. Gábor leánya); — a második Károlyi Katalin Rhédey Ferencz özvegye. Ezektől gyermekei: V. Gábor korán elhalt. II. István Bihar vármegye főispánja, váradi főkapitány és a hajduság (gyalog had) tábornoka volt. Meghalt 1633-ban fiatal korában, eltemettetett Gyulafehérvárott [4]). Neje rimaszécsi Széchy Mária mint özvegy előbb rosályi Kun Istvánhoz, ettől elválván Wesselényi Ferenczhez a nádorhoz ment nőül.

III. Péter (Istvánnak fia) Hunyad és Marmaros vármegye főispánja volt. Sokat utazott [5]). Neje Illyésházy Katalin volt. 1646-ban Trencsinben járt sógora Illyésházy Gáspárnak látogatására; innen haza készülvén Bánra meghivatott bucsú estelire, másnap reggel 7 órakor august. 3-kán a midőn fölkelt a guta megüté s meghalt kora 38-dik évében. Teste innen elszállittatván, utközben állomásonkint mellette

---

[1]) Kazy. Hist. R. Hung.
[2]) Kemény János önéletirása Szalay kiad. 204. l.
[3]) Medgyesi Pál fölötte mongott halotti beszéde.
[4]) Kemény önéletleirása 242. 246. Et Bethlen Ioan. lib. I. sect. II.
[5]) Kecskeméthi: „Ulisses Panonicus" czim alatt ada ki utazása leirását.

halotti beszédek tartattak, nov. 2-kán értek vele Nyir-Bátorba, hol novemb. 4-kén Vereczei Ferencz s. pataki és Csulay György (Rákóczy Györgynek udvari prédikátora) által mondott halotti beszéd mellett eltemettetett [1]). Gyermeke nem maradt.

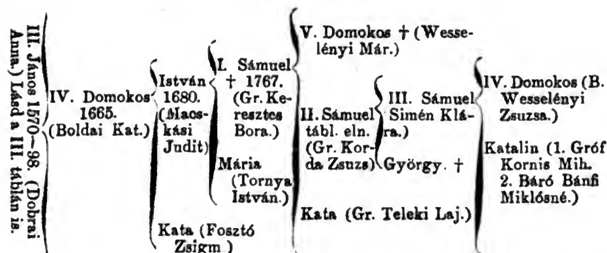
III. Péternek a táblán látható nővérei közül Anna, előbb ráthóti Gyulaffy Sámuelnek, utóbb rosályi Kún Istvánnak volt neje. Gyulaffyvali lakodalma gyászos állapotban zene nélkül Fehérvárott a várban tartatott [2]).

Ezekben kihalván a fejedelmi ág, vissza kell mennünk III Domokosnak második fiához II. Gergelyhez.

II. Gergely [3]) (III. Domokos fia) Szapolyay II. János tanácsosa, 1553-ban Petrovics Péter által a budai török vezérhez járt követségben, hasonlóan követségben járt az ifjabb Szapolyay részéről 1567-ben is, midőn utjában Túron az ónodi várőrzők által megöletett. Gergelynek fia

II. Péter nejével Moga Katalinnal nemzé III. Jánost, ki szintén tanácsos ur volt 1570–98-ban. Dobrai Annától született fia Domokos, mint ezt látni fogjuk a következő

IV. táblán.

[1]) L. Temetési Pompáját kinyomv. N.-Váradon 1646. A czim lapon az iktári ág czimere is látható hasonlóan a miénkhez.

[2]) Kemény : Önéletirása Szalay kiad. 201.

[3]) E Gergelyt Wagner id. h. hibásan Györgynek irja. Gergelyt Domokos fiának épen ez izen irják Bethlen Joan. Comment. Tabella Prima genealog. — Budai Fer. Lex. I. 397. lapon.— Lehoczky Stemm. II. 51. — Ezek daczára is Kőváry nem említi, hanem kihagyván e Gergelyt egészen, annak fiát II. Pétert irja Domokos fiául. Mi okon? Nem tudom; — hanem azt láthatni, hogy később egy izt meg ő tesz föl táblázátára Péter névben, kit az említettek nem ismernek. Erről alább.

III. Jánosnak [1]) fia IV. Domokos, kinek kezéből 1665-ben az iktári urodalom után ujra hat falut u. m. Betlenős, Seprős, Bodon, Ujfalu (Biharban) Székelytelek, és Szent-János helységeket foglalták el; ez utóbbit magánosok [2]). Kivévén, hogy II. Sámuel 1755-ben kir. táblai elnök volt, ez ágazat hivatalt nem igen viselt. A grófságot, mit már a fejedelem Gábor testvérei is használtak, ez ág 1742-ki sept. 24-kén kelt oklevélnél fogva vette föl.

A táblázat végén álló most élő gr. Bethlen Domokos — irja Kőváry — Erdély leggazdagabb birtokosai egyike, többnyire Bécsben él, s több diszjel tulajdanosa. Nejétől, ki jelenleg (1854-ben) id. gróf Bethlen János özvegye, elvált. Gyermeke tőle nem volt, s igy alkalmasint utolsó iktári Bethlennek nevezhetjük.

Következik a

bethleni Bethlen ágazat.

Ez ág megmaradt ősi czimerénél, mellynek szerzője felöl nincsenek egy értelemben a genealogusok. A czimer mint itt a metszvény mutatja, egy koronás kigyó, szájában a magyar király ékei egyik jelvényét az arany almát tartja. Némellyek szerint e czimer a család királyi eredetére mutat, mások szerint egy vészes kigyót mutat, mellyet a Bethlennek egy alma lenyeletésével megfogtak és megöltek.

Ez ágazat az iktári mellett jó formán egy külön családot alkot, noha a rokonság mindez ideig fön van tartva. Mint szakadt vagy helyesebben szólva emez miképen jött le a közös törzsből, erre nézve vissza kell mennünk a családfa első táblázatára (itt 68. lapon), hol látni fogjuk, hogy Bethlennek, kiről a család nevét vette [3]), Olivér fia volt, ki Wenczel király részén állott, tehát akorban a legitim párton, és ennek érdeké-

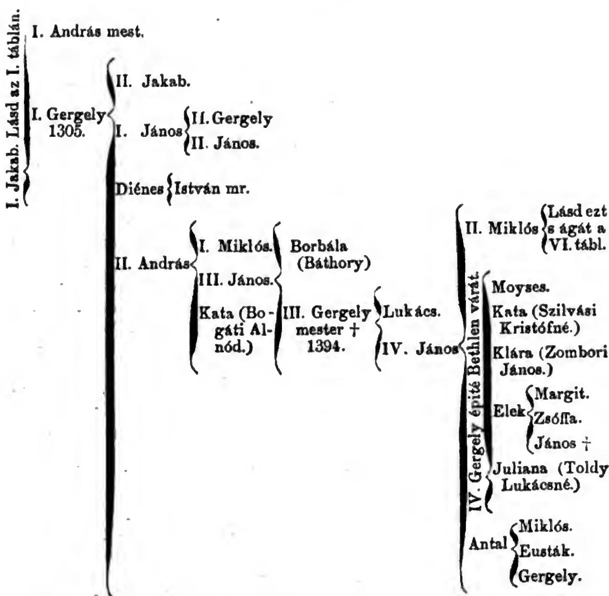
[1]) Ennek fiául és IV. Domokos atyjául tesz Kőváry egy Péter nevüt, ki szerinte 1646-ban halt meg, valószinüleg III. Péterrel (a mi III. táblánkon) az Illyésházy Kata férjével téveszti össze, ki szintén 1646-ban halt meg.

[2]) Nemz. Társalkodó 1841. I. 36—38. l. Kőváry szerint.

[3]) A Bethlen név származzék bármi gyökből, mint azon — kivált a mult században fejüket törték a genealogok, — kereszt név, mint sok annyi más a pogány korból.

ben vitézkedett, s állitólag jutalmul Gyula nevü helyet kapott adományban 1302-ben. Olivérnek fia volt J á n o s, unokája is J á n o s [1]), ki A p á n a k is neveztetett, és kinél a család Apafi és Bethlen ágra szakadt. Jánosnak fia J a k a b törzse a b e t h l e n i Bethlen családnak, kitől a nemzékrendet folytatjuk az

V. t á b l á n.

Mint e táblázaton [2]) látjuk Jakabnak fiai András és Gergely voltak, és mint az Apaffyaknál (I. köt. 49. l.) megjegyzők 1305-ben osz-

[1]) Kőváry itt is egy J á n o s t elhagyott, és itt Benkő és Budai is igy tettek. Én, Bethlen Elek és Wagner szerint hagytam meg a két J á n o s t. Lehoczky pedig e második János helyett M i h á l y t nevez, és igy iz számra (generatio) megegyez Wagnerrel.

[2]) E táblázatot Wagner id. h. kézirata s ezzel egyező Bethlen munkája szerint adom, bizva hűségökben. Mert az e táblázaton látható nemzékrendre nézve,

toztak Miklós a Jakab testvérének gyermekeivel, kiktől az Apaffyak származtak. I. Gergely III. János nevü unokájának fia III. Gergely általános állitás szerint kapta Zsigmond királytól Bethlen szent-Miklóst, Alsó-Kápolnát és Nikápolynál esett el 1393-ban. Ennek unokája ismét IV. Gergely épité Bethlen várát Albert király idejében Belső-Szolnok vármegyében.

---

az az I. Jakabtól Márkig (ki a VI. táblán élén álland mint II. Miklósnak fia) lényeges variánsokat találunk a nemzéktanároknál (genealogusoknál). Legjobbnak találom az általam megtekintett nemzékrendeket iróik szerint az olvasó kedveért ide iktatni:

A) Benkő József (Transylvania. Pars Generalis. Tom. II. 372. l.) I-ső vagy nagynak nevezett Jakabtól (ki nála Olivérner unokája, — nálunk kis unokája) igy hozza le a családot. E Jakab nemzé 1. Miklóst, ki magvaszakadt. 2. Andrást, atyját Miklósnak és Andrásnak, kinek fia János kihalt 1368-ban. — 3. Miklóst, atyját Jánosnak † és Andrásnak † — 4. Jánost (élt 1325-ben). 5. II.ik Apát † — 6. Dénest. †

Ezek közül János (a 4-dik szám alatti) nemzé Gergelyt, (ki 1358—93-dik év közt élt), ki Zsigmond királytól Bethlen sz. Miklóst és Alsó-Kápolnát kapta. E Gergelynek fia volt ismét János, a ki nemzé *a)* Miklóst, atyját Márknak, nagy atyját Bernátnak († 1491.) Miklósnak, Vitályosnak, Jánosnak, Farkasnak, Katának, Erzsébetnek (Patocsy Miklósnénak) és Eustáknak. *b)* Antalt Apafy Miklós erdélyi vajda (nem a fejedem) gyámnokát 1447-ben. *c)* Gergelyt Bethlen vár épitőjét. Nevezett Antalnak fia volt ismét Gergely, a kinek Jánoson kivül fia Elek és Balás a két fő-ág törzsei.

B) Budai F. (I. k. 394—400) szerint I. Jakabnak fiai 1. András, ennek Miklós és András, ez utóbbinak János, a ki kifogy. 2. Miklós, ki János és Antal fiában enyészik el. 3. János, a ki atyja Gergelynek, Apának, és Jánosnak, ezek közül

Gergely, ki Dobokát, Ercset, Borgót Bethlen-Sz.-Miklóst, és Kápolnát kapja és 1386-ban meghalt, atyja volt Jánosnak, ki 1393 ban elesett. Ezen Jánosnak fiai 1. Miklós, kinek Márk, kinek ismét *a)* Bernát † 1491. *b)* Miklós, ki nemzé Miklóst, Vitályost, Jánost, Farkast, Katalint, Erzsét Patócsi Miklósnét. *c)* Leusták. 2. Antal 1447. ennek fia Elek, János és Balás. 3. Gergely Bethlen épitője, ki a mi táblánkon IV. Gergely lenne.

C) Kőváry (42. l.) egyszerre Jánosra ugrik, kit 1408-ban éltet, feledvén az előbbi származtatást közölni, holott arra utal, hogy ezen Jánosig hozta le a családfát, mit azonban hiába keresünk müvében. E Jánosnak, (ki a mi IV. Jánosunkat képviseli) fiaiul állitja Gergelyt és Márkot. Tehát ez sem egyez, sem Budaival, sem Wagnerrel, és igy sem Bethlennel sem Benkővel.

D) Lehoczky (51.) szerint Jakabnak fia János (1325-ben). Ez utóbbi nemzé Gergelyt († 1393.) a ki ismét Jánost, a ki Antalt és Gergelyt, és ezen utóbbi Gergely Eleket és Balást. A végső iztkivéve Budaival megegyez.

E) Horányi Bethlen János commentariusainak (Bécs, 1778.) Kiadója e munkához mellékelt I. táblán). Jakabnak unokájául teszi Gergelyt, ennek kis

A család történetirók bár különféleképen szerkeszték össze a fölebbi táblázaton állókat, abban megegyeznek, hogy azokban minden ág kihalt, kivevén azon Bethlenét, kinek fiai Elek és Balás voltak. A mi táblázatunkon e két testvér II. Miklóstól eredt, ennek ágazatát fogja mutatni a következő

VI. tábla.

- II. Miklós ki az V. táblán.
  - Márk (1. Laczy Ann. 2. Deső Ilona. 3. Szásznádasi Hungor Illon.)
    - Brigitta (Bolyai Gáspárné.)
    - III. Miklós. réczi kap (Alnosi Chire Margit.
      - Farkas.
      - Dernád.
      - János.
      - Vitályos
      - Erzse (Pathócsy Miklósné.)
    - Elek erdélyi alvajda. 1461 (Bánffy Druzsán.)
      - Lásd őt, és ágát a VII. táblán.
    - Bernát.
    - Lestár.
    - Anna (Balatfi Jánosné.)
    - N. (Szete Mártonné.)
    - Balás királyi komor. (Thurzó Angelika')
      - V. Gergely (kallói Leőkös Anna.)
        - Lásd ezt a XII. táblán.
    - János (Horváth Kata.)

---

unokajául Györgyöt, és ennek fiaiul Elek és Balást. Tehát ismét nem egyez egygyel sem.

Végre F) Kazinczy Ferencz (Ered. M. II. 403. l.) szerint Jakab hat fiat hagyá 1. Jakabot a magtalant. 2. Andrást, atyját Miklósnak és Andrásnak; s András által Jánosnak nagy atyját. 3. Miklóst. 4. Jánost. 5. Apát. 6. Dénest. (Miklós, Apa és Dénes kihaltak).

János Jakabnak negyedik fia G e r g e l y † 1393. Ennek fia ismét János, ennek pedig 1. Miklós atyja Márknak és nagyatyja Bernátnak, Miklósnak, Eustáknak. 2. Antal. 3. Gergely. Említett Antal nemzé Gergelyt, a kinek fiai: Elek és Balás. Ez sem egyez egygyel sem.

A táblázatot kezdő Miklósnak fia Márk építé Keresdet, és a család egy ideig innen irta magát, mert Bethlen vára (az ős fészek) noha fiági birtok volt, sokáig nem volt a család kezében. A Bethlent épitő IV. Gergely (V. táblán) ága kihalván, III. Miklós (ki Récz vár és város kapitánya volt), vejének Patócsy Miklósnak kezébe került, és birták a Patócsyak, ezek megbélyegzése után pedig sok kézen ment át, mig I. Apaffy alatt 1678-ban ismét a család birtokába visszaszállt [1]).

Márknak,— kinek neje Laczy György horváth bán leánya Anna; a második Ilona, Desö Jánosnak leánya; s a harmadik szásznádasi Hungor Ilona voltak, — gyermekei közül, mint a táblázat mutatja, csak kettő tartá fön a családot, ugymint Elek és Balás. Elek ágazata rendesen Keresden temetkezett, és ollykor keresdinek is neveztetett. Ma azonban már a nagyon elszórt családot bajos volna birtokaik szerint elnevezni, s az összes ágazat a közös bethleni előnévvel neveztetik.

Mielőtt előbb Elek ágát, s azután Balásét egész a mai napig lehoznók, örömmel jegyzem meg, hogy e két személytől a családfa leszármaztatásban az irók már teljesen megegyeznek, az egyes kisebb eltérések (mint például a hitves társak kereszt neveikben) csak toll vagy sajtóhibából eredhetnek.

Mindezekből azt látjuk, hogy e család nemzékrendére az irók különböznek, de látjuk egyszersmind azt is, hogy főleg két táborra oszlanak, az egyik S. Ziláhy András halotti beszéde után Benkő előadását követi, mint: Budai, Kazinczy és Kőváry. — A másik rész Bethlen Eleknek saját családáról irt munkájának hódol.

Benkő József bevallja, hogy Zilahyt követi, de érinti hogy más adatok nyomán is indult, azonban forrásait nem idézi, pedig épen ez adalékai teszik a változást, melly által Bethlen Elek és Zilahy előadásától különbözik.

Illy adatok mellett a család okmányainak átbuvárlása nélkül határozott meggyőződésre jutni lehetetlen. Én, Bethlen Eleket választám, kit választott Wagner is, mert azt hiszem, hogy családja leveleit ez legjobban ismerheté. Noha Mikola ő irányában is gyanús kitétellel él.

[1]) Benkő : Transylv. gener. II. 372.

Elek ága.

VII. t á b l a.

- I. Elek 1461. alvajda (Los. Bánffy Druzsiána, ki a VI. táblán.)
  - Anna (Apaffy László.)
  - Mihály (Sarmasági Anna.)
    - Ferencz †
    - Erzse (Makrai Berta.)
  - Ferencz. főaszt. († Stajerb.)
  - Margit (Nagy Sebes.)
  - Orsolya (Kendefi Gáspárné)
  - György. tanácsos. (1. Sükösdi Anna. 2. Károly. Klára.)
    - Miklós tanácsos (Mihálcz Ilona.) 1586.
      - Ferencz fehéri főisp és iró 1649. (1. Kamuthi Zsuzs. 2. Kemény Kata.)
        - Borbála. †
        - György. †
        - Miklós. †
        - Krisztina (Kapy Györgyné.)
        - Farkas. kanczellár s történetiró † 1679. (Ostrosith Borbála.)
          - László főisp. † 1717. (Folti Mária.) — Lásd őt, s ágát a VIII. táblán.
          - Kata.
          - István. †
          - Druzsina.
        - György 1692. fogar kapit. (Toroczkay Mária.)
          - Klára (Bánffy Györgyné.)
          - Kata (II. Apaffy Mihályné.)
          - Judit (1. Lázár György. 2. Kölesséry Sámuelné.)
          - Ferencz
            - Klára
            - Ferencz
              - Krisztina. †
              - Mihály. †
              - Lajos. †
              - Mária. †
              - Kata. †
        - II. Elek főisp. 1691. (Nagy Klára.)
          - Kata.
          - György. †
          - Anna.
          - Klára.
          - Zsófia.
          - III. Elek (Gr. Pekri N.) — Lásd ezt s ágát a X. táblán.
        - István. †
        - Éva (1 Haller Györgyné 2. Csáky László.)
    - Mihály. †
    - Ferencz. †

I. E l e k a családfa törzse 1461-ben Erdély alvajdája volt. Losonczi Bánffy Druzsiánnától fia M i h á l y n a k a Sármasági Anna férjének, ága kifogyott fiában és unokájában.

F e r e n c z (I. Elek fia) I. Ferdinand főasztalnoka, szintén megnősült, de magtalanul mult ki Stajerországban.

György (Elek fia) Isabellának és fiának Szapolyay Zsigmond Já-

nosnak tanácsosa, két feleséget birt. Az első Sükösdi Benedek leánya Anna, a második Károlyi Klára. Ennek csak egy fia Miklós lett az ág föntartója, ki hasonlóan 1586 ban tanácsosságot viselt, és hitvesétől Mihálcz Miklósnak Ilona leányától nemzé Ferenczet a Rákóczyak alatt fehér vármegyei főispánt, udvari főkapitányt és fejedelmi tanácsost. Iratai végett a tudósok sorában áll [1]). Első nejétől Kamuthy Zsuzsánától: Borbála és Erzsébet leányai utódok nélkül multak ki. Második nejével Kemény Katával szapora volt házassági élete. Különösen három gyermeke tünt föl. Ezek közül:

Farkas Erdély kanczellára volt, és mint hat kötetnyi történelmi munka [2]) szerzője is hallhatlanitá nevét. Meghalt 1679-ben. Neje giletinczi Osztrosith Borbálával nemzé Lászlót a kormányzói tanácsost, és küköllői főispánt, ki 1717-ben halt meg, és kinek Folty Máriától származó ágazatát a következő VIII. tábla mutatandja.

György (Kőváry szerint Gergely) szintén Küküllő főispánja, Fogaras vár- Udvarhelyszék főkapitánya, és fővezér 1692-ben. Nejétől Toroczkay Máriától három leánya, s egy fia lőn. Leányai közül Kata az utolsó Apaffy Mihály utolsó erdélyi fejedelemnek, Klára pedig az első erdélyi gubernátornak losonczi Bánffy Györgynek volt neje. Ferencz fia unokáiban halt ki.

II. Elek (I. Eleknek fia) szintén kanczellár lőn. 1691-ki jan. 10-kén. Leirta saját családját. Nejétől Nagy Klárától több gyermekei közül maradt III. Elek a gróf Pekry Kata férje, kitől ágazatát alább a X. táblán látandjuk.

Megjegyzendő itt még, hogy a fölebbi három testvér: Farkas, György (vagy Gergely) és II. Elek (Ferencznek fiai) 1667-ben I. Apafynéval a káptalan előtt egyességre léptek, hogy azon esetben, ha I. Apaffy fejedelem magtalanul halna el, Apaffyné az ebesfalvi, almakereki, katonai, gálfalvi, udvarházakat, bányabükki és a borgói részeket életeig birhassa, e mellett a katonai jószágokat 6000, a többit 10,000, forintig elzálogithassa, s a mit akkor nem reméltek, bekövetkezett. II. Apaffyval családja kihalván, a Bethlen család megtette követelését az érintett jószágok iránt, és azt a történetiró Farkasnak Lajos nevü unokája hat évig Bécsben tartózkodása alatt a család ki is nyerte [3]).

---

[1]) Horányi Memoria Hung. I. 291. et Nova Mem. 457.

[2]) Historia de Rebus Transylvanicis. Cibinii 1782 – 89. hat kötetben.

[3]) Kőváry 41. lap. ki szerint ma is békésen birják, kivéve Ebesfalvát, mit a kincstár az örményeknek adván, helyébe Reteget, Árokalját, Kentelkét, Kerlést stb. kapák. Lásd 1790. országgyül. jegyzőkönyv. 197. l.

Farkas fiától László tól igy ágazik le tovább a családfa:

VIII. tábla.

- László † 1717. (Folti Maria) mint a VII. táblán.
  - Gergely (kis korában meghalt)
  - Zsuzsanna †
  - Ferencz †
  - László †
  - Lajos †
  - Gergely (Naláczy Bora)
    - Lajos † 1807. (b. Wesselény Anna)
      - Gergely (gr. Bethlen Klára)
        - László (nőtlen)
        - Lajos (nőtlen)
        - Póli
      - Lajos (gr. Bethlen Klára)
        - Mária (Kendefi Lajos)
        - Klára (gr. Bethlen Gábor)
    - Ferencz (b. Bánffy Zsu.)
      - Ferencz (gr. Bethlen Karolina)
        - Sándor (b. Bánffy Josefa)
          - András
          - László
          - Gergely
          - Karolina
          - Póli
        - Ferencz (gr. Bethlen Leopoldina)
          - Károly
          - Elek
    - Gergely †
    - Borbála †
    - László Hunyad v. adm. 1804. (b. Domokos N.)
      - Pál (b. Bornemisza Kata)
        - Gergely (emigr.)
      - József (gr. Toroczkay Eszter)
        - László (nőtlen)
        - Róza

A törzs itt László a Folty Mária férje, mint emlitve volt, küküllői főispán és kormánytanácsos, meghalt 1717-ben. Fiai közül Lajos, ki nőtlenül halt meg, perlé ki az Apaffy birtokokat. Gergely a Naláczy Borbála férje ágfentartó lett. Ennek fiai

Lajos, meghalt 1807-ben, nejétől b. Wesselényi Annától két fia maradt, Gergely és Lajos. A Gergely fiai közül László a búni, és Lajos a nagyfalusi urodalmat birják. — Lajos (a Lajos fia) és két leánya kerlési birtokáról kerlésinek neveztethetik.

Ferencz (Gergelynek fia) b. Bánffy Zsuzsannával nemzé Ferenczet, kinek ismét két fia szaporitá ágát el. Ezeket fő birtokukról bethlenieknek is nevezik.

László (Gergely fia) 1804-ben Hunyad vármegye administratora volt, báró Domokos leánytól nemzé Pált (ki az emigrans Gergelyt) és Józsefet, ki gróf Toroczkay Esztertől nemzé a táblázaton láthatókat. E Józsefet rettegi, testvérét Pált és gyermekeit ismét bethleni Bethlennek nevezék jelenlegi főbirtokaikról.

Ez ágazat (t. i. I. Elek ága) három történeti irót adott — Farkasban, Ferenczben és II. Elekben.

Most ismét vissza kell mennünk II. Eleknek fiához III. Elekhez a VII. táblára, kitől tovább ekképen származik le a család:

X. tábla. *)

- III. Elek (gr. Pekri Kata). Lásd a VII. táblán.
  - Pál 1765–1794. (gr. Teleky Sára) kir. tábl. elnök
    - Farkas (gr. Mikó Zsuzsa)
    - Pál tábornok † 1795. (báró Kemény Krisztina)
      - Elek (iró) (Platow Vilma)
        - Pál (gr. Bethlen Mária)
          - Paulina
          - Pál
          - N. N.
          - Ferencz
          - Vilma
      - Pál (gr. Bethlen Luiza)
        - Gábor (gr. Bethlen Klára)
          - Gábor
          - Frigyes
          - és 4 leány
        - Farkas (gr. Teleky Róza)
          - Árpád
          - Gizella
          - Irma
      - Károly † 1837. (gr. Mikó Krisztina)
        - Eszter (gr. Teleky Lajos)
      - Julianna (Katona Zsigm.)
      - Sára (Feketené)
      - Krisztina (Birónė)
      - Klára (Bethlen Gerg.) Nagy-Bimon.
    - Éva (b. Dániel Istv.)

A táblázat törzsének Eleknek fia Pál előbb aranyos-széki főkirálybiró, majd tordai főispán, s a királyi tábla elnöke. Ennek gróf Teleky Sárától fiai Farkas, kir. táblai ülnök, magnélkül halt ki. Pál tábornok volt; és három fia a családot elszaporitá, ugymint:

Elek (Pál tábornok fia) német munkát irt: Ansichten von Siebenbürgen 1818. czim alatt. Platow Vilma nejétől fia Pál ismét több gyermek atyja, kiket bethleni Bethleneknek neveznek.

Pál (Pál tábornok fia) két fia Gábor, és Farkas által tartá fen ágát. Gábort s gyermekeit keresdi, Farkast, és gyermekeit bonyhai Bethleneknek nevezik, minthogy ezen faluk teszik birtokaik fejét.

Károly (Pál tábornok fia) meghalt 1836-ban. Csak egy leánya Eszter maradt, gr. Teleky Lajosné.

Pál tbk. még négy leányát férjeikkel együtt a táblázat mutatja.

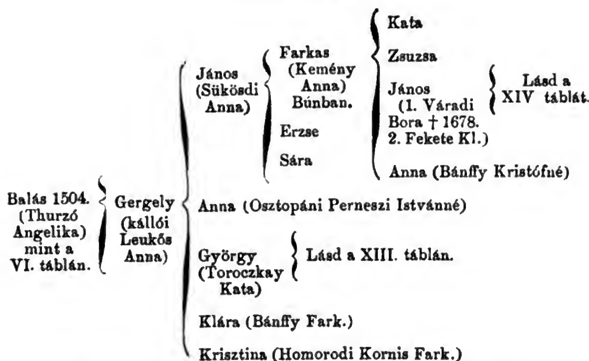
Mindezek Elek ágán állanak. Következik

Balás ágazata.

Márknak Elek és Balás fiai által — mint fölebb emlitők — szakadt két főágra a bethleni Bethlen család. Balástól igy jő le a másik főág:

*) A táblák megszámozásában tévedés történt, tudniillik a sorszámban a IX. és XI. kimaradt, mi azonban semmi zavart nem okozhat.

XII. tábla.

A családfa élén álló B a l á s Ulászló kir. kamarása, nemzé Thurzó Angelikával G e r g e l y t [1]), ki a két Szapolyay tanácsosa volt. Gergelynek gyermekei által két vonalon indul le a Balás ágazata. J á n o s (Gergelynek fia) Sükösdi Benedek leányával Annával nemzé F a r k a s t, ki küküllői főispán, ország generalisa, szamos-ujvári főkapitány és tanácsos, tizenhét sebet viselt, és a búni kastélyt építé. Kemény Annától a fejedelem testvérétől több leányán kivül nemzé J á n o s t 1613-ban, ki Barcsai, Kemény és Apafi fejedelmek alatt kanczellár, Fejér vármegye főispánja, és Udvarhely szék-főkirálybirája volt. Ez a J á n o s Lengyelországba kisérte el Rákóczy Györgyöt, honnan hazájába baj nélkül visszaérkezvén, mind közhivatalokban szolgált, mind a vallás és tudományok ügyében. A török és tatárok által elpusztitott enyedi collegiumból a tanulók Kolosvárra vonulván, az ő befolyásával tértek ismét Enyedre. Leirta kora történeteit 1629—1663-ig latinul, mi Szebenben, egy év mulva pedig Amsterdamban is kinyomatott [2]). Azután folytatását is irta 1674-ig, mi kéziratban maradt. Első neje Váradi Borbála egy kolosvári polgár leánya, kivel 60,000 frtot kapott. Utódainak több birtokot szerzett, mint Kamarást, Teremit sat. Végrende-

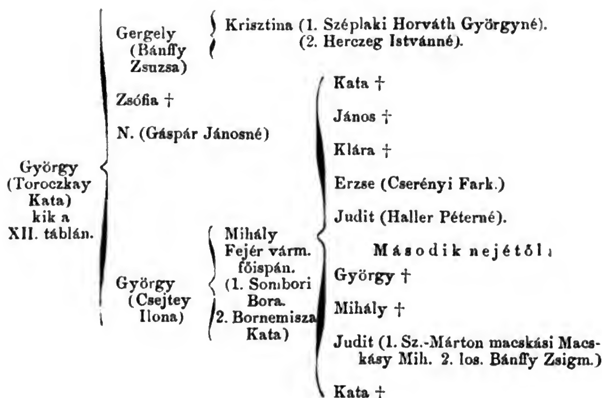
[1]) Gergelynek Kőváry szerint neje Nyujtódy Erzse.

[2]) Czime a munkának: „R e r u m T r a n s y l v a n i c a r u m L i b r i Q u a t o r." Azóta több kiadást ért. Ugy látszik Horányi adá ki legutóbb Bécsben 1779-ben, már „Commentarii de rebus Transylvanicis" czim alatt.

letet 1673-ki julius 12-én tett [1]. Meghalt vizi kórságban, mit sorvadás követett, 1678-ki [2]) február 28-án. Második neje Fekete Klára volt. Leányain kivül első nejétől fia Miklós és Pál; a másodiktól Samu született. Ezek által vonala maig is virágzik, mint a XIV. és következő táblákon látandjuk.

Visszatekintvén a XII. táblán Gergelynek György nevü fiára, ez nejével Toroczkay Katával ily családfát alkotott:

XIII. tábla.

E vonal alapitója György, mint a táblázat mutatja, csak kis unokájáig tartá fen ágát. Mihály Fejér vármegye főispánja, ámbár két nejétől számos gyermeket, és ezek között három fiat nemzett, ezekben családját sirba vitte. Leányai közül is csak három érte el a házassági életet.

És most folytassuk Jánosnak a történetirónak a XII. táblán megszakadt leágazását.

---

[1]) A fejérvári káptalanban Kőváry szerint.
[2]) Kőváry 1679-dikre teszi.

XIV. tábla.

- János † 1678. (1. Váradi Bora. 2. Fekete Klára). Lásd a XII. táblán.
  - Borbála (Haller Pálné)
  - Miklós szül. 1642. † 1716. tört. iró (Kún Il.)
    - Mihály (Vay Ér.)
      - István (Macskási Krisztina)
        - László Bényén. (b. Bánffy Klára)
          - Farkas (b. Huszár Borbála)
            - György † 1839. (b. Bánffy Ágnes)
              - Borbála (Inczédyné).
              - Erzse (gróf Teleky Sám.)
              - Johanna (1. gróf Toldalaghy Mih. 2. báró Huszár Mihály)
    - Miklós †
    - Borbála †
    - József (báró Kemény Krisztina)
      - Samu
      - Elek — (gr. Vas Judit)
        - Sámuel (Fekete Klára)
          - János † 1852. (1. gróf Béldi Róz. 2. báró Wesselény Zsu.)
            - Olivér
            - János
            - Miklós
            - Róza (báró Stipsics)
            - Dániel
            - István
            - Antal †
            - Ádám
        - Dániel † 1822.
      - Olivér †
      - Gergely ezred.
  - Pál (Tordai Margit) — Lásd folytatását a XV. táblán.
  - Sámuel † 1708. (Nagy Bora) — Lásd folytatását a XVI. táblán.
  - Zsófia.

E családfát kezdő János három fia által a jelenig lenyuló terjedelmes vonalon nyujtá le családát. Pál és Sámuel fiainak vonalát alább látandjuk. Miklósét itt adtuk. E Miklós 1642-ben született. Legelőbb tanára Keresztúri Pál volt, majd Fejérvárott, később pedig Kolosvárott a hires apáczai Csere János tanitá. 1661-ben Heidelbergben, 1663-ban Leydában és Utrechtben járt; beutazá Franczia- és Angolországot. 1664-ben hazajövén, részt vett a török háboruban. Bécsben Szelepcsényi György primás és helytartó vezeté az udvarhoz, Párisban Turenne. Zrinyi Miklós a költővel ismeretségben lévén, jelen volt 1664-ben nov. 18-kán a vadászaton, hol amaz olly gyászos halállal elveszett. Utóbb Udvarhelyszék főkirálybirája, huszti kapitány és marmarosi főispán; 1689-dik óta titkos belső tanácsos és udvari cancellarius. Ő készité az ugynevezett Leopoldinum diplomát, s azért 1696-ban gróffá s marmarosi örökös főispánná ne-

veztetett, s negyven ezer forint ajándékot kapott [1]). Későbbi szerencsétlenségei József fiát már megfosztották minden nyert méltóságaitól. Német-Ujhelyt tizenkét évig raboskodott. Eleresztetvén végre, nem akará látni honját, s Bécsben halt meg 1716-ki oct. 27-én. Több munkát irt és adott ki [2]). Kún Ilonától született gyermekei közül Mihály és József tartá napjainkig fel ágát.

Mihály ágán látjuk a még élő Györgyöt, kinek csak leányai vannak, igy e vonal kifogyásnak néz elébe.

Józsefnek fiai közül Gergely ezredes. Eleknek Sámuel nevü fiától unokája János 1791-ben született. Eleintén katona volt, később Bécsben az udvari kanczelláriánál tiszt. titkár lőn. Szép külsejü, fényes talentomu, és kellemes társalgásu férfiu volt. Bécsi életét csőd követvén, a nagybátyja után öröklött birtokkal vesztesége helyre lőn ütve; és ezután Erdélybe visszavonulván, takarékossá lőn, s javait rendbe szedé. Többnyire Beszterczén lakott. $183^2/_3$-dik táján a politikai téren lépett föl a megyei gyülésen, mint ellenzéki szónok. 1834-ben az erdélyi diaetára — melynek összehivásáért főképen küzdött — Kolos megye választá követeül, azonban erről lemondván, mint királyi hivatalnok vett abban részt [3]). Meghalt 1852-ben. Két nejétől gyermekeit a táblázaton láthatjuk. A négy első gyermek, előbbi nejétől, és a másik négy fiu utóbbi nejétől született, kik lakozási helyeikről kamarási és paulisi Bethleneknek nevezhetők.

Következik Pálnak (a kanczellár János fiának) ágazata a következő XV. táblán.

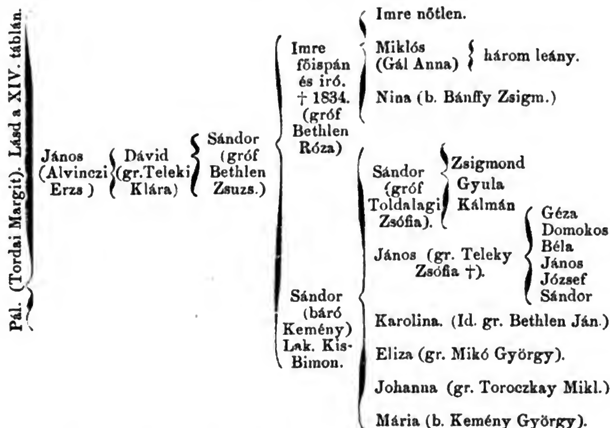
---

[1]) Kazinczy: Eredeti munkái II. 409.

[2]) Munkái ezek: a) Gemenbunda Transylvania ad pedes Augusti Caesaris projecta. 1685. b) Columba Noe cum ramo olivae, seu amphora aquae ad restinguendum ignem. c) Sudores et Cruciatus Nicolai Bethlen. d) Apologia pro ministris helv. confess. ad triremes condemnatis. 1675. e) Memoires du Conte Bethlen Niklós a hat kötetes „Histoire des Revolutions de Hongrie." A La Haye 1739. utolsó darabját teszi. Magyarul is megjelent. f) Végre kéziratban maradt önéletirása, melynek legközelebb kiadását Szalay Lászlótól várjuk.

[3]) L. életrajzát Ujabb ismeretek tára I. köt.

XV. tábla.

E családfán Dávidnak fia Sándor királyi táblai ülnök volt, gróf Bethlen Zsuzsannától két fia két ágat kezd meg. Imre (Sándor fia) Küküllő, majd Alsó-Fejér vármegyei főispán, szent István-rend kis-keresztese, cs. kir. kamarás és belső titkos tanácsos. Meghalt 1834-ben. Egy munkát is irt, II. Rákóczy György korát [1]. Egyik fia Imre nőtlen, a másik Miklós, csak leányoknak atyja.

Sándor (Sándornak fia) ismét két vonalon indítja le ágát, ismét Sándor és János nevü fiai által. Sándornak a gr. Toldalaghy Zsófia férjének fiait árokallyi, a János gyermekeit búni Bethleneknek nevezhetni lakozási helyeikről.

Következik János kanczellár harmadik fiának Sámuelnek ágazata a XVI. táblán.

[1]) Czime : *Második Rákóczy György ideje.* N.-Enyeden 1829. — Fiatal korában irt egy szinmüvet is : *A Posta Tsüg.* stb. Nyomt. Marus-Vásárhelyen 1793.

XVI. tábla.

- **Sámuel** † 1708. (Nagy Bora). Lásd a XIV. tábl.
  - István †
  - György (Kollatovics Kata)
    - György
    - László megh. 1790. (gr. Vas Kriszt.)
  - Ádám orsz. elnök † 1748. (Bánffy Klára)
    - Gábor udvari kanczellár katholiz. (gróf Khewenhiller Jos.)
      - József kincstárn. (gr. Zichy Josefa)
        - Ferencz (katona, nős).
        - József † 1846. (gr Haller Bora)
          - Gábor (gr. Mikó Róza)
          - József (nőtlen)
          - Kamilló. (Báró Huszár Eliz).
            - N. N.
          - Emil.
          - Adél. (B. Jósika Lajos)
        - sat. *)
        - Leopold (gr. Kirmayer Kata)
          - Mihály (nőtlen)
          - Leopoldin (gróf Bethlen Ferenczné)
    - Ádám, ezredes. (Gr. Bánffy Zs.)
    - Miklós kincstárn. (gr. Csáky Bor.)
      - Róza (1. gr. Csáky Ján. 2. gr. Wass Samu). † 1826.
  - Kata (iró). (1. gr. Haller Lászl. 2. gr. Teleky Józs.) szül. 1700.
  - Sámuel (Lázár Mar.)
    - Ferencz (Dániel Kriszt.)
      - Teréz. (Gr. Toldalaghi Zsigm.)
    - János (gr. Toldy Bora)
      - Ádám megh. 1789. (gr. Gyulay Kata)
        - Ádám (gr. Bethlen Borbala)
          - Hermina (gr. Pejácsevich Márk.)
        - Jozefa (gr. Haller Ján.) megh.
  - Imre kor. tanács.
  - Farkas tábornok.

*) Ide tartoznak még József kincstárnok gróf Zichy Jozefától született gyermekeiül: Albert. — Ludovica gróf Bethlen Pálné. — Jozefa báró Miskéné. — Teréz gróf Pálné. — Antonia gróf Haller Gáborné.

Ez ágazat feje Sámuel küküllői főispán, mint legifjabb és legszeretettebb fiu, mint igénylik, némi előnyökben részesedett [1]) Végrendelet szerint kapta többi közt a teremi urodalmat, a keresdi és bonyhai rész jószágokat. Meghalt 1708-ban. Nejétől Nagy Borbálától több gyermeke közül csak Ádám ága tartja fen a családot. Ez Ádám Fejér vármegyei főispán, kormányszéki tanácsos, rendek elnöke. Meghalt 1748-ki sept. 8-án Kolosvárt. Bánffy Klárától gyermekei:

Gábor, Albert szász-tescheni lengyel királyi herczegnek, és magyarországi helytartónak főudvarmestere, utóbb udv. kanczellár, és arany-gyapjas lovag. Volt velenczei osztrák követ is. Katholizált. —

[1]) Kőváry id. h. 45.

Az adókivetés körül nagy szolgálatokat tett a kormánynak, miért Küküllő váron kivül több gyönyörü jószágot kapott, ugy hogy midőn fenmaradt gyermekei József, Leopold és Ferencz megosztoztak, az elsőnek a radnóti, a másodiknak a teremi, a harmadiknak a Küküllő vári uradalmon kivül még feles részek jutottak. Ugyancsak Gábor majoratust is kivánt fölállitani, de Erdélyország törvényein ez kivül esvén, unokái osztályt eszközöltek, noha a nagyobb fiak pör utján is érvényesiteni igyekeztek azt. Neje gr. Khewenhiller Jozefa volt.

Gábornak fia József, kincstárnok volt. Meghalt 1815-ben. Gróf Zichy Jozefától több gyermeke maradt, kik mindnyájan a családfára nem férvén, a családfa alatt csillaggal jegyezve olvashatók. Józsefnek József és Leopold fiától unokáiban a család utódokkal el van látva.

Sámuelnak a XVI-dik családfa törzsének leánya Katalin, született 1700 ban. Erdélynek egyik tudományos, főleg a füvészetben jártas hölgye volt. Neje előbb gr. Haller Lászlónak, utóbb gr. Teleky Józsefnek. Huszonhét évig élt özvegyen, meghalt 1759-ben Szebenben. Irt, és ki is adott egy munkát: „Védelmező paizs kisértetek ellen" czim alatt [1]). Könyvtárát a nagy-enyedi collegiumnak hagyományozta.

Imre (Sámuel fia) kormányszéki tanácsos volt. Kimult magtalanul.

Farkas (Sámuel fia) tábornokságig vitte.

Sámuelnak (Sámuel fiának) a Lázár Mária [2]) férjének ága szintén lenyulik napjainkig, azonban az élő Ádám grófban (kinek Hermina leánya van) kihalásnak néz elé.

Ádámnak az országos elnöknek Bánffy Klárától a már emlitett Gáboron kivül fiai: ismét Ádám, ezredes [3]), ki testvérei közt egyedül maradt meg a reform. vallásnál. Miklós, Ádámnak másik fia, kincstárnok volt, gróf Csáky Katától csak egy leányt nemzett, Rozaliát, előbb Kolos vármegyei főispán gróf Csáky Jánosnét, majd a római curia előtt történt elválások után gróf Vas Sámuelnek hitvesét, özvegyét, Nagy-Almáson Kolos vármegyében. Meghalt 1826-ki febr. 4-én, kora 74-dik évében.

---

[1]) Wállaszky Consp. Lit. 246. Benkő Transyl. gen. II. 383. Bod. Athenás 42. lapon.

[2]) Kőváry szerint még ezenkivül három neje volt, de nem nevezi meg őket.

[3]) Kazinczy szerint tábornok.

Az egész Bethlen család, mely nyolczszázados életén át fejedelmeket, vajdákat, államférfiakat, hősöket, irókat adott hazájának, 1697-ben emeltetett grófi rangra. Tagjai élénk részt vettek a közügyekben, és nevüket a történet könyvének majd minden lapja fölmutatja mindig a hazafiak sorában.

Bethleni család. (Kis-Bethleni). Erdélyben Fogaras vidékén — irja Kőváry — egy sereg nemesség élt és él, kiket bojároknak, s nem nemeseknek neveztek; valamint czimeres levelöket is boéri levélnek. Ilyen vala a Bethleni család.

A családot Fogarasi, máskép Kocsis Ráduly alapitá, ki 1681-ki julius 10-én kapott boéri levelet Brandeburgi Katalintól, mivel — az oklevél tartalma szerint — a fejedelemnőt, több éveken át, minden sérelem nélkül hordozta.

Eleinte apró hivatalokat viseltek. Később János kiemelkedett, és nőül vett Szeredai Jozefát, kitől a mostanig lejövő nemzedék vette származását. E János nemzé Istvánt (az erdélyi kamaránál hivatalnokot) és ismét Jánost, ki már gróf Lázár Annát kapta feleségül. A Guberniumnál titkár volt. Később Bécsben lakott, Kőváry szavai szerint: szép külseje, deli magas termete sok kalandra utat nyított számára, mit — ugymond — az is nevelt, hogy neve végéről az y-t el szokta vala feledni. E név alatt lépe uj házasságra is.

Két fia öröklé szépségét, de kikben — nevezett iró szerint — a család kihalásnak néz elébe.

Bezdédy család. Szabolcs vármegyében Bessenyőd helységben birtokos nemes család Fényes szerint.

Bezegh család. (Hajniki). Zólyom vármegyei eredetü, legalább Hajnik helység e vármegyében van, és hajdan a Bezegh család birta is [2]). A XVII. században főleg két testvér tünt fel a családból: István és György, mindkettő Nógrád vármegyében viselt hivatalt.

István 1670-ben még ügyvéd, 1679-től 1684-ig Nógrád megye alispánja volt [3]). 1684-ki dec. 10-kén nehéz betegségében Beszterczén

---

[1]) Kőváryn kivül e családról másutt adatot nem lelvén, az egész ismertetés az ő munkájából merittetett. De a családnevet az országos Schematismus szerint *Bethleni de Kis-Bethlen*-nek lelvén irva, — igy adám.

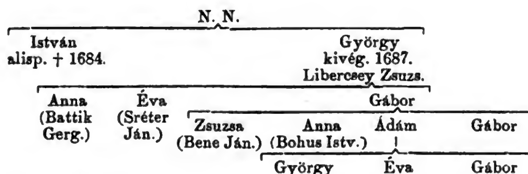
[2]) Ma Fényes szerint a kamara birja Hajnikot.

[3]) Nógrád várm. lev. tári adatok szerint.

kelt, és Dobay János másod alispánhoz intézett levelében [1]) búcsuzik el a vármegye rendeitől. Testvére

György szépirású, ékes előadású férfiu 1657—1669-ben Nógrád, 1666—67-ben Heves és külső Szolnok vármegye hites jegyzője [2]). 1681-ben Zólyom vármegye alispánja, és orsz. gyülési követe [3]). Később Kassán lakott, hihetőleg kamarai szolgálatban. Mint gazdag nemest Caraffa elfogatá, és 1687-ki május 9-kén daczára, hogy I. Leopold királytól kegyelmet nyert, és az jókor érkezett meg, Eperjesen felnégyelteté. Előbb öt óráig feküdt a kinpadon. Teste oly roncsolt és megzsibbadt lőn, hogy a különben erős ember elájult a fájdalmak kinjai miatt. Az örök gúnyszavakkal illették, mire szemei könybe lábadtak, és érzékeny búcsut vevén szenvedéseinek tanutársaitól, oly szivrehatólag festé ártatlanságát, hogy a különben kegyetlen vallató biró is hangos zokogásra fakadna. Megnégyeltetvén, fija Gábor megvette drága pénzen atyjának szivét, s elvitte haza Zólyomba, hogy az egész család megsirathassa a gyászos ereklyét [4]). Neje Liberosey Zsuzsánna volt, kitől emlitett Gábor fiján kivül Anna sarudi Battik Gergelyné és Éva [5]) szandai Sréter Jánosné leányai maradtak.

Nehány nyomon a családfa imez:

A család másik ágon ma is él Zólyom, Bars sat. megyékben. — 1755-ben Nógrád vármegyében találjuk még a birtokos nemesek sorában hajniki Bezegh Lászlót.

---

[1]) Másolatban gyüjteményemben.

[2]) Mint jegyző által aláirt számtalan oklevél nyomán.

[3]) Lehoczky I. 221.

[4]) Rezik: Theatrum Eperjesiense. Mss. sat.

[5]) Éva férjével és Berki Borbálával Berki puszta felét Nógrád vármegyében 1698-ban nádori adományban kapja, de beiktatáskor a Bodonyi család ellentmondván, attól elállott.

Czimere [1]) a család kék mezőben koronán álló repülésre készülő galamb, csőrében zöld gallyat tartva; ugyanaz van a paizs fölötti sisak koronáján. A sisak takaró foszladék egy oldalról ezüst-vörös, másikról arany-kék. A metszvény e czimert foszladék nélkül mutatja.

Bezegh család. Az előbbi adományos Bezegh családtól emezt különbözőnek tartom czimeres levele végett is, melyben a már akkor élő ama családbeliek (mint István, György) nem emlitetnek. E családnak törzse Bezegh Izrael, a ki testvéreivel János, Izsák és Mátyással, továbbá sógorával Urbány Andrással, és végre Herlich Fülöppel III. Ferdinand király által Pozsony várában 1647-ki junius 3-án kelt czimeres nemes levelet kap, és azt Zólyom vármegyének 1651-ki márczius 30. és 31-én Zólyomban tartott törvényszéken kihirdetteti [2]).

Nógrád vármegyében az 1700-diki nemesi összeirásban találjuk Bezegh Imrét, Jánost és Istvánt, az 1709-ben pedig János mint a losonczi járásban birtokos fordul elé. Azon vagy az előbbi családból valók-é ezek? — eldöntetlen marad.

1820-ban Bezegh András tápió-györgyei; Bezegh Albert és János czeglédi lakosok igazolási pör utján igénylék, hogy e czimeres nemes családból eredtek, állitván, hogy B. János 1649-ben a közszerzők egyike 1709-ben Csitáry Sárával Erdő-Tarcsán nemzé ismét Jánost, a ki Káva helységbe, és innen Czeglédre költözött. Azonban a Zólyom megyei itélet ama átköltözést nem találta eléggé kimutatva.

Bezerédj család. (Bezerédi). E család eredetét — ugy látszik — a Lőrentei (de genere Leurente) nemzetségből veszi, mely nemzetségnek emlékezete már IV. Béla királynak azon 1257-ki levelében előfordul [3]), melyben Beternek [4]) fia Farkas részére Roland nádornak itéletét megerősiti. A Lörentei nemből 1309-ben élt Lörente

---

[1]) István és György pecséteik szerint.

[2]) Zólyom vármegye 1651-ki jegyzőkönyve.

[3]) Fejér Cod. Dipl. tom. IV. vol. II. 421.

[4]) Nagyon érdekes volna látni ez okmány eredetét, melyet Fejér Kaprinay gyüjteményéből adott, valljon nincs-e roszul olvasva a Beter név Bezer helyett; a mily hiba az érdeklett codexben megeshetett.

mester, (Magister Leurente de genere Leurente), és fiai Miklós, Tamás, János és Beke mesterek (magistri), kiknek az Igmandi (de genere Bygman) nemzetségből származott Lőrincz vajda mesternek fia Miklós mester, Bánk, Tóth Váson, Zich sat. birtokait a fejérvári káptalan előtt bevallá [1]).

A Lörentei nemzetségből szakadt ki a Bezerédj család; amaz birta Lörinthe (most Lőrincz) helységet Veszprém, ez pedig Bezeréd helységet Zala vármegyében. Ez állítást igazolni látszik azon körülmény, hogy midőn Lörenthe László magvaszakadtán I. Ulászló korában 1440-ben Rozgonyi István Fejér vármegyei főispán Lörinthe helységet a szent korona részére elfoglalá, Bezerédj Zsigmond és János testvérek B. Györgynek fiai, és az emlitett Lörinthei Lászlónak vérrokonai (fratres congenerationales) a foglalásnak ellentmondva, megmutaták, hogy az érdeklett helység őket illeti, miért is az nekiek visszaadatott, és benne uj királyi adomány [2]) által 1456-ban megerősitettek, és mind Lörinczi mind Bezeréd [3]) helységnek ma is egyedül és kizárólagos bírtokosa a Bezerédj család.

1343-ban I. Lajos király alatt Bezerédj László (Ladislaus Ruffus de Bezeréd) élt, kinek fiai Pál és Jakab az emlitett évben királyi parancs folytán megosztoztatnak [4]).

Azonban folytonos és hiteles leszármazását a családnak csak Zsigmond korából hozhatni le.

A családnak e szerint törzse Bezerédj György a XIV. század végén élt, kinek gyermekei Zsigmond és János a Hussiták elleni harczban mutatott vitézségükért nyerték szép czimerüket 1430-ban Norimbergában nyilt alakban kelt oklevélben Zsigmond királytól.

---

[1]) Fejér: Cod. Diplom. Tom. VIII. vol. I. p. 364.

[2]) Mindkét oklevél a család birtokában.

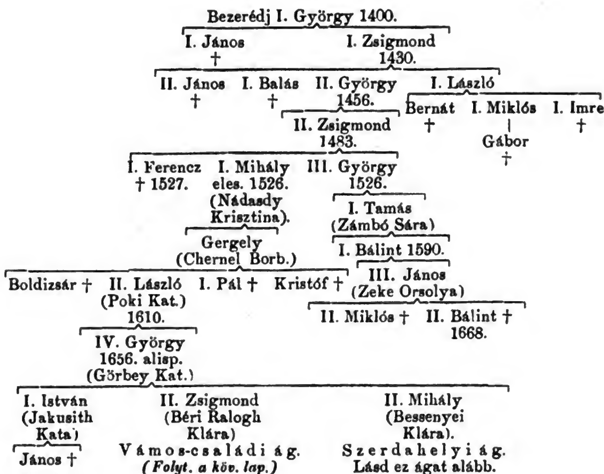
[3]) Nincs is nyoma, hogy Bezeréden valaha más család lett volna birtokos, ámbár már a XIII. században találni e helységről emlitést oklevélben, mely már akkor ott plebánia létezését tanusitja, és azt, hogy a plebános a pápának adóképen (latos grossos) fizetett.

[4]) A családi oklevél szerint.

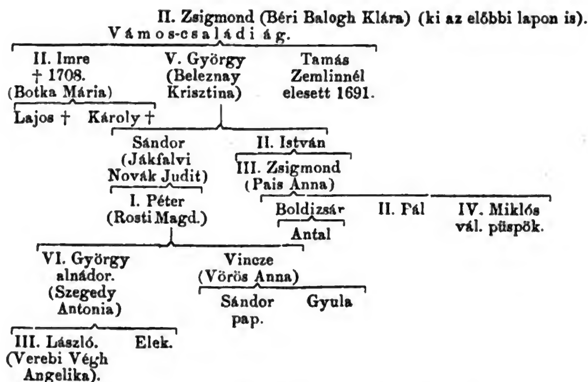
A czimer rézsut bal oldalra dölő paizs, mely két részre oszlik, a felső mező vörös szin, az alsó kék, mely vizet ábrázol, benne egy uszó oroszlán halad a bal oldal felé fordulva, martalékra nyujtván első lábait, szájában három águ korbácsot tartván. A paizs felső szögletén vagy csucsán zárt sisak áll, mellyre a mindkét oldalról arany-kék sisaktakaró (foszladék) vörös-kék koszoruval van leszoritva. E koszoruból a paizsbelihez hasonló oroszlán emelkedik ki [1]).

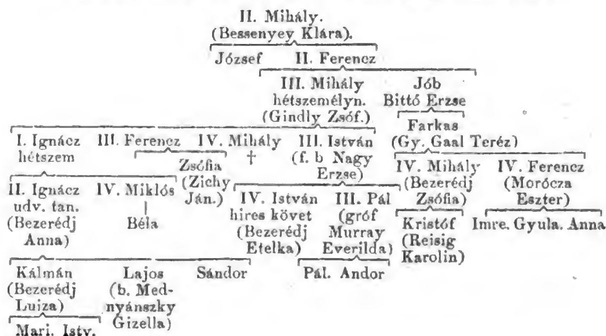
Emlitett Györgytől kezdve a leszármazás napjainkig igy folyik:

[1]) A család birtokában lévő 1430-ki eredeti czimeres levélről hű másolatban a család szivességéből, miért valamint a közlött nemzékrendért köszönetemet jelentem.

A szerdahelyi ág II. Mihálytól folytatólag igy származik le:

Végig tekintve e családfán, már elmondtuk, hogy I. György fiai I. János és I. Zsigmond 1430-ban Zsigmond királytól nyerték czimerüket. I. Zsigmondnak gyermekeit előszámlálja az 1456-ki uj adománylevél.

Hogy II. Zsigmond II. Györgynek fia volt, a kapornaki conventnek egy 1483-ki oklevele tanusitja, mely zálogitásról szól Dötk helységre vonatkozva E helységet most is e család birja. Gyermekei

közül I. Ferencz jeles katona Szapolyay János részén állván, 1527-ben a Jovan czár elleni ütközetben Szegednél esett el [1]. I. Mihály és III. György testvérek Mohácsnál estek el. Ez utóbbinak (III. Györgynek) ága a XVII. század végén kifogy.

Az elesett I. Mihálynak neje volt Nádasdy Krisztina, Nádasdy Tamás nádornak növére [2]. Fia Gergely Chernel Borbálát [3] birta nőül. Ennek egyik fia II. László Kapuvár fővárnagya (supremus Castellanus arcis Kapuvár) volt 1610-ben, neje Poky Katalin a Mérges nemzetségből (de genere Mirges) származott. Ettől született IV. György 1656-ban, 1659-ben is Sopron vármegye alispánja [4], és az utóbbi évben országgyülés követe. Neje Görbey Katalintól [5] három fija lön. I. István Zala és Somogy vármegye másod alispánja (alter Vice Comes), a Pápa várában lévő lovasság kapitánya (Equitatus Papensis Capitaneus) lön 1662-ben. Neje az Orbovai Jakusith családból volt Jakusith Kata, kitől fia János utód nélkül mult ki.

IV. Györgynek másik két fiától a család mostanáig jő le két ágon. II. Zsigmond a vámos-családi; II. Mihály pedig a szerdahelyi ágnak törzse lőn.

A vámos-családi ágon: Tamás, Zemlinnél esett el a törökök ellen 1691-ben. II. Imre Rákóczy alatt lovas ezredes, és a Dunán túli részek tábornoki főparancsnoka 1705-ben [6], és 1708-ban [7] Sopron vidékén táboroz, és az utóbbi évben a soproniakat felkonczoltatá. Termetére nézve kicsi, méltóságára nagy, szép, fekete és élénk szemü,

---

[1] Zermegh Schwandtnernél II. 387. „Vir militari virtute insignis, fuit interemptus" — szavai Zermeghnek.

[2] Ezt bizonyitják 1570-diki tanuvallatásokróli jelentések, és Nádasdy Tamásnak saját kezével irt származási lajstroma a családi levéltárban, és Nádasdy Krisztina után jelenleg is bir a Bezerédj család. — Ellenben Wagner Mss. tom. LXX. 148. lapon Nádasdy Tamás nővérét Krisztinát előbb Danielfi Gáspár, másodszor Bezerédj György nejeül irja.

[3] Chernel Borbála Chernel Ambrus itélőmesternek Déghy Annától leánya

[4] 1656-ban kelt osztató parancs Szalay részére, és Lehoczky I. 208. l.

[5] Görbey István Veszprém vármegyei alispánnak Chaby Fruzinától leánya.

[6] A soproniak részére 1705-ki sept. 27-kén Horpácson kelt menedéklevele igy kezdődik: Én Bezerédj Imre Méltóságos Fejedelem feölseö vadászi Rákóczy Ferencz kegyelmes Urunk Eö Nagysága egyik lovas ezerének feő kapitánya; Dunánd innen valo Hadainak generalis Uraiméknak eö kegyelmek után Commandója" sat. Magy. Akad. Értesitő 1857-ki foly. 296.

[7] Pethő Spangár krónika II. 87.

kevés beszédü, bátor férfiu volt [1]). Háromszor készült a császáriak részére átmenni, és mindannyiszor megbukott. Elfogatván mint hűtlen, Patakon 1708. dec. 18-án feje vétetett, és ott vasastúl a nagytemplomba temettetett [2]). Arczképe a szerdahelyi ágon álló utódainál Sopron vármegyei Szerdahelyen van meg. Széplaki Botka Máriától született fiaiban magvaszakadt.

V. Györgynek Beleznay Krisztinától Sándor és II. István fia volt. Az előbbi nemzé Jákfalvai Novák Judittal Pétert, ki 1812-ben halt meg, és ki Barkóczi Rosty Magdolnával nemzé VI. Györgyöt és Vinczét.

IV. György Vas és Veszprém vármegyék követe, később alnádor, 1829-ben lett a kőszeghi kerületi tábla elnöke (1844.) Szegedy Antoniától fiai III. László Verebi Végh Angelika férje, és Elek.

Vinczének Vörös Annától fiai Sándor pap a váczi megyében, és Gyula. — II. István (V. Györgynek fia) nemzé III. Zsigmondot, ez Paizs Annától többi közt III. Miklóst a veszprémi kanonokot, czimzetes püspököt és prelátust. Testvérének Boldizsárnak Antal fia van.

A szerdahelyi ág II. Mihálytól jő le, kinek unokája III. Mihály Győr vármegyének alispánja, országgyülési követe, és a kir. curia ujra alkotásakor a hétszemélyes tábla ülnöke. (Lehoczky szerint 1786-ban). Gindly Zsófiától négy fia volt. Ezek közül I. Ignácz több vármegye országgyülési követe, 1793-ban hétszemélynök, és a szent István-rend kis keresztese, és kir. tanácsos (1815., 1820.) Ennek fia II. Ignácz Győr vármegyének sok évig alispánja, országgyülési követe, utóbb udvari tanácsos. Neje Bezerédy Anna a Jób ágán álló Farkasnak leánya. Ennek fia Lajos magyar testőr volt (1844-ben).

III. Istvánnak fia IV. István, szül. 1796-ki nov. 28-án Szerdahelyen, Sopron vármegyében, honnan lakását Tolna vármegyébe tette át. Itt lépett a politikai térre, és Tolna megyének az 1830-ki $183^2/_6$-ki (melyről azonban az ellenpárt visszahivá) 1839-ki és 1844-ki országgyüléseken jeles követe. Ő adóztatá meg magát önkénytesen először az országban. Szivvel, lélekkel hazafi volt, és megyéjében a socialis téren is,

[1]) Lehoczky Stemm. II. 56. Ugy látszik Szegedy vagy Kaprinay Ms. A. LXII. 423. után, hol róla sír-vers található, mely alakját leirja, s tartalmazza végszavait is: Dum potui, nolui, dum non potui volui, fidem dare cui debui. U. ott halála 1708-ra tétetik.

[2]) Vahot Imre: Az országgyülési Almanach I. köt. Pest, 1843. 114. lapon Jászay Pál által közlött Csécsy Memoriale-jában. — Pethő Spangár id. h. 1709. nyárra teszi a lefejezést — hibásan.

kivált a közipar körében sokat tett. 1848-ban a pesti országgyülésen szintén Tolna képviselője volt, és elvei mellett végig hű maradt; hivatalt azonban soha nem vállalt. Meghalt Hidján 1856-ki márcz. 6-án, kora 60-dik évében [1]. Neje Bezerédj Amália szintén nevet szerzett a gyermek-irodalom mezején [2].

Szükség megjegyeznem, hogy a közlött családfán nincsenek meg mind a család tagjai, kivált a leányok.

Igy II. Ignácznak leányai még Mária, Ányos Móriczné, Antonia Dombay Ignáczné; Krisztina gróf Albertiné.

Jób ágán Farkasnak neje gyulai Gáal Terézia, (utóbb Rosos Ignáczné) a kitől a táblázaton látható Bezerédj IV. Mihályon és IV. Ferenczen kivül született leányai Teréz Rosos Lajosné, és Anna Bezerédj Ignáczné.

IV. Mihálynak Kristófon kivül leánya Anna II. Bezerédj Ignáczné.

A család Miksa királytól 1564-ben uj adomány-levelet kapott, melyben Zala vármegyei birtokai megerősitetnek.

Bezerédi család. (Bikafalvi). Erdélyben Udvarhelyszékben van lakása.

Bezi család. Győr vármegyei régi kihalt család. Bezi Demeter 1450-dik táján élt. Ennek fia Lőrincz, kinek magvaszakadtán birtokát Ratyboseni Trynka János kapta Mátyás királytól adományban 1481-ben. Egy másik ág azonban élt még ezután is; igy találjuk Bezi Lászlót, Antalt és Pétert 1489-ben; 1536-ban pedig éltek Bezi István és Pál. Ezek után letünik a család, legalább nyomát nem leljük többé. Nevét a Győr vármegyében most is fenálló Bezi helységtől vette, melynek birtokában volt [3].

Bezúr család. Bezúr Mihály 1720-ki aprilis 29-én czimeres nemes levelet szerez. Czimer-paizsa kék, abban egy tigris áll hátra felkondoritott farkkal, első jobb lábában kivont kardot, a balban három rózsát tartva. A paizson álló sisak koronájából a leirt tigris emelkedik ki. Sisak-takaró ezüst-vörös, és balról aranykék [4].

Biay család. Egykor léteztét bizonyitja Biay János, ki többed magával 1623-ban ellentmond Nemes Siesy János és Dallos János be-

---

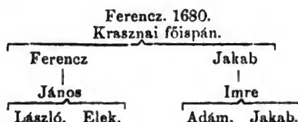
[1] és [2] L. életrajzukat: Ujabb ismeretek tára I. köt. 558–561.

[3] Czeh János a Tudom. gyüjt. 1829-ki XII. köt. 21—24. lap. És utána Teleky Hunyadiak kora XII. 199.

[4] Collect. Herald. Mss. — 429. sz. a.

iktatásának Bábolna Komárom megyei helységre nézve az esztergomi káptalan előtt [1]).

Biális család. (Illyefalvi) máskép Olasz. Erdélybe Rákóczy György korában megy Biális Ferencz, ki Rákóczy György, Kemény János és Apaffy alatt vitézül harczol, ezért honfiusittatott 1680-ki márczius 10-én. Később a somlyói vár főkapitánya, és krasznai főispán lett. Tőle igy alakul a családfa:

E családfa azonban csak egy századig, azaz 1786-ig terjed. A rajta lévők közül László Háromszéken Szőrcsén, Elek Csik-Szent-Mihályon lakott. Elek ágából volt Biális Ferencz, ki az utolsó országgyülésen mint Csikszék követe szerepet játszott, s ki tán 1852-ben valahol Magyarországon elhalálozott [2]). Él a családból László, birtokos Szentmihályon a Csikszékben.

Bibi család. A Bibi család magvaszakadtán kap adományt az egyházszeghi és malomszeghi birtokra Beznák Ferencz 1741 ben [3]).

Bibics család. Belőle Bibics Jakab 1740-ben Arad vármegye alispánja és királyi tanácsos [4]). Özvegyének Tomyan Margitnak 1774-ben kelt tanuló rokonai számára szép alapitványt tartalmazó végrendelete országgyülésileg beczikkelyeztetett [5]). A család kihalt.

Bibra család. (Báró). Báró Bibra Károly Frigyes honfiusitatott az 1836-ki országgyülésen [6]).

A Bibra család Németországon, különösen Bajorországban és a szász-meiningeni herczegségben nagyon ki van terjedve. 1580. táján két testvértől, Bálint és Bernáttól két fővonalra oszlik. Ez ágak ismét külön ágakra oszlanak. A nálunk honositott b. Bibra Károly cs. kir.

---

[1]) Fényes: Komárom várm. 160.

[2]) Kőváry id. m. 47. l. után ez egész ismertetés.

[3]) Esztergomi kápt. Capsa 66. Fasc. II. Nro 12. Csery Józs. gyüjteménye szerint.

[4]) Fábián Arad várm. 194. l.

[5]) 1825 ki országgyülési Acták II. köt. 656. stb. lap., és 1827-ki XXIV törv. czikk.

[6]) XLVII. törv. cz.

ezredes, Lipót vár parancsnoka volt. (1844.) Mint a család nagyobb része, a hadseregben szolgált. Ha nem hibázom — a Bernát vonalán az ugynevezett Brennhäuseri ághoz tartozott.

Azonban a Bálint vonalán a Gleicherwiesi ág inkább látszik sógorság utján hozzánk közeledni. Ez ágból az 1809-ben meghalt Bibra Károly századosnak leánya, Mária, Zerdahely Károlyné. Károly testvérének Frigyes Henriknek (szül. 1775. † 1849.) ki nagybritanniai kir. kapitány volt, egyik leánya Antonia. Tóth Károly székesfejérvári cs. kir. törvényszéki ülnök neje 1846-dik óta [1]).

Bicsak család. (Mosáni). Belőle mosáni Bicsak Benedek székbiró 1451-ben a maros-vásárhelyi constitutio tartalma szerint [2]).

Bicskey család. (Bicskei). Pest vármegyei Bicskén birtokol. Némely tagjai megyei hivatalokat viseltek; mint Lajos, ki Pest vármegye főszolgabirája volt egykor, meghalt 1856-ki sept. 4-kén, kora 56-dik évében. Maradt fia Kálmán.

Hajdan Nógrád vármegyében is találunk e családra; igy István 1628-ban, idősb és ifjabb András pedig 1629—30-ban fordul elé [3]).

1650-ben Bicskey Gáspár, Tamás és István ellentmondtak Balassa Bálint adományának, mely szerint Salgó várához tartozó faluk birtokába iktattatá be magát [4]).

Nevezett Tamásnak fia volt György, ki Szígyártó András deáknak zálogitá el a Ferencz és András által birt bicskei jószágrészt.

Andrásnak fiai Ferencz és András 1702-ben a „Jus armorum" fejében megrótt bicskei jószágrészeiket Bulyovszky Dánielnek engedik kiváltani [5]).

Bicskey József vadkerti lakos az 1650-ben élt Tamástól leszármazását ilyképen igyekezett törvényesíteni. Nevezett Józsefnek atyja Elek (szül. 1762.), ennek Mihály (szül. 1718.), ennek ismét Mihály, ennek György, ennek Tamás.

Bicskey családbeliekre találunk Ugocsa vármegyében is, hol István 1672-ben szolgabiró, 1678-ban másod, s 1693-ban első alispán volt [6]).

---

[1]) Gothaisch. Gen. Taschenb. d. fr. H. 1857. 42. stb. lap.

[2]) Kállay: Székely nemz. 234. l.

[3]) Nógrád várm. lev. tári adatok.

[4]) Ürményi Nagy Jánosnak 1761-ben indit. pöre.

[5]) Váczi káptalan előtt 1702. k. bevallás.

[6]) Szirmay C. Ugocsa. 53. 54. 59. l.

Bychkele család. (Eörsi). Az Igmándi nemzetségből (de genere Wygmand) származott. Bychkele-nek nejétől Zsuzsannától született fia Albert, és emlitett özvegy anyja ellen a fejérvári keresztesek conventje perlekedik, mivel állitólag Tolna megyei Archa helységbeli részét, melyet nevezett Bichkele család tőle haszonbérbe birt, hatalmasul elfoglalta 1430-ban 1432-ig. Több oklevélben Bychkele-nek van irva, egyetlenben Wychkele-nek (tán roszul olvasva). Előneve is mindig de Ewrs, csak az 1432-diki okmányban de Archa [1]. Lehoczky Eörsi Bikule Istvánt, (másképp Fodornak is neveztetett), emlit 1338-ban mint Simontornyai várnagyot [2], kit bár a név ismét másképp van olvasva, bizonyosan e családhoz kell számitanunk. A család a kihaltak közé sorozandó.

Bicso család. (Pinkóczi). Pinkóczi Bicsó-nak fia István 1403-ban egyike azoknak, kik ellen a Leleszi Convent Zsigmond királynak 1406-ban kelt levele szerint hatalmaskodás, egyháztörés ellen emelt vádat. A Bicso név — habár később elő nem fordul — családnevül látszik [3].

Bydeskuti család. (Ippi). Czimere a családnak koronából kiemelkedő grif, mely első jobb lábában kardot tart.

A család kiterjed Magyar- és Erdélyországra. Az előbbiben Fényes szerint birtokos Abauj, Kraszna, Szabolcs, Szathmár és Zemplin [4] vármegyében; Erdélyben különösen a Szilágyságon terjedt ki.

Büdöskút — melyről a család hajdan nevét veheté — Sopron vármegyében van. Hanem Ipp helysége, melyről előnevét irja — az ugynevezett részekben, Kraszna vármegyében fekszik.

A család törzse Bydeskuti Kun János volt, ki ily családfát alkota [5]:

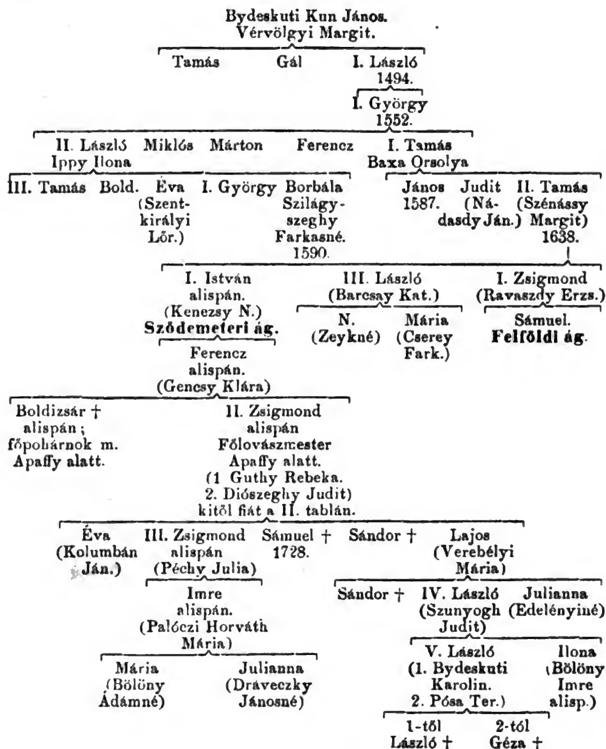
[1] Fejér Cod. Dipl. X. VII. 293. 295. 296. 301. 372. 384. 447.

[2] Lehoczky Stemm. II. 57. Bisseni vezér szó alatt.

[3] Szirmay C. Zemplin. Not. Topogr. 313.

[4] Zemplin vármegyében Magyar Isip, Kolbása, Cselej, Majoroczka, Szedliczke, Matyasócz helységekben és pusztákban birtokos — Szirmay szerint 1797-ben, t. i. midőn munkáját irta.

[5] Décsey Miklós ur szives közleménye szerint.

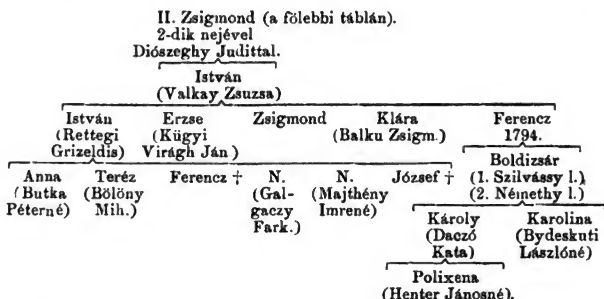
Mint a családfáról látjuk, a XV. században Bydeskuti Kun János alapitá e családot; kis unokája László Ippy Ilonát vevén el, ezután öröklik Ippet a család praedicatumát adó, Kraszna vármegyei birtokot.

II. Tamásnak két fia által két ágra oszlanak. I. István lesz törzse a sződemeteri, I. Zsigmond a felföldi ágnak [1]).

[1]) Ohajtottam volna ez ágnak is folytatását megkapnom

I. István ágán hat viselt alispáni hivatalt.

Boldizsár Apaffynak főpohárnoka volt; ága kihalt. Testvére II. Zsigmond Apaffy főlovászmestere, előbb alispán. Két neje volt. Az első Guthy Rebeka, kitől gyermekeit és azok utódait a fölebbi családfa mutatja. A második dézsi Diószeghy Judit, kitől elvált, és kitől nemzett István fia által alkotott ágazatát a következő II. tábla mutatja:

Bielavich család. (Horvátországi.) Bielavich György 1638—1659-ben tinnini czimz. püspök volt [1]).

Bielek család. Két tagját ismerjük. Lászlót a piaristát, ki Trencsin vármegyében Kis-Utczafalván 1744-ben született. 1764-ben a kegyesrendbe állt, több helyen tanitott [2]), sat. Munkái közt adott ki „Majores Hungarorum“ Pars. I. Pestini 1796. czimüt is, melyet testvérének ajánlott; és innen ismerjük Jánost, ki az ajánlati sorok szerint akkor a gr. Pálffy János gyalog ezredben százados volt [3]). Az ujabb időben (1844-ben) János nyitrai czimz. kanonok és zsolnai plébános. — A család Fényes szerint Pest vármegye nemesei sorában áll.

Bige család. Bihar vármegye nemesei sorában áll Fényes szerint.

---

[1]) Azon évi orsz. gyülési törv. czikkek.

[2]) Horányi Nova Memor. 481.

[3]) Latinul írt praedicatuma de eadem; — azonban Bielek nevü helységet Fényes Geographiájában nem találtam.

Bihary család. (Kereszturi). Ily elönevü család Szirmay [1]) szerint a kihaltak közé sorozandó. Lehoczky szerint [2]) pedig Bihary Ferencz 1666-ban lett báróvá.

Nem ismerve ezek között az összeköttetést, azt is csak pusztán kell megemlitenem, hogy Fényes szerint a Bihary név jelenleg is Szabolcs vármegye nemes családai között áll.

Bihari család. (Rődi). Ily előnévvel élt Erdélyben Bihari János 1794-ben a Guberniumnál kiadói segéd. Ugy látszik, a család ott Kolos vármegyében székel. Az emlitett 1794-ben rődi Bihari Miklós Kolos vármegye levéltárnoka; Sándor pedig irnok volt.

Bika család. (Teremhegyi). E családból volt János 1507-ben kir. táblai ülnök. Fia Imre 1531-ben Perényi Péter követe Szolimánhoz [3]).

Imrének fia volt Bika András [4]), ki 1556-ban Varanonál, 1557-ben Szerencsnél csatát veszt, 1566-ban pedig Szigethvárnál esik el [5]).

Már előbb is találunk a Bika nevezetre, 1493 ban Bika Miklós Krakkóban tanult [6]).

Bika család. E család Nógrád vármegyében élt. Bika Anna 1603-ban Kéry Ferencz alispán neje [7]). Az 1684. nemesi lajstrom Bika Istvánt és Andrást mutatja föl. És ezek lehettek azon két testvér, kik mint Bika Istvánnak fiai, és B. Mátyásnak unokái 1716-ban Nógrád vármegyétől — előmutatván nagyatyjok által előbb kapott, de már elrongyollott nemesi bizonyitványukat — miután a belháborúk alatt minden leveleiket elveszték, kétségtelen nemességükről bizonyitványt vettek ki [8]).

Bika család Szirmay szerint 1797-ben a Zemplin vármegyei nemesek sorában is áll.

Bik család. E család a Zud [9]) nemzetségből eredt, (de genere Zud). E nemből Bik-nek fia volt Jakab, Jakabnak Simon a nagy-

---

[1]) Cottus Zemplin Not. Topogr. 72.
[2]) Stemmatogr. I. 167. l.
[3]) Zermegh Schwandtnernél Scriptor. H. III. 406.
[4]) U. ott.
[5]) Pethő krónik. 121.
[6]) Bursa Cracoviensis 21.
[7]) Prothoc. C. Neograd anni 1603.
[8]) Prothoc. C. Neogr. anni 1716.
[9]) Tán Ződ vagy Sződ?

nak nevezett, — kit Zemplin vármegyei Szada — hajdan Zoda helységnek birtokában V. István ifjabb király 1270-ben erősitett meg [1]).

Bikfalvi család. Szirmay a Zemplin vármegyei czimeres nemesek közé sorozza 1797-ben.

Bikkesy család. (Vámos-attyai). Bereg vármegyei nemes család. István a m. kir. helytartó tanács felügyelete alatti nyugdij választmány ülnöke, majd egyszersmind a nádori hivatal kiadója 1825—1844-ben. László szintén helytartósági hivatalnok 1844-ben.

Bikkesy család. Azelőtt Heinbucher volt a neve. Heinbucher Ignácz, Károly, József, Alajos és András 1790-ben nemes levelet szereznek, és nevöket Bikkesyre változtatják. Czimerök négy részre oszlik. Az 1. és 4-dik osztály kék mezejében zöld élőfa látszik, fölötte arany nap, ezüst félhold. A 2-dik mezőben koronán kékmezü kar iró-tollal. A 3-dikban is ugyanaz, de kardot villogtatva. A paizs sisakja fölött az emlitett két kar egymással keresztbe helyezve, a kardot és tollat tartják. Foszladék arany-kék és ezüst-vörös [2]).

Bikky család. (Fanchikai). Fancsika helység Ugocsa vármegyében fekszik, melynek leány-ágon a család 1546-ban jött birtokába. 1559—1587-ben Bikky Ferencz Ugocsa vármegye szolgabirája volt [3]). 1805-ben Ugocsa vármegyében János, István és Ferencz birnak Forgolányban, ez utóbbi Péterfalván is. Péter és Mihály Tivadar helységben közbirtokosok [4]). Ezek utódai élnek. A család átszármazott Szirmay szerint Zemplin vármegyébe is.

Bikly család. (Szász-Fülpösi). Szász-Fülpösi Bikly János Harinnai családból házasodván, Doboka vármegyében lőn birtokos a XVI században. A Bikly-Harinnai egybeolvadt család pedig egy nőt a Tancsi Földváry családnak adott [5]).

Biliakovics család. II. Ferdinand király nemesité meg Biliakovics Pált. Czimere kék mezőben zöld tér fölött vörös ruhás, sárga csizmás hadi férfiu kivont karddal. A sisak koronájából ugyanaz emelkedik ki. A sisak-takaró egy oldalról ezüst-vörös, másikról arany-kék [6]).

---

[1]) Szirmay C. Zemplin Not. Top. 171.
[2]) Adami Scut. gentil. I.
[3]) Szirmay : C. Ugocsa 17. 58. 59. 120.
[4]) U. ott. 125. 129. l.
[5]) Hodor : Doboka 53. lap.
[6]) Adami Scuta Gentil. I.

Biliske család. Zemplin vármegyében czimeres nemes család Szirmay szerint.

Bilkey család. Bereg vármegye birtokos nemesei közt említtetik Fényes Geographiájában.

Byllei család. V. István király 1271-ben Byllei Domokos ispánnak fiait Simont és Ámánt (filios Comitis Dominici de Bylle), kik a szaladi vár jobbágyaitól vették származásukat, tekintve a cseh király ellen viselt hadjáratban tett érdemeiket, Pál, Domokos, Péter, Benedek és Balás testvéreikkel egyetemben a nevezett vár jobbágyságától fölmentvén, a királyi szolgák és nemesek sorába emeli [1].

Bimbó család. Czimeres levelet kap 1751-ben Mária Terézia királynétól. Czimere a paizs felső részének közepéből lefelé rézsutosan huzott két vonal által három részre oszlik. A kup alaku alsó osztály kék mezejében zöld téren egy levágott fatörzs uj zöld hajtással látható. A felső két fehér osztályon két viz-szintes vörös csik vonul át. A sisak koronájából a paizs fölött két elefánt-ormány között, (melyek bal oldalija vörös-fehér, jobb oldalija pedig ezüst-kék) galamb zöld gallyat tart. Foszladék ezüst-kék és arany-vörös [2].

Bimbólázár család. Zemplin vármegyei czimeres nemes Szirmay szerint.

Birisics család. 1753-ban Birisics Antal vált nemes levelet ily czimerrel: a paizs ezüst mezejében hármas dombon szemközt hátsó lábaikon két fekete kecske áll, közöttük a közép dombból egy zöld fenyő emelkedik föl. A paizs közepén viz-szintesen egy három csillaggal jegyzett vörös csik vonul át keresztül a kecskéken és fenyőfán. A paizs fölötti sisak koronájából kétfarku oroszlán nyulik ki. Foszladék innen arany-vörös, balról pedig ezüst-fekete [3].

Birisics család. A fölebbi családnak rokona Birisics Ferencz tiz év mulva 1763-ban szintén nemes levelet váltott, és a fölebbitől színekben különböző czimer által külön családot alapitott. Ennek czimerében a paizs mezeje aranyszín, a két kecske vörös, a rajtok keresztül vonuló csik kék. A paizs fölötti oroszlán az előbbiéhez hasonló. Foszladék jobbról arany-vörös, balról ezüst-kék [4].

---

[1]) „*De eodem iobbagionatu castri eximentes, in numerum Servientium regalium et cetum nobilium regni nostri . . . . . . duximus transferendos.*“ Az oklevél szavai. Lásd Fejér Cod. Dipl. tom. V. vol. I. 137.

[2]) Adami Scuta Gentil. I.

[3]) Collect. Herald. Mss. Nro. 248. és az előbbi h.

[4]) Collect. Herald. Mss. Nro. 29. és Adami id. h.

Biró család. Egy sereg Biró család van a két hazában. Magyarországban Fényes szerint Borsod, Esztergom, Heves, Szabolcs, Szathmár, Veszprém vármegyében, és még bizonyosan többen is. És mivel összeköttetéseiket — hol kivált azt előnév (praedicatum) nem mutatja, — nem tudhatom, legjobbnak tartom külön külön czikkek alá foglalni.

Igy találunk Győr vármegyében ilynevü családot, hol Biró István 1715-ben alispán és országgyülési követ [1]), 1723-ban szintén az [2]). Biró János pedig 1751-ben követ, és 1758-ban alispán volt [3]).

Ugy látszik, ezeket illeti a következő családfa [4]) is:

			István			
János				Judit (Babocsay Farkas).	Róza (Bezerédj József).	Kata (Békássy József).
József.	Farkas.	Judit. (Ferdényi Ján.)	Klára. (Vajda László).			

Ugyancsak Győr vármegyében Győrben született 1715-ben Biró Dávid is a piárista nemes családból, ki 1770-ben hittani munkát nyomatott [5]).

Biró család. Biró János és József alapiták e családot, megnemesíttetvén 1706-ban. A család czimerpaizsa — mint az oklevél mondja — tojásdad gömbölyü, szine kék; közepén borostyánfa nyulik fel, melyet egyszarvu felágaskodva, megkoppasztani igyekszik, a fa másik oldalán annak gyökereinél oroszlán fekszik zöld téren. A paizs fölötti sisak koronáján Fortuna istenasszony áll vörös fátyollal födve testét, kezében ezüst horgonyt tartván. A foszladék jobbról arany kék, balról ezüst-vörös [6]).

Biró család. Ezt Biró József alapitá, az ujabb időben szerezvén nemességet, és ily czimert: a paizs a baloldali felső szegletből a jobboldali alsó szegletig nyuló vonal által kétfelé oszlik; a jobboldali felső osztály vörös, a baloldali alsó osztály arany; a paizs aljáról zöld téren hátsó két lábain kivont karddal oroszlán áll, ugy hogy teste az osztályok szineivel ellenkezőleg alul vörös, fölül pedig arany. A paizs

[1]) Lehoczky Stemm. I. 197.

[2]) 1723-ki 45. törv. cz.

[3]) Lehoczky id. h.

[4]) Geneal. authen. Mss. Nro 207. tom. II. A hol János és Kata Békássyné mint alperesek vannak megjelölve.

[5]) Horányi Mem. Hung. I. 298.

[6]) Collectanea Herald. Nro 758.

tetején álló sisak koronáján szintén kivont karddal oroszlán látható. Foszladék minden oldalról arany-vörös [1]).

Biró család. (Padányi). IV. Béla király 1265-ben Sault és Saulust Salamonnak fiait a csallóközi Padányból eredetteket, (*Saul et Saulum filios Salomonis etc. de villa Padan, qui filii Bissenorum dicuntur*) a nemesek sorába emelé [2]), hogy az ő, és nem más zászlója alatt harczoljanak. E nemes levelet átirá és megerősité 1270-ben V. István király is [3]).

E családból származtatá magát a padányi Biró család, és azt 1730-ban az akkori királyi helytartó Pálffy János előtt igazolá is Biró Márton [4]). Czimere a családnak kék mezőben zöld dombon álló galamb, csőrében zöld gallyat tartva, mint ezt a metszvény is mutatja.

Emlitett Biró Márton Padányban született 1693-ki april 15-kén, már már kétségessé vált nemességü szülőktől. Papságra adván magát, fokonként emelkedett. 1744-ben veszprémi püspök, azon vármegye főispánja, belső titkos tanácsos lőn, s egyszersmind az apostoli királyné főkanczellára, mi a veszprémi püspökséggel együtt jár. Meghalt 1760-diki aug. 10-kén [5]). Jeles egyházi szónok volt, és több egyházi latin és magyar munkát adott ki [6]).

Biró család. Ugocsa vármegyében is vannak Birók. Szirmay szerint 1805-ben Biró László Csedreghen, Biró Antal, György, Pál, László, Mihály, József, és Jánosnak özvegye Fertős-Almáson közbirtokosok [7]).

Biró család ugyancsak Szirmay szerint Zemplin vármegye nemeseinek sorában is található [8]).

---

[1]) Adami Scuta Gentil. I. — E czimert kiadta Günther is Czimer-tábláin.

[2]) Fejér. Cod. Dipl. tom. IV. vol. III. 262.

[3]) U. ott. Tom. V. vol. I. 47. 93.

[4]) Horányi Mem. Hung. I. 298.

[5]) Róka: Vitae Praesulum Vesprimien 484. hol arczképe, és azalatt czimere is látható.

[6]) Horányi id. h. elészámlálja munkáit.

[7]) Szirmay Cott. Ugocsa 173. 174.

[8]) Szirmay C. Zemplin Not. Topogr. 110. l.

Biró család, (Gelsei). E családból János 1770-ben királyi táblai ülnök.

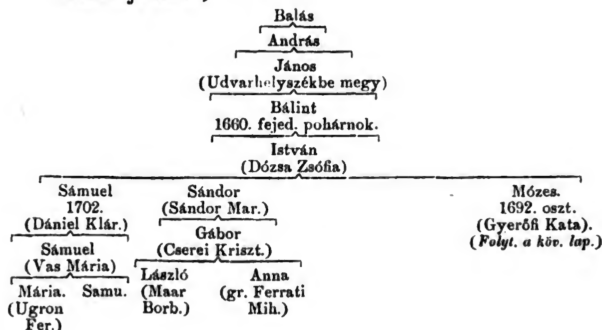
Biró család. (Homorod-szent-mártoni). Erdély szintén gazdag Biró nevü családokban. Kőváry szerint [1]) legszerencsésebb volt közülök a homorod-szent-mártoni Biró család, mely a Dózsa, Gyerőfi és Vitéz családokba beházasodván, szép vagyon, és ez által magasb hivatalokra tett szert.

Csikszékből a Becz családból, nevezetesen Becz Jakabtól származtatik, ki 1506-ban Ulászló király alatt egy törökkel párbajt vivott, és azt meggyőzte, innen vette fel a Biró nevet, mely tehát nem az itélethozó, törvénytevő (judex), hanem a legyőző, diadalmaskodó (qui viribus pollet) fogalomra vonatkozik. Ekkor kapott Becz Jakab Biró névre czimeres levelet is.

Később Báthori Gábor alatt Biró György, a fejedelmi nagyobb kanczellária jegyzője, 1612-ki sept. 16-án uj czimeres levelet vesz, mely már világosan egy előbbi nemes levélre hivatkozik. E szerint

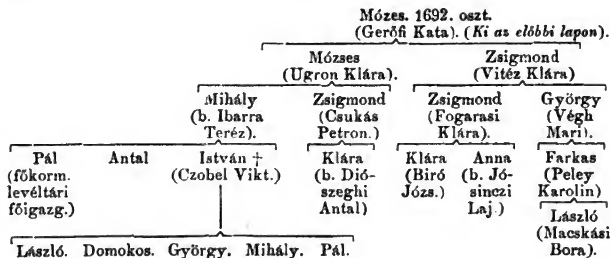
A czimer egy alsó és felső mezőre osztott paizs. Az alsó vörös szinü mezőben két oroszlán-fej van egymás mellett, mindkettő szájában egy ugyanazon nyilat szorit. Fölöttök egy csillag ragyog. A felső osztály kék mezejében hármas zöld halmon korona, és azon férfi-kar könyököl, irótollat tartva. A paizs sisakja fölött az előbbi három színes trucz-toll mellé még egy negyedik adatott.

Családfája imez [2]):

(*Folyt. a köv. lap.*)

[1]) Erdély nev. családai. 47.
[2]) Kőváry id. h. 48.

Sándor ágán Lászlónak a Maár Borbála férjének egy Franciska nevü leánya volt (szül. 1775.), kit a családfán nem láthatni; és ki 1810-ben halt meg. Ez különös zenészeti lángeszéről dicsértetik; már öt éves korában zongorázott, s több szerzeményei közt operákat is hagyott hátra.

A családfa élén álló Balásnak egy unokája volt, György, kitől egy más ág jöve le, melyből József (szül. 1762.) a kereszturi unit. tanoda gondnoka, több országgyülés kir. hivatalosa volt; meghalt 1847-ben [1]).

Eddig Kőváry. Azonban e családfán nem találjuk azon Gábort sem, ki Csikszék főkirálybirája volt 1791—1801-ben [2]).

Hasonlóan nincs érintve nevezett irónál, valljon azon Biró Balás, ki 1505-ben az udvarhelyi constitutio szerint székbirónak választatott [3]), nem e családból való volt, és nem épen e család élén álló törzszsel ugyanazon személy-e?

Hasonló kérdés támad Biró Andrásra nézve, ki Perceptor volt Udvarhelyszékben, és a Csonka várnak udvari tisztje I. Apaffy alatt [4]).

Biró család. (Kis-Görgényi). Maros-széki székely család, azon székben fekvő Kis-Görgény-től vevén előnevét is, s most is e helyen lakozik. Már 1636-ban a nemesek között lustrál. — Györgyöt a Péter fiát 1786-ki junius 19-kéről kelt leirat eredeti nemesnek is-

[1]) Eddig. U. ott.

[2]) Benkő Kár. Csik, Gyergyó és Kászon leirások. 52. lap. és az 1794-diki erdélyi Schematismus is.

[3]) Kállay: Szék. nemz. 233. l.

[4]) Kállay. U. ott. 234.

meri el. A jelenleg élő Mihály 1848-ban maros-széki megyei kormánytag [1]). Sándor 1794-ben Maros-szék alkirálybirája volt [2]).

Biró család. (Pálfalvai). Ebből 1794-ben Imre csikszéki királyi Perceptor volt.

Biró család. (Aranyos-rákosi). Előnevük is mutatja, hogy Aranyos-székből valók; ugyanott a széknél többen hivatalt is viseltek. Sámuel az utóbbi országgyülések egyikén követ volt. Czimeres nemes levelük 1664-ki dec. 16-kán kelt [3]).

Biró család. (Szent-Kátolnai). A Háromszékben fekvő Szent-Kátolna-ról irják előnevüket. A családból él Biró József, főkormányszéki titoknok. Nejétől gr. Bethlen Krisztinától (meghalt 1849-ben) három fia van: Pál, Miklós, ki a szépirodalom terén is láttatá nevét, és Lajos [4]).

E családot diszité Biró Márton (szül. 1759. sept. 11-én Szent-Kátolnán. Meghalt 1823. oct. 18.) is, a népszerü jeles egyházi szónok, minorita szerzetes, ki *Rabok oktatása* czimü munkát nyomatott. Egyházi beszédei kéziratban rokonai által őriztetnek [5]).

Biró család. (Sóváradi). Maros-szék a hazája. Ott fekszik Sóvárod is, melyről a praedicatum vétetett. Czimeres levelet vált 1761-ben [6]). E családból Biró Miklós *Egy mezei gazda élete* czimü munkát adott ki 1847-ben.

Biró család. (Károly-Fejérvári). Latinul előnevét de Alba Carolina irta. Belőle Károly 1794-ben az erdélyi kanczelláriánál viselt kisebb hivatalt.

Talán e családhoz sorozandó azon Biró János is, ki 1760-ban gyulafejérvári káptalani nagy-prépost volt. És talán azon István is, ki 1724-ben Kolosvárott született nemes szülőktől, 1744-ben jesuita lőn, és több művet nyomatott, legutóbb 1777-ben [7]).

Biró család. (Polyáni). Ugy látszik, Aranyos-szék a hazája. Belőle Antal bányászatra adá magát, 1794-ben ezt Selmeczen tanulta.

Biró család. (Vácsárcsi). Csikszéki székely család. Belőle József fel-csikszéki ülnök 1818-ban.

---

[1]) Kőváry id. h. 48.
[2]) 1794-ki erdélyi Schematismus.
[3]) Kőváry id. h. 49.
[4]) U. ott. 48.
[5]) L. életirását: Magyar irók. Életrajz gyüjt. I. 57.
[6]) Collect. Herald. Mss. Nro.
[7]) Horányi Nova Mem. 485.

Biró család. A már elszámláltaktól különböző családbelinek látszik lenni azon Biró Miklós, ki az agyagfalvi gyülésen a sepsi székből volt jelen [1]).

Biróczy család. Nyitra vármegyében tartja lakását. Ott a megyénél több tagja viselt hivatalt. Czimere a paizs aljából felnyuló dombon férfi-kar, mely kivont kardot villogtat. A paizs fölötti sisak koronáján ugyan olyan kar könyököl, szintén kivont karddal [2]).

A családból a mult század közepén élt Biróczy Ádám, 1745-ben Nyitra vármegye esküdtje; ennek nejétől Lipthay Borbálától (Lipthay László leányától) gyermekei: Rosalia, Klára, Anna, Borbála, Sámuel és Magdolna 1768-ban éltek [3]).

A legutóbbi időben, 1847-ben Nyitra vármegyénél ifj. Biróczy Károlyt mint pénztárnokot, idősb Károlyt pedig mint tiszteletbeli alügyvédet látjuk hivataloskodni.

Birovszky család. Bars vármegyében tartá lakását. Alapitá Birovszky János és Miklós, kik 1717-ben III. Károly királytól kaptak nemes levelet [4]) ily czimerrel: a paizs kék mezejében zöld tér fölött daru áll egy lábon, fölemelt másik lába körmei közt egy golyót szorit, az éberséget jelvényezve. A paizs fölötti sisak koronáján két bivalszarv között (miket a metsző itt elhagyott), vörös ruhás férfi-kar könyököl, markában zöld pálmaágat tartva. Foszladék egy oldalról ezüst-vörös, más oldalról arany-kék.

A czimer-szerző Birovszky János, Garam-Ujfaluban lakott, és ott halt meg 1759-ki márczius 7-dikén, kora 65-dik évében. Özvegye Katalin 1764-ki dec. 26-kán, kora 65-dik évében követé. Ugyanott temettettek el e családból Birovszky Ferencz (ugy látszik a czimerszerzők testvére) 1774-ki dec. 3-kán, kora 78-dik évében; és ennek neje Gyarfás Anna 1759-ki april 29-kén, kora 50-dik évében. Birovszky Anna eltemettetett 1762-ki dec. 19-kén, kora 30-dik évében. Birovszky

---

1) Kállay id. h. 233.

2) Biróczy Ádámnak 1745. okiraton A. B. betüvel jegyzett pecséte szerint.

3) 1768-ban kelt eredeti okmány szerint.

4) Collect. Herald Mss. Nro 560. — Adami Scut. Gentil. I. A czimeres nemes levél hiteles alakban megvan a Lipthay család levéltárában is.

János (második) 1789. sept. 9-én, kora 60-dik évében. Birovszky Borbála, kisfaludi Lipthay János neje, 1792-ki aug. 30-kán, kora 64-dik évében. Birovszky Tamás 1784-ki sept. 11-én, kora 50-ik évében, ki már Garam-Apáthiban temettetett el [1]).

Birthalmi család. Belőle Birthalmi Dávid királyi udvarbiró volt Erdélyben, 1493-ban [2]).

Bischofshausen család. Német eredetü család, belőle Bischofshausen János az 1687-ki országgyülésen honfiusitatott [3]).

Bissingen-Nippenburg család. (Gróf). Savoyából ered, honnan a XIII. század közepén Ausztriába szakad. Ősei közé számitja a XI. századból Bissing Ronimund raumburgi kanonokot, és a Turingiában élt Bissing Károlyt, ki a thüringi tartományi gróf Fridrik alatt (mint Zentgraf) említtetik. A család három fővonalra oszlik, ugymint: magyar-ausztriai, schwab, és az anhalt-dessau-meiszni vonalra. A schwab vonalból szakadt ki a magyar-osztrák vonal. A schwab vonalból János Frigyes hadi tanácsos, rottwelli császári birod. udv. törvényszéki albiró, ezredes és parancsnok elvevén 1646-ki máj. 16-án Nippenburg Kunigund Katalint, öröklé a Nippenburg nevet is. 1647-ki junius 14-kén III. Ferdinandtól római-német birodalmi bárói rangra emeltetett. József Kajetán bajor kamarás 1746-ki aug. 5-kén Mária Terézia által római-német birodalmi grófságra emeltetett [4]). Ennek fia Ferdinand Ernő (született 1749., megh. 1831.) cs. kir. kamarás, belső titkos tanácsos, Tyrol és Vorarlberg kormányzója, 1819-ben Magyarországban Krassó vármegyei Jám és Mercsina helységeket kapta királyi adományul, és az 1827-ki ország-gyülésen Magyarország hazafiusitott nemesei közé bevétetett [5]).

Nejétől gróf Thurn-Valsassina Mária Teréztől több leányt és két fiút nemzett. E fiúk közül Ernő Mária, a magyar ágazatnak; Kajetán Sándor (szül. 1806. márczius 19.) pedig a schwab vonalnak családfeje lőn.

Említett Ernő Mária született 1774-ki dec. 13-kán, cs. kir. kamarás és őrnagy volt. Meghalt 1835-ben. Első neje báró Deuring Mária Erzsétől, kivel 1803-ki april 13-kán kelt egybe, 1814-ki julius

1) A Garam-Ujfalvi egyház anyakönyve hiteles kivonata szerint.
2) Kemény Notitia Archivi et Capituli Albensis. 235. lap.
3) 1687-ki XXIX. törv. cz.
4) Histor. Herald. Handbuch. 63.
5) 1827-ki XLI. törv. cz.

26-kán halt meg. Második nejével, báró Salissoglio Adéllel (született 1788-ki april 24-én) egybekelt 1818-ki márczius 20-kán. (Ez él még). Gyermekei első nejétől:

1. Amália, született 1804. május 5-én; férjhez ment 1824-ki május 25-kén, Schlenderhani báró Raiz-Frenz Adolfhoz.

2. Terézia, szül. 1807. máj. 5. (Oraviczán a Bánságban birt).

3. Ernő, szül. 1809. jul. 7., cs. kir. kamarás, Ő Felsége Ferdinand udv. kamarása. Jelenleg a *magyar ág feje.*

4. Zsófia, szül. 1813. jan. 7. 1836-ki junius 28-kától Makay Ágoston neje. (Oraviczán a Bánságban birtok.)

Második nejétől:

5. Erzsébet, szül. 1819. jul. 15-kén, csillag-keresztes hölgy Prágában. (Jámon birtok).

6. Ferdinand Gáspár, szül. 1820. aug. 4., cs. kir. kamarás. Nősült 1853. márcz. 12. gróf Meraviglia Crivelli Mária Terézzel. Fiok: Mária Ernő Ferdinand, született 1854. oct. 29-kén, (bir Jámon).

7. Antal Kajetán, szül. 1822. febr. 2., cs. kir. kamarás és gyalogsági százados. 1856-ki junius 11-ke óta férje gróf Pergen Eleonornak.

8. Kajetán Frigyes, szül. 1823. aug. 8., cs. kir. kamarás, a Német-rend lovagja, a Gyulay gyalog ezredben őrnagy.

9. Miksa Antal, szül. 1825. febr. 19., cs. kir. kamarás, gyalogsági százados, nős 1856-ki május 1-től gróf Meraviglia Crivelli Terézzel.

10. Alajos, szül. 1826. márcz. 12 A porosz herczeg gyalog ezredben főhadnagy.

Czimere a családnak német paizs, mely egy viz-szintes, és két függőleges vonal által hat mezőre oszlik. Az első kék mezőben két egymás ellen forditott arany kés (a család ős czimere) látható. A második kék mezőben két ezüst sas-szárny (Nippenburg czimer). A harmadik és hatodik fekete mezőben zöld hármas dombon arany grif áll, első jobb lábában kivont pallost tartva. A negyedik vörös mezőben a bal oldalról felhőből nyúlik elő egy pánczélos kar, zöld leveles galylyon arany körtet tartva. Az ötödik vörös mezőben nyitott arany korona fekszik, melyből két fehér strucz-toll nyulik föl.

Bisztrai család. (Bisztrai). Bisztra helység Alsó-Fejér vármegyében fekszik; — de most Kőváry szerint a családnak Fogarasföld a hazája. Él szerinte belőle Károly, kinek atyja ott főkapitány

vala [1]). — E családból volt Bisztrai József 1794-ben gubernialis titoknok; Bisztrai György 1815-ben Abrudbánya város első birája 1818-ban tanácsosa, és a bányai szék ülnöke.

Biszterzovszky család. Mint leány ágon a Pethő család utóda Zemplin vármegyében a Sztropkói urodalomban közbirtokos [2]).

Bisztranovszky család. Szintén a Zemplin vármegyei nemes családok közé soroztatik.

Bisztriczey család. Czimere négy részre osztott paizs. Az első és negyedik vörös mezőben kettős farku oroszlán áll kivont kardot tartva. A második és harmadik kék mezőben fehér galamb van, csőrében zöld ágat tartva. A paizs fölötti sisak tetején a paizsbeli oroszlán ismételtetik. Foszladék arany-vörös, és a másik oldalról ezüst-kék [3]). Mikor kelt és melyik Bisztriczey kapta e czimert, megirva nem találtam, de korára nézve ugy hiszem, a mult század végén, avagy a jelennek elején adatott.

E néven Bisztriczey Györgyöt 1760-ban mint zágrábi kanonokot és kaposfői szent benedeki prépostot olvassuk. — Bisztriczey József 1787-ben a kir. curiánál irnok volt. Szintén Bisztriczey József 1805-ben a m. kir. udv. helytartó széknél titoknok. — 1825-ben pedig Bisztriczey Józsefet a m. kir. kanczelláriánál találunk mint titoknokot és Zala vármegye táblabiráját.

Bisztriczky család. A felső megyékben lakozik.

Bittner család. (Bitterthali báró). Külföldi báró család, melyből b. Bittner Ernő honfiusittatott az 1827. országgyülés által [4]).

Bittó család. (Sárosfalvi). Pozsony vármegyei család, és ott férfi-ágon most is birtokosa az előnevet adó Sárosfalva nevü helységnek. Tagjai hivatalt viseltek a vármegyénél, és egy némely fölebb is emelkedett. Igy Bittó Benjamin a kir. tábla ülnöke volt. (1844-ben). Adalbert Arad vármegyében viselt alispáni hivatalt (1825-ben), utóbb mint cs. kir. tanácsost Szerém vármegye főispáni helyetteseül látjuk (1844-ben).

A század elején e családból élt Bittó András, kinek Andrássy Petronellától gyermekei: Lőrincz, Farkas, Petronella, Ilona, Julianna, Amália. Anyjok után mint Bosnyák örökösöknek részjoguk volt Nógrád vármegyei P. Szántón [5]).

---

[1]) Eddig Kőváry szerint Erdély nev. családai. 157.
[2]) Szirmay C. Zemplin topogr. 96. l.
[3]) Adami Scuta. Gentil. I.
[4]) 1827-ki XLII. törv. cz.
[5]) Bosnyák örökösök pere Juhász utódok ellen Nógrád vm. törv.széke előtt.

Bytovecz család. (Gerebeni). Horvátországi család. Belőle gerebeni Bytovecz János Tótország bánja volt 1458-ban [1]).

Byzo család. (Byzofalvi). A XV. században élt nemes bizofalvi Bizó Simon. — Ezen Bizó Simon és Nagy László által Sopronban 1463-ki julius 25-kén kelt levelükben tudósitják István kalocsai és bácsi érsek, János váradi püspök, Palóczi László országbiró, és Szapolyay Imre főkincstartó, s a felső részek főkapitánya az erdélyi hét száz széket, hogy a magyar szent korona junius 24-kén 6 óra tájban a királynak és országnak visszaadatván, kezeik közt van [2]).

Blagay család. (Ursini, gróf). Eredetét a római Ursini családhoz viszi fel. Ursini Miklós [3]), római senator 1150-ben elhagyva Rómát, a görczi őrgróf Herman rokonához jő, és annak leányát veszi el E házasságból származott gróf Ursini István, ki III. Béla magyar királynak segélyére volt Michovai Albert szomszédjának ragadozó beütései ellen, miért is tőle a Wodichai grófságot kapta, az okmányt Imre király adta ki atyja III. Béla meghagyásából (de commissione), ez adományt fiai István és Baboneg részére 1218-ban II. András m. király is megerősítette [4]). Ez idő óta a család a magyar korona alatt virágzott. — Wodichai gróf Ursini Babo vagy Babonek 1249-ben építé Blagay várát, honnan azután a család nevét vette. 1512-ben e várat a török elfoglalá, és isméti betörései alkalmával a család egyéb birtokait is elfoglalván A birtokaitól kifosztott család kénytelenült 1545-ben Krajnába vonulni, hol azóta is virágzik. — Daczára tehát annak, hogy nálunk a XIII. században a családi grófi rang nem létezett, ez egyike volna azoknak, mely honunkban már az időben az idegen nemességi fokozat grófi disznevével élt volna [5]).

---

[1]) Kaprinai Hungariae Diplomatica. II. 141—144., hol jegyzetben az is megbányatik, hogy roszul vélik ezt némelyek Vitobicz, és Vittorich-nak. Teleky II. 529. Vitovecz nak irja.

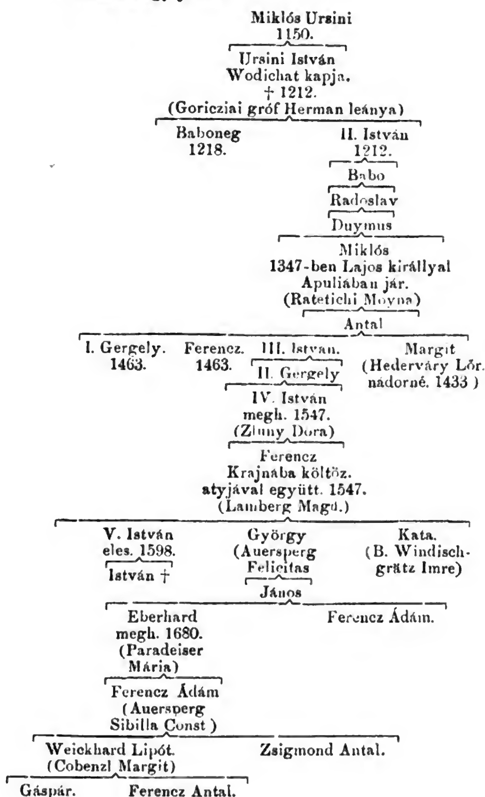
[2]) Teleky Hunyadyak kora XI. 75. lap. az oklevél hasonmásával együtt.

[3]) *Nicolottus Ursinus Vitelli frater, filius Napoleonis, filii Joannis, filii Ursi, filii Guidonis Ursini.* — L. Rittershus Spicilegium. Parte II.

[4]) Fejér Cod. Diplom. tom. III. vol. I. 244. — Az oklevélben *Baboneg et Stephanus Comites de Wodicha, filii condam Comitis Stephani de Goricha* neveztetnek. *Quos* — folytatja az oklevel — *veriloqua et praeconii fama, ut veritatis experientia, de originali domo et stirpe generosa Ursinorum, Romanae Urbis Senatorum, propagatos testatur.*" Ez oklevél mondja azt is, hogy I. István András királlyal a szent földön is járt.

[5]) Az idézett oklevél (Fejér Cod. Dipl. III. 1. 245) ide vonatkozó szavai ezek: „*facimus atque creamus* (t. i. Babonegot és Istvánt) *fecimusque et creavimus tituli veri, illibati et eximii Comites liberos.*

A családfa igy jő le :

A családfán heted izen álló Antalnak fia Gergely testvérének Ferencznek terhét is magára vállalván, Felső-Lestencz helységbeli tizenkilencz jobbágytelek haszonvételét Goriczai Frank özvegyének Erzsébetnek élte hosszára adományozza, vagy ha ezekben maradni nem akar, helyette hetven arany fizetésére kötelezi magát a zágrábi kápta-

lan előtt 1440-ben tett bevallása szerint, mivel nevezett özvegy a férje által végrendeletileg neki hagyott Zágráb vármegyei Dobruthyn helységet minden tartozékaival örökösen bevallá. Ama zágrábi káptalani bevallást Mátyás király Gergely részére Belgrádban 1463. sept. 8-án megerősité [1].

Blágay György (kit a családfán nem látunk, ha csak nem egy II. Gergellyel, az István fiával) 1525-ben jeles részt vett a jajczai diadalban [2].

Blagay V. István 1598-ban a törökkel Karloviczmál történt csatában részt vett, de elfogatván, a török fejét vette [3].

Emlitém, a család ez időben már elhagyá hazánkat, Krajnába vonulván. Ott Blagay Eberhard 1650 ben tartományi kormányzó volt. 1667-ben mondott le [4].

Szükség még megjegyeznem, hogy e családfán hiányzanak az utolsó izek, miket adatok hiányában oda nem kapcsolhattam.

Nem állnak a nemzékrenden: azon Blagay János sem, kinek özvegyét Frangepán Dorottyát, Frangepán Iván nővérét Vingárti Geréb Mátyás idézteti 1486-ban [5]. Blágay Mihály, István testvére, ki Dokmanics Frankóval fenforgó perük iránt szerződik 1487-ben [6].

A családfa végizein állók egyikének fia lehetett Ursini gróf Blagay József Ferencz György, született 1759-ki april 29-kén. Meghalt 1831. sept. 25. Három neje volt. A harmadik gróf Auersperg Richardnak erdődi gróf Pálffy Antoniától született leánya Vilhelmina. E Józseftól a mai nemzedék kimutatása ez [7]:

József Ferencz
szül. 1759. † 1831.
(1. gr. Auersperg Mária.
2. b. Schluga Karolina.
3. gr. Auersperg Antonia).

Richard cs. k. kam. szül. 1786. aug. 17 (B. Billichgrätz Antonia).	Ignácz kamar. szül. 1794. (B. Lazarini-Zobelsperg Mária).	Ferencz József cs. k. kam. szül. 1797. (Gr. Gaschin Luiza).

Ignácz gyermekei:

Hiacintha szül. 1825.	Lajos főhadn. szül. 1830. (B. Lazarini Matild)	Mathild szül. 1833. (B. Lauer Hugo)

---

[1]) Teleky Hunyadiak kora. XI. 76.
[2]) Pethő G. krónika 99. l.
[3]) U. ott. 145. lap.
[4]) Valvasor: Die Ehren des Herzogthums Crain. Laybach 1689. 76—84. l.
[5]) Teleky id. munka. XII. 313.
[6]) U. ott. 353 l.
[7]) Goth. Geneal. Taschenbuch der gräfl. Häuser. 1857. 91.

E nemzékrenden álló Ferencz cs. kir. kamarás, udv. tanácsos, Tyrolban a bánya és sóaknai felügy. főnöke. — Mint látjuk, az egész család nős, de ugy látszik a legutóbbi izen álló Lajostól várhatni csak a családnév fentartását.

Czimere a családnak négyfelé osztott paizs. Az első vörös mezőben fekete medve áll, befelé fordulva, két első lábaival buzogányt markolva meg. A második és harmadik osztályban jobbról balra rézsut ezüst-vörössel hatszor fölváltva vonalzott szalag nyulik át. A felső ezüst szögletben vörös rózsa van (Az ősi czimer). A negyedik ezüst mezőben koronás kétfarku arany oroszlán áll, első jobb lábával kivont pallost villogtatva; a balban egy vörös ezüst koczkás zászlót lobogtatva. A paizs tetején két koronás sisak áll. A jobboldaliból a paizsbeli medve, a baloldaliból a paizsbeli oroszlán emelkedik fel [1]).

Blagoevich család. (Báró). Magyarország bárói családai közé soroztatik az országos hivatalos tiszti névtárakban. — Báró Blagoevich Imre, cs. kir. altábornagy, Mária Terézia rend-vitéze, a 39-dik számu gyalog ezred tulajdonosa, 1844-ben Bukovinában hadi főparancsnok. — E családhoz eredhetett azon Blagoevich Ádám Tamás, ki Slavoniában Vukováron született, és a mult század utolsó negyedében szláv nyelven több munkát nyomatott [2]).

Blaho család. Gömör vármegye nemeseinek sorában áll Bartholomaeides szerint [3])

Blainville család. Blainville Kristóf hazánkban indigenatust kap az 1792-ki országgyülésen [4]).

Blankenstein család. Sileziából ered, hol 1390-ben már az Oelsi herczegségben a Buckevini birtokot Blankenstein Teodorik és Konrad, az oelsi herczeg tanácsosa, vétel utján birták. Később több jószágot szerzett a család, mint Jackschenaut, Pangaut, szintén az oelsi herczegségben, valamint Lübsent a sagani herczegségben. Az 1806-dik év után, a melyben még Blankenstein Zsigmond Pangauból, az oelskensteini kerület kerületi választottja (Kreis-Deputirter) volt, a sileziai ág kifogyottnak látszik. Hanem egy másik ág Ausztriába szakadt át. Ebből volt Blankenstein Ernő Pál Kerestély lovassági tábornok, ki 1796-ban unokaöcsceivel Lajos Henrik és Kerestély Frigyessel ausztriai grófi rangra emeltettek. Emlitett Ernő tábornok

[1]) Valvasor id. m. 72. 76. — Siebmachernél is Gr. Wappenbuch.
[2]) Horányi Memor. Hung. I. 302. 303. és Nov. Mem. 486.
[3]) Notitia Comit. Gömör.
[4]) 1792-ki 21. törv. cz.

(meghalt 1814-ben), és Henrik már előbb 1792-ben Magyarországban hazafiusíttattak [1]; és ez oknál fogva kell megemlítenem e családot, de meg azért is, mert a család azóta több magyar családdal sógorságba jöve.

A család most két ágon él. Az idősb ág Battelani, az ifjabb Hobitschani ágnak neveztetik.

Az idősb ág feje volt Lajos Henrik, cs. kir. kamarás és ezredes, már meghalt. Gyermekei ezek:

1. Gróf Károly Ferencz Ernő, született 1814. oct. 1-jén, birja Morvaországban a battelani urodalmat. 1855-ki aug. 11-én nősült Brünnben, Hohenlohe-Langenburg Constanczia Jozefa herczegnővel, ki született 1824-ki nov. 12-én.

2. M. Franczizka Luiza, szül. 1811. május 15-én.

3. György Lajos, szül. 1816. sept. 20-án, cs. kir. lovas kapitány.

4. M. Vilhelmina Cziczelle, szül. 1819. január 28-án. 1856-ki január 29-től hajnacskői gróf Vécsey Edvárd, cs. kir. aranykulcsos és őrnagy neje.

Az ifjabb ág alapitója gr. Kerestély Frigyes, született 1781-ki april 14-én, cs. kir. alezredes volt. Meghalt 1839. april 14-én. Özvegye él. Gyermekei ezek:

1. Terézia Anna Aloizia, szül. 1824. május 7. 1841-dik óta manneri Reichsritter Mihály morva birtokos nemes neje.

2. Ernestina, szül. 1827. oct. 15-én. 1845-diki junius 22-dik óta nagy-jókai Farkas Vincze, cs. kir. aranykulcsos, és őrnagy neje.

4. József Alajos Jaroszlav, szül. 1830. márczius 12-én, cs. kir. Uhlanus alhadnagy.

Czimere a családnak vörös mezejü paizs, melyben nyolcz egymásba szögellő ezüst ék (Wecken) látható. A paizs fölött grófi korona, azon nyitott koronás sisak, arról fehérrel bélelt vörös takaró lóg. A sisak koronájából két fehér toll között egy harmadik vörös emelkedik ki. A paizs körül telamonok gyanánt egy oldalról egy huszár, más oldalról oroszlán áll. Alattok lobogó szalag ily földirattal: „Fortitudo, Fides, Prudentia." [2])

---

[1]) 1792-ki XXI. törv. cz.

[2]) Hist. Herald. Hdbuch. 65. l. és Goth. geneal. Taschenb. f. gräfl. Häuser 1857. 92.

Blaskovich család. Klobusiczról, Trencsin vármegyei helységből eredtek, és onnan irják előnevüket is. Blaskovich Márton, Miklós és György testvérek 1599-ben Rudolf királytól kaptak nemes levelet ily czimerrel: a paizs kék udvarában zöld tér fölött egy kardos magyar vitéz áll vörös ruhába öltözötten, jobb kezében ökörfejet, a balban szőlőfürtöt tartva. A paizs fölötti koronás sisakon pánczélos kar könyököl, kivont kardot villogtatva. A foszladék egy oldalról arany-kék, más oldalról ezüst-vörös.

A nemesség-szerzők közül Miklós és György Trencsin vármegyéből Zólyom vármegyébe költözködtek. Ott Miklósnak Mátyás, ennek pedig Márton nevü fia született. Mártonnak fia lőn István, ki 1724-ben Pest vármegyébe szakadt. Ez nemzé Györgyöt és Józsefet.

Ezek közül György II. József császár alatt lugosi kamarai ügyész volt.

Testvére József Temes vármegyében az akkor keletbe vett selyemtenyésztés felügyelőjévé neveztetett ki; 1793-ban Arad és Békes vármegyében volt a selyemtenyésztésnek inspectora; és ez ipar-ágról egy könyvet is nyomatott [1].

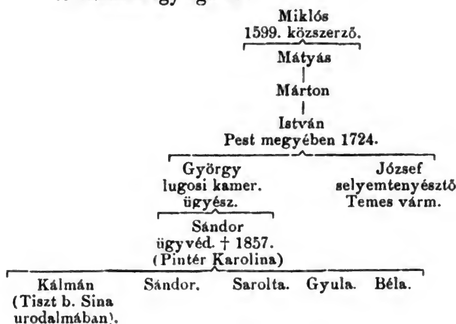
Györgynek fia volt Sándor, Pesten h. ügyvéd, ki többi között latin nyelven egy magyar közjogot is adott ki [2]. Meghalt 1857-diki márczius 4-kén, kora 59-dik évében. Gyermekeit a családfán láthatni

---

[1]) Czime a munkának ez: *A selyemtenyésztés módjáról és hasznától való beszélgetés.* stb. N.-Várad. 1793. — És németül: *Gründliche Abhandlung von Entstehung der Seide und ihrer Vortheile.* Ofen, 1796.

[2]) Czime: *Status Politico — Juridicus incliti Regni Hungariae. Auctore Alexandro Blaskovics Jurato Advocato. Pestini 1834.*

A családfa egy ága ez :

Blaskovich család. E családot Blaskovich Sámuel alapitá, ki III. Károly királytól 1712-ben nemes levelet kapott ily czimerrel: a paizs kék udvarán hármas zöld dombról egy gyökből három águ rózsafa emelkedik föl levelesen, és három kiviritott piros rózsa-virággal. A paizs fölötti sisak koronáján ugyanaz látható. Foszladék arany-kék és ezüst-piros [1]).

Ugy látszik e Sámuel őse azon Blaskovich családnak, mely a mult században Hont vármegyében tünt föl, és az e nevü családok közt jelenleg a legjelentékenyebb, legvagyonosb. Hont vármegyében Blaskovich Márton 1766-ban szolgabiró volt. — Már előbb Blaskovich József 1742-ben szolgabiró volt, 1758-ban pedig az alispáni székben találjuk. [2]) Ugyan ez évben ellene és neje Dacsó Anna ellen Hont megyei felső- és alsó-cseri helységbeli részeinek kiváltása végett Csery János pört indít [3]). Ennek fia lehetett azon szintén Hont vármegyei Blaskovich

[1]) Collect. Herald. Nro. 672.
[2]) Lehoczky Stemm. I. 196.
[3]) Csery József ur közlése szerint.

Pál, tábornok (Generalis campi vigiliarum Praefectus), ki mint idősb testvér érdektársai nevében is a Hont megyei Cseri helység iránt inditott arányositó pört 1795. dec. 1-jén leteszi [1]. Meghalt 1803. oct. 21. Ennek utódai (s tán épen fiai) a most élő Pál, volt huszártiszt, Hont vármegyében, ki 1847-ben István nádor főherczeget körútja alkalmával B.-Gyarmattól Váczig (két hosszu posta-állomás) nem egészen másfél óra alatt vitte el. Testvére Gyula, ki 1847-ben Heves vármegye másod alispánja volt. Mindkettő nagy vagyonu, és hires lovar. Blaskovics Bertalan 1857-ben a vas korona 3-dik osztály jelét kapta meg.

Blaskovich család (Blaskoviczi). Horvátországi nemes család, melyből András született 1726-ban. Jesuita 1744-ben lőn. Több munkát irt [2].

Blasovics család. Blasovics András 1791-ben kapott czimeres nemes levelet. A czimerpaizs alsó részében kék mezőben három folyam vonul át, a legfelsőbb folyamból oroszlán emelkedik ki vörös mezőre. A paizs fölött való koronából szintén oroszlán nyulik föl, első jobb lábában kardot villogtatva. Foszladék jobbról arany-vörös, balról ezüst-kék [3].

Blasovszky család. A czimeres nemes levelet Blasovszky József kapta Mária Terézia királynétól 1758 ban. Czimere felállitott hadi paizs, melynek ezüst mezejében égő lángokból egy fekete vadkecske emelkedik ki, szarvai, szakálla, körmei aranyosak; első lábaival egy tövéből kitépett zöld fenyőfát tart. A paizs fölötti koronás sisakból az előbbihez mindenben hasonló kecske emelkedik ki. A sisaktakaró foszladék mindkét oldalról ezüst-fekete szin [4].

Blatkovics család. A magyar koronához tartozott, Dalmácziában találjuk e családot, hol a Narisoban nemes családból származott Blatkovics György kormányzó (regulus) volt. Részt vevén a Jakup basa elleni ütközetben Frangepán Jánossal, 1493-ban Modrusnál esett el [5].

Blauer család. Heves megyében birtokos Fényes szerint.

---

[1]) Ugyan attól.

[2]) Horányi Nov. 489. l.

[3]) Adami Scuta Gentil. I. köt.

[4]) Collect. Herald. Nro. 53.

[5]) Istvánfi 1685-ki kiad. 20. lap. Tubero Schwandtnernél II. 200 lapon Wlatchovich-nak nevezi. — Pethő G. is krónik. 92. lapján — Blatkovicsnak nevezi.

Blevics család. Armalist kapnak Mária Terézia király-asszonytól 1756-ban Blevics Miklós és József. Czimerpaizsuk függőlegesen két részre oszlik. A jobboldali ezüst udvaron viz-szintesen vörös szalag vonul át, melyből három páva-toll emelkedik ki. A másik kékszinü udvarban két ezüst szalag között, melyek fölül felhősen szegélyezvék, arany oroszlán megy nyitott torokkal, kiöltött piros nyelvvel, hátra kondoritott farkkal, első jobb lábát zsákmány után nyujtván ki. A koronás sisak fölött két kiterjesztett kék szárny között, a felhős szegélyü paizsbeli szalag mutatkozik. A foszladék jobb oldalról ezüst-vörös, balról szintén ezüst- és kék-szinü [1].

Blomberg család. Báró Blumberg Albert és Sebestyén az 1687-ki országgyülésen honfiusittatik hazánkban [2]. — A báró Blomberg család VII. Henrik császár, és bajor Lajos alatt már virágzott. Mint irják: eredetét Svábországból veszi. — 1306-ban élt Blomberg Pál, ki több vitézzel Kurlandba megy, és ott a Serateni és Puhmeni birtokot szerzi. Fia Kocsárd (Gotthard) 1370-ben a Rudau melletti csatában esik el. Másik fia, vagy testvére Siegfried, mint rigai érsek Avignonban halt meg 1373-ban. Ennek testvérétől való unokája Henrik, a német rend vitéze, 1410 ben Tannenbergnél marad a csata-sikon· Egy későbbi Henrik (szül 1513-ban) szerzé Kurlandban a Sergewiten és Mitaui birtokot, melyet a család jelenleg is majoratus gyanánt bir. Ennek unokája Albert János (meghalt 1689-ben), császári hadi tanácsos, és Iván és Péter orosz czárhoz küldött követ, Sebestyén és Henrik testvéreivel együtt I. Leopold által 1670-diki május 15-kén Bécsben kelt oklevél által római német birodalmi báróságra emeltetett. A fölebbi említett Albert és Sebestyén az, kik hazánkban indigenatust nyertek. Albert ága kis unokájában Frigyesben kihalt; birtokai átmentek a más ágra. A család két ágon — Kurlandban és Poroszországban, és a lippe-detmoldi herczegségben — jelenleg is virágzik, azonban ezek már e gyüjtemény körén kivül állanak [3].

Bobest család. Szepes vármegyei nemes család Fényes szerint. Belőle Bobest Lajos Gömör, és Szepes vármegye táblabirája, és a m. kir. udv. kanczelláriánál fogalmazó 1844-ben.

Bobics család. Alapítja e családot Bobics János, ki 1790-ben armalist kap, és azzal ily czímert: a fenálló paizs viz-szinte-

---

[1]) Collect. Herald. Mss. Nro 128.

[2]) 1687. XXIX. törv. cz. — A törvényczikkben Blumberg áll, de a család magát Blomberg-nek irja.

[3]) Goth. geneal. Taschenb. f. Freyh. 1857.

sen két részre oszlik. Az alsó kék mezőben zöld tér fölött pelikán fészkel, és fiait vérével táplálja. Fölötte arany nap ragyog. A felső fekete mezőben hármas fehér sziklán balra néző grif áll három lábon, negyedik lábát fölemelvén, abban iró-tollat tart. A paizs tetején a koronából is a leirt grif emelkedik föl. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-kék [1]).

Bobics család. Ez 1792-ben kapott czímeres nemes levelet. A czímerpaizs ezüst udvarán zöld tér fölött kék magyar ruhába, vörös csizmába öltözött bajnok áll, öve vörös, kalpagja szintén. Jobb kezében kivont kardot villogtat. — A paizs fölötti sisak koronáján, fészken ülő pelikán fiait önvérével élelmezi. Foszladék jobbról ezüst-kék, balról ezüst-vörös [2]). Ugy látszik e két családot (a föntebbit értve) két testvér alapitá.

Bobik család. (Karánsebesi). Erdélyben kihalt család Kőváry szerint.

Bobok család. Czímer-paizsa először viz-szintesen oszlik kétfelé. A felső vörös mezőben egy arany oroszlán megy a paizs jobboldali része felé, első jobb lábával arany csillag után kapkodva. A paizs alsó része szélesebb, de ez ismét három részre oszlik a paizsnak két alsó szögletéből rézsút kup-alakulag huzott vonal által. Igy ismét három osztály támad. Az alsó háromszögü arany mezőben zöld téren zöld élőfa emelkedik föl, mely mellett két oldalról két vörös rózsa virít. A felső két kisebb háromszögü kék mezőben egy egy fehér galamb kiterjesztett szárnyakkal látható, csőreikkel egy ugyanazon zöld koszorút tartanak, melynek az alsó arany mező felszögellése miatt egy negyed része nem látszik. A sisak koronáján két bival-szarv között, (melyeknek jobb oldalon álló fele félig kék, félig ezüst; a baloldali pedig félig arany, félig vörös), a paizsbeli galamb áll szétfeszitett szárnyakkal, csőrében zöld koszorúval. Foszladék innen ezüst-kék, onnan arany-kék [3]).

E család Trencsin vármegyei Dezser helységből ered, melyben curialis birtoka volt. A mult században élt Bobok András, 1768-ban Zay-Ugróczon báró Zay Ferdinand kasznárja. Neje N. Éva, kitől született Zay-Ugróczon 1768-ki april 12-kén György, a ki 1803-ban Trencsin vármegyétől nemességéről bizonyitványt kapván, Nyitra vármegyei Lubina helységbe költözött, és 1804-ben Nyitra vármegye előtt nemességét bemutatá [4]). Ennek fia Mátyás József mérnökséget tanulva,

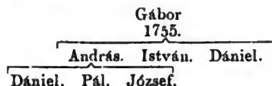
[1]) Adami : Scuta Gentil. I. köt.
[2]) U. ott.
[3]) U. ott.
[4]) 1831-ben kelt Nógrád várm. nemesi bizonyitványa szerint.

herczeg Eszterházy urodalmában nyert állomást, előbb Turán, jelenleg Nógrád megyei Bujákon e hivatalt folytatva, tartja lakását. Első nejétől gyermekei Éva, és György, ki mint kerületi jegyző 1855-ben nőül vette Nyirák Máriát.

Bobor család. (Gajda). E család máskép Gajdá-nak neveztetett, s néha gajdai-nak is iratott, holott az inkább különböztető mellék- mintsem elő-név. A családból Gajda Bobor János élt 1672-ben Nógrád megyében, vagy legalább ott neje Dienes Erzsébet után (ki előbb Voxith Horváth Ferencz hitvese volt) birtokolt. Emlitett nejétől gyermekei: Mihály magtalanul mult ki; és Éva Sövényházy Ferenczné [1]), kitől leány-ágon a kihalt Folly stb. családok jönnek le. Emlitett Mihály az 1684-ki insurrectiokor személyesen kelt föl. 1705-ben pedig helyettest állitott. Meghalt 1711. előtt.

Bobor család (Kastor). A Bobor, máskép Kastor család, némely tagja Hajnikról is irá magát, és igy aligha nem Zólyom vármegyéből származott. Nógrád vármegyében 1684-ben a nemesi fölkelők közt találjuk Bobor Tamást, 1705-ben már fia Mihály által vesz részt a fölkelésben. 1711-ben Tamáson kivül előfordul Pál is [2]). A család Nagy-Kürtös helységben tartja lakását maig is. Az 1722-diki investigatiokor produkált a Nagy-Kürtösön lakó Bobor család, és a vármegyétől előbb kinyert nemességi bizonyitvány mellett abban meghagyatott. Azonban az 1726-ki isméti vizsgálatkor a nemes levélnek kihirdetési hiánya miatt kétségbe vonatván, hogy csupán a szakadatlan gyakorlat és vármegyei bizonyitvány mellett elismerhető legyen-e, a kérdés eldöntése a helytartósági tanácsnak terjesztetett föl. Az 1734-ki összeirásban Bobor Mátyás, Gábor, János s többen Nagy-Kürtösön, 1755-ben pedig János, Gábor és György fordulnak elő [3]).

Emlitett Gábor ágazata ez:

Az utolsó izen álló három testvér, kis-kürtösi közbirtokosok 1837-diki január 21-kén kapnak Nógrád vármegyétől nemesi bizonyit-

[1]) Eredeti oklevelek szerint.
[2]) Az érdeklett nemesi összeirásokból.
[3]) Az illető jegyzőkönyvek szerint.

ványt [1]). József esküdt volt azon megyében. — A családfán álló Gábornak egyik unokája Gábor, már előbb 1816-ban vett ki hasonló bizonyitványt.

Czimerök kék mezőben két hátsó lábán álló oroszlán, első jobb lábában kivont kardot tart. A paizs sisakján a korona, és azon férfi-kar ismét kivont karddal látható.

Bobrovszky család. Liptó vármegyei nemes család, Fényes Geographiája szerint.

Bobroviczky család. Bobroviczky Gáspárnak Palugyai Ádám elleni ügye a nádor által eligazittatni rendeltetik az 1715. országgyülésen [2]).

Bobrovinczky család. Zemplin vármegye armalista nemesei közt áll [3]).

Boby család. Hajdan Arad vármegyében birtokos. Az 1561-diki összeirás szerint Boby János birt *Pechsy* helységben [4]).

Bocatius család. Hazánkba Luzsiczából származott be a XVI. században Bocatius János, ki előbb Eperjesen tanár volt, onnan Kassára hivatott át, hol végre a tanári székből városi tanácsos és polgármester lőn. Bocskai követségben küldé a német fejedelmekhez, azonban Braunschweigban öt évig letartóztatott [5]). Erről szól *Olympias Carceraria* czimü munkája. Vissza szabadulván, Illyésházy István nádor Magyarország Historiographjává nevezé ki. A növelés és tudományosság terén szerzett érdemeiért Rudolf király Prágában 1598-diki aug. 12-kén kelt armalis levél által magyar nemesi rangra emelte [6]).

---

[1]) Azon várm. jegyzőkönyvi 864. sz. alatt.

[2]) 1715-ki LXVII. törv. cz.

[3]) Szirmay : Zemplin not. topogr. 110. l.

[4]) Fábián : Arad várm. 35. l.

[5]) Kazy Hist. R. Hung. I. 58. Szirmay C. Zemplin. not. hist. 7. 70—76. topogr. — Bethlen Wolph. VI. 77. 353. 374.

[6]) A megnemesitésről emlékezik Bod is id. h. — E kegyelmet versekben köszöné meg, s hozzá is irtak örvendező verseket. L. *Hungaridos Libri Poematum Quinque.* Bartphae 1599. czimü munkájában. — Mátyás király jeles tetteiről irt munkája *Salomon Hungaricus* etc. Cassov. 1611. jelent meg.

Ezen armalis Abauj vármegyének Gönczön tartott közgyülésében 1603-dikban hirdettetett ki [1]). Munkái főleg latin versekből állanak. Fia Menyhért szintén iró volt. Egyik munkája *Oratio Dominica polyglottos* etc. Kassán 1624-ben jelent meg. A család kihalt.

Bochdanovics család. (Kavnai). Arad vármegyében. — Kavnai Bochdanovich Dávid 1829-ben Arad vármegyében táblabiró.

Bockhorst család. Az 1687-ki országgyülésen honfiusíttattak Bockhorst Arnold, János Henrik, és Viktor [2]). Jelenleg hazánkban ismeretlen.

Bocskay család. (Bocskói és Kis-Mariai). Oklevelekben iratott *de Böchka* és *Bochkaj*-nak. Okmányok igazolják, hogy a Boksa nemzetségből (de genere Boxa [3]) vette eredetét. Törzse általános megállapodás szerint Simon Michban volt, de nem azon Simon [4]), ki Spanyolországból Aragoniából szakadt hazánkba, szintén II. András alatt, ettől más család származott. (Lásd Nagy-Martoni család).

Emlitett Simon Miczbán nejének — mint már az Agóczy családnál előadatott — hét gyermeke született. E különös eseményt egy alább emlitendő sír-irat, és egy 1622-ki halotti beszédben [5]) találjuk legelőbb megirva.

Alvinczy Péter lelkész a Károlyi Zsuzsanna Bethlen Gáborné fölött tartott gyászbeszédében igy adja azt elé: *„Jóllehet vagyon egy historia e nemzetségről, melynek méltó örök emlékezetben lenni: El igen elöve volt egy gróf Mitzban, kinek házastársa magtalan volt. Ehez megyen alamisna kérni egy szegény asszonyi-állat, ki egy méhel három magzatokat szült vala, kit az grófné igen megpirongatván, tisztátalan asszonynak monda, mivelhogy lehetetlen volna, hogy egy férjétöl egyszersmind három magzatokat fogad-*

---

[1]) Az eredeti armalis Lőcse sz. kir. város levéltárában van.

[2]) 1687-ki 28. 29. törv. cz.

[3]) Fejér: Cod. Dipl. tom. VIII vol. IV. p. 253. hol ez áll az 1337-ki oklevélben: *Demetrius filius Gregorii filii Dionisij de genere Boxa.* — És lásd ott 520. l.

[4]) A spanyol eredetü Simontól, ki Sopron vármegyében 1223-ban Ruhtukeurt kapta, és utódai Nagy-Martoni családot alapitva, azon megyében maradtak, azért nem eredhetett a hét család, mivel ezen Simonnak csak két fia, Simon és Mihály volt. Ez utóbbi Simonnak ismét csak Pál és Lőrincz fiai voltak. (L. Fejér Cod. Diplom. III. vol. I. 393. II. 140. ismét VIII. vol. II. 199. 241. — VIII. vol. III. 601. 623. stb.) Lásd itt Nagy-Martoni családot.

[5]) Exequiae Principales, azaz Halotti Pompa, melylyel az istenfélő, kegyes természetü Karolyi Zsuzsanna Erdély s Magyarország Fejedelemasszonyának stb. földben takarittatásakor utolsó tisztesség tétetett 1622-dik esztendőben Fejérvárt 1624. — 217—219. lapon.

hasson valaki, melyért a Gróf igen megdorgálá az asszonyt. De ihon az Istennek csudálatos ítéleti: ottan hamar fogada az asszony (t. i. a grófné) *méhébe, s midön a szülésnek napjai eltöltenek volna, megijjede, jutván eszébe, mit mondott vala az három gyermekü asszonyi állatnak, és egyikét kiválasztván, hatát egy rocskába avagy dézsába rakatván, fejére parancsola egy öreg asszonynak, hogy elvivén, elveszesse. Ez üdötájban jött lova hátán a gróf mezörül, és elötalálván az vén asszonyt, kérdi, mit viszen? és midön egyenesen nem felelne, lova hátáról leszálván, meglátja, és az dolgot, miben legyen, megértvén, élete veszése alatt meghagyja a vénasszonynak, hogy a gyermekeket elveszetteknek mondja lenni, és igy mindeniknek külön dajkát fogadván, felneveltetė. Midön felserdültek volna, az minémü ruházatban jártatják vala az háznál felnevekedett gyermeket, az többinek is a Gróf szintén olyan ruhát szabat, és midön ebédlenének, azokat is udvarhoz felviteti, s egyenlök s hasonlók lévén az otthon felnevelthez, nagyon gyönyörködik az grófasszony bennök. Kérdi az gróf, ha ki oly szép gyermekecskét megölетne, mit érdemlene? Felel — egy átaljában halálnak fia volna. Mond az Gróf: te vagy az, asszonyi-állat, a ki ezeket elveszteni parancsoltad volt. Melyröl megemlékezvén az asszony, lábaihoz borúl urának, és ugy kér kegyelmet fejének. Ezektöl felnevelkedések után hét nemzetség származott, t. i. Csapi, Bocskai, Szörtei, Sós, Raskai, Eszeni, Kövesdi.*"

"*Ha valaki ez historiában kételkednék, ebböl elhiheti, hogy ez historia, egy elökötöre mind felvagyon himmel varva, mely csak nem régen költ ki Ecsed várából, ha ki inquirálná, nyomában is elérhetné.*"

Némelyek szerint ez Zemplin vármegyei Purustyán várában történt volna. Legujabban pedig Kőváry [1]) szerint Erdélyben Egeresen, — hol egy Bocskai van eltemetve, — maig is él a nép ajkán e történet, mely szerint az ott folyt volna le. A kastélyban — ugymond — mutatják a termet, hol a lakoma folyt; a mezőn a feneketlen tavat, melybe a gyermekeket vetni akarák; s megnevezik az egeresi uradalom hat faluját, melyben a hat fiu neveltetett.

Michban hét fiától e család származott: 1. Tamástól az eszenyi Csapi; 2. Boksa vagy Bereczktől Zerdahelyi; 3. Dienestől Bocskay; 4. Detrétől gálszécsi Széchy; 5. Simontól Zritthei; 6. Györgytől a sóvári Sóos. 7. Demetertől (ki némelyek szerint leleszi prépost volt) a Kövesdy család [2]).

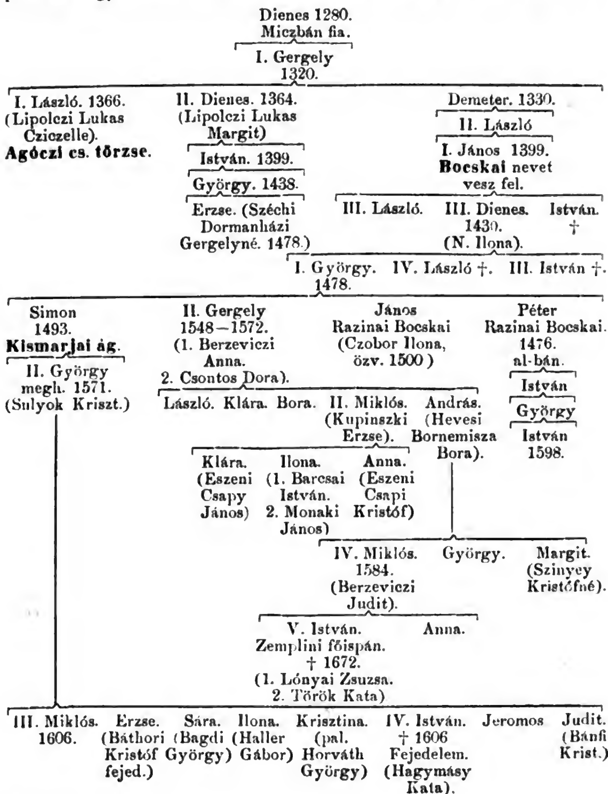
[1]) Kőváry: Erdély Nev. Családai 49. lapon a Hetilap 1853-ki 32. sz. után.

[2]) Lásd e munka I. k. 9. lapján már elészámitva — Egy leánya is emlittetik meg Michbának, ki Sebesi Tamásnak lőn hitvese. Wagner: Diplom. C. Sáros. 312.

Mellőzve a többit, kikről az illető czikkekben fogunk szólni, D i e n e s mellett kell maradnunk.

Dienes lőn törzse a B o c s k a y, és egyszersmind másod izen már az A g ó c z y családnak [1]).

A családfa D i e n e s t ő l kezdve, ki 1280-ban testvéreivel Zemplin vármegyében Kövesd várát cserélte Roland nádor fiaitól, igy jő le:

[1]) E munka I. k. 9. l.

A törzs Dienesnek fia I. Gergely 1320-ban osztozott meg unokatestvéreivel, és többi közt neki jutott Zemplin vármegyében Bocskó és Agócz helység is. Három fiai közül I. László kapta ismét Agóczot, és törzse lőn az Agóczi[1]) és Bacskai[2]) előbb kihalt családoknak. A második fiu II. Dienes (kit tudományossága miatt Deák-nak is — literatus — neveztek), lipolczi Lukas Margittal nemzé Istvánt[3]), (1399.), kinek fia György (1438.), kinek leánya Erzsébet Széchi Dormánházi Gergelynek neje 1478-ban. Ebben ez ág is kialudt.

A harmadik fiu Demeter nyujtá le a Bocskai családot. Ennek II. László fiától unokája I. János élt 1399-ben, és a Bocskai nevezet mellett állandóul megmarad. Három fia közül III. Dienes[4]) (1430.) tartja fen a családot, ismét három fiut hagyván maga után Ilona nevü feleségétől. Ezek közül ismét csak I. György ága marad fel, a másik két fiu magnélkül halt el.

I. Györgyre (ki 1478-ban élt) testvérei kihalta által is szép birtokok szállanak. Gyermekeiben pedig a család jelentékenyebb emelkedést kapott, és három ágon indult virágzásnak. Négy fia maradt[5]). Ezek közül

[1]) és [2]) e családokról e munka I. k. 9. és 83. lapjain. — Egyébiránt ezekről meg bővebb ismertetést e munka toldalék-kötete fog hozni. — Wagner Dec. IV. 18. említést tesz Bocskai Balásról is, ki III. Lászlóval egykoru volt, fia Andrásnak, ez Szaniszlónak, ez pedig Domokosnak. Idézett kézirataiból azonban már látszik, hogy ezen ág az Agóczy ághoz tartozik, ugyan is említett Domokos, fia volt itt a családfán látható I. Lászlónak; ettől jő tehát nevezett Balás, kinek ága szintén irta magát de Bochka stb.

[3]) Eddig Wagner Dec. IV. 18. — Istvánnak György fiát, és Erzse unokáját ugyanaz csak — későbbi keletünek látszó — Mss. tom LXX. és Tabellae Genealogiae czimü kéziratában irja.

[4]) III. Dienesnek a táblán látható István testvérét Wagner Dec. IV. nem említi, de igen idézett mindkét kéziratában Megvan Lehoczkynál is ez István.

[5]) Itt kezd a családfa Wagner Dec. IV. kiadott leszármazásától különbözni. Ott tudniillik I Györgynek: Simon, II. Gergely, II. Miklós. II. György áll. Azonban idézett kézirataiban már a Razinai Bocskai Pétert és Jánost teszi II. Miklós és II. György helyébe. Ezen II. Miklós pedig II. Gergely fiául, tehát I. András testvéreül tétetik. (Wagner Tabellae geneal. Mss. et Mss. tom. LXX.) Többiben nagyrészt megegyez a családfa a Dec. IV.-ban kiadottal.

I. Péter az ország alsó részeire szakadt, és János [1]) testvérével együtt Razináról (Raszina falu Horvátországban, vára is volt) irta előnevét. I. Péter 1487-ben szlavoniai al-bán, és Kőrös vármegye főispánja volt [2]). Kis unokájában Istvánban (ki 1598-ban élt) kihalt. János pedig Czobor Ilona nejével (ki már 1500-ban özvegynek iratik) magtalanul mult ki.

Simon (I. Györgynek fia) 1499-ben élt. Atyja volt II. Györgynek, ki magát a Bihar vármegyei Kis-Marjáról [3]) irván, a kismarjai ágat alkotá. Eleve Miksa király tanácsosa és titkára. 1556-ban részt vesz Dobóval Szamos-Ujvár védelmében. Később Miksa király ellen fordul, és 1568-ban bujtogat, pártot hajhász Szapolyai János Zsigmond részére; azonban jókor kitudatik, és ő Erdélybe fut, hol 1571-ben halt meg [4]). Magyarországi birtokai pedig elkoboztattak [5]). Neje Lekcsei Sulyok Balás leánya Krisztina volt. Ettől gyermekei következők:

Erzsébet, Báthori Kristóf erdélyi fejedelem neje, Báthory Zsigmond anyja, meghalt 1581-ben. Emlékére aranyak is verettek ily föliratttal: „Elisabetha Bocskai, consors Illustrissimi Principis Transylvaniae;“ s a másik oldalon: „Victrix casta fides.“

Sára, Bagdi György neje. Ilona, Haller Gáborné. Krisztina, véglai (mások szerint palocsai), Horváth Györgyné, kinek leányát Báthory Gábor vette nőül.

---

[1]) Wagner id. kéziratában de Razina Keresztúr irja őket. Ugyan ott a razinai ágból emlit meg többet, kiket családfára nem tehetett föl, nem ismervén az összeköttetést, ilyenek 1470-ben Vitus zágrábi prépost, és Bochkai János és Zsigmond. 1475—1483-ban razina-kereszturi Bochkai Margit szent-györgyi Vincze Tamásné. 1568-ban razina-kereszturi Bochkai Miklós, kinek nejétől, Tarkanyi Erzsétől, leánya Borbála 1583-ban.

[2]) Teleky Hunyadiak kora XII. 353. l. közöl e Péter és bán társa bellosoviczi Kerhén Mihálytól kiadott oklevelet a Blagay grófok ügyében e család levéltárából, az emlitett két bán pecséte alatt. Ohajtható lett volna (ha a pecsét még ép) e Péternek czimerét arról a más ágéval összehasonlitás végett kiadni, hogy az összeköttetés a két ág között ez által is némileg megmutatva legyen.

[3]) Bielek: Majores Hung. 124. 127. 140. 143. l. Biharban 1551-ben Nagy-Marját, — mely akkor még ugylátszik az összeirásba Kis-Marjával együtt iratott be — egészen birta, azonkivül birt Kasza, Kerekegyháza, Gyápol, Okány, Balkán, Csepán, Henczida helységekben. — Zemplin vármegyében pedig a gálszécsi, bodrogközi birtokot. Szirmay: C. Zemplin not. hist. 85. not. topogr. 275.

[4]) Révai P. De Sacra Corona, Schwandtnernél II. 749. — Istvánfi 1685-ki kiad. 330.

[5]) 1569-ki III. törv. cz.

IV. István, született 1557-ben Kolosvárt pénteken, mely nap végig érdekes szerepet vitt életében. Előbb váradi kapitány (1592.) és Bihar vármegye főispánja volt. 1605-ben erdélyi fejedelemmé, és azon évi april 15-kén a szerencsi országgyülésen Magyarország fejedelmévé választatott felséges czímmel. Ugyan az év novemb. 11-kén a Rákos mezején a török nagyvezir ünnepélyesen nyujtá át neki a Szultán által ajándékozott koronát, és őt Magyarország királyává kiáltotta ki, és ámbár hivei illették őt e czímmel, de Bocskai e czímet ezentúl sem használta. Magyarországi hadjáratát a bécsi békekötés koronázta meg [1]) Meghalt megmérgeztetés gyanujával [2]) 1606-ki dec. 29-én [3]). Neje berekszói Hagymássy Kata volt, előbb Varkocz Mihályné, ki előbb meghalt. Gyermeke nem maradt.

Judit (szintén II. György leánya) losonczi Bánffy Kristófné.

Jeromos (II. György fia) Draskovich György zágrábi püspöknél nevekedett, ugy látszik szintén magtalanul halt meg.

III. Miklós (II György fia), bátyja István a fejedelem neki hagyá Erdélyben Görgényt, Vécset, Sajót. Gyermekeiről nincs említés, azonban ennek lehetett fia azon kis-mariai Bocskai Gábor, ki 1616-ban halt meg kora 21-dik évében, és Erdélyben Egeresen, melynek birtokosa volt, temettetett el [4]).

Ezekben halt ki a kis-mariai ágazat, melyből még a családfán állókon kivül találunk nehányat. Igy kis-mariai Bocskai Lukács egy nemzedék Simonnal és testvéreivel. A mohácsi vész után Szapolyay hive, és ennek hadaiban esett el Tokajnál 1527-ben [5]).

Simonnak testvérétől II. Gergelytől [6]) jő le a bocskói

---

[1]) L. róla Bethlen Wolfh. III. 23. 415. 507. 512. 576. VI. 147. 236. 249. 285. — Kazy Hist. R. H. I. 40—65. Istvánfi 1685-ki kiad. 523—534. Révai De Sacra Corona, Schwandtnernél 774—778. stb.

[2]) U. ott. — Végrendeletét egész terjedelmében közli Rumy Monumenta Hungarica. II. 315—338.

[3]) Gyulafejérvárott temettetett; sír-iratát közli Wagner Dec IV. 22.

[4]) Szirmay: C Zemplin not. topogr. 68. közli az egeresi sír-iratot, hol szintén előadva Miczbánné története. — Legutóbb e sír-irat Kőváry szerint megjelent a Hetilap 1853-ki 32. számban is.

[5]) Zermegh Schwandtnernél 388. l. Nem tudható az sem, mely ágból származott azon Bocskay Miklós, ki mislei prépost, majd szerémi, nyitrai, s végre erdélyi püspök volt 1496-ban. És egy másik Miklós 1507-ben egri prépost (Wagner Dec IV.) E Miklós Bácskay-nak iratik. *Szalay* III. 429. l.

[6]) Egy Gergely (noha roszul de Bacskónak irva, de Bocsko helyett) előfordul 1512-ben. Szirmay C. Zempl. topogr. 276. l.

Bocskay ág. E Gergely, kihalván a rokon Zerdahelyi család Lászlóban, a Serédiekkel 1548-tól 1572-ig folytatott hosszas pör utján végre Kövesd várával (Zemplin vármegyében) szaporitá birtokait. Gyermekei László, Klára, Borbála, II. Miklós és András.

II. Miklósnak [1]) Kupinszki Erzsétől csak három leánya maradt, ugymint: Ilona Barcsai Istvánné, Monaki Jánosné, Anna eszenyi Csapi Kristóf, és Klára Csapi Jánosné. Ez utóbbi, Klára, 1586-ki február 23-kán halt meg [2]).

András (II. Gergely fia) meghalt 1579-ki nov. 14-kén, kora 48-dik évében [3]), özvegye hevesi Bornemisza Bora még 1582-ben élt. Ettől gyermekei [4]) IV. Miklós, György és Margit szinyei Merzse Kristófné.

IV. Miklós élt 1584-ben. 1600-ban reform. vallásra tért [5]) 1601-ben kényszeritve lett Zemplin várm. alispán. 1608-ban bárósságra emeltetett [6]). Később Bethlen Gábor tanácsosa volt. Meghalt 1621. julius 26 kán, kora 54-dik évében [7]) Nejétől Berzeviczi Judittól született fia

V. István, ki 1647-ben Zemplin vármegye főispánja lett. 1655-ben királyi táblai ülnök. 1661-ben kétszáz embert vitt a török ellen. Jelen volt 1667-ben a beszterczei gyülésen [8]). Belekeveredvén a Wesselényi-féle tervekbe, Zrinyi, Frangepán elfogatása után Erdélybe menekült [9]), javai elkoboztattak. Meghalt Erdélyben 1672. dec. 24. [10]) Első neje nagy-lónyai Lónyay Zsuzsa, második Török Kata volt. Gyermeke egytől sem maradt. És igy benne halt ki a család.

---

[1]) E Miklós áll II. Gergely testvéreül Wagnernál Dec. IV. – Később pedig kéziratában ugy, mint itt adatik.

[2]) Wagner Dec. IV. 19. közli sír-iratát.

[3]) Szirmay C. Zemplin not. top. 277. l. közli sír-iratát.

[4]) Hibásan áll Budai F. lex. I. 445. l ezen András fiául István; holott ez unokája volt.

[5]) Szirmay C. Zemplin not. topogr. 254.

[6]) U. az. Not. topogr. 106. Lehoczky is I. 168. hibásan 1638 dik áll a báróság keleteül.

[7]) Wagner Dec. IV. 23. l. közli sír-iratát, melyen Miczbánné története szintén versekben van megirva.

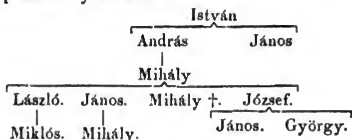
[8]) Szirmay C. Zemplin. not. hist. 179 180–182. 193. 199. 207. – 1647-ki CLIII. és 1655 ki CLXXXII. törv. cz.

[9]) Cserey Historiája 51. l.

[10]) Pósaházi János által fölötte mondott gyászbeszéd. Kolosv. 1672. Melyben azonban ezen István aga sincs jól adva.

Családfánkon nem látunk még két személyt, mint Bocskai J á n o s t és F e r e n c z e t, kik által 1600-ban Szemere Albert jut a gálszécsi birtokba [1]).

Még egyet kell megemlitenem. Erdélyben a Maros-székben maig is él B o c s k a i család, mely Kőváry [2]) szerint 1841-ben producálván, kimutatá, mikép Bocskai Istvántól származik, kinek fia A n d r á s Remetén, J á n o s pedig Demjenházan lakott a mult század elején. És magokat a kis-marjai Bocskaiakhoz köték, s tán épen a nótázott zempléni főispánhoz ily családfával:

„E productiót a királyi tábla törvényesnek találta — irja a nevezett iró — s helybenhagyta, és igy a Bocskai család kihalása igénylését megsemmisítette."

C z i m e r e a családnak egy ülő oroszlán, fölemelkedő helyzetben, első jobb lábában nyilat tartva, melynek hegye fölfelé áll. Farka hatágu, mely a Miczbantól eredt hat családra mondatik lenni vonatkozással [3]).

Bocskay család. (Anni). 1790-ben kapott czimeres nemes levelet Bocskay S á n d o r. Czimere négy részre oszlik. Az első és negyedik fehér mezőben vörös nyeregtakaróval boritott fakó lovon zöld ruhás huszár nyargal kivont karddal. A második és harmadik kék mezőben két fehér folyót mutat. A paizs koronás sisakja fölött a paizsbeli hasonló öltözetü, fehér öves vitéz nyulik ki, kivont karddal, Foszladék egy oldalrol ezüst-zöld, más oldalrol ezüst-kék [4]).

Bocskor család. (Csik-Delnei). Erdélyben csikszéki nemes székely család; belőle S á m u e l 1794-ben Csikszékben Dulló volt.

---

[1]) Szirmay C. Zemplin. not. hist. 275. l.

[2]) Kőváry Erdély nev. családai 50. l. — hol a Bocskai családról csak István a fejedelem ágáról adatik nemzékrend egy izre, és az is roszul, mert István fejedelemnek — mint láttuk — nem S i m o n volt az atyja.

[3]) Wagner Dec. IV. közli a szerdahelyi sirkőről. Egyébiránt hét-águnak is irják az oroszlán farkát. Bethlen Wolph. VI. 331. és utána Lehoczky II. 62.

[4]) Adami Scuta Gentil. I.

Időnkben (1853-ban) Bocskor Ferencz Cs.-Delnén birtokos [1]). Pál cs.-delnei negyedfél megye Havas felügyelője. Károly Cs.-Sz.-Mártonban cs. kir. hivatalnok. Lázár ott birtokos [2]). — Egy ága lehetett e családnak az, mely Doboka vármegyei Kétel helységben 1702-ben birtokos nemes, és sóbeli haszonnal birt azon vármegyében [3]).

Bocsy család. Mária Terézia királyné nemesité meg 1766-ban Bocsy Mihályt. Czimere először viz-szintesen kétfelé oszlik. Az alsó osztályban egy hid emelkedik föl három bolt-iven, melyek közül a két szélső ürege kék szint, a középső aranyat mutat. A felső osztály függőlegesen ismét három részre oszlik. A két szélső kék mezőt mutat, és azokban egy fehér kinyilott rózsafej van. A középső osztályban egy magyar vitéz áll, sárga csizmába, vörös nadrág-, öv és kalpagba, és zöld dolmányba öltözve, kivont karddal. A paizs sisakjának koronájából egészen zöld ruhás magyar vitéz áll ki, és buzogányt tart. Foszladék arany-kék és ezüst-zöld [4]).

Bocz család. Zemplin vármegye armalista nemesei sorában áll [5]).

Bod család. (Felső-Csernátoni). Erdélyben Háromszéki székely család. Leginkább ismertté tevé e nevet Bod Péter, Bod Mártonnak Sólyom Annától 1712. febr. 3. F.-Csernátonban született fia. Tanult Nagy-Enyeden és kün Leydenben. 1743–1749-ig Bethlen Katalin gróf Teleky József özvegye udvarában élt, innen Magyar-Igen-be ment lelkészül. Számos hasznos munkát irt és adott ki, mint a Magyar Athenás-t stb. [6]). Meghalt 1769-ben. — Egy másik Péter 1794-ben a Guberniumnál szolgált mint irnok.

Boda család. (Kis-Tárkányi). Hajdan Zemplin vármegyében birta Kis-Tárkányt, mielőtt kihalt [7]). Szathmár vármegyében találjuk 1456-ban kis-tárkányi Boda Osváldot, kinek neje Dersfy Lucza, ettől fia László 1485-ben, ennek pedig leánya Zsófia, rosályi Kún László neje 1513 ban.

---

1) Benkő Csik. Gyergyó és Kászon. 72.
2) U. ott. 126.
3) Hodor: Doboka 53. lap.
4) Collect. Herald. Nro. 29.
5) Horányi: Memoria Hung. I. 306.
6) Szirmay C. Zemplin not. topogr. 72. 305.
7) Szirmay Szathmar várm. II. 84. 275.

Azonban Boda nevü család Zemplin megye armalista nemesei között is van [1]).

Boda család. (Köpeczi). Székely család Erdélyben, Háromszékben, és Udvarhelyszékben. Amott köpeczi Boda István széki táblabiró 1794-ben. Ugyan akkor Udvarhelyszékben Boda József Bardócz széki ülnök, Sámuel pedig irnok.

Boda család. Magyarországban Baranya, Szabolcs, Vas vármegyében nemes rangu család Fényes Geographiája szerint. — Nógrád vármegyében losonczi lakos Boda András mint jövevény 1755-ben a producticra kényszeritettek sorában áll [2]).

Boday család. Boday Mihály 1718-ban III. Károly királytól kap czimeres nemes levelet. Czimere kék mezőben zöld téren fenálló oroszlán, első jobb lábában vörös zászlót tartva. A paizs fölötti sisak koronáján pánczélos férfi-kar kivont kardot tart. Foszladék innen ezüst-vörös, onnan arany-kék [3]).

Boddany család. 1762-ben nemesittetett meg e család. Czimerpaizsa viz-szintesen fogas vonal által (Zahn-Schnitt) osztatik két felé. A felső kék udvarban repülő galamb, csőrében száraz gallyal, az alsó vörös udvarban három vörös karika látható. A paizs fölötti sisak koronáján a paizsbeli galamb van. Foszladék ezüst-kék és ezüst-vörös [4]).

Bodényi család. Gömör vármegye nemes családai sorában áll [5]).

Bódi család. Belőle Bódi Gergely 1547-ben csanádi választott püspök, a leleszi premontrei convent főnöke, és beregszászi oltáros (altarista) [6]). Csanádi püspök meg 1556-ban [7]).

Zemplin megyében leljük 1583-ban Bodi Borbálát Buthkay Lajos özvegyét [8]). 1571—1574 ben pedig Szirmay (de Zirma) Lajos özvegyeül iratik [9]).

Bódis család. Gömör vármegye számitja nemesei közé [10]).

---

1) Szirmay C. Zemplin topogr. 110.
2) Proth. C. Neogr. anni 1755. Series ob neo advenatum investigandorum.
3) Collect. Herald. Nro. 497.
4) Adami Scuta Gentil. I.
5) Bartholomaeides C Gömör. 144.
6) Szirmay C. Zempl. topogr. 316.
7) Katona: Historia Pragmat. II. 570. l.
8) Wagner Dec. IV. 21. Szirmay C. Zempl. topogr. 333.
9) Szirmay: Ugocsa. 38. 71. l.
10) Bartholomaeides id. h. 144.

Bodicz család. Bodicz János 1565-ben adományt kap bognádi Nagy Ferenczczel és Dalmady Andrással Pozsony vármegyei Nagy- és Kis-Jóka és Hegy helységbeli birtokra. Azonban a beiktatásnál ellentmondás történt [1]).

Bodnár család. Zemplin vármegyében 1797-ben birtokos Legénye és Gercsely helységben [2]).

Van ilynevü család Abauj és Gömör vármegyében is nemes rendben, Fényes Geographiája szerint.

A Gömör vármegyei Bodnár család, melyből ott Bodnár Antal 1767-ben élt, ily czimert használt: a paizs udvarán oroszlán áll kivont kardot tartva, melynek hegyére török fej van szurva. A paizs fölötti sisak koronáján férfi-kar könyököl, kivont kardot markolva, és annak hegyén ismét törökfej [3]).

Bodnár család. (Máskép D e r e k a s s y). E század elején 1803-ban B o d n á r, máskép D e r e k a s s y János szerzett nemes levelet ily czimerrel: a paizs felső részének közepéről két vonal rézsút a paizs alsó két szögleteig huzva, három részre osztja az egészet. A középső háromszögü osztály kék mezőben hármas dombról fölnyujtva arany szőlőtőkét mutat. A jobboldali osztály arany mezőt képez, közepén viz-szintesen vörös szalag vonul át, és abban fehér kereszt látszik. A baloldali vörös osztályban oroszlán áll, első jobb lábában kardot tartva. A paizs tetején a sisak koronájából ismét oroszlán nyulik ki, első lábával szőlő-gerezdet tartva. Foszladék minden oldalról arany-kék [4]).

Bodó család. (Györgyi). A többféle Bodó család közt legfényesebb nevü. Oklevelekben előnevük *„de Gyiorgyi"* és *„Giurgj"* iratik. A családot — ugy látszik — G e r g e l y emelte föl, ki 1443-ban Tolna vármegyében a hadi segély rendkivüli beszedője [5]), 1446-ban erdélyi alvajda [6]), 1452-ben budai várnagy [7]) volt. — 1458-ban mint ujonnan kinevezett tárnokmester Kassa városát hivja meg a tárnoki székre [8]).

---

[1]) A „Mandatum Statutorium" hiteles példányából. (Lipthay levéltár J. XVI. 588.)

[2]) Szirmay C. Zemplin top. 110. 267. 270.

[3]) 1767-ki okiratról, hol Bodnár Adám pecsétén A. B. betük is láthatók.

[4]) Adami Scuta Gentil. I.

[5]) Teleky: Hunyadiak kora X. 124. l.

[6]) U. ott. 182. l.

[7]) U. ott. 345. l.

[8]) Kaprinai: Diplom. II. 187.

Györgyiben egyházat, és a minoritáknak zárdát épitett [1]). Testvére Miklós bácsi prépost, a veszprémi püspök segéde lőn [2]). 1459-ben pedig fejérvári prépost, és Mátyás királynak titkos kanczellárja [3]). — Gáspár 1457-ben a Hunyadi ház egyik hive, Hunyadi Mátyásnak a börtönben társa, és egyike azoknak, kik Mátyásnak 1459 ben is esküt tettek [4]); 1486-ban a királyné főajtónállója, és tolnai főispán [5]). Ezeknek utóda Ferencz, 1505-ben Tolna vármegye követe a rákosi országgyülésen [6]). 1518-ban II. Lajos mellett tanácsos [7]) 1525-ben kapta Sárkány Ambrus javait. A mohácsi vész után mint világi az erdélyi püspökség jövedelmeit huzta. Mint Szapolyai hive s hadvezére, Tokajnál csatát veszt, és elfogatván, Bécsbe kerül, ott halt meg 1528-ban, megtartva hűségét Szapolyayhoz [8]).

Bodó család. (Bodófalvi). Turócz vármegyéből ered. Ott van Bodófalva (Bodovicze), honnan az előnevet veszik. Ugy látszik, a család őse volt azon bodói Bodónak fia Lőrincz, kinek özvegye 1364-ben Jakab nádortól itélet-levelet kapott [9]). — E családból volt Mátyás, ki Turócz vármegyéből Gömör vármegyébe szakadt, ott táblabiró, és a Koháryaknak murányi és baloghi urodalmi ügyvéde volt. 1751-ben „*Juris Prudentia*“ czimü munkát irt [10]). Nógrád vármegyében 1755-ben bodofalvi Bodó András a kétségtelen nemesek sorában áll [11]).

Bodo család. Komárom vármegyei czimeres nemes család. Bodo Péter, s általa János és István fia és Sára leánya 1565-diki dec. 10-kén kelt czimeres nemes levelet kapnak, melyben — mint iratik — a sógorok is megnemesíttetnek [12]).

---

[1]) U. ott. 383. — és Hevenesi Mss. tom. XXXIX. 264.
[2]) Teleky id m. X. 126. 128. l.
[3]) U. ott. XII. 625. és Pray: Annal. III. 61.
[4]) Katona: XIV. 114. 134. Teleky id. m. II. 507. — Thuróczi Chron. Schwandtnernél. I. 280.
[5]) Teleky id. m. XII. 341.
[6]) Kovachich: Supplem. ad vest. Com. II. 333 - 336. l.
[7]) 1518-ki bácsi orsz. gy. 36. törv. cz.
[8]) Zermegh: Schwandtnernél II. 388. 392. Pray: Anal. V. 187. Szerémi 175. l. *Bodo de Somogy* irja.
[9]) Regestrum de Thuroch, Engelnél. 81. — Lehoczky II. 63.
[10]) Horányi Mem. Hung. I. 312.
[11]) Prothoc. anni 1755. p. 87.
[12]) Az armalis ide vonatkozó szavaiból csak ennyi közöltetik: „*et pro patria carisque suis affinibus ad quodvis eventum fortunae editum, caeterisque fratribus et consanguineis et affinibus suis, ipsorumque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis.*“ — Fényes: Komárom várm. 62.

Bodó család. (Szelefarnosi). A szelefarnosi Bodó családnak Ugocsa és Zemplin vármegye a hazája. Ugocsa vármegyében János 1756-ban szolgabiró volt [1]. 1805-ben másik János birt Sásvár, Pál pedig Kökönyösd helységében. Ugyanakkor Mihály plébános volt Nevetlen faluban [2]. Ugyan e családból pedig Bodó Lajos Ungh vármegye főjegyzője, latinul jogi munkát adott ki [3].

Zemplin vármegyében 1797-ben birt a család Golop és Bottyán helységben [4].

Bodó család. Czimeres levelet szerzett Bodó Gergely 1686-ban I. Leopold király alatt. Czimere kék mezőben vörös ruhás vitéz, ki egy térdre borult törököt vág le kardjával. A paizson álló sisak koronájából felnyuló oroszlán, első jobb lábával három nyilat tart. — Foszladék arany-kék, s balról ezüst-vörös [5].

Jelenleg az emlitetteken fölül Bars, Gömör, Szabolcs vármegyében laknak Bodók, Fényes Geographiája szerint.

Bodó család. (Fülei). Erdély székely családa. Fülei Bodó Sándor 1690—1697. Bardócz szék jegyzője; 1697—1711-ig alkirálybirája volt [6].

Bodó család. Erdélyben a Kézdi székben szintén élt (vagy tán maig is él) Bodó család, melynek összeköttetését a fölebbi Fülei Bodó-kkal adatok hiányában el nem dönthetem. Bodó Bernád Kézdi székben fő székely ember Báthori István korában, kitől nejével Török Erzsébettel, és fiai Máthé és Mihállyal uj adományt nyernek Karathnai, Peselneki, Dálnoki, Al-Torjai birtokaikról 1583-ki september 25-kén [7].

Bodó család. (Nagy-Kászoni). Ismét erdélyországi székely család, előneve után itélve. Ezekből nagy-kászoni Bodó Mihály 1794-ben a Guberniumnál hivataloskodott.

Bodoki család. Erdély a hazája. E néven két Bodokit ismerünk. Bodoki István erdélyi székely, külföldön tanult 1707-ben [8].

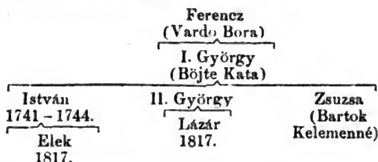
---

[1]) Szirmay C. Ugocsa. 60. l.
[2]) U. ott. 119. 164. 174.
[3]) Horányi Nova Mem. 500. l.
[4]) Szirmay C. Zemplin topogr. 106. 231. 307.
[5]) Collect Herald. Nro 796.
[6]) Kállay: Székely nemz. 234. l.
[7]) U. ott. 234. l.
[8]) Czvittinger Specim. Hung. Litt. 80.

A másik Bodoki József kolosvári reformatus tanár volt 1778-ban. Irt hittani s egyéb munkákat [1]).

Bodola család. Erdélyben a Háromszéken lakozó székely nemes család.

Nehány nemzedéken igy jő le családfája:

I. Györgynek gyermekei 1741-ben és 1744-ben osztoztak meg. Később ez osztály miatt pör támadt az utódok közt. Elek Istvánnak fia még 1778-ban inditá meg Zsuzsanna nővére ellen a pört, megmutatván, hogy annak oly jószágok is adattak részébe, melyek jure siculicalis praefectionis csak fi-ágat illetnek. A végső itélet kimondá a fölperes részére, hogy a zágoni jószág nem Böjte Kata után (ki praefeciálva volt), hanem Vardo Borbála jogán háromlott a családra [2]).

Bodon család. Gömör vármegyében tartja lakását a Vály völgyön. Két testvér ismeretes napjainkban közülök: Bodon Antal és Ábrahám. — Antal 1839. 1842-ben Gömör vármegye főszolgabirája. Most észszel és pénzzel vesz részt a közügyekben. Ábrahám 1842—1847-ben Gömör megye főügyvéde. Azon időben a „*Pesti Hirlap*" levelezője; 1848-ban a pesti nemz. gyülésen képviselő. Jelenleg Mihályfalvi jószágán gondolkodik, és részt vesz az iskolák és egyéb közérdekek előmozditásában [3]).

Bodoni család. (Vajda-Szentiváni). „Sötét név történetünk lapjain!" — Kiált föl Kőváry e család tárgyalásánál. Ily nevet azonban még többet is fölmutathatunk.

A család alapitójául Bodoni Istvánt, a római szent palota grófját (sacri palatii Romani Comes) kell emlitenünk. Báthori Zsigmondtól követségben járt a római Curián, és igy szerzé a fölebbi czimet. Azonfölül honn a maros-ujvári kastélyt kapja adományban [4]). Báthori Zsigmondnak eszes, de rosz tanácsosa. Ő vette rá Báthorit, hogy Gálfi

[1]) Benkő Transylv. Gen. II. 278. 609.
[2]) A Nemes Székely Nemz. Constit. 247 151.
[3]) L. „Pesti Napló" 1857-ki nov. 27. sz. stb.
[4]) Mikola Historia Genealogico Transylvanica. 52. l.

Jánost egykori nevelőjét, majd tanácsost kivégeztesse; ennek buktán megkapta Bodont is, előbb Gálfi birtokát. — Utóbb, midőn Báthori hanyatlott, Basta embere lőn, honnan mint a közbéke ellenét társaival 1601-ben a kolozsvári országgyülés elfogatja, s őt Dévára záratta [1]).

Apaffy Mihály alatt vajda-szentiváni Bodoni Györgyöt találjuk, mint a fejedelmi tábla ülnökét. Ez Tholdalaghi Judittól három fiút hagyott, Balást, Györgyöt, Zsigmondot. Ezekből Balásnak Kopasz leánytól leánya Klára, báró Bornemisza Jánosné született. Sem Györgynek sem Zsigmondnak nem maradt gyermeke. Zsigmond 1725-ben vitte sírba családját — mint Mikola megjegyzi, — nyomorultul mult ki [2]).

Bodoniak most is élnek Erdélyben, azonban ettől különbözők. Bodoni József Doboka vármegyében 1796-ban rectificator biztos volt.

Bodony család. (Bodonyi). Nógrád vármegye három különböző Bodony (kimondás szerint Bodonyi) családot ismer. A törzs Bodony család az adományos régi családok közé tartozik, mely előnevét az emlitett vármegyében fekvő Nagy- és Kis-Bodony pusztától vette. A XVI. század végén már virágzásban látjuk a családot Bodony néven; ugy látszik azonban, előbbi nevük Csuda (Chuda) lett volna. A XIV. század végén a Csuda család irta magát Bodonyról. Ebből volt bodonyi Csuda László, ki 1396-ban osztozik Legendi Andrással Bodony és Szécsénkei birtokon [3]). Később bodonyi Csuda Imre özvegyét Kata, ki Milyetinczi Miklós deáknéval, s ennek leányaival tiltakozik a pozsonyi káptalan előtt 1518-ban.

A Csuda név feledtével 1588-ban már Bodonyiakat látunk fölemelkedni a vármegyei hivatalok sorában. 1597—1598-ban Bodonyi Miklós Nógrád vármegye szolgabirája volt [4]). És a családot rendesen csak is ennek atyjától hozták le családfáikon a rokon-utódok és érdek-társaik.

A család tagjairól birtok-viszonyaikra vonatkozó adatoknál egyebet alig hozhatván föl, lássuk a családfát [5]), miképen sarjadzott az le a végső nemzedékig.

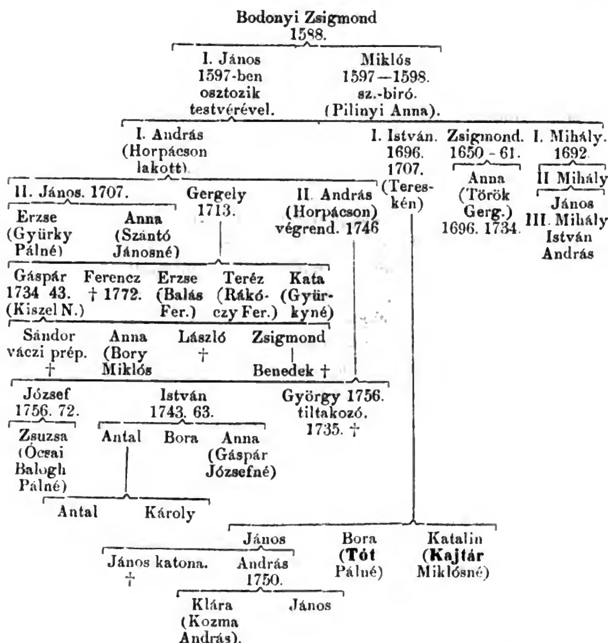
[1]) Bethlen Wolph. V. 3-5. l.

[2]) Mikola id. l.

[3]) A bodonyi Bodony család levéltárának 1794-ki lajstroma szerint.

[4]) Proth. C. Neogr. pag. 12. 15. 19.

[5]) Veres Józs. ur szivességéből a levéltárában lévő példányból, melyre ez van irva: *Geneal. Fam. Bodony, in processu Tabulari Nro 17.*

A család I. András gyermekeiben is még mindég vagyonszerző volt. Már emlitett I. András testvéreivel együtt a Berki puszta egy részének birtokában volt, és azóta nagyobb részint e puszta maradt lakhelyük is. Gergelynek unokája Sándor 1801-től váczi káptalani nagyprépost; választott Skopi és fölszentelt belgrádi és samandri püspök. Meghalt 1811-ki nov. 11-kén, kora 76-dik évében. Családja részére iskolai ösztöndijat hagyott.

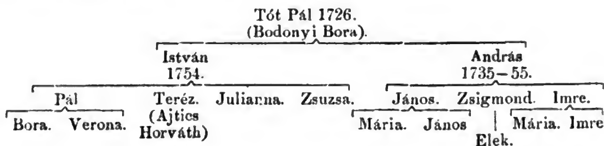
I. János fiának I. Istvánnak János nevü fián kivül két leánya volt: Bora Tót Pálné, és Katalin Kajtár Miklósné. E két férj eképen beházasodván a Bodony családba, a Bodony nevet kezdék használni; mi azon korban az ős Bodony család több tagjának épen nem tetszhetett. Igy történt azután, hogy II. Andrásnak fia György 1735-ben mind Tót Pál mind pedig Kajtár Miklós ellen, kik

armalisták voltak, a Bodony név használata miatt a vármegye előtt ünnepélyesen tiltakozott [1]). Az idő azonban feledteté a történteket, és ma már a Tót, máskép]) Bodony család inkább csak ez utóbbi néven ismeretes, valamint a Kajtároknak is a vármegyében megmaradt sarjazata. Mindkét család a következő czikkekben lesz előadva.

Szükség még megjegyeznem, mikép a családfán I. Mihály ágán a végső izek leszármazását ovatosságból elhagyám. Mert a különben — mint okiratokkal összevetve tapasztalám — hiteles nemzékrend, mely ez itt közlött táblázatnak alapjául szolgált, tartalmazta az összes utódokat a másik két Bodonyi családból származottakkal együtt. Az összeházasodás pedig a két emlitett eseten fölül — mint láttam — többször is történt, és igy könnyen a rokon-családból vettünk volna fel személyeket, a mi czélom nem lehetett Ott állapodtam tehát meg, meddig biztosan látható volt, hogy még mind az ősi Bodony vér fiága folyik; melyet azonban ma már az oldalrokonok kihaltnak igényelnek, és mely — ugy látszik — be is mutatható.

Bodonyi család. (Máskép]) **Tót**). I. Leopold királytól 1696-ban czimeres nemes levelet szerez István, és általa Mihály, s többen az oklevélben megnevezve. A czimeres levél azon évi augustus 13-kán Nógrád vármegyében kihirdettetett. Ugyanott az 1726-ki productiokor Bodonyi, másképp Tót Gergely és Pál a fölebb érintett oklevelet, mint atyjok részére adottat mutatják föl [2]).

Emlitett Pál volt az, ki a nagy-bodonyi Bodony családból (lásd előbbi czikben) Istvánnak leányát Borbálát birta feleségül; tőle a nemzékrend kimutatása ez:

Pálnak fiai István és András bent vannak az 1755-ki nemesi összeirásban, András volt egyike azoknak, kik ellen az adományos Bodonyi családból Bodonyi György 1735-ben tiltakozott. A család sarja most is nagyobbára Nógrád vármegyei P. Berkiben tartja lakását.

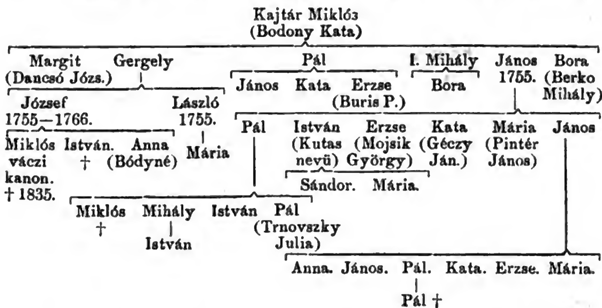
---

[1]) Az érdeklett vármegyei jegyzőkönyv hiteles kivonata szerint.

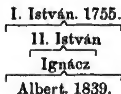
[2]) Prothoc. C. Neogr. a. 1726. 18. junii.

Bodonyi család. (Máskép **Kajtár**). Alapitá Kajtár Miklós, ki az 1710-ki romhányi ütközet alkalmával szerzett érdemeket, a császári hadsereg egy csapatának kalauzul szolgálván, mi által előmozditá a kuruczok megveretését. III. Károly császártól czimeres nemes levelet kapott, és mivel neje Bodony Katalin (mint e családnál följebb emlitém) a nagy-bodonyi családból volt, Bodonyinak is neveztetett neje után, mely név — bár neje rokonai tiltakoztak e végett — rajta maradt utódain, ugy hogy mostanáig a Kajtár-bodony (vagy bodonyi Kajtár) néven nevezi magát családja, sőt gyakran az igazibb Kajtár nevet is elhagyá, mint szintén e családból származott Miklós váczi kanonoknál [1]) is láthatjuk.

A családfa Miklós nemesség-szerzőtől kezdve itt következik [2]):

1839-ben bodonyi Kajtár Albert szintén berki lakos, vett ki Nógrád vármegyétől [3]) nemességi bizonyitványt, e szerint igy mutatá be leágazását:

Ha e leszármaztatás azonkivül hogy törvényesitett, hiteles is, ugy Albert őse I. István a fölebbi táblázaton álló I. Mihálynak lehetett fia és Miklósnak unokája.

---

[1]) L. 1835-ki és 1856-ki Schematismus Cleri Dioec. Vaciensis, hol e Miklós e néven *Nicolaus Bodonyi* (20. lap) jő elé; a nagy-bodonyi Bodonyi Sándor prépost pedig Alexander Bodonyi de eadem-nek iratik.

[2]) Emlitett Veres József ur szives közlése szerint.

[3]) Jegyzőkönyv 1099. száma alatt.

A család nagy részint nevezett Berki udvartelki pusztán tartja lakását, apróra földarabolt birtokrészletein mostanáig.

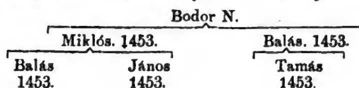
Egy ág leszakadt Pest vármegyébe is: Irsára. És ezen ág a család legvagyonosb, miveltebb részét képezi. Ezek közül Kajtár Gusztávnak neje sztregovai Madách Erzsébet Irsán 1858-ki febr. 6-kán halt meg [1]).

Kajtár József 1766-ban pecsét-czimerül a paizs udvarában egy lovas vitézt, kezében zászlóval, a paizs fölötti sisakon pedig férfi-kart kivont karddal használt.

Bodonyi család. Ismét egyike a Bodonyi nevü családoknak, mely legutóbb jutott a nemesek sorába. A czimeres levelet Bodonyi József tartományi biztossági segéd kapta I. Ferencz királytól 1801-ben. Czimere három részre oszlik, ugymint először a paizs egy viz-szintesen huzott vonal által két egyenlő udvarra, majd az igy képzett felső udvar ismét egy függőleges vonal által ismét két udvarra van felosztva. A felső jobboldali osztály arany mezőben két kiterjesztett fekete sas szárnyat mutat. A felső baloldali udvarban vörös mezőben fehér mezű kar, és annak kezében iró-toll látható. Az alsó osztály kék mezőt ábrázol, és abban két folyam hullámzik át. A paizs fölötti koronán két kiterjesztett fekete szárny között egy bagoly áll, csőrében kivont kardot fogva. Foszladék arany-fekete, és más oldalról ezüst-vörös [2]).

Bodor család. (Pesthesi). Régi Hunyad vármegyei család, mely azon vármegyei Pestes (Al- és Fel-Pestes) helységről irta nevét. — Pesthesi Bodor Miklós, a maga, és fiai ugymint Bodor Balás, János, és testvére másik Bodor Balás, és annak fia Tamás nevében is, azoknak terheiket is magára vállalván, Hunyad vármegyei Bojthor helységbeli azon jószágukat, mely azon helység egy negyedének harmad részéből állt, 1453-ki aug. 10-kén a kolos-monostori Convent előtt bevallá Hunyady Jánosnak, és általa fiainak bizonyos öszveg aranyért [3]).

Ezen bevallás szerint csak ily nemzékrend jő tudomásunkra.

[1]) 1858-ki Délibáb szépirodalmi lap 7. sz. 83. lap.

[2]) Adami: Scuta Gentil. I.

[3]) Gr. Teleky: Hunyadiak kora X. köt. 402. lapon közölve az oklevél.

Bodor család. (Léczfalvi). Háromszéki székely család, mely az Ákos (*Tribus Achaz*) nemből ered, a mint ez a családnál meglévő 1548-dik évben kelt oklevélből kitünik [1]). Léczfalvi Bodor Mihály élt 1680. táján neje a nagy-ajtai Cserei családból Cserei Györgynek leánya volt [2]).

Bodosi család. (Kibédi). Eredeti székely család. Kibédi Bodosi Bálint 1579-ben megmutatá Balog Ferencz részére kelt adomány ellenében többel együtt, hogy ugy az Eölöcz nemben Seprőd ágon, valamint a Medgys nemben Kürt ágon primipilatussal birjanak, és a pör alatti Makfalván akkor és előbb is birtokos volt, mint ezt Báthori Kristóf itéletlevele tartalmazza [3]).

Bodrics család. 1686-ban I. Leopold király által nemesittetett meg Bodrics Mihály. Czimere ez: a paizs kék udvarában alul korona van, melyből egy nő emelkedik ki, piros szoknyában fehér előkötővel, jobbjában zöld koszorút tart. A paizs fölötti sisak koronájából grif nyulik föl, szintén zöld koszorút tartva. Foszladék arany-kék, balról ezüst-vörös [4]).

Bodroghy család. Békes vármegye nemes családai közé számitja Fényes Geographiájában.

Boér család. (Szkoréi, bérivoi és kövesdi). Erdélyi család, mely — mint Kőváry irja [5]) — a nemzeti fejedelmek korában veszi eredetét. E korban Fogaras földén egy Boér három fiának három falut hagyott: Szkorét, Berivojt és Kövesdet. A fiak közül mindenik saját falujáról vett előnevet, és igy háromféle [6]) Boér családot alapitottak.

A szkoréi ág gyengébb házasságokat téve, — emlitett iró szerint — hamar lehanyatlott.

A bérivoi ág szerencsésebb volt, és maig is a tehetősbek sorában áll.

Czimerök mostan használt pecsétjük után: lóháton ülő férfi, ki jobbjában feje fölött kivont kardot tart.

---

[1]) Kállay Székely Nemz. 92. 145. l.

[2]) Cserey M. Históriája 37. l.

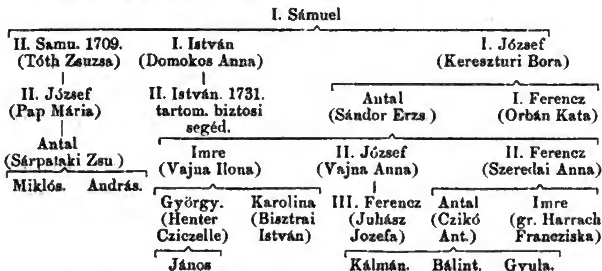
[3]) A Nemes Székely Nemz. Constit. 272. lap.

[4]) Adami: Scuta Gentil. I.

[5]) Kőváry Erdély nev. Családai 51—52. lapon, ki után vannak nagyobb részint ez adatok.

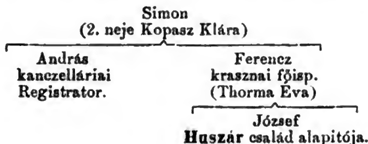
[6]) Mikola id. munkája 58. l. csak két ágat Bérivoit (Birvojit) és Kövesdit emliti.

Ez ág családfája következő:

A táblázaton állók közül II. Ferencz kir. táblai ülnök volt. Fia Antal 1848-ban Fogaras vidék képviselője. — III. Ferencz 1854-ben katastral munkálatok felügyelője.

A kövesdi ág jeles embereket adott a hazának. Közülök Simon, mint hadi biztos Erdélyből Rabutin mellett, jelen volt 1697-ben a zentai ütközetben a török ellen, hol midőn a törököt megverték, s a hullákat fosztogaták, egy muskotélyos a császár arany pecsétjét az elesett török fővezér nyakából levoná. Boér Simon ezt meglátván, magához váltá, és Eugen herczeghez vivé, tudtul adván, hogy a fővezér is elesett. E tett használa is Simonnak, mert utóbb fogarasi főispán lőn [1]). Meghalt 1729-ben, kora 68-dik évében. Simon ily családfát alkotott [2]):

Ferencz a somlyói várban magyar katonák századosa volt Rákóczy mozgalma kezdetén, és annak föl is adá a várat, maga pedig bement Erdélybe. Itt Rabutin törvényszéke elé állíttatik, majd kikéredzik Oláhországba, holott ismét a kuruczokhoz áll [3]). Legutoljára

[1]) Cserey Mihály Históriája 261. lap.

[2]) Mikola id. m. 58. l.

[3]) Cserey Mih. id. h. 322. 347. l.

krasznai főispán volt. Fia József Huszár nevet vőn fel, és alapitá a báró Huszár családot.

András ágából kövesdi Boér Ferencz Torda vármegye alszolgabirája 1794-ben. Gergely a Guberniumnál fő-pósta- és szállásmester 1794-ben.

Boér család. (Szombathfalvi). Ugy látszik a Fogaras vidéken (s nem az Udvarhelyszékben) fekvő Szombathfalvá-ról vette előnevét. Szombathfalvi Boér István Fogaras vár alkapitánya volt Balling János mellett 1613-ban [1]) Báthori Gábor alatt megbélyegeztetvén, javait vesztė, de Bethlen Gábortól kegyelmet nyert [2]).

Tán e családból való, és talán épen fia volt a fölebbi Istvánnak Boér Zsigmond, Fogaras várában 1676-ban Porkoláb, kihez szintén ment panasz Béldi kivégzése tárgyában, ha azt a várkapitányja Cserei kivégeztetni vonakodnék [3]).

Boér család. (Apátii). Egykor ily előnevü Boér család lakta Doboka vármegyét. Apatii Boér Péter azon vármegyének 1581-től 1588-ig főbirája volt [4]).

Boér család. (Récsei). E családból récsei Boér György a nagy-sinki kerületben királyi dézma-biztos 1794-ben. Péter ugyanakkor és ott Dézmás.

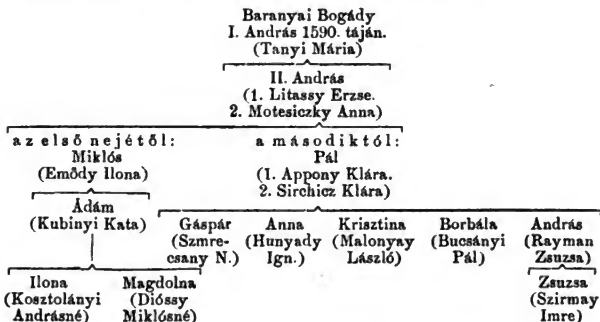
Boér család. Erdélyben Kőváry szerint még mintegy husz Boér család van. Igy találunk még ott 1794-ben nehány Boért hivatalokban. Boér Antal 1794-ben Torda vármegye alszolgabirája. — Másik Antal Udvarhelyszékben irnok 1794-ben. — Dávid 1794-ben a bardóczi alszék ülnöke. — László 1794-ben Maros-Vásárhely városa aljegyzője. Mind olyanok, kikről nem tudjuk, a Boérok melyik családához tartozzanak.

Egy Boér ág Magyarországra is kiszakadt Boér Imre által, ki Erdélyben N.-Enyeden négy, Magyarországban Szikszón (Abauj vm.) négy, Aszalón (Borsod várm.) tizenhat évig, N.-Váradon pedig 1793. óta, még 1808-ban is egyházi éneklő (Cantor) volt. Nejétől Klorher Máriától gyermekei: András Vaskón tanitó, Pál; Imre a Blankenstein huszár ezredben szolgált 1798-tól; Antal az Auffenberg m. gyalog ezredben, és Erzsébet [5]).

---

[1]) Bőjthi Gásp. Engelnél Monum. Ungrica. 371.
[2]) U. ott. 399.
[3]) Cserey Mihály Histor. 94.
[4]) Hodor: Doboka várm. 35. 425. l.
[5]) Vay L. Német Hivség 886. l.

Bogády család. (Baranyai). E család is kihalt ; legalább az alább következő családfa [1]) vég-izei már csak leányokat mutatnak neves családokkal hozva a Bogády nevet összeköttetésbe :

Az egyik András az 1635-ki országgyülésen a határok és a győri és komáromi sánczok vizsgálására küldetik ki [2]).

Egy Bogádi Miklós az orsz. segedelemről való számadások vizsgálására küldetik ki. (1601-ki VII. törv. cz.)

Bogár család. (Thelekesi). A XV. század elején találunk e család nyomaira thelekesi Bogár Lőrincz személyében, ki mint királyi ember (homo regius) jelen volt a vasvári káptalan emberével azon beiktatásnál, mely 1405-ben Gely Ábrahám részére Gely Vas vármegyei helységre nézve történt [3]).

Bogárdy család. Ugocsa vármegyében még a mult században a vármegyei első hivatalokban lelünk Bogárdyakat. 1726-ban Bogárdy György jegyző, 1741-ben alispán és országgyülési követ, alispán szintén 1743- és 1750-ben is [4]). Már előbb pedig 1723-ban Bogárdy László szolgabiró volt [5]). Hasonlóan Szathmár vármegyében, hol már 1669-ben Bogárdy Mihály szolgabiró volt [6]).

[1]) Deméndy — Theszéry örökösök pőrében törvényesített nemzékrend szerint, ugy egy rész Wagner Mss. tom. LXX. stb.

[2]) 1635-ki 55. és 65. törv. cz.

[3]) Fejér : Cod. Diplom. tom. X. vol. VIII. 171.

[4]) Szirmay : C. Ugocsa 55. 57. 61.

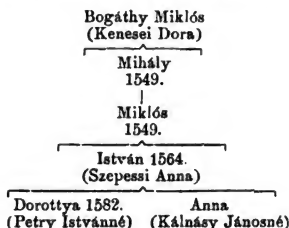
[5]) U. ott. 60.

[6]) Szirmay Szathmár várm. I. 132.

Bogáthy család. E nevü család sarjára legelől Szathmár vármegyében találunk, hol már a XV. század elején voltak Bogáthiak. Igy Bogáthy Fülöp özvegye Anna 1404-ben királyi adományt kap Almás, Janka-teleke és Pereche helységre [1]).

Jelenleg ilynevü nemes család Szabolcs vármegyében van Fényes Geographiája szerint. — Bővebb adatok hiányában az is eldönthetlen, van-e, és mily összefüggésben ezzel a következő

Bogáthy család. Ennek is csak egy ágát, azt is csak a XVI. század végeig terjedve adhatom. A családfa [2]) ez:

Az évszámok — ugy látszik — oklevelekre vonatkoznak, melyekkel az izek összefüggése bizonyíttatott.

Bogáthy család. (Bogáthi). Erdély is termett Bogáthiakat, kiknek előnevük is Bogáthról volt, és kiket Mikola már az ő korában 1731-ben kihaltaknak ir. Ambár még később is lelünk Bogáthyra, ki magát — mint alább érinteni fogom — Marus-Bogáth-ról irja, vagy ama kihalt család talán más Bogáth nevü helyről irá magát?!

Mindenesetre a Mikola által említettek közé számitandók a következők:

Bogáthi Boldizsár a székelyek alkapitánya, kit a székelyeknek táborba gyüjtésére küld Báthory Zsigmond 1595-ben [3]).

A két testvér Bogáthy Miklós és Menyhért mindketten Görgény várát birták, a mit bizonyos pénzösszegben irt be részükre Báthory Zsigmond [4]). Miklós tanács-úr temetteté el 1601-ben Székely Mózsessel együtt Kornis Farkast, ki az oláh vajda elleni harczban

[1]) Szirmay Szathmár várm. II. 369. 374. 377.
[2]) Wagner Mss. tom. LXX.
[3]) Schwandtner Scriptores R. H. I. 748.
[4]) Bethlen Wolph. V. 273.

elesett. Miklós indíttatott Básta kimenetele után Báthori Zsigmondhoz, ez ismét Bástához küldi 1602-ben. Basta letartóztatá. Majd Báthori Zsigmondot kiséré ki Erdélyből, azután Székely Mózses pártjára állott. 1603-ban Brassónál ő is Radul foglya lőn, és három ezer forinton válthatá csak ki magát; és sebeiben meghalt Brassóban [1]. Menyhért Caprioli Tamás elfogatása miatt Básta boszuját voná magára, és ennek fogságából 1603-ban hatezer aranyon váltá meg magát [2]. 1605-ben Gyulaffy László helyébe az erdélyi öszves hadsereg fővezére lőn [3].

Miklósnak fia János volt, kit 1601-ben Básta a székelyekhez küldött, hogy azokat magához édesítse. Ott lelvén Jánost Székely Mózses serege, megölte [4].

Valljon nem e családhoz tartozott-e azon Bogáthi Miklós is, ki a XVI. század végén, és a következőnek elején több magyar könyvet adott ki. Egyik müvében: *Aspasia Asszony Dolga* stb. nyomt. Kolosvárt 1592. ily vers olvasható: *Nicoleos Figula de gente Bogáthius optat.* — 1604-ben nyomt. *Magyar Soltárai*, czimlapján pedig ez áll: Forditott *Fazakas fia Miklós*. Innen nevezték Bogáthi Fazekas Miklósnak. De az előbbi vers azt is mondja, hogy Bogáthi nemzetségből eredett [5].

Erdélyi nemes családból származott azon Bogáthi Miklós is, ki 1692-ben Pataviában járt [6].

Még egy századdal közelebb: 1794-ben is találunk e névre, a midőn marusbogáthi Bogáthi János Vizakna városa királyi birája volt [7].

Bogcha család. Szathmár vármegye nemesei közt említi Fényes Geographiájában. 1844-ben Bogcha Károly a peklini és licsérdi kamarai urodalomban számvevő.

Bogdány család. Bogdány Sámuel 1758-ban Mária Teréziától a Cziriak és Kovács családbeliekkel egy czimeres levélben nemesíttetett meg [8].

---

[1] U. ott. 2. 9. 65. 135. 138. 165. 321. 410. — Kazy Libr. I.
[2] Bethlen Wolph. V. 492. Kazy szerint (Libr. I.) 1604-ben volt fogságban.
[3] Bethlen id. h. VI. 293.
[4] U. ott. V. 51. 60. Mikó Erdély történelmi adatok 63.
[5] Horányi Mem. Hung. I. 313. — És Nova Mem. 503—506.
[6] Bod. Athenás 312.
[7] Schemat. Dicaster. ect. M. Princip. Transylv. 1794. 86,
[8] Collect. Herald. pag. 146.

Bogdány család bir 1652-ben Szathmár vármegyében Mikolán [1]).

Bogdányi család. Bochdanyi-nak irván nevét, ismét külön családnak kell tartanunk. Ezt Zemplin vármegye armalista nemesei közé soroztatik [2]).

Bogma család. (Nebojszai). Ugy látszik Pozsony vármegyéből ered. Nebojszai Bogma Éva Luka József özvegye meghalt Váczon, 1842-ki april 13-án, kora 79-dik évében [3]). Bogma Mihály 1838-ban Temes vármegye al-szolgabirája, 1845-ben fő-szolgabirája. Ugyanott nebojszai Bogma István 1845-ben fő-adószedő.

Boghnár család. A Boghnár család I. Leopold királytól 1659-ki sept. 29-kén kapott czimeres nemes levelet [4]). Ilynevü nemes család van Sopron vármegyében, hol 1841-ben Boghnár Lajos megyei al-ügyész.

Bognár család. (Nagy-Szántói). Adományos nemes család Szathmár vármegyében a XVI. században. Nagy-szántói Bognár Pál és neje Rezegei Anna királyi adományban egy nemes ülést (sessiot) kap 1576-ban Csenger helységben, továbbá Csanálos, Fény, és Mező-Petriben [5]).

Bognár család. (Előbb Wagner). Wagner György 1792-ben czimeres nemes levelet szerzett, és akkor neve Bognár-ra változtatott. Czimere négy részre oszlik egy függőleges és egy vizszintes vonal által. Az első és negyedik osztály kék mezőben fehér pávát mutat kiterjesztett szárnyakkal, csőrében arany kalászszal. A második és harmadik osztály zöld mezejében arany ásó van. A paizson álló sisak koronáján a már leirt páva áll. Foszladék egy oldalról ezüst-kék, másik oldalról arany-zöld [6]).

Bogoh család. Borsod vármegye nemes családai közt említi Fényes Geographiájában.

Bogor család. A czimeres nemes levelet Bogor István szerzé 1718-ban. Czimere: kék mezőben egy vitéz vörös ruhában, kék övvel, süvegén tollakkal; jobbjában kivont kardot villogtat, baljával annak hüvelyét fogja. A paizson álló sisak koronájából szintén ily vitéz emelkedik föl. Foszladék jobboldalról ezüst-kék, balról arany-kék [7]).

---

[1]) Szirmay: Szathmár. II. 287.
[2]) U. attól C. Zemplin not. topogr. 110.
[3]) Világ politikai hirlap 1842-ki 33. sz.
[4]) Liber regius. Kézirat.
[5]) Szirmay: Szathmár várm. II. 17. 29. 61. 131.
[6]) Adami Scuta Gentil. I.
[7]) Collect. Herald. Nro 712.

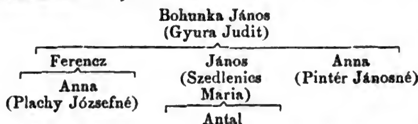
Bogyay család. Ilynevü nemes család Pest, Somogy és Zala vármegyében van. Somogy vármegyében Bogyay Elek 1840-ben alszolgabiró. Zala vármegyében Bogyay József alszolgabiró 1837—1844-ben. Bogyay Lajos ugyanott főszolgabiró lőn 1844-ben.

Bohat család. E családból Bohat István 1772-ben Nógrád vármegyétől kap nemességéről bizonyitványt [1]). Most azon megyében nem találjuk.

Bohl család. (Mondpachi) 1791-ben nemesíttetik meg. Czimere: kék mezőben zöld téren egy leveles eper; ezenkivül a paizs baloldali felső szögletéből a jobboldali alsó szögletcig rézsút fehér szalag vonul át. A paizs fölött kék mezben kar könyököl, kezében epret tartva. Foszladék minden oldalról ezüst-kék [2]).

Bohovics család. Zemplin vármegye armalista nemesei közt említi Szirmay Antal azon várm. leirásában.

Bohunka család. (Draskóczi). Thurócz vármegyéből szakad egyik ág Nógrád vármegyébe, hol 1732-ben produkál [3]) Bohunka Ferencz, Thurócz vármegyének 1725-ben kelt nemességi bizonyitványa mellett. Nógrád vármegyében az 1755-ki nemesi lajstromban említtetik Ferencz, idősb és ifjabb János. Ugy látszik ezek állanak a következő nemzékrenden [4]) is:

Bohus család. (Pethőfalvi). Zólyom vármegyei család; azon vármegyében van Pethőfalva is (Petyova), honnan a család előnevét irja. 1701-ben pethőfalvi Bohus Ferencz Zólyom vármegye hites jegyzője volt [5]). 1715-ben pedig országgyülési követ, 1720-ban mint alispán említtetik [6]). — E család Farkasfalván is birtokot szerzett a Géczyektől [7]).

---

[1]) Azon vármegyei Jegyzőkönyv 358. lap.

[2]) Adami Scuta Gentil. I.

[3]) Az illető Jegyzőkönyv szerint.

[4]) Deméndy Theszéri örökösök-féle pörből.

[5]) Aláirva az Urbány család armalisára a kihirdetési bizonyitványt.

[6]) Lehoczky Stemm. I. 221. 222. l. hol azonban egy helyen *Botus*, más helyen *Bohos* áll, valószinüleg sajtóhibából.

[7]) Garamszeghi Géczy nemesi bizonyitványa szerint.

E család irta magát Bohusfalváról is. Igy bohusfalvi Bohus Dániel a XVII. században élt, neje sz.-miklósi Pongrácz Zsófia, kitől születtek Bohus Ádám, és Zsófia Bossányi Mihályné [1]. E családhoz tartozik Bohus Imre is, szintén a mult században, kinek neje Novotha Julianna 1740. táján.

Ugy látszik e családból szakadt Bohus János, ki Nógrád vármegyében 1755-ben a megvizsgálandó nemesek sorába iratott [2].

Végre ugy látszik e családnak czimere a következő: a paizs kék udvarában zöld téren emberfej van sisakkal, a sisak fölött korona, abból két szétterjesztett sas-szárny között pánczélos kar nyulik föl, arany kürtöt, vagy trombitát tartva. A paizs fölötti koronás sisakból vasas vitéz nyulik föl, jobbjában galambot, baljában vértet, egy abból lógó csákánynyal tartva. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [3].

Bohus család. (Világosi). E családból élt a mult század közepén Bohus László, kinek nejétől Bene Juliannától születtek leányai: Francziska először Balásovics Jánosné, másodszor szentkátolnai Cseh Miklósné, és Katalin Beliczay Ádámné 1740-ben. Lászlónak — ugy látszik — öcscsei Bohus Miklós és János. Ez utóbbi János szerzett adománylevelet Arad vármegyei Világos-ra, honnan a család előnevét irja. Említett János e század elején Arad vármegye főszolgabirája. Neje Béra Anna, Béra Mihálynak leánya volt [4]. Jelenleg él Bohus János Arad vármegyének 1840- és 1847-ben országgyülési követe, 1848-ban Arad vármegye főispánja. Neje Szögyény Antonia, a pesti jótékony egylet elnöke, hazánk legjelesb hölgyeinek egyike.

Ugy látszik e család őse volt azon Bohus Imre, ki Mária Tereziától 1755-ben nemes levelet

[1] Geneal. Authent. Mss. II. köt.
[2] Series ob neo advenatum Investigandorum.
[3] Insignium nob. Hungariae Familiarum decades XI.
[4] Vay: Német Hivség. 306. 566. — És pörbeli nem zékrend.

kapott ily czimerrel: a paizs kék mezejében szárnyas arany sárkány van fölemelt koronás fővel, kiöltött nyelvvel, farkát gyürűként felkondorítva. A paizs tetején koronás sisak, melyből pánczélos kar emelkedik föl, kezében kardot villogtatva. Foszladék mindkét oldalról arany-kék [1]).

Bojányi család. Zala vármegye nemes családai között foglal helyet Fényes Geographiája szerint.

Bojcsy család. E családból Bojcsy László Nógrád vármegyében produkál 1726-ban, előmutatván Vas vármegyétől 1692-ben kiadott nemességi bizonyitványát, és egyéb hiteles tanuvallományokat [2]).

Bojta család. Zemplin vármegye armalista nemes családainak egyike [3]).

Bojthy család. Ugy látszik Bihar vármegyei eredetü, legalább 1552 ben Bihar vármegyei Bojt helységben Bojthy Gáspár egy portát bir [4]). E család Zemplin vármegyében is birt, ott is kihalt [5]).

Bojvithich család. (Bozithai és Tinnini). Mindkettő Zemplin vármegye kihalt családai közé soroztatik. Az utóbbi ott Erdőbényén Curiát birt [6]).

Bóka család. Lakhelye Somogy és Zala vármegye. E családból Bóka Anna galanthai Eszterházy Farkas királyi személynöknek volt neje, és 1675-ben özvegye, a midőn a „*Paduai szent Antal Solosmája*" [7]) czimü könyv neki ajánltatott.

Czimere itt láthatólag a paizs udvarán zöld téren egy galamb, csőrében zöld gallyat tartva. A sisak fölötti koronán kiterjesztett sas-szárny lebeg.

---

[1]) Collect. Herald. Nro. 277.
[2]) Az illető várm. jegyzőkönyv aug. 1-jéről.
[3]) Szirmay C. Zemplin not. topogr. 110. l.
[4]) Bielek: Maiores Hung. 142. l.
[5]) Szirmay: C. Zemplin not. topogr. 71.
[6]) U. ott. 72. l.
[7]) Nyom. e könyv N.-Szombatban 1675-ben. Benne van a közlött czimer is.

Boka család. Bihar és Zemplin vármegyében tartja lakását [1]). Az utóbbi megyében Barancs helységben már 1730-ban közbirtokos. Bırt ott 1797-ben is, valamint Gercsely és Hegyi helységben is [2]).

Boki család. I. Leopold királytól 1685-ben kap czimeres nemes levelet Boki Imre. Czimere: a paizs kék udvarán vörös ruhás vitéz áll, jobbjában kivont karddal. A paizs fölötti sisak koronájából ugyan olyan vitéz emelkedik ki, két kiterjesztett sas-szárny között. Foszladék jobb oldalról arany-kék, balról ezüst-vörös [3]).

Bokor család. Szathmár vármegyében találunk Bokor családra már a XVII. század elején. Bokor Mártonnak és Gergelynek 1609-ben Nagy-Majtényban egy nemes ülés (sessio) adatott Báthori István végrendelete szerint [4]). Egy másik Bokor Márton 1721-ben azon vármegye szolgabirája volt [5]). 1792-ben Endréd helységben közbirtokos volt Bokor Zsuzsanna, Bottka Menyhértné [6]).

Bokor család. Ezt alapiták Bokor Ferencz és András, kik 1796-ban Ferencz királytól nemesi rangra emeltettek. Ferencz Nagy-Váradon lakott. Czimerük négy részre osztatik egy függőleges és egy viz-szintes vonal által. Az első és negyedik kék udvarban fehér lovon, vörös nyereg-takaró fölött egy vitéz ül vörös nadrágban, zöld dolmányban fehér mell vassal, fején sisak van; kezében lándzsát tart. A második és harmadik arany udvarban zöld bokorból szarvas ugrik ki. A paizs koronás sisakjából a leirt vitéz (ló nélkül) emelkedik föl. Foszladék jobbról ezüst-kék, balról arany-vörös [7]).

Bokros család. Pozsony vármegye országgyülési követe volt Bokros Pál 1715-ben [8]); 1725-ben pedig szolgabirája. Pecsétjén használt czimere: a paizs udvarán oroszlán tipor egy más vad állatot (tán tigrist?). — A paizs koronás sisakjából is oroszlán emelkedik ki, első jobb lábában kardot villogtatva [9]).

---

[1]) Mindenütt ékezet nélkül találván az o betüt e névben, külön családnak kelle vennem.

[2]) Szirmay Cott. Zemplin. Not. top. 110. 236. 270. 373.

[3]) Adami Scuta Gentil. I.

[4]) Szirmay: Szathmár várm. II. 42. l.

[5]) U. ott. I. köt. 134. l.

[6]) U. ott. II. köt. 30. l.

[7]) Adami: Scuta Gentil. I. És Vay id. m. 881. l.

[8]) Lehoczky Stemm. I. 202.

[9]) Eredeti oklevélről, hol mint szolgabiró tanuskodik.

Bokros Éva Dujardin özvegye volt, az 1715-ki országgyülés rendelkezett, hogy elorozott ékszereit visszakaphassa [1]).

Bokry család. Zemplin vármegye kihalt családai közé soroztatik [2]). Bokri István 1562-ben Bebék György és több mással török fogságba esett [3]).

Boldai család. Bihar vármegyei nemes családnak iratik. Boldai Gergely egyike volt azoknak, ki 1613-ban Báthori Gábor megöletésére szövetkeztek [4]).

Erdélyben Kőváry szerint Váradi Boldvai család a kihaltak közé soroztatik [5]). Aligha a kettő nem egy, és ama fölebbi is csak hibás irásból lett Boldai-vá. Boldvay nemes család Gömör vármegyében is él [6]).

Boldy család. Gömör vármegye nemes családai közt foglal helyet [7]).

Boldisár család. Borsod vármegye nemes családai közé sorozza Fényes, Geographiájában.

Boldisár család. (Ürmösi). Erdélyi család. Használt előnevéről itélve felső Fejér vármegyében ered. Ürmösi Boldisár Benedek 1794-ben a Fiscalis Directio-nál szolgált.

Boldogh család. Szabolcs vármegye nemes családai sorában áll Fényes Geographiája szerint.

Boleman család. (Dezséri). Trencsin vármegyei Dezsér (Dezsericza) helységből ered. Egy ág Nógrád vármegyébe szakad Boleman Jánosban, ki B. Berinkében gazdatiszt volt. Fia Sándor született 1799-ben, ügyvéd, meghalt magnélkül B.-Gyarmaton 1838-ki october 11-kén.

Czimerök: kék mezőben egy uszó delfin hátán ülő koronás szirén, kezeivel hárfán játszik. A paizs koronás sisakján szintén azon szirén hárfáz. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [8]).

Bolgár család. Hont vármegyei nemes család. Él belőle Gábor Csalomján, 1842—1847-ig főszolgabiró, 1848-ban másod alispán azon vármegyében.

Bolgár család. Lásd Budai Bornemisza.

---

[1]) 1715-ki orsz. gy. 84. törv. cz.
[2]) Szirmay C. Zemplin not. topogr. 72.
[3]) Pethő Ger. Krónika. 119.
[4]) Böjthi Gásp. Engelnél Monum. Ungrica. 352. 354.
[5]) Kőváry id. h. 370. l.
[6]) Bartholomaeides Not. C. Gömör. 144. l.
[7]) U. ott. 144.
[8]) Temetési czimere szerint.

Bolla család. Sopron vármegyei nemes család. Czimere : a paizs udvarán fészkén ülő, s fiait vérével élelmező pellikán. A paizs fölötti sisak koronáján galamb ül, csőrében zöld gallyat tartva. — A családból Bolla Zsigmond Sopron vármegye szolgabirája volt 1731-ben [1]).

Bolyák család. Alapitá e családot Bolyák György, ki 1626-ban kapott czimeres nemes levelet. Czimere ez : a paizs kék udvarában zöld téren fészekben pellikán ül, fiai részére saját mellét metszvén föl A paizson lévő sisak koronáján ugyanazon pellikán látható. Foszladék jobbról arany-vörös, balról ezüst-vörös [2]).

Bolló család. Zemplin vármegye armalista nemes családai közé számittatik Szirmay által.

Bolyky család. Ugy látszik Borsod megyei Bolyok helységből, — hol a család most is bir — ered. Élnek Gömör vármegyében is [3]). E család egyik őse Bolyky Tamás 1552-ben Eger vára védelmében, mint a Borsod vármegyei csapat vezére vőn részt, és ott lelte halálát [4]). Róla egy védfalat Bolyki bástyának neveztek el.

Bolyky Pál Gömör vármegyének 1768-ban másod, 1770—1776-ig első alispánja volt [5]).

Bolyos család. Zemplin vármegye czimeres nemes családainak egyike Szirmay szerint.

Bolyay család. (Bolyai). Erdélyben felső Fejér vármegyében van Bollya helység, onnan irja magát a család, mely azon vármegyénél hivatalokat is viselt. Igy Bolyai Gáspár 1794-ben alszolgabiró volt. E családból volt Bolyay [6]) Farkas is, ki 1775-ben Bolyán született, atyja ott táblabiró volt. Farkas külföldön is járt. Maros-Vásárhelyt a Mathesis és Physica tanára volt 1802—1849-ig. Irt szindarabokat is, de főleg számtani munkái becsesek. Meghalt 1856-ki nov. 20-kán. Két fia maradt. Egyik a párviadaláról ismeretes nyugalm. mérnök-kapitány, ki az emberiség egységes nyelve megalkotási tervével volt foglalatos. A másik ősi jószágán gazda [7]).

---

[1]) 1731-ben kelt eredeti oklevél után, melyet mint sz. biró irt alá, s hol pecsét-czimere is látható volt.

[2]) Adami Scuta Gentil. I.

[3]) Bartholomaeides id. h. 144. — Fényes Geographiájában Borsod várm leirásában.

[4]) Istvánfi 1685 ki kiad. 224. l. — Forgács : Comment. 76.

[5]) Bartholomaeides id. h. 761.

[6]) Danielik Magyar Irók. Életrajz gyüjt. I. 61. — Ugy Kőváry az alább idézendő Pesti naplói czikkben Bolyai-nak irják, de az 1794-ki hivatalos Schematismusban Bollyay áll.

[7]) *Pesti Napló* polit. hirlap 1856. dec. 19-ki szám.

Bolza család. A gróf Bolza családnak két ágazata van: az idősb és ifjabb. Czimereik is különbözők.

Hozzánk csak az ifjabb ág tartozik, mint a melyből az 1792-ki országgyülésen Bolza Péter tábornok, akkor még báró, honfiusíttatott [1]. Családja 1712-ben emeltetett az ausztriai birodalom lovagi rangjára. A báróságot ő szerzé 1790-ben, szintén ő emeltetett az ausztriai örök tartományokban grófi rangra 1808-ki sept. 2-kán.

A családfa, melyet alkotott, ez:

Péter tábornok

József szül. 1780.
cs. kir. kamarás.
(Gr. Batthyány Anna † 1854.)

Mária Anna	József	Antal	István	Péter
sz. 1806. aug. 4.	sz. 1807.	sz. 1808.	sz. 1817.	sz. 1823.
csil. ker. és pal. hölgy	dec. 2.	dec. 31.	(Gr. May	cs. kir. hadn.
(Gr. Schönborn		cs. kir. kapit.	Alojzia	(Gr. Tige Mária
Buchhein Ed.)			† 1849.	Adalbert Lajos
			Anna	sz. 1854.
			sz. 1847.	

Ez ág czimere három viz-szintes vonal által három udvarra oszlik. A legfelső ezüst osztályban koronás kétfejü fekete sas. A középső arany osztályban fekete pénz-erszény vörös zsinóron függ. Az alsó kék osztályban három rézsutos csik vonul át. A paizs tetején grófi korona, és azon öt nyitott koronás sisak. A paizst telamonok gyanánt két pánczélos férfiu veszi körül, kezeikben egy egy zászlót tartva [2].

Ugyan e családból volt gróf Bolza Antonia, gróf Batthyán István neje. Meghalt 1836-ki febr. 23-kán, kora 47-dik évében, Pesten. Eltemettetett Békes vármegyei szarvason [3].

Boma család. Zemplin vármegyében czimeres nemes család [4].

Boncz család. A családnak czimeres nemes levelet szerez Boncz András 1686-ban I. Leopold királytól. Czimere kék mezőben repülő fekete sas (egyfejü). A paizs fölötti koronás sisakon vörös ruhás kar nyugszik, markában kivont karddal. Foszladék arany-kék és ezüst-vörös [5].

Egy tudós irónk irja, hogy Doboka vármegyében is volt ilynevü család [6].

---

[1] 1792-ki 22. törv. cz.
[2] Histor. Herald. Hdbuch. 75. l.
[3] 1836-ki Regélő 16-dik szám.
[4] Szirmay: C, Zemplin. not. topogr. 110.
[5] Collect. Herald. Mss. Nro 798.
[6] Hodor K. Doboka várm. Esmertetése 35. 53. l.

Bonetti család. (Landri). Landri Bonetti János Péter 1680-ban I. Leopold királytól kapott czimeres nemes levelet [1]).

Bonyhády család. A **Perczel** család néhány tagja: Perczel Imre baranyai volt alispán, István csongrádi cs. kir. korm. biztos, és Gyula Békes vármegyei cs. kir. főnök 1850 ben, nevüket felsőbb engedély mellett Bonyhády-ra változtaták. Igy támadt ez ujabb nevü család. **L. Perczel.**

Bonis család. (Tolcsvai). Abauj, Bihar, Borsod, Gömör, Heves, Szabolcs, Szathmár, Ugocsa és Zemplin vármegyében a birtokos nemesek sorában leljük Fényes Geographiája szerint.

Eredetét — ugy látszik — Zemplin vármegyéből veszi, a hol fekszik Tolcsva, az előnevet adó helység. Zemplin vármegyében tartá lakását azon Bónis Ferencz, ki a Vesselényi-féle tervekbe elegyedve, bélyegen veszti javait. Elfogatván, Regéczre vitetik, onnan Pozsonyba, hol 1671-ben hóhér-pallós alatt veszté életét [2]).

Zemplin vármegyében 1797-ben bir a család Nagy- és Kis-Ruszkán [3]).

Ugocsa vármegyében 1805-ben Bonis Mihály bir Sásváron, László és Pál Dabólczon [4]).

Szabolcs vármegyében Bónis Barnabás 1838—1841-ig szolgabiró. Sámuel ugyanazon vármegyének az 1839. 1843. és 1847-ki országgyülésen követe (ellenzéki). 1848-ban a magyar igazságügyi miniszteriumnál egy osztály igazgatója. Majd kormánybiztos. Fogva volt. Neje nagyréthi Darvas Erzse.

1720-ban Bonis Mihály ily czimert kapott: a paizs kék udvarán zöld dombon egy szőlőtőke emelkedik fel levelesen, és szőlőgerezdekkel terhelve, a mit a paizs baloldali szögletéből a jobboldali szögletig rézsútosan vörös és fehérrel vonalazott lemez (*lamina*, az armalisban) vág kétfelé, a lemezen vas horgony látható. A paizs fő-

[1]) Nyitra vármegye levéltárában van az eredeti armalis.
[2]) Pethő G. krónik. 31. 1 Szirmay C. Zemplin not. hist. 216. 222.
[3]) Szirmay C. Zemplin not. topogr. 271.
[4]) Szirmay C. Ugocsa 119. 158.

lötti koronás sisakból martalékra vágyó oroszlán emelkedik föl. A foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [1]).

Valljon e czimer a tolcsvai Bonis családot illeti-e, vagy egy külön ilynevü családot, adatok hiányában el nem dönthető. Az előbbi esetben a Bonis család e czimere csak ujjitott vagy megerősitett volna.

Borbás család. Gömör vármegyei család, ott laktak nagyobb részint a nemesség-szerzés korában.

Borbás Márton, és fiai Máté, Lukács, András, Bálint, Péter, továbbá Mártonnak testvérei Gergely, és ennek fiaival: Miklóssal, Mátéval, Jakabbal, Benedekkel, — Imre Mártonnak szintén testvére Máté és András fiaival, és a harmadik testvér Benedek ismét Mihály, Miklós és Gergely nevü gyermekeivel; továbbá a negyedik testvér János, fiával Istvánnal, végre az ötödik testvér Balás, mindnyájan Borbás-ok III. Ferdinand királytól 1651-ki jul. 20-kán kelt czimeres nemes levél által nemesíttettek meg, és Gömör vármegyének 1651-ki sz. háromság 13-dik vasárnapja utáni szerdán Pelsőczön tartott közgyülésében az armalis kihirdettetett [2]).

E század elején a családból Gömör vármegyében élt Borbás Antal táblabiró, ki egy ideig Nógrádban is lakott, és ki 1819-ki évben kelt egybe Gelle Johannával, kitől azonban utódai nem maradtak.

Gömör vármegyéből átszakadt a család máshová is, igy már az 1726-ki nemesi vizsgálatkor Nógrád vármegyében produkál Borbás János a fölebbi armalisra vonatkozva. 1755-ben pedig a nemesi összeirás szerint Füleken tartá lakását. Ennek utódai s talán fiai lehettek Borbás István és Péter, ki 1760-ki január 17 kén vett ki Nógrád vármegyétől nemesi bizonyitványt. Ugyan azt kaptak azon vármegyétől 1807-ben Borbás Imre és Márton. Ismét 1819-ben [3]) szintén Nógrád vármegyétől kapnak elismervényt Borbás János és Pál.

Egy másik ág később szakadt át Borbás Mihály által, ki Szécsényben lakott. Atyja József még Gömör vármegyében lakott. Nevezett Mihály Gömör vármegyétől 1832-ki junius 7-kén vett ki nemességi levelet, és gyermekei: Mihály, József, Ferencz, Antal és István e mellett Nógrád vármegyében 1833-ki aug. 27-kén hirdették ki nemesi származásukat [4]). Ez utóbbi ág, mely azóta fiaikban is él, családfán igy áll:

---

[1]) Collect. Herald. Mss. Nro 432.

[2]) C. Gömör Prothocol. anni 1651.

[3]) Azon várm. jegyzőkönyv 1198. sz. a.

[4]) Az érdeklett várm. jegyzőkönyv. 1308. sz. a.

József
Mihály
Mihály. József. Ferencz. Antal. István.

Ez időtájban Szentesen is (Csongrád vármegyében) lakott Borbás Ferencz, ki e családból igénylé leszármazását, állitólag atyja Pál, nagyatyja is Pál, szépatyja pedig István 1732-ben Fénszarui lakos lett volna.

Borbáth család. Székely család a Bardócz fiókszékben, hol hivatalt viseltek tagjai, mint Borbáth János és Mihály 1794-ben széki táblabirák.

Borbély család. (Simai). E család Békes vármegyei Simai szigetből származott [1]). Két testvér történeti névre tett érdemet. Borbély András Eger várában jeles hadnagy volt [2]). György a másik testvér Békes-Gyulán Magócsi kapitány mellett vitézkedett. Később 1595-ben Báthori Zsigmond szolgálatába áll, ki által 1595-ki május 25-kén karánsebesi bánná neveztetik ki. A töröktől Bokcsát, Varsóczot, Facsétot, Lippát, Jenőt visszafoglalja. A temesvári basát megveré. Báthori Zsigmond ingadozó léptei mellett — ugy látszik — ő volt, mint eszes hadvezér és szónok 1601-ben Erdélynek egyik legnagyobb támasza. Básta dulakodásai alatt Székely Mózsessel nehányszor ellen áll Básta-nak. 1602-ben azokhoz áll, kiket a hazaszeretet elvont Báthori Zsigmond politikájától. 1603-ban gyulafejérvári kapitány, ugyanez évben gyülést hirdet Szászvárosba, hol az összes erdélyi sereg fővezérévé tétetik. Azonban ugyanez évben Básta kiszorítja őt Karán-Sebesre, seregét pedig a Vaskapunál szétveri. A hatvan éves beteges bajnok már ekkor szónoki tehetséget kivéve, nagyon tehetetlen állapotban volt, és nemsokára ezután hogy ismét Erdélybe visszament, (nyolczadnapra) dec. 15-kén Kolosvárott meghalt. Eltemettetett Ajtoni birtokán, melyeket hadi érdemeiért Báthori István lengyel királytól kapott adományba. Ezenkivül a Maros mentén is Gyógy mellett szép jószágai voltak Báthori Zsigmond adományából [3]). Négy fiu-gyermeke közül az első ifjusága virágában halt el. A többi három is idő előtt harcz- és háborúban veszett el. Leánya szintén négy volt. Ezek egyike

[1]) Bethlen Wolph. VI. 526.

[2]) U. ott.

[3]) Bethlen Wolph. III. 572–620. V. 28. 29. 32. 48. 49. 57. 113. 140. 183 244. 262. 327. 376. 426. 443. 445. 501. 505. 515. 526. 527. VI. 68. l. Pethő Gerg. krónikája 138. 151.

Békés Istvánhoz ment férjhez, török fogoly is volt, azonban megszökött, és férjéhez visszajött. A másik Vajda Miklósné Karánsebesen pestisben halt meg. A harmadik és negyedik Anna és Krisztina, kik után unokái csak halála után születtek [1]). Igy családja kihalt.

Ez időben még találunk ugyan Borbély Kristófot Erdélyben 1604-ben Radnóthon lakót, de ki török vagy arnót eredetünek iratik, s igy e családdal összeköttetése nem lehet [2]).

Borbély család. (Berekszazi). Berekszázi Borbély János királyi beegyezést (Consensuales) kap II. Ferdinand királytól nemességeés czimeréről saját és mindkét nemü utódai részére [3]). A család valószinüleg elenyészett.

Borbély család. (Lévai). Lévai Borbély György és testvére István 1654-ki nov. 18-kán Bécsben kelt czimeres nemes levél által nemesitettek meg III. Ferdinand király által, és azt 1655-ki jul. 26-kán Nógrád vármegye Losoncz mezővárosában tartott közgyülésen hirdették ki [4]). György a szerző élt még 1684-ben is, és a nemesi fölkelésben részt vett. A másik testvérnek 1663-ban már azon megyei nemesi összeirásban nyoma sincs. Ugy látszik Györgynek fia azon Dániel, ki az 1726-ki investigatiokor a fölebbi armalissal kimutatja kétségtelen nemességét [5]).

Borbély család, (másképp **Timler**). A nemes levél Timler, másképp Borbély Andrásra, általa neje Technovszky Juditra, és János, Dávid, és Zsuzsanna gyermekeire, továbbá Timler Mihály testvérére, végre Technovszky Gábor sógorára, és ennek nejére Batalicz Zsuzsannára, valamint emlitett Mihálynak Judit nevü leányára szól, kiket I. Leopold király Pozsonyban 1659-ki aug. 28-kán kelt armalis levélben nemesitett meg, és az Nógrád vármegyének 1660-ki jan. 5-kén Losoncz városában tartott közgyülésében hirdettetett ki [6]). A főszerző 1663-ban még Nógrád vármegyében Füleken lakott, hol a többi ott lakos nemessel ő is károsodott a várőrség rakonczátlankodása által [7]). Gyermekei — ugy látszik — onnan elszármaztak. Testvére Mihály valószinüleg azon Borbély Mihály, ki a nevezett vármegyé-

---

[1]) Bethlen Wolph. id. lapokon.
[2]) Gr. Mikó Erdélyi történelmi adatok I. köt. 93. l.
[3]) Bazin sz. kir. város levéltárában az eredeti Consensualis Armalis.
[4]) Az illető várm. jegyzőkönyv 140. lapján.
[5]) Az 1726-ki jegyzőkönyvében szintén azon vármegyének.
[6]) Az Armalis kihirdetéséről szóló eredeti bizonyitvány szerint.
[7]) Eredeti oklevél szerint.

ben még az 1705—1710-ki lajstromokban található. E családbóli leszármazásukat igénylék Borbély Mihály Fejér vármegyei Baracskai és Borbély ifj. Mihály Temes vármegyei omori lakos 1839-ben ily leszármaztatással:

Ns. Borbély Mihály
sz.-miklósi lakos.
Meghalt 1790. april 15.
Taápon Győr vármegyében.

Mihály
szül. Csatkán Veszprém várm.
honnan elköltözött.

János
Fejér várm. lakott.

Mihály
Omorban Temes vármegyében
1839.

Borbély család. (Máskép Kun). E családból 1663-ban Borbély, máskép Kun György, Füleken lakott.

Borbély család. (Roffi). Heves vármegyei Roff helységről irja előnevét, és ott jelenleg is birtokos.

Borbély család. Birtokos nemes család Zemplin vármegyében 1797-ben Ökrös, Szerdahely, Nagy- és Kis-Roszvágy és Lácza helységben [1]). 1647-ben élt belőle Borbély Mihály, ki a reformatus vallás elleni szitkolódzásaért számkivettetett [2]).

Borbély család. (Illosvai). Lakhelye Kraszna vármegye, hol Borbély Sámuel 1794-ben a vármegye levéltárnoka volt. — Borbély Bertalan az 1832-ki országgyülésen jelen nem levők követe volt.

Borbély család, (máskép **Krasznai**). Borbély, máskép Krasznai Ádám czimeres nemes levelet kapott III. Károly királytól 1720-ki aug. 24-kén. Czimere kék mezőben zöld tér fölött buzakeve. A paizson levő sisakon vörös ruhás kar könyököl, kivont kardot tartva. Foszladék jobbrol ezüst-vörös, balról arany-kék [3]).

Borbola család. Bihar vármegye nemesei sorában áll Fényes Geographiája szerint. Gyöngyi Borbola Miklós nagyváradi görög szertart. kanonok 1844-ben.

---

[1]) Szirmay C. Zemplin not. top. 110. 291. 294. 329. 331.
[2]) U. az. C. Zempl. not. hist. 181.
[3]) Collect. Herald. Nro 442.

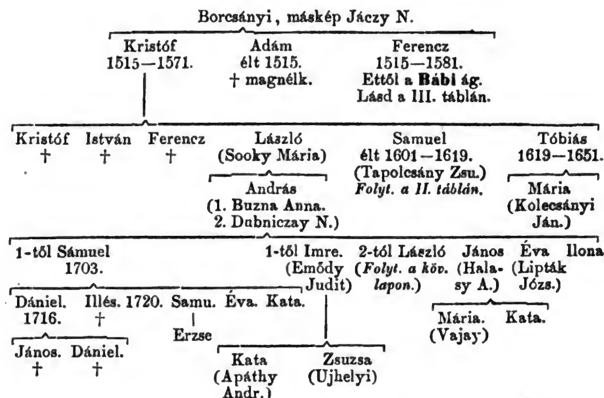
Borcsányi család, (máskép **Jáczy**). Nyitra vármegyének egyik régiebb családa[1]), mely a XVI. századra viradva (1515-ben) Borcsányi Kristóf, Ádám és Ferencz testvéreket mint az emlitett vármegyei Borcsány és Jász helységekben részbirtokosokat mutatja föl. Kristóf alapitá az idősb ágat. Ádám magnélkül halt el. Ferencz az ifjabb ág törzse lőn, mely Bábi nevü helységtől Bábi nevet is visel.

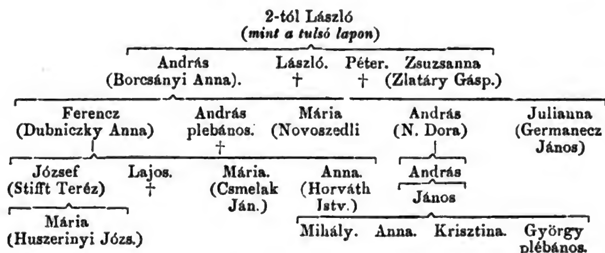
A család czimere kék mezőben hármas zöld halmon kiterjesztett szárnyakkal fehér galamb, melyhez egy másik hasonló repül alá, egymást csőreikkel érintve. A paizson álló koronás sisak fölött két bival-szarv között a leirt helyzetben a paizsbeli galambok láthatók. A paizst a szokásos sisaktakaró (foszladék) veszi körül.

Az emlitett testvérektől a leszármazás a jelenlegi nemzedékig következő:

I. tábla.

[1]) E családróli adatok Ipolyi Arnold ur gyüjteményéből. A t. tudós férfiunak ezen — és egyéb — még ezután fölhasználandó — szives közleményeiért ezennel köszönetemet jelentem.

A táblázat élén álló testvérek legidősbike Kristóf (1564—1576. időközben) Miksa király beleegyezése mellett Nemes-Jáczon curiát cserél Póka Andrással, és abba a nyitrai káptalan által beiktattatik, ugy szintén nagy- és kis-borcsányi részbirtokába, melyre — ugy látszik — uj adományt szerzett a család. A nevezett helységektől Borcsányi és másképp Jáczy-nak is neveztetett az oklevelekben, melyek szerint még 1571-ben is az élők sorában volt.

Testvére Ádám — mint emlitém — magnélkül halt meg.

A legifjabb testvér szintén napjainkig lenyuló ágat alapitott, melyet a III. táblán fogunk látni.

Kristóf több gyermeke közül csak kettő tartá fen ágát, és az 1619-ki évet — ugy látszik — csak három érte meg, ugymint László, Samu és Tóbiás, kik ekkor az összes ősi javakban, ugy magnélkül kihalt testvéreik utáni hagyatékban osztoztak meg. A legutóbb emlitett Tóbiás 1651-ben nádori uj adományt [1]) szerez a családnak Nemes- vagy Közép-Jáczon fekvő ősi birtokrészére; azonban leányában magvaszakadt.

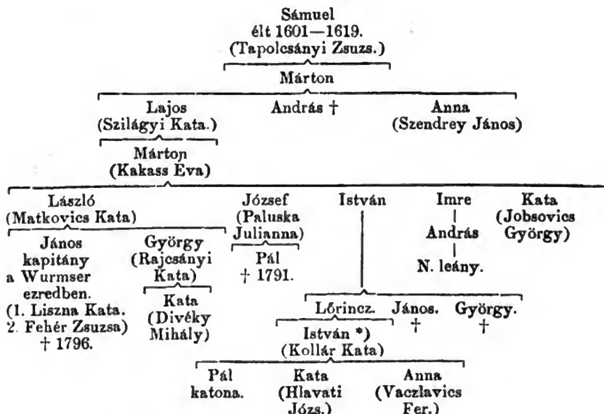
Sámuel, ki 1629-ben Haller György cs. kir. tanácsostól, és nejétől Nyáry Borától Szucsányban (Thurócz vármegyében) beiratképen (inscriptionaliter) részjószágot kap, — szintén ágat alapit, melyet a II. táblán folytatunk.

E táblázaton a hatodik izen Andrásnak a Borcsányi Anna férjének két András nevü fiát látjuk; az egyik plébános, a másik ágat nyujt le mostanig. Hogy két egy testvér egy névre kereszteltetett, ugy hiszem történtnek [2]), hogy a plebános Andrásnak halála után születhetett a másik András.

[1]) Gr. Pálffy Pál nádortól kelt az oklevél Bajmócz várában 1651. sept. 15.
[2]) Ámbár a régiebb korban, mint a Hunyadiaknál sat. látunk arra példát, hogy két testvér egy keresztnevet viselt.

Sámuel ága igy következik :

II. tábla.

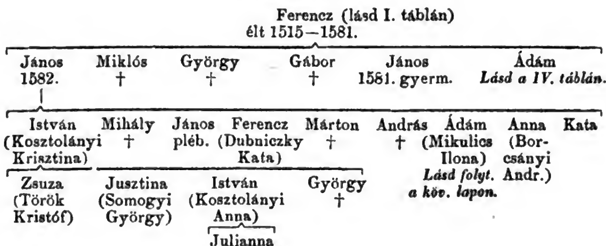

János a Wurmser ezredbeli cs. kir. kapitány, e század elején átadá a család levéltárát a nyitrai káptalannak, hol az jelenleg is őriztetik. A családnál csak lajstroma van.

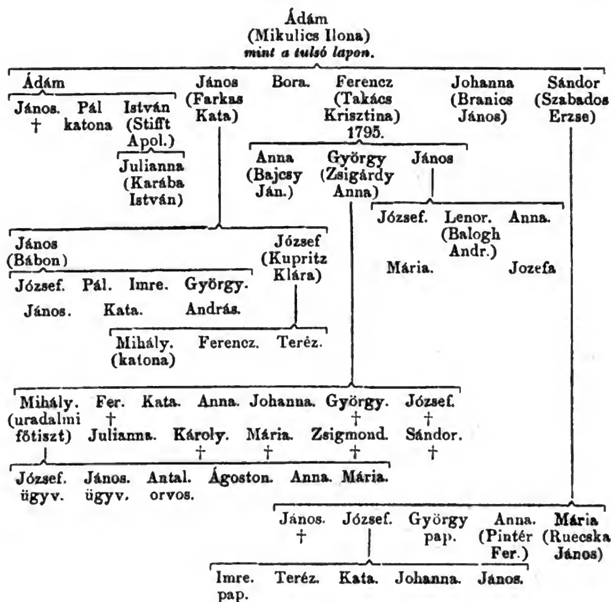
Ez ág fi-ágon ugy látszik csak Pál a katonában áll fen.

Következik a másik törzs-ág Ferencztől, mely Bábi ágnak is neveztetik :

III. tábla.

*) Tán testvérei József és János.

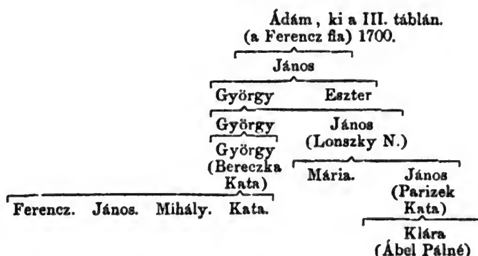
A családfa élén álló Ferencztől sűrün sarjadzik le ez ág, és mig tőle hat gyermeket látunk, fia J á n o s már nyolczat mutat föl, és ennek fia Ádám ismét hat gyermeke által három ágon nyujtja le utódait.

Györgynek Zsigárdy Anna férjének, mint látjuk, annyi gyermeke volt, hogy tér hiány miatt itt a családfán két sorba kellett őket helyeznünk. A fiugyermekek kihaltak nagyobbára; maradt csupán egy, ki ez ágon a család kitünő férfia és feje M i h á l y, uradalmi főtiszt Pozsonyban. Két fia hites s uradalmi ügyvéd; A n t a l orvos.

Ádámnak (a törzs Ferencz fiának) ágazatát a sűrü elsarjadzás miatt szintén egy külön táblázatra kellett hagynunk.

Ime ettől igy jő le a leszármazás:

IV. tábla.

Ádám e családfa feje 1700-ban a pozsonyi káptalan előtt ellentmond Forgách Simonnak Nemes-Jáczon lévő Nagy Tamás curiája iránt.

A család oklevelei után még nehány adatot jegyezhetünk föl. Igy 1633-ban a család egy részbirtokát elzálogitá, mire nézve 1739-ben Borcsányi András Kamocsay Dániel nejétől Máriától felfizetést (auctiót) fogad el. — 1646-ban Thurócz vármegyei Tót-prónai részüket eladják Záborszky Menyhértnek. — Ugyanazon évben János N.-Borcsányban lévő minden jogát bevallja Zay Lászlónak. 1656-ban István borcsányi részét elzálogitja husz évre két ezer forintban Kolecsányi Sebestyénnek. 1664-ben Nagy- és Kis-Borcsányban Hollósy András és Kolecsányi Sebestyén beiktatásának ellentmond a család. 1682-ki april 16-kán Kosztolányi Jusztina mint kinek anyja Borcsányi családból volt, elismeri, hogy a nagy- és kis-borcsányi birtok leány-ágat nem illet. Ugyancsak az oklevelek oda mutatnak, hogy a család a Nyitra vármegyei nemes- vagy közép-jáczi, nagy- és kis-borcsányi ősi birtok mellett később Fornószeghen, Vásárdon, Gellénfalván, és Thurócz vármegyében Tót-Prónán és Szucsányban is rész-javakat birt.

Borcsiczky család. (Borcsiczi és Driétomai). Trencsin vármegye régiebb családainak egyike, mely Borcsics nevü helységtől veszi nevét, és arról irja előnevét is. Ugyanazon vármegyében van Driétoma, a másik előnevet adó helység is.

A család tagjai hivatalt viseltek a vármegyénél, és országos kormányszékeknél is. László a kir. udv. magyar kanczelláriánál hivataloskodott 1787-ben, ugyanakkor József a tanulmányi alapitványnál ügyvéd volt. Adalbert született 1750-ben, pappá lett a nyitrai megyében 1773-ban, ugyanott kanonokká neveztetett 1800-ban,

és olvasó kanonokságig emelkedett, végre 1823-ban váczi káptalani nagy-préposttá lőn. Meghalt 1834-ki dec. 10-kén, kora 84-dik évében. István 1824-ben már Trencsin vármegye alispánja, és az 183²/₆-ki országgyülésen mint első alispán, egyszersmind azon vármegye követe [1].

Bordás család. A nemességet Bordás Gergely szerzé Mária Terézia királynétól 1763-ki septemberben. Czimere kék mezőben zöld tér fölött álló oroszlán, kiöltött piros nyelvvel, hátra fölkondoritott farkkal, első jobb lábában három piros rózsát tartva, a bal lábát pedig ragadmány után nyujtva, a paizs jobb oldala felé néz. A paizson nyitott koronás sisak áll, és abból az előbbihez hasonló oroszlán emelkedik ki. Foszladék jobb oldalról arany-kék, balról ezüst-vörös [2].

Bordás-ok laknak Szabolcs vármegyében.

Borhy család. Lakhelye Heves vármegye. Borhy Imre ott vármegyei rendszerinti esküdt 1837-ben. Leginkább azonban lakhelyükön Gyöngyösön a városnál viselnek hivatalt, mint György tanácsnok, József pénztárnok, stb.

Bory család. (Bori és Borfői). Eredete a XIII. századba fölvihető oklevelekkel. A család tudható törzse Márton, élt IV. Béla korában, és ennek tett szolgálatokat. Mártonnak fia Miklós IV. László király alatt Győr vára megvételében, melyet Ottokar cseh király elfoglalva tartott, vitézségét sebekkel pecsételte meg. Jelesül viselte magát ugyancsak Ottokár ellen Loa vára ostromában is, ugy a pártot ütő Mois és Ugron elleni csatákban; ezeket tekintetbe vévén — mint az oklevél szól — IV. László király őt a Hont várához tartozott, és attól elszakitott Bori nevü földdel ajándékozta meg Hont vármegyében 1275-ben [3].

Adatok hiányában a leszármazási kimutatásból csak egyes ágaknak néhány nemzedéken lejövő sarjadékait mutathatom fel.

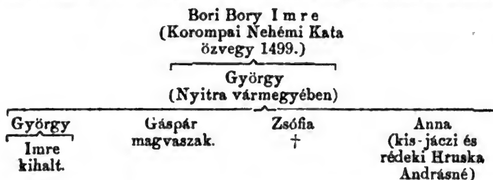
---

[1] Az 1836-ki XXXVII. törv. czik Borcsiczky József Trencsin megyei alispánt és követet a Nemzeti Muzeum gyüjteményeit vizsgáló bizottmány tagjául nevezi. De József tán hibásan áll István helyett.

[2] Collect. Herald. Nro 30.

[3] Fejér: Cod. Dipl. tom. V. vol. II. pag. 267. közli az oklevelet a család levéltárából, hol tudtomra több régiség is őriztetik, elzárva a család történetének nagy hiányára, s melyek alapján igen kivánatos lett volna egy teljes genealogiát közölhetnem. — Mocsáry Nógrád Esmért. IV. 25. lapján azt irja: hogy *1250-ben Bory megnemesitő kir. adománylevelet kap.* Ez valószinüleg tévedés az évszámban 1275-dik év helyett.

A XV. század végétől kezdve mindjárt egy töredék-ágazat imez [1]:

A XVI. század végén Bory Mihály tünik fel, ki 1590-ben osztozik Dalmady Gáspár- és Domaniky Jánossal. 1594-ben részt vett mint a baka-bányai várőrség vezérlője [2]) Pálffy Miklós és Teuffenbach vezérlete alatt Nógrád vára megvételében, hol Alibég őt és Pogrányit névszerint hivta föl a föladási föltételek elfogadására. Ugyanazon évben a palánki törökkel Ibrahimmal kapott össze bizonyos foglyok kiváltása végett, minek kihivás lőn a vége. Pálffy a párbajt oly föltétellel engedé meg, hogy Ibrahim száznál több embert a párbaj helyére magával ne vigyen, minek ellenkezője történvén, a kitüzött határnapon párbaj helyett az összejövetel csak szóversenyzéssel telt el [3]). — E Mihály 1595-ben adományt szerzett Hont vármegyei Varbókra. Nejét Nagy Borbálát Nagy Sebestyén leányát Siraky János inti meg jegy-ajándoka kezéhez vételére nézve [4]). Fia István Zólyom vármegyei Domaniki részét, melyet a Domanikiaktól és Kéry Benedektől zálogban birt, viszont elzálogitá Bakó Ferencznek, s neje Kalauz Dorának és ennek első férjétől származott fiának Verebélyi Jánosnak 1619-ben [5]). 1632-ben szentelt vitéz (eques auratus) volt, és Korponán lakott.

Istvánnal egy időben élt Bory Ferencz, Hont vármegyének 1622-ben szolgabirája [6]).

Bory Judit 1631-ben Gyürky Benedek neje [7]), 1633-ban már mint özvegy Horhy Tamástól zálogba vesz Alsó-Sipeken egy részbir-

---

[1]) Geneal. Authent. 207. sz. fol. lat. Mss.
[2]) Istvánfi 1685-ki kiad. 378. l.
[3]) U. ott.
[4]) Sz. Benedeki Conv. Prothoc. B. pag. 117. Neveztetett Beke-nek is — ugyanott pag. 133. 213.
[5]) U. ott. Prothoc. K. pag. 62.
[6]) 1622-ki XXXVI. törv. cz. — Irományok letartóztatása miatt protestál ellene Ócsay István. Sz. Bened. Conv. Proth. D. pag. 478.
[7]) Sz. Benedeki Conv. Proth. L. pag. 120.

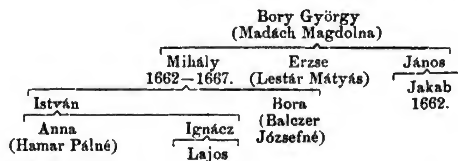
tokot [1]). Mint özvegy említtetik 1634-ben is [2]). 1637-ben már szent Iványi Rafael neje volt, midőn az alsó-sipeki részjószág kibocsátása végett intetik meg Jelsith Horváth János neje Bálvándy Mária által [3]). Meghalt 1642-ben [4]). Első férjétől Gyürky Mária leánya, másodiktól sz. Iványi István születtek, kiknek nevekben is szerzett 1639-ben zálogban Palásthy Jánostól Keszi-Holczon részjószágot [5]).

Ez időtájban bori Bory János tiltakozik testvére Tóbiás ellen, mivel ez zálogban birt kis-turi két telkét el akará cserélni Tury Ferenczczel [6]).

Bory László leánya Ilona Szalatnyai része kiváltása iránt tesz lépéseket, mivel az Illyésházy István által csak zálogban biratott [7]).

Bory Gábor Nagy-Csalomja miatt a Widffy örökösöket idézteti.

A XVII. század közepétől egy ágnak nemzékrende ez [8]):

Ugy látszik e családfa élén álló Bory György az, ki fiával Mihálylyal Tegzes és Nemes-Borfőre adományt vesz, de a beiktatásnak ellentmond Lipthay György és István 1657-ben [9]). Emlitett György tiltakozik 1662-ben borfői Bory Jánosnak leány-ági utódai ellen [10]). Fentartja vételi jogát Cseri helység iránt [11]). Azonban — ugy látszik

[1]) U. ott. Proth. L. pag. 183. Ez évben protestál Csúthy Anna ellen. — U. ott Proth. L. pag. 187.

[2]) U. ott. Fasc. 79. Nro 8.

[3]) U. ott. Fasc. 17. Nro 58.

[4]) Sz. Bened. Conv. Fasc. 81. Nro 18. és Fasc. 34. Nro 19. Onnan következtetve, mert azon évi egyik oklevélben még élőnek, a másikban már meghaltnak emlittetik.

[5]) U. ott Proth. M. pag. 92.

[6]) U. ott Proth. E. pag. 17.

[7]) U. ott Proth. C. pag. 551.

[8]) Pörben törvényesített genealogia szerint.

[9]) Sz. Benedeki Conv. Fasc. 149. Nro 14.

[10]) U. ott Proth. G. p. 358.

[11]) U. ott Proth. H. p. 211.

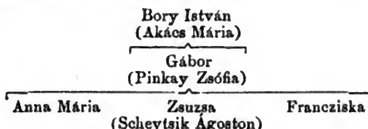
— más Bory György az, ki nejével Duló Judittal 1663-ban ellentmond Baloghy Gáspár beiktatásának Felső-Cseriben [1]).

A nemzékrenden álló Györgynek emlitett fia borfői Bory Mihály 1662-ben az országgyülés által a határvizsgáló bizottmány tagjává neveztetett ki [2]). 1664-ben Vesselényi Ferencz nádor uradalmai kormányzója volt, és a moguntiai herczeg-érseknél járt követségben [3]). 1665-ben Unyatinban adomány utján fi-ágra iktattatik be, de ellentmond Radosóczy István, és mások [4]). 1667-ben mint Korpona várának kapitánya a bánya-városok felé toluló három ezernyi törököt megveri [5]).

A családfán nem láthatni Bory Zsófiát Siraky Andrásnét 1652-ben, ki osztályos ügyben pöröl Bory János ellen [6]).

Hasonlóan nincs a családfán Bory Gábor, ki 1705-ben Hont vármegye alispánja volt [7]).

Egy másik töredék-családfa [8]) imez:

Valószinüleg e családfán álló Gábor az, ki 1756-ban Hont vármegye esküdtje volt [9]).

A család nagyobb része Hont, Nógrád és Zólyom vármegyében székel. Hontban még Boriban is birtokosok.

Zólyom vármegyében Korponán e század elején élt Bory Ferencz, azon megye esküdtje. Jelenleg él fia Arnold.

Nógrád vármegyében egyik ágból Bory Ádám Petényben meghalt 1855-ben.

Szintén Nógrád vármegyében e század elején kezde hivataloskodni Bory Miklós; 1810-ben aljegyző, 1811—1818-ig főjegyző, innen itélő-mester, kir. táblai ülnök, végre Bécsben kanczelláriai refe-

---

[1]) Sz. Bened. Convent. Capsa B. Fasc. 2 Nro 14.

[2]) 1662-ki 37. törv. cz.

[3]) Bartholomaeides C. Gömör. p. 749.

[4]) Sz. Bened. Conv. Capsa B. Fasc 1. Nro 39.

[5]) Bel M. Notit. Nova H. II. 484.

[6]) Sz. Bened. Conv. Proth. E. pag. 17. 276. és Proth. G. p. 18.

[7]) Lehoczky Stemm. I. 196.

[8]) Deméndy-Theszéry-féle pörben.

[9]) Cseryek nemesi bizonyitványán aláirva.

rens és udvari tanácsos. Él özvegye báró Helembach Karolina, csill. ker. hölgy, és leánya Vilma.

Hont vármegyében él Bory János László volt táblabiró, kinek nejétől báró Vécsey Franczískától gyermekei: Pál 1836-tól 1839-ig Nógrád vármegye főszolgabirája, 1847-ben Hont vármegye országgyülési követe. 1850-ben Hont vármegyei cs. kir. főnök, utóbb ugyanaz Nógrád vármegyében 1853-ig. Jelenleg jószágán él. Elvált neje Osztroluczky Luiza. — Nővére Emilia Schwarz cs. kir. kapitány neje; a másik Holeczné volt.

A család czimere kék mezőben pánczélos kar kivont kardot, és annak hegyén törökfejet tartva. A paizs fölötti sisakon ugyanaz, és körüle hold és csillag ragyognak. Foszladék egy oldalról arany-kék, másikról ezüst-vörös.

Borkovics család. Belőle 1681-ben Borkovics Márton zágrábi püspök volt [1]).

Born család. Hazafiusíttatott Born Ignácz az 1791-diki országgyülésen. (72. törv. cz.)

Bornemisza család. (Ártánházi és kölcsei). Egy csoport Bornemisza család támadt hazánkban, nagyobb részét Magyarország termette, innen Erdélybe folytak át, és — kifogytak. Az ártánházi Bornemisza család, mely Szabolcs e nevü (jelenlegi) pusztájáról irta magát, — megmaradt e vidéken. A XV. század közepén már virágzásban leljük, midőn ártánházi Bornemisza Boldizsár vejével kusalyi Jaksich (vagy Jakchy) Mihálylyal 1445-ben Szathmár vármegyei Atya nevü helységet öröklik a kihalt Atyay család után [2]) Boldizsár él még 1481-ben is, a midőn részére többed magával azon megyei Kis-Szekeres és Zsarolyán helység határai kiigazíttatnak [3]). Nejétől Széchy Katalintól leánya Anna, emlitett Jakchy Mihálynál volt férjnél [4]).

---

[1]) Katona Hist. Crit. XXXIV. 712.

[2]) Szirmay Szathmár vármegye II. 203. l.

[3]) U. ott 245. l.

[4]) Bossányi Julianna stb. pöre herczeg Eszterházy ellen Nempti és Belatincz iránt. Innen tünik ki, hogy praedicatuma de Ártánháza volt.

E Boldizsáron kivül nem találunk mást, ki az ártánházi praedicatumot viselte volna. Már 1481-ben egy Bornemisza János ugyan csak Szathmár vármegyei zsarolyáni birtokos Kölcsei előnévvel neveztetik, ki ellen, s több társa ellen is, mint kik Szathmár vármegyei Szekeres helység birtokosain hatalmaskodást követtek el. Mátyás király vizsgáló parancsot ad ki Sarolyáni Simon és társai részére [1]).

A következők előnév használata nélkül fordulnak elő. Másik Bornemisza Boldizsár, ki Szathmár vármegyében Angyaloson 1545-ben királyi adomány mellett beiktattatik [2]). Ezen második Boldizsárnak lehetett leánya Bornemisza Kata, ki 1594-ben Perényi György abauji főispán hitvese volt [3]).

E családból volt Bornemisza Erzsébet Lónyay Menyhért özvegye, kinek 1637-ben Batiz helységben részbirtok adatott [4]).

Bornemisza István 1648-ban Szathmár vármegye szolgabirája volt [5]).

Bornemisza család ugyancsak Szathmár vármegyében Nagy-Paládon még 1810-ben is birtokosnak iratik [6]).

E családhoz látszik tartozni azon Bornemisza Miklós is, kinek özvegye 1552-ben Bihar vármegyében Henczidán 7½, Bankon 1, Sámsonban 3, Okányban 3½, Balkánban 6½ portát birt [7]). És Bornemisza Bernát, kinek özvegye ugyanakkor Puzárban egy porta birtokosa volt [8]).

Bornemisza család. (Pécsi, Kálnói, Ádámföldi). Bornemisza Gergely, kit tanultsága végett deák-nak (*litteratus*) neveztek [9]), pécsi kovácsmesternek a fia volt, mint irja többek közt Budai F. — 1552-ben részt vett Dobó alatt Eger vára védelmében, és ott különösen kitüntette magát [10]). A következő 1553-ban Eger vára kapitányává neveztetett; s mellé Sárkándy Pál adatott, február 22-kén indult el Pozsonyból Alaghival Egerbe [11]). Ugyanezen évben Bárán Már-

---

[1]) Gr. Teleky Hunyadiak kora XII. 317. l.
[2]) Szirmay: Szathmár II. 126.
[3]) Wagner Mss. tom. LXX. p. 269. És érintett Bossányi-féle pör.
[4]) Szirmay: Szathmár II. 299.
[5]) U. ott I. 132.
[6]) U. ott II. 267.
[7]) Bielek Majores Hung. 113. s több lapj.
[8]) U. ott 141. l.
[9]) Istvánfi Hist. 1685-ki kiadás 226. lap.
[10]) U. ott. 229. — Forgách Comment. 72. 73. 83.
[11]) Kováchich: Scriptores Minor. I. 92. 93. l.

ton magvaszakadtán Sáros vármegyében Bartos helységet kapja I. Ferdinandtól adományban, melyben *Gregorius litteratus Bornemisza de Quinque Ecclesiis Provisor et Castellanus Arcis Agriensis* iratik [1]. A következő évben a hatvani bég ellen kirontván, elfogatott, és Törökországba hurczoltatott, hol sanyaru rabság után megfojtatott [2]. Fia János szintén a katonai pályán állt, de 1567-dik után Erdélybe költözött, és Báthori István mellett 1579-ben az oroszok ellen harczolt. 1581-ki márcz. 21-én adományba Doboka vármegyében Szent-Jakabot kapta [3], mely azelőtt Ujvárhoz tartozott. Később Báthori Zsigmondot szolgálta, és 1588-ban nagy tényező volt Sziléziában a Miksa elleni győzelemben. 1594-ben Hatvannál a törökkel harczolt B. Zsigmond részéről, a ki ugyanezen évben többel együtt elfogatja, Gyaluba záratja, és megfojtatja. Temetési himnust énekelve ment a vérpadra [4]. E János Kálnóról irta előnevét [5]. Ennek utóda s tán fia volt kálnói Bornemisza György, 1600-ban felső-magyarországi főhadi-segély adóbeszedője [6]. Neje bánfalvi Barius Ilona, Barius Péter leánya volt [7]. Ha Lehoczkinak hitelt adunk — Gergelynek György fia is volt [8], ki Bartoson temettetett el. Ugyanaz szerint czimere: egy lándzsával átszúrt kar.

A Sáros vármegyében jelenleg is tehetős Ádámföldi Bornemisza család Kálnóról is irja magát. Ez okból — ámbár leszármazásukat és a fölebbiveli összefüggésüket nem ismerem — egy czikk alá kellett foglalnom emezt is.

Ádámföldi Bornemisza István 1723-ban Abauj vármegye alispánja [9].

Ádámföldi Bornemisza Antal 1735-ben, 1751-ben az eperjesi kerületi tábla ülnöke [10].

---

[1]) Wagner: Diplom. Sáros. 403. l. — Lehoczky Stemm. II. 64. l. de Kálno és Keszthely irja, és zalai főispánnak. Neje szerinte Semsey Magdolna lett volna.

[2]) Istvánfi id. h. — Forgách. 84. 88. l.

[3]) Kállay: Székely Nemz. 236. l. V. ö. Budai F. Lex. I. 428. l.

[4]) Bethlen Wolph. Hist. de Reb. Transyl. III. 414. 429. 463. 480. 486.

[5]) Kállay id. h.

[6]) 1600-dik III. törv. cz.

[7]) Pörbeli genealogia.

[8]) Lehoczky Stemm. II. 64.

[9]) Lehoczky Stemm. I. 183.

[10]) Lehoczky Stemm. I. 185. és 1751-ki XXVIII. törv. cz.

Ádámföldi Bornemisza Gábor 1825-ben Sáros vármegye országgyülési követe [1].

Kálnói és ádámföldi Bornemisza János 1847-ki márczius 6-án esküdt meg Tahy Katalinnal.

Bornemisza család. (Berzenczei). Alapitá és be is végzé e családot Bornemisza János, Tolna vármegyei jelentéktelen nevü szülők gyermeke, kit Mátyás király emelt a porból [2] kincstartóságra. 1491-ben Mátyás ellen Miksához pártolt, de visszatérve, kegyelmet nyert. Ulászló korában Buda vára kapitánya volt. 1514-ben a kurucz lázadás legyőzésében részt vett. 1526-ban a mohácsi vész idején II. Lajos királyné Mária mellett Budán lévén, végig ennek hüségében maradt, és Pozsonyba menvén, ott a vár kapitánya és főispánja volt. Ugy látszik meghalt azon évben. Irják azt is róla, hogy ő lett volna egyike, ki Ulászlónak tanácslá, gyermekeit Ferdinand családjával összeházasítani. Állitólag Erdélyben Fogaras várát birta volna, mit az ő halála után kapott meg Nádasdy Tamás. Berzencze várában örököseül Kerechényi Jánost tette. Utódai — Lehoczky szerint — a Káldyak, szentgyörgyi Horváth, Nádasdy, Poky családok [3].

Lehoczky még azt is irja [4], hogy ez atyja lett volna pécsi Bornemisza Gergelynek, mi azonban már előadottak által is valótlanságnak tünik ki.

Hogy mint kincstárnok rosz sáfára volt a pénznek, irja Császár Mihály, ki naplójában irja, hogy fia nem volt, és szegény testvérét nem segite stb. [5]).

Bornemisza család. (Karthali). Karthali Bornemisza György salgói várnagyot Sági János Gömör vármegyei Méhi, és Nógrád vármegyei Ság, Ethes és Ujfalu birtokba vételétől, testvérét Sági Lászlót pedig elidegenitésétől tiltja a Sági Convent előtt 1481-ben nov. 1-jén [6].

---

[1]) 1827-ki VII. törv. czik.

[2]) Istvánfi 1685-ki kiádás 25. lapon: *Hunc Joannem Bornemissam, quae vox sobrium atque abstemium notat, e Tolnensi pernobili oppido oriundum, Mathiarex, virtutis industriaeque ejus captus, ex humili obscuroque loco ad aerarii praefectus ram promoverat.*

[3]) Istvánfi 1685. kiad. 29. — Révai de Sacra Cor. Schwandtnernél III. 418. — Lehoczky Stemm. II. 63.

[4]) Id. helyen.

[5]) Lehoczkynál id. l. „*Homo nescit ponderare, quantum proventum regium sibi usurpavit, et tamen* (e helyett noha = licet) *filio caret, neque etiam fratrem suum pauperem adjuvat, et utique nescitur, pecuniam quo facit?*“ stb.

[6]) Gr. Teleky: Hunyadiak kora XII. 195. l.

Bornemisza család. Nem ismervén az előbbiekhez rokonsági viszonyait, külön emlitendő Bornemisza Pál, ki alacsony sorsból emelkedve ki [1], 1548-ban budai prépost, 1550-ben veszprémi, 1553-ban erdélyi püspök, és vajda is 1556-ban, de ugyanakkor visszajő Magyarországba, 1558-ban nyitrai püspöki helyettes is, 1568-ban királyi helytartó volt. Meghalt 1579-ben [2].

Czimere, melyet pecsétén használt, hattyu fölemelt szárnyakkal [3].

Bornemisza család. (Borosjenei, berhidai és petrelini). A XVII. század közepén két egy testvér Bornemisza tünik föl, kiknek egyike Pál Bornemisza de Petrelin [4], a másik László Bornemisza de Berhida [5] irá magát. Atyjok Bornemisza László borosjenei előnévvel iratik [6], és Váradon lakott.

Bornemisza Pál 1633-ban jenői várkapitánynyá tétetett, hol midőn a lippai törököket megveré, ezek panaszán a fejedelem Rákóczy György kénytelen volt őt onnan elmozditani, azonban nemsokára e helyett udvari főkapitányává, majd mezei főgeneralissá tette, és sok szép jószággal is adományozá őt Rákóczy. Petrelint Belényes vidéken még Bethlen Gábortól kapta, több szép birtokkal, s Jenő vidékén is birt. Épen midőn Magyarországon táborozott Rákóczy, meghalt B. Pál Hernád-Németiben 1644-ki octob. 25-én, két heti betegség után. Tetemei Váradra vitetvén, 1645-diki junius 27-kén nagy pompával a főegyház falaiba takaríttattak [7]. Három leánya maradt: Zsuzsánna Kemény Boldizsárné [8], Anna I. Apaffy Mihály fejedelemné [9], és Kata [10] losonczi Bánffy Dienesné.

Pál testvérének Lászlónak egy leánya Anna Széki Teleky János

[1]) Forgách Comment. 142. lapon szokott gyalázkodási modorával irja róla: „*Ex infima plebe natus.*"

[2]) Bethlen Wolph. I. 551. 600. — Pray Annal. tom. V. p. 417. Forgách 138. 141. 143. Mikola id. M. 29. — Benkő Transylv. Gen. I. 192. 225.

[3]) Batthyán Leges Eccl. II. De láttam két rendbeli eredeti oklevélen is.

[4]) Mikola 29. 36. l.

[5]) Kazinczy Fer. Ered. Munkái. II. 376. Egyedül nevezi Berhidai-nak.

[6]) Szalárdy: Siralmas krónik. 93. s köv. l.

[7]) U. ott 186. l.

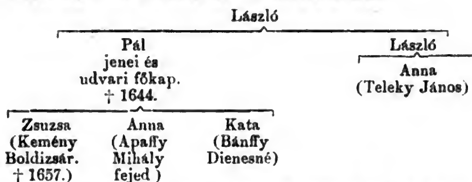
[8]) Kemény Önéletirása Szalay kiadása 13. l.

[9]) Életet leirva Hölgyfutár 1851-ki 128. számában.

[10]) L. leveleit Családi Lapok 1856-ki 13. szám. és „Nők világa" Divatlapban 1857-ki 41. számban 655. lapon közölve.

jenői kapitány és zarándi főispán neje volt, és anyja a hires erdélyi kanczellár Teleky Mihálynak.

A fölebbieknek nemzékrendi kimutatása imez:

Anna (Pál leánya) mily befolyásos szerepet vitt a török rabságból kiváltott és fejedelemmé lett férje Apaffy oldala mellett, és olykor mennyire védszelleme volt a gyenge Mihálynak, történeteinkből kivált a Béldi és Bánffy bukását tárgyazó történetekből tudhatjuk [1]). Meghalt 1688-ban.

Bornemisza család. (Szendrői). Ez előnevet használta [2]) Bornemisza János, ki 1627-ben kassai altábornok volt, Bethlen hive, ennek halálával föladta Kassát II. Ferdinandnak [3]). 1634-ben szendrői vára kapitánya volt, és — ugy látszik — innen neveztetett szendrői-nek, avagy talán birtokrészt nyert ottan? Ugy látszik ő volt azon Bornemisza János is, ki Némethi Balással Bocskai magyarországi hadjárataiban 1604-ben részt vett [4]), és 1605-ben Tokajt vivta [5]). Ezen szendrői Bornemisza János 1649-ben Lehoczky szerint báró lett [6]).

Bornemisza család. (Bodi). A XVII. század elején él bodi Bornemisza Imre, kitől Garacsy, Czúcz, Batta családok származnak leány-ágon. Imrétől igy kezd folyni a család leszármazása:

Pahy Benedeknek leányaitól jőnek le az emlitett családok [7]).

---

[1]) Cserey Mih. Historiája 67. 77. s több l.

[2]) Szirmay: C. Zemplin not. hist. 167. 181. l.

[3]) Kazy Hist. Reg. H. I. 256. l. Kaprinai Mss. XXVIII. 284. Szalárdy Siralm. Krón. 78. l. — Kemény J. Önéletirása Szalay kiad. 39. l.

[4]) Bethlen Wolph. VI. 180. 184. 204.

[5]) U. ott 224. l.

[6]) Lehoczky Stemm. I. 168. l.

[7]) Lisznyói Damó Andrásnak Mocsáry László ellen 1768-ban inditott peréből. Nógrád levtár.

Bornemisza család. (Kápolnai). Erdély kihalt családai közé tartozik. Kápolnai Bornemisza Boldizsár 1541-ben az ország főkapitánya, mellé rendeltetik Bagdi György és Végedi Imre [1]). Ugyanaz még 1545-ben is [2]). 1573-ki sept. 5-kén fia nevében is biztositja Bardóczi Jánost, hogy Ferdinand királytól Huszt vára harmad részében lakást fog kapni [3]).

Fiát és utódait megnevezni biztosb adatok hiánya gátolja. Mikola szépnevü családokkali rokonságát emliti [4]).

Bornemisza család. (Kolosvári). 1644-ben két testvért emlit a történet, ugymint kolosvári Bornemisza Lászlót és ennek öcscsét Ferenczet, ki Homonnai Drugeth János szolgálatában állott, midőn Tokaj várát Rákóczy György megvevé, mibe nevezett Ferencz nem szivesen egyezett bele [5]). Mikola a kor meghatározása nélkül emliti kolosvári Bornemisza Gergelyt, mint korának hirneves férfiát [6]).

Bornemisza család. (Kászoni, báró). Erdélynek székely eredetü családa. Alapitá Csik Nagy-Kászon nevü falujából származott Kászoni János, ki — mint Kővári irja [7]) — a fejedelmi kor vége felé 1687-ben mint tehetségdús növendék Kolozsvárra megy. Onnan b. Száva Mihályhoz irnoknak, majd a kolozsi sóaknáknál jut alkalmazásba. 1708-ban a Rákóczyhoz hajlott Henter Benedek helyébe csiki főkirálybiróvá neveztetik. III. Károly király és fejedelem fölléptével mint a hit letevők egyike megy fel Erdély részéről, hol képességét megismerteti. Hazajövén, udv. kanczellár lőn. 1721-ben főkormányszéki tanácsos. 1722-ben a pragmatica sanctio átvitelének egyik legbuzgóbb pártolója: belső titkos tanácsosi czimet kap; s a görgényi uradalom 22,000 frtban részére iratik. 1735-ben országos elnök lőn [8]). Feles szerzeményei mellett báróságot is szerzett, és a kászoni név

[1]) Kovachich Scriptor. Minor. I. 23.

[2]) Kemény Jós. Notitia Archivi et Cap. Albens. 211.

[3]) U. ott II. r. 92. lap.

[4]) Mikola id. m. 29. l.

[5]) Szalárdy Siralmas Krónika. 155. l.

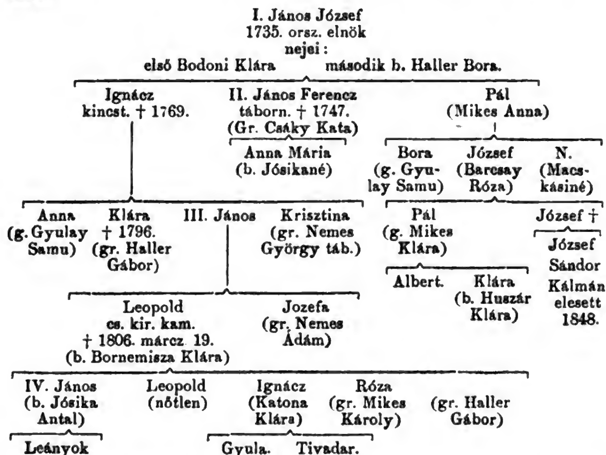
[6]) Mikola id. m. 29. l. *Vir olim nominatissimus Gregorius Bornemisza de Kolosvár.*

[7]) Kővári: Erdély nevez. családai 53. — Kaprinai által báró Bornemisza János Ferencz tábornok halála fölött 1747. márcz. 4. Szebenben az egyházban az országos rendek előtt mondott Oratio Funebris.

[8]) U. ott. És Kállay id. m. 235 — Benkő Kár. Csik-Gyergyó és Kászon 52. l. Mikola id. m. 30. l. Benkő Transylv. General. II. 15.

mellé a Bornemisza nevet vette föl. Szép előlépései mellett jó házasságokat tevé. Első neje vajda szent-iványi Bodoni Klára volt, kitől Ignácz és János fiai születtek. Második nejétől báró Haller Borbálától három gyermeke lőn, ezek között Pál [1]).

Jánostól (kinek másik neve József) igy sarjadzik le a család:

János József országos elnöknek a család-alapitónak Ignácz fia Torda vármegye főispánja, majd kincstárnok volt. Meghalt 1769-ben.

János Ferencz (János Józsefnek fia) tábornok (Generalis vigiliarum Praefectus) volt. Tanult Grätzben, Bécsben. Meghalt Szebenben, 1747-ki febr. 11-kén, kora 39-dik évében [2]). Gróf Csáky Katalintól csak egy leánya maradt.

Pál a harmadik legifjabb testvér 1764-ben Csikszék főkirálybirája [3]) volt.

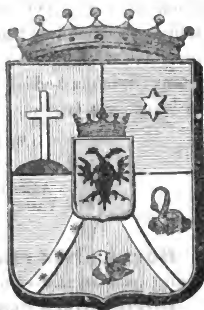
[1]) Mikola id. h. 30. — Kőváry Mikola ellenében — valószinüleg hibásan megforditva Ignácz és Jánost Bodoni Klárától való gyermekeinek irja, és Pált Haller Borbálától.

[2]) Fölötte — mint emlitém — Kaprinai mondott az országgyülés alkalmával Szebenben beszédet latinul; — és P. Gyalogi János jesuita magyarul *Halotti Predikátziot. Nyomt. Kolosváratt 1747.*

[3]) Benkő Kár. Csik, Gyergyó és Kászon 52. l.

Ignácznak fia III. János Hunyad vármegye főispánja volt, később nyugalmaztatva, az irodalommal volt foglalatos, és 1777-ben könyveket [1]) adott ki. Fia Leopold cs. kir. kamarás 1806-ki márcz. 19-kén, kora 65-dik évében halt meg [2]).

A most élők közül János 1842-ben főkormányszéki tanácsos lőn.

Czimere a családnak itt láthatólag, mint azt a bárói rang nyerésekor kapá, öt részre van osztva, a hatodik udvart a sziv (vagy közép) koronás paizs képezi. A paizs felső része függőlegesen két osztályra van osztva. Az alsó rész két rézsutos szegéssel három udvarra oszlik. A felső jobboldali vörös mezőben zöld halmon fehér kereszt; a baloldali kék udvarban hatszögletü csillag. Az alsó jobboldali első kék mező üres; mellette a fehér rézsutos szalagon három csillag. Az alsó vörös mezőben [3]) hattyu uszik. A baloldali alsó ezüst mező fészkén ülő pellikánt [4]) mutat. A közép paizsban arany mezőben kétfejü sas sötétlik.

Bornemisza család. (Másképp Baranyai). Bornemisza, másképp Baranyai Andrásnak irta be (inscripsit) Dobó Ferencz Baathi curiáját és Bagonya helység felét 1590—1601-dik év táján, de ismét visszaváltá [5]).

Bornemisza család. (Másképp Budai Bolghár). Bornemisza, másképp Budai Bolghár Pál Nógrád vármegyében lakott, hová — ugy látszik — beházasodás utján jutott 1614. táján, elvevén tholdi Tholdy Lászlónak Dávid Katalintól született egyik leányát Annát, kivel szép birtokhoz jutott. A hires Tholdy család kihaltával neje nővérének Tholdy Katalinnak is ő lőn gyámja, a kit elvevén siroki Egry István, 1651-ben junius 30-kán Szécsényben osztoztak meg a többi birtok közt az ősi Toldi pusztán is. Az osztály izetlenséggel ment végbe,

[1]) Kőváry szerint, czimeik: *Estvéli Időtöltés*, és a másiknak *Szabados Lélek Élete*, szomorujáték.

[2]) Kőváry nál — valószinüleg — sajtóhibából áll 1836-dik év.

[3]) A czimer Kőváry munkájából van átvéve, az általa gyanitott hibával együtt, mi a vörös mezőben látszik elkövetve. Ott a paizs tojásdad alaku.

[4]) Gyalogi J. Halotti Prédikátziójában fészkén ülő gólyát emlit.

[5]) Sz. Benedeki Conv. Fasc. 105. Nro 28.

s Bornemisza Pál boszujában még Egry nemességét is kétségbe voná, miből becsmérlési (dehonestator.) pör támadt 1653-ban a vármegye előtt, mit Egry nyert meg [1]). Bornemisza Pál, (ki megyei jegyzőkönyvekben többnyire Buday Pál néven iratik, egyéb általa kiadott osztályos és pörös irományokban pedig Bornemisza, máskép Budai Bolghár-nak) 1655-ben Nógrád vármegyének helyettes alispánja volt [2]), és több választmányokban vett részt. 1656-ban arról tétetett hiteles tanuvallomást, hogy Szécsényben házán Lipthay István szécsényi várkapitány hatalmaskodást követett el [3]). Figyermekei nem maradtak, javai leány-ágra háramlottak. Családot ekép alkotott:

Budai Bornemisza Pál 1655.
(Tholdy Anna)

Anna 1970. (ld. Vattay Pálné)	Sára 1670. (garamszeghi Géczy Gáborné)

Bornemisza család. (Ternyei). Ternyei Bornemisza családot emlit pusztán névvel mint létezettet Lehoczky [4]).

Bornemisza család. (Tolnai). Ily előnevü Bornemisza család is a fölebb emlitett iró szerint élt hazánkban [5]).

Bornemisza család. (Somi). Somi Bornemisza család is csak pusztán emlittetik Lehoczky által [6]).

Bornemisza család. (Valathai). Valathai Bornemisza családról is nevén kivül egyebet nem tudhatunk [7]).

Bornemisza család. (Illósvai). Ugocsa vármegyében székel. Illósvai Bornemisza Gergelynek özvegye 1805-ben Sásváron közbirtokosnő [8]).

Bornemisza család. (Minaji). Valószinüleg Ungh vármegye Minaj helységéből ered, honnan előnevét irja. Egy ága Nógrád vármegyébe szakadt a mult század közepén, — ugy látszik — minaji Bornemisza József személyében, kinek neve már azon vár-

---

[1]) Prothocol. C. Neogr. anni 1653. p. 22. hol az Egry ellen pörből mindez kitünik.

[2]) U. ott. Prothoc. anni 1655. pag. 149.

[3]) Sz. Benedeki Conv. Fascic. 44. Nro 40. item Fasc. 54.

[4]) Lehoczky Stemm. II. 64.

[5]) U. ott.

[6]) U. ott.

[7]) U. ott.

[8]) Szirmay C. Ugocsa 119. l.

megyének 1755-ki nemesi lajstromában található. E Józsefnek fia lehetett Károly, kinek fia István, Nógrád vármegyének hosszú ideig páratlan ügyességü csendbiztosa volt, már 1816-ban szolgabiró, és ama hivatala mellett is szolgabirói czimmel mintegy 1844-ig. Lakott Pasztón Heves vármegyében. Gyermekei maradtak.

Czimere a családnak kék mezőben egy koronából kiemelkedő bajnok, feje fölött fölemelt kezeivel egész várat tartva. A paizs fölötti koronából szintén bajnok nyulik föl, jobbjában kivont karddal. Foszladék innen arany-kék, onnan ezüst-vörös.

Bornemisza családbeliek. Még egy sereg Bornemiszát ismer történetünk, kiknek családi eredetüket, összeköttetéseiket nem ismerve, minden vérséges viszony igénylése nélkül e czikk alá kell helyeznünk.

Bornemisza Bálint 1447-ben aláirta Hunyadi János kormányzóságáróli végzést [1].

Bornemisza György főember meghalt Pozsonyban, 1552. február 13-kán [2].

Bornemisza Sebestyén Lippánál harczol Nádasdy Tamás alatt 1551-ben [3].

Bornemisza Farkas Izabella egyik tekintélyes hive Bethlen várában Dobó és társai által ostromoltatik, és föladásra kényszerittetik 1553-ban [4].

Bornemisza Gergely 1561-ben szepesi és jászói prépost, 1563-ban nov. 19-kén [5] csanádi püspökké neveztetik, 1572-ben váradi püspök lőn. Királyi tanácsos is volt. 1582-ben a nagyszombati fölebbezési törvényszék ülnöke [6]. Meghalt 1584-ben.

Bornemisza Miklós magyarországi Tisza vidéki dús nemest megölik a hajdúk 1603-ban [7].

---

[1]) Pray Annal. III. 61.
[2]) Kovachich Scriptor. Minor. I. 92. Oláh Miklós Érsek jegyzése.
[3]) Pethő Gergely Krónikája 114. lap.
[4]) Bethlen Wolph. I. 553.
[5]) Codex Széchenyian. Mss. tom X. a Nemz Muzeumban.
[6]) 1582-ki IV. törv. czik.
[7]) Bethlen Wolph. V. 295. 323. l.

Bornemisza Boldizsár erdélyi főnemes [1], Rudolf király hive, és Basta embere, ki Szebenbe küldi őt rendekhez 1601-ben. Nem hajolván Székely Mózseshez, 1603-ban javait földulatja Gyerőfi János. Később 1604-ben Bocskaihoz tér át. 1607-ben már tanács-ur és Fejér vármegye főispánja, midőn fejedelmi egyezés mellett birtokot cserél brassói Herser Jánossal [2]. Rokona Bornemisza Mátyás 1604-ben Sármaságinak fogságbóli kimentésén fáradozik [3].

Bornemisza Péter Pozsony vármegyei Detrekői evang. lelkész nemesi eredetéről nincs adatunk, de mint az irodalom embere megérdemli fölemlitését hittani magyar munkáiért. 1584-ben irta Predikáczióit [4]. Hasonlókép jő tekintetbe

Bornemisza Tamás budai polgár, ki 1541-ben Budát Ferdinand kezére igyekezett keriteni. Budának török kezébe kerülése után Ferdinand kegyelméből élősködött. Irt Buda elestéről egy emlékiratot [5].

Bornemisza család. (Máskép **Sztolnikovich**). Bornemisza, máskép Sztolnikovich Kristóf 1770-ben a dalmát-, horvát-, tótországi királyi tábla ülnöke; ugyanakkor Mátyás Zágráb vármegye alispánja volt.

Bornemisza család. (Kis-Unyomi). A kis-unyomi Bornemisza családnak czimere kék mezőben koronából kinőlő oroszlán, első jobb lábában hármas vörös rózsát tart. A paizson álló sisak koronájából is a leirt oroszlán nyulik ki. Foszladék ezüst-kék, és balról arany-vörös [6].

Bornemisza család. Ilynevü nemes család volt Zemplin vármegyében is. Bornemisza Mihály 1660—1668-ban azon vármegyének szolgabirája. Az utóbbi évben ő volt egyike azoknak, kik a Jesuitáknak S.-Patakra bevitele ellen tiltakoztak [7].

---

[1]) Bethlen Wolph. V. 51. 131. *Non tam ope, quam virtute Familiae praepollens.* — U. ott. 321. és VI. 229.

[2]) Kállay id. m. 236.

[3]) Bethlen Wolph. VI. 31.

[4]) Horányi: Mem. Hung. I. és Nova Memoria 542.

[5]) Magyar Történelmi Emlékek a Magyar Akademia által. Pest, 1857. III. kötet 193—204. l. Kiadta előbb Podhraczky József is: „Két magyar krónika" czim alatt. — Az előbbi munka előbeszédében lásd XII. lapon is. L. Révai de Sacra Corona Schwandtnernél II. 463. 727.

[6]) Adami Scuta Gentil. I.

[7]) Szirmay C. Zemplin. not. hist. 189. 205. 214. l.

Boróczy család. Nyitra vármegyei Csejthe-ről irja elő-nevét.

Boróczy Péter 1800-ban I. Ferencz királytól kapott nemes levelet. Czimere négy udvarra oszlik függőleges és viz-szintes vonal által. Az első és negyedik fehér mezőben kék ruhás vitéz áll kivont karddal, melynek hegyén levágott emberfej látszik A második és harmadik vörös mező egy ágaskodó arany vizsla-ebet mutat. A paizs sisakjából a leirt vitéz emelkedik föl. Foszladék jobbról ezüst-kék, balról arany-vörös [1])

Boronkay család. (Boronkai és Nezettei). Szétterjedt régi család, mely jelenleg Bars, Fejér, Hont, Somogy, Veszprém és Zemplin vármegyékben [2]) birtokos. Törzshelye Somogy vármegye, hol Boronka helységét Pál 1476-ban kapta adományban, és innen veszi a család nevét, melynek régiebb eredetét eddig — ugy látszik – homály födi [3]).

A család czimere kék mezőben koronából emelkedő kettős kereszt. A paizs tetején álló sisak koronájából oroszlán nől ki, első jobb lábában kivont kardot villogtatva. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [4]).

Nevezett Páltól származott nemes Boronkai János deák (litteratus), ki 1560-ban bizonyos ügyben tanuságot tesz [5]).

Jánostól a családfa igy sarjadzik le [6]) napjainkig:

---

[1]) Adami : Scuta Gentil. I.

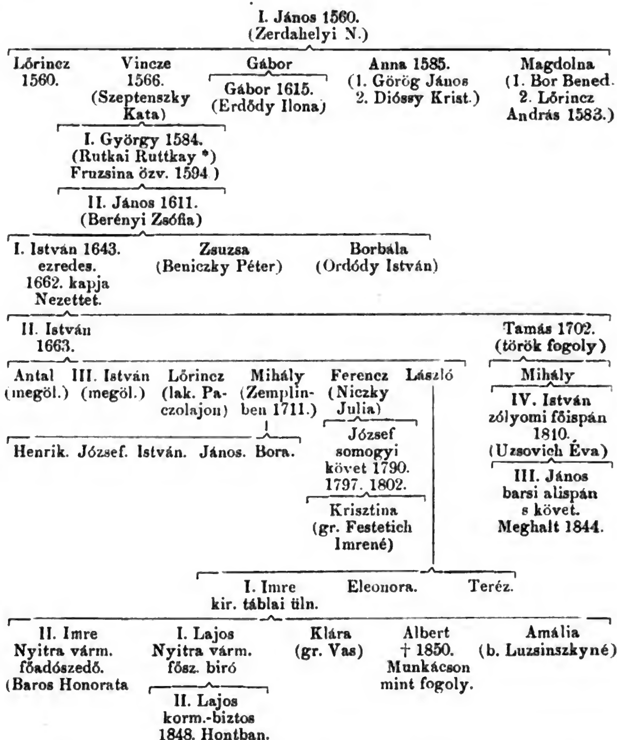
[2]) Fényes Geographiája szerint még Abauj, Baranya, Heves, Bihar, Nyitra, Pozsony, Szathmár, Szepes és Ungh vármegyékben is birtokos.

[3]) A Paleologoktóli származtatás bizonynyal soha nem érvényesithető mese.

[4]) Kiadta Günther is czimertárában.

[5]) Sz. Benedeki Convent. Fascic. 115. Nro 15. hol *Nobilis Joannes litteratus de Baronka*-nak iratik.

[6]) A család közleménye szerint, nagy részben kipótolva. Geneal. authent. Mss. 207. sz. a. II. köt.

Bővebb magyarázatul e családfához a következőket tehetjük. Vinczének neje szeptencz-ujfalusi Szeptenczky Bálint leánya volt, 1576-ban már Tarnóczy Márton hitvese.

II. Jánosnak neje Berényi Zsófia, karancs-berényi Ferencznek Marsovszky Katától született leánya.

*) A családi közlés szerint Rudnay leány, mi talán toll-hiba. Az idézett Geneal. authen. Mss. után annál inkább hajlandó vagyok hinni, hogy Ruttkay Fruzsina volt neje, mert eképen Ruttkai jogon juthatott a család a nezettei birtokhoz, melyre azután 1662-ben adományt nyert.

I. István ezredes, és a magyar gyalogság egy részének vajdája volt 1643-ban, I. Leopold királytól Dvornikovics András udvari tanácsossal együtt kapta 1662-ben királyi adományban Nyitra vármegyében Nezette helységet, melyről ezután család előnevét irta. Két fia által két család-ágat alapitott.

II. Istvánnak hat fia maradt, kik közül Antal és István a Tökölyi és Rákóczy idejében elhultak [1]. Ez István 1702-ben, mint Rákóczy hive zemplini alispánnak választatik, és 1711-ben is e hivatalában megerősíttetett. Lőrincz csatamezőn esett el [2].

Mihálynak 1711-ben Zemplin aljegyzőjének [3]) gyermekeit bővebb tudósitás nélkül a családfán látjuk.

Ferencz szintén harczban esett el [4]. Nejétől Niczky Juliannától nemzé Józsefet, ki Somogy vármegyében nagy jószágokkal birt, és azon vármegyének az 1790—1797. 1802-ki országgyülésen követe volt, és a határvizsgáló országos bizottmány tagja [5]. Egyetlen leányát Krisztinát gróf Festetich Imre vette nőül.

Lászlónak két leányán kivül fia I. Imre, előbb ügyvéd, utóbb cs. kir. tanácsos, aranysarkantyús vitéz (eques auratus) és kir. táblai ülnök 1810-ben. Gyermekei közül

II. Imre Nyitra vármegye főadószedője, kinek neje bellusi Baros Honorata, meghalt Pesten, 1822-ki május 16-kán, kora 40-dik, házassága 16-dik évében.

I. Lajos Nyitra vármegyének főbirája. Ennek fia II. Lajos Hont vármegyének 1839-ben főjegyzője. 1848-ban Bars, Hont, Thuròcz vármegye kormánybiztosa. Több évig fogoly volt.

Albert hasonlóan 1848-ban kormánybiztoskodott Abauj, Ungh és Zemplin vármegyékben, 1850-ben Munkácson mint fogoly halt meg.

Visszanézve I. Istvánnak másik fiához Tamáshoz, ez török fogságba esett, váltsága elészerzése végett 1702-ben Hull, Rendve, Paczolaj, Ripen helységbeli birtokait a Motesiczky családnak adta el. Fia Mihály, ennek fia IV. István 1790—1807. Bars vármegye követe, 1810-ben is még első alispánja, cs. kir. tanácsos és kir. udvar-

[1]) Idézett kéziratban *occisus* kitétellel jelölvék. — Szirmay C. Zemplin not. hist. 287. 306. l.

[2]) Családi közlés szerint.

[3]) Szirmay C. Zemplin. not. hist. 329.

[4]) Családi közlés.

[5]) 1791-ki 67. 1802-ki 26. 1807-ki 31. törv. cz. L. Horányi Nova Mem. 543.

nok. 1815-ben már a nagyszombati ker. tábla, és az érseki nyolczados törvényszék elnöke. 1820-ban egyszersmind a verebélyi és szentgyörgyi érseki nemesi székek nádora. Utóbb Bars vármegye főispáni helyettese, 1825-ben már Zólyom vármegye főispánja. Fia III. János 1820. 1825-ben Bars vármegye alispánja, cs. kir. tanácsos, s végre kir. táblai ülnök, meghalt Pozsonyban, 1844-ben.

A zemplini ág [1]) — mint látszik — nincs a jelenig folytatva. Nem találni továbbá a családfán Pált 1844-ben, cs. kir. kapitányt; Rudolfot, ki 1844-ben a m. kir. helytartó tanácsnál volt fogalmazó stb.

A reformatio korában egy ág a protestans vallásra tért át, mely most is az, a másik katholikus.

Boronkai család. Erdélyben is voltak Boronkai-ak, kiknek a magyarországiakkal való összeköttetéséről a történetirók hallgatnak. A XVII. század elején szerepelt Erdélyben Boronkay János, eszes és vagyonos férfiu, Vajda Miklósnak sógora, és tekintélyes családoknak rokona. Azonban vagyonának szép része a Básta zavarokban odaveszett. 1602-ben Székely Mózses és Tholdi István ő általa akarták Déva várában Báthori Zsigmondnak elzáratását eszközölni. Később beleegyezett a Zsigmond életére irányzott tervbe, de mit tett? 1603-ban midőn Básta elől futottak, ennek emberét s rokonát gróf Capreolis Tamást ő hurczolá magával, és ő is kifutott Karánsebesre gyermekeivel együtt. A következő évben Basta elfogatá és fölakasztatá. Egyik leányát a dalmát eredetü, alacsony sorsu szülék gyermeke, Lodi Simon karánsebesi bán akará nőül venni, de ezt az atya éltében tehetni nem remélvén, állitólag azon dolgozott, hogy Básta Boronkait kivégeztesse, hogy igy leánya kezével annak szép birtokaihoz hozzáférhessen. Básta — mint Bethlen irja — kegyelmet kinált Boronkainak, ha katholikus vallásra tér, de az reformatus vallását odahagyni nem akarva, a kisérletet visszautasitá [2]).

Boros család. Lakhelye Szathmár vármegye, hol Borhid helységben Boros Mária férjével Skotka Mihály 1699 ben részbirtokot

---

[1]) A zemplini ág ugy látszik csak de eadem, azaz Boronkáról irja magát; és Nezettéről nem. L. Szirmay C. Zemplin. not. topogr. 106. l. Igy Pál a kapitány is de eadem iratik. — Szirmay szerint Zemplinben közbirtokos a család (1797-ben) Felső és alsó Bereczki, Czéke, Nagy- és Kis-Czigánd, Gatály, Rákócz, Izbugya-Rokitó helységekben. C. Zemplin not. topogr. 296. 304. 330. 375. 377. 379. 391. 394. l.

[2]) Bethlen Wolph. V. 295. 244. 433. 461. és VI. 8–14.

kap királyi adományban [1]). E század elején (1810-ben) birtokos a család azon vármegye Berencze, Homok, Mikola és Száraz-Berek helységeiben [2]).

Boros család. Gömör vármegyében tünt föl, mint nemes. Boros Simon, és általa fiai András, Péter, Mátyás, Gergely és János, továbbá rokonai Szük Jakab, és László (vezetéknév) Mihály II. Ferdinand királytól Bécsben 1636-ki május 18-kán kelt czimeres nemes levélben nemesitettek meg, és ez Gömör vármegyében ugyanazon évben kihirdettetett [3]).

Boros család. I. Leopold király által 1697-ki sept. 20-kán kelt czimeres levél által nyerte nemességét, mely először azon évben Nógrád vármegyében tétetett közhirüvé [4]).

1726-ban ugyanazon megyében produkálnak Boros idősb Pál, és fiai Pál, Mihály, Mátyás.

Boros család. E család is Nógrád vármegyében érte meg nemessége megnyerését. A nemesség-szerző, s igy család-alapitó Boros Jakab volt. Az armalist I. Leopold királytól Bécsben 1700-ki sept. 13-kán nyertek. Ez szól a következőkre, a már emlitett szerző Boros Jakabra, annak neje Szikra [5]) Zsófiára, — Boros Mátéra, és nejére Mihálfi Ilonára, és Boros Pálra és hitvese Bakos Dorottyára. — Kihirdettetett az armalis Nógrád vármegyében 1701-ki január 10-kén.

A nemesség-szerző Boros Jakab neje nevéről Szikra Boros-nak is neveztetett, mely név nehány izen utódain is megmaradt.

Ezen Jakabtól egy ágnak családfája igy sarjadzik le:

Boros N.

Boros Jakab 1700-ban nemes. (Szikra Zsófia) | Máté 1700. (Mihálfi Ilona) 1726. 1734. | Pál 1700—1755. (Bakos Dora)

Pál 1755.

Mátyás Nógrád várm Zelenyéről leköltöz. Ó-Aradra fiával. | György 1726. 1734. produkál

Mihály. (Lak. Ó-Aradon) | György 1755. | András 1755.

András 1832. (Gyógyszerész Ó-Aradon) | György

Mihály 1833. (Lak. Szarvason)

Lajos. József. Frigyes. István. Oktavia. Amália. Teréz. Francziska.

[1]) Szirmay: Szathmár várm. II. 181.
[2]) U. ott. 279. 284. 287. 303. l.
[3]) Prothocol. C. Gömör anni 1636. folio 287.
[4]) Prothoc. C. Neogr. anni 1697.
[5]) Néhol Szikora-, és Csikora-nak is olvasható.

Mint a családfa mutatja, Jakab ága leszakadt ősi fészkéből. A Mátyástól lejövő ág Arad vármegyében él, hol András ó-aradi gyógyszerész 1832-ki aug. 27-kén [1]) Nógrád vármegyétől fiai részére nemesi bizonyitványt vett. Özvegye és jól nevelt gyermekei élnek, kik közül Lajos ügyvéd Aradon.

A másik ág, mely Györgytől jő le, ki még 1726- és 1734-ben Nógrádban lakott, Békes vármegyében Szarvasra szakadt. A végső izen álló Mihály 1733. aug. 27-én vett ki nemességéről bizonyitványt [2]).

Boros család. Boros János a Nádasdi huszár ezredben kapitány volt, és 1767-ben kapott nemes levelet ily czimerrel: a paizs kék udvarában zöld tér fölött arany oroszlán áll hátsó két lábán, és első jobb lábával kivont kardot markol, melyen koszorú zöldel. A paizson álló sisak koronájából szintén a paizsbeli oroszlán nyulik föl, koszorús kardot villogtatva. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [3]).

Boros család. Ilynevü nemes család székel Szabolcs, Vas és Zala megyékben. Fényes Geographiája szerint.

Horányi emlit Boros József jesuitát, nemes szülőktől származottat, ki Kassán 1715-ben állott e szerzetbe, és 1724-ben egy latin hittani munkát nyomatott [4]).

Boros család. (Sólyomkövi). Erdélyben Doboka vármegyében a kolosmonostori Conventnek tanusága szerint hajdan szép birtoknak ura volt a sólyomkevi Boros (némelyek szerint) Botos család. 1396-ban Ördög András állitólag még három testvérével többek közt Sólyomkő egész helység birtokába is beiktattatott. — 1441-ben élt sólyomkövi Boros János leánya Erzsébet, Sarkudy Lászlóné, midőn magát a nagy-atyjáénak igénylett Sólyomkövön beiktattatá, de a beiktatásnak a sólyomkövi Ördög és Teke családok által ellenmondatott [5]).

Boros család. (Csik-Szent-Tamási). Szintén Erdélyben csikszéki Szent-Tamásról származó székely család, mely a XVII. század harmadik negyedében házasság utján jutott birtokhoz Doboka vármegyében, hol a kihalt család utolsó sarját Boros Borbálát Rhédey vette nőül [6]). Sz.-Tamási Boros Ferencz 1738-ban fel-csikszéki jegyző volt [7]).

---

[1]) A megyei jegyzőkönyv 1338. sz. a.

[2]) U. ott 1306. sz. a.

[3]) Collect. Herald. Nro 114.

[4]) Horányi: Nova Memor.

[5]) Hodor: Doboka várm. 54.

[6]) U. ott 55.

[7]) Benkő Kár.: Csik, Gyergyó és Kászon 55. l.

Boros család. (Delnei). Csikszéki székely család. Előnevét Delnéről irja. Delnei Boros Elek 1794-ben Csik, Gyergyó és Kászon széki ülnök.

Boros család. (Sz.-Geliczei). Erdély családa, belőle egyszerre három tagja táblai ügyvéd 1794-ben, ugymint sz.-geliczei Boros Gergely, József és Márton.

Boros család. Ilynevü család van Magyarországban, mely Szerdahelyről irja előnevét.

Borosnyai Lukáts család. Hazája Erdély, eredeti helye Háromszék, melyben Nagy- és Kis-Borosnyó fekszik. Többnyire lelkész, tanár és tudós férfiakat mutatott föl e család. Igy Borosnyai Lukáts János előbb nagy-enyedi ref. lelkész, 1735-től udvarhelyi tanár, 1749-ki febr. 27-ke óta superintendens. Ő volt az első a m. kormány által is megerősitett helv. superintendens. Meghalt Maros-Vásárhelyen, 1760-ki febr. 9-kén [1].

Borosnyai Lukáts Simon maros-vásárhelyi ref. lelkész 1776-ban; több halotti beszéde nyomatott ki [2].

Borosnyai L. László maros-vásárhelyi királyi adószedő 1815-ben. Ugyanakkor János ott tanár.

Borosnyay nevü család 1759-ben nyert czimeres nemes levelet.

Borosnyai Nagy család. Valamint a fölebbi, ugy ez is háromszéki család; s ugy látszik tulajdonképen vezetékneve Borosnyai; — a Nagy nevet (mint a fölebbi a Lukács-ot) csak családkülönböztetés végett vevé föl, azonban legtöbbnyire a család tagjai sem irák ki, hanem csak az első betüt, például: Borosnyai N. János. Az is lehet, hogy eredetileg a két család egy törzsnek sarjazata.

E család is a lelkészi, tanári pályán szerepelt, és mint reform. lelkészek kapós és ügyes halotti szónokok voltak. Borosnyai János superintendens volt, ugyanaz, ki az előbbi család-czikk alatt emlittetett, és ennek fiai már Borosnyay Nagyok-nak irják magokat, igy szakadt volna tehát a család kétfelé, ha Horányi azon állitása meg-

[1]) Benkő: Transylvania Generalis. Tom. II. 177. — Horányi Nova Mem. II. 545.

[2]) Horányi Nova Mem. 546. — B. Wesselényi Ferencz, gr. Bethlen Ádám, Vargyasi báró Dániel; báró Kemény Miklós, gr. Teleky László, b. Bánffy Klára; Czegei gróf Wass Miklós fölött ő tarta halotti beszédet, és azok nyomtatva is megjelentek.

állana, hogy Borosnyai N. Zsigmond, és Márton ennek fiai voltanak. Ezt azonban az e tekintetben jobban értesülhetett Benkő nem irja [1]).

Emlitett Borosnyai N. Zsigmond a nagy-enyedi ref. collegiumban a hittan, egyházi történelem stb. tanára volt. Több munkát irt.

Testvére Márton [2]) Vizaknán született. Tanult Enyeden és Hálában, és ott 1729-ben orvostudori oklevelet szerzett. Hazajövén, gr. Teleky József pártolása mellett a főkormányszék rendszerinti orvosa lőn Szebenben. Azonban e hivatalt tiz évig sem viheté. Meghalt pestisben 1738-ban. Tudori értekezésen kivül egy Erdélyre vonatkozó füvészkönyvet (Herbariumot) hagyott kéziratban, melyet testvére Zsigmond a nagy-enyedi collegium könyvtárának adott át.

E családhoz tartozott Pál is, ki szintén az irodalmi téren is foglalkozott [3]).

De találunk Borosnyay-ra, ki előnévvel is borosnyai-nak irá magát. Igy borosnyói Borosnyay Péter Sepsi sz. követe 1459. a medgyesi gyülésre; és borosnyai Borosnyay György szintén erdélyi eredetü, királyi táblai agens és ügyvéd Budán 1784-től. Meghalt ugyanott 1809-ki junius 21-kén, kora 58-dik évében.

Borosvay család. Zemplin vármegye armalista családai között emliti nevét Szirmay.

Bors család. (Csik-szentkirályi, báró és nemes). A Bors nevezet történeteinkben oly régi, hogy azt már a kunok hét vezéreinek [4]) Bungér-nek (Böngér) fiában Borsban is, kitől a maga helyén a Balassa családot emlitém eredettnek — följeljük. Ezen Bungernek fia Bors nevétől nyerte a kronikások szerint nevét Bars és Borsod vármegye, és az utóbbi vármegyének főispánjaul is Bors iratik, valamint Borsod vára épitőjének [5]).

Az Árpádi korszakban feles számmal találunk Bors és hasonló hangzásu nevekre a krónikákban és okiratokban, a nélkül, hogy közöttök a vérséges összeköttetést, családi lesarjadzást kimutatni lehetne.

II. István király korában egy Bors társával Iván főispánnal pártot üt, királynak kiáltatik ki, de legyőzetvén, Görögországba kellett futnia [6]).

---

[1]) V. össze Horányi Nova Mem. 545. s köv. l. — és Benkő Transylv. gen. II. 464. l.

[2]) Horányi szerint Nova Mem. 545. 547.

[3]) Sándor M. könyvesház 256. l.

[4]) Anonymus Cap. VIII.

[5]) Anonymus Cap. XVIII. et XXXIV.

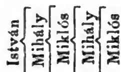
[6]) Thuróczy Schwandtnernél I. 141.

Bors nevezetüeknek igényeltetnek Filep (1223-ban) és Miklós (1219—1220. és 1227-ben) nádorok. De ezeket Bors helyett Bortthz Borz, Borzh-nak találjuk irva [1]). És az arany bulla keltékori nádor Jula *filius Borz*, és Bortz-nak iratik.

Bár mint legyenek ezek: annyi kitünik belőle, hogy Bors nevü család már az Árpádi korszakban Magyarországban is létezett [2]). A csik-szentkirályi Bors család Kőváry szerint székely család, és igy annyit sem dönthetni el ezuttal, valljon Magyarországból jutott-e a székely földre is e név, vagy ott is régi törzsökös, az utóbbi egyébiránt könnyebben vélelmezhető.

1295—1299-ben Bors György erdélyi vajdául iratik, de valósággal megalapitva még ez sincs [3]).

Bihar vármegyében már a XIV. századtól kezdve találunk Bors családbeliekre a Leleszi Convent oklevelei [4]) szerint, melyek szerint az 1300—1450-ki időszakra ily nemzedékrend fordul elő:

[1]) Fejér. Cod. Diplom. tom. III. vol. I. 320. l. *Nicclao filio Borzh Palatino* U. ott. 323. lapon: *Nicolao filio Bors.* — 367. lapon Comes Bors 1222-ben a szüz Mária-hegyi zárdának censust adományoz javaiból. Hevenesi Mss. LIII. kötetéből közölve. De leginkább elüt a Bors nevezet egy 1226-ki oklevélben (Cod. Dipl. tom. III. vol. II. pag. 94.) hol igy áll *Leustachio filio Borc*, és Nicolao Comiti, filio Borc, ugyanez okmányban Bars vármegye Bors-nak iratik, de még sem Borc-nak.

[2]) Hogy ugyancsak 1223-ban — midőn a nádorságot viselt Borzok vagy Borczok, vagyis ennek fiai éltek, volt Bors nevü főispán is, mint már az előbbi jegyzetben, az 1222-ki általa a szent Mária-hegyi kolostornak adott adományban állittatik, még inkább bebizonyosodnék II. Andrásnak 1225-ben ezen adományt megerősitő leveléből (Fejér Cod. Diplom. tom. III. vol. II. 59. 60.) ha maga ezen adománylevél is minden kétségen kivül valónak vétethetnék. A „Trophaeum Estorasianum" hizelgő összeszerkesztője is egykoron férczelt össze egy Bors genealogiát Ádámtól kezdve a XVI. századig, a midőn azt magvaszakadtnak irja, de ez első föltünésre nemcsak Kollár, Fejér — de bizonyosan bár ki előtt is alaptalan mesének tünnék föl.

[3]) Lehoczky Stemm. I. 80. — és Fejér Cod. Dipl. tom. VII. vol. II. p. 290 hol Georgius de genere Bors-nak iratik. Azonban ilynevü genust Podhraczky minden szorgalma mellett sem talált oklevélben. L. Simonis de Keza krónikáját kiadva Podhraczky Józseftől. 95—104. lapon, ha csak Fejér nem Borsa helyett irt Bors-ot. Hodor: Doboka V. 56. l. E Györgyöt Borsaynak irja. L. Borsay cs.

[4]) Családi közlemény szerint.

Ismét oklevelek nyomán öt izen ily családfa keletkezik:

I. János
II. János
Mihály
Lukács
István

Ezek még állitólag Bihar vármegyében voltak birtokosok, hanem II. Jánosnak fia már Mihály Csik-Szentkirályban is birtokos volt.

Nevezett Mihály látszik lenni a család ujabb törzsének, kinek Lukács, György és András fiai 1570-ki május 21-kén Szapolyay János Zsigmondtól uj adományt kapnak [1]) csik-szentkirályi részükre. Lukácsnak fia István pedig állitólag 1588-ki sept. 1-jén Biharban Bors falura [2]) is uj adományt nyert volna Báthori Istvántól.

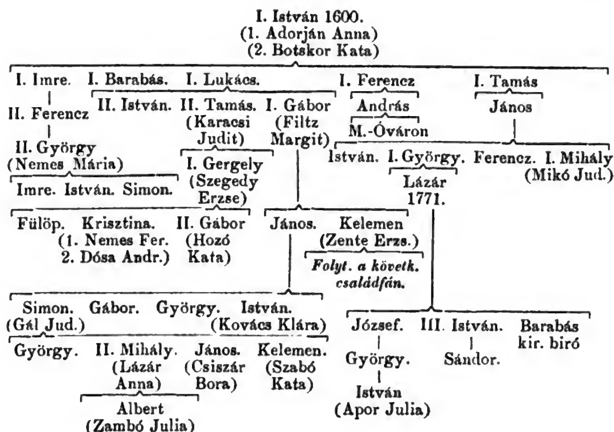
A velem közlött családfa [3]) emlitett Mihálynak Lukács nevü fiától nemzett Istvántól, ki 1600-ban iratik élőnek — hozza le a családot következőleg:

---

[1]) Kőváry szerint is, id. m. 54. l. — A velem közlött családfán tévedésből állhat I. Zápolya János — ennek fia János Zsigmond helyett, mert 1570-ben nevezett I. János királynak hamvai is elporlottak.

[2]) Bielek Majores Hungar. czimü munkájában közölve lévén Bihar vármegyének 1552-dik évi portalis conscriptioja, abban még akkor sem találtatik Bors nevü birtokos. — Jelenleg a Bihar megyei Bors helységet a nagyváradi latin szertartásu káptalan birja, az ugyanott fekvő Borz nevü falut pedig a nagyváradi görög kath. püspök. És Borz vagy Borcz falu pedig az előbbi jegyzetekben emlitett Borz családra emlékeztethet.

[3]) E családfa lényegesen elüt a Kőváry által közlöttől. (Erdély nev. Családai 55. l.) Ott a törzs Mihály, Lukácsnak atyja. — Lukács adomány-szerző testvéreivel él 1570-ben, és ezen Lukácsnak fiai: Tamás, Ferencz, Lukács, Imre, tehát azok, kik itt Istvánnak fiaiul tétetvék. — Én itt a család által közlöttet adom. azért, mert azt ez uton hiánytalanabbnak kellett tartanom amannál.

A Bors-ok Al-Csikban többen viseltek hivatalt, igy István (valószinüleg II. István) 1631-ben, Gergely (ki a családfán nincs) 1648-ban. III. István 1691-ben al-királybirák voltak. I. Mihály 1698-ban jegyző, 1706-ban szintén alkirálybiró, testvére I. György 1705-ben jegyző, 1710 ben alkirálybiró volt [1]).

I. Tamás (I. Istvánnak fia) a székely lovasság locumtenense (hadnagya) volt Rákóczy Barcsai korában [2]). I. Gergely (a családfán álló) 1703-ban ugyancsak Al-Csikszék jegyzője. Tamás (ki a családfán nem áll) 1744-ben alkirálybiró Al-Csikszékben, ugyanott Lázár (I. Györgynek fia) 1771-ben királyi pénztárnok. Fia Barnabás 1819-ben királybiró [3]). Csik-Szentkirályban (1853-ban) birtokosok Bors István és János.

---

[1]) Benkő: Csik, Gyergyó és Kászon 53—54. l.
[2]) Közlés szerint.
[3]) Benkő u. ott 54—56. l.

Kelemen ága folytatólag igy sarjadzik le:

			Kelemen (Zente Erzse)			
	István alisp. 1755—1768. (Baló Éva)		György.		Pál.	
Ignácz.	Ferencz.	Antal Doboka várm. aljegy. 1794.	Márton.	László.	I. Frigyes szász hgi tanács. (1802. szász fejed. 1832. osztrák báró). Meghalt 1836. febr. 13.	
	Zsófia szül. 1808. (B. Christalnig Sándor)		II. Frigyes szász fejed. tanács. sz. 1809. jul. 7. (Gr. Harrach Lóra)		Gyula Adolf sz. 1815. dec. 16. (B. Brandt Bernardina megh. 1855.)	
Lóra sz. 1838.	Frigyes sz. 1839.	Zsófia sz. 1840.	Augusta sz. 1841.	Mária sz. 1843.	Rudolfina sz. 1845.	Ludmilla sz. 1846.

Kelemennek fia István Doboka vármegyében 1754-ben dézmabér-beszedő, 1755—1768-ig alispán [1]).

Ennek egyik fia (Gottlieb) Frigyes Németországba szakadt, és a szász fejedelemségben titkos tanácsos lőn, 1802-ki april 7-kén szász fejedelemségi, 1832-ki május 19-kén pedig osztrák birodalmi báróságra emeltetett [2]). Meghalt 1836-ki febr. 13-kán. Fia II. Frigyes báró és szász fejed. tanácsos visszatért Magyarországba, hol az ujabb időben Bihar vármegyei Tamásdán és Nagy-Keményen (ha jól tudom Néverytől) szép birtokot szerzett. Gyermekeit a családfán láthatni. Testvére Gyula Adolf Poppendorfon bir, nejétől született Brandt bárónőtől (ki 1855-ben halt meg) gyermekei nem maradtak.

A család czimere kék mezőben egy élőfa. A paizs sisakján kar könyököl, kardot villogtatva.

[1]) Hodor: Doboka várm. 56. 440. 449. l.

[2]) Goth. Geneal. Taschenb. d. Freiherr. Häuser. 1857. 72. l. hol Borschnak is iratik, és a bárói ágnak Borsodi előnév tulajdonittatik. Kővári idéz. m. 55. lapján ez ágról Istvánon innen nem emlékezik. De I. Ferencznek (1 az első családfa táblán) unokáját Pált Magyh. Óvárra helyezi, és alájegyzi *folyt.* de a folytatás elmaradt.

Bors család. (Szent-Györgyi). Ily előnévvel élt 1794-ben Bors György, csikszéki ülnök.

Bors család. (Körtvélyesi). Hajdan Zemplin vármegye nemes családai közt foglalt helyet, de kihalt [1]).

Bors család. Bors Ferencz a magyar kir. udv. kanczelláriánál hites jegyző 1743-ki márczius 31-kén czimeres nemes levelet nyert Mária Teréziától, azonban a család benne magnélkül megszakadt.

A nyert czimer ez: a paizs kék mezejében jobboldali felső szögletből rézsút egy fehér vagy ezüst folyam-öv vonul le (baltheo diagonali dextero sive argenteo flumine) ebben egy horgony, és e fölött egy hatszögletü vörös csillag ragyog; a paizs aljából (az előtérben) egy arany karó mellett bors-fa, vonatkozva a családnévre, (arbor piperis per allusionem nominis) emelkedik föl, már sárguló érett bogyóit lecsüggesztve. A paizs tetején kiterjesztett kék szárny nyulik föl, a szárnyon az emlitett fehér öv, s azon a vörös csillag látszik. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [2]).

Borsay család. (Dályói). Több ilynevü családaink léteztek, legalább különféle előnévvel; sőt Borsa nemzetség (genus) is előfordul oklevelekben [3]). A dályói Borsay család Nógrád vármegyei (Kis- és Nagy-Dályó) pusztáról irta előnevét, és belőle dályói Borsay Miklós 1545-ben Nógrád vármegye alispánja volt [4]). Ezzel rokon lehet a következő

Borsay család. (Dolyáni). E család is szintén Nógrád vármegyében fekvő Dolyán pusztáról irta előnevét, és nem valószinütlen, hogy a fölebbivel egy törzsből eredt. Dályó és Dolyán puszták nem messze vannak egymástól. A dolyáni előnévvel élt Borsay-ak közül Imre és István nótáztattak, és javaikra ugymint Nógrád megyei dolyáni, csalári és pilisi részbirtokaikra 1561-ben kis-szécséni Szénássy Mihály és Romhányi Péter 1561-ben Nádasdy Tamástól nádori adományt szereztek [5]).

Tán e családhoz tartozik azon Borsay Miklós is, ki 1552-ben

[1]) Szirmay C. Zemplin not. hist. 72.
[2]) Collect. Herald. Nro 175.
[3]) Kéza Sim. Chronicon edit. Jos Podhraczky. 107. l.
[4]) Bel M. Not. nov. IV. 45.
[5]) Saját okleveleim szerint.

mint császári csapat-vezér harczolt a török ellen [1], s tán épen azon Dályói Borsay Miklós, ki 1545-ben alispán volt.

Borsay család. Ugocsa vármegyében is volt hajdan Borsay nevü család, és ott Borsay Mihály 1413-ban alispán volt [2].

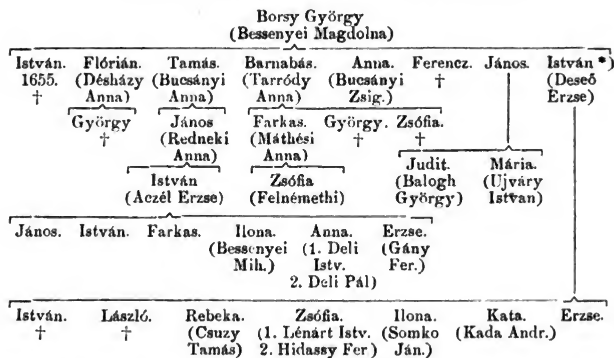
Pozsony vármegyében szintén találunk e családra a mult században, Borsay János 1722-ben Püspökiből való Nagyszombatban tanult.

Borsay család. (Borsai). Borsay György 1298-ban erdélyi vajda volt, Doboka vármegyéből, hol Viz-Szilváson 1702-ben is birt Borsay [3].

Borsy család. (Galanthai). Pozsony vármegyei Galantha helységben adományos jogon birtokos család.

Czimere: a paizs udvarában álló oroszlán, első jobb lábában kardot tartva, ugyanaz paizs fölötti sisak koronáján is.

A XVII. század elejétől kezdve a leágazás a következő [4]:

*) Ezeknek testvérei még Ilona Bossányi Mihályné, Anna Dalmady Istvánné, és Erzse Csány Ferenczné.

---

[1]) Forgách Comment. 66.

[2]) Szirmay C. Ugocsa 50. l.

[3]) Hodor: Doboka várm. 56. lapon, egyszersmind megjegyzi, hogy nem a törzsökös székely Bors családból volt Borsay György vajda.

[4]) Mult századi hiteles genealogia szerint.

A családfa, mely a mult század ötödik — hetedik tizedében készült, csak is ez ideig terjed, s tán a családfán álló végső izekben ki is aludt.

Györgynek a törzsnek fia István magát Borssy-nak irta egy 1655-ki május 15-kén Hetménben kelt oklevél alá, mely szerint ott Balogh Miklóstól zálogban birt két darab földet, és egy rétet kibocsát Lipthay Györgynek [1].

Emlitett Istvánnak testvére Barnabás, Gányi három elhagyott nemesi curiáját elcseréli Tarródy Mátyásnak Bolondosi házával, és fizet rá 32 forintot 1664-ben [2].

Talán e családhoz tartozott azon Borsy Gergely, ki a XVI. században Palota várából a törökökhez átszökvén, renegált, és Mehemeth néven Vácz vára kapitánya volt [3].

Borsy Mihály az 1715-ki országgyülésen a törvények átvizsgálására rendelt választmány tagja volt [4].

Borsy család. (Kuchyni). Zemplin vármegye kihalt családai sorában áll neve [5].

Borsy család. Zemplin megyének armalista nemesei közt emliti Szirmay [6]. Tán e családból volt azon tállyai lakos öreg Borsy Pál, ki 1700-ban váltatott meg török rabságból, hova Tokaj földulásakor esett [7]. És Borsy Ádám Rákóczy alezredese, ki 1705-ben kassai parancsnokává tétetett. Borsy család Szabolcs nemes családai sorában is áll Fényes Geographiája szerint.

Borsody család. Hajdan Bihar vármegyében virágzott, azon megyei Chyömek helységben 1552-ben birt Borsody Pál [9].

Borsos család. (Gyergyó-Ujfalusi). Gyergyó-Ujfalusi Borsos család Mária Terézia királynétól 1761-ben kapott czimeres nemes levelet. Czimere viz-szintesen kétfelé osztatik; a felső ezüst mezőben vörös ruhás kar könyököl, és markában kivont kardot szorit. Az alsó kék mezőben jobbról rézsút arany szalag vonul át, és azon három fe-

---

[1]) Eredeti oklevélről, hol pecsét czimere S. B.-vel jelelve látható.
[2]) Esztergami káptalan előtti bevallás.
[3]) Mindszenti L'Advocat Lexicon. V. Darab 152.
[4]) 1715-ki XXIV. törv. cz.
[5]) Szirmay C. Zemplin not top. 72.
[6]) U. ott. 110.
[7]) U. ott not. hist. 283.
[8]) U. ott not. hist. 283.
[9]) Bielek: Major. Hung. 151.

kete sas repül. A paizs fölötti sisak koronájából vörös kar egyenesen nyulik föl, kivont kardot tartva. Foszladék arany-kék, és ezüst-vörös [1].

Borsos család. (N.-Enyedi). A nagy-enyedi Borsos családból Mózses Alsó-Fejér vármegyében Erdélyben rectificator biztos volt 1794-ben.

Borsos család. (Monoi). Szintén Erdély családa. Monoi Borsos János szászvárosi szék senatora 1794-ben.

Borsos család. Zaránd vármegye nemes családai sorába számit Borsos családot, melyből Borsos Sándor 1794-ben azon vármegye alszolgabirája volt.

Általában Erdély több Borsos családot termett, melyekből több neves férfiu tünt föl. Ilyen család a következő

Borsos család. E család, mely a népből esze által emelkedett ki, legujabban történelem-irodalmi szempontból lőn méltatva. A családtörzs — meddig tudniillik e családot ismerjük — Marosvásárhelyen lakó Borsos Sebestyén, ki 1562-ben egy Krónikát a világnak lett dolgairól [2]) irt az 1490—1584-ki évről. Két neje volt. Az első Köpeczi Tamás leánya Kata, kit 1550-ben vett nőül, de ki 1554-ben a tőle született János nevü fiával együtt meghalt. 1555-ben másodszor nősült Kolosvárról Hoszu Krisztinával [3]). Ezzel igy alkotott családot [4]):

Borsos Sebestyén
krónika-iró. Megh. 1584.
2-dik neje Hoszu Krisztina.

János	Pál	Kata	Anna	Tamás
sz. 1556.	sz. 1558.	sz. 1560. (Szabó Gaspár)	sz. 1564. (Nagy Szabó Jánosné)	sz. 1566. 1605. fejed. táblabiró s török követ.

Tamás gyermeke:
Erzsébet
Borbély Kristófné
(Radnóthon).

Sebestyénnek, ki 1584-ben halt meg, Tamás fia 1597-ben Marosvásárhelyen jegyző, 1599—1604-ben főbiró, és ez időből Maros-Vásárhely bel- és külvárosának a legközelebbi időkig fenállott helyhatósági alkotványa az ő esze és keze müve. 1602-ben a vár épitésének

[1]) Adami Scuta Gentil. I.

[2]) Gr. Mikó Imre: Erdélyi Történelmi adatok. Kolosvár 1855. I. köt. 9. l hol krónikája kiadatott.

[3]) U. ott. 15. 16. 17. stb.

[4]) U. ott.

fő inditója, 1603-ban a dézsi országgyülésen városi követ, 1606-ban Bocskai fejedelemhez Marosvásárhely hódolatának Kassára megvivője. 1605-től kezdve fejedelmi táblabiró, és mint ilyen a törvényhozás tagja volt. 1613. 1618. 1625-ben a török pórtán ügyvivő, 1615-ben a nagyszombati, 1625-ben a gyarmati békekötéseknél fejedelmi biztos [1]. Leirta 1613-ki első portai utját, 1585—1612-ig kora történeteit [2], és 1618-ki portai követségi naplóját [3]

Erdélyi székely, és igy nemes családból származott azon Borsos Mihály is, ki 1728-ban Budán jesuitává lőn. Sárospataki plébános, Thuróczon zárdai főnök volt. Meghalt Bozókon, mint a nagyszombati collegium javainak igazgatója 1761-ben. Latin verses munkát adott ki Kassán 1735-ben [4].

Borsos család. Magyarországban Heves és Szabolcs vármegye nemesei sorában áll Fényes Geographiája szerint.

Borsos Antal élt Ulászló király korában, kinek megegyezésével egy malma jogát az egri Ágoston-rendi szerzetesek egri zárdájának irta át 1505-ben [5].

Borsó család. Ebből Borsó Jakab, (ki latinul Pisó-nak is iratott), Olaszországban tanult, és II. Lajos tanára és titkára volt. Származására nézve Erdélyországból volt [6].

Borsvay család. Ugocsa vármegyében virágzott már a XV. század első felében, midőn Borsvai Lukács 1430-ban Nyaláb vára kapitánya volt [7] Ugyanazon megyében Borsvay Kristóf 1612-ben Tivadarfalván bir, és arról irta előnevét [8]

Zemplin vármegyében élt 1492-ben nemes Borsvay Miklós, a Pálócziak hive, ki ellen hatalmaskodási vád emeltetett [9].

Borsvay Benedek 1487-ben királyi ügyek igazgatója volt [10].

Borzási család. (Erkedi). Erdélynek kihalt családai közé számitja Kőváry [11].

---

[1]) U. ott. II. köt. 3-4. — L. Életrajzát gr. Kemény Józs. és Kovács Istv. Erdélyország történeti tára II. 3-74. l.

[2]) Ugyanott és azok által kiadattak.

[3]) Gr. Mikó Erdély Történelmi Adatok II. kötetében kiadva.

[4]) Horányi: Nova Mem. 548. l. — Munkája czime: *Idea Belliducum.*

[5]) Katona Hist. Critic.

[6]) Jászai M. Nemzet Napjai a Mohácsi Vész után. 51. Budai F. Lex. I. Borsósnak irja, szintén Piso-ból forditva.

[7]) Szirmay C. Ugocsa 144.

[8]) U. ott 126.

[9]) Szirmay C. Zemplin not top. 300.

[10]) Gr. Teleky Hunyadiak kora XII. köt. 365. 369. 411. 437. l.

[11]) Kőváry Erdély Nev. Családai 270. l.

Borzavich család. Borzavich István I. Leopold király által 1700-ban nemesíttetett meg; czimeres nemes levele Pozsony vármegyének azon évben Somorján tartott közgyülésében hirdettetett ki [1].

Borzik család. Zemplin vármegye nemes családai sorában áll [2].

Bósa család. Hajdan Arad vármegye nemes családai között volt. Bósa András birt Nemes-Vásáriban 1562-ben [3].

Bosa család. Zemplin vármegyének armalista nemes családai között iratik [4].

Bosnyák család. (Magyarbeli). Közönségesen Bosnyák Bertalantól, állitólag Kázmér lengyel király hadvezérétől (1310.) eredeztetik [5]. Lehoczky szerint Poroszországban buszniczi Bosnyákok voltak [6]. Ha a névre (Bosnyák) tekintünk, inkább lehetne eredetét Bosniából, Bosnyákországból származtatni, mert ha Lengyelországból eredt, valószinübb, hogy Lengyel vagy Polyák, Russznyák vagy Orosz nevet kapott volna.

Nevezett Bertalantól a családfa egész a kihalásig igy jő le:

Bertalan
(Kázmér kir. vezére)
1310—1367.

Tamás 1380.
(Magyarországban)

Lajos 1422—1469.

János 1469.

András 1526.

Ferencz 1540.

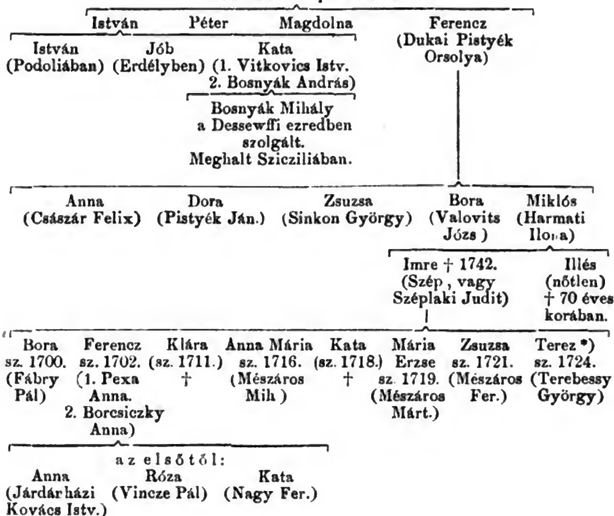
I. Tamás (Kenderessy Mária) | Ambrus 1559. Korponai kap. (Patvaróczy Anna) (Lásd folyt. a köv. lapon).

I. Tamás gyermekei:
II. Tamás Füleki főkapit. kir. főasztalnok 1611—1631. (Zádory Kata) | Brigitta (Tersztyánszky Gáspár)

II. Tamás gyermekei:
Zsófia † 1644. (Wesselényi Fer. nádorné). | Kata (Perényi Ferencz) | Judit (Balassa Imre) | István (Veszprémi püsp.) † 1644.

---

[1]) Pozsony várm. levéltárában van az eredeti armalis levél.
[2]) Szirmay C. Zemplin not. top. 110.
[3]) Fábián Arad várm. 37.
[4]) Szirmay C. Zemplin not. topogr. 110.
[5]) Geneal. Authent. N. 207. Mss. sat.
[6]) Lehoczky Stemm. II. p.

E családfa igazolására az idézett kútfőn kivül egyebet fel nem hozhatván, igy Bertalantól II. Tamásig a leszármaztatás erősitésre vár, annál inkább, mert Bertalan a törzs Kázmér király hadvezéreül (Bellidux) iratik. Fia Tamás I. Lajos hadvezéreül, ennek fia Lajos Zsigmond király kapitányaul, ennek fia János [1]) Mátyás király kapitányaul, és ennek fia András II. Ulászló és II. Lajos király udvari embereül iratik, mire nyomokat történeteinkben alig találunk.

Ellenben történeteinkben emlitetnek Bosnyák családbeliek, kik e családfán nem láthatók. Igy 1526-ban él II. Lajosnak udvari embere Bosnyák Antal (tehát épen az állitólagos Bosnyák Andrásnak

*) Ezeknek testvéreik még: Dorottya, szül. 1729. és László, kik magnélkül haltak el.

[1]) Ennek testvéreül tétetik Miklós is, földvári Benczés apát 1456-ban.

kortársa), ki a mohácsi vész előtt Gömör, Torna, Borsod és Heves megyékhez, egri káptalanhoz, s Bebek Jánoshoz levéllel küldetett [1]).

Szintén II. Lajos korában élt egy Bosnyák Tamás, ki Bárdi Istvánnal egy török fogoly megvétele miatt összezörrenvén, azzal párbajra kelt és elesett 1527-ben [2]).

Bosnyák Márton (szintén nincs a családfán) Szigetvárnál esett el Zrinyi alatt 1566-ban [3]).

II. Tamás, kit már gyermekeivel együtt történelmünk jól ismer, ágát magasra emelendette, ha az István nevü pap fiában ki nem hal. E Tamás szép vagyont szerze, 1614-ben szerzé kecskeméti birtokát magánvétel utján, mit füleki kapitány, és kir. főasztalnok korában hatalmas foglalásokkal is szaporitott [4]). Meghalt 1635-dik év előtt. Nejétől Zádory Katalintól [5]) született egyetlen fia István 1635-ben esztergami kanonok, 1640-ben egyszersmind pécsi püspök, majd veszprémi püspök; meghalt 1644-ben mint kinevezett nyitrai püspök [6]).

II. Tamásnak leányai főrangu férfiaknak lőnek nejeik: Zsófia Wesselényi Ferencznek (a később nádornak) lőn neje, meghalt 1644. april 28-kán. Eltemettetett Sztrecsen várában [7]). Kata Perényi Ferencznek, Judit Balassa Imrének volt neje.

Ezekben kihalt a magyarbeli Bosnyák család; mert a következő ágat nem látjuk ez előnévvel élni. A másik ág Ambrustól jőne le [8]). Hogy Bosnyák Ambrus a XVI. század közezén élt, és főhadi ember volt, bizonyos [9]). Nejétől Patvaróczy Annától gyermekeit látjuk a családfán. Két fia ágat nyujt le. Istvánnak ismét két fia marad, mint a családfa megjegyzi Podoliában és Erdélyben. Leánya

---

[1]) Engel: Monumenta Ungrica 226.

[2]) Istvánfi 1685-ki kiad. 70. l.

[3]) Schwandtner Scriptor. I. 730.

[4]) Magyarország képekben. Szerk. Kubinyi Fer. és Vahot Imre. Pest, 1853. köt.

[5]) Más genealogián ezen II. Tamás nejeül tétetik Kenderessy Mária is, és Tamás Ferencznek fiául iratik, mi a chronologiával sem fér meg, miután Ferencz a XVI., II. Tamás pedig a XVII. század másod tizedében élt, igy egy század állna atya és fiu közt; — valószinübbnek vélteni tehát a másik családfát, melyről e miénk adatik, elfogadni.

[6]) Memoria Basilicae Strigonien. Pest, 1856. pag. 153.

[7]) Hormayr Mednyánszky Taschenb. f. vaterl. Gesch. 1822. 311. s köv. l.

[8]) Ez ágnak eképen Ambrustóli leszármazását csupán egy mult század végéröli genealogián találom.

[9]) Forgách: Comment. 29.

Katalin szintén Bosnyák András nevühez megy másodszor férjhez, és ettől Mihály mint katona Szicziliában halt meg.

Ambrusnak van fia Péter is, kit azonban nem merek egynek tartani azon Bosnyák Péterrel, ki az 1659-ki országgyülésen a határvizsgálati választmány tagjául neveztetik [1]).

Ambrusnak fia Ferencz is, kinek leányain kivül gyermeke Miklós, ki ismét két gyermeket hagy. Illés nőtlenül hal meg 70 éves korában. Imre 1698-ki junius 26-kán kelt össze Szép, máskép Széplaki Judittal, kivel Nógrád vármegyében Puszta Szántót örökölte. Meghalt 1742-ki febr. 19-kén, kora 75-dik évében. Eltemettetett Érsekujvárott a sírboltban. Több gyermeke közül csak a következő hat alapitott családot, ugymint: 1 Borbála, 2. Ferencz, 3. Anna Mária, 4. Mária Erzse, 5. Zsuzsanna, és 6. Terézia, mint a családfa is mutatja. E hat gyermek utódai hat ágra oszták a pusztát, melynek az utódok leány-ágon maig is birtokában vannak [2]).

Ezekben kihalt a Bosnyák család ez ága is.

Bossányi család. (Nagy-bossányi és nagy-ugróczi, gróf † báró † és nemes). Régi törzsökös család, mely a Divék ős nemzetségből (de genere) származik több rokon-ágazattal együtt.

Mint irják [3]), e nemzetségnek feje Divék az első megszálláskor Nyitra és Trencsin vármegye azon részén telepedett meg, mely Nyitra várától éjszak felé a bérczek aljáig elterül. E vidéken épité Divék az első falut saját nevére, mely helység később mezővárossá fejlődvén,

---

[1]) 1659-ki LX. és LII. törv. cz.

[2]) E leszármazás Bosnyák Imrétől, és az erre vonatkozó adatok egy — az érintett birtokra vonatkozó ujitott pörből, mely tán jelenleg is folyik, — s melynek igen különös a tárgya. A mult század végén Juhász József kapitány, Juhász Ádámnak (megh. 1752. febr. 28. kora 60.) nejétől Bosnyák Annától született fia örökösödési pört indit a fölebbi hat testvér ellen, azt igényelve, hogy anyja Bosnyák Anna B. Imre leánya volt. A pört megnyeré, és a puszta hetedrészét megkapá. Az alperesek megujiták a pört, melyben eredeti oklevelekkel tanuvallatásokkal és keresztlevelekkel láttam bemutatva, hogy Bosnyák Anna Juhász Ádám neje nem Bosnyák Imrének Szép Judittól való leánya volt, hanem szintén Érsekujváron lakó idősb Bosnyák Mihálynak Szombathelyi, máskép Darnovics Judittól született leánya volt, kit 1729-ki febr. 26-án vett nőül Juhász Ádám. Különben ez idősb Bosnyák Mihály is Érsekujváron lakott, és ez Anna leányán kivül fia volt ifj. Mihály, ennek gyermekei Judit Forintos Ferenczné, és Klára. Szintén id. Bosnyák Mihálynak leánya Mária († 1750) 1-ször Folk Jánosné. 2-szor Siller Mátyásné.

[3]) Mednyánszky L. Hormayr u. Mednyánszky Taschenbuch f. vaterl. Geschichte. 1825. Jahrg. 269. 270. l.

két részre oszlott, egyik része egyházas, a másik vásáros Divék nevet nyert. Divék utódai később több ágra szaporodva, külön külön családokat alapitának. 1277-ben élt Barleus mester, Divéki Baannak fia, kinek és Budimér, Jaroszló és Gergely testvéreinek részére IV. László király Bassán (Bossany) földet, melyet cseréltek, megerősité, ugy nagybátyjoknak Cozmának gyermekei részére [1]), és igy Barleus Bossányt s vidékét nyervén birtokába, alapitója lőn a Bossányi családnak. Ezek közül egyik (1300.) Ujfalut épité, és utódai tőkésujfalusi Ujfalussyak-nak neveztettek. — Ismét a Divék nemből egy másik István (1250.) nevezetü, törzse lőn a divék-ujfalusi Ujfalussy és a Rudnay családnak. — Divéki Tamás az ugynevezett fogatlan, megtartá az ősi nevet, és alapitá a maig élő Divéky családot. Ugyanazon nemzetségből Wikow ősatyja lőn a Besznák [2]) családnak, Elleus [3]) pedig a Csermeny családnak. Végre szintén a Divék nemből ered Falkomér, ki a Majthényi és Mottesiczky családokat alapitá. Legvégül pedig szintén e nemből szakadt a Prileszky és Turcsányi család is.

A Divéki nemzetség 1348-ban [4]) osztozott meg.

E rokon-családoknak (mint Bossány, Ujfalussy, Rudnay, Prileszky, Majthényi stb) többnyire egyenlő a czimerük, s csak a czimert ujittatott család-ágaknál különbözik, rendszerint szaporitva. Ez ősi czimer kék mezőben egy terepélyes fa alatti medve, fölötte csillag és hold ragyog.

Az előszámolt családok tovább fejlődése történeteit az illető czikkekre hagyva föl, itt csupán a Bossányi család lesarjadzását kell követnünk. A mily régi [5]) szétterjedt nagy családot képeznek maig a Bossányiak, annál inkább

---

[1]) Fejér Cod. Diplom. tom. V. vol. II. 403.

[2]) E származásnak megemlitése a Besznák család ismertetésénél véletlenül kimaradt.

[3]) Másutt ez Elleus fiától Elias (Illés-)től származtatik a Bossány család is. Geneal. authent. Mss. tom. I.

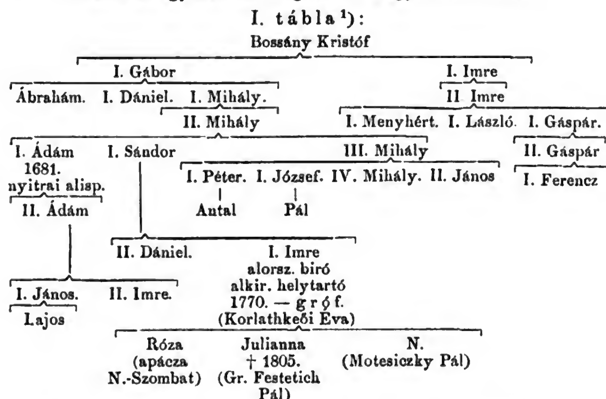
[4]) Fejér Cod. Dipl. tom. IX. vol. I. 615. — Budai Fer. Lex I. k. Bossány Domokost 1228-ban szörényi bánnak irja.

[5]) Fejér Cod. Dipl. tom. V. vol. II. p. 403.

sajnálnunk kell, hogy egy teljes családfát nem mutathatunk föl, és csak összefüggés nélkül szakadozott genealogiai töredékek által mutathatjuk föl azon jeles férfiakat, kiket időnként a hazának termett e család.

E családfák egymásután megszámozva igy következnek:

I. tábla[1]):

E táblázat élén álló Kristófnak korát sem ismerjük; és mint mégis észrevehető, ez ágazat sincs a jelenig lehozva, hanem e század elején megszakad.

Ez ágnak legnagyobb embere I. Imre volt, már 1751-ben Nyitra vármegyei követ, 1760-ban ugyanott alispán, később alországbiró, 1770-ben már alkirályi helytartó, végre gróf[2]). Azonban ágazata leányaiban kihalt. Leányai közül Julianna gróf Festetics Pál özvegye 1805-ben halt meg. Huszonöt évvel előbb pedig Mária Terézia királynőnk e hölgy karjai között adá ki lelkét[3]).

Egy másik töredék szerint Imrének a grófnak testvére lett volna Károly is, kinek három leánya maradt, ugymint Borbála Gyurcsányi Jánosné, Krisztina Szent-Iványi Jánosné, és Mária gróf Majláth Józsefné.

[1]) Geneal. authen. Mss. tom. I.

[2]) Lehoczky Stemm. I. 167. lapon 1728-ra teszi Imre grófságát, de ez sajtóhiba, valószinübb, hogy 178?-ben lett gróffá.

[3]) L. gr. Bossányi Julianna halálára „Epicedium" czim alatti verseket.

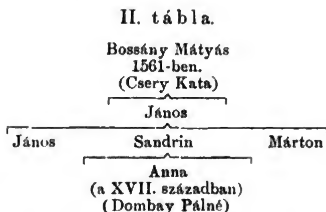
14

Ugy látszik e családfán III. Mihály azon Bossányi Mihály, kinek Burián Mária volt neje, s kinek Péter fia Luby Zsuzsannának volt férje. Ennek fia József 1741-ben Nyitra vármegye követe.

Ugy azon időben élt Bossányi György, kinek hitvese Burián Kata, fia pedig ismét György.

Egy másik töredék-genealogia a következő [1]):

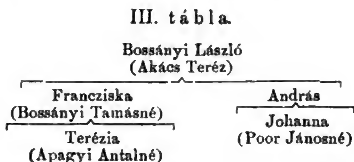
II. tábla.

E családfán Márton valószinüleg azon Bossányi Márton, ki 1611-ben Bars vármegye szolgabirája volt [2]).

Ismét egy másik ágazat töredékes kimutatása [3]) imez:

III. tábla.

Egy terjedelmesebb ágazat — melynek összeköttetése a fölebbiekkel elégséges adatok hiányában el nem dönthető — következőleg [4]) sarjadzik le:

[1]) Kir. táblai pörben használt genealogiáról.
[2]) 1611-ki eredeti oklevelén aláirva.
[3]) Deméndi Theszéri-féle pörben.
[4]) Deduct. Tab. Mss. Mus. fol. lat. 213. sz. a.

IV. tábla.

Bossányi János
(Zeleméry Kata)

- I. Mihály báró 1610.
  - Idősb László báró. (1. Sz.-Iványi Magd. 2. Nyári Kriszt.)
    - II. Mihály.
    - I. Miklós (Mocsáry Jud.)
      - II. László (Révay Erzs.)
        - II. Miklós septemvir 1760. (Korlátkőy Julia)
          - Julianna gr. Révay János özv. 1776.
        - Teréz (Tarródy Istv.)
      - Krisztina (1. Szemere György. 2. Ottlik György)
  - Judit (Révay Dani)
- Ilona (Bodorfalvi Baranyai Gásp. 1651.)
- János. 1619. (1. Béganyi Dora. 2. Lökös Julianna)
  - Erzsébet (Gosztonyi Miklósné)
- Anna (Loverkovics Horváth György)

Ugy látszik, e táblázat élén álló Jánosnak fia János az, ki 1604-ben a határvizsgáló, 1608-ban pedig a harminczadi vám igazitására rendelt országos bizottmány tagjául neveztetik [1]). 1618-ban is Bossányi János Nyitra vármegye követe volt [2]).

I. Mihály 1635-ben Bars vármegye alispánja, báróságra emeltetett — Lehoczky [3]) szerint 1610-ben, de az évben valószinüleg hiba van. 1625. 1630. 1635-ben követ az országgyülésre [4]).

A bárói ág II. Miklós septemvirnek Julianna nevü leányában özvegy gróf Révay Jánosnéban fogyott ki, kinek fölperessége alatt indíttatott 1776-ban azon — ugynevezett Bossányi hires pör, mely a hajdani lindvai Bánffy örökösök részéről a Belatinczi stb. urodalmak iránt herczeg Eszterházy stb. ellen emeltetve, száz meg száz beavatkozó családot tartalmaz.

E családhoz tartoznak még a következők is: Boldizsár 1622-ben követ a soproni országgyülésen, az akkori ellenzék élén álló férfiaiból, kinek szállásán szoktak volt előleges tanácskozmányok tartatni [5]).

---

[1]) 1604-ki XV. — 1608-ki XII. törv. cz.

[2]) Lehoczky Stemm. I. 200.

[3]) U. ott 167. l. — Ugy látszik 1610-nél később lett báró.

[4]) 1625-ki XXIII. 1630-ki XXVI. 1635-ki LVI. törv. cz.

[5]) Diarium Comitiorum anni 1622. Mss.

Az előadott táblázatokhoz adandó a következő [1]) is :

V. tábla.

Bossányi Péter
György 1661. 68.
János
(Ottlik Bora)
Esztera
(Raszlaviczy Fer.) 1721.

Az összefüggést — mint emlitők — nem tudhatva emlitendő meg: Bossányi Mihály, B. Ferencznek fia, ki Hont vármegyei Nagy-Varsányban telkét 100 forintért 1618-ban zálogba adja Lipthay Imrének [2]).

1629-ben Bossányi Lajos és Ferencz ugy is mint testvéröknek a meggyengült elméjü B. Lászlónak gyámjai Nyitra vármegyei Széczi részüket zálogba adják Pestvármegyei György özvegyének Lipthay Erzsébetnek [3]).

1681-ben Bossányi Gábor Nyitra vármegyének követe, ugyanaz 1715-ben és 1722-ben is [4]). Talán ugyanaz, ki 1704-ben Rákóczy hive, és Bercsényi főhadvezér titkára azon évi sept. 30. Sempte várából ir levelet, és ki a nagyszombati ker. tábla elnöke volt. Gábornak Gábor nevü fia előbb Benczés szerzetes, 1745 ben Modoron lakik.

Bossányi Ferencznek Péchy Zsófiától két gyermeke volt, ugymint Ferencz Bihar vármegyei főjegyző, főbiró, és 1764-ben országgyülési követ, kinek Kóji Comáromi Juliannától született fia atyja volt Kazinczy Józsefnénak. És Bossányi János cs. kir. kapitány.

Tudós szerzeteseket is mutatott föl a család. Bossányi András jesuita volt Nagyszombatban. 1708-ban egy latin munkát irt [5]).

Bossányi Szerafin 1764—1767-ig több vallásos munkát nyomatott [6]).

Bossányi Farkas szintén jesuita és iró, meghalt 1726-ban [7]).

---

[1]) Bossányi-féle pör 508. lap.
[2]) Sz. Benedeki Conv. Prothoc. K. pag. 32.
[3]) U. ott Fasc. 114. Nro 6.
[4]) Lehoczky Stemm. I. 201.
[5]) Horányi Nova Memoria. 570.
[6]) Ugyanott 571.
[7]) Ugyanott 575.

Végre e családhoz sorozandók a következők is:

Bossányi Elek
(Motesiczky Teréz)
Elek
István

Bossányi Ferencznek Majthény Juliától gyermekei: Judit és Lőrincz.

Bossányi Istvánnak első nejétől Pongrácz Annától gyermekei: János, Ferencz és Ignácz. — Második nejétől báró Révay Charitastól Simon és Anna e században.

A legutóbb emlitett Simon előbb Nyitra vármegyei alispán, jelenleg Hont megyei cs. kir. főnök.

A család számos tagjaiban él napjainkban is.

Bossoldi család. Hajdan Bihar vármegye nemesei közé tartozott. 1552-ben Bossoldi Pál birt egy portát sz. János Ugrán [1]).

Bosváry család. Bosváry Kata Varsay János özvegye tiltja anyjáról való nénjét Berky Borbálát nyényei Luka Benedeknek özvegyét, nehogy ez Hont vármegye Kőkeszi részbirtokát Dubraviczky Mihályra átruházza 1542-ben [2]).

Bota család. Heves vármegye nemes családai sorában emliti nevét Fényes Geographiájában.

Botár család. (Csik-Taploczai). Fel-csikszéki székely család. Csik-taploczai Botár Mihály hites ügyvéd 1815-ben [3]). Ugyanakkor az erdélyi kincstári kormányszéknél József irnok. 1853-ban élnek, és Csik-Taploczán birtokosok Botár Elek, Botár László [4]).

Botessy család. 1552-ben Botessy Márton birt Bihar vármegyében Széplakon [5]).

Both család. (Bajnai). E család eredetét is, mint több másét homály födi. Kéza Simon krónikájában a jövevény-nemzetségek sorában emlit lebényi Pot vagy Both [6]) nevüt, de hogy ettől származott volna a bajnai Both család, állitani nem merném. Különben is a Both név (Bote) németül követet, hirnököt jelelvén, hazánk történeteiben az

---

[1]) Bielek Majores Hung. 126.

[2]) Sz. Benedeki Convent. Fasc. 45. Nro 37.

[3]) Székely Nemz. Constitutioji. 27. láp.

[4]) Benkő Károly Csik, Gyergyó stb. 18. l.

[5]) Bielek: Majores Hung. 147. l.

[6]) Magistri Simonis de Kéza: De Originibus et Gestis Hungarorum Libri duo. Jos. Podhraczky Budae 1833. p. 80.

Árpádok alatt több ily névre találunk, anélkül, hogy azáltal az ilynevüek között rokonságot kellene keresnünk. Both [1]) névre találunk már Kálmán király idejében is, ki alatt és által Both Benedek bizaték meg 1114 ben a világtalan Almus herczeg megölésére. Azonban a bajnai Both család őseül ezt sem igazolhatni semmi adattal [2]).

A bajnai Both családot legelőbb Mátyás és II. Ulászló király korában látjuk fölemelkedni.

Bajnai Both András Mátyás király hadvezére, kit a nevezett király 1488-ban a pártos Viktorin ellen küldött. Ulászló alatt szintén főember, és az 1496-ki amnestia egyik hatályos eszközlője. 1498-ban banderiumos ország-nagy [3]). 1504-ben Dalmát-, Horvát- és Tótország bánja Balassa Ferenczczel, jelen volt az 1505-ki rákosi országgyülésen is [4]).

Bajnai Both János Belgrád vára egyik kapitánya, 1521-ben a várat föladni kényszerülvén Szolimánnak, a várőrséggel együtt ő is felkonczoltatott [5]).

Egy másik Both János Illiria kormányzója, horvát- és tótországi bán, 1493-ban Brinia vár védelmében az ellenség golyója által veszti életét [6]).

Both István (valószinüleg szintén bajnai) II. Lajos királynak küldötte Lőcse és több városhoz hadi segély végett 1526-ban a mohácsi csata előtt [7]).

Both Gáspár Kanizsa táján birta Szent-György várát, melyet 1566-ban a berzenczei törökök ostrom alá fogtak, de Gáspár a kanizsai kapitány Tahi Ferencz segélyével azt megvédte [8]).

---

[1]) Iratik különféleképen, majd Bott, majd Bot, sőt Pot-nak is.

[2]) Bott nevü családról szokásos modorában a „Trophaeum Estoras" is közöl egy koholt hosszu nemzékrendet a többihez hasonlóan a XVII. században magba szakitva. De e leszármaztatás az első pillanatra mindenki előtt kimutatja valótlanságát.

[3]) 1498-ki XXII. törv. cz.

[4]) Jászai: A Magyar Nemz. napjai a mohácsi vész után. 156. lap.

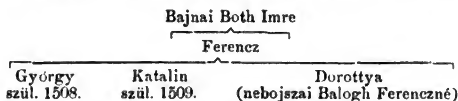
[5]) Tubero Schwandtnernél II. 374. 376.

[6]) Istvánfi 1685-ki kiadás 19. lap. Rattkay Mem. Regum et Banorum 107. l. Lehoczky szerint Stemm. II. 66. neje Csapy leány Csapy András leánya.

[7]) Engel: Monumenta.

[8]) Istvánfi 1685-ki kiadás 322.

A már emlitett bajnai Both János belgrádi kapitánynak testvére [1]) volt bajnai Both Imre, ki ily családfát alkotott [2]):

Ferencznek nejeül Batthyány Boldizsárnak leányát irják [3]). Fia György 1508-ki sz. György nap előtti hétfőn, Katalin pedig 1509-ki sz. Demeter ünnepe előtti csütörtökön született [4]). Dorottya a harmadik leány-gyermek nebojszai Balogh Ferenczhez ment férjhez, ki után leány-ágon a Mednyánszky, Osztroluczky, Gosztonyi, Nozdroviczky, Podhorszky stb. családok jőnek le. György és Katalintól pedig a gróf Sándor család is származik, ki jelenleg is birja Bajnát, és szintén előnevül viseli.

Arad vármegyében is találunk e családnévre. Both Bálint 1550-ben Arad vármegye főispánja volt [5]).

A család czimere egy nyillal átszúrt kar, melynek elvágott tövén korona nyugszik. Fölötte csillag ragyog [6]).

Both család. (Bothfalvai és Hrabólczi). Hogy ily előnevü család is létezett, mutatja bothfalvai és hrabolczi Both István, kinek 1354-dik táján neje Leszteméri Sára volt [7]).

Botha család. Hajdan Bihar vármegye nemes családai között állt. Botha Simon 1552-ben birta Bakonyát [8]).

Botka család. (Szántói és széplaki). A régiebb családok egyike. Eredetét Szántói Botka mestertől veszi, ki I. Lajos király korában élt.

---

[1]) Lehoczky Stemm. II.

[2]) Wagner Tabellae geneal. Mss.

[3]) E munka I. köt. 240. lapon Batthyány Farkasnak leánya Zsófia iratott Both Miklósnénak, de nem Ferencznének. — E Ferenczet Lehoczky Ung vármegye főispánjaul irja (Stemm. II. 66) de a főispánok sorából maga is kifelejti. (Stemm. I. 158. l.)

[4]) Naplói jegyzet latin nyelven, mely — ha jól emlékszem — az Uj Magyar Muzeum 1852—53. folyamában közöltetett. (Jegyzékemről lemaradt a forrás megnevezése).

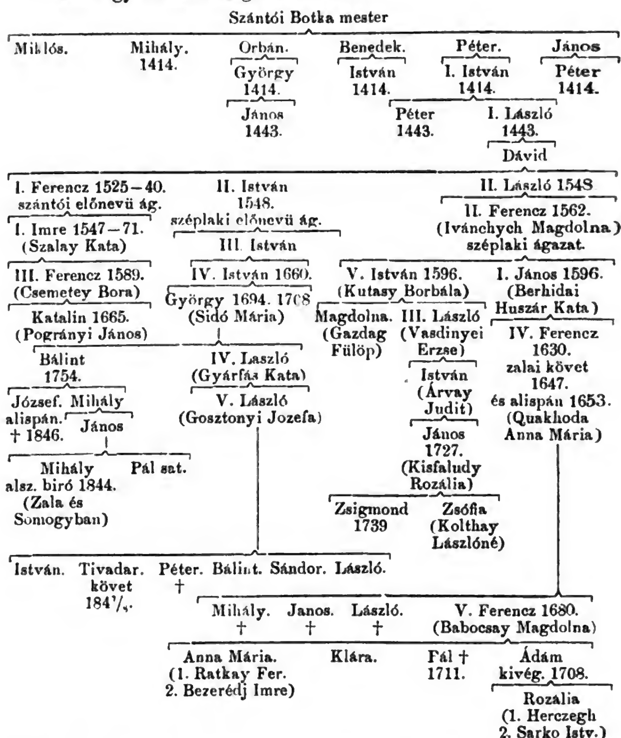
[5]) Fábián: Arad várm. 194. lap.

[6]) Lehoczky Stemm. II.

[7]) Wagner Mss. tom. LXX. p. 186.

[8]) Bielek: Maiores Hung. 152.

Ettől igy hozza le magát a család [1]:

[1] A család által beküldött genealogián. Találtatik e családfa Geneal. Authent. Mss. fol. lat. Nro 207. tom. II. is. De a kettő között lényeges különbségek vannak, és össze sem egyeztethetők. Itt a t. család által közlötthöz tartom magamat. — Némelyek e család ősei közé soroznak Raszina, vagy Rusina és Kereszturi előnévvel (praedicatummal) élő Botka-kat is. De ez nagy tévedés, és már a mult században valószinüleg a név hibás olvasásából származott. A Raszinaról (és Keresztúrról) előnevét irt családneve nem Botka, hanem Bochkay (Bocskai). Nem emlitve erről többek közt Rattkayt (Memoria Regum et Banorum 102. lapon) ki raszinai Bochkay Pétert 1476-ban al-bánnak irja, ugyanez kitünik hiteles oklevélből is, mely közölve van gr. Teleky „Hunyadiak kora" czimü munkája XII. köt. 353. lapján. Lásd egyébiránt erről ezen munkám II. köt. 132. lapon a Bocskay család ismertetését.

E nemzékrend — mint a családi közlemény megjegyzi — több rendbeli táblai perben (1725—1780-ig) a királyi ügyész részéről is törvényes hitelességünek van elismerve.

A család-törzsnek Botka mesternek fiai magvaszakadás esetére a kölcsönös örökösödést fentartva 1414-ben osztoznak a vasvári káptalan előtt ősi javaikban, ugymint Somogy vármegyei Szántó (most Szantód puszta) Széplak, Endréd, továbbá Balosaj, Cseke, Kopács, Mankósfölde (később Botkaháza, most Tüske vár) (puszta) és Lepsény helység és pusztabeli birtokaikban [1]).

A család Dávidnak (kinek nejeül Gérczey Veronika [2]) iratik) gyermekei által több ágra oszlik. II. László és I. István 1548-ban ismét a vasvári káptalan előtt öröklést szabályozó szerződésre léptek. II. Lászlónak — ki szülőföldén maradt, — ágazata állandóan széplaki előnevet használt. II. István a Dunán inneni vidékre költözött, de ága szintén leginkább a széplaki praedicatum mellett maradt. I. Ferencz ágazata leginkább csak Szántóról irá magát.

Kövessük legelsőbben is II. László ágát. Ennek unokája I. János nőül vevén berhidai Huszár Péter pápai, utóbb karánsebesi várkapitány leányát Katalint, alapját veté meg azon nagy birtokoknak, melyeket fia IV Ferencz, és unokája V. Ferencz nevezetes tömegre szaporita. IV. Ferencz Zala vármegyének 1647-ben követe, 1653-ban pedig alispánja volt. Fia V. Ferencz Pápán, majd a tolnai kis várban lovasok hadnagya volt. Ez a szomszéd török bégekkel béke idején bizalmas viszonyban élvén, innen történt, hogy mig mások ősi javaikat odahagyva bujdokolni kényszerültek, ő ősi javait is kezénél tartható, és a menekvőktől és török spahiktól is tetemes jószágokat szerezhetett. Három fitestvére elhalván, a szép atyai javak is mind reá maradtak. Igy lett egyedüli ura az 1680—1683-ki osztály-levelek szerint Ráczság és Baranyaság tartomány-czimen nevezett uradalmain kivül Zala, Vas, Somogy és Veszprém vármegyében huszonkét falu- és pusztának. Tolna vármegyében pedig harminczнyolcz egész falut és pusztát valósággal birtokolt. De e birtokok gyermekei kezeikről csakhamar idegenekre kerültek. Azon időben felállván a *neoquisticai Commissio* Bécsben, V. Ferencznek özvegye és árvái is ez elé idéztettek. A megrettenés és a rosz tanács, hogy a Commissio alatti javakat be-

---

[1]) Családi adatok.

[2]) Geneal. Authen. Mss. Tom. II. hol azonban ugyanez, Dávid atyjának Lászlónak is nejeül iratik.

folyásos nagy uraknak adják el, — vesztükre lőn. A Tolna vármegyei 38 falut és pusztát, — melyekből (mint iratik) jelenleg a simontornyai, högyészi és kölesdi stb. uradalmak állanak, gróf Sinzendorf Weickard Venczelnek 1700-ban a győri káptalan előtt 10,400 f. egyrendü, és a Pálfalvi malom fejében 1350 for., összesen 11,750 frtért örökösen felvallák. Ugyanazon alkalommal a még fölmaradt két pusztát: Varsádot Székelyi Istvánnak 200 frt, és Pélyt Hanoldt Jánosnak 300 forintért vesztegettek el. A vagyonbukást egyéb is követte [1]. V. Ferencznek fia Ádám Rákóczy hive volt, később sógorával Bezerédj Imrével elpártolási gyanu alá jövén, elfogatott, és azzal együtt Sárospatakon a kuruczok által kivégeztetett 1708-ban [2]. Ádám egyetlen leánya először Herczegh N., másodszor Sarko István neje lőn. Ádámnak testvérei: Pál 1711-ben nőtlenül, Klára pedig hajadonul haltak el. (Mária másodszor Bezerédj Imre neje volt). Igy a királyi ügyész a férfi-ág magszakadása ezimén a még kezeiken lévő ősi javakat: Széplak, Botkaháza, Endréd és Lepsényt is elfoglalván, ezek Dőry [4] és gróf Nádasdy családoknak adományoztattak. Igy — a török időkben annyira virágzott — ágazat a XVIII. század közepén nevét is sirba vivé.

II. Ferencznek másik fiától V. Istvántól lejövő ágon János a Kisfaludy Rozália férje, 1725-ben inditott táblai perben megczáfolta az igényelt magszakadást, bebizonyitván (mint a családfán látható) az 1414-ben osztozóktól törvényes leszármazását. 1727-ben a királyi ügyészszel perszüntető egyességre lépvén, mely által joga és leszármazása elismerve lőn, — a peres jószágok fejében hatezer forintot fogadott el, és nyomban ennek alapján, egyesülvén a szerencsétlen Ádám leányával Rozaliával, és Anna Mária fiaival a Bezerédjekkel, több rendbeli táblai pert inditottak meg az ősi, és kivált az 1700-ban örökösen felvallott tolnai birtokok iránt, de sikeretlenül. E Jánosnak Zsigmond fiától származnak a mostani Dunán túli Botkák.

Visszatérve a családfán álló Dávidhoz, ennek másik fia II. István alapitá a Dunán inneni ágat, mely előbb Pozsony, majd Bars vármegyébe szakadt. II. Istvánnak unokája IV. István gróf Illyésházy György banderiumát vezényelvén, a gróf Souches tábornok aján-

---

[1]) Családi adatok.

[2]) Csécsy Memorialéja az 1843-ki országgyülési Almanachban.

[3]) Geneal. Authent. tom. II. Babocsay családfán.

[4]) Kis-Keszi és Lepsényre nézve Dőry László beiktatásának 1711-ben ellentmond Botka János egy jegyzékem szerint.

latára a lévai ütközet után, melyben vitézségével érdemeket aratott, 1666-ban a kis-tapolcsányi és hrussói vár al-kapitányságával jutalmaztatott meg I. Leopold által. Vére Bálint (ki a családfán nincs) a szeredi erőd parancsnoka, mint török fogoly az érsekujvári sánczokban gúzszsal fojtatott meg. IV. Istvánnak fia György Pálffy huszár ezredében a rajnai háborúban részt vevén, 1694-ben franczia fogságba került, de a fiatal zászlótartó ötvenöt huszárjával keresztül vágta magát Mastrichtig, és Metznél a szövetséges hadsereghez kapcsolódott. 1708-ban a pozsonyi királyi önkényteseket a kuruczok ellen vezeté, és jutalmul a botfalvi, galantai és névedi jószágokat kapta. Egyik fia

IV. László Pozsony megyéből Bars vármegyébe, testvére Bálint pedig Zala vármegyébe költözött, hol mindkét helyen utódaikban fenmaradtak. IV. Lászlónak Gyárfás Katalintól fia V. László ennek Gosztonyi Jozefától a családfán látható több gyermeke maradt, kik közül Tivadar Bars vármegyének 1839-ben főjegyzője, az $184^3/_4$-ki és $184^7/_8$-ki országgyülésen pedig követe volt. Irt munkát: *De Duellis*. Testvére Bálint azon vármegyének 1839-ben al-ügyvéde.

A Zala vármegyébe visszaszakadt Bálintnak fia József azon vármegyének 1835—1837-ig választott első alispánja. Testvérének Mihálynak unokája Mihály ugyanott 1844-ben alszolgabirói hivatalt viselt. Ennek testvére Pál Somogy vármegyében alszolgabiró 1843-ban.

Somogy vármegyében Botka Antal 1843-ban fő-ügyvéd.

Bottka család. (Reszegei). Szathmár vármegyei család. Bottka András Szathmár vármegyei Reszegei pusztában birtokrészt kap királyi adományban 1465-ben Rezegey Balás magvaszakadtán [1]). Ugyanazon évben Bottka András azon vármegyei Bervei (most Börvély falu) részjószágra nyer királyi adományt [2]).

E század elején (1810.) azon vármegye Vetés és Nábrád helységben bir, és az utóbbiban lakik Bottka Lajos. Ugyanakkor azon vármegye Endréd helységében pedig birtokos Bokor Zsuzsanna Bottka Menyhértné [3]).

Bottka család. (Lasztóczi). Zemplin vármegyei Lasztócz helységről irja előnevét, és ugyanott és Barancson e század elején is bir [4]).

---

[1]) Szirmay: Szathmár várm. II. 28. l.

[2]) Ugyanott 60. l.

[3]) Ugyanott. 30. 135. 231. l.

[4]) Szirmay C. Zemplin. not. topogr. 106. 236. 269. l.

Bottka család. (Oroszfalvi). Nógrád vármegyei Nagy-Oroszi (hajdan Oroszfalva) most mezővárosban is volt Botka nevü család, mely megkülönböztetés végett a többitől Oroszfalva-ról neveztetett [1]). Nagy-Orosziból az armalista nemesek (mert ilyek voltak) a kurucz idők után, miután a nevezett város gr. Stahrembergnek adományoztatott III. Károly által, földesuri hatalom alá jutni nem akarván, elszéledtek. Ezekből volt Botka Pál, ki 1722-ben Tisza-Várkonyban lakott, és pecsétjén (melyen P. B. áll) ily czimert használt: a paizsban kettős farku oroszlán áll, első jobb lábában kivont kardot tartva, ugyanaz emelkedik ki a paizson nyugvó sisak koronájából is [2]).

Ha nem tévedek, e családból volt azon Botka Jakab is, ki Nógrád vármegyében az 1755-ki sept. 15-ki investigatiokor Hont vármegyétől azon évi aug. 7-kén kelt nemesi bizonyitványnyal mutatta be nemességét [3]).

Botka család. (Máskép **Vincze**). Lásd Vincze család.

Bothond. (Thóldi). A XIV. században Thóldi Bothond birta Zemplin vármegyében Berethe, Lázony, Lask és Mihály helységeket, de Bothondnak fia Péter 1324-ben mind ezeket hűtlenség bélyegén elvesztvén, a Mónaki család kapta kir. adományban [4]). Azonban valljon itt a Bothond keresztnév családnévvé alakult-e már? ez egyes adatból elhatározni nem lehet.

Botló család. (Királyfiai). Pozsony vármegyében a Csallóközben Királyfián a Botló család régi adomány jogán birtokos jelenleg is a báró Jeszenák családdal [5]).

Botos család. (Leszteméri, máskép Jenkei). Történeteinkben több Botost találunk. Igy 1430-ban Zsigmond király alatt Botos fiai száz lovast állitanak ki [6]).

A XVI. században Botos Péter Zrinyi alatt Szigetvár védelmében esett el [7]).

---

[1]) Geneal. Authen. Mss. tom. II. az idézett Szántói Botka családdal egy gyökből van eredeztetve, azonban valószinüleg hibásan.

[2]) Eredeti oklevél.

[3]) Azon vármegyei jegyzőkönyv.

[4]) Szirmay C. Zemplin not. top. 89. 370. not. hist. 16. Az oklevélben *Petrus filius Bothond de Thóldi*-nak iratik.

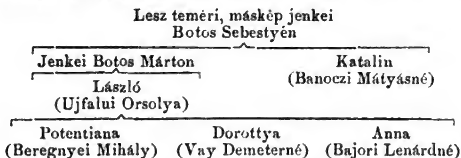
[5]) Csaplár B. ur értesitése szerint.

[6]) Fejér Cod. Diplom. 258. lapon. Ugyanott a 264. lapon hibából áll filii Boros, — filii Botos helyett.

[7]) Schwandtner Scriptor. I. 730. l.

A leszteméri Botos család Zemplin vármegyében birtokolt, hol azonban leszteméri Lesztemery (vagy Lasztaméry) család is virágzott.

A leszteméri, máskép jenkei Botos család nemzékrende nehány nyomon igy ágazik le [1]):

E szerint e Botos család harmad izen fi-ágon kifogyott. Az utolsó izen Annának férje Bajory Lenárd Bajory Jánosnak Tibay Veronától való fia volt. Tibay Verona pedig Tibay Lászlónak leánya [2]).

Botos család. (Tompai). Székely család. Botos Imre 1703-ban marosvásárhelyi várkapitánynyá tétetett [3]). Botos Elek 1815-ben Maros-széknek gálfalvi járásában dulló. A közelebbről elhalt Sámuel Maros-szék főjegyzője volt. Fiai vannak [4]).

Botos család. (Garai). Ily előnévvel említtetik Botos András, Albert király özvegyének Erzsébetnek hive 1440-ben. Ugyanazon évben részt vett az Ulászló elleni ütközetben Szegszárd és Bataszék között.

Már előbb előnév nélkül találunk Botos névre. Igy Botos Domokos, ki Harapk Miklóssal 1388-ban a Zsigmond ellen pártot ütő Korpád Jánost elfogá.

Botosán család. Nemességet nyert Mária Teréziától 1762-ben. Czimere kék paizs, melynek aljából fölfelé fehér és vörös koczkás kúp emelkedik föl A paizs jobb oldalán oroszlán, a bal oldalon párducz áll, egymással szemközt. A paizs fölötti sisak koronáján pánczélos kar nyugszik, kezében nyilat tartva, melynek tolla vörös. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-kék [5]).

Botskór család. (Tusnát-Szeredszegi). Székely család Csikszékben, hol többféle előnévvel élt ily családra találunk, mint a delnei

---

[1]) Wagner Mss. tom. LXX. p. 188.
[2]) Ugyanott.
[3]) Cserei Mihály Historiája 324.
[4]) Kőváry Erdély nev. családai 257. l.
[5]) Adami Scuta Gentil. I.

Bocskor (l. ezt mai helyesirással Bocskornak irva). — Tusnád-Szeredszegi Botskór András 1628-ban al-csikszéki alkirálybiró volt [1].

Botskor család. (Csik-szent-mártoni). Mind ez, mind a fölebbi, ugy a delnei (lásd itt 135. lapon) Botskor család csikszéki székelyek, és igy valószinüleg eredetileg egy törzsnek sarjazata. A csik-szent-mártoni Botskor [2]) családból Antal 1815. 1818-ban csikszéki ülnök, István levéltárnok ugyanakkor, Ádám ügyvéd ugyanakkor, Mihály kincstár ügyészeti protocolista. Jelenleg Lázár csik-szent-mártoni birtokos [3], és Károly is él.

Bottichky család. Bottichky János és Péter 1756-ban Mária Terézia királynétól emeltetett nemesi rangra. Czimert ilyent nyertek: a paizs először viz-szintesen két részre oszlik, a felső rész ismét függőleges vonal által két mezőt képez. A felső jobboldali ezüst mezőben három piros rózsa látszik. A baloldali vörös mezőben fehér galamb repül, csőrében fehér gallyat tartva. Az alsó kék mezőben jobb oldalról arany grif, balról arany oroszlán rohannak szemközt egymásnak, első lábaikkal egymást érintve, mintha verekednének. A paizs tetején a koronás sisakon a paizsbeli galamb látható. Foszladék jobbról ezüst-vörös, balról arany-kék [4].

Bottyán család. E családnak törzse Bottyán András, ki saját, és neje Szakó Erzse, és ettől született István, András és János gyermekei nevére III. Ferdinand királytól Pozsonyban 1647-ki január 24-kén kelt czimeres nemes levelet nyert, és azt azon évi julius 11-kén Bars vármegyében kihirdetteté [6].

---

[1]) Kállay Székely Nemz. 234. — Benkő Jós. Transylvania Specialis 457. Benkő Károly: Csik, Gyergyó és Kászon 53. lapon, hol már Bocskor-nak iratik mai ortographiával. A vezeték neveket ohajtanám mindég ugy irni, mint a család maga irja, de több iró — kivált az ujabb időben — ebben is az ujabbi ortographiát követvén, bajos helyesen eligazodni.

[2]) Igy irva az 1815. 1818-ki erdélyi hivat. Schematismusokban.

[3]) Benkő Kár. Csik stb. 126.

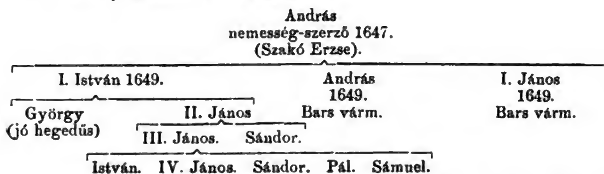
[4]) Adami: Scuta Gentil. I.

[5]) Collect. Herald. Nro 129.

[6]) Most az eredeti armalis Nógrád várm. levéltárában van.

Czimere ez: a paizs vörös mezejében zöld tér fölött hadi férfiu áll, sárga csizmában, vörös nadrágban, kék dolmányban, a jobb oldal felé nézve, jobb kezében kardot tartva, és annak hegyén törökfej van. Ugyanez látható a paizsnak tetején a sisak koronájából is kiemelkedve. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös.

Nehány nemzedéken a családfa ez:

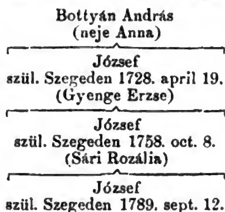

I. Istvánnak fia György, mert jól tudott hegedülni, Hegedűsnek is neveztetett.

A család nagyobb részben Bars vármegyében tartá lakását. Hogy e családfán az utóbbi nemzedékek nincsenek meg, szükséges megjegyeznem.

Tán e családból volt Bottyán János, kinek János fia Korponán született 1787-ben, és Nógrádban lakott Szügyben. Szintén Korponán lakó Bottyán Mihálynak fiai János szül. 1789-ben, és Sámuel 1800-ban Korponán.

E családból ohajtá törvényesíteni igényelt leszármazását szegedi lakos Bottyán József 1843-ban, kinek ágazata nehány izen ez [1]):

Ha Szirmay jól értesült, nem a fölebbi Bottyán családhoz, sőt nem is a nemesek sorába számitandó azon Bottyán János, ki Rákóczy II. Ferencznek egyik hires tábornoka volt 1705—1711-ben, s mivel egyik szeme hiányzott, közönségesen vak Bottyánnak neveztе-

[1]) Az eredeti keresztlevelek szerint.

tett. Nevezett iró szerint ez Esztergom külvárosában nem nemes szülőktől származott [1]). Az bizonyos, hogy e Bottyán János czimerében a paizsban lovas vitéz kivont karddal, a paizs sisakja tetején pedig férfi-kart kivont karddal használt pecsétjén [2]).

Bottyányi család. A nemességet Bottyányi József szerzé 1791-ben. Czimerpaizs fölülről lefelé három kék és három arany csikkal egymást váltogatva van szinezve; az előtérben zöld réten egy száraz fatörzsből kinyuló zöld gallyon galamb áll, csőrében zöld gallyat tartva. A paizs tetején a sisak koronáján férfi-kar kivont kardot villogtat. Foszladék jobbról ezüst-kék, balról arany-kék [3]).

Botz család. Zemplin vármegye armalista nemesei sorában emliti Szirmay [4]).

Botz család. Erdélyi székely család. Botz András Esztelneki birtokrészére 1581-ben kap adomány-levelet [5]).

Boxich család. Boxich Márk, Szilveszter és Antal 1793-ban kapnak nemes levelet. Czimerük négy részre oszlik, ötödik a középpaizs. Az első és negyedik osztály ezüst-vörös koczkákat mutat, és e mezőkön végig a jobboldali szögletből kezdve rézsút kék folyam vonul át. A második és harmadik zöld mező három egymásfelé forditott ezüst félholdat mutat. A közép-paizs arany mezejében férfi-kar kivont kardot tart. A paizs fölötti sisak tetején a koronából kékbe öltözött kar kardot villogtat [6]).

Bozini család. Lásd **Szent-Györgyi** és **Bazini** család.

Bozinkay család. Bozinkay Márton szerzé a nemességet megerősitő czimeres levelet, mely neje Erzse, fiai István és György, és leányai Anna és Erzse neveikre II. Ferdinand királytól Bécsben 1636-ki april 10-kén adatott. A család — ugy látszik — kifogyott [7]).

---

[1]) Szirmay C. Zemplin not. hist. 292. „Ex conditione ignobili ad hunc gradum (t. i. tábornokságra) eluctati: — — *Joannes Bottyán, non ex pervetusta illa Comitum progenie, sed in Strigoniensi suburbio humili loco natus, et quod coecus esset, Rakoczianis* kancsal *dictus*. . . . Azonban én kancsal helyett vak Bottyán-nak és félszemünek olvastam. L. Pethő Gerg. és Kovács Ján. krónikáit.

[2]) Eredeti levelén.

[3]) Adami Scuta Gentil. I.

[4]) Szirmay C. Zemplin. not. top. 110. l.

[5]) Kállay Székely Nemz. 115. l.

[6]) Adami Scuta Gentil. I.

[7]) Az eredeti armalis Bazin sz. kir. város levéltárában van.

Bozó család. Heves vármegye nemessége sorában emliti nevét Fényes Geographiájában.

Bozó család. Baranya vármegyei Dinnye-berki helységről irja előnevét. Nevezett falut többnyire nemesek lakják, de birtokosa herczeg Eszterházy. — E családból Bozó Manó cs. kir. hadnagy 1846-ban.

Bozó család. (Nagy-bányai). Szathmár vármegyében nagybányai Bozó István Misztótfalun 1613-ban egy nemes udvarhelyet kap [1]).

Bozóky család. Hont és Szabolcs vármegyei nemes család Fényes Geographiája szerint.

Boztey család. Hajdan Esztergom vármegye nemesei közé tartozott; legalább Boztey Ferencz e vármegyének követe volt az 1505-ki rákosi országgyülésen [2]).

Bozzay család. (Bozzai). Bozza helység Vas vármegyében fekszik, és most is a család birtokában van [3]). A család e szerint Vas vármegyei eredetü, és innen szakadt át Esztergam, Győr vármegyébe is.

A legrégiebb, kit családi adatok nélkülözése mellett a történeti könyvek alapján e néven felmutathatok: Bozzay Benedek, ki 1526-ban Szapolyay János király komornoka volt [4]).

E család egyik tagja Bozzay János Esztergom vármegyének 1836-tól másod, 1843-tól első alispánja.

Ugyan e családhoz tartozott Bozzay Pál, született Veszprémben 1832-ben. A költői téren szép reményekre jogositott, ha 1852-ben a kora halál el nem ragadja. Költeményeit Lévai adá ki [5]).

Bögözy család. (Bögözi). Udvarhelyszéki székely család, mely talán később több külön előnevet használt ágazatra szakadt; legalább ugyan e székben — mint alább látni fogjuk — Miklósfalvai Bögözy család is tünt fel.

Bögözi Bögözy János 1505-ben Udvarhelyszék főkapitánya [6]).

Bögözy család. (Miklósfalvai). Mint fölebb emlitém, szintén Udvarhelyszék családa. Ebből András 1606. 1607-ben azon szék-

---

[1]) Szirmay: Szathmár várm. II. 344.
[2]) Jászai: Magyar Nemz. napjai a mohácsi vész után. 157.
[3]) Fényes Geographiai szótár I. 161.
[4]) Jászai A M. N. napjai a mohácsi vész után. 173. l.
[5]) Magyar Irók. Életrajz gyüjtemény. Pest, 1854. I. 62. lap.
[6]) Kállay: Székely Nemz. 236.

ben alkirálybiró [1]. János és Gergely birtokos székelyek 1654-ben [2].

Bögözy család. (Osdolai). Székely család, mint mutatja előneve Osdola, mely Háromszékben van. Osdolai Bögözy Antal 1815-ben Vajda-Hunyadon kincstári administrator.

Böhm család. Böhm Kerestély 1718-ban III. Károly királytól kap czimeres nemes levelet. Czimere háromszögletü (piramis alaku) paizs, csúcsával fölfelé, melynek kék mezejében hármas sziklának a középsőjén arany korona nyugszik, s abból kivont kard nyulik föl. Két oldalról két hosszukás kis paizsban egy arany oroszlán látható. A paizs tetején álló sisak koronájából két sas-szárny között oroszlán emelkedik ki, első jobb lábában kardot tartva. Foszladék ezüst-vörös és arany-kék [3].

Böhm család. Nemességet szerezvén, nevét is megmagyaritá. L. **Cseh** család.

Böjte család. Kihalt székely család, birt egykoron Háromszékben Fel-Dobolyban, azonban fi-ágon kifogyván, az utolsó leány Bodola Györgyné a székely törvény szerint fiusíttatott, és mivel mégis a Bodola család kezén 1741. és 1744-ben ezen Böjte birtokban a Bodola leányok is osztályrészt kaptak, azt az erdélyi kir. tábla 1798-ban a Bodola család fi-ágának vissza-itélte. Az itélet-levélből ily nemzékrend tünik ki [4]:

Böjte Márton
végrendel. 1669.
János
Kata
Bodola Györgyné.

Böjte család. Szintén Erdélyben Fogaras vidéken él. Belőle Böjte József 1794-ben Fogaras vidék rectificator biztosa.

Böke család. Ugocsa vármegyei nemes család. Belőle Böke Ferencz azon vármegyének 1660-ban rendszerinti esküdtje [5].

Bökényi család. (Bökényi). E család nevét majd Beken, majd Beöken, majd Bökényi és Bekényi irják. Ősi fészke Ugocsa vármegye. A család ismertetése Bekényi név alatt már előadatott e munka I. kötetének 275. lapján.

---

[1] Ugyanott.
[2] Ugyanott 237.
[3] Collect. Herald. Nro 491.
[4] Székely Nemz. Constitut. 249. s köv. l.
[5] Szirmay: C. Ugocsa. p. 60.

Ugy látszik szintén e családhoz tartozik azon ág is, mely Szathmár vármegyében tünt, valószinüleg Ugocsából szakadt át. Neve ennek is Bekényi-nek iratik. — Ezek közül Bekényi Miklós nejével Bachkay Ágnessel 1446-ban királyi adományban kapja (akkor puszta) mező Bikót, az egész malonthai pusztát (máskép Gergely Tamás telekét) és Zombok-Ujlak (ma Szamos-Ujlak) helységben, és a mellette lévő Vármegye nevü pusztában részbirtokot [1].

1810-ben ugyanazon megyében Felső-Szoporon bir Bökényi (igy irva) Ferencz [2].

Bökönyi család. Szabolcs vármegye nemesrendü családai közt emliti nevét Fényes Geographiájában.

Bölényi család. Szathmár vármegyében birtokos nemes család. E század elején (1810.) Bölényi Gáspár Gebe faluban birtokos [3].

Bölöni család. (Nagy-bölöni). Háromszéki székely család. 1459-ben Bölöni Illésnek fia Péter Miklósvárszék követe a medgyesi gyülésre [4].

Bölöni Gáspár 1610-ben Báthori Gábor udvarnoka, és a nagyobb kanczellária irnoka és hites jegyzője [5].

Bölöni Imre 1815-ben Közép-Szolnok vármegye aljegyzője.

Bölönyi család. Szabolcs vármegye nemesei sorában emliti Fényes Geographiájában. Bihar vármegyében Bölönyi Menyhért táblabiró 1845-ben.

Böller család. Böller Frigyes 1719-ki május 21-kén III. Károly király által emeltetik nemességre. Czimerpaizsa először függőleges vonal által két udvarra, az igy képzett baloldali udvar ismét viz-szintes vonal által alsó és felső udvarra osztatik. A jobboldali vörös mezejü udvarban kivont kard borostyánnal ékitve; a baloldali felső kék udvarban fészkén ülő és fiait vérével tápláló pellikán, végre az alsó arany mezőben horgony látható. A paizs tetején a koronás sisakon a paizsbeli pellikán van. Foszladék innen ezüst-vörös, onnan arany-kék [6].

Böltskévy család. (Tasnádi). Lakhelye Erdély, hol tasnádi Böltskévi János 1818-ban Aranyos-szék főjegyzője.

---

[1]) Szirmay: Szathmár várm. II. 179. 215. 216.
[2]) Ugyanott 152.
[3]) Ugyanott 80.
[4]) Kállay: Székely Nemzet. 237.
[5]) Ugyanott 237.
[6]) Collect. Herald. Nro 379.

Bőny család. Komárom vármegye kihalt adományos családai közé tartozik. Bőny Péter és Sey János kihalási czimén 1635-ben nádori adomány mellett iktattatik Komárom vármegyében a bábolnai pusztába Valticher Márk, és Szapáry Péter [1]).

Bőnyey család. Belőle Bőnyey Tamás 1505-ben a rákosi országgyülésre Közép-Szolnok vármegye követe [2]).

Bőr család. Gömör vármegye nemesei sorában áll Fényes Geographiája szerint.

Börcsy család. Börcsy Mihály 1719-ki nov. 25-kén kapott czimeres nemes levelet. E szerint czimere: a paizs kék mezejében zöld téren korona, melyen vörös ruhás férfi-kar könyökből, kivont kardot markolva. A paizs koronás sisakján ugyanaz látható. Foszladék jobbról ezüst-vörös, balról arany-kék [3]).

Ilynevü családot jelenleg Győr vármegye nemesei közt foglal helyet Fényes Geographiája szerint.

Bősz család. Beregh vármegyében nemesrendü Fényes szerint.

Böszörményi család. (Máskép **Nagy**). Lakhelye Szathmár vármegye. Böszörményi, máskép Nagy Sámuel 1726-ban Pettyén helységben részbirtokot, és 1732-ben pedig Andrással egész Ivacskó helységet kapja királyi adományban [4]).

1727-ben ugyanazon vármegyében Böszörményi Nagy Ferencz alszolgabiró [5]).

E század elején Iklód faluban birtokos e család [6]).

Vonza Böszörményi család. Bihar vármegyei nemes család. Valószinüleg Böszörményről eredt, és igy kapta e másik vezetéknevét, melyet gyakran Vonza név nélkül is használ.

E század elején (1804.) élt két testvér, Vonza Böszörményi Pál és József, anyjok mezőtelegdi Csanády leány volt. Pál Bihar vármegyének al-ügyvéde táblabirája volt, utóbb e század elején Debreczen főjegyzője [7]), és végre 1823-tól főbirája. Meghalt 1826-ki febr. 2-kán, kora 68-dik évében. Testvére József Mező-Telegden lakott, Bihar

---

[1]) Fényes: Komárom várm. 61. 160.
[2]) Jászai: id. m. 158. lap.
[3]) Collect. Herald. Nro 399.
[4]) Szirmay: Szathmár várm. II 182. 194.
[5]) Ugyanott I. 134.
[6]) Ugyanott II. 86.
[7]) Vay: Német Hivség 606. stb.

vármegye alszolgabirája volt a nagyváradi járásban. Meghalt ifjan e század elején [1]).

Ugyan e családból származott Böszörményi Krisztina Dömök János özvegye Szirákon Nógrád vármegyében.

A család reform. vallásu.

Böszörményi család. Erdélyben is találunk e családra. Böszörményi István élt 1659-ben [2]).

Böttlik család. Fejér vármegye nemesrendü családai sorában emliti Fényes Geographiájában.

Brachvogel család. Megnemesittetett 1721-ben III. Károly király által Brachvogel György. Czimere négy kék udvarra osztatik. Az első és negyedik udvarban repülésre készülő madárka látható. A második és harmadik udvarban hársfa emelkedik föl. A paizs tetején hasonlóan a paizsbeli madárka áll. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [3]).

Bradách család. II. Ulászló és II. Lajos király korában találunk e névre történeteinkben. Bradách Lőrincz királyi udvari ember volt, és az 1500-ki orsz. gyülésen köteleztetett birtokaitól hadat tartani [4]) Bradách Imre II. Lajos alatt mint udv. huszár emlittetik azok sorában, kik Jajczaváránál tevének szolgálatot 1526-ban [5]). Később ugy látszik kincstári hivatalt viselt, mert az 1538-ki országgyülés arra kötelezte, hogy az ország összes jövedelmeiről számoljon [6]). — 1767-ben Bradacs János munkácsi gör. kath. püspök lőn [7]).

Brády család. (Brádi). Ősi fészke Zaránd vármegye, melynek legrégiebb családai közé tartozik. Ugyanott a vármegyénél hivatalokat viseltek tagjai. 1841-ben Brády András azon megye alispánja volt.

E családot — irja Kőváry — két irtás érte: egyik vala a Hóra lázadás 1784-ben. A másik vesztést, mondhatni végcsapást, 1848-ban kapta, midőn egyszerre tizenhárom Brády sujtatott le Zaránd Váka nevü falujánál [8]).

---

[1]) Ugyanott.
[2]) Kemény: Notitia Archivi et Cap. Albens. 2. rész 362.
[3]) Collectanea Herald. Nro 434.
[4]) 1500-ki XV. törv. cz.
[5]) Engel Monumenta Ungr. p. 220.
[6]) 1538-ki XXV. törv. cz.
[7]) Szirmay C. Zemplin. not. top. 60. l.
[8]) Kőváry Erdély Nev. Családai 55. l.

Egy ág Hunyad vármegyébe szakadt. Ebből volt Brády Sámuel 1815-ben Hunyad város főbirája. Kőváry szerint a családból most csak egy él, Hunyad vármegyében Brády Lajos, kinek azonban fiai vannak.

Brayanovith család. Miksa király 1568-ban emelé nemesi rangra Brayanovith Jánost. De utódai ugy látszik kifogytak [1]).

Brajda család. A honfiusitott családok közé soroztatik.

Branavaczky család. 1751-ben magyar nemességet nyer Branavaczky Mihály Mária Terézia királynétól. Czimere ezüst mezőben kék ruhás férfi-kar, mely vörös és kék zászlót lobogtat. A paizs fölötti sisak koronáján szintén olyan zászló emelkedik fel. Foszladék jobbról ezüst-vörös, balról ezüst-kék [2]).

Branavaczky család. A fölebbivel egy időben 1751-ben egy másik Branavaczky is Branavaczky Subutha czimeres nemes levelet nyer. Ennek czimere kék udvar, melyen két fehér csik vonul át viz-szintesen. E két vonal közt arany csillag ragyog. Az alsó vonal alatt pedig egy lenyakazott törökfej nyugszik. A paizs fölötti sisak koronáján két kiterjesztett kék szárny, és azokon viz-szintes irányban fehér csik vonul át. Foszladék arany-kék és ezüst-kék [3]).

Brankovich család. E családot Brankovics György Ráczország despotája tevé ismertté történeteinkben, főleg Hunyadi János korában. Nevezték Györgyöt Vuknak is, Zsigmond királyhozi hűsége jeleül 1422-ben Belgrádot adá át, és ezért feles adománynyal jutalmaztatott. Kapta Szolnokot, Világosvárt, Szalánkemént, Tokajt, Munkácsot, Regéczet, Szathmárt, Böszörményt, Debreczent, Túrt, Tisza-Varsányt és egyebet. Ő építé Szendrő várát, Amurat Szultán engedélyéből, mert huga a nagy ur neje volt. Később 1439-ben a török elfoglalja Szendrőt, és György legidősb fiának szemeit is kiszuratja. György Magyarországba menekült, Albert király ótalma alá, és itt lakott egy ideig birtokán. 1443-ban a török elleni magyar hadjáratban Hunyadyt kiséré, és a győzelem után ennek átirja Világos várát, maga pedig tartományát Szendrő várával együtt a töröktől visszakapta. A következő 1444-ben ugy viselé magát szines barátságával, hogy egyik előmozditója lőn a várnai csapásnak. Ekkor Hunyadyt is elfogá, s csak fia László kezesül hagyása mellett bocsátá szabadon.

---

[1]) Ungh vármegye levéltárában van az eredeti armalis.

[2]) Adami Scuta Gentil. I.

[3]) Ugyanott.

Hanem 1449-ben Hunyadi földulá tartományát, és igy adá ki fiát Lászlót is. Azután ismét barátul mutatá magát a Hunyadi házhoz, sőt unokáját Cillei Ulrik leányát is eljegyzé Mátyásnak, mert Hunyadi ismét fölszabaditá őt a török ostroma alól. Azonban ezután is tettleg a Hunyadiak ellene volt. Szilágyiakat elfogatá, Mihály elillant, László ott veszett. Hunyadi János halála után vejével Cilleivel agyarkodott a Hunyadi ház ellen; és Cillei neki irá: hogy (H. László és Mátyás fejére czélozva) két lapdát küldend. Halála előtt Ráczországot a pápának véghagyományozá, de ez kiismervén ehez Magyarország jogait, arról lemondott.

E György által látjuk, hogy a Brankovics család már a XV. században szerepelt hazánk történeteiben; utóbb egy másik György I. Leopold alatt 1683-ban szabad báróságra, 1688-ban [1]) pedig grófságra emeltetett.

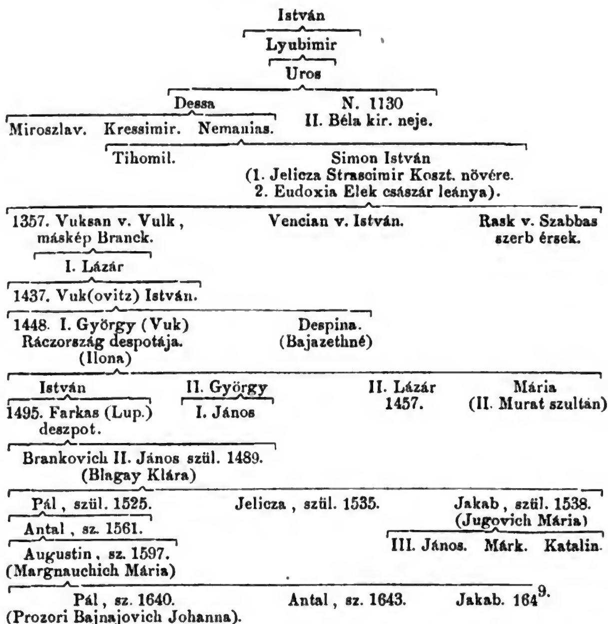
Czimere a családnak négy részre osztott paizs, és közepén az ugynevezett sziv-vért. Az első vörös udvarban arany egyfejü sas, és azon öt kereszt. A második ezüst udvarban bivaly-szarvak közt koronás vörös oroszlán. A harmadik udvarban ugyanaz. A negyedik vörös udvarban nagy fehér kereszt, és ágai közt négy fehér **B.** betü egymásnak visszasan (háttal) forditva. A gróﬁ koronával födött közép-vért kék mezejének alján hármas zöld halom látszik, a paizs felső részének közepéből pedig Λ. betü alakban fehér gerenda nyulik a paizs mindkét oldalához, és azon három kis vörös kereszt áll. A paizs tetején herczegi korona, és azon három koronás sisak áll, ezek középsőjén a paizsbeli arany sas, a jobboldalin koronás ezüst oroszlán, a baloldalin pedig kék bivaly-szarv között koronás vörös oroszlán áll. Az egész czimert herczegi kék palást aranynyal szegélyezve veszi körül, alul családi jelszavul „*Amicus Amico*" olvasható [2]).

---

[1]) Horányi Nova Mem. 772. l. irja igy, és utánna Lehoczky Stemm. I. 168. lapon ezt magyarországi báró és grófi rangul értve. De Horányi id. m. 769. lapon a) jegyzetben a magyar udv. kanczellária által 1692-ben kiadottnak is emlit egy diplomát.

[2]) Adami Scuta Gentil. I.

A családfa [1]) a legrégibb időktől igy jő le:

Nem áll a nemzékrenden a családnak még egy nevezetes tagja György, (Jánosnak fia) valószinüleg III. Jánostól eredve. Ez Belgrádban született 1640-ben. I. Apafi Mihály — mint iratik — 1671-ben a török portához követeül használta. Utóbb I. Leopold vevé igénybe ügyességét, és mint fölebb emlitém, báró és grófságra emelte. Azonban végre Csehországban elzáratá, és ott halt meg 1705-ben [2]). Testvére Szabbás szerb érsek volt.

---

[1]) Wagner Mss. Tom. LXX.

[2]) Horányi Nova Memoria 768—776. közli életét, mint olyanét, ki letartóztatásakor egy történeti könyvet (krónikát) irt össze.

Brányugh család. Horvátországi család. Belőle Brányugh János előbb Zágráb vármegye alispánja, 1714-ben a báni táblára vitetett. 1715. és 1723-ban itélő-mester volt [1]).

Brassai család. (Brassói). Brassói Brassai János 1815. 1818-ban Dézsen sebész-orvos volt.

Brassai család. (N.-Enyedi). Nagy-Enyedi Brassai János 1815-ben Közép-Szolnok vármegye sebésze.

Tán ezen Brassai családok egyikéhez tartozik azon Brassai Sámuel, ki a mult század végén 1794-ben Toroczkón unitarius lelkész volt. Ennek fia Sámuel, jelenleg egyik széles ismeretü tudósunk, született Toroczkón 1798-ban. Több könyvet irt, és főleg a mathematicai tudományokban tünt föl. A magyar academiának tagja. 1837-től Kolosvárott az unitarius főtanodában tanár volt. Jelenleg Pesten lakik, és az irodalommal foglalkozik.

Bratulich család. Horvát család, melyből Bratulich Simon 1608. 1609-ben zágrábi püspök volt [2]).

Brauneker család. 1791-ben Brauneker Jakab szerzi a nemes levelet ily czimerrel: a paizs négy részre oszlik, az első és negyedik vörös mezőben három fehér szelemen (balken) középen szögletbe törve látható; fölöttök csillag ragyog. A második és harmadik arany udvarban fekete (egyfejü) sas van, kiterjesztett szárnyakkal, első lába körmei közt kardot, a balban vörös-fehér koczkás zászlót tartva. A paizs sisakján szintén a leirt sas áll. Foszladék ezüst-vörös és arany-fekete [3]).

Breyer család. Czimere függőlegesen két részre osztott paizs. A jobboldali vörös udvarban zöld téren kivont karddal vasba öltözött bajnok áll. A baloldali kék mezőben arany grif áll, első lábaival három nyilat tartva, hegyeikkel fölfelé, a nyilak tollai vörös-kék szinüek. A paizs sisakján ugyanazon grif látható. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [4]).

Brencsán család. 1791-ben kapnak nemességet. Alapitójok Brencsán János mint katona gróf Toldalaghy Sárát veszi nőül. Sándor szintén katona, részt vesz az 1848-ki mozgalmakban, utóbb fogoly [5]). A család Balásfalváról irja magát.

[1]) 1715-ki XXIV. CXV. és 1723-ki XVII. törv. cz. Lehoczky Stemm. I. 181.
[2]) Pray: Hierarchia
[3]) Adami Scuta Gentil. I.
[4]) Burgstaller: Insignium nobilium Hung. Fam. Decades.
[5]) Kőváry: Erdély Nev. Családai. 237. és 257. l.

Bretzenheim család. (Regéczi, herczeg). Bretzenheim Károly Auguszt herczegnek két fia 1827-ben honfiusíttatott. Birja a család a hajdani Rákóczy uradalmak egy részét Sárospatakot, Regéczet sat. Ez utolsótól veszi magyar előnevét. Mióta a család hazánkat lakja, ily családfát [1]) alkota:

Herczeg Károly Auguszt
szül. 1769. oct. 24. † 1823. febr. 27.

Ferdinand	Mária Crescenz.	Amália	Alfons
szül. 1801. febr. 10.	sz. 1799. nov. 13.	sz 1802. jun. 10	sz. 1805. dec. 28.
† 1855. aug. 1.	csill. ker. hölgy	csill. ker. és pal. h.	cs. kir. ezredes
(Hg. Schwarzenburg	(Gróf Somogyi	(Gr. Taaffe Lajos)	és kam.
Mária Karolina	Józsefné)		(Hoffmann Janka,
1831. jun. 27. óta)			sz. 1823. mart. 4.)

Breuner család. (Gróf). A gróf Breuner családból Szigfrid az 1687-ki [2]), Miksa Lajos pedig az 1715-ki országgyülésen [3]) honfiusittatott.

E család eredetét 1385-ben bizonyos Breuner (Preiner) Konrad- és Andrástól származtatja Utrecht- és Kölnből, honnan Strajerországba sarjadzott át. És innen András a közös törzs által átszakadt Ausztriába is. Andrásnak dédunokája Frigyes stübingi lovag (ki 1523-ban még élt) két fiut nemzett, Fülöpöt és Kristófot. Amattól az ausztriai fővonal; Kristóftól a stajer vonal jő le. Az utóbbi kihalt már, és hozzánk nem is tartozik. Fülöp császári udvari tanácselnök és titkos tanácsos 1535-ben Ausztriába megy által, 1550-ki april 12-kén ott osztrák bároságot nyer. Meghal 1556-ban. Unokáiban két ág kezd sarjadásnak indulni Sigfrid Kristóf és Iván által. — Amaz az öregebb ugynevezett Asparni ágat alapitja, és Rudolf, és Mátyás császárok alatt szép jószágokat szerez, mint az asparni és zajai urodalmakat Ausztriában, melyekre hitbizományt senioratusképen nyer családja részére. 1624-ben német birodalmi báró lesz. Ennek fia Szigfrid Lénárd I. Leopold alatt él. Nevét tekintve ez volt az, ki Magyarországban indigenatust nyert 1687-ben. Azonban ennek ága 1716-ban kihaltnak iratik [5]); és igy a hitbizományi birtok is átment az ifjabb asparni ágra, mely emlitett Ivántól szakad le. Ennek unokája Fülöp Ignácz 1693-ban kap német birodalmi grófságot, és az idé-

[1]) Goth. Geneal. Taschenb. 1857. 104. — Bretzenheim hg. sír-emlékéről. L. Magyar Néplap 1857. nov. 28. szám.

[2]) 1687-ki XXVIII. törv. cz.

[3]) 1715-ki CXXXIV. törv. cz.

[4]) Histor. Herald. und Geneal. Hdbuch 97.

[5]) Ugyanott.

zett kútfő szerint magyarországi indigenatust [1]). Fülöp Ignácznak két fia ismét két ágat bocsát le. Ferencz Antalé ismételve magyar családokkal sógorosodik, és hazánkban birtokossá válik. A másik fiu János Fülöp ága kevésbé szövődik hazánkhoz.

Családfájok ez:

Fülöp Ignácz
1693. birod. gróf.
1687. magyar indigenat.

asparni ág.	nuszdorfi ág.
Ferencz Antal szül. 1698. † 1757. (Gr. Rothal Mária Ant.)	János Fülöp szül. 1700. † 1772. cs. k. kam. ezredes. (Gr. Hessenstein Ágnes)
Károly, sz. 1739. † 1796. cs. kir. kam. titk. tan. és velenczei követ. (Gr. Khevenhiller-Frankenburg Mária Jozefa. † 1814.)	Imre, cs kir. kam. szül. 1735—1791. (báró Solopiski Mladota Janka)
József Ferencz szül. 1765. † 1812. cs. kir. dániai követ. (Gr. Pergen Anna Mária)	Imre, szül. 1783. cs kir. kam. (báró Raszler Mária)
Auguszt, szül. 1796. cs. kir. nyug. miniszter-tanács. (Gr. Eszterházy Mária szül. 1805. † 1837.	Imre Alajos szül. 1808.

Auguszt János, szül. 1828. birtokos Magyarországban. (Gr Széchenyi Mária Agatha)	József Károly szül. 1830. mart. 6. bir Magyarországban.

Brezanóczy család. Brezanóczy Ádám született Jolsván Gömör vármegyében nov. 7-kén 1751-ben. Előbb jezsuita, azután jogász lőn. Az ügyvédi vizsgálat után törvény-tudorrá lőn. És előbb Pécsett, majd Pesten az egyetemben jogtanár volt. Latinul irt, és kiadta az egyházi és természeti jogot [2]). 1822-ben I. Ferencz király által nemességre emeltetett [3]). 1827-ben nyugalomra lépett. Meghalt Pesten, 1832-ki mart. 2-kán, 81-dik évében.

Brezinay család. Brezinay Mátyás és testvére Mihály 1659-ben I. Leopold királytól kaptak czimeres nemes levelet [4]).

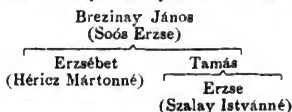
[1]) Mint legelől emlitém, a törv. czikkben Szigfrid nyeri az indigenatust, és igy itt az állitások összeütköznek. Az országgyülési törv. czikk — emlitenem sem kell — minden egyébnél hitelesebb.

[2]) Magyar Irók. Életrajz gyüjt. I. k. 64.

[3]) 1822-ki Tudom. Gyüjtemény II. k.

[4]) Zemplin várm. levéltárában van az eredeti czimeres nemes levél.

Ilynevü családból nehány izen ily nemzékrend ismeretes [1]:

Brezniczai Baczur család. Brezniczai, másképp Baczur Pál 1499-ben Zólyom vármegyében Dobronyiva vár várnagya volt, és birta azon vármegyei egész Breznicza helységet, Baczur helységben egy curiát, és Zólyomban háza volt. Neje Ágnes volt, kivel ily családot alkotott:

Baczur Pál. 1499.
(Ágnes, özvegy 1518.)

Borbála (1518. Baloghy Gergelyné, 1522. özvegy) — Orsolya (Baloghi Hwzar Bálintné) — János 1522. — Balás 1522.

1518-ban Baloghy Gergely neje Baczur, másképp Brezniczkai Borbála, ugy Orsolya Hwzar Bálintné nevében a Sághi Convent előtt tiltakozik napa Ágnes ellen, ki néhai férje javait eladni akarta, miután az mind négy gyermekét egyenlően illeti [2].

1522-ben azonban Baczur Borbála Baloghy Gergely özvegye testvéreivel Orsolya, és Balással Brezniczka falut Verbőczy Istvánnak adták el, és vallottak be a Sághi Convent előtt [3].

Brezovay család. Borsod és Heves vármegyében birtokos [4] család. Nevét — ugy látszik — Nyitra vármegyei Brezova helységétől vette.

Brezovay József Heves vármegyének 1832-ben főjegyzője és országgyülési követe. Utóbb másod alispán (1844.) Végre ugyanazon megye főispáni helyettese 1847-ben.

Brigánd család. Zemplin vármegyében Nagy- és Kis-Azár, és Cselej helységben közbirtokos [5].

Brigánd-nak neveztetett Theszéry II. Miklósnak István fiától unokája Miklós is 1449-ben, ki nejével Hul Ilonával ily családfát alkota [6]:

---

[1]) Bossányi-féle curialis pörben 507. l. stb.
[2]) Hiteles oklevél nálam.
[3]) Horvát Istv. Verbőczy Emlékezete II 201.
[4]) Fényes Geographiája szerint.
[5]) Szirmay C. Zemplin. not. hist. 179. 180.
[6]) Deméndy-Theszéry-féle pörben.

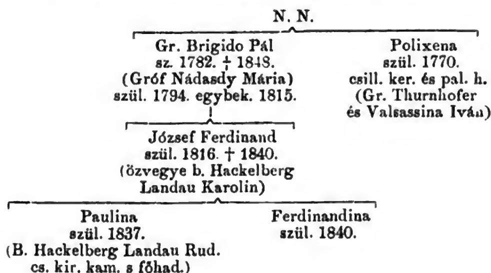
Brigand Miklós 1449.
(Hul Ilona)

György.	Péter.	Margit.	Ilona.	Dorottya.
†	†	(Ilmer Jánosné) 1490.	(Halósi Fekethe Ferencz)	(Lüley Ferencz)

Brigido család. (Gróf, fi-ágon kihalt 1848.) Eredetét az olasz Brigido családból veszi. Brigido Pompejus 1630-ki april 28-kán mint jogtudós Stajerországban kormányszéki tanácsossá választatik. 1635-ki nov. 10-kén II. Ferdinand császár német birodalmi nemességre emeli. 1635-ben a lovag osztályból (aus dem Ritterstande) a stajer uri-rendekhez kormánytanácsossá neveztetett. Ezután megkapta a német birodalmi lovagi rendet (Reichsritterstand) és báróságot is.

Báró Brigido József, galicziai kormányszéki al-elnök, és testvére Pompejus a temesvári kamarai administratio és bányai igazgatóság elnöke, cs. kir. kamarás és titkos tanácsos 1776-ban az ausztriai örökös tartományokbani grófságra emeltetett [1]).

1836-ban pedig gróf Brigido Pál, bresoviczi báró cs. kir. kamarás és őrnagy, Istriában a Marenfelsi és Schumbergi jószágok birtokosa Magyarország honfiusitott nemesei közé bevétetett [2]). A családfa, melyet alkotott, s mely fiában fi-ágon megszakadt, ez:

A család egyik tagja báró Brigido Mihály 1808. és 1827-ben a Ludoviceára kilencz ezer forintot adományozott [3]).

Czimerök kék mezőben ezüst hullámokon két szemközt uszó delfin fölemelt farkkal, fölöttök közben csillag ragyog hat sugárral.

[1]) Histor. Herald. und Geneal. Hdbuch. 99.

[2]) 1836. XLVII. törv. cz.

[3]) 1808. VII. és 1827. XVIII. törv. cz.

Brixian család. Brixian Sylvius az 1681-ki országgyülésen honfiusittatott [1].

Brnula család. Árva vármegyei sarjadék, honnan egy ág (s tán az egész) Nógrád vármegyébe szakad, hol Brnula András 1772-ben nemességet a vármegye előtt produkálja [2]. Utódai elesve azon vármegyei Diós-Jenőn élnek, és igy e munka (II. 33. l.) tévedésből emlittetett e család a Bernolák család czim alatt, melytől különbözik.

Brockhausen család. Brockhausen János Vilmos az 1723-ki országgyülésen vétetett be Magyarország nemesei közé [3].

Brodánovics család. 1792-ben nemesittetett meg. Czimere négy udvarra osztatik. Az első és negyedik fehér mezőben kék ruhás vitéz áll, karón levágott törökfejet tartva. A második és harmadik udvar rézsút vörös és sárga szint mutat, és abban oroszlán áll az udvar szineivel ellenkezőleg sárga és vörösnek szinezve. A paizs fölötti sisakból is oroszlán emelkedik ki rézsút félig arany félig vörös szinü, első jobb lábában kardot tartva. Foszladék jobbról ezüst-kék, balról arany-vörös [4].

Brodarich család. Szlavoniai család. Ismertté tevé hazánkban e nevet Brodarith (Brodarich, sőt Broderics-nek is iratik) István, szerémi, utóbb váczi püspök, 1526-ban II. Lajos király kanczellárja, ki többször járt követségben is. A mohácsi csatából szerencsésen megmenekülvén, ezt leirta. Kevés ideig I. Ferdinand hive, de nemsokára végig I. János király részén állt. Meghalt 1539-ki nov. 7-kén Váczon.

István püspöknek tán testvére volt Brodarich Mátyás, kinek neje csébi Pogány Sára volt [5]. E Mátyásnak pedig leánya lehetett Brodarich Klára, 1591-ben Kis-Serényi Gábor özvegye [6].

Brogyányi család. (Brogyáni). Bars vármegyei eredetü régi adományos család. Emlitett vármegyében van Brogyán helység, honnan a család nevét irja.

Bizonyára e családból volt Bars vármegyének az 1447. országgyülésen követe Brogyányi Salamon, ki roszul iratik Baragyáni-nak [7].

---

[1]) 1681-ki LXXXII. törv. cz.
[2]) Azon várm. jegyzőkönyve 443. l.
[3]) 1723-ki CXXIX. törv. cz.
[4]) Adami Scuta Gentil. I.
[5]) Wagner Mss. LXX.
[6]) Kir. Curia előtt folyt Bossányi-féle pör.
[7]) Kovachich : Vestigia Comitiorum 268. l.

A család jelenleg leginkább Trencsin vármegyében tartja lakását.

Brogyányi Bálintnak neje Babóthy Julianna.

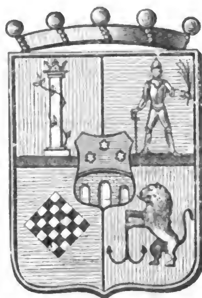
Brogyanyi Gábor 1825-ben Trencsin vármegye másod alispánja és követe [1]).

Brogyányi Lénárd 1836-ban azon vármegye szolgabirája.

Brogyányi István 1845-től Bars vármegye főszolgabirája.

Brosenbach család. Brosenbach Károly az 1840-ki országgyülésen honfiusittatott [2]).

Bruckenthal család. (Báró). Erdélynek legkiemelkedettebb szász családa [3]), és egy része a magyar családok minden kellékeit fölvevé. Megnemesittetett 1724-ki jun. 8-kán.

A család czimere négy részre oszlik. Ezenkivül a közép-paizs az ötödik osztályt képezi. A paizs felső (első) osztályában kék mezőben vasas vitéz áll, jobb kezében zöld gallyat, bal kezében földre bocsátott pallósát tartva. A baloldali felső (második) osztály vörös mezejében szintén zöld téren fehér oszlop áll koronázottan, és körülfolyva zöld repkénynyel. Az alsó jobboldali (harmadik) vörös mezőben oroszlán áll, első lábaival horgonyt tartva. A negyedik osztályban kék mezőben fehér-fekete koczkás tábla (os-tábla) látható. A közép-paizs kék mezejében három ivre egy kőhid, és a fölött három csillag szemlélhető. Ezen hid — ugy látszik — a család nevére van czélzással. A paizst bárói korona födi. (Eddig mutatja a metszvény is). A paizst telamonok gyanánt két oldalról két sárkány veszi körül, fejeiket a koronán álló sisakból egymással szemközt nyujtva ki. E sisakokból a jobboldali tetején kék-fehér vörös-sárga koszorúból három zászló nyulik föl, melyek közül a középső kék-fehér, a szélsők pedig arany-kék szinüek. A baloldali sisak koronáján vörös-fekete kiterjesztett szárny van, és azzal szemközt arany csillag ragyog [4]).

---

[1]) 1827-ki XVI. törv. cz.

[2]) 1840 ki LII. törv. cz.

[3]) Kőváry Erdély Nev. Családai 55. l. honnan nagyobb részint e családróli adatok.

[4]) Adami : Scuta Gentil. I.

A család ősfészke Uj-Egyház, hol a királybiróság mintegy örökös főispánsága látszik lenni e családnak. Egy ily királybirónak vala fia Bruckenthal Sámuel, erdélyi főkormányzó, ki e család szerencséjét alapitá. Ez előbb Bukov tábornok kormányzása alatt az akkor Szebenben székelt főkormányszéknél titkár; 1762-ben Bécsbe udvari kanczellárrá vitetik. Ott tekintélyt, vagyont és befolyást szerez. 1774-ben főkormányzóvá neveztetik, és az volt 1787-ig, midőn 4000 forint nyugdijjal és sz. István nagykeresztével nyugalmaztatott.

Családának jószágai mellett báróságot szerzett, ezenkivül egy könyv- és képtárt hagyá, mely nemcsak Szebennek, hol az őriztetik, de Erdélynek is egyik diszeül szolgál.

Testvére Mihály 1767-ben fogarasi főkapitánynyá tétetett, és 1790 ben ő kapá a leirt bárói czimert. Sámuel kihalván, a családot Mihály folytatá a következő családfa szerint:

N. N. királybiró

Sámuel † főkormányzó. (Klochner Zsófia)	I. Mihály fogarasi főkap. 1767.

I. Mihály gyermekei:

II Mihály 1790. szászok isp. † 1813. (Gr. Teleky Kriszt.)	Sámuel † (Uj-egyházi lakos)	Károly † 1807. dec. 18. (Sachsenfeld N.)	Márton (őrnagy † 1820.)

II. Mihály gyermekei:

III. Mihály szül. 1804. jul. 12. † 1855. febr. 5. (B. Wesselényi Anna)	Zsófia.

III. Mihály gyermekei:

Gyula sz. 1833. jul. 7.	Ilona sz. 1834. máj. 14.	Arpadina sz. 1836. máj. 20.	Ákos sz. 1837. máj. 12.	Vilma sz. 1838. mart. 18.

Károly gyermekei:

Zsófia † (táborn. Geringerné)	Károly sz. 1784. máj. 4. fogarasi főkap. (nőtlen)	József sz. 1781. jun. 24. cs. k. titk. tan tartom. biztos. (ns. Kiszling Józ.) sz. 1784. † 1848.

József gyermekei:

József Frigyes sz. 1803. nov. 24. cs. kir. udv. tan. tartom. törv.-sz. elnök. (Gr. Hadik Teréz sz. 1817. † 1850.)	Luiza sz. 1804.	Zsófia sz. 1813. (Barcsay Zsigmond)	Antonia sz. 1816. (Barcsay László)	Berta sz. 1826. (Gr. Béldi György)

József Frigyes gyermekei:

Vilma sz. 1841.	Herman sz. 1843.	Jozefin sz. 1844.

II. Mihály cs. kir. titk. tanácsos, és erdélyi kormányszéki tanácsos volt. — Ez egyedüli családa Erdélynek — Kőváry szerint — melyben a majoratus tényleg fenáll. Ezt a főkormányzó végrendeletileg alapitá; főleg azáltal, hogy a szebeni képtár s alaptőkéje a nagyobb fiu kezében van. Erdélyi törvényck a majoratust nem ismerék el; de elnézék.

Brudern család. Báró Brudern József 1791-ben honfiusittatott [1]). A család most is birtokos hazánkban.

Bruminich család. Horvátországi család, melyből Bruminich Tamás 1486-ban a Blagayak ügyében tanuskodott [2]).

Brunswik család. (Korompai, gróf). Családi hagyományok szerint Braunschweig-Brunswigból ered Henrik herczegtől, ki a keresztes hadak alkalmával két fia által kisértetve a szent földön járt. A két fiu egyike állitólag Magyarországban marad, és törzsévé lőn e családnak.

Bizonyos az, hogy a XVII. században már hazánkban virágzott a család, a midőn 1622—1625-ben Brunsvik Tamás Thurzó Szaniszló nádornak udvarnoka (Aulicus) volt [3]).

A családot azonban legnagyobb fényre és méltóságra Brunswik Antal emelé, ki 1747-ben már kir. személynöki itélőmester és aranysarkantyus vitéz (Eques Auratus); — 1756-ban már nádori itélőmester és cs. kir. tanácsos is; 1770-ben pedig szent István kir. rend vitéze, Esztergam vármegye főispáni helytartója, és a magyar kir. udvari kanczellária előadó tanácsosa volt. 1775-ki oct. 7-én Bécsben kelt oklevélnél fogva saját személyére grófi rangra emeltetett. Adelffy Annától két fia maradt, II. Antal és József, kik 1796-ki nov. 8-kán a grófi rangot utódaikra is megkaptak.

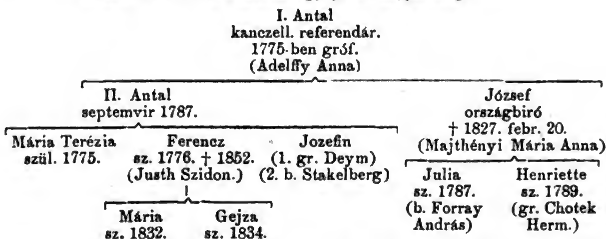

A család czimere négy részre osztott paizs, egy közép-vérttel. Az első és negyedik mező viz-szintesen kétfelé osztatik: a felső részben arany mezőben fekete egyfejü sas emelkedik ki; az alsó rész kék mezejében vörös-ezüsttel koczkázott szelemen (balken) látható. A második osztály vörös mezejében pánczélos kar három nyilat tart hegyeikkel fölfelé. A negyedik vörös mezőben zöld téren szintén pánczélos kar könyököl, kivont kardot tartva. A közép-paizs kék udvarán zöld térről egy gerezdekkel megrakott szőlőtőke emelkedik, és a felé egy aranyszarvu kos siet. A paizst grófi korona födi. (Eddig a metszvény)

[1]) 1791-ki 73. törv. czikk.
[2]) Gr. Teleky: Hunyadiak kora XII. 322.
[3]) Lehoczky Stemm. II. 72. ki aligha nem egy Tóbiással, kiről alább.

A koronán három koronás sisak áll, melyek közül a jobboldalin egyfejü sas kiterjesztett szárnyakkal; a középsőn két (ezüst-kék) elefánt ormány között a paizsbeli szőlőtőkével a leirt kos látható; a baloldali sisak fölött pedig pánczélos kar három nyilat tartva könyököl. A paizst telamonok gyanánt nemtők veszik körül, a jobboldali kivont pallóst tartva, a baloldali pedig egy eltört oszlopot érintve kezével.

I Antaltól kezdve a családfa igy jő le napjainkig:

II. Antal a magyar kir. udv. helytartó tanács tanácsosa volt 1787-ben. Gyermekei közül

Mária Terézia szül. 1775-ben. Hazánk jelesb hölgyeinek egyike, ki a kisded-ovó intézeteknek hazánkban ugyszólván alapitója, s e téren annyi nemes buzgósággal, éles belátással, és minden nehézségeket leküzdő kitartással működött. A jeles delnő már 83 éves, s még lelkében mindég élénk és fiatal.

Ferencz (II. Antalnak fia) szül. Pozsonyban 1776-ban, kitünő gazda. Birtokán Fejér vármegyében Martonvásárán az egykor kietlen parlag pusztaságot különös szorgalommal és értelmességgel virágzó állapotra hozta, és mintegy paradicsommá varázsolta. A zenészetnek — a violoncellon maga is ügyesen játszván — különös pártfogója volt. Meghalt 1852-ki octoberben. Özvegyétől neczpáli Justh Szidonia csillagkeresztes hölgytől két gyermeke maradt.

Jozefine először gróf Deym, másodszor báró Stakelbergné.

József (I. Antalnak fia) 1786-ban már valós. belső titkos tanácsos, és a hétszemélyes tábla első tanácsnoka, később sz. István apostoli kir. rendje közép-keresztese, cs. kir. kamarás, Nógrád vármegye főispánja, és országbiró, meghalt 1827-ki febr. 20-án, kora 77-dik évében. Eltemettetett Korompán a családi sirboltba. Özvegyétől kesselőkeői Majthényi Mária Anna csillagkeresztes és palota-hölgytől két leánya maradt:

Julia szül. 1787. csill. ker. és palota hölgy, és a nádorné fő-udvari hölgye, 1830-ki aug. 16-ka óta báró Forray András özvegye.

Henriette szül. 1789. oct. 12. szintén csillagkeresztes hölgy, 1813-ki január 22-től chotkovai gróf Chotek Herman cs. kir. kamarás és ezredes neje, 1822-ki april 25-től pedig özvegye. Ő festé saját kezével atyja arczképét le, melyet Nógrád vármegyének gyülés teremében függött. Meghalt 1857-ki jan. 27. kora 69-dik évében. Eltemettetett Korompán.

A család a XVII. században még protestans [1]), később s jelenleg is katholikus vallásu.

Brúz család. (Lugosi). Temesvárnál 1514-ben tünik fel e családnév legelőször, midőn Szapolyay János vajda Dósa lázadását az utolsó végcsapással kiirtá. Ekkor tünteté magát ki Brúz Mátyás, miért II. Ulászló királytól 1514-ki dec. 6-kán Lugoson egy nemes telket kap adományban [2]).

Brúz Mátyás mint nemesek hadnagya hull el Mohácsnál. Fekvő javai, midőn 1552-ben Lippa, Temesvár és más várak török kézre kerültek, elfoglaltattak Szoliman emberei által. Családja ezen elkeseredve, több lugosi, karánsebesi és temesvári családdal Erdélybe költözött, és Szászvároson telepedett meg, hol 1561-ben Brúz Mátyás Szászváros és széke királybirójaként tünik föl.

A donatio elvesztése után Brúz Gergely II. Rákóczy György fejedelemtől czimeres levelet vett.

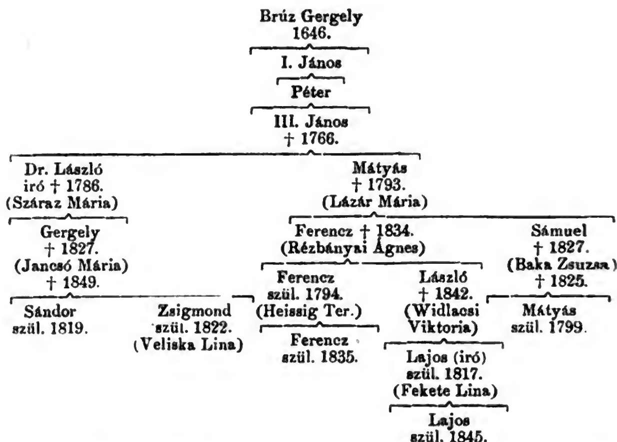
A család czimere 1514. körül: kivont kardot tartó koronás grif volt: „FUIMUS" köriratttal. — I. Rákóczy után kivont kardot tartó kar, a kard végébe törökfő szurva. De ezzel vegyesen használtak egy más ódonszerüt is, melyen két beszélgető tanár áll, s a jobb felőlinek csipőre szegzett balkarán holló van.

E családból Szászvárosnak két királybirája volt: a fennebb említett Mátyás Szászváros első tudható királybirája, és ugyanott az utolsó is Brúz Ferencz volt, mit 1848-ban végzett. Ezeken kivül adott még e család Szászvárosnak négy székbirót, két főorvost, egy ügyvédet, és több hivatalnokot.

A czimeres levelet szerző Gergelytől kezdve a családfa következőleg jött le:

[1]) Brunszvik Tóbiás szeredi ev. lelkész 1630-ban „Lelki gyötrelmiről való vallástétele" czimü munkát nyomatott Szereden. — 1620-ban Br. Tóbiás dunántúli superintendensnek választatott. — L. Mss. Musaei fol. lat. 2340. sz. a. — És Cathal. Mss. Musaei Szécheny. I. 244.

[2]) Kőváry : Erdély Nev. Családai 56—57. l. honnan nagyobbára ez adatok mind.

II. Jánosnak fia dr. Brúz László Bécsben tanulá ki az orvosi pályát, és annak bevégeztével a doctori rang elnyerésekor 1785-ben védelmezett értekezése kinyomatott latin nyelven [1]). Irt egyéb orvosi könyvet is magyarul.

Másik irót is ada e család Brúz Lajosban, ki Erdély buvárlatának ernyedetlen embere.

Brühl család. 1760-ban Mária Terézia király-asszonytól kapja a czimeres nemes levelet Brühl Fülöp [2]).

Czimere viz-szintesen kétfelé oszlik. A felső ezüst mezőben sárkány van, szárnyakkal, nyitott szájjal, felkondoritott farkkal. Az alsó kék mezőben két szemközt álló oroszlán egy kivont kardot fognak első lábaikkal; a kard hegye fölfelé áll. A paizs tetején két kiterjesztett fekete sas-szárny között hat-sugáru arany csillag ragyog. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-kék.

Bubanovich család. Horvátországi család, melyből Bubanovich Szilvester kőrösi g. n. egyes. püspök 1812-ben ezer forintot ad a Ludoviceára [3]).

---

[1]) Horányi Nova Memoria 601.

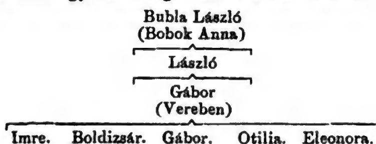
[2]) Collect. Herald. Nro 4.

[3]) 1812-ki II. törv. cz.

A czimeres nemes levelet Bubanovich Tamás kapta 1792-ben. Czimerpaizsa a felső jobboldali szögletből a baloldali alsó szögletig rézsut huzott vonallal két mezőre oszlik. A felső zöld mezőben arany szarvas, s e fölött csillag látható. Az alsó vörös mezőben hármas zöld dombon egy nyil és kard keresztbe téve látszik. A paizs sisakja fölött két fekete kiterjesztett szárny között arany csillag ragyog. Foszladék czüst-vörös és arany-zöld [1]).

Bubla család. Bubla család él Nógrád vármegyében, hol Bubla Károly 1850-dik után cs. kir. járásbiró volt egy ideig.

A Dunán túl egy másik ágnak [2]) nemzékrende ez:

Bublovicz család. Bublovicz János Garan sz. Benedeki jószág-kormányzó, s plébános 1704-ben.

Czimer-pecséte a paizsban koronán álló galamb, szájában zöld gallyat tartva. A paizs sisakján két keresztbe helyezett buzogány, és még valami [3]).

Később 1709-ben esztergami kanonok, 1715-ben már skopi czimzetes püspök. Meghalt 1725-ben [4]).

Bubna család. (Litticzi). Csehországi család, Litticzet 1562-től kezdve birá, de az ujabb időben más kézre ment át. A családnak két fő-ága van: warlichi és litticzi. Az előbbi bárói és lovagi rangban áll. Az idősb — az ugynevezett litticzi ágnak — Bubna János Ernő 1632 ben grófságot nyert.

Czimere függőlegesen két részre oszlik. A jobboldali arany mezőben barna szinü dob (szlávul Bubna = Buben) látható; a baloldali kék mezőben oroszlánfej, mely egy koronából nyulik ki.

A litticzi ágból gróf Bubna Károly az 1840-diki országgyülésen vétetett be a magyar honfiusitottak közé, de országgyülési ülés és szavazat nélkül [5]). Ennek családfája atyjától kezdve ez:

[1]) Adami: Scuta Gentil. I.
[2]) Kir. Curiai pörből.
[3]) Eredeti okirat 1704-ből.
[4]) Memoria Basilicae Strigonien. 164. — És az 1715 és 1723-ki országgyülési végremények záradékai.
[5]) 1840-ki LI. törv. cz.

Gr. Bubna Antal [1])
cs. kir. kam. és kapitány
megh. 1846.
(B. Szluticzky Antonia)

Karolina.	Károly szül. 1805. cs. k. kam. és őrnagy 1840. honfius. (1. b. Bernáttfy Leontina. † 1842. 2. Gaal Karolina. 1850-től).	Vincze sz. 1806. cs. k. kam. őrnagy. (Gr. Bubna Róza)

Károly gyermekei:

Mária	Ferencz	Auguszt
szül. 1840.	szül. 1850. nov. 11.	szül. 1852. nov. 28.

Vincze gyermekei:

Ferencz.	Manó.	Károly.	Eleonora.	József
sz. 1844.	sz. 1845.	sz. 1848.	sz. 1850.	sz. 1851.

Bucelleni család. Gróf Bucelleni Frigyes 1687-ben honfiusitást nyert hazánkban [2]).

Bucsányi család. (Bucsányi). E család a Huntpaznán nemzetségből (genus) ered. Törzse *Zeegi Bodouk.* (*Bodouk de Genere Huntpaznán de Zeeg*). Bodouknak fia Miklós 1309-ben élt [3]).

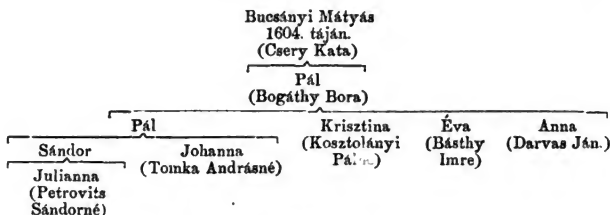
A család czimere: kék mezőben arany korona, fölötte arany hold, szarvaival fölfelé, melyek fölött csillag ragyog. A paizs koronás sisakján ugyanazon hold, és csillag látható. Foszladék arany-kék, és ezüst-vörös [4]).

Nyitra vármegyében hivatalt viseltek tagjai. Bucsányi Zsigmond az 1659-ki országgyülésen azon vármegye követe volt [5]). Egyszersmind ő az, kit az 1655-ki országgyülés bizonyos tartozása lefizetésére kötelezett [6]).

Egy ágazatnak, mely azonban magbaszakadtnak látszik, egy a kir. Curia előtt folyt pör szerint ilyen leszármazása ismeretes előttem:

---

[1]) Goth. Geneal. Taschenb. 1857. 131.
[2]) 1687-ki XXVIII. törv. cz.
[3]) Fejér: Cod. Diplom. XI 421. 422.
[4]) Adami: Scuta Gentil. I.
[5]) Lehoczky Stemm. I. 201.
[6]) 1655-ki XXXIII. törv. cz.

Ezeken kivül e családból valók a következők :

Bucsányi Zsigmond, kinek első nejétől Borssy Annától leánya Erzsébet Csery Istvánnak neje (1578—1581.) második nejétől Kávay Krisztinától (1568-ban, de 1610-ben már Eöry Andrásné) leánya Ilona. — Emlitett Erzsébet férjével Csery Istvánnal 1581-ben Nyitra vármegyei Botfalván három jobbágyát zálogitja el [1]).

1606-ban él Bucsányi Anna, Sámbokréthy Györgynek neje [2]).

1610-ben Bucsányi Pálnak özvegye Vághy Zsófia él [3]).

1663-ban Bucsányi József ellentmond Baloghy Gáspár beiktatásának Felső-Cseriben [4]).

Bucsy család. (Elefánti). A XVII. században találunk már e családra. Azon időben élt Bucsy István, kinek nejétől Bajusz Erzsétől leánya Bucsy Erzse nándori Bene András hitvese volt [5]). Ezeknek ősei közül lehetett (ha nem erdélyi volt) Bucsy Benedek, ki 1605-ben mint Bocskai egyik hadvezére hatezer ember élén Pozsony városát rohaná meg [6]). Elefanti Bucsy Antal 1825-ben Pozsony v. esküdtje.

Bucsi család. Bihar vármegye is volt ilynevü családa, mely azonban a mult században magbaszakadt.

Bucsy Mihály 1730—1750-ig Bihar vármegye alispánja volt. Meghalt 1751-ben. Eltemettetvén a váradolaszi kath. egyházban, ott márvány emlékén ősi czimere és e fölirat áll:

---

[1]) Esztergami káptalan Libro 6. folio 539. — 1581. — Capsa 45. Fasc. 8. Nro 1. — 1581. Libro 7. fol. 66. — Csery József ur közlész szerint.

[2]) Ugyanott libro 11. folio. 40. Ugyanaz szerint.

[3]) U. ott. 1707. Proth. V. pag. 83. U. annak közlése.

[4]) U. ott 1663. Capsa B. Fasc. II. Nro 14.

[5]) Pörbeli genealogia szerint.

[6]) Wolph. Bethlen VI. 299.

Siste Viator
Quem nuper Tellus haec virtutibus plenum cernebat erectum, nunc in ferali urna videt iacentem. Spectabilem ac Generosum Dominum Michaelem Bucsi. Inclyti Comitatus Bihariensis Emeritum ordinarium Vice Comitem. Cuius cineribus parentare volens filius possuit hoc Doloris sui Monumentum Obiit die Nona Aprilis Anno Domini 1751. Aetatis suae 68.

Mellette nejének sírköve áll e fölirattal:

Siste
Lege et Luge
Viator
hic iacet
Spect. ac Perill. Dna Eva Raphanides Spect. ac Perill. Domini Michaelis Buçsi J. Cott. Bihar. Ord. V. Comes. Conthor. Chariss. Aetatis suae Annor. 34. Obiit II. Decembr. 1737. [1]).

Mihálynak egyetlen fia Antal jesuita lön, ki Kolosvárott 1732-ben nyerte el a bölcsészeti tudorságot, mely alkalomra egy értekezést nyomatott ki [2]). Benne a család sirba szállt.

Buczay család. Zemplin vármegyében az armalista nemesek sorában áll [3]).

Bud család. Marmaros vármegyében nemesrendü család Fényes Geographiája szerint.

Buda család. (Nagy-Somkúti). Erdélyben Kővárvidéke a hazája. Tagjai hivatalt viseltek Kővárvidéknél. 1815-ben nagy-somkúti Buda Simon ülnök, János ugyanakkor alszolgabiró; — Imre rectificator biztos, ifjabb Simon uti biztos volt. Buda Sándor kővárvidéki remetei születésü ügyvéd, Közép-Szolnok vármegye képviselője volt 1848-ban a pesti nemzeti gyülésben.

Buda család. Hajdan Bihar vármegye birtokos nemesei közt foglalt helyet. 1552-ben Buda Miklósnak özvegye Vekerdet és Bayban harmadfél portát birt [4]).

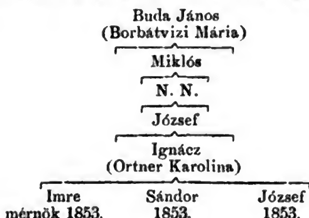
[1]) Vay : Német Hivség. 843. l.

[2]) Czime: *Laus Posthuma JJ. Gubernatoris Daciae Sigismundi e. Comitibus Kornis de Göncz Ruszka Typis Acad. Soc. Jesu. 1732.* — A végén: *Dixit et obtulit Antonius Bucsi, Spectabilis Hungarus Magnovaradinensis ex Comitatu Bihariensi e Convictu Nobilium.*

[3]) Szirmay : C. Zemplin. not. top. 110.

[4]) Bielek : Maiores Hung. 141. 152. l.

Buda család. (Galaczi). Hunyad vármegyében birtokos. Egyik ágának ismeretes törzse János, kitől igy jő le a családfa [1]:

Budafalvi család. E munka (II. köt. 67. lapján) Beten név alatt tünteté fel egy családot, mely ott 1278-ban (hibásan 1274. és 1275-dik helyett) iratik nemességében megerősitettnek. Miután az oklevelekben majd *Petrus filius Beter*, majd *Petrus filius Beten*-nek iratik, bizonytalan a Beten név sőt valószinübb, hogy az Péter keresztnév rontott alakban; igy e családnév is megsemmisülvén, inkább Budafalvi néven lehetne ama nemzedéket nevezni. E Budafalviaktól iratik a Vermes család eredettnek [2].

Budaházi család. Már a XIV. században fen volt e család. Budaházi Andrásnak fia György élt 1403-ban, midőn ellene több társával együtt hatalmaskodási vádat emelt a leleszi monostor [3].

Talán e család ivadéka volt azon Budaházi István is, ki 1552-ben Dobó alatt Eger vára védelmében vett részt [4].

Ilynevü család jelenleg is birtokos Bihar, Szabolcs, Szathmár, Szepes, Ungh és Zemplin vármegyékben Fényes Geographiája szerint. A legutóbb emlitett vármegyében Nagy- és Kis Roszvágy és Bánócz helységben (1797-ben) [5].

Ugocsa vármegyében szintén birtokos a család, Nevetlen faluban (1805-ben) bir Budaházi László, Zsigmond, Ferencz, és Budaházi Györgynek özvegye [6]. Ugyan e vármegye Budaházi László 1760-ban rendszerinti esküdt volt [7].

---

[1]) Kőváry id. h. 258. l. honnan mind ez adatok.
[2]) Fejér : Cod. Diplom. V. II. 211. és 262. lapon, Fejérnek jegyzetével.
[3]) Fejér : Cod. Diplom. Tom. X. vol. IV. p. 273.
[4]) Forgách : Commentarii 75. l.
[5]) Szirmay : C. Zemplin not. hist. 329. 369.
[6]) Szirmay : Cott. Ugocsa 60. l.
[7]) Ugyanott 171. l.

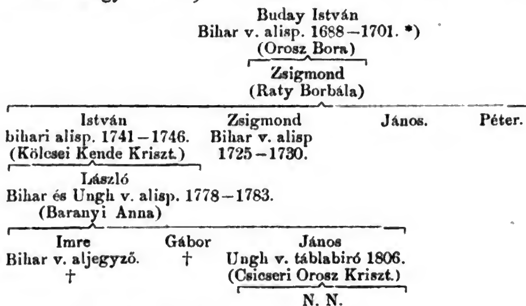
Budaházy család. Erdélyben Doboka vármegyében mint Szalaházy László ivadéka birtokosnak iratik Meleg-Földváron a XVI. században e család [1]).

Buday család. (Bölcsei). A család őseül Magyar Balást irják, ki I. Mátyás és II. Ulászló király alatt élt.

Ha e Magyar Balás különböző személynek vétetik azon Magyar Balástól, ki erdélyi vajda, Horvát-, Tót-, Dalmátország bánja, Mátyás hadvezére volt, és kinek egyetlen leányát Benignát Kinizsi Pál vette nőül, — szóval: azon Magyar Balástól, kit történelmünkből mindenki ismer, — ugy lehetett egy más ilynevü Magyar Balás őse a bölcsei Budai családnak; de az emlitettről még bebizonyitva nincs, hogy Benigna leányán kivül fiu-gyermeke is lett volna [2]), sem az, hogy nevét Budai-ra változtatta volna.

A család őseül igénylett Magyar Balás Mátyás király udvarnoka s tanácsosául iratik. E Balást ellenségei beárulván a királynak, Budán fogságba tétetett; később kitünvén ártatlansága, szabadon bocsáttatott, és ismét hasznos szolgálatokat tévén, Bihar vármegyében Bölcse helységet (most csak Bölcsi puszta van Biharban) kapta királyi adományban, és innen vette föl előnevét, de egyszersmind visszaemlékezvén budai fogságára, vezetéknevét is Budai-ra változtatá, és törzse lőn a Tisza-vidéki vármegyékben kiterjedt bölcsei Buday családnak [3]).

A XVII. század végén kezdve, és csak e század elejéig (1808.) a családfa igy alakul [4]):

[1]) Hodor: Doboka v. 56. l.
[2]) Gr. Teleky Hunyadiak kora X.
[3]) Vay L. Német Hivség 455.
[4]) Ugyanott. Es Deduct Geneal. Mss. Mus. fol. lat. 213. sz. a.
[*]) Vay id. h. 836.

Az első Zsigmondnak neje Raty Borbála leány-ágon Oláh Miklós primás nővérétől származott le Palocsay, Dessewffy ágon [1]. Talán e Zsigmond az, ki 1703—1707-ig Ugocsa vármegye főjegyzője, e közben 1705-ben a fölkelő nemesség vezénylője, 1707-ben pedig az ónodi Rákóczy-féle gyülésre követ, 1714-ben pedig másod alispán volt ugyancsak Ugocsa vármegyében [2].

Zsigmondnak fia István Bihar vármegye alispánja 1741-től 1746-ig [3]. Ennek fia László előbb magyar királyi testőr, midőn több nyelvet megtanul. Utóbb Bihar vármegye főszolgabirája, 1778-tól 1783-ig másod alispánja, s azután Ungh vármegye első alispánja. Élt még 1806-ban is már kir. tanácsos. Neje váradi és micskei Baranyi Anna volt, kitől gyermekei Imre Bihar vármegye aljegyzője volt. Gábor mint királyi táblai jegyző ifjuságában halt el. János Ungh vármegyében viselt hivatalt [4].

A másik Zsigmond Bihar vármegyének első alispánja volt 1725—1730-ban [5]. E közben 1729-ben követe is. Bihar vármegyében 1661-ben alispánul iratik Buday Mihály [7].

Ugocsa vármegyében az emlitett Zsigmondon kivül 1783-ban Buday László főjegyzője [8], (tehát ugyanakkor, midőn szintén B. László Biharban másod alispán, s tán a kettő egy személy?) Utódai 1806-ban Feketepatakon birnak, hol akkor birtokos Buday Menyhért is. Ugyanazon évben bir a Buday család Egres és Komjáth helységben [9].

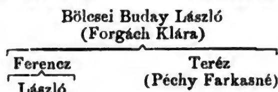
1669-ben Buday Zsigmond Bereg és Ugocsa vármegye törvényszéki ülnöke [10].

Beregh vármegyében Buday Ferencz 1770-ben alispán [11]. Talán ez azon Ferencz, kinek neje 1748-ban báró Révay Magdolna, és attól fia Lajos.

---

[1] Ugyanott. 457.
[2] Szirmay C. Ugocsa 22. 55. 57. 61.
[3] Vay id. h. 836.
[4] Ugyanott. 458. 839.
[5] Ugyanott. 838.
[6] Lehoczky Stemm. I. 190.
[7] Lehoczky Stemm. I. 190.
[8] Szirmay C. Ugocsa 58. 85.
[9] Ugyanott 78. 86.
[10] Szirmay C. Zemplin not. hist. 98.
[11] Lehoczky Stemm. I. 189.

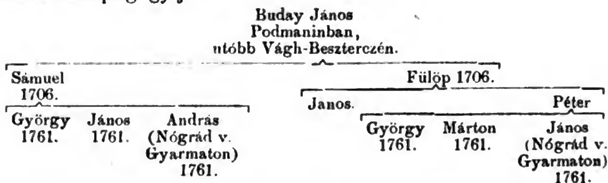
Egy szintén e családhoz tartozó családfai töredék [1]) következő:

Buday család. II. Ferdinand király által Bécsben 1635-ki márczius 5 kén kelt czimeres nemes levél által nemesittetett meg Buday András, és fiai István és András. E nemes levél először 1636-ban (Sabbatho pximo post festum Epiphaniarum) Esztergam vármegye közgyülésen. Legutóbb 1739-ki junius 4-kén Veszprém vármegyének Pápán tartott közgyülésében a nemesség vizsgáló választmány által hirdettetett ki [2]). A család ugy látszik már kihalt.

Buday család. Lásd Bornemisza, másképp Bolgár.

Buday család. Trencsin vármegyei származás, hol Podmanin helységben élt a XVII. század végén többi közt Buday János, kit másképp Hornicsek-nek is neveztek. Ez Podmaninból Vágh-Beszterczére költözött. A Podmaninban maradt többiek ágát nem ismerve, ezen emlitett Buday János ily családfát alkotott, mely a mult század közepéig igy jő le:

Jánosnak a törzsnek fiai Sámuel és Fülöp podmanini birtokukat Vágh-Beszterczén 1706-ki april 8-kán kelt oklevél szerint eladják Buday János, és Buday György, másképp Janosko nevü nagybátyjaiknak.

Sámuelnak egyik fia András; és Fülöpnek unokája János Nógrád vármegyei B.-Gyarmatra költöztek, és később 1761-ki május 27-kén Trencsin vármegyétől nemességökről bizonyitványt vettek ki, és ugyanazt még azon évben Nógrád vármegyében is kihirdettették [3]). Jelenleg ott maradékaik nincsenek.

---

[1]) Pörbeli genealogiáról.

[2]) Veszprém vármegye levéltárában őriztetik az eredeti armalis.

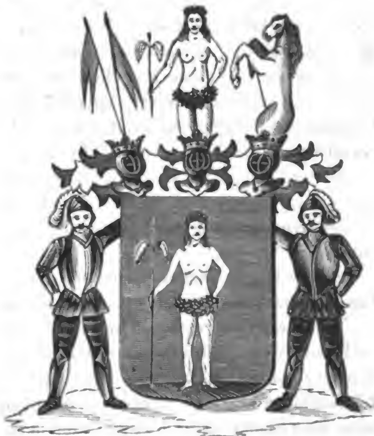
[3]) Prothocol. C. Neogr. 1761. pag. 84.

A többi testvérek Trencsin vármegyei Vágh-Beszterczén maradtak. Rokonaik pedig Podmaninban lakoztak.

Buday család. A czimert Buday Ádám szerzé. A czimere ilyen: a paizs vörös mezejében koronás oroszlán áll, első jobb lábában kardot villogtatva, és ölében egy csomó fehér zászlót tartva; ezek közül a középső kék szinü, és azon arany lant látszik. A paizs fölötti sisakon két fekete szárny között vasas vitéz áll kivont karddal, sisakján vörös strucz-toll leng. Foszladék arany-vörös és ezüst-vörös [1]).

Buday család. Buday Gábor 1797-ben kap nemes levelet I. Ferencz királytól ily czimerrel: a paizs kék mezejében egy meztelen vad ember, fején s ágyékán zöld koszorúval fedetten áll, jobbjában tövestől kitépett kétlevelü élőfát tart. A paizs sisakján ugyanaz látható. Foszladék arany-kék és ezüst-vörös [2]).

A czimert tekintve, ugy látszik e családnak egyik tagja volt az, ki bárói rangra emelkedvén, ismét külön családot alapitott, mint a következő czikkben láthatjuk.

Buday család. (Bátori, báró). Buday Ignácz — mint iratik — a pesti Budayak régi nemes családából származott [3]). 1782-ben a Cartorinszky lovas ezredben kezdte katonai pályáját, innen főhadnagyi ranggal átment az akkor Wurmser, később Coburg magyar lovas ezredhez. Vitézségét rettenthetlen bátorsága által az 1788. és 1789-ki török háborúban kezdé kimutatni, s főleg 1788-

[1]) Adami Scuta Gentil. I.
[2]) Ugyanott.
[3]) Tudományos Gyüjtemény 1835-ki VI. köt. 90.

diki october 3-kán Német-Boksánnál a temesi bánságban tünteté ki bátorságát.

A török háború bevégzése után a francziák elleni hadban 1790-től kezdve ismét szerepelt. Főleg pedig 1792-ben Trier vidékén már mint kapitány, 1793-ban Mainz ostromakor Bretzenheimnál, 1794-ben Sz.-Huber és Neu-Chateau vidékén, junius 26-kán Charle-roisnál, julius 27-kén Lüttichnél mind meg annyi hősies tetteket vitt véghez Buday. 1796-ban elhagyva Belgiumot, Olaszországba tétetett, és érdemei jutalmául Mária Terézia jeles vitézi rendének keresztjével tiszteltetett meg. 1798-ban pedig báróságra emeltetett [1], és bátori előnevet nyert.

1799-ben Mantua bezáratása után gróf Klenau tábornok Buday kapitányt egy zászlóalj gyalog, és hat szakasz (Zug) huszárral Ostigliánál a Po vizén az ellenség ellen küldé. A francziák Ferrarat igyekeztek az ostrom alól fölszabaditani, Buday azt több izben meggátolta. Modenából az őrsereget kiverte, Lugo várát meglepte; Imolát, Faenzát, Forlit, Cesenat, Cerviat, Riminit, Pesarot és Senigagliat elfoglalta; sz. Leo várát megadásra kényszeritette. Vezénylete alatt álló 800 török és orosz sereggel julius 28-kán elfoglalta Fano-t, miután előtte való napon egy ellenséges csapatot, mely Mondolfoból a fanoi őrség segélyére sietett, egyedül escadron-jával megtámadott és levágott. Öt hónapig vezényelt igy túl a Po vizén a császári nagy tábortól elszakadva Buday, egyedül magára, kis-számu seregére és a jó szerencsére hagyatva. És ez idő alatt 2174 foglyot, 58 álgyut és 16 mozsár-álgyut nyert. 1800-ban a hadi pályától visszavonulva, mint őrnagy nyugalomba lépett, és nagyrészt ben Sopronban, vagy annak vidékén élt [2].

Ugy látszik fia azon bátori báró Buday Gábor, ki 1846-ban a császári tengerészeti gyalog zászlóaljnál kapitány.

Czimere: kék mezőben meztelen vad ember, fején és ágyékain zöld koszorúval, jobbjában kétlevelü kitépett vékony élőfácskát tartva. A paizs fölött három koronás sisak van, ezek közül a jobboldalin két kék zászló, a középsőn a paizsbeli meztelen férfiu áll, a baloldaliból fehér mén emelkedik ki. Foszladék mindenfelé ezüst-kék. A paizt telamonok gyanánt két vas pánczélos vörös strucz-tollas vitéz tartja [3].

---

[1]) Collectanea Herald. pag. 137.

[2]) Hadi tettei részletesebb leirása az 1835-ki Tudom. Gyüjtem. VI. köt. 90–96. lapjain olvasható; azonban volt e neje s gyermekei, ott nem emlittetik

[3]) Adami Scuta Gentil. I.

Buday család. (Kolos-Budai). A kolos-budai Buday család Erdélyben virágzott, de kihalt [1]).

Budaiak. Mely családhoz tartoznak a következők, elegendő adatok nélkül el nem határozhatni.

Budai István 1553-ban az adót viszi Erdély részéről a török portára. Tán ennek leánya azon Buday Margit, ki Haller Péternek első neje volt.

Budai András 1575-ben Divény vára védelmében esett el [2]).

Budai Péter 1663-ban mint jeles ember emlittetik [3]).

Budaky család. Doboka vármegyében hajdan több Budak nevü falu létezett, és egy tudós irónk innen azt véli, hogy valószinüleg e helységnevektől vette nevét a Budaky család, melyből Budaky Gáspár beszterczei főbiró 1583-ban egyike azoknak, kik azon évi február 18-kán a szászok törvénykönyvét (statuta), mely Brassóban szerkesztetett, s melyet 1691-ben I. Leopold is megerősitett, Báthori Istvántól kinyerék [4]).

Ugyancsak Beszterczén éltek Budaky János odavaló lelkész, és Budaky György Székely Mózses idejében 1603-ban [5]).

Budaméry család. A Budaméry család a terjedelmes Aba nemből (de genere Aba) származik, még pedig a Somossy és Kőszeghi családokkal egy törzsből.

Mint alakult a családfa [6]), láthatjuk a következő táblázatból:

Péter ispán (de genere Aba)

György 1280. (de Somos) — Mihály 1297. mislei prép. egri kanon. — Tamás † — Miklós (de Somos) — János

György 1280. (de Somos):
Ettől a Somosi és Budaméri ág. *Lásd a köv. táblán.*

Miklós (de Somos):
Egyed. 1330. (de Bodomér) — Dienes. — Andronik.

Egyed. 1330. (de Bodomér):
Miklós 1357. (de Bodomér)

Konya de Bodomér 1373.

Péter de Bodomér. 1394. özvegye Ilona.

Erzse (Zuhai István) — Magich (Terenyei Péter)

---

[1]) Kőváry id. m. 270.

[2]) Istvánfi 1685-ki kiadás. 354. lap.

[3]) Bethlen Ján. Lehoczkynál Stemm. II. 71.

[4]) Hodor: Doboka várm 56. l.

[5]) Wolph. Bethlen. V. 308. 315. 320. l.

[6]) C. Wagner: Tabellae geneal. Mss. tab II.

Mint látjuk, a XV. században a Budamér (vagy Bodomer) család fi-ágon kifogyott. E családfán azonban egy kétely is tünteti föl magát Konya de Bodomer-re nézve, mert ezt az oklevelek a Zechen család őseiül állitják

A Budamér család kihalván, e nevet a Somosi család egy ága vette föl. Az előbbi táblázaton Pétertől a törzstől csak azon ágát folytattuk, mely ide tartozott; a Somosi és Kőszeghi család saját helyén lesz tárgyalandó. Azonban Györgynek ivadékából azon ágazatot, mely Budamér nevet vett föl, itt kell folytatnunk, a többi marad illető helyére. E Györgytől igy jő le a családfa:

György 1280. (de Somos)
(ki az előbbi lapon)

Péter. 1300. (Com. de novo Castro) | Ivanka. | János. 1319. (Köbölkuti Erzse)

Ivanka gyermekei: Miklós | s a t.

Miklós: András (de Somos) felveszi a Budamér nevet.

András: János de Budamér (özvegye Margit) 1462. | Anna 1402.

János: Anna (Berzeviczi István) | Tamás | László | György † Porkolab de Budamér (Lajospataki Kata. † 1503.)

Tamás: Anna 1471.

E családfa is a XVI. századnál tovább nem terjed, anélkül hogy kihalása a végizen Tamás- vagy László-nál meg lenne jelelve.

Budaméry nevü nemes család jelenleg is van Szepes vármegyében; azonban ebből eredt-e, s miképen, arról nincs tudomásom.

Budjács család. Olvassuk a család nevét Bugyiacs-nak is. A család törzseül Budjács András Oroszlánkő várnagya iratik, ki férfias elszántsága, és páratlan hűsége és feláldozása által, melylyel urának életét megmenté, valóban megérdemli az emlékezetet.

Oroszlánkő várának ura névszerint szinte Oroszlánkői a mohácsi vész előtti időben a török ellen készül zászlóaljával, elviszi magával Budjács András várnagyát is, mielőtt azonban Szapolyay seregével csatlakozhatnának, a kis csapattal nagyobb török hadra bukkanva, fölveretnek, és oroszlánkői Budjácscsal együtt foglyul esnek, és Törökországba hurczoltatnak [1]).

---

[1]) Felső-Magyarorsz. Minerva 1832. III. köt. 505–510. — Ez eseményt Rosty Zsig. a Tatárjárás Történelme 104. lapján. IV. Béla korába helyezi, de hihetőleg tévedésből.

Egy lánczra volt füzve a két rab, és remény sem lehetett a megszabadulásra, mely kivált a neje s gyermekei után vágyó Oroszlánkőit napról napra senyveszté. Ezen megesik a hű várnagy szive, és elhatározza maga feláldozásával is ura megszabaditását megkisérleni.

Egykor estefelé midőn a napi munkáról börtöneikbe térnek, meglát Budjács a földön egy bárdot, melyet valamely munkás felejté kün, azt hirtelen elrejti, és magával ruhája alatt elrejtve börtönébe viszi. Midőn minden elcsendesedik, veszi a bárdot, és saját lábaszárát, mely uráéhoz volt lánczolva, elvágja, és erre urát, ki a tettre elámulva várnagya ápolásához fogott, szabadulására sietteti. Oroszlánkői engedelmeskedett, s éjnek idején erdőn berken megindulva, a tengerhez ért, hol egy corfui hajóssal Raguzaig, onnan pedig hazájába szerencsésen visszaérkezett.

Oroszlánkőit a törökök vérében találták, azonban még élve. A basa megindulva e hősies elszántság által, megtiltá a szökevényt üldöztetni, Budjácsot is orvos keze alá advány, mihelyt fölgyógyul, szabadnak nyilvánitá. Budjács hosszas időre fölgyógyult és szabadságát megkapva, a basa által az ország széleig elkisértetett. Budjács Oroszlánkő várába tartott, hová mankón megérkezve, miután megismertetett, a legszivesebb fogadtatásra talált [1]). Oroszlánkői a várhoz tartozó Mikusócz helységben szabad birtokot adott neki, és kieszközlé a királynál megnemesittetését, mit meg is nyert, és czimerül: a paizs mezejében lebárdolt lábat omló lánczaival, a paizs sisakja fölött pedig oroszlánt kapott jeles tette emlékeül.

Budjács András ivadéka él még, és az 1809-ki évben több unokája harczolt vármegyéjének zászlója alatt.

Valószinüleg e családból volt Budiacz István is, 1657-ben a kassai iskola conrectora [2]).

És Budjács Máté sz. Ferencz szerzetes 1753-ban a kaplonyi, 1755-ben a homonnai zárda gvardiánja [3]).

Budjács Imre a temesi kerületben altartományi biztos 1844-ben.

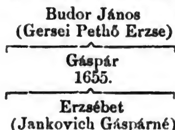
[1]) Mennyire legyen ez előadás hiteles, azt el nem dönthetni bővebb próbák hiányában. Igaz, hogy e tényt történet-forrásaink nem emlitik, de hány más dolog sincs megirva kinyomott könyveinkben, és valóságukat mégis oklevelek tanusitják. Annyi bizonyos, hogy Oroszlánkői család virágzott hazánkban, és Miklósban 1549 táján halt ki.

[2]) Andreae Horvát de Judeorum Conversione, Cassoviae 1658.

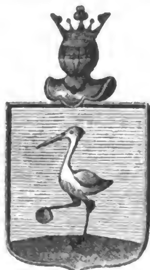
[3]) Szirmay: Szathmár várm. II 57. és C. Zemplin not. hist. 360.

Budor család. Ugy látszik Dunán túl virágzott, Budor Gáspár megyei követ volt az 1655-ki országgyülésen, és harminczad vizsgáló választmány tagjául neveztetett ki [1]).

A család valószinüleg kifogyott. Nehány izen nemzékrende [2]) ez :

Bugár család. Bugár György I. Leopold királytól 1662-ben nemesittetett meg. Czimere: a paizs kék mezejében vörös dolmányos vitéz, jobbjában három buza-kalászt, a balban pedig leoldozott fekete kardját tartja. A paizs fölötti sisakon vörös ruhás férfi-kar három buza-kalászt tart. Foszladék jobb oldalról arany-kék, balról ezüst-vörös [3]).

Bugár család. Czimeres levelet szerzett III. Károly királytól 1713-ban Bugár András. Czimere: a paizs kék mezejében az éberség jelvénye egy lábon álló daru, mely egyik lába körmei közt kövecset tart. (Eddig a czimer). A paizs fölötti sisakon galamb van, mely csőrében három kalászt tart. Foszladék innen arany-kék, onnan ezüst-vörös [4]).

Tán utóda Bugár Ferencz a m. kir. kamaránál fogalmazó 1844-ben.

Bugar család. (Mikertyei és oleikuttyai). Mikertyei és olei-kuttyai Bugar nevü Pozsony vármegyei Csallóközi családról 1360-dik évről pusztán emlités tétetik Lehoczkynál [5]).

Bujáky család. Egykor léteztéről tesz tanuságot Bujáky János 1370-ben, kinek neje Katalin [6]) fia András.

Buján család. Árva vármegye nemesei közé sorolja Fényes Geographiájában.

---

1) 1655-ki 100. törv. cz.
2) Bossányi contra Eszterházy-pörből p. 535.
3) Adami Scuta Gentil. I.
4) Collect. Herald. Nro 654.
5) Lehoczky Stemm. I. 71.
6) Fejér Cod. Diplom. tom. IX. vol. IV. p. 316.

Bujanovics család. (Ággteleki). Szabolcs vármegyei Ágg-telek helységről — melyben jelenleg is közbirtokos [1]) — irja előnevét. Ki van terjedve ezenkivül Bihar, Sáros és Zemplin vármegyékbe.

Tagjai többnyire ügynöki, ügyvédi vagy kormányszéki hivatalt viseltek.

Már a mult század végén 1770-ben Bécsben a magyar királyi udvari kanczelláriánál hites agens ágteleki Bujanovics Károly. 1787-ben már egyszersmind a szent István király apostoli rendjének is ügynöke; az még 1810-ben is. Fia Edvárd 1803-ban már ügyvéd, a gazdászat terén működött, és e szakmában irt is. 1842-ben az orosz gazdászati társaság is tagjává választá. Meghalt 1855-ki sept 24-kén kora 79-dik évében.

Bujanovics Ágoston ismét Bécsben az udv. m. kanczelláriánál agens 1810—1820-ban.

Ágteleki Bujanovics Lukács táblabiró s kir. táblai ügyvéd, meghalt 1836-dik előtt. Első nejétől gyermekei Sándor Arad vármegye főjegyzője 1836-ban, és Pál Zala vármegye főjegyzője ugyanakkor. Emlitett Sándor a m. tudós társaságnak 1832-ben 400 forintot ajándékozott [2]).

Ágteleki Bujanovics Ernő 1848-dik előtt a m. kir. helytartóságnál titkár.

Ágteleki B. Gyula ugyan 1848-dik előtt az eperjesi kerületi tábla jegyzője stb.

Bujdosó család. Belőle Bujdosó Ráfael mint Nógrád vármegyei Fülekről való nemes a nagyszombati academiában tudori borostyánt kap 1722-ben.

Bukovich család. Abauj vármegye nemesei között foglal helyet [3]).

Bukovinszky család. Árva és Zemplin vármegyében a nemesrendü családok sorában áll [4]).

Bukovszky család. Lengyel származásu. Zemplin vármegyében mint a gersei Pethő családnak leány-ági ivadéka birtokos a sztropkoi urodalomban 1797-ben [5]).

---

[1]) Fényes: Geographiai szótár I. köt. Agtelek név alatt.
[2]) L. Tudományos Gyüjtem. 1832. II. 122.
[3]) Fényes Geographiája szerint.
[4]) Szirmay C. Zemplin. not. hist. 110. és Fényes Geographiája.
[5]) Szirmay C. Zemplin. not. hist. 96.

Bukovszky család. A fölebbiveli összeköttetése előttem ismeretlen. Gróf Bukovszky Osorio Márton 1805-ben vétetik be magyarországi honfiusitott nemesnek [1]).

Bukovszky József tábornok a Ludoviceára ezer forintot ajánl 1808-ban [2]).

Bukvics család. Bukvics Illés nemességre emeltetett 1741. oct. 28-kán Mária Terézia által. Czimere: a paizs kék mezejében egy ezüst csik (fascia) vonul át, azon kard látszik véres markolattal. A paizs felső részében két, az alsóban egy csillag ragyog. A paizs tetején álló koronás sisakból vörös dolmányos, kék süveges magyar vitéz emelkedik föl, jobbjában kivont kardot villogtatva. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [3]).

Búlyi család. (Búlyi és Jékei). Hajdan Szabolcs vármegyei család, fi-ágon már kihalt. Virágzott Zemplin vármegyében is. 1660-ban jékei Buly Ferencz, Réthy Zsófia, és gróf Nádasdy Ferencz között bizonyos egyesség költ [4]).

Bulyovszky család. (Gyulafalvi). A gyulafalvi (= Duliczi) Bulyovszky család mint előneve mutatja, Thurócz vármegyéből ered, onnan a XVII. század második felében egy ágazat átszakadván Hont s Nógrád vármegyébe, ott mintegy századig szerepelt.

Bulyovszky Ferencz 1683—1684-ben Nógrád vármegyei helyettes jegyző, egyszersmind már 1684-ben Heves vármegyének alispánja, 1689-ki julius 4-től 1693-ki aug. 21-ig Nógrád vármegyének is első alispánja [5]).

1693-ban már Bulyovszky Dániel jő elő mint Nógrád vármegyei helyettes jegyző.

1696-ban él Bulyovszky Sámuel, kinek Bodonyi Anna Berczeli részét zálogitja el.

1711-ben emlitett Dániel, László, Imre mint Rákóczy hivei még honn nem valának (absentes). Azonban még ugyanazon évben László visszatér, és julius 22-kén a füleki járásban szolgabiróvá

---

[1]) 1805-ki VII. törv. cz.

[2]) 1808.: VII. 1827.: XVIII. törv. cz.

[3]) Collect. Herald. Nro 176.

[4]) Cathalog. Manuscriptorum Musaei Nat. I. 363.

[5]) Az illető várm. jegyzőkönyvek, s oklevelek szerint.

választatik, és ugyan e hivatalban 1714. 1716. és 1717-ben is megerősittetik [1]).

Az 1734-ki összeirásban Bulyovszky István, Imre, Dániel emlitetnek. Az 1755-ki productiokor már csak Imre emlittetik, és utána a család Nógrád vármegyében letünt [2]).

Ugy látszik a család Bulyovszky Jakab által sarjadzott át előbb Hontba, azután Nógrádba; s tán Jakab atyja volt Ferencznek az alispánnak. Jakabnak neje bakonoki Horváth Fruzsina, ki már 1663-ban özvegy volt, és ellentmond Baloghy Gáspár beiktatásának F.-Cseriben Hont vármegyében [3]).

Czvittinger ir duliczi Bulyovszky Mihályról, mint többféle tudományban jártas férfiuról, ki külföldön Wittebergben sat. tanult, és előbb Stuttgartban, majd Durlachban tanár volt 1711-ben. Irt több munkát is. Nevezett tudós ezt Bulyovszky János nógrádi alispán testvéreül adja ki; de a keresztnévben bizonyosan hibásan, mert János nevü azon vármegyében soha alispán nem volt, hanem igen Ferencz; vagy tán a szolgabiró Lászlónak lehetett testvére.

A család evang. vallásu.

Bulyovszky Ferencz 1689-ben pecséte szerint, kivont karddal egy vitézt, és a fölött csillagot viselt czimerében.

Ha nem csalódom, Bulyovszky Gyula az iró is (szület. Pest várm. Rákos-Kereszturon 1827-ben) e család ivadéka.

Bunik család. A család alapitója Bunik Gergely, ki 1717-ben czimeres nemes levelet kap III. Károly királytól.

Czimerpaizsa két részre oszlik viz-szintes vonal által; az alsó vörös mezőben egy levágott törökfej hever; a felső zöld osztályban vörös fedelü török kápolna (moschea) van, tornya tetején félholddal, alatta kékruhás magyar vitéz áll, jobbjában kivont kardot, a balban pedig hadi csáklyát (contus) tart. A paizs tetején álló sisakból a leirt vitéz nyulik föl. Foszladék jobbról zöld-vörös, balról fehér-kék [5]).

Bunkóczy család. Szabolcs vármegyében tartja lakását. (Fényes Geographiája szerint).

Bunsch család. Szintén a mult század második tizedében lép a nemesek sorába. Bunsch Kerestély 1715-ben szerez czi-

---

[1]) és [2]) az illető várm. jegyzőkönyvek.

[3]) Sz. Benedeki Convent. Fasc. I. Nro 20.

[4]) Specimen Hungariae Litteratae Frankf. 1711. pag. 91.

[5]) Collect. Herald. Nro 576.

meres nemes levelet. Czimere négy udvarra oszlik. Az első és negyedik udvarban kék mezőben három vörös-fehér zászló lobog. A második és harmadik udvar felváltva vörös-fehér koczkával van födve. Az ötödik osztályt a közép gömbölyü paizs képezi, melynek kék udvarában egy lábon álló, másik lábával kövecset tartó daru áll. A paizs tetején a koronás sisakon a leirt daru áll, mindkét oldalról vörös-fehér szinü három három zászló között. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [1]).

Buntzik család. Buntzik János élt 1648-ban, midőn neki Ladoméren Dóczy Menyhért fél telket irt be [2]).

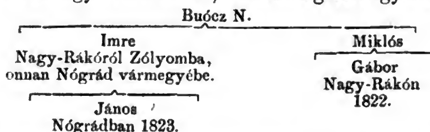
Bunyitay család. Zemplin vármegye czimeres nemes családai közé tartozik. (1797-ben) birtokos Lasztóczon [3]).

Buócz család. (Nagy-Rákói). Thurócz vármegyéből ered, melynek egyik helységéről előnevét is irja.

Czimere: hármas halmon kiterjesztett szárnyakkal repülésre induló galamb, csőrében virágot tartva. A paizs fölötti sisakon ugyanaz, pecsét után leirva.

A család egyik ága Hont vármegyében tartja lakását.

Egy másik ágból Buócz Imre Nagy-Rákóról Zólyom vármegyébe, onnan Nógrád vármegyébe költözik, fia János 1822-ki junius 17-én Thurócz vármegyétől nemességéről vesz ki levelet, és azt 1823-ban Nógrád vármegye kihirdetteti; e szerint ágazata igy alakul:

Burdina család. (Löwenkampfi). Burdina Rudolf az 1840-ki országgyülésen nyer honfiusitást [5]).

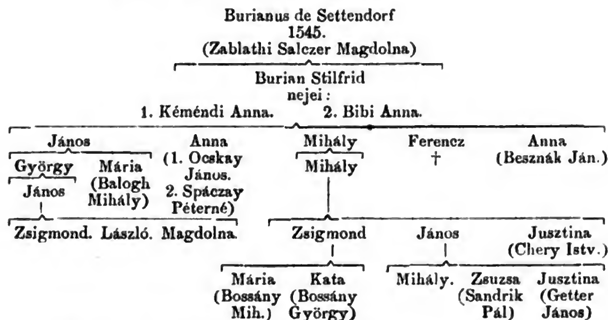
Burgberg család. (Du Mont Beaufort). Burgberg Ágoston, János és Ignácz az 1836-ki országgyülésen honfiusitattak [6]).

Burian család. (Settendorfi). Mint a sógorsági összeköttetések mutatják Pozsony, Nyitra táján már a XVI. század közepén élt

[1]) Ugyanott Nro 615.
[2]) Sz. Benedeki Convent Fasc. III. Nro 50.
[3]) Szirmay C. Zemplin not. hist. 110. 269.
[4]) Nógrád várm. jegyzőkönyv 1823. évről 407. sz. a.
[5]) 1840-ki LII. törv. cz.
[6]) 1836-ki XLVII. törv. cz.

Burian család, valószinüleg külföldről beszármazva. A családnév Burián keresztnévből származott. A törzs 1545-ben Burianus de Settendorf-nak iratik, fia Stilfrid már vezetéknevül a Burian nevet viseli.

A család lesarjadzása következő [1]:

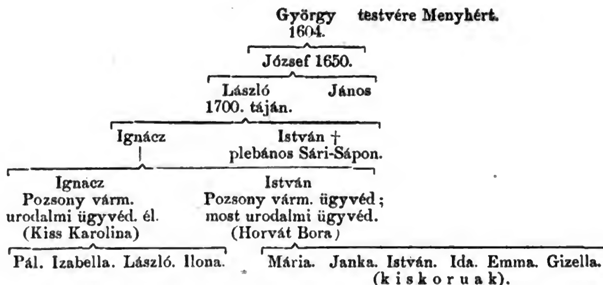
Burian család. (Rajéczi). Rudolf király által 1604-dik évben a nemesi rangra emeltetik rageczi Burian György, és általa testvére Menyhért és utódaik.

Czimerük viz-szintes sárga szelemen (lamina flava) által két udvarra oszlik. A felső udvar kék, az alsó vörös. A paizs alján hármas zöld dombnak középsőjéből torony nyulik föl, melynek csucsán három fehér strucz-toll leng, ezek közül a középsőn arany csillag ragyog, a sárga szelemenen két piros rózsa látszik. A paizs fölötti sisak koronáján egy lábát fölemelve hattyu áll, hátra vetett nyakkal, mely nyillal van átlőve. Foszladék mindkét oldalról arany-vörös.

A nemesség-szerző Györgytől kezdve a leszármazás kimutatása [2]) ez:

[1]) Wagner Tabellae Genealog. Mss. tab. XVII.

[2]) Ipolyi Arnold ur szives közléséből az egész családról szóló adatok.

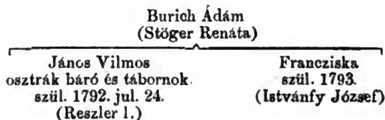

Burján család. (Kozárvári). Erdélyben él a Kozárvári Burján család, melyből az erdélyi fejedelmi táblán szegények ügyvéde 1815-ben Burján János.

Buryan család. (Pálfalvai). Szathmár vármegyében virágzott. Pálfalvai Buryan László Szathmár vármegyei Zsadányban 1544-ben, Hodoson és Batiz-Vásáriban 1548-ban részjószágot kapott királyi adományban, de ugy látszik nemsokára kihalt, mert csakhamar nevezett helységek más birtokosokat ismernek [1]).

Burich család. Régi magyar családnak iratik, mely eredetileg Boszniából eredt, hol már egy Burics a XV. században a cettini vár bánja volt [2]). Régiebb oklevelekben, és nemes levelében Burich-Buricz-nak, az ujabb időben pedig Burits-nak iratik. Jelenleg a család magát Buric-nak irja, és Horvátországban tartja lakását.

Burich Ádám Ferencz született 1754-ben Zágrábban, mint alezredes, és a Mária Terézia katonai rend vitéze 1779-ki mart. 27-kén Pournay előnévvel birodalmi és osztrák örök tartományokbeli báróságra emeltetett. 1790-ben nőül vette schönthali Stöger Renátát, (ki 1772. szül., 1856. megh.) miután férjét még 1803-ban a halál elragadá. Ettől kezdve a családfa igy alakul:

---

[1]) Szirmay: Szathmár várm. II. 142. 276. 299. l.

[2]) Goth. geneal. Taschenb. d. freiherrl. Häuser. 1857. 92.

Nemesi czimerök ez: a paizs ezüst szelemen (balken) által két udvarra oszlik. A felső udvarban egy ezüstbe öltözött angyal emelkedik föl, jobb kezében zöld pálma-ágat, a balban arany koronát tart. Az alsó arany mezőben fekete sas látszik.

A báróság keltekor e czimer tetemesen megszaporittatott.

Burgman család. Magyar nemességet nyervén, Várffy nevet vesz föl. Lásd Várffy családot.

Burgstaller család. Pozsony városi család, Burgstaller János Kristóf 1696—1698-ig, ismét 1707—1709-ig, és 1714-ben Pozsony sz. kir. város főbirája, 1716-ban polgármestere; ifjabb János Kristóf (tán az előbbinek fia) 1728—1729., és ismét 1732—1734-ig ugyanott főbiró; — 1734-ben pedig polgármester [1]) volt.

Egy Burgstaller festett czimeres gyüjteményt is adott ki, legtöbbnyire Pozsony vármegye és városa nemes családainak czimereiből [2]).

Czimere a családnak négy részre osztott paizs. Az első és negyedik kék mezőben magas zöld hegyen várkastély áll. A második és harmadik vörös mezőben zöld téren daru látható. A paizs fölötti koronás sisak fölötti koronából arany oroszlán emelkedik föl, első jobb lábában kardot, a másikban három buzakalászt tart, a koronából jobb oldalról fehér-vörös, bal oldalról ezüst-fekete strucz-toll leng. Foszladék jobbról arany-fekete, balról ezüst-vörös [3]).

Burza család. Burza Tamás szerzé a czimeres nemes levelet 1718-ban III. Károly alatt. Czimer paizsában zöld téren fehér bárány áll, e fölött keresztbe téve két serfözői eszköz, és ezeken fölül nap, hold és csillag alatt fehér galamb repül. A paizs fölött csak a sisak és azon királyi korona áll. Foszladék jobbról ezüst-vörös, balról arany-kék [4]).

Busán család. A horvátországi elökelőbb nemes családok egyike. Tagjai a báni táblán, Zágráb vármegyénél viseltek hivatalt. Előfordulnak

Busán János mint cs. kir. tanácsos, országos főszámvevő s

---

[1]) Bel M. Notitia Nova I. 667—669.

[2]) Burgstaller: Collectio Insignium nob. Hung. familiar. Decades VIII. in 4-to. — L. Cathologus Bibliothecae Hungaricae Francisci Com. Széchenyi. Tom. I. 172. lapon. — De kijött e gyüjtemény 8-rétben is.

[3]) A fölebbi jegyzékben emlitett gyüjteményben.

[4]) Collect. Herald. Nro 495.

pénztárnok, a topuszkai apátság curialis ispánja, és a báni tábla ülnöke 1760-ban, 1765-ben horvátországi al-bán [1]).

Busán Alajos mint a báni táblai ülnöke 1810-ben, egyszersmind cs. kir. tanácsos 1815—1825-ben. — 1844-ben pedig már a horvát-, dalmát- s tótországi kir. tábla elnöke.

Busán János mint királyi udvarnok, és Zágráb vármegyei táblabiró 1810—1825-ben.

Busán Herman mint Zágráb vármegye főjegyzője az 1836. országgyülésen, az 1840-ki országgyülésen pedig mint azon vármegye alispánja, Horvátország követe volt. — 1844-ben már a báni tábla ülnöke.

Bussich család. Szintén horvátországi család. Bussich Boldizsár a báni tábla ülnöke 1770-ben stb.

Buthkai család. (Buthkai). A Buthkai család — mint annak helyén emlitém — a Báthori stb. családdal egy törzsből, a jövevény Guth-Keled nemzetségből (de genere Guth keled) vette származását. E nem Sveviából Stof várából Péter király korában Kelad és Gut személyében jöve hazánkba [2]).

A család ősi czimere a három farkas-fog egy háromszegletü paizsban, melyhez Buthkai Péter tárnokmester Ráskai, Málczai és Márky vérrokonaival együtt 1496-ban Ulászló királytól még kék mezőben egy arany csillagot kapott [3]).

Itt a czimer foszladék nélkül a Wagner által kiadott után adatik metszvényben. Wagner azt 1596-ki példányból vette le, kétségkivül tudhatva már akkor, hogy a paizs udvara kék mezőt mutat. Itt is fehéren maradt az udvar, holott az Szirmay hitelénél fogva a kék szint jelentő czimertani (viz-szintes) vonalakkal töltethetett volna be.

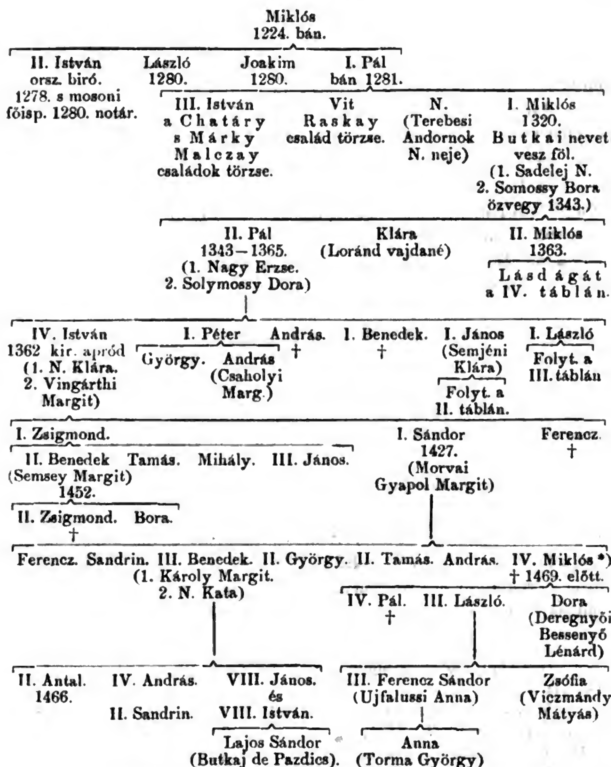
---

[1]) 1765-ki XVI. törv. cz.

[2]) Kéza Chronic. Podhraczky kiad. 80. l. — Turóczy Chron. cap. XVI.

[3]) Szirmay C. Zemplin not. hist. 73. *Uladislaus Rex ... vetera nobilitatis Insignia tres lupinos dentes in scuto triangulari complectentia sidere aureo in campo coelestino auxit 1496.*

I. tábla.

*) Ezeknek nővéreik még: Agatha Natafalusi Mihályné, Kata Körtvélyesy Boldizsárné, és Erzse Bethlen Andrásné.

E családfán Miklósnak a törzsnek fia I. István ismét egész Tótország bánja, ki 1254-ben Fejér vármegyében Guth földjét, Dadát Szabolcsban, és azonkivül a Tisza Bodrog folyók között, és

Zemplin vármegyében a Karacha mellett birtokot szerzett, és azokra IV. Béla királytól adományt kapott [1]. Négy fia maradt.

Joakim notát kapván, javait elveszté, s azt 1278-ban testvére II. István országbiróvá, és Moson vármegye főispánjává tétetvén, mind visszakapta [2].

Azonban nemsokára ismét II. István és másik két testvérével együtt hűtlenségbe esett, s javait testvére I. Pál nyerte 1281-ben, a ki szintén báni hivatalt viselt [3].

II. István gyermektelenül halván el, özvegye apáczává lőn. Magnélkül halt el Joakim és László is; és igy csak I. Pál tartá fen ágazatát. Ennek fiai 1314-ben megosztozván Dousa nádor előtt, III. Istvánnak Malcza, Mark, Kisfalud stb. jutott, s fiai által törzse lőn Somogy vármegyében a Malczay, Márky és Chatáry családoknak. — Vit-nek osztályrészül Kis- és Nagy-Raska jutott, s alapitá a Raskay családot. S végre I. Miklós Buthka helységet kapván, ennek nevét vevé föl, s alapitója lőn a Buthkai családnak [4].

I. Miklósnak első neje Sadeley [5] családból volt, a második pedig Somossy Borbála 1343-ban mint özvegy emlittetik [6]. Leánya Klára Lorand vajdané, sőt Wagner [7] szerint azután Ibrányi Pálné, s végre Sadelej Bálintné. Fiai közül II. Miklós ágát a II. táblán láthatjuk. II. Pál ága itt folytattatik.

II. Pálnak, ki 1343—1365. közt élt. 1343-ban anyja Somossy Bora részéről megnyugtatja Somossy Ivánkát a megkapott leánynegyedről [8]. — Két neje volt. Első Nagy Erzse N. Miklós pazdicsi várkapitány leánya, második Solymossy Dorottya. Ezektől hat fia közül három nyujtott le ágazatot. I. Jánosnak (a II. táblán)

---

[1] Szirmay C. Zemplin not. hist. 72. és Wagner Coll. Geneal. Dec. III. 8.

[2] Wagner id. h. Az oklevelet is közölve. Szirmay id. h. erről s Joakimról mit sem emlit, sőt II. Istvánnak, ki magnélkül halt el, fiaiul teszi Vitet, I. Pált, I. Miklóst, holott Vit és Miklós fiai voltak I. Pálnak.

[3] Fejér Cod. diplom. tom. IX. vol. I. 132.

[4] Wagner id. h. Dec. III. 11.

[5] U. ott forrás-nevezés nélkül, de az bizonyos, hogy Somossy Bora neje volt.

[6] Fejér Cod. dipl. tom. IX. vol. I. 132.

[7] Wagner id. m. Dec. III. 11. Katát Isipi Lukácsnét teszi I. Miklós leányául, de későbbi keletű kéziratában Tabellae geneal. tabula XXVI. Klárát emlit e három férjével, bizonyosan nem ok nélkül.

[8] Fejér: Cod. Dipl. tom. IX. vol. I. p. 132.

és I. Lászlónak (a III. táblán) fogjuk látni ivadékát. András és Benedek magnélkül haltak el. I. Péter nemze ugyan két fiut, de utódaik nem maradtak.

IV. István (II. Pálnak fia) I. Lajos király nejének Erzsébet királynénak udvari apródja volt. A Debreczenyi családtól Dadát visszapörlé, és kieszközlé, hogy a család ősi birtokából Jeszenő várából Myck bán fiai István és Ákos leány-negyedet nem kapának. Első neje Klára[1], második Vingárthi Margit. Ezektől született három fia közül — mint látjuk — Ferencz kihalt magában, I. Zsigmondnak csak egyik fiától II. Benedektől, kinek neje Semsey Margit volt[2], lőnek gyermekei, de azokban sirba viszi a család nevét. Fenmaradt I. Sándor (vagy Sandrin) ága. Ennek is több gyermeke közül (a leányok a családfa alatt állanak hely szüke miatt) csak III. Benedek és IV. Miklós nemzett gyermekeket. Amaz VIII. István fiától unokájában Lajosban, ki Pazdicsról irta magát, kihalt. IV. Miklósnak fia III. László pedig unokájában Anna Torma Györgynében rekeszté be ez ágazat sorát, javait a sógor Viczmándy Mátyásnak és utódainak irván át.

Visszatekintve IV. Istvánhoz, ennek testvérétől I. Jánostól ismét folytatólag igy alakul a családfa:

II. tábla.

I. János (ki az I. táblán)
(Semjény Klára)

Margit (Pány Ferencz) — László de Berve. — II. Péter 1411. Keszeg-nek neveztetett. — Domokos 1411.

II. Péter fiai: Demeter. — Gergely. — Imre egri kanon. — II. Mihály. — III. György. (Margit) — Fülöp.

III. György fiai: IV. Mihály Keszeg nevezt. — IX. János

IV. Mihály gyermekei: II. Bertalan. — Orsolya (1. Monoki Stibor. 2. Kerchi Globis Miklós. 3. Horváth Simon)

II. Bertalan leánya: Kata (Ugray Istvánné)

E tábla élén álló I. Jánosnak fiai II. Péter (ki Keszeg-nek is neveztetett) és Domokos javaikra 1411-ben uj királyi adományt

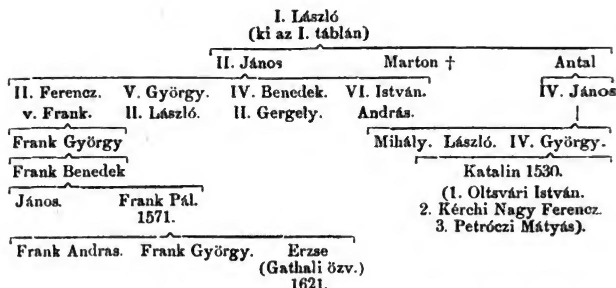
[1]) Wagner Mss. Tabell. geneal. igy; ellenben a dec. III. csak a másodikot emlité.

[2]) Kaprinay Dipl. II. 484.

vesznek. II. Péternek kis unokáiban ez ágazat is a XVI. század közepén elenyészett [1]).

IV. Istvánnak testvére szintén I. László is, kitől egy másik ág sarjadzott le, mint a következő tábla mutatja.

III. tábla.

E leágazás némileg különbözik az eddig Wagner által kiadottól. Itt nincs megemlitve I. Lászlónak III. Péter nevü fia [2]). II. Jánosnak pedig András nevü fia is emlittetik, szintén ujabb pótlásképen. II. Ferencz, ki Franknak is neveztetett, szintén mint itt látjuk, ágazatot nyujtott le [3]). Antal fiául tétetett még VII. István is, kit itt elhagytunk [4]).

A legnagyobb Buthkayakat kétségkivül a következő családfa termette, mely II. Miklós által sarjadzott le, s legtovább virágzott.

A családfa igy jő le:

---

[1]) Wagner Dec. III. 14. nagy-mihályi Vinnaj Potentianát — ha nem csalódik — ugymond — teszi IV. Mihálynak nejeül, de ujabb dolgozatában idézett Mss. V. Mihálynak nejeül irja a II. Miklós ágán. L. IV. táblán.

[2]) Wagner Dec. III. 15., mert ugyanez iró idéz. kéziratában azt már elhagyá. — Buday Fer. lex. I. III. Péter helyett Ferenczről beszél, bizonyosan zavarból.

[3]) Ez ágazat csak is Wagner id. Mss.-ban van meg.

[4]) Wagner Dec. III. még igy adá, de már későbbi dolgozatában nem.

IV. tábla.

II. Miklós (ki az I. táblán) 1347–1363. (Klára)

Bertalan Keszeg-nek neveztetett. 1385. — V. István Keszeg (Orsolya) — Jakab — II. Márton 1385. (Julianna) — Miklós — Dorottya (Deregnyői Bessenyő Lőrincz) — Pál — Kata (Isépi Lukács)

(V. István gyermekei:) Anna. — V. Miklós. † — Ágnes (Vécsi Barnab.)

(II. Márton gyermekei:) III. András al-orsz.-biró. 1450. (1. Sebesi Veron. 2. Chaholy Marg.) — III. Pál. 1441. — Bereczk. — III. Mihály — Dora (Der. Bessenyő János) — Margit (Csebi Mih.)

(III. András gyermekei:) Lucza. (Tybay Lászlóné) 1465. — Bora. (Tybay Andr.) — Zsófia. (Izbugyai) — V. Mihály. regéczi kap. Abauj v. alisp. 1505–1530. (1. Fanchy Marg. 2. Vinnay Potent. 3. Semsei Margit). — X. János (ujlaki Iklodi Magd.) — IV. Péter kir. komorn. tárnokmester. somogyi főisp. 1489. † 1511. körül. (Gordovai Fanchy Marg.) — Imre. † — Ilona †

(V. Mihály gyermekei:) Klára (Eödönffy neje) — V. Péter 1530. † 1560. (1. Ilona. 2. Orsolya. 3. Kende Magd.) — V. András 1530. (Zeretvai Majos Marg.) — Kata (1. Fancsikay Fer. 2. eszéni Csapi György) — Johanna (Lipcsei Ján.)

(IV. Péter leánya:) Kata (gersei Pethő György)

(V. András fia:) V. Benedek 1530.

(V. Péter gyermekei:) XI. János 1530. † 1554. előtt. (Magdolna) — II. Lajos 1530. (Body Bora) — VI. Mihály

(II. Lajos gyermekei:) V. György. 1567. (Keczer Dora) — IV. László. 1567. † 1598. (1. Viczmándy Klára. 2. Tetétlen Anna) — Kata. (Fancsikay János) — Klára — Margit. (Mikolaj Zsigm.) — Bora. — VII. Mihály. †

(V. György fia:) IV. Ferencz 1579.

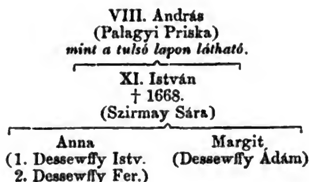
VI. Péter. 1567. † — III. Lajos †

(IV. László gyermekei:) VI. András 1611. végrendel. (Zattay Kata) — IX. István 1620. † 1638. zemplini alisp. (Berzeviczi Margit) — László. — Margit. — VI. György.

(VI. András gyermekei:) Klára. † — VII. András †

(IX. István gyermekei:) X. István. † 1630. előtt. — Sándor. † 1630. előtt. — Anna. † 1630. előtt. — VIII. András. (Palagyi Priska) — Zsuzsa. (N.-Mihályi Pongrácz Ádám) — Klára. — VII. György †

Lásd folyt. a köv. lapon.

A Buthkai családnak ez ága legtovább virágzott, és a család legnagyobb, legjelesb tagjait is ez ág [1]) mutatta föl.

II. Miklós (II. Pálnak testvére az I. táblán) törzse e nemzékcsoportnak, valamely vádért már elitélve volt, azonban 1363-ban I. Lajos királytól kegyelmet nyert. Röviddel utóbb meg is halt. Összevetéseim után — ugy találom — hogy ő neveztetett kicsinek (parvus) nem pedig fia szintén Miklós [2]).

III. Pál (II. Mártonnak fia) fiatal korában szintén mint a lázadó Bothos Andrásnak követője, és Eperjes városának a fölkelők kezébe adója, notát kap, s javait veszté, de 1441-ben I. Ulászló — fiatal korát mentségül elfogadva, mindenét visszaadatja, s kegyébe fogadja [3]).

III. András Sebessi Veronkát, bélteki Drágffy Sándor özvegyét vevén el, ettől nemzé Bora és Zsófia leányait. Miután a koros asszonytól többé utódokat nem remélhete, 1450-ben Hunyadi János kormányzóhoz folyamodott, hogy leányai fiusittassanak (praeficialtassanak). Ezt a rokonok igen zokon vevék. Azonban III. Andrást nemsokára e gondjától fölmenté a halál, mely vén feleségét elragadá. Ismét megnősülvén, neje Cháholyi Margit [4]) lőn, kitől több gyermeket nemzett. III. András tudományossága miatt deáknak (litteratus) is neveztetett, és Mátyás király alatt alországbiróságot viselt. Azonban a lengyel Kázmérhoz szitott párt közé

---

[1]) E családnak nemzékrendére nézve legtöbb tekintettel valék Wagner Tabellae geneal. Mss. tab. XXVI. foglalt családfájára, mely bár néhol különbözik az ugyancsak Wagner által Dec. III. kiadottól, de lényegében azzal megegyez. Wagner id. Mss. nemzékrendét — mint látom — az ugynevezett Elenchus Fam. Buthkayanae után készité, mely meglévén a nemzeti Muzeumban, azzal összevetettem, s ennélfogva maradtam kéziratánál.

[2]) Az Elenchus familiae Buthkaianae után kell ezt állitanom.

[3]) Wagner Dec. III. 17. Szirmay C. Zemplin. not. top. 73. egy Pált még 1462. is a királyné apródául ir. (Aulae reginalis juvenis).

[4]) Wagner Dec. III. 17. vezetéknevét nem emliti, de későbbi idézett geneal. tábláján Cháholyi családbelinek irja.

elegyedve, csekély hija volt, hogy minden javait el nem veszté, melyek már pesti Nagy Bálint-nak el is voltak adományozva, hanem kimosva magát a vádak alól, mindenét visszanyerte. Fiai közül

IV. Péter volt a család legnagyobb fénye. Mint ifju királyi apród, később Mátyás király komornoka, és kamarása 1489-ben, a midőn V. Mihály testvérével az elpusztult Buthka vár helyett egy uj várnak épitésére nyert engedélyt. Mátyás király halála után annak fia János herczeg hive volt. II. Ulászló alatt kir. főasztalnok, Tata és Komárom várak kapitánya, és somogyi főispán volt. 1496-ban családi czimerét ujitá és bővité meg II. Ulászló király. Később a só-kamarak és Marmaros vármegye főispánja volt. Meghalt 1511-dik táján. Nejeül iratik a családi levelek lajstroma szerint gordovai Fánchy Margit, és Orsolya nevü. Wagner azonban Szapolyay Veronikát is hitveseül állitá [1]). Leánya Katalin volt [2]).

V. Mihály Regécz várának kapitánya, és Abauj vármegyének alispánja, és a remete pálos barátok különös pártolója volt. (1505.) Somogyban Sági urodalmát eladván ezer forintért Batthyány Benedeknek, sógorával gordovai Fánchy Jánossal hosszas pörpatvarba elegyedett, miből csak hat év mulva barátai segélyével bonyolult ki. Élt még 1530-ban. Három neje volt. Az első gordovai Fánchy Margit. A második nagy-mihályi Vinnai Potentiana [3]). A harmadik Semsey Frank fiának Lászlónak leánya Semsey Margit, ki után Sáros és Abauj vármegyében szép jószágokat öröklöttek utódai.

V. András (V. Mihálynak fia) korán halván el, özvegye nagyzeretvai Majos Margit sóvári Soós Alberthez ment nőül. V. Andrásnak fia V. Benedek (ki 1530-ban élt) utód nélkül mult ki.

V. Péter (V. Mihálynak fia) Izabella hive volt, miért mint hűtlennek javait Kálnássy Ferencz 1557-ben I. Ferdinand királytól fölkérte, és megkapta, és csak nagy nehezen sikerült Péternek azokat visszakaphatni, kimutatván Zemplin vármegye bizonyitványával, hogy Ferdinand király ellen legkisebb tervben sem vett részt. Meghalt 1560. táján. Neje három volt, az első Ilona, a második Orsolya, a harmadik Magdolna; az első és utolsó a Kende családból, Wagner sze-

[1]) Wagner Analecta Scepusii IV. és Collect. gen. Dec. III. 19.

[2]) Wagner Dec. III. 19. szerint atyja halála előtt halt meg. De idézett kéziratában férjeül gersei Pethő György áll.

[3]) Wagner Tab. Geneal. Mss. mert Dec. III. Vinnay Potentianát nem emliti V. Mihály nejeül.

rint [1]. Az elsőtől leánya lőn, kinek nevét nem tudjuk. A harmadiktól lőn XI. János, II. Lajos és VI. Mihály.

XI. Jánosnak 1554-ben már csak özvegye élt.

II. Lajos Body Borával számos gyermekkel szaporitá családfáját.

V. György (II. Lajosnak fia) Lipóczi Keczer Dorottyától, (ki azután Rákóczy Ferencz neje lőn) nemzé IV. Ferenczet, ágazata sirba vivőjét.

IV. László Wagner szerint élete legnagyobb részét pörlekedéssel tölté. Legnevezetesebb azon becsület-sértést megtorló pöre, melyben anyjának meggyalázója a zemplini törvényszék által nyelve kivágatására itéltetett [2]. Meghalt 1598. táján. Nejei 1. Viczmándy Kata, 2. Tetétleni Anna, kiktől több gyermeke született. Ezek közül

VI. András gyenge egészségü lévén, fiatal korában elhalt. 1611-ben tett végrendeletet, gyermekei gyámjául homonnai Drugeth Györgyöt nevezte, de mindkét gyermeke korán követ atyját a sirba.

IX. István Bethlen korában virágzott. 1620-tól három izben is megválasztatott Zemplin vármegye alispánjává [3]. Meghalt 1638-ban, mely évben még Zemplin vármegye országgyülési követeül is választatott. Neje Berzeviczi Margit volt, kitől több gyermeke született, de miután két fiu s egy leány még 1630. előtt e világból kimult, III. Ferdinand királytól megnyeré, hogy ha fi-utód nélkül halna el, leányai Zsuzsánna nagy-mihályi Pongrácz Ádámné, és Klára fiusittattassanak. És e szándokát nem gátolá VII. György fiának születése sem, ki csakugyan nemsokára meghala, s kit IX. István 1638-ban követett. Ágát fentartá még fia VIII. András.

VIII. András nemsokára, hogy Palagyi Priskával egybekelt, nehéz betegségbe esett, a melyben meg is halt [4]. Halála után született (posthumus) fia XI. István, ki fölnevelkedvén Szirmay Sárát vette nőül, kivel azonban csak két leányt nemzvén, a Buthkayak családját sirba vitte 1668-ban. Egyik leánya Anna 1. Dessewffy

---

[1]) Wagner Dec. III. 21. csak e kettőt irja. De Tab. gen. Mss. Orsolyát is V. Péter nejeül tevé.

[2]) Wagner Dec. III. 22.

[3]) Szirmay C. Zemplin not. hist 146. 147. 152. 166.

[4]) Özvegye Palagyi Erzse Márjássi Ferenczhez, s ennek halála után gersei Pethő Jánoshoz ment férjhez.

István, 2. Dessewffy Ferencznek; — másik leánya Margit pedig Dessewffy Ádámnak lett nejévé; ez utóbbitól a gróf Szirmayak is származnak.

Butoló család. Bihar vármegye nemesei sorában áll Fényes Geographiája szerint.

Butsi család. (Barátosi). Háromszéki székely család. Barátosi Butsi András Sepsi szék ügyésze, Benjamin pedig Doboka vármegye protokolistája 1815-ben.

Butsi család. (Nagyváradi). Nagyváradi Butsi Mihály Fogaras vidék alszolgabirája 1815-ben. Szintén ott már 1794-ben Butsi Tamás alszolgabiró.

Előnév nélkül Hunyad vármegyében leljük Butsi Jánost 1815-ben mint azon vármegye egyik alszolgabiráját.

Buttler család. (Párdányi, gróf †). A XVII. század végén szakadt hazánkba, egy báró Buttler az egri vár parancsnoka volt [1]).

Azonban magyar honfiusitást csak gróf Buttler János nyert az 1715-ki országgyülésen [2]), ki már előbb I. Leopoldtól Heves vármegyében Erdőkövesden stb. adományokkal tetéztetett.

Ennek utóda volt gróf Buttler János, ki szintén adományban birt Torontál vármegyei Párdány helységről irta magát. Mint utódok hiányában családja ez ágának utolsó férfi-ivadéka nemzeti czélokra sokat áldozott, az egykor tervezett Ludoviceа katonai intézetnek egyszerre 126 ezer forintot ajánlott fel [3]). Meghalt a mult évtizedben. Életnagyságu arczképét Nógrád vármegye is gyülésterembe függeszté.

A künn maradt gróf Buttler család is, mely Csehországból Bajorországba szakadt, és már fiu fogadás által Buttler-Clonebough nevet viselt, isméti kihalás után Buttler-Clonebough-Haimhausen névvé alakult.

Jelenleg azonban ismét látunk hivatalos pályán hazánkban báró Buttlerokat, kik a legutóbbi időben mint rokonai a kihalt gróf Buttler Jánosnak, szakadtak hazánkba.

Buttyán család. (Nagy-Somkúti). Hazája Erdély, hol Kővárvidéken nagy-somkúti Buttyán Simon alszolgabiró, Péter pedig irnok 1794-ben.

---

[1]) Bartholomaeides C. Gömör 245.

[2]) 1715-ki CXXXIV. törv. cz.

[3]) 1836-ki XL. törv. cz.

Buttyán család. (Hovrillai). Szintén Kővár vidéken, hol hovrillai Buttyán János alszolgabiró volt 1815-ben.

Butykay család. Birtokcs nemes család Marmaros, Szathmár és Ugocsa vármegyében, Fényes Geographiája szerint.

Ugocsa vármegyében (1805-ben) Butykay Mihály bir Sasváron és Kökönyösdön [1]. Butykay Menyhért 1837-ben Ugocsa vármegye fő-ügyvéde.

Szathmár vármegyében Tisza-Becsen.

Butzurka család. Jobban Buczurka irandó. Buczurka László Máriа Tereziától 1760-ban emeltetik nemességre. Czimere egy jobbról vont vörös övvel (baltheus) rézsut két udvarra oszlik. A vörös övön három arany gyürü látszik. A jobboldali vagyis alsó mező ezüst-kék koczkákkal van födve. A baloldali vagyis alsó osztály arany mezőben piros rózsát mutat, közepén aranynyal. A paizs tetején álló sisak koronájából két elefánt-ormány (proboscides Elephantis) emelkedik föl, ezeknek két végére kötött arany zsinoron arany gyürü függ. Foszladék jobbról arany-vörös, balról ezüst-kék [2]).

Buza család. Zemplin vármegye armalista családai közé soroztatik [3]).

Buzás család. Buzás János nejével Balczó Annával, és gyermekeivel Buzás Gáspárral, Annával és Judittal és sógorával Balczó Pál III. Ferdinand király által Ebersdorfon 1651-ki oct. 8-kán kelt armalisban nemesitettek meg, és nemes levelük Nógrád vármegyében 1653-ki april 29-kén kihirdettetett [4]).

Nógrád vármegyéből még azon században eltünt a család, azonban e nevüekre találunk ugyancsak azon század végén Veszprém vármegyében, lehet hogy ezek a fölebbivel egy vérből származnak.

1699-ben Veszprém vármegyének szolgabirája Buzás Mihály és esküdtje Buzás András volt [5]).

Buzás család. Erdélyben primipilus nemes székely család volt már 1579-ben, midőn Buzás Balás élt [6]).

Buzásy család. Nyitra vármegye nemessége közé tartozik Fényes Geographiája szerint.

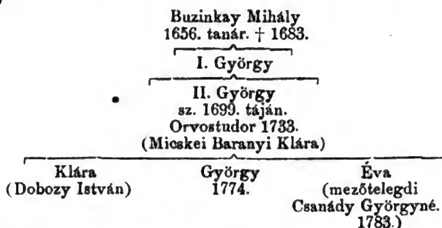
1) Szirmay C. Ugocsa 119. 174.
2) Collect. Herald. Nro 87.
3) Szirmay C. Zemplin. not. top. 110.
4) Nógrád várm. Jegyzőkönyv 1653-ról.
5) 1699-ki aug. 21-kén Alsó-Ajkán kelt eredeti okmányon aláirva.
6) Székely Nemz. Constitutio. 272. lap.

Buzáth család. Bihar vármegye nemesei sorában áll Fényes Geographiája szerint.

Buzgó család. Már a XV. század végén létezett ilynevü nemes család hazánkban. Nemes Buzgó-nak 1498-ban Corvin János nyugtatványt ad 1000 forintról, melyet az ura nevében átadott [1].

Buzinkay család. E családnak nevét mindenütt Buzinkay-nak leljük irva, és igy kétségtelenül különbözik azon Bozinkay családtól, melyről e munka (II. 224. lap.) ád ismertetést. Azonban ha mégis okiratokban e név régebben Bozinkay-nak is iratott volna, ugy e család ősei közé lehetne számitanunk azon Bozinkay Mátét, kinek Abauj vármegyében Ujlakon hű szolgálatiért egy jobbágy-udvart (curiam colonicalem) örökösen beirt 1571-ben [2]) Filpessy Ferencz.

Bizonyos az, hogy a Buzinkay család legközelebbi törzse Buzinkay Mihály 1656-ban sárospataki [3]), utóbb gyulafejérvári tanár volt. Meghalt 1683-ban. Ettől a mult század végeig igy sarjadzott le családfája:

II. György Bremában járt 1729-ben, s ott lett doctorrá 1733-ban. Azután négy évet Amsterdamban töltött. 1737-be hazajött Debreczenbe. 39 éves korában elveszi nőül váradi és micskei Baranyi Mihály főbiró leányát Klárát. Meghalt 1768-ki mart. 17-kén. Irt két latin és két magyar értekezést [4]). Gyermekei: Klára a 60 éves Dobozy István neje, György, és Éva, ki mezőtelegdi Csanády György Bihar vármegyei főszolgabirónak (1783.) volt neje [5]).

---

[1]) Teleky Hunyadiak kora XII. 498. l.

[2]) Capitulum Scepus. Protocollo Anni 1570. fol. 62.

[3]) Szirmay C. Zemplin not. hist. 216. l. — És Kazy Historia R. Hung. III. 104.

[4]) Weszprémi Succincta Medicor. Hung. et Transylv. Historia I. Cent. 24. pag. — a honnan a fölebbi családfa is kiderül.

[5]) Vay Német Hivség. 605. l.

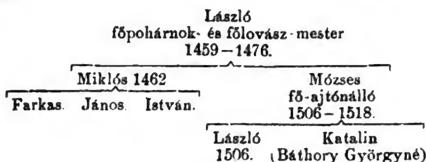
A család Szirmay szerint [1]) Zemplin vármegyének, Fényes Geographiája szerint Pozsony és Szabolcs vármegyének is nemesei közé soroztatik.

Buzlai család. (Gergely-laki †). A XV. század elején Zsigmond király korában küzdi fel magát, s csakhamar az ország zászlosai sorában emelkedik. A család neve több okiratban Buczlai-nak is iratik, s igy valószinüleg Sáros vármegye Bucziló helységéről vette azt. Ugyancsak az előnevet adó Gergelylaka helység is Sáros vármegyében fekszik.

Buczlai Tamásnak fia Balás Zsigmond király mellett szolgált, és azzal Bosznia, Isztria, Lombardia, Német-, Francziaországban, Arragoniában utazott, és ez alkalommal 1415-ben szent Mihály napján kapott családja részére Zsigmond királytól nemesi czimert, mely azonban az okmányban csak lefestve, de leirva nem lévén, alakját nem tudjuk [2]). Balásnak neje Podmaniczky Anna volt.

Emlitett Balásnak fia vagy unokája László volt, V. László király alatt főpohárnokmester, és a Gara párt hive, 1459-ben már főlovászmester volt, midőn Mátyáshoz ő is esküvel igére hűséget. 1476-ban Mátyás király őt a katonáskodás alól menté föl [3]). Ugyancsak Mátyás királytól fiával Mózsessel együtt, ki akkor künn követségben járt, engedélyt kapott, hogy Sz.-Fejérváron a boldog sz. Mária templomában maga s utódai számára sirboltot épittethessen [4]).

A családfa, melyet alapitott, s mely unokáiban bevégezve lőn, igy alakult:

[1]) Szirmay C. Zemplin not. hist. 110.

[2]) Wagner Dipl. Sáros. 371. lapon. E czimeres levél szólt Buczlai Balásnak mostoha fiaira (ugy látszik) Nádasdy Elek, György, Miklós, András, Benedek és Péterre, továbbá Nádasdi Lukácsra, és ennek fiaira László és Istvánra, mint osztályos vérrokonaira.

[3]) Wagner Dipl. Sáros 393.

[4]) Teleky Hunyadiak kora XII. 91.

Lászlónak fia Miklós 1462-ben Lipthay Philpes Bálinttal Szabolcs vármegyében fekvő Gava, Varsány részjószágok iránt egyességre lép [1]. Fiait a családfa mutatja.

Mózses fő-ajtónálló-mester, és udvari kapitány II. Ulászló alatt. 1505-ben jelen volt a rákosi országgyülésen [2]. 1506-ban Miksa császárhoz küldetvén követségben, Budán végrendeletet tesz, melyet Ulászló is megerősit. Ebből kitünik, hogy családja Gergelylakáról származik, és hogy Mózses Tolna, Fejér és Somogy vármegyében is több birtokot szerzett [3]. Fia László volt, de ugy látszik családja nevét sirba vitte. Leánya Kata Báthory Györgyhez ment nőül.

Buzna család. I. József király emelé magyar nemességre 1710-ben Buzna Kristófot és Pált.

Czimerük kék mezőben arany korona, melynek arany-ezüst kapcsai lecsüggnek; a koronán vörös mezben férfi-kar könyököl, markában egy csomó gém-tollat tartva. A paizs fölött a sisak koronáján ugyanaz látszik. Foszladék mindkét oldalról vörös-kék [4].

A család jelenleg Nyitra vármegyében lakozik.

Buzogány család. Zemplin vármegye nemes családainak egyike [5]. Buzogány Sámuel 1835-ben Zemplin vármegye esküdtje.

Büdi család. (Büdi †). Régi irásmód szerint iratott Byd, Beud, Bewd és Bewd-nek is a család neve, valamint azon Abauj vármegyei Büd nevü két helység is, melynek egyike az Olsva vize mellett nem messze a Dargo hegy tövétől, a másik pedig a Hernád partján Gybard és Pere közt fekszik. Ez utóbbi bölcsője a Büdi családnak, melynek tudható törzse Büdi Bachond [6] IV. Béla király idejében élt [7].

Büdi Bacsond-nak fia Pető (Pethew) volt, kitől egy ideig a család tagjai Pethew fiaknak is neveztettek, azonban e név csakhamar feledésbe ment, s a Büdi név maradt fel.

---

[1] Szepesi káptalan Fascic. albae capsae Nro 2.

[2] Jászai Magyar Nemz. napjai a mohácsi vész után 156. l.

[3] Wagner Dipl. Sáros 242. (ugyanott 93. l.)

[4] Collect. Herald. Nro 727.

[5] Szirmay C. Zemplin not. hist. 110.

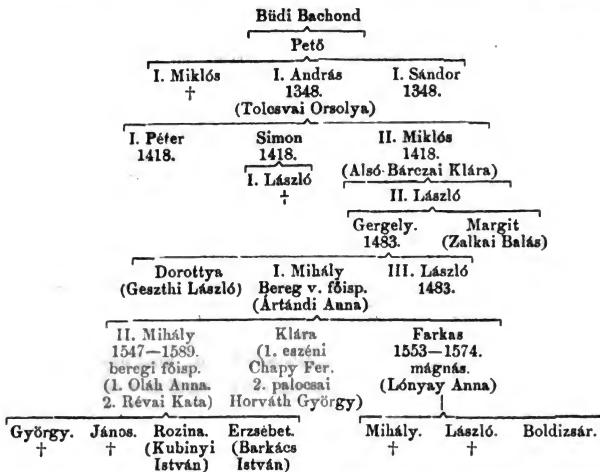
[6] Wagner Coll. Geneal. Dec. III. 3. s köv. l.

[7] Fejér Cod. diplom. tom. V. vol. I. pag. 228. egy oklevélben Joannes et Stephanus Magistri filii Comiti de Biud, nobiles de ultra Dráva, érdemeikért az Eörök (speculatorok) földjét Finthát kapják Sáros vármegyében. L. ugyanezt Wagner Dipl. Sáros 286. — Ezek is nyilván Büdiek, Wagner Dec. III. nem emliti meg.

A család czimerét meghatározni nem tudjuk, hacsak azon pecsétet, melylyel Büdi I. Mihály 1530-ban élt, s melyet itt a metszvény fölmutat, egyszersmind a család czimereül nem tekintjük. A tojásdad alaku pecsét egy utasféle embert mutat, jobb kezében bottal. A háttérben hegyek, s valamely falunak része látszik.

A családfa Büdi Bachondtól kezdve a végső kihalt nemzedékig igy függ össze:

Mindjárt a családfa elején a harmadik nemzedéket sulyos csapás érte, I. Miklós, I. András és Sándor (Sandrin) hűtlenségbe estek, és javaikat 1348-ban I. Lajos elkoboztatá. I. András Tolcsvai Langeus leányától Orsolyától született gyermekei közül II. Miklós tartá fen családja fi-ágát. Ennek neje Alsó-Bárczay Klára vagyonos nő lévén, a férje atyjától és annak testvéreitől elkobzott javakat I. Lajos király engedelmével háromszáz hatvan márka arany-ezüstért visszaváltá fia II. László részére, oly intézkedéssel, hogy ha az magnélkül mulik

ki, a birtokok fele a kassai domokos barátok zárdájára szálljon. II. Lászlónak azonban maradt gyermeke Gergely és Margit Zalkai Balásné.

Gergely (II. Lászlónak fia) 1483-ben fiának III. Lászlónak terhét is magára vállalván, Bihar vármegyei Bibatheleki jószágát [1]) Lápasi Tamás fiának Péternek ujra elzálogitá.

I. Mihály kedves embere II. Lajos király özvegyének Máriának, ki reá bizta Munkács várát és az ahoz tartozó urodalmat 1526-ban; I. Ferdinand hive volt János király ellenében, s részt vett Szathmár-Németi földulásában [2]). I. Ferdinand király Bereg vármegye főispánjává nevezte 1545-ben [3]). Neje Ártándi Anna volt, kitől három gyermeke maradt.

Farkas (I. Mihálynak fia) még 1553-ban Bécsben tanult. I. Miksa király őt és testvérét II. Mihályt a mágnások sorába emelte. Farkas Vári és Bereg nevü városait átengedé Miksa királynak a munkácsi urodalom kiegészitő részeiül, viszont ezért 1574-ben Országh Kristóf magvaszakadtán Bereg vármegyében egyéb javakat kapott. Lónyay Annától született három fia ágát sirba vitte.

II. Mihályt atyja helyébe 1547-ben I. Ferdinand Bereg vármegye főispánjává nevezi [4]). 1564-ben Atya nevü várába szoríttatott, s azt föladni kényszerült Szapolyay Zsigmond Jánosnak szabad menet föltétele alatt. Az 1567-ki országgyülésen Vári és Bereg város visszaadatását sürgeté [5]), miket testvére adott át Miksa királynak. 1575. és 1588-ban az eperjesi nyolczados törvényszék birájául neveztetik ki [6]). Élt még 1589-ben is. Első nejétől Oláh Máténak (a primás testvérének) leányától Annától György, János, Rozina; — második nejétől Révai Katalintól Erzsébet gyermeke született. Figyermekei magnélkül haltak el, s bennök az ős Büdi családnév elenyészett. Két leányának férjeiket a családfa mutatja.

---

[1]) Gr. Teleky: Hunyadiak kora XII. 248. — Ez oklevél még Wagner (s Budai F.) korában kiadva nem lévén, Gergelynek ezen (itt III-dik) Lászlóról fiáról nem is emlékeznek.

[2]) Szirmay: Szathmár várm. II. 292.

[3]) Lehoczky Stemm. I. 115.

[4]) Wagner Dec. III. 6.

[5]) Istvánfi 1685-ki kiadás 290. l. hol Bidy és Bidius iratik.

[6]) 1567-ki XXXII. törv. cz. (Bidi-nek irva).

[7]) 1575-ki III-dik (Bidi) és 1588. XXX. törv. cz. (Bödi-nek irva).

Büdy család. Zemplin vármegye armalista nemesei közé soroztatik [1]).

Bükk vagy **Büky család**. (Pulyai). Lakhelye vagy birtoka Fényes Geographiája szerint Bihar, Borsod és Szathmár vármegyében.

A család nevét Büky-nek is olvassuk, szintén pulyai előnévvel, és igy a család tájékoztató értesitése nélkül el nem dönthető, külön vagy egy családot képez-e a Büky és Bükk név.

A Büky névre Sopron és Pozsony vármegyében találunk leginkább.

Bük Sándor Borsod vármegye alispánja és követe 1741-ben [2]).

Felső-pulyai Bewk Farkas Szathmár vármegye aljegyzője 1593-ban [3]).

Felső-pulyai Bükk Krisztina Okolicsányi Jánosné és felső-pulyai Bükk Teréz Gombos Ferenczné 1815 ben.

Felső-pulyai Büki József előbb Bács, utóbb (1801.) Bihar vármegye főorvosa.

Büki István 1628-ban Bécsben tanulja a bölcsészetet, stb.

A Büki név különben már a XVII. században családnév volt. Büki Farkas ispánnak (comes) fia Sándor él 1279-ben [4]).

Büki család. Armalist nyer Mária Terézia királynétól Büki István 1757-ben [5]). Ebben czimere igy iratik le: a hadi paizs a jobboldali felső szögletből rézsutosan kétfelé oszlik. A felső vörös mezőben hátsó lábain álló oroszlán áll kiöltött nyelvvel ragadozó indulattal, farka hátra fölfelé kondoritva. Első jobb lábával kivont kardot tart. Az alsó kék mező viz-szintesen ezüst öv (fascia) vonul át, fölötte két hatágu csillag, alatta pedig egy ragyog. Foszladék innen arany-vörös, onnan ezüst-kék.

Bülgözdy család. (Bülgözdi). Az előnevet adó helység Kraszna vármegyében fekszik.

A család két tagja bülgözdi Bülgözdy Ferencz és Károly 1815-ben az erdélyi kormányszéknél viseltek hivatalt.

---

1) Szirmay C. Zemplin. Not. hist. 110.

2) Lehoczky Stemm. I. 190.

3) Szirmay Szathmár várm. I. 135.

4) Fejér Cod. Dipl. tom. V. vol. II. pag. 592. „*Magister Alexander filius Comitis Farkasii de Bük.*

5) Collect. Herald. Nro 54.

Az olvasók kéretnek a következők kijavitására.

Lapon	*sorban*	*helyett*	*olvasandó*
5.	17.	Baranyi	Baranyay.
5.	27.	(Beöthy Sánd.) . .	(Beöthy Andorné).
7.	2-dik családfán	Misz	Miss.
10.	19. 20.	Géczy Gábor . . .	Géczy György.
12.	a nemzékrenden	1701—1711. . . .	1703—1711.
12.	a nemzékrenden	1725.	meghalt 1725-ben.
17.	3.	vitéz	Vitéz.
19.	8.	nagy-szelcséni .	Nagy-Szelcséni.
19.	20	király	királytól.
33.	alulról 4.	1806-ki	1706-ki.
44.	alulról 10.	1415.)	1405.)
48.	IV. táblán	szül. Iványi . . .	Szent-Iványi.
48.	alulról 2.	Vécsey Ferencztől	Vécsey Teréztől.
49.	V. táblán	Ormány Istváné .	Istvánné.
51.	13.	láni	látni.
51.	VII. táblán.	Kagy Bora . . .	Nagy Bora.
52.	2.	1447.	1479
52.	—	VII. tábla	VIII. tábla.
56.	5.	jesuisa	jesuita.
59.	XVI. táblan.	Bezeviczy . . .	Berzeviczy.
62.	2.	Andas	András.
63.	12.	Potunyay Tamás .	Poturnyay Tamás.
122.	14.	Béla	Bella.
147.	9.	Medgys	Medgyes.
182.	a családfán	b. Huszár Klára . .	b. Huszár Károly.
—	„	b. Bornemisza Klára	b. Bornemisza Róza.
183.	4.	1806.	1836.
—	[2]) jegyzés alul kitörlendő.		
190.	20.	de mit tett? . . .	de mit sem tett.
192.	5.	Lajcs, ügyvéd . .	József, ügyvéd.

Widener Library
3 2044 100 890 078